Government Oriental Library Series

EDITED BY PANDITS UNDER THE SUPERVISION OF
THE CURATOR, GOVERNMENT ORIENTAL
LIBRARY, MYSORE.

Kannada Section No. VI

ಕುಮಾರವ್ಯಾಸಮಹಾಕವಿ ವಿರಚಿತ

ಕರ್ಣಾಟಕ ಮಹಾಭಾರತ

೩ನೆಯ ಸಂಪುಟ

ಸಭಾಪರ್ವ

THE

KARNATAKA MAHABHARATA

BY

KUMARAVYASA MAHAKAVI

Volume III

SABHAPARVA

EDITED BY

V. SYAMACHARYA

Pandit, Govt. Oriental Library, Mysore

PUBLISHED UNDER THE AUTHORITY OF THE
GOVERNMENT OF HIS HIGHNESS THE
MAHARAJA OF MYSORE

MYSORE:
PRINTED AT THE GOVERNMENT BRA[illegible] PRESS
1915

ಅವತರಣಿಕೆ

ಈ ಪುಸ್ತಕವು ಕರ್ಣಾಟಕಮಹಾಭಾರತದ ಮೂರನೆಯ ಸಂಚಿಕೆಯಾಗಿ ಇರುವುದು. ಈ ಗ್ರಂಥಕಾರನಾದ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ಆತನ ಭಾಷಾವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ಆವಶ್ಯಕವಾಗಿ ತಿಳಿಸಬೇಕಾದ ವಿಷಯಗಳೆಲ್ಲಾ (ಕನ್ನಡ ಸೆಕ್ಷನ್ ನಂಬರು 3—4ನೆಯವುಗಳಾದ) ಉಪೋದ್ಘಾತಸಂಚಿಕೆ ಮತ್ತು ಸಂಭವಪರ್ವ ಇವುಗಳ ಅವತರಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುವ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಶೇಷಾಂಶಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹೇಳುವುದು ಈಗ ಆವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ.

ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಸಭಾಕ್ರಿಯಾಪರ್ವ 1 ಸಭಾಖ್ಯಾನಪರ್ವ 2 ರಾಜಸೂಯಾರಂಭಪರ್ವ 3 ಜರಾಸಂಧವಧಪರ್ವ 4 ದಿಗ್ವಿಜಯಪರ್ವ 5 ರಾಜಸೂಯಿಕಪರ್ವ 6 ಅರ್ಘಾಹರಣಪರ್ವ 7 ಶಿಶುಪಾಲವಧಪರ್ವ 8 ದ್ಯೂತಪರ್ವ 9 ಅನುದ್ಯೂತಪರ್ವ 10 ಎಂದು ಹತ್ತು ಪರ್ವಗಳು ಅಡಗಿವೆ.

ದಿಗ್ವಿಜಯಪರ್ವದಲ್ಲಿ ರಾಜಸೂಯಯಾಗದ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವಾಗ, ಯಾಗದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರಪುರುಷಮೃಗವೆಂಬ ಪ್ರಾಣಿಯನ್ನು ಕರೆತರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಭೀಮಸೇನನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದ ಹಾಗೂ, ಭೀಮಸೇನನು ಅದನ್ನು ಕರೆತಂದು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಹಾಗೂ ವರ್ಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಈ ಕಥೆಯು ಸಂಸ್ಕೃತಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈ ಕಥೆಯು ಜೈಮಿನಿಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇರುವುದಾಗಿ ಕೂರೇಶವಿಜಯದ ಮೂರನೆಯ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿರುವ "ಹನುಮತಃ ಪುಚ್ಛರೋಮೇಶ್ವರತ್ವಾತ್" ಎಂಬ ಪದಗಳ ವ್ಯಾಖ್ಯಾವಸರದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಆದರೆ ಆ

ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಪುರುಷಮೃಗವೆಂದು ದೀರ್ಘರಹಿತವಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದು. ಷಡಕ್ಷರಿದೇವಕೃತ ರಾಜಶೇಖರಗ್ರಂಥದ ಪ್ರಥಮಾಶ್ವಾಸದ 135 ನೆಯ ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ "ಪರಿವ ಪುರುಷಾಮೃಗಗಳಿಂ" ಎಂದು ಪರ್ವತವರ್ಣನಪ್ರಸ್ತಾವದಲ್ಲಿ, ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿಯೂ ಇತರ ಕನ್ನಡ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿಯೂ "ಪುರುಷಾಮೃಗ" ವೆಂತ ದೀರ್ಘಸಹಿತವಾಗಿಯೂ ಪ್ರಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಪುರುಷಮೃಗವೆಂದರೂ ಪುರುಷಾಮೃಗವೆಂದರೂ ಅರ್ಥಭೇದವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಪುರುಷಮೃಗವೆಂದರೆ ಪುರುಷಾಕಾರವೂ ಮೃಗಾಕಾರವೂ ಉಳ್ಳದ್ದೆಂತ ಅರ್ಥ. ಪುರುಷಾಮೃಗವೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಪುರುಷಪದವೂ ಅಮೃಗಪದವೂ ಸೇರಿ ಇದೆ. ಅಮೃಗ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಮೃಗಾಕಾರವುಳ್ಳದ್ದೆಂತ ಅರ್ಥ. ಆದುದರಿಂದ ವಿರೋಧವಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚುರಿಸಿರುವ ಪಾಠಗಳು ಪ್ರಾಯಿಕವಾಗಿ ಇದುವರೆಗೂ ಮುದ್ರಿತವಾಗಿರುವ ಪುಸ್ತಕಗಳಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತವೆ.

ಈ ಸಂಚಿಕೆಯ ಶೋಧನಕ್ಕಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿರುವ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಕನ್ನಡ ಸೀರೀಸ್ ನಂಬರು V ನೆಯದಾದ ಎರಡನೆಯ ಸಂಪುಟಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸಿದುವುಗಳಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತವೆ.

ನಮ್ಮಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾದವರೆಗೂ ಬಹುಪುಸ್ತಕಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಶೋಧನಕಾರ್ಯವು ನಡೆಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಪ್ರಾಮಾದಿಕದೋಷಗಳೇನಾದರೂ ಇದ್ದರೆ ಸಜ್ಜನರು ಗುಣೈಕದೃಷ್ಟಿಗಳಾಗಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ತಾರದೆ, ಸಂತೋಷಪಡುವರೆಂದು ನಂಬಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ವಿ ಷ ಯ ಸೂ ಚಿ ಕೆ .

ವಿಷಯ ಪುಟ

೩ ನೆಯ ಸಂಧಿ—

ವಿಷಯು ಪುಟ

೫ ನೆಯ ಸಂಧಿ—

೬ ನೆಯ ಸಂಧಿ—

೯ ನೆಯ ಸಂಧಿ—

೧೦ ನೆಯ ಸಂಧಿ—

ವಿಷಯ. ಪುಟ

೧೧ ನೆಯ ಸಂಧಿ—

ಶ್ರೀ

ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಮಹಾಕವಿ ವಿರಚಿತ

ಕರ್ಣಾಟಕ ಮಹಾಭಾರತ

ಸಭಾಪರ್ವ.

ತೃತೀಯ ಸಂಪುಟ

ಒಂದನೆಯ ಸಂಧಿ

ಸೂಚನೆ

ಸಭೆಯೊಳೋಲಗದೊಳು ವಿರಿಂಚಿ
ಪ್ರಭವನನುಮತದಿಂದ ಧರಣೀ
ವಿಭು ಮಹಾಕ್ರತುರಾಜಸೂಯವನೊಲಿದು ಕೈಕೊಂಡ ||

ಖಾಂಡವವನದಹನಾನಂತರ ಪುರಪ್ರವೇಶ.

ಕೇಳು ಜನಮೇಜಯ ಧರಿತ್ರೀ
ಪಾಲ ಖಾಂಡವವನದ ವಹ್ನಿ
ಜ್ವಾಲೆ ತೆಗೆದುದು ಕೂಡೆ ಹೊಗೆದುದು ಪೊದಱ ಪೊಸಮೊಳೆಯ
ಮೇಲುಕಾಳಗದುಬ್ಬಿನಲಿ ಸಿರಿ
ಲೋಲ ಸಹಿತರ್ಜುನನು ವಿಕ್ರಮ
ದೇಟಿಗೆಯ ಪರಿತೋಷದಲಿ ಮರಳಿದನು [1] ಪಟ್ಟಣಕೆ ||

1 ತಿರುಗಿದನು, ಚ.

ದೂತರೈದಿದರಿವರ ಸೂಚಿಯ
ಕೈತವಕೆ ಗರುಕೃತಕವಾರ್ತಾ
ಭೀತಪುರಜನವಮಿತವ ದುಗುಡವ ದಡ್ಡಿಗಳನುಗಿದು ।
ಬೀತುದಿಂದ್ರನ ಬಲುಹು ವಿಗಡನ
ವೀತಿಹೋತ್ರನ ವೀಗ ತಿದ್ದಿ ವಿ
ಧೂತರಿಪುಬಲ ಬಂದನಿದೆ ಯೆಂದರು ಮಹೀಪತಿಗೆ ॥ ೨

ಪ್ರೀತುವರಸನ ಹರುಷಲತೆ ಪುರು
ಹೂತವಿಜಯದ ವಿಜಯವಾರ್ತಾ
ಶ್ರೋತ್ರಸುಖಸಂಪ್ರೀತಿ ನಯನಜಲಾಭಿಷೇಕದಲಿ ।
ಮಾತು ಹಿಂಚಿತು ಮುಂಚಿತುದು ನಯ
ನಾತಿಥಿವ್ರಜ ಮುಕುಳಿತಸುರಾ [1]
ರಾತಿಪಾರ್ಥರ ಧರ್ಮಸುತಭೀಮಾದಿ [2] ಬಾಂಧವರ ॥ ೩

ತಳಿತಗುಡಿಗಳ ಸಾಲಕಳಸದ
ಸಿಳಮಿಸಿಳಯುವ ಬೀದಿಬೀದಿಯ
ತಳಿರ ತೋರಣದೋರಣದ ನವಮಕರತೋರಣದ ।
ತಳಿಗೆದಂಬುಲದಾರತಿಯ ಮಾಂ
ಗಲಿಕರಭಸದ ಲಲಿತಲಾಜಾ
ವಳಿಗಳೊಸಗೆಯುಲಿವೆರು ಹೊಕ್ಕರು ರಾಜಮಂದಿರವ ॥ ೪

ಹಿರಿಯರಂಘ್ರಿದ್ವಯಕೆ ಮಣಿದರು
ಕಿರಿಯರುಚಿತಕ್ಷೇಮಕುಶಲದಿ
ಪರಿರಚಿತಪರಿರಂಭಮಧುರವಚೋವಿಲಾಸದಲಿ ।

1 ಮುಕುಳಿತಸುರಪಿ, ಖ. ಡ. ಚ.

2 ಘಾತಿಪಾರ್ಥರನಿಳಿಸುತನಕುಲಾದಿ, ಖ. ಡ. ಚ.

ಅರಸನಿವರನು ಮನ್ನಿಸಿದನಾ
ದರಿಸಿತನ್ಯೋನ್ಯಾನುರಾಗ
ಸ್ಫುರಿತತೇಜೋಭಾವವಿಭ್ರಮಭೂಪತಿವ್ರಾತ ॥ ೫

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ದ್ವಾರಕೆಗೆ ಹೊರಡುವಿಕೆ.

ಅರಸ ಕೇಳೈ ಬಳಿಕ ಹರಿ ನಿಜ
ಪುರಕೆ ಬಿಜಯಂಗೈವವಾರ್ತೆಯ
ನೊರೆದನವನೀಪತಿಗೆ ಭೀಮಧನಂಜಯಾದ್ಯರಿಗೆ ।
ಅರಸಿಯರಿಗಭಿಮನ್ಯುಧರ್ಮಜ
ನರವೃಕೋದರಸೂನುಮೊದಲಾ
ಗಿರೆ ಸಮಸ್ತಜನಂಗಳನು ಮನ್ನಿಸಿದನುಚಿತದಲಿ ॥ ೬

ವರಮುಹೂರ್ತದೊಳಮೃತಯೋಗೋ
ತ್ಕರಶುಭಗ್ರಹದೃಷ್ಟಿಯಲಿ ಹಿಮ
ಕರಸುಖಾ[1] ವಸ್ಥೆಯಲಿ ಕೇಂದ್ರಸ್ಥಾನಗುರುವಿನಲಿ ।
ಧರಣಿಸುರರಾಶೀರ್ವಚನವಿ
ಸ್ತರಣದಧಿದೂರ್ವಾಕ್ಷತೆಗಳು
ಬ್ಬರದ ವಾದ್ಯಘಡಾವಣೆಯೊಳಸುರಾರಿ ಹೊರವಂಟ ॥ ೭

ಕರಯುಗದ ಚಮ್ಮಟಿಕೆ ವಾಘೆಯ
ಲರಸ ರಥವೇರಿದನು ಮುಕ್ತಾ
ಭರದ ಛಾರಿಯ ಸತ್ತಿಗೆಯ ಪಲ್ಲವಿಸಿದನು ಭೀಮ ।
ಹರಿಯುಭಯಪಾರ್ಶ್ವದಲಿ ಸಿತಚಾ
ಮರವ ಚಿಮ್ಮಿದನರ್ಜುನನು ಬಂ
ಧುರದ ಹಡಪದ ಹೆಗಲಲಿರ್ದರರ್ಜುನಾನುಜರು ॥ ೮

ಪೌರಜನಪುರಜನನೃಪಾಲಕ
ಮೌರಸಚಿವಪಸಾಯ್ತಭಟಪರಿ
ವಾರಧೌವ್ಯಪ್ರಮುಖಸೂರಿಸಮಾಜವೊಗ್ಗಿನಲಿ ।

1 ಶುಭಾ, ಚ. ಠ

ತೀರಬೞಿವಿಡಿದೈದಿದವರು ಮುರ
ವೈರಿವಿರಹವಿದೂನವದನಾಂ
ಭೋರುಹರ ಸಂತೈಸಿ ನುಡಿದನು ನಗುತ ಮುರವೈರಿ[1] ‖ ೯

ಅರಿನೃಪರು ಕುಹಕಿಗಳು ನೀವೇ
ಸರಸಹೃದಯರು ಧರ್ಮದೂರರು
ಪರರು ನೀವೇ ಧರ್ಮನಿಷ್ಠರು ಹಾನಿಯುಂಟವರಕೆ ।
ಅರಸನಾರೋಗಣೆ ವಿಹಾರದೊ
ಳಿರುಳು ಹಗಲು ಮೃಗವ್ಯಸನದೆ
ಚ್ಚರಿನೊಳಿಹುದೆಂದಸುರರಿಪು ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟನಿನಿಬರನು ‖ ೧೦

ನಾಲಿಗೆಗಳಸುರಾರಿಗುಣನಾ
ಮಾಳಿಗಳ ಪೊಗಳ್ದುವು[2] ಕಂಗಳು
ನೀಲಮೇಘಶ್ಯಾಮನಲಿ ಬೆಚ್ಚವು ವಿಹಾರದಲಿ ।
ಬಾಲಕೇಳೀಕಥನಸುಧೆಯೊಳ
ಗಾಲಿ ಮುಳುಗಲು ಕಿವಿಗಳನಿಬರು
ಸಾಲಭಂಜಿಕೆಯಂದವಾದರು ಕೃಷ್ಣವಿರಹದಲಿ[3] ‖ ೧೧

ಕಳುಹಿ ಕಂಗಳು ಮರಳಿದುವು ಮನ
ಕಳುಹದಾದ್ವಾರಾವತಿಗೆ ಮಂ
ಗಳಮಹೋತ್ಸವದೊಸಗೆನುಡಿಯಲಿ ಹೊಕ್ಕನಸುರಾರಿ ।
ಬಳಿಕಿವರು ನಿಜರಾಜಭವನ
ಸ್ಥಳಕೆ ಬಂದರು ಸೌಮನಸ್ಯದ
ಲಿಳೆಯ ಪಾಲಿಸುತಿರ್ದರವನೀಪಾಲ ಕೇಳೆಂದ ‖ ೧೨

ಕೃಷ್ಣನ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ಮಯನು ಸಭೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡುವಿಕೆ.

ಮುರಹರನ ನೇಮದಲಿ ಮಯ ವಿ
ಸ್ತರಿಸಿದನು ಹದಿನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳು

---

1 ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟನು ಕೃಪಾಜಲಧಿ, ಖ. ಡ. ಚ

2 ಮಾಳಿಯಲಿ ತುಱುಗಿದುವು, ಖ, ಡ, ಚ. 3 ಹೃದಯದಲಿ, ಖ.

ವರಸಭಾಮಂಟಪವನನಿಬರಿಗವ ವಿಚಿತ್ರದಲಿ [1] |
ಕಿರಣಲಹರಿಯ ವಿವಿಧರತ್ನೋ
ತ್ಕರದ ರಚನಾಶಿಲ್ಪವಿದು ದೇ
ವರಿಗಸಾಧ್ಯವು ಶಿವಶಿವಾಯೆನೆ ಮೆಱೆದುದಾಸ್ಥಾನ ‖ ೧೩

ಹತ್ತುಸಾವಿರಕೈಪ್ರಮಾಣದ
ಸುತ್ತುವಳಯದ ಮಣಿಯ ಶಿಲೆಗಳ
ತತ್ತವಣಿಗಳ ತೆಕ್ಕೆವೆಳಗಿನ ಲಹರಿಗಳಲಳಿಯ [2] |
ಸುತ್ತುವಳಯದ ಪದ್ಮರಾಗದ
ಭಿತ್ತಿಗಳ ವೈಡೂರ್ಯಶಿಲೆಗಳ
ಮತ್ತವಾರಣವರವಿಧಾನದಲೆಸೆದುದಾಸ್ಥಾನ ‖ ೧೪

ಕರೆಸಿದನು ಮಯನೆಂಟುಸಾವಿರ
ಸರಿಗರಕ್ಕಸಕಿಂಕರರ ನಿಜ
ಶಿರದೊಳಾಂತರು ತಂದರಿಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥಪುರವರಕೆ |

ಭೀಮಸೇನನಿಗೆ ಮಯನಿಂದ ಗದಾಪ್ರಾಪ್ತಿ.

ಅರಸ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡವನನಾ
ದರಿಸಿದನು * ಭೀಮಂಗೆ ಭಾರಿಯ
ವರಗದಾದಂಡವನು ಕಾಣಿಕೆ ಯಿತ್ತು * ಪೊಡವಟ್ಟ ‖ ೧೫

† ಇದು ಸಗರಮಾಂಧಾತರಾಯನ
ಗದೆಯು ಲವಣಾಸುರನ ಸೀಱಿಯ
ಕದನದಲಿ ಶತ್ರುಘ್ನ ಕೊಂಡನು ಮೇನಕಾಚಲದಿ |

---

1 ಕೃತಜ್ಞನಲ್ಲೇ, ಖ, ಚ. 2 ವೊಳಗಿನ ಬಿಟಿಯ:ಲಹರಿಗಳ, ಡ

* ಭೀಮಾರ್ಜುನರಿಗಾ | ದರಗದಾಶಂಖವನು ಕಾಣಿಕೆ ಕೊಟ್ಟು, *

† ಇದು ಪುರಾತನಸಗರವಂಶಾ
ಭ್ಯುದಯದುರ್ಜಯಯೌವನಾಶ್ವನ
ಗದೆ ಕೃತಾಂತನ ಕರದ ದಂಡವನಂಡಲೆವ ಖಲದ |

ಇದನಿರಿಸಿ ಕೊಂಡಿಂದ್ರನಿತ್ತನು
ಮುದದಿ ಗದೆಯನು ದೇವದತ್ತಾ
† ಖ್ಯದ ಮಹಾಶಂಖವನು ಪಾರ್ಥನ ಮೇಲಿನೊಲವಿನಲಿ ‖ ೧೬

ಒಸಗೆ ಮಿಱೆದುದು ಮಯನ ಮಿಗೆ ಮ
ನ್ನಿಸಿದನವನಿಪನಂಗಚಿತ್ತದೊ
ಳಸುರಕಿಂಕರರಸಿಬರನ, ಸನ್ಮಾನದಾನದಲಿ ।
ಒಸೆದು ಕಳುಹಿದನಾತನನು ದೆಸೆ
ದೆಸೆಯ ಯಾಚಕನಿಕರ ನೂಕಿತು
ಮುಸುಕಿತ್ತೈ ಧರ್ಮಜನ ಕೀರ್ತಿಯು ರೂಢಿ ಮೂಜಗವ ‖ ೧೭

ಸುಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಮಹಾಸಭೆಯ ಪ್ರವೇಶ

ದಿವಸದಿವಸದೊಳುಂಡುವವರಿ
ದ್ವಿಜಸಂತತಿ ಹತ್ತುಸಾವಿರ
ವವರನೇನೆಂದೆಣಿಸುವೆನು ಯಾಚಕ ಮಹೋದಧಿಯ ।
ವಿವಿಧರತ್ನಾಭರಣಕಾಂಚನ
ನವದುಕೂಲದ ದಿಂಡಿನಲಿ ಬುಧ
ನಿವಹ ತಣಿದುದನಂತಕೃಪಣಾನಾಥಜನಸಹಿತ ‖ ೧೮

ಆಮಹೋತ್ಸವವೇಳುದಿನವಳಿ
ರಾಮರಂಜಿತವಾಯ್ತು ಶುಭದಿನ
ರಾಮಣೀಯಕಲಗ್ನದಲಿ ಹೊಕ್ಕನು ಮಹಾಸಭೆಯ ।
ಭೂಮಿಪಾಲರನಂತಸುಕವಿ
ಸ್ತೋಮವಸುಜರಮರ್ತ್ಯರೆನಿಪಸ
ನಾಮರಿರ್ದರುರಾಯನೆಡಬಲದಂಕವೀಧಿಯಲಿ ‖ ೧೯

---

† ಮುಂದದಲೊಪ್ಪುವುದೆನುತ ಮಯನತಿ
ಮುದದಿ ಬಳಿಕಾದೇವದತ್ತಾ
ಖ್ಯದ ಮಹಾಶಂಖವನು ಪಾರ್ಥಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಕೈಮುಗಿದ, ‖ ಚ.

1 ಭೂಸುರ, ಖ. ಮಾರ್ಗಣ, ಚ,

ಹೊಳೆಹೊಳೆದುದಾಸ್ಥಾನ ಕಾಂತಾ
ವಳಿಯ ಕಂಗಳ ಬೆಳಗಿನಲಿ ತನಿ
ಮೊಳಗಿತೋಲಗ ಲಲಿತರಸಲಾವಣ್ಯಲಹರಿಯಲಿ ।
ವಿಲಸದಖಿಳಾಭರಣರತ್ನಾ
ವಳಿಯ ರಶ್ಮಿಯಲಡಿಗಡಿಗೆ ಪ್ರ
ಜ್ವಲಿಸಿತಾಸಭೆ ದೀಪ್ತಿಮಯವಿವಿಧಾನುಭಾವದಲಿ ॥ ೨೦

ಮೇಳದಲಿ ಗಂಧರ್ವರಿಪ್ಪ
ತ್ತೇಳು ತುಂಬುರುಸಹಿತ ಶುದ್ಧದ
ಸಾಳಗದ ಸಂಕೀರ್ಣದೇಸಿಯ ವಿವಿಧರಚನೆಯಲಿ ।
ಬಾಲೆಯರ ಸುರಗಣಿಕೆಯರ ಮುಖ
ಚಾಳೆಯರ ಸಂಗೀತತಾಳದ
ತೂಳುವರೆ ತುಂಬಿದುದು ಕುಸುಮಾಯುಧನ ಕಳಕಳವ ॥ ೨೧

ನಾರದರ ಆಗಮನ.

ಆಮಹಾಸಭೆಯಲಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ
ಭೂಮಿಪತಿ ದೂರದಲಿ ಕಂಡನು
ತಾಮರಸದಳನಯನಸಂನಿಭಭಾವಭಾವಿತನ ।
ಹಾಮಹಾದೇವತ್ತಣದ್ಭುತ
ಧಾಮವಿದು ದಿನಮಣಿಯ ತೇಜ
ಸ್ತೋಮವೆರಡಾ ಸಾದ್ಗುದೆನುತೀಕ್ಷಿಸಿದ ನಾಲ್ದೆಸೆಯ [1] ॥ ೨೨

ಲಲಿತತೇಜಃಪುಂಜ ಮಿಗೆ ಥಳ
ಥಳಿಸಿತತಿದೂರದಲಿ ಬೆಳಗಿನ
ಗೊಳಳಿ ಸುಚಿದಂತಾದುದಾಗಲೆ ತೋರಿತಾಕಾರ ।
ತಳಿತುದವಯವಶುದ್ಧವರ್ಣ
ಸ್ಥಳವು ನಿಮಿಷಕೆ ಮುನಿವರಾಕೃತಿ
ಹೊಳೆದುದಾಕ್ಷಣವೀತನಾರದನೆಂದುದಖಿಳಜನ ॥ ೨೩

1 ರಾದೆಸೆಯ, ಚ. ಠ.

ನಾರದರ ಗುಣವರ್ಣನೆ.

ದಣಿಯದಾತನ ಬೆರಳು ನಾರಾ
ಯಣರವದ ವೀಣೆಯಲಿ ಹೃದಯಾಂ
ಗಣದ ಬೀದಿಗೆ ಬಿಡಯವಾಗದು ಕೃಷ್ಣಪದ ಕೇಳಿ ।
ಪ್ರಣವರೂಪದ ಭಾವಶುದ್ಧಿಯ
ಕಣಿ ಮುರಾರಿಯ ತನ್ಮಯದ ಸ
ದ್ಗುಣಮುನೀಶ್ವರನಿಳಿದನಿಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥಪುರವರಕೆ ॥ ೧೪

ಬಂದನರಮನೆಗಾಮುನಿಯನಭಿ
ವಂದಿಸಿದುದಾಸ್ಥಾನವಿದಿರಲಿ
ನಿಂದು ಬಿಜಯಂಗೈಸಿ ತಂದರು ಸಿಂಹವಿಷ್ಟರಕೆ ।
ಸಂದಮಧುಪರ್ಕಾದಿಸತ್ಕೃತಿ
ಯಿಂದ ಪೂಜಿಸಿ ವಿನಯದಲಿ ನಗು
ತೆಂದನವನೀಪಾಲನುಚಿತೋಕ್ತಿಯಲಿ ನಾರದನ ॥ ೧೫

ನಾರದರ ಆಗಮನವನ್ನು ಅಭಿನಂದಿಸುವಿಕೆ.

ಕುಶಲವೇ ನಿಮ್ಮಂಘ್ರಿಗಳಿಗಿಂ
ದೊಸಗೆಯಾದುದು ನಿಮ್ಮ ದರ್ಶನ
ವಸಮಸಂಸ್ಕೃತಿವಹ್ನಿದಗ್ಧರಿಗಮೃತವರ್ಷವಲೆ ।
ಪಶುಪತಿಯು ಪರಮೇಷ್ಠಿಯು ಮುರ
ದ್ವಿಷನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಸಗಾಢದ
ಎಸಕ ನಿಮಗುಂಟೆಂದು ಕೊಂಡಾಡಿದನು ನಾರದನ ॥ ೧೬

ರಾಜನನ್ನು ಕುರಿತು ನಾರದರ ಕುಶಲ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮತ್ತು ಧರ್ಮೋಪದೇಶ.

ಕುಶಲವೆಮಗಿಂದೈದೆ ನೀನೀ
ವಸುಮತೀವಧುಗೊಳ್ಳಿದನೆ ಶೋ
ಭಿಸುವುದೇ ಭವದಾಜ್ಞೆಯಲಿ ವರ್ಣಾಶ್ರಮಾಚಾರ ।

ದೆಸೆದೆಸೆಗಳಮಳಾಗ್ನಿ ಹೋತ್ರ
ಪ್ರಸರಧೂಮಧ್ವಜಗಳೇ ನಿಂ
ದಿಸರಲೇ ದುರ್ಜನರು ಸುಜನರನೆಂದನಾಮುನಿಪ ॥ ೧೭

ಅರ್ಥದಿಂ ಧರ್ಮವನು ಧರ್ಮದಿ
ನರ್ಥವನು ಧರ್ಮಾರ್ಥವೆರಡನು
ವ್ಯರ್ಥಕಾಮದಲಟ್ಟಿಯೆಲೇ ರಾಜ್ಯಾಭಿಲಾಷೆಯಲಿ ।
ಅರ್ಥಸಾಧನ ಧರ್ಮಸಾಧನ
ವರ್ಥಧರ್ಮದೊಳುಭಯಲೋಕಕ
ನರ್ಥಸಾಧನ ಕಾಮವೆಂದನು ಮುನಿ ನೃಪಾಲಂಗೆ ॥ ೧೮

ಮಾನ್ಯರನು ಧಿಕ್ಕರಿಸಿ ಯೆಲೆ ಯುವ
ಮಾನ್ಯರನು ಮನ್ನಿಸಿ ಯೆಲೇ ಸ
ನ್ಮಾನ್ಯರನು ಸತ್ಕರಿಸುವಾ ಹಟಿವಾವಿಕಾರಿಗಳ ।
ಅನ್ಯರನು ನಿನ್ನವರ ಮಾಡಿಯು
ನನ್ಯರನು ಬಾಹಿರರ ಮಾಡ ವ
ದಾನ್ಯರನು ನಿಗ್ರಹಿಸಿ ಯೆಲೆ ಭೂಪಾಲ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೧೯

ಖಳರ ಖಂಡಿಸುವಾ ಮದವ್ಯಾ
ಕುಲರ ದಂಡಿಸುವಾ ದರಿದ್ರರ
ನೊಲಿದು ರಕ್ಷಿಸುವಾ ಸುಮಾಯಾವಿಗಳ ಶಿಕ್ಷಿಸುವೆ ।
ಕುಲಯುತರ ಕೊಂಡಾಡುವಾ ರಿಪು
ಬಲದ ತಲೆಚಂಡಾಡುವಾ ದು
ರ್ಬಲರನತಿಬಾಧಿಸಿ ಯೆಲೇ ಭೂಪಾಲ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೨೦

ಜಾತಿಸಂಕರವಿಲ್ಲಲೇ ಜನ
ಜಾತದಲಿ ಹೀನೋತ್ತಮರು ನಿ
ರ್ಣೀತರೇ ನಿಜಮಾರ್ಗದಲಿ ಕುಲವಿಹಿತಕರ್ಮ [1] ದಲಿ ।

---

1 ಧರ್ಮ, ಚ. ಠ.

ಖ್ಯಾತರೇ ಸತ್ಪುರುಷರಧಿಕ
ದ್ಯೂತಕೇಳಿಗಳಿಲ್ಲವೇ ಮೃಗ
ಯಾತಿರೇಕವ್ಯಸನ ಕಿರಿದೇ ರಾಯ ನಿನಗೆಂದ ॥ ೨೧

ಪರರು ಮಾಡಿದ ಸದ್ಗುಣಂಗಳ
ಮರೆಸುರೇ ಪರರವಗುಣಂಗಳ
ಮರೆವು ಕಳವಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ನೀ ಮಾಡಿದವಗುಣವೆ ।
ಮರೆಯುವಿರು ನೀ ಮಾಡಿದುಚಿತವ
ಮರೆದು ಕಳವಾಚಾರವಿದು [1] ಸ
ತ್ಪುರುಷಾಭಿಮತ ನಿನ್ನ ಮತವೇನೆಂದನಾಮುನಿಪ ॥ ೨೦

ಆಱುಗುಣದೊಳುಪಾಯನಾಲ್ಕಱೊ
ಳೇಱಿಹುದೆ ಮನ ರಾಜಧರ್ಮದ
ಮೂಱುವರ್ಗದೊಳೆಚ್ಚರುಂಟೇ ನಯವಿಧಾನದಲಿ ।
ಮೂಱುಶಕ್ತಿಗಳೊಳಗೆ ಮನ ಬೇ
ಱೂರಿಹುದೆ ಸಪ್ತಾಂಗದಲಿ ವ್ಯ
ದೋಱಿಹೈ ಭೂಪಾಲ ಚಿತ್ತೈಸೆಂದನಾಮುನಿಪ [2] ॥ ೨೨

ಗಣನೆಯಿಲ್ಲಲೆ ನಿನಗೆ ಸಪ್ತ
ವ್ಯಸನದಲಿ ನಿನ್ನನುಜತನುಜರ
ಮಸುಡಧರ್ಮದಲಿರದಲೇ ವೈದಿಕವಿಧಾನದಲಿ ।
ಸಸಿನವೇ ನಿನ್ನ ಹಿತವಿಳರಿಗೆ
ಹಿಸುಣರಿಗೆ ವಂಚಕರಿ [3] ಗಜ್ಞರಿ
ಗುಸುರಿ ಯೊಳೆ ನಿನ್ನಂತರಂಗವನೆಂದನಾಮುನಿಪ ॥ ೨೪

ಪುರುಡಿಗರನೇಕಾಂತದೊಳಗಾ
ದರಿಸುವರು ಭೇದಕರ ಬುದ್ಧಿಗೆ
ತೆರಹುಗೊಡುವರು ಕುಟಿಲರಿಗೆ ವಿಶ್ವಾಸಹೀನರಿಗೆ ।

---

1 ಕಳೆವಿಯುಸಾರವಿದು, ಕ. ಜ. 2 ಬೇಸರೆಯುಲೇ ಭೂಪಾಲ ನೀನೆಂದ, ಚ. ಠ.
3 ಪಿಸಿಕರಿಗೆ ಡುಬುಕ, ಚ.

ಮರುಳುಗೊಂಬರು ಖೂಳರಿಗೆ ಭಂ
ಡರಿಗೆ ತೆರುವರು ಧನವನೀಧರೆ
ಯರಸುಗಳಿಗಿದು ಸಹಜ ನಿನ್ನಂತಸ್ಥವೇನೆಂದ ॥ ೩೫

ಒಳಗೆ ಕುಜನರು ಹೊಱಗೆ ಧರಣೀ
ವಳಯವಮಾನ್ಯರು ಛತ್ರಚಮರದ
ನೆಳಲು ಖೂಳಗಾತಪದ ಬಲು ಬೇಗೆ ಬುಧಜನಕೆ ।
ಒಳಗೆ ರಾಜದ್ರೋಹಿಗಳು ಹೊಱ
ವಳಯದಲಿ ಪತಿಕಾರ್ಯನಿಷ್ಠರು
ಬಳಸಿಹುದು ನೃಪಚರಿತ ನಿನ್ನಂತಸ್ಥವೇನೆಂದ ॥ ೩೬

ಪ್ರಜೆಗಳನುರಾಗಿಗಳೆ ಸುಭಟ
ವ್ರಜಕೆ ಜೀವಿತ ಸಂದಿಹುದೆ ವರ
ಸುಜನರಿಗೆ ಸಂತೋಷವೇ ಮಧುರೋಕ್ತಿರಚನೆಯಲಿ ।
ವಿಜಯಭೀಮರು ಯಮಳರಿವರ
ಗ್ರಜರೊಳನುಜರಭಿನ್ನರೇ ಗಜ
ಬಜಿಕೆಯಂತಃಪುರದೊಳಿಲ್ಲವೆ ರಾಯ ಹೇಳೆಂದ ॥ ೩೭

ಖೂಳರೊಡನೆ ವಿನೋದ ಭಂಡರೊ
ಳಾಳಿ ಸ್ವಾಮಿದ್ರೋಹಿಯೊಡನೆ ಸ
ಮೇಳ ನಂಬುಗೆ ಡಂಭರೊಡನೆ ವಿಕಾರಿಯೊಡನಾಟ ।
ಸೂಳೆಯರು ಸಮಜೀವಿಗಳು ಕುಲ
ಬಾಲಕಿಯರೋಗಡಿಗೆಯವರು ನೃ
ಪಾಲಜನಕಿದು ಸಹಜ ನಿನ್ನಂತಸ್ಥವೇನೆಂದ ॥ ೩೮

ವಿಹಿತಕಾಲದ ಮೇಲೆ ಸಂಧಿಯ
ನಹಿತರೊಳು ವಿರಚಿಸುವ ಮೇಲ್ವಿ
ಗ್ರಹದ ಕಾಲಕೆ ವಿಗಡಿಸುವುದೆಂಬರ ಸುನೀತಿಯಲಿ ।

ವಿಹಿತವೇ ಮತಿ ವೈರಿರಾಯರ
ವಿಹರಣವೆನವರಾಳು ಕುದುರೆಯ
ಬಹಳತೆಯನಲ್ಪತೆಯನರಿವೈ ರಾಯ ನೀನೆಂದ ॥ ೩೯

ನೆನೆದ ಮಂತ್ರವ ನಿನ್ನೊಳಾಳೋ
ಚನೆಯ ನಿಶ್ಚಯವಿಲ್ಲದಿರಲೊ
ಬ್ಬನಲಿ ಮೋಣ್ಣ ಹಲಬರಲಿ ಜಡರಲಿ ಮತಿವಿಹೀನರಲಿ ।
ಮನಬರಡರಲಿ ಸಲೆ ವಿಧಾವಂ
ತನಲಿ ಮಂತ್ರಾಳೋಚನೆಯ ಸಂ
ಜನಿಸಿ ಹರಹಿನೊಳಿರಿಯಲೇ ಭೂಪಾಲ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೪೦

ಒಂದರಾಯಕೆ ಬೇಱು ಸರಿ ಮ
ತ್ತೊಂದು ಕಡೆಯಲಿ ಹೀನಫಲವಿ
ನ್ನೊಂದು ಕಾರ್ಯದುಪೇಕ್ಷೆತೆಗೆ ಕಡೆಯಿಲ್ಲ ಮೊದಲಿಲ್ಲ ।
ಒಂದು ದುರ್ಘಟ ದೈವಸಾಧಿತ
ವೊಂದು ಶಂಕಿತಫಲವೆನಿಪ್ಪವ
ಹಿಂದುಗಳವೈ ಮಂತ್ರದಲಿ ಭೂಪಾಲ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೪೧

ಕಿಱಿದುಪೇಕ್ಷೆಯ ಬಹಳ ಫಲವನು
ಹೊಱೆವುದಿದು ಮೇಣಲ್ಪಭೇದಕೆ
ಮುಱಿವುದಿದು ವಿಕ್ರಮಕೆ ವಶವಿದು ನೀತಿಸಾಧ್ಯವಿದು ।
ಹರಿವುದಿದು ನಯಶಕ್ತಿಗೆಂಬುದ
ನಱಿದು ನಡೆವೈ ರಾಜಧರ್ಮದ
ಹೊರಿಗೆಯನು ಮಱೆದಿರೆಯೆಲೇ ಭೂಪಾಲ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೪೨

ನುಡಿದರಪನಾಡದಿರು ಕಾರ್ಯವ
ಬಿಡದಿರಾವನೊಳಾದರೆಯು ನಗೆ
ನುಡಿಯ ಕುಂದದಿರೊಡೆಯದಿರು ಹೃದಯವನು ಕಪಟಿಯಲಿ ।

ಬಡವನವ ಮಾಡದಿರು ಮಾರ್ಗದೊ
ಳಡಿಯಿಡದಿರನುಜರೊಳೂ
ಗ್ಗಡೆಯದಿರು ನೃಪನೀತಿ ಯಿದು ಭೂಪಾಲ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೪೩

ಆಯವಿಲ್ಲದ ಬೀಯವನು ಪೂ
ರಾಯವಿಲ್ಲದ ಘಾಯವನು ನಿ
ರ್ದಾಯವಿಲ್ಲದ ಮಂತ್ರವನು ಲೇಸಾಗಿ ನಿಂಗೆ ರಚಿಸಿ ।
ನ್ಯಾಯವಿಲ್ಲದ ನಡವಳಿಯಲ
ನ್ಯಾಯ ಹೊದ್ದುವ ಪಾಪವನು ನಿಜ
ಕಾಯದಲಿ ನೀ ಧರಿಸೆ ಯೆಲೆ ಭೂಪಾಲ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೪೪

ಆವ ಕಾಲದೊಳಾವ ಕಾರ್ಯವ
ದಾವನಿಂದಹುದವನ ಮನ್ನಿಪ
ಠಾವಿದೆಂಬುದನಱಿದಿಹೈ ನೃಗಜೇವಿಯುಂದದಲಿ ।
ಲಾವಕರ ನುಡಿಗೇಳಿ ನಡೆದರೆ
ಭೂವಳಯದೇಕಾಧಿಪತ್ಯದ
ಠಾವು ಕೆಡುವುದನಱಿದಿಹೈ ಭೂಪಾಲ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೪೫

ಅರಸು ರಾಕ್ಷಸ ಮಂತ್ರಿಯೆಂಬುವ
ಮೊಱೆವ ಹುಲಿ ಪರಿವಾರ ಹದ್ದಿನ
ನೆರವಿ ಬಡವರ ಬಿನ್ನಪವ ನಿನ್ನಾರು ಕೇಳುವರು ।
ಉರಿವುರಿವುತಿದೆ ದೇಶನಾವಿ
ನ್ನರಲು ಬಾರೆವೆನುತ್ತ ಜನ ಬೇ
ಸರಿನ ಬೇಗೆಯುಲಿರದಲೇ ಭೂಪಾಲ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೪೬

ಸರಳಲೆಚ್ಚರೆ ಹಗೆಯ ತಾಗವು
ದಚ್ಚಿವುದೊಲೆವುದು ದೈವಗತಿಯಲಿ
ನಿರುತಬುದ್ಧಿಯ ಬಾಣವನು ಕೊಟ್ಟೆಚ್ಚ ನರಿನೃಪರ ।

ಸಿರಿಯುನಾ ರಾಜ್ಯವನು ತತ್ಪರಿ
ಕರವ ಸಂಹರಿಸುವುದೆನಿಪ ಬಿಂ
ಧುರಧನುರ್ವಿದ್ಯಾಂಗ ವುಂಟೇ ರಾಯ ನಿನಗೆಂದ ॥ ೪೭

ಮಂತ್ರವುಳ್ಳವನವನೆ ಹಿರಿಯನು
ಮಂತ್ರವುಳ್ಳವನವನೆ ರಾಯನು
ಮಂತ್ರವುಳ್ಳವನವನೆ ಸಚಿವನಿಯೋಗಿ ಯೆನಿಸುವನು ।
ಮಂತ್ರವಿಲ್ಲದ ಬಿಱಿಯ ಬಲು ತಳ
ತಂತ್ರದಲಿ ಫಲವಿಲ್ಲವೈ ಸ್ವಾ
ತಂತ್ರ್ಯವೆನಿಸಲ್ಕಱಿವುದೇ ಭೂಪಾಲ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೪೮

ಸೋತು ನುಡಿವಾಹಿರಿಯರಲಿ ಸಂ
ಪ್ರೀತಿಯನು ಸುಜನರಲಿ ನಿರ್ಮಲ
ನೀತಿಯನು ಪರಿವಾರಪುರಜನನಾಡುಬೀಡಿನಲಿ ।
ಖ್ಯಾತಿಯನು ಧರ್ಮದಲಿ ವೈರಿ
ವ್ರಾತದಲಿ ಪೌರುಷವನಧಿಕ
ಜ್ಞಾನಿಗಳಲೆಚ್ಚರಿಕೆ ಯುಂಟೇ ರಾಯ ನಿನಗೆಂದ ॥ ೪೯

ಮೋಹದವಳಲಿ ವೈದ್ಯರಲಿ ವ್ಯಾ
ಗಾಹಿನವರಲಿ ಬಾಣಸಿಗರಲಿ
ಬೇಹಮಂತ್ರಿಗಳಲಿ ವಿಧಾವಂತರಲಿ ಹಿರಿಯರಲಿ ।
ಗೇಹ [1] ರಕ್ಷಕರಲಿ ಸಹೋದಕ
ವಾಹಿಯಲಿ ಹಡಪಾಳಿಯಲಿ ಪ್ರ
ತ್ಯೂಹವನು ವಿರಚಿಸ ಯೆಲೇ ಭೂಪಾಲ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೫೦

ರಣಮುಖದೊಳಂಗನೆಯಲಾರೋ
ಗಣೆಯಲರಿಗಳ ಕೂಟದಲಿ ವಾ
ರಣತುರಗದೇಱಾಟದಲಿ ವಿವಿಧಾಯುಧಂಗಳಲಿ ।

1 ದೇಹ, ಚ.

ಎಣಿಸೆ ನೃಪರ ಸೋಂಕಿನಲಿ ಸೆಜ್ಜೆಯ
ಲಣಿಯ ಮಜ್ಜನದಲ್ಲಿ ಬಲುಮೃಗ
ಗಣನೆಯೊಳಗೆಚ್ಚರಿಕೆ ಯುಂಟೇ ರಾಯ ನಿನಗೆಂದ ॥ ೫೧

ತರುಣಿಯಲಿ ಹಗೆಗಳಲಿ ಬಹಳೈ
ಶ್ವರಿಯದಲಿ ಶಸ್ತ್ರಾಂಗಿಯಲಿ ಸಂ
ಸ್ತರಣದಲಿ ಮದ್ಯಪನಲಿ ಬಲಾರ್ಥಿಯಲಿ ಶೃಂಗಿಯಲಿ ।
ಉರಗನಲಿ ನದಿಯಲಿ ಸಖಿಯರಾ
ತುರಿಯದಲಿ ದುರ್ಮಂತ್ರಿಯಲಿ ದು
ಶ್ಚರಿತನಲಿ ವಿಶ್ವಾಸಿಸೆ ಯೆಲೆ ಭೂಪ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೫೨

ಪರಿಜನಕೆ ದಯೆಯನು ವರಸ್ತ್ರೀ
ಯರಲಿ ಭೀತಿಯ ಹಗೆಗಳಲಿ ನಿ
ಷ್ಕರುಣತೆಯ ಬಡವರಲಿ ದಾನವದೈವಗುರುದ್ವಿಜರ ।
ಚರಣಸೇವೆಯಲಾರ್ತತೆಯ ಪಿಸು
ಣರ ನುಡಿಗಳಲಿ ಮೂರ್ಖತೆಯ ನೀ
ವಿರಚಿಸುವೆಯೋ ಬೇಸರುವೆಯೋ ಭೂಪ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೫೩

ಭಜಿಸುವಾ ಭಕ್ತಿಯಲಿ ದೈವ
ದ್ವಿಜಗುರುಸ್ಥಾನವನು ದೇಶ
ಪ್ರಜೆಯನರ್ಥಾಗಮದ ಗಡಣೆಗೆ ಘಾಸಿ ಮಾಡಿಯಲೆ ।
ಕುಜನರಭಿಮತದುಗ್ರದಂಡ
ವ್ಯಜನದಲಿ ಜನಜಠರವಹ್ನಿಯ
ಸೃಜಿಸೆಯೆಲೆ ಭವದೀಯರಾಜ್ಯಸ್ಥಿತಿಯ ಹೇಳೆಂದ ॥ ೫೪

ಫಲವೆಹುದ ಕೆಡಲೀಯದಳಿ ಪರಿ
ಮಳವ ಕೊಂಬಂದದಲಿ ನೀನಾ
ಳ್ವಿಳೆಯ ಕರದರ್ಥವನು ತೆಗೆವೈ ಪ್ರಜೆಯ ನೋಯಿಸದೆ ।

ಹಲವು ಸಂಧಾನದಲಿ ಗುಣದಲಿ [1]
ಚಲಿಸದಿಪ್ಪಂದದಲಿ ರಾಜ್ಯವ
ನಿಲಿಸುವನುಪಮಮಂತ್ರಿಯುಂಟೇ ರಾಯ ನಿನಗೆಂದ ॥ ೫೫

ಸೂಕರನ ತುಂಬಿಯ ಮರಾಳನ
ಭೇಕವೈರಿಯ ಕಾರುರಗ ಕಪಿ
ಕೋಕಿಲನ ಬರುಹಿಯ ಸುಧಾಕಿರಣನ ದಿನಾಧಿಪನ ।
ಆಕಸದ ದರ್ಪಣದ ಬಕರ
ತ್ನಾಕರನಲೊಂದೊಂದು ಗುಣವಿರ
ಬೇಕು ನೃಪರಿಗೆ ನಿನ್ನೊಳುಂಟೇ ರಾಯ ಹೇಳೆಂದ ॥ ೫೬

ಮೇಲನಱಿಯದ ನೃಪನ ಬಾೞಿಕೆ
ಗಾಳಿಗೊಡ್ಡಿದ ಸೊಡರು ನೀರದ
ಜಾಲದೊಡ್ಡಣೆ ಸುರಧನುವಿನಾಕಾರ ಶವದುಡಿಗೆ ।
ಬಾಳಗಾತಿದ ಕೊರಲು ಭುಜಗನ
ಹೇಳಿಗೆಯಲಿಕ್ಕಿದ ಕರವು ಬೆ
ಳ್ಳಾರಹಬ್ಬುಗೆಯುವನ ಸಿರಿ ಭೂಪಾಲ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೫೭

ನೆಚ್ಚದಿರು ಸಿರಿಯನು ವೃಥಾ ಮದ
ಗಿಚ್ಚನುರಿಯಲಿ ಬೇಯದಿರು ಮಿಗೆ
ಬೆಚ್ಚಿ ಬೆದಱದಿರೆಡರಿನಲಿ ಸತ್ಯವನು ಚಲಿಸದಿರು ।
ಮುಚ್ಚದಿರು ಸತ್ವವನು ಹೃದಯವ
ಬಿಚ್ಚದಿರು [2] ಯಪಕೀರ್ತಿನಾರಿಯ
ಮೆಚ್ಚದಿರು ಮರುಳಾಗದಿರು ಭೂಪಾಲ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೫೮

ನೀತಿವಿಡಿದರಸಿಂಗೆ ಬಹಳ
ಖ್ಯಾತಿಯಿಂ ಜನರಾಗ ರಾಗ
ವ್ರಾತದಿಂ ಧನ ಧನದಿ ಪರಿಕರ ಪರಿಕರದಿ ಜಯವು ।

---

1 ಸನ್ಮಾನದಲಿ ನಯದಲಿ, ಚ.

2 ಮೆಚ್ಚದಿರಸತ್ಯವನು ಗುಣವನು ಮುಚ್ಚದಿರು, ಚ. ತ.

ಆತಜಯಯದಿಂ ಧರ್ಮ ಧರ್ಮಸ
ಮೋತದಿಂ ಸುರತುಷ್ಟಿ ತುಷ್ಟಿಯು
ನೀತಿಯಿಂದಿಹಪರವ ಗೆಲುವೈ ರಾಯ ನೀನೆಂದ ॥ ೫೯

ಆವನಾಗಲಿ ಬೇಡಿದಂಗೊಲಿ
ದೀವುದೈ ನೃಪಧರ್ಮ ಹಗೆ ಕಲಿ
ಯಾವನಾಗಲಿ ಸೆಣಸಿದರೆ ಕಾದುವುದೆ ನೃಪನೀತಿ ।
ಆವನಾಗಲಿ ಶರಣುಹೊಕ್ಕನ
ಕಾವುದೇ ಕ್ಷತ್ರಿಯರ ಮತ ನೀ
ನಾವುದುಚಿತವನಱಿದಿಹೈ ಭೂಪಾಲ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೬೦

ಮನ್ನಣೆಯುನಲ್ಪತೆಯು ನುಡಿಯೊಳ
ಗುನ್ನತೆಯನೆಸಗುವ್ವದು [1] ಪರರಿಗೆ
ತನ್ನವರಿಗುಗ್ಗಡದ ಪತಿಕಾರ್ಯವನು [2] ಮಾತಿನಲಿ ।
ಭಿನ್ನವನು ತೋಱುವುದು ರಾಯರ
ಗನ್ನಗತಕ ಕಣಾ ನಿಪುಣಸಂ
ಪನ್ನಮತಿ ನಿನಗುಂಟೆ ಭೂಮಿಪಾಲ ಹೇಳೆಂದ ॥ ೬೧

ಸತ್ಯವುಳ್ಳರೆ ಧರಣಿ ಸಾಱುಗು
ಸತ್ಯವುಳ್ಳರೆ ಪದವಿ ಸಾಱುಗು
ಸತ್ಯವುಳ್ಳರೆ ಸಕಲದೇಶದ ವೀರಸಿರಿ ಸಾರ್ಗ ।
ಸತ್ಯ ಬೇಹುದು ನೃಪರಿಗಾ
ಸತ್ಯ ಭುಜಬಲಗೂಡಿ ಮಂತ್ರದ
ಸತ್ಯವೇ ಸತ್ವಾಧಿಕವು ಭೂಪಾಲ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೬೨

ಗುರುವಿರೋಧ ಮಹೀಸುರರ ಮಾ
ತ್ಸರಿಯ ಬಂಧುದ್ವೇಷ ಗುಣಸಂ
ಹರಣ ದೈವದ್ರೋಹ ವತ್ಯಾಲೀಢದೀನತನ ।

1 ನೆನಸುವುದು, ಚ. ಠ. 2 ಪರಿಕರಣವನು, ಚ. ಠ

ಶರಣಜನದಂಡಿತ್ವವೆಂಬಿವ
ನರವರಿಸದಂಗೈಪ ಭೂಪನ
ಸಿರಿಗೆ ಮೊಡುಗು ಕೇಡು ನಿಮಿಷಕೆ ಭೂಪ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೬೩

ಪರಮಸಖನಾದೊಡೆಯು ಬಡವಾ
ದುರಿಯು ತಾನೇ ಕೆಡಿಸಿ ಕಳೆವುದು
ಮಹಿತನೆಂದರೆ ತನ್ನ ಸಾಹಸದಂತರವನಱಿದು ।
ಅರಿಗಳೇ ಕಿಂಕರರು ಕಿಂಕರ
ರರಿಗಳು ಹದನನಱಿದು ಸತ್ಯೋ
ತ್ಕರದಲವನಿಯನಾಳುವೈ ಭೂಪಾಲ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೬೪

ಧನದಲುರುಧಾನ್ಯದಲಿ ನೆರೆದಿಂ
ಧನದಲುದಕದ ಹೆಚ್ಚುಗೆಯಲಂ
ಬಿನಲಿ ಯಂತ್ರೌ[1]ಷದಲಿ ಶಿಲ್ಪಿಗರಲಿ ಶಿಲಾ[1]ಳಿಯಲಿ ।
ವನವಳಯ ಕೋಟಾವಳಿಯುಜೀ
ವನವಳಯ ಗಿರಿವಳಯ ದುರ್ಗವ
ವೆನಿಪ ದುರ್ಗಾವಳಿ ಸಮಗ್ರವೆ ಭೂಪ ನಿನಗೆಂದ ॥ ೬೫

ಧನದಿ ಪಂಡಿತರಶ್ವತತಿಯಾ
ಧನದಿ ಧಾರುಣಿಮಾನ ಮೋಣಾ
ಧನದಿ ಕಾಂತೆಯುರಖಿಳವಸ್ತುಗಳೈದೆ ಸೇಱುವುದು ।
ನೆನಹು ತೃಪ್ತಿ ಯೊಳ್ಳದದದಱಿಂ
ಧನವೆ ಸಾಧನ ವರಸಿಗಾಧನ
ವನಿತು ದೊರಕೊಳಲಿದಿರದಾರ್ಕೈ ಧಾತ್ರಿಪತಿಗಳಲಿ ॥ ೬೬

ಖಡ್ಗಧಾರೆಯು ಮಘು ಮಹಾಹಿಯು
ಹೆಡೆಯು ಮಾಣಿಕ ವಜ್ರದಿಂ ಬಿಗಿ
ದೊಡಲಿಗೊಡ್ಡಿದ ಸುರಗಿ ಕಡು ಕೆರಳಿದ ಮೃಗಾಧಿಪನ ।

---

[1] ಶಸ್ತ್ರ, ಚ. ಠ.

ನಡುಗುಹೆಯೊಳಿಹ ಸುಧೆಯು ಘಟ ವೀ
ಪೊಡವಿಯೊಡೆತನ ಸದರವೇ ಕಡು
ಬಡವರಿಗೆ ದೊರೆಕೊಂಬುದೇ ಭೂಪಾಲ ಕೇಳೆಂದ ‖ ೬೭

ಮಗಗೆ ಮುನಿವನು ತಂದೆ ತಂದೆಗೆ
ಮಗ ಮುನಿವನೊಡಹುಟ್ಟಿದರು ಬಲು
ಹಗೆ ಕಣಾ ತಮ್ಮೊಳಗೆ ಭೂಪರ ಕುಲದ ವಿದ್ಯೆಯಿದು [1] |
ಬಗೆಯೆ ನಿನ್ನೊಡಹುಟ್ಟಿದರು ಮಂ
ತ್ರಿಗಳೊಳಾಪ್ತರು ಭಿನ್ನರೇ ದಾ
ಯಿಗರೊಳಂತರ್ಭೇದವೇ ಭೂಪಾಲ ಕೇಳೆಂದ [2] ‖ ೬೮

ಕೇಳು ನೀ ರಾಜೇಂದ್ರ ಭಾವದೊ
ಳಾಳಿಸುವ್ರೊಡಾವೇಶ್ಯೆ ನಾರಿಯು
ರಾಳುಗೊಂಬರು ತಮ್ಮ ಚಿತ್ತದ ಬಯಕೆ ಯನು ಬೇಡಿ |
ಸೋಲುವರು ತಾವಲ್ಲ ಪರರನು
ಸೋಲಿಸಿಯೆ ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟುವರು ಮನ
ವೇಳುಕವಲಾಗಿಹುದು ಸತಿಯರ ನಂಬಬೇಡೆಂದ ‖ ೬೯

ಬೆರಸಿದಂದದಲಿಹರು ಚಿತ್ತವ
ಕರಿಸುವರು ಮತ್ತೊಬ್ಬನಲಿ ನಿಜ
ದೆರಕವೆಂಬವ್ರೊಲಿಹರು ಬೇಡಿಕೊಂದೆಡೆಯಲೊಲವಿಹುದು |
ಎರಡುಮನ ಪೆರಡೊಲವು ಚಿತ್ತದ
ಪರಿಯೆರಡು ಮೈಯೆರಡು ನಾರಿ
ಯರೆರಡನಲ್ಲದೆ ಬಗೆಯರವನೀಪಾಲ ಕೇಳೆಂದ ‖ ೭೦

ಮಡದಿಯರು ಲತೆಗಳು ಧರಾಧಿಪ
ರೆಡಬಲದಲಿದ್ದವರುಗಳನೊಡ
ಬಡುವರಲ್ಲದೆ ಕಾರ್ಯಗತಿಗಳ ಹೇಳು ಕುಂದುಗಳ |

1 ಭುಲ್ಲ ವಿದ್ಯಗಳ, ಕ. ಖ.　　2 ಭೇದ್ಧವು ಟೇ ರಾಯ ನಿನಗೆಂದ, ಚಕ.

ಹಿಡಿವರಲ್ಲಿದು ಜಾತಿಧರ್ಮದ
ಗಡಣೆ ಯಿದನಱಿದೊಳಗೆ ಪರರಿಂ
ಗೊಡೆತನವ ನೀನೀಯೆ ಯೆಲೆ ಭೂಪಾಲ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೩೧

ಎಲ್ಲಿ ಸುಲಲಿತವಿದ್ಯೆ ಬಹುಧನ
ವೆಲ್ಲಿ ಗಣಿಕಾನೀಕ ಮಣಿಗಣ
ವೆಲ್ಲಿ ಗಜಜಾತಾಶ್ವ ವೆಲ್ಲಿ ವರೂಥಸಂದೋಹ ।
ಎಲ್ಲಿ ಸುಭಟನಿಕಾಯ ನೆರೆದಿಹು
ದಲ್ಲಿ ತನ್ನಾಧೀನ ಮಾಡಲು
ಬಲ್ಲವನೆ ನರನಾಥನವನೀಪಾಲ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೩೨

ಶೂರ ಧೀರನುದಾರ ಧರ್ಮೋ
ದ್ಧಾರ ವಿವಿಧವಿಚಾರ ಸುಜನಾ
ಧಾರ ರಿಪುಸಂಹಾರ ಚತುರೋಪಾಯಸಾಕಾರ ।
ಸಾರಮಂತ್ರವಿಚಾರ ಭುವನಾ
ಧಾರ ಸುಜನಸ್ವಾಮಿಕಾರ್ಯೋ
ದ್ಧಾರ [1] ನೆನಿಸುವ ಮಂತ್ರಿಯುಂಟೇ ರಾಯ ನಿನಗೆಂದ ॥ ೩೩

ಲಲಿತಶ್ರುತದೃಷ್ಟಾನುಮಾನಂ
ಗಳಲಿ ನಿಪುಣನ ನಿಶ್ಚಲನ ನಿ
ರ್ಮಲನ ರಾಗದ್ವೇಷರಹಿತನ ಬಹುಲಿಪಿಜ್ಞಕನ ।
ಹಲವುಬುದ್ಧಿಯನುಳ್ಳವನ ಕೈ
ಚಳಕಲಿಖಿತನ ವಾಚಕನ ಬಗೆ
ಗೊಳಿಸಿ ಕರಣಿಕಪತಿಯ ಮಾಡುವುದರಸ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೩೪

ತುರಗಗಜಭಟರಳವಱಿವ ಸಂ
ಗರಮಹೋತ್ಸಾಹನ ಜಿತಶ್ರಮ
ನರನನಧಿಕನ ಭೇದಕನ ನಾನಾಯುಧಜ್ಞಕನ ।

---

[1] ಯರ್ಾಗಾರ, ಚ. ತ.

ಭರಿತಧೈರ್ಯನ ನೀತಿವಿದ ಕಾ
ಹುರನುದಾರನನೂರ್ಧ್ವರೋಮನ
ನಿರದೆ ಸೇನಾಪತಿಯು ಮಾಡುವುದರಸ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೨೫

ಮನವಚನಕಾಯದಲಿ ದಾತಾ
ರನ ಹಿತವನುಳ್ಳವನ ವಿನತನ
ವಿನುತವನಿತಾನತಮುಖನ ನಿಶ್ಚಲನ ತೋಷಕನ ।
ಮುನಿವರರ ಬುದ್ಧಿಗೆ ಸಿಲುಕದಾ
ಪ್ತನ ಸುಧರ್ಮಕಲಾಪ್ರವೀಣನ
ಜನಪ ಚಿತ್ತೈಸುವುದಲೈ ತಾಂಬೂಲಧಾರಕನ ॥ ೨೬

ಎಡಬಲವನಾರೈವುತೊಡೆಯನ
ಬಿಡದೆ ನೋಡುತ ಮಕ್ಷಿಕಂಗಳ
ಗಡಣವನು ಝಾಡಿಸುತ ಕೆಗ್ಗಣ್ಣಿಕ್ಕಿ ಕೆಲಬಲನ ।
ಬಿಡದೆ ನೋಡುತ ಸ್ವಾಮಿಕಾರ್ಯಕೆ
ಕಡೆಯೆನಿಸದಾಹವದ ಸೇವೆಗೆ
ಸಡೆಯದವನೇ ಚಮರಧಾರಕನರಸ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೨೭

ನಿಶಿತಪರಿಮಳದಿಂದಲಾಮೋ
ದಿಸಿ ಸುಗಂಧದ್ರವ್ಯದಲಿ ಬಂ
ಧಿಸಿದ ಮುದ್ರೆಯು ಜೀವ ತನ್ನಯ ಜೀವನವದೆಂದು ।
ವಸುಮತೀಶ್ವರಗಿತ್ತು ತಾ ಭೋ
ಗಿಸದೆ ಬಳಸದೆ ಮುನಿವರರ ತೊಲ
ಗಿಸುವವನೆ ಪಾನೀಯಧಾರಕನರಸ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೨೮

ಮಿಸುಪ ಮಣಿಗಣ ಲೋಹಕಾಂಚನ
ವಿಸರ ಭೇದವನಱಿವ ಕೊಟ್ಟದ
ನಸಿಯಲೀಯದೆ ತಾನು ಭಕ್ಷಿಸದಹಿನಿಧಾನವನು ।

ಒಸೆದು ಕಾದಿಪ್ಪಂತೆ ಕಾದಿಹ
ಪುಸಿಯುದಾಪ್ತನ ಬಹುಕುಟುಂಬ
ವ್ಯಸನವುಳ್ಳನ ಮಾಡುವುದೈ ಭಂಡಾರರಕ್ಷಕನ ॥ ೭೯

ಪಲಿತಕಾಯಕುರೂಪಿಯನು ನಿ
ರ್ಮಲನ ಲೋಭಿಯ ಸಾವಧಾನಿಯ
ಸಲೆ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯನಿಂಗಿತಾಕಾರಪ್ರಭೇದಕನ ।
ಮಲಿನನನು ಕಡುಕುಟಿಲನಬಲಾ
ವಳಿಯ ಸುಧಾನಕ್ಕೆ ನಿಲಿಸುವು
ದಿಳೆಯೊಳಗ್ಗದ ಜಾಣನವನೈ ಭೂಪ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೮೦

ಧರೆಯ ವ್ಯಸಿರಿಯಲ್ಲಿ [1] ಕುಲವೃ
ದ್ಧರನು ಹೀನಾಂಗರನಹಿಂಸಾ
ಚರಿತರನು ಜಾತ್ಯಂಧರನು [2] ಧನದಾಶೆಯಿಲ್ಲದವರ ।
ಅರಮನೆಯ ಸಂರಕ್ಷಣಾರ್ಥದೊ
ಳಿರಿಸಿದರೆ ಮಾನೋನ್ನತಿಗೆ ವಿ
ಸ್ತರಣವಹುದಿದನರಿದಿಹ್ಯೆ ಭೂಪಾಲ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೮೧

ಅರಸ ಕೇಳಂತಃಪುರವು ಕಾ
ತರಿಸುವುದದಾವಂಗವನ ಹಿಂ
ದಿರಿಸಲಾಗದು ಮುಂದೆ ಮಾನಸ್ಥಿತಿಗೆ ಭಯವಹುದು ।
ಹಿರಿದು ಧೀಭತ್ಸ್ಯಯಲಿ ಹುದಗಿ
ರ್ದರನ ರಾಜದ್ವಾರವಂಗೀ
ಕರಿಸುವುದು ನೃಪನೀತಿ ಯಿದು ಭೂಪಾಲ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೮೨

ಸತಿಯರೊಲುಮೆಯಲಿ ವಿಟರುಗಳನು
ಸತಿಯರ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗೆ ನೀನಂ
ದತಿಶಯೋಕ್ತಿಯ ನುಡಿವವರನರಮನೆಯ ಕಾಹಿಂಗೆ ।

---

1 ಜರೆನರೆಯುವ್ಯೆಸಿರಿಯ, ಚ.   2 ವಿಜ್ಞಾಪ್ತರ, ಕ. ಖ.

ಪತಿಕರಿಸಿದರೆ ಜಗವೆಱಿಯಲಾ
ಕ್ಷಿತಿಪನಭಿಮಾನವು ನಿರರ್ಥಕ
ಗತವಹುದು ನೀನಱಿದಿಹ್ಯೆ ಭೂಪಾಲ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೮೩

ಪಿತೃಪಿತಾಮಹ ಸೂಪಶಾಸ್ತ್ರ
ಪ್ರತತಿಕೈಕರಣೆಗಳೊಳಧಿಕನ
ನತಿಶುಚಿಯನಸದೃಶನನಕ್ರೋಧಿಯನನಾಲಪನ ।
ಪತಿಹಿತನ ಷಡುರಸವಿಶೇಷಾ
ನ್ವಿತನ ನಿತರಾಲಯವಿದೂರನ
ಪತಿಕರಿಸುವುದು ಸೂಪಕಾಱತೆಗರಸ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೮೪

ತಿಳಿದವನ ಮತಿಯುತನ [1] ಭಾಷಾ
ವಳಿಲಿಪಿಜ್ಞನ ಸಾಕ್ಷರಿಕವಾಂ
ಡಳಿಕಸಾವಂತರನಶೇಷರನಿಂಗಿತವನಱಿದು ।
ಸಲೆ ಕರವ ಕಳುಹಿಸುವ ನಿಲಿಸುವ [2]
ಬಲುಹನುಳ್ಳನ ಸುಕೃತದುಷ್ಕೃತ
ಫಲಿತಕಾರ್ಯನನಧಿಕಮಂತ್ರಿಯ ಮಾಳ್ಪುದೊಲವಿಂದ ॥ ೮೫

ಚಂಡನೀತಿಸ್ಥಾನ ಶೌಚೋ
ದ್ದಂಡಗರ್ಗಾಂಗಿರಸನಿಪುಣನ
ಪಂಡಿತಪ್ರಿಯಶಾಂತಿಪೌಷ್ಟಿಕಕರ್ಮಕೋವಿದನ ।
ಚಂಡದೈವಜ್ಞನನು ಪೂತಗುಣ
ಮಂಡಿತನ ಬಹುಶಾಸ್ತ್ರವಿದನನು
ಖಂಡಿತನ ಪಾರೋಹಿತನ ಮಾಡುವುದು ಕೇಳೆಂದ ॥ ೮೬

ಘಾಯದಲಿ ಸಲೆ ಚೊಕ್ಕಯದಲು
ಪಾಯಕರದಂಡೆಯಲಿ ಲಗುಡೆಯ
ಲಾಯಿಯೊಳಗೆ ನವಾಯಿಬಿನ್ನಾಣದಲಿ ಬೇಸರದೆ ।

---

[1] ವಿದನ, ಚ. ಠ. [2] ಕಟ್ಟಿಸುವಕಳಚುವ, ಚ. ಠ.

ಸ್ಥಾಯಿಯಲಿ ಸಂಚರಿಯಲೀಯದ
ಳ್ಳಾಯಿಯಲಿ ಬಂಧದ ವಿನೋದದ
ಲಾಯುತವನಱಿದಿಹನೆ ಮಲ್ಲನು ರಾಯ ಕೇಳೆಂದ ‖ ೪೭

ಗುಳಿತವರ[1] ನೀಕ್ಷಿಸುತ ಬಟ್ಟೆಯ
ಮೆಳೆಮರಂಗಳ ಹೊಯ್ಲ ತಪ್ಪಿಸಿ
ನೆಳಲನಱಸುತ ವೇಗಗತಿ ಸಾಮಾನ್ಯಗತಿಗಳಲಿ ।
ಬಳಿವಿಡಿದು ಭೂಭುಜರ ಯಾನ
ಗಳೊಳಳುಕದೆ ದಗೆಯ ಸೈರಿಸಿ
ಬಳಸುವವನೇ ಛತ್ರಧಾರಕ ನರಸ ಕೇಳೆಂದ ‖ ೪೮

ಹರುಷದಲಿ ನಿಜಜನನಿ ಗರ್ಭವ
ಧರಿಸಿ ಕೊಂಡಾಡುವ ವೊಲುತ್ತಮ
ಪುರುಷನಂತರ್ಯಾಮಿಯನು ತಾಳ್ವಂತೆ ಭೂಭುಜರ ।
ಧರಿಸಿ ಸುಖಸಂಗತಿಗಳಲಿ ಸಂ
ಚರಿಸುತಾಳ್ದನ ಹಾನಿ ವೃದ್ಧಿಯ
ಲಿರಲು ವಾಹನಧಾರಿಗಳು ಭೂಪಾಲ ಕೇಳೆಂದ ‖ ೪೯

ಹಿಂದೆ ಮಾಡಿದ ಸುಕೃತಫಲವೈ
ತಂದು ಬೆರಸುವವೋಲು ನಾನಾ
ಛಂದದಾಪತ್ತಿನಲಿ ಹರಿ ನಿಜಭಕ್ತಸಂಗತಿಯ ।
ಮುಱದೆ ನಿಲುವವೊಲವನಿಪಾಲನ
ದಂದುಗದ ಹೊತ್ತಿನಲಿ ಗಜಹುಲಿ
ವೃಂದವನು ಟಾಳಕುವನೆ ಪಾಹಕನರಸ ಕೇಳೆಂದ ‖ ೫೦

ಬೇಸರದೆ ಕಾಳೋರಗನನ
ಡ್ಡೈಸಿ ಕಟ್ಟುರುಹೆಗಳು ಮಿಗೆ ವೇ
ಡೈಸಿ ಕಡಿದಱಿಯಟ್ಟುವಂಪದಲಹಿತಬಲದೊಳಗೆ ।

1 ಕುಳಿತವರ, ಖ.

ಓಸರಿಸದೊಳಹೊಕ್ಕು ಸಮರವಿ
ಲಾಸವನು ನೆಱೆ ಮೆಱೆದು ಕೇಶಾ
ಕೇಶಿಯುಲಿ ಹಿಡಿದಿಱಿವ[1] ವನೆ ಕಾಲಾಳು ಕೇಳೆಂದ ॥ ೯೧

ಬಿಟ್ಟ ಸೂಠಿಯುಲರಿನ್ನ ಪರ ನೆಱೆ
ಯಟ್ಟಿ ಮೊದಲಿಸುತ್ತ ಮುಂದಣ
ಥಟ್ಟನೊಡೆಹಾಯ್ದು ಹಿತಬಲದೊಳಗಾನೆ ವರಿವರಿದು ।
ಹೊಟ್ಟು[2] ಗುಟ್ಟುತ ಹೆಣವ ಸಾಲುಗ
ಳೊಟ್ಟಿ ಮೆಱೆಯುಲು ಕಳನ ಚೌಕದ
ಲಟ್ಟಿ ಯಾಡಿಸಬಲ್ಲವನೆ ರಾವುತನು ಕೇಳೆಂದ ॥ ೯೨

ಹೆಬ್ಬಲವ ನೊಡೆತುಳಿದು ಧರಣಿಯು
ನಿಬ್ಬಗೆಯು ಮಾಡಿಸುತ ಗಜಹಯ
ದೊಬ್ಬುಳಿಯು ಹರೆಗಡಿದು ಕಾದಿಸುತಾನೆಗಳ ಮೇಲೆ ।
ಬೊಬ್ಬಿಱಿದು ಶರವಳೆಯು ಕಱೆವುತ
ಲಿಬ್ಬರದ[3] ಬವರದಲಿ ರಿಪುಗಳ
ಗುಬ್ಬಸವನೆಸಗುವನೆ ಜೋದನು ರಾಯ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೯೩

ಕುದುರೆಗಳನಾರೈದು ರಥವನು
ಹದುಳಿಸುತ ಸಾರಥಿಯ ನೋಡುತ
ಲಿದಿರ ಮುಱಿವುತ ತನ್ನ ಕಾಯಿದುಕೊಳುತ ಕೆಲಬಲನ ।
ಸದೆದು ಮುರಳುವ ಲಾಗುವೇಗದ
ಕದನಕಾಲಾನಳನವನು ತಾ
ಮೊದಲಿಗನಲೈ ರಥಿಕರಿಗೆ ಭೂಪಾಲ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೯೪

ಧೊರೆಯ ಕಾಣುತ ವಂದಿಸುತಲಂ
ಕರಿಸುತಂತರಿಸುತ್ತ ಮಿಗೆ ಹ
ತ್ತಿರನೆನಿಸದತಿದೂರನೆನಿಸದೆ ಮಧ್ಯಗತನೆನಿಸಿ ।

1 ಲಹಿತನ್ನಪರನು, ಚ. 2 ಹಿಟ್ಟು, ಚ. 3 ಲಬ್ಬರಿಸಿ,

ಪರಿವಿಡಿಯಲೋಲಗಿಸುತರಸನ
ಸಿರಿಮೊಗವನೀಕ್ಷಿಸುತ ಬೆಸಸಲು
ಕರಯುಗವನಾನುವನೆ ಸೇವಕನರಸ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೯೫

* ಗ್ರಾಮಮೂಚ್ಛ ಸಂಚರಣೆಗಳ
ಸೀಮೆಯುಳಿ ಸ ರಿ ಗ ಮ ಪ ದ ನಿ ಗಳ
ಸೀಮೆ ತಪ್ಪದೆ ಚರಣಭರಣದ ಹೊಂಪು ತಿರುಪುಗಳ ।
ಕೋಮಲಿತಶಾರೀರಹೃದಯದ
ರಾಮಣೀಯಕರಚನೆಗಳಲಿ ಸ
ನಾಮನೆನಿಸುವನವನೆ ಗಾಯಕನರಸ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೯೬

ತಾಳಲಯಬೊಂಬಾಳಮಿಶ್ರದ
ಮೇಳವದು ತಾ ರಾಗ ಶುದ್ಧದ
ಸಾಳಗದ ಸಂಕೀರ್ಣದೇಸಿಯ ವಿವಿಧರಚನೆಗಳ ।
ಮೇಳವರಿ ಷಾಡವದ ಸಾಧನ
ದೇಸಿಗೆಯ ಸಂಪೂರ್ಣಮಾರ್ಗದ
ಸೂಚುಗಳ ಲಯಮಾನವರಿವವನವನೆ ಗಾಯಕನು ॥ ೯೭

ಗಳಿಸಿದರ್ಥವನೆರಡು ಭಾಗವ
ಸಲಿಸುವೈ ಕರಿತುರಗರಥಪಾ
ದ್ಯಾಳಿಕೆ ಧರ್ಮತ್ಯಾಗ ಭೋಗವ ಮಾಡಿ ಸುರತತಿಗೆ ।
ಕಳೆವ ಭಾಗದಲೊಂದು ಭಾಗವ
ನುಳುಹುವೈ ಭಂಡಾರದಲಿ ನೃಪ [1]
ತಿಲಕರಿಗೆ ಕರ್ತವ್ಯ [2] ವಿದು ಭೂಪಾಲ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೯೮

* ಉನ್ನತನ ನಿರುಪಾಧಿಕನ ಸಂ । ಪೂರ್ಣದಕ್ಷನ ತನ್ನನನ್ಯರು । ಮನ್ನದನ ಪತಿಕಾರ್ಯನಿಷ್ಠನನಾಪ್ತಗುಪ್ತಕನ ॥ ಮನ್ನಣೆಗೆ ಬೆರೆಯುವನನತಿಶಯ । ನಿನ್ನ ಕಾರ್ಯವಿಶಾರದನನು । ಪನ್ನಪ್ರತಿಹಾರಕರು ಪುಟ್ಟೇ ರಾಯ ಸಿನಗೆಂದ ॥ ಡ.

1 ಕೋಶನೀನೃಪ, ಡ.   2 ತಿಲಕರಂತರ್ಬುದ್ಧಿ, ಡ.

ಮಲೆವ ರಾಯರ ಬೆನ್ನ ಕಪ್ಪವ
ನಲಗಿನಲಿ ಕೊಂಡಾಂತ ಮನ್ನೆಯ
ಕುಲದ ತಲೆಚಂಡಾಡಿ ರಿಪುಗಳ ದುರ್ಗದಲಿ ತನ್ನ ।
ಬಲುಸಚಿವರನು ನಿಲಿಸಿ ತಾ ಪುರ
ದಲಿ ವಿನೋದದಲಿರುತ ಹರುಷದ
ಲಿಳೆಯ ಪಾಲಿಸುವವನೆ ರಾಯನು ಭೂಪ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೯೯

ಒಂದು ಕಡೆಯಲಿ ದಟ ಮುಱಿದು ಮ
ತ್ತೊಂದು ದೆಸೆಯಲಿ ಮನ್ನೆಯರು ಕವಿ
ದೊಂದು ಕಡೆ ಸಮವಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದ [1] ಧಿಕಬಲವೆನಿಸಿ ।
ಬಂದು ಸಂತಾಪದಲಿ ಕಾಳಗ
ದಿಂದ ಪುರದಲಿ ನಿಂದು ಕರಿಕರಿ
ಗುಂದುವ ಕ್ಷಿತಿಪಾಲನೇ ಭೂಪಾಲ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೧೦೦

ಬೆಳಸು ಘನತೃಣವಧಿಕಜಲನಿ
ರ್ಮಲವೆನಿಪ ಕಾಲದಲಿ ಪರಮಂ
ಡಲಕೆ ನಡೆವುದು ದುಷ್ಟಕಾಲದೆ ಹೀನನೆಂದೆನಿಸೆ ।
ಬಲವಹುದು ನಿಜದಟಕೆ ಬರಲಾ
ನೆಲಕೆ ಮುಟ್ಟಲು ವೈರಿಸೇನಾ
ವಳಿಯ ಘಾತಕೆ ದೊರಕುವುದು ಭೂಪಾಲ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೧೦೧

ಆಣೆಗಪಜಯವಿಲ್ಲಲೇ ಕೀ
ಳಾಣಿ ಟಂಕದೊಳಿಲ್ಲಲೇ ನಿ
ತ್ರಾಣದಲಿ ಸಂಗರವ ಹೊಗೆಯಲೆ ಶೌರ್ಯಗರ್ವದಲಿ ।
ವಾಣಿಯನು ಚಿತ್ತದಲಿ ಧರ್ಮದ
ಲೂಣೆಯವನಹಿತರಲುಪೇಕ್ಷೆಯ
ಕೇಣವನು ದಾನದಲಿ ಮಾಡಲೆ ರಾಯ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೧೦೨

1 ದೆಸೆಯಲಿ ಬಲದೊಳೊಂದನೆಯ್ದು, ಚ.

ಕಳವು ಹುಸಿ ಹಾದರ ವಿರೋಧ
ಸ್ಖಲಿತ ವಾರಡಿ ಬಂದಿ ವಱಿಮುಱಿ
ಬೆಳುಗವತೆ ಪರಿಭವಣಿ ಡಾವರ [1] ತಕ್ಕು ಡೊಳ್ಳಾಸ ।
ಪಱಿವು ವಂಚನೆ ಜಾತಿಸಂಕರ
ಕೊಲೆ ನಿರೋಧವು ವಿಕೃತಮಾಯಾ
ವೞಗಳಂಬಿವು ನಿಮ್ಮೊಳಿಲ್ಲವೆ ರಾಯ ಹೇಳೆಂದ ॥ ೧೦೩

ಬಡವರನು ಬಲ್ಲಿದರು ಮದದಲಿ
ಕೆಡಿಸುವರು ರಾಜ್ಯದೊಳಗವದಿರ
ಮಡದಿಮಕ್ಕಳ ಕಣ್ಣನೀರಿನ್ನಾರ ತಾಗುವುದು ।
ಪೊಡವಿಗಧಿಪತಿ ನೀನು ಧೂರ್ತರ
ಬಡಿದು ಶಿಕ್ಷಿಸದಿದ್ದಯಾದೊಡೆ
ನಡವಳಿಗೆ ಕೇಡಹುದು ಕುಲದಲಿ ಕರಣಿಕರ ನಡುವೆ ॥ ೧೦೪

ವಿದ್ಯೆ ಸತ್ಕುಲ ಬಹುವಿವೇಕವು
ಬುದ್ಧಿ ಜಾಣುವು ನುಡಿಯು ಸಡಗರ
ಶುದ್ಧಚಿತ್ತ ಸುಶೀಲ ಭುಜಬಲಭದ್ರನೆಂದೆನಿಪ ।
ಉದ್ದೆಗವು ಮೊದಲಾಗುಣಂಗಳ
ಲಿದ್ದು ಫಲವೇನರಸ ಭಾಗ್ಯದ
ಬುದ್ಧಿಹೊದ್ದದವ ನರನು ದರಿದ್ರಾಂಗನವನೆಂದ ॥ ೧೦೫

ಸಿರಿಗೆ ಕಂಟಕವಾದ ದೋಷವ
ನೊರೆವೆನಾಲಸ್ಯವನು ಭಯವನು
ಮಱವೆಯನು ಕೋಪವನು ನಿದ್ರೆಯ ದೀರ್ಘಸೂತ್ರತೆಯು ।
ಪರಿಹರಿಸಬಲ್ಲವನಿಪಾಲಂ
ಗೆರವೆನಿಸದೈಶ್ವರ್ಯವಹುದು
ಧರೆಯೊಳವ ರಾಜೋತ್ತಮನು ಭೂಪಾಲ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೧೦೬

1 ಯ.-ನ್ಯಾಯಪರಿಭವ, ಚ.

ಕೃಷಿ ಮೊದಲು ಸರ್ವಕ್ಕೆ ಕೃಷಿಯಿಂ
ಪಸರಿಸುವುದಾಕೃಷಿಯನುದ್ಯೋ
ಗಿಸುವ ಜನವನು ಪಾಲಿಸುವುದಾಜನಪದದ ಜನದಿ ।
ವಸು ತೆರಳುವುದು ವಸುವಿನಿಂ ಸಾ
ಧಿಸುವುದೆಲ್ಲವ ಭೂಪರದಱಿಂ
ಕೃಷಿವಿಹೀನನ ದೇಶವದು ದುರ್ದೇಶ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೧೦೭

ತಲೆಯ ಮೇಲಿಱಿದವೆನನೊಗ್ಗಿಸಿ
ಸಲಹುವರು ಪುರುಷಾರ್ಥಜೀವರ
ನೀಚಕೆಗಾಂಬರು ಸ್ವಾಮಿದ್ರೋಹರನೊಲಿದು ನಂಬುವರು ।
ತಿಳಿಯಲಿದು ಕ್ಷತ್ರಿಯರ ಸಹಜದ
ಬಳಕೆ ನೀನರಸಾಗಿ ನಿನ್ನೊಳು
ಮುಳಿವರಿಗೆ ನೀನೊಲಿಯೆ ಯೆಲೆ ಭೂಪಾಲ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೧೦೮

ಹಲವು ವಿನಿಯೋಗದಲಿ ಸುದತಿಯ
ರೊಲುಮೆಯಲಿ ಸಕಲಾಂಗದಲಿ ನಿ
ಸ್ಖಲಿತನಿಜವನೆ ಧರಿಸುವಾಶ್ರಮವರ್ಣಭೇದದಲಿ ।
ಹಱವು ನಿನಗಾವಂಗದಲಿ ಬಳಿ
ಸಲಿಸದಲೆ ಪರತತ್ವದಲಿ ಮೆ
ಗ್ಗಳಿಸದಲೆ ವೈರಾಗ್ಯ ಮತ ಭೂಪಾಲ ನಿನಗೆಂದ ॥ ೧೦೯

ಢಾಳರನು ಢವಳರನು [1] ಠಕ್ಕಿನ
ಠೌಳಿಕಾಱಱ ಕೃತಕಮಾಯಾ
ಜಾಲರನು ಕಾಹುರರನಂತರ್ದಾಹಕರ ಶಠರ ।
ಖೂಳರನು ಖಳರನು ವಿಕಾರಿಯ
ಜಾಳುನುಡಿಗಳ ಜಡಮತಿಯ ನೀ
ನಾಳಿಗೊಂಬೆಯೊ ಲಾಲಿಸುವೆಯೋ ರಾಯ ಹೇಳೆಂದ ॥ ೧೧೦

---

1 ಡಾಳರನು, ಚ.

ನರಕಕರ್ಮವ ಮಾಡಿ ಇಹದೊಳು
ದುರಿತಭಾಜನರಾಗಿ ಕಡೆಯಲಿ
ಪರಕೆ ಬಾಹಿರರಾಗಿ ನಾನಾಯೋನಿಯೊಳು ಸುಳಿದು ।
ಹೊರಳುವರು ಕೆಲಕೆಲರು ಭೂಪರು
ಧರಿಸುವರಲ್ಲೈ ರಾಜಧರ್ಮದ
ಪೋಷಣೆಯನು ಮಹೀದಿರೆ ಯೆಲೇ ಭೂಪಾಲ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೧೧೧

ನೃಗನ ಭರತನ ಮಂಧಾತನ
ಸಗರನ ಪುರೂರವಯಯಾತಿಯು
ಮಗನ ನಹುಷನ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯನ ನಳನ ದಶರಥನ ।
ಪಗಲಿರುಳುವಲ್ಲಭರ ವಂಶದ
ವಿಗಡರಲಿ ಯಮಸೂನು ಸರಿಯೋ
ವಿಗಿಲೊ ಯೆನಿಸುವ ನೀತಿ [1] ಯುಂಟೇ ರಾಯ ನಿನಗೆಂದ ॥

ಆಮುನೀಂದ್ರನ ವಚನರಚನಾ
ತಾಮರಸಮಕರಂದಕೇಳಿಯು
ಲೀಮಹೀಶಮನೋಮಧುವ್ರತ ವೃಬ್ಬಿತೊಲವಿನಲಿ ।
ರೋಮಪುಳಕದ ರುಚಿರಭಾವ
ಪ್ರೇಮಪೂರಿತಹರುಷರಸದು
ದ್ದಾಮನದಿಯೊಳು ಮುಳುಗಿ ಮಾಡಿದನರಸ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೧೧೩

ನಾರದರಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಧರ್ಮೋಪದೇಶದಿಂದ ತುಷ್ಟನಾಗಿ
ನಾರದರನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವಿಕೆ.

ಎಲೆ ಮುನಿಯೆ ನೀವ್ ರಚಿಸಿದೀನಿ [2]
ರ್ಮಲನೃಪಾಲಾನ್ವಯ [3] ಪ್ರಪಂಚವ
ಬಳಸುವೆನು ಕೆಲಕೆಲವನಿನ್ನುಳಿ ಬಳಸುವೆನು ಕೆಲವ ।

---

[1] ಕೀರ್ತಿ, ಹ. [2] ನೀ ಬೆಸಸಿದೀನಿ, ಹ. [3] ರ್ಮಲದನೃಪನೀತಿ,

ಇಳೆದು ಧರಣಿಗೆ ಸುಳಿದು ನೀತಿ
ಸ್ಖಲಿತಜಡರನು ತಿದ್ದಿ ತಿಳುಹುವ
ಸುಲಭತನದಲಿ ದೇವರುಷಿ ನಿನಗಾರು ಸರಿ ಯೆಂದ । ೧೧೪

ಮುನಿಯೆ ಬಿನ್ನಹವಿಂದು ನೀವಿಂ
ದ್ರನ ವಿರಿಂಚಿಯ ಯಮನ ವರು
ಣನ ಧನಪತಿಯ ಶೇಷನ ಸಭಾಮಧ್ಯದಲಿ ಸುಳಿವಿರಲೇ ।
ಇನಿತು ರಚನೆಗೆ ಸರಿಯೊ ಮಿಗಿಲೋ
ಮನುಜಯೋಗ್ಯಸ್ಥಾನವೋ ಪೇ
ಳೆನಲು ನಗುತೆಂದನು ಮುನೀಶ್ವರನಾಯುಧಿಷ್ಠಿರಗೆ [1] ॥ ೧೧೫

ಜನಪ ಕೇಳುತ್ಸೇಧ [2] ಶತಯೋ
ಜನ ತದರ್ಧದೊಳಗಲದಳತೆಯಿ
ದೆನಿಪುದಿಂದ್ರಸ್ಥಾನ ವಲ್ಲಿಹುದಖಿಳಸುರನಿಕರ ।
ಜನಪರಲ್ಲಿ ಯಯಾತಿಯಾತನ
ಜನಕ ನಳನೃಗಭರತ [3] ಪೌರವ
ರೆನಿಪರಖಿಳಕ್ರತುಗಳಲಿ ಸಾಧಿಸಿದರಾಸಭೆಯ ॥ ೧೧೬

ವೈದಿಕೋಕ್ತಿಗಳಲಿ ಹರಿಶ್ಚಂ
ದ್ರಾದಿರಾಯರು ರಾಜಸೂಯದ
ಲಾದಿವಿಜಸಭೆಗಗ್ಗಳಯರಿಂದ್ರಂಗೆ ಸರಿ ಮಿಗಿಲು ।
ಆದುದಾ ಪುರುಹೂತಸಭೆಯೋ
ಪಾದಿ ಯಮನಾಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ವಿ
ಷಾದದಲಿ ನಿಮ್ಮಯ್ಯನಿಹನಾತನ ಸಮೀಪದಲಿ ॥ ೧೧೭

ವರುಣಸಭೆಯೊಳಗಿಹುವು ಭುಜಗೇ
ಶ್ವರಸಮುದ್ರ ನದೀನದಾವಳಿ
ಗಿರಿತರುವ್ರಜವೆನಿಪ ಸಂಖ್ಯಾರಹಿತವಸ್ತುಗಳು ।

---

1 ರಾಯನ ನುಡಿಗೆ ನಗುತಿಂತೆಂದನಾಮುನಿಪ, ಡ. 2 ಳ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ, ಕ. ಖ.
3 ನಹುಷ, ಡ.

ಅರಸ ಕೇಳು ಕುಬೇರಸಭೆಯಿಾ
ಪರಿಯುಗಲ ನೆಪ್ಪತ್ತು ಯೋಜನ
ಹರಸಖನ ಸಿರಿ ಸದರವೇ ಬಣ್ಣಿಸುವೊಡರಿದೆಂದ ॥ ೧೧೮

ಬಗೆಯೊಳಗೆ ನೋಳ್ಪುದು ಚತುರ್ದಶ
ಜಗವೆನಲು ಜಾವಳವೆ ತನ್ನೋ
ಲಗದ ಸಿರಿ ಪರಮೇಷ್ಠಿಗೇನರಿದೈ ಮಹೀಪತಿಯೆ ।
ಸುಗಮಗಾನಿಯರುಪನಿಷದವಿ
ದ್ಯೆಗಳು ವೇದಸ್ಮೃತಿಪುರಾಣಾ
ದಿಗಳು ಬಿರುದಾವಳಿಯ ಪಾಠಕರಾತನಿದಿರಿನಲಿ ॥ ೧೧೯

ಮುನಿಗಳೇ ಮಾಣಿಯರು ಮಂತ್ರಾಂ
ಗನೆಯರೋಲೆಯಕಾತಿಯರು ಸುರ
ಜನವೆ ಕಿಂಕರ [1] ಜನರು ಸೂರ್ಯಾದಿಗಳ್ ಸಹಚರರು ।
ಘನಚತುರ್ದಶವಿದ್ಯೆ ಪಾಠಕ
ಜನವಲೈ ಪಾಡೇನು ಪದ್ಮಾ
ಸನನ ಪರಮತಪಮಾ ಸಭೆಗೆ ಸರಿಯಾವುದೈ ನೃಪತಿ ॥ ೧೨೦

ಇನಿಬರಾಸ್ಥಾನದಲಿ ಸುಕೃತದ
ಲಿನಕುಲನು ತೇಜಸ್ವಿ ಗಡ ಸುರ
ಮುನಿ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರಂಗೆ ಸಾಜಿದ ಸುಕೃತಫಲವೇನೊ ।
ಜನಕನಪದೆಸೆಗೇನು ಸಿಷ್ಕೃತ
ವೆನಲು ನಕ್ಕನು ರಾಜಸೂಯದ
ಘನವನಱಿಯಾ ಧರ್ಮನಂದನ ಯೆಂದನಾಮುನಿಪ ॥ ೧೨೧

ಆಮಹಾಕ್ರತುವರವಸೀ ಪಾ
ಡಾ ಮಹೀಶ್ವರಪಙ್ಕ್ತಿಯಲಿ ಸಿ
ಸ್ಸೀಮದಲಿ ನಿಮ್ಮಯ್ಯಸಿಹನವ ಸುತೇಜದಲಿ ಬಱಿಕ ।

1 ಕಿನ್ನರ, ಕ. ಖ.

ಸೋಮವಂಶದ ರಾಯರೊಳಗು
ದ್ದಾಮರಹ [1] ಬಲುಗೈಕುಮಾರ
ಸ್ತೋಮನೀವಿರಲಯ್ಯಗರಿದೇನೆಂದನಾಮುನಿಪ ‖ ೧೨

ಮುನಿಯ ಮಾತಿನ ಬಲೆಗೆ ಸಿಲುಕಿತು
ಜನಪತಿಯ ಚೈತನ್ಯಮೃಗವೀ
ತನ ಮಚೋಮರುಷದಲಿ ನೆನೆದುವು ಕರಣವೃತ್ತಿಗಳು ।
ಮನದಲಂಕುರ [2] ವಾಯ್ತು ನಾಲಗೆ
ಗೊನೆಯಲೆರಡೆಲೆಯಾಯ್ತು ಯಜ್ಞದ
ನೆನಹು ಭಾರವಣೆಯಲಿ ಬಿಗಿದುದು ಧರ್ಮನಂದನನ ‖ ೧೩

ಕಳುಹಿದನು ಸುರಮುನಿಯನುದರದೊ
ಳಿಟಿದುದಂತಸ್ತಾಪ ಯಜ್ಞದ
ಬಲುಹ ನೆನೆದಡಿಗಡಿಗೆ ಕಂಪಿಸಿ ಕೈಯ್ಯ ಗಲ್ಲದಲಿ ।
ಬಲಿದೊಲಿದು ಮಿಗೆ ಭಾವದಲಿ ಕಳ
ವಳಿಸಿ ಯೋಚಿಸಿ ಮತ್ತೆ ಭೂಪತಿ
ತಿಲಕ ಚಿಂತಿಸಿ ನೆನೆಯುತಿರ್ದನು ವೀರ ನಾರಣನ ‖ ೧೪

ಒಂದನೆಯ ಸಂಧಿ ಮುಗಿದುದು.

ಎರಡನೆಯ ಸಂಧಿ.

ಸೂಚನೆ

ಬಲಿಮಥನಫಲುಗುಣರು ಸಹಿತ
ಗಳೆಯನೇಕಾಂಗದಲಿ ರಣದಲಿ
ಕಲಿಜರಾಸಂಧನನು ಸೀಳಿಯೆ ಬಿಸುಟನಾಭೀಮ ‖

---

1 ತೆಯ, ಡ   2 ಮನದೊಳಿದು ನೆಲೆ, ಡ.

ಧರ್ಮರಾಯನು ಭೀಮಾದಿಗಳನ್ನು ಕರೆಸಿ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡಿದುದು.

ಕೇಳು ಜನಮೇಜಯ ಧರಿತ್ರೀ
ಪಾಲ ಮಂತ್ರಾಳೋಚನೆಗೆ ಭೂ
ಪಾಲ ಕರೆಸಿದನನುಜರನು ಧೌಮ್ಯಾದಿಮಂತ್ರಿಗಳ ।
ಮೇಳವದ ತನಿ [1] ವೆಳಗುಗಳ ಮಣಿ
ಮೌಳಿಮಂಡಿತದುಪ್ಪರದ ಪಡಿ
ಸೂಳುಪಾಯುವಧಾರೆನಲು ಹೊಕ್ಕರು ಸಭಾಂತರವ ॥

ದ್ರುಪದಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನಮತ್ಸ್ಯಾ
ಧಿಪರು ಕೈಕಯಪಾಂಡವಾತ್ಮಜ
ರು ಪತಿಕಾರ್ಯವಿಚಾರನಿಷ್ಠರು ಬಂದರೋಲಗಕೆ ।
ನೃಪತಿ ಹದನೇನಮರಮುನಿವರ
ನುಪಚರಿತಮಂತ್ರಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಗೆ
ರಪಣ ಪೆಮಗುಂಟೇಗ ಬೆಸಸೆಂದರು ಯುಧಿಷ್ಠಿರಗೆ ॥ -

ಧರೆ ನಮಗೆ ವಶವರ್ತಿ ಖಂಡೆಯ
ಸಿರಿ ಯೆಮಗೆ ವೈವಳಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ
ನರಸುತನ ನಳನಹುಷನೃಗಭರತಾದಿಭೂಮಿಪರ ।
ಮಱಸಿತೆಂಬುದು ಲೋಕವೀನಿ
ಬ್ಬರದ ಹೆಸರೆಮಗಿಂದು ಬೊಪ್ಪನ
ಸಿರಿಯನೇವಣ್ಣಿಸುವೆನೆಂದನು ಸುಯ್ದು ಯಮಸೂನು ॥ ೩

ಅಲ್ಲಿ ಸುರರಲಿ ಸುಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ
ನಲ್ಲ ಗಡ ಪಾಂಡುಕ್ಷಿತೀಶ್ವರ
ನಿಲ್ಲಿ ವೈಭವಕೇನು ಫಲ ನಾವವರ ಸದ್ಗತಿಗೆ ।
ಇಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ರಾಜಸೂಯದಿ
ನೆಲ್ಲಪಹುದಯ್ಯಂಗೆ ಮಖವಿದು [2]
ದುರ್ಲಭವು ಕೈಕೊಂಡೆವಾವುದು ಮಂತ್ರವಿದಕೆಂದ ॥ ೪

---

1 ಮಣಿ, ಕ. ಖ. 2 ಮಖದಲಿ, ಝ.

ಆಗ ಅವರುಗಳೊಪ್ಪಿ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಕರೆಕಳುಹಿಸುವಿಕೆ.

ಆಗಲದಕೇನರಸ ದೀಕ್ಷಿತ
ನಾಗು ನಿರುಪಮರಾಜಸೂಯಕೆ
ಭಾಗಧನವನು ಭೂಮಿಪರ ಸದೆದೆಳದು [1] ತಹೆವೆಂದು |
ಆಗರುವರಬ್ಬೇಶೆ ತಪ್ಪೇ
ನಾಗಲಿದು ಗೋವಿಂದಮತದಲಿ
ತೂಗಿ ನೋಡುವೆವಿದಱ ತೂಕವನೆಂದನಾಭೂಪ || ೫೧

ಕಳುಹಿದನು ಸಾರಥಿಯು ರಥವನು [2]
ಕೆಲವು ಪಯಣಕೆ ಕೃಷ್ಣಭವನ
ಸ್ಥಳದ ಹೊಱಬಾಹೆಯಲಿ ಬಾಱಿತು ಚಪಳಗಮನದಲಿ |
ಒಳಗೆ ಬಂದನು ಪಾವುಡವ ಮುಂ
ದಿಱಿಹಿದನು ಕೃಷ್ಣಂಗೆ ಪಾಂಡವ
ತಿಲಕನಟ್ಟಿದ ಹದನ ಬಿನ್ನಹ ಮಾಡಿದನು ಬಱಿಕ || ೬

ತಿಳಿದನಲ್ಲಿಯ ರಾಜಕಾರ್ಯದ
ನೆಲೆಯನಕ್ರೂರಾದಿಸಚಿವರ
ತಿಳುಹಿದನು ಶಿಶುಪಾಲ ಕಂಸನ ಮಾವನಿಂತವರ |
ಕೊಲುವೊಡಿದು ಹದ ನಮ್ಮ ಭಾವನ
ನಿಳಯದುತ್ಸವ ಸಾಮನಸ್ಯವ
ಬೆಳಸಿದರೆ ಹರಿವುದು ಮನೋರಥಸಿದ್ಧಿ ನಮಗೆಂದ || ೭

ಕೃಷ್ಣನ ಆಗಮನ.

ಎಂದು ವಸುದೇವಾದಿಯಾದವ
ವೃಂದವನು ಬಲಭದ್ರರಾಮನ
ಹಿಂದಿರಿಸಿ ಬಱಿಕಿಂದ್ರಸೇನನ ಕೂಡೆ ನಲವಿನಲಿ |

---

1 ನಿರದ್ಧ, ಕ. ಚ.   2 ನಾತನು, ಚ. ಕ. ಖ.

ಬಂದನಿಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥಕಿವರಿದಿ
ರ್ವಂದರೊಸಗೆಯು ಗುಡಿಯು ತೋರಣ
ದಿಂದ ಕನ್ನಡಿಕಳಶದಲಿ ಕೊಂಡೊಯ್ದರಾ[1] ಹರಿಯು ॥ ೮

ಪುರಕೆ ಬಿಜಯಂಗೈಸಿ ತಂದರು
ಹರಿಯುನರಮನೆಗನಿಬರಂತಃ
ಪುರದ ಕಾಣಿಕಗೊಂಡು ಬಾಂಧವಜನವನುಚಿತದಲಿ ।

ಕೃಷ್ಣಧರ್ಮಜರ ಸಂವಾದ.

ಹರಸಿ ಮಧುರಪ್ರೀತಿಯಿಂದಾ
ದರಿಸಿ ಮಂತ್ರಾಳೋಚನೆಯು ಮಂ
ದಿರದಲೇಕಾಂತದಲಿ ನೃಪತಿಗೆ ನುಡಿದನಸುರಾರಿ ॥ ೯

ಏನು ಕರೆಸಿದಿರೈ ಪ್ರಯೋಜನ
ವೇನು ನಿನ್ನುತ್ಸಾಹಶಕ್ತಿಯು
ದೇನು ದುರ್ಘಟವೇನು ಶಂಕಿತವೇನು ಸಂಕಲ್ಪ ।
ದಾನವರ ಕೌರವರ ವೈರದೊ
ಳೇನು ವಿಗ್ರಹ ವಿಲ್ಲಲೇ ಹದ
ನೇನೆನಲು ಕೃಷ್ಣಂಗೆ ಬಿನ್ನಹ ಮಾಡಿದನು ಭೂಪ ॥ ೧೦

ದನುಜರಲಿ ಕುರುಸೇನೆಯಲಿ ಭಯ
ವೆನಗೆ ಭಾರವೆ ನಿಮ್ಮಡಿಯು ಪದ
ವನಜವಿದು ಸೀಸಕವಲೇ ತನ್ನುತ್ತಮಾಂಗದಲಿ ।
ಮುನಿಯು ಹೇಳಿಕೆ ಬೊಪ್ಪಗಮರೇಂ
ದ್ರನಲಿ ಸಮರಸವಿಲ್ಲ ಗಡ ನ
ಮ್ಮನಿಬರಲಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿದ್ದದಕೇನು ಫಲವೆಂದ ॥ ೧೧

---

1 ಕೊಂಡಾಡಿದರು, ಚ, ಡ

ಪಿತನ ಪರಮಪ್ರೀತಿಗುನ್ನತ
ಗತಿಗೆ ನಿರುಪಮರಾಜಸೂಯವು
ಕ್ರತುವೆ ಸಾಧನವೆಂದು ಮುನಿಯುಪದೇಶಿಸಿದನೆನಗೆ ।
ಕ್ರತು ಮಹಾಕ್ರತು ಸಕಲಧರಣೀ
ಪತಿಗಳರ್ಥವ ಗುಣದಲೀಯರು
ವ್ರತವೆನಗೆ ಸಂಕಲ್ಪವಾಯ್ತಿದಕೇನು ಮತಿಯೆಂದ ॥ ೧೨

ತಿರುಗಿದೊಡೆ ಸಂಕಲ್ಪಹಾನಿಯು
ಪರಮಪಾತಕವಿದು ಮಹಾನಿ
ಷ್ಠುರದ ಮಖವಿನ್ನಮರಮುನಿಪತಿ ದೇವಲೋಕದಲಿ ।
ಹರಹುವೆನು ಪರಿಹಾಸವಮಯಸಾ
ಗರವ ದಾಂಟಿಸು ಜೀಯ ಭವಸಾ
ಗರಕೆ ಯಿದು ಮಿಗಿಲೇ ಮುರಾಂತಕ ಯೆಂದನಾಭೂಪ ॥ ೧೩

ಧರ್ಮರಾಜನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ರಾಜಸೂಯದ ದೌರ್ಘಟ್ಯ
ವನ್ನು ಹೇಳುವಿಕೆ.

ನಕ್ಕನಸುರವಿರೋಧಿ ಮುನಿ ಹಾ
ಯಿಕ್ಕಿದನಲಾ ಬಲೆಯನಕಟಾ
ಸಿಕ್ಕಿದರಲಾ ಪಾಪಿಗಳು ಸದರರೆ ಮಹಾನೃಪರು ।
ಅಕ್ಕಜದ ಮಖವಿದಱ ಚರಣಿಗೆ
ಚುಕ್ಕೆಯಾಯ್ತು ಮಹಾಮಹೇಂದ್ರರು [1]
ಮಕ್ಕಳಾಟಿಕೆಯಾಯ್ತೆನುತ ತೂಗಿದನು ಸಿರಿಮುಡಿಯ ॥ ೧೪

ಕೆದಱಿ ಸಪ್ತದ್ವೀಪಪತಿಗಳ
ಸದೆದು ರಚಿಸುವ ರಾಜಸೂಯದ
ಹದನನಂ [2] ಪ್ಪೈಸುವರದಾರೀವರ್ತಮಾನದಲಿ ।

---

[1] ಘನಮಹೀಶನ, ಚ. [2] ಬೆದರದಂ, ಕ.ಖ.

ಸುದತಿಯರ ಸೂರಿಗಳ ಮುಂದು
ಬ್ಬಿದೆ ಯೆಲಾ ನಾರದನ ಘಲ್ಲಣೆ
ಗಿದು ಸುದುರ್ಘಟವಿಂದು ಬಿದ್ದವಿಘಾತಿ ಪಿರಿದೆಂದ ॥ ೧೫

ಮೊದಲಲೇ ನಿಮ್ಮವರು ನಿಮ್ಮ
ಭ್ಯುದಯವನು ಸೇರುವರೆ [1] ಕೌರವ
ರದಟರೊಳಗ್ಗದ ಕರ್ಣಶಕುನಿಜಯದ್ರಥಾದಿಗಳು ।
ಕುದುಕುಳಿಗಳೀಚೆಯಲಿ ಕಂಸನ
ಮದಮುಖನ ಪರಿವಾರವದೆ ತೊ
ಕದಲಿ ಮಗಧನ ಹೊರೆಯಲದನೇವಣ್ಣಿಸುವೆನೆಂದ ॥ ೧೬

ಕಾಲಯವನನು ದಂತವಕ್ತ್ರನ
ಪಾಲರೊಳು ದುರುದುಂಬಿಯೈ ಶಿಶು
ಪಾಲಪೌಂಡ್ರಕರೆಂಬರಿಗೆ ಸಮುದಂಡಿ ಯೆಮ್ಮೊಡನೆ ।
ಖೂಳರಿಬ್ಬರು ಹಂಸಡಿಬಿಕರು
ಸಾಳುವನ ಮುರನರಕರಾಳನ
ಮೇಳವವನೇನೆಂಬೆನೈ ಭೂಪಾಲ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೧೭

ಕೆಲಬರವರೊಳು ನಮ್ಮ ಕೈಯಲಿ
ಕೊಲೆಯ ಭಂಗಕೆ ಬಂದು ಬಿದ್ದರು
ಕೆಲಕೆ ಸರಿವವನಲ್ಲ [2] ಮಲೆವರ ಮಾರಿ ಮಾಗಧನು ।
ಬೞಿಕೆಮಗೆ ಬಲವದ್ವಿರೋಧದ
ತೊಳಸು ಬಿದ್ದುದು ತೋಟಿಗಾಱದೆ
ಜಲಧಿಮಧ್ಯದೊಳೂರ ಕಟ್ಟಿದೆವರಸ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೧೮

ಮಾವದೇವನ ಮುಱಿದೊಡಾತನ
ದೇವಿಯರು ಬೞಿಕೆಮ್ಮ ದೂಱಿದೊ
ಡಾವಿಗಡ ಮಗಧಂಗೆ ಮಧುರೆಯ ಮೇಲೆ ದಂಡಾಯ್ತು ।

1 ದಲಿ ಸೊಗಸುವರ, ಡ, 2 ನೆಲನನೇಱಿದನಲ್ಲಿ, ಕ. ಖ.

ನಾವು ನಾನಾದುರ್ಗದಲಿ ಸಂ
ಭಾವಿಸಿದೆವಾತನನು ನಿಮ್ಮೊಡ
ನಾವು ಕೂಡಿದೊಡಾತ ಮುನಿಯನೆ ಭೂಪ ಕೇಳೆಂದ ‖ ೧೯

ಅರಸ ಕೇಳ್ನೂಱೊಂದು ವಂಶದ [1]
ಧರಣಿಪರು ಮಾಗಧನ ಮನೆಯಲಿ
ಸೆಱೆಯಲಿಪ್ಪರು ಬಿಡಿಸಬೇಕು ನಿರಂತರಾಯದಲಿ |
ದುರುಳನವ ಭಗದತ್ತಬಾಹ್ಲಿಕ
ನರಕವೃದ್ಧಕ್ಷತ್ರಮೊದಲಾ
ದರಸುಗಳು ಬಲುಗರ್ವಿತರಸಂಖ್ಯಾತರಿಹರೆಂದ ‖ ೨೦

ಅವರಿರಲಿ ಮತ್ತಿತ್ತಲುತ್ತರ
ದವನಿಪರು ಧಕ್ಕಡರು ಧರಣೀ
ಧವರೊಳಧಿಕಕುಮಾರರಗ್ಗದ ಚೀನಲಾಟಕರು |
ರವಿಯುದಯಗಿರಿಶಿಖರದಲಿ ಪಾ
ರ್ಥಿವರು ದಕ್ಷಿಣಚೋಳಪಾಂಡ್ಯ
ಪ್ರವರರದೆ ವಿಕ್ರಮಹಿರಣ್ಯಮದಾಂಧರವರೆಂದ ‖ ೨೧

ಔಕಿ ಚತುರಂಗದ ನರೇಂದ್ರಾ [2]
ನೀಕವೆಳುಕಿದರೇನು ಯಾಗ
ವ್ಯಾಕರಣಕಿವರಿಬ್ಬರೇ ದೂಷಕರು ಧರಣಿಯಲಿ |
ಈಕುಮಾರರು ಕದನಮುಖದ ವಿ
ವೇಕಿಗಳು ಶಿಶುಪಾಲಮಾಗಧ
ರಾಕೆವಾಳರು ವೈರಿರಾಯರೊಳರಸ ಕೇಳೆಂದ ‖ ೨೨

ಅಧಿಕರಿವರಿಬ್ಬರೊಳಗಾಮಾ
ಗಧನೆ ಬಲುಗೈ ರಾಜಸೂಯಕೆ
ಸದರವನು ನಾ ಕಾಣೆನಾತನ ಖಂಡೆಯದ ಮೊನೆಗೆ |

---

1 ದುರ್ಗದ, ಡ. 2 ನೃಪಾಲರ ನೂಕಿ, ಚ.

ನಿಧನವಲ್ಲದೆ ಧನವೆ ನೆಱಹುವೆ
ಹವನ ನೀನೇ ಬಲ್ಲೆ [1] ಯಾತನ
ವ್ಯಥೆಗೆ ಪರಿಯದು ತಮ್ಮ ಕೈಯ್ಯಲಿ ಭೂಪ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೨೩

ಕಂಸನನು ಕೆಡಹಿದೆವು ಮುರಿದೆವು
ಹಂಸಡಿಬಿಕರ ಪೌಂಡ್ರಕನ ನಿ
ರ್ವಂಶವೆನೆ ಸದೆದೆವು ಮುರನರಕಾದಿದಾನವರ ।
ಹಿಂಸೆಯಿವೆನಲಿ ಮೊಱೆಯದಿವೆ ನಿ
ಸ್ಸಂಶಯದಲಿ ಜಯದಲಿ ಯಾಗ
ಧ್ವಂಸಕನ ನೆಱೆ ಮುರಿವುಪಾಯವ ಕಾಣೆ ತಾನೆಂದ ॥ ೨೪

ಕೃಷ್ಣವಾಕ್ಯದಿಂದ ಯಾಗದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮರಾಯನ ಉಪೇಕ್ಷೆ.

ಈಸು ಗಹನವೆ ಕೃಷ್ಣ ಯಾಗ
ದ್ವೇಷಿಗಳು ಘನವಾದೊಡೆಮಗಿ
ನ್ನೈಸಲೇ ವರರಾಜಸೂಯಾಧ್ವರಕೆ ಸಂನ್ಯಾಸ ।
ಈಸು ದೈತ್ಯರು ನಿಮ್ಮ ಕೈಯ್ಯಲಿ
ಘಾಸಿಯಾದರು ಮಗಧನೊಬ್ಬನು
ಮೀಸಲಳಿಯನು ಗಡ ಮಹಾದೇವೆಂದನಾಭೂಪ ॥ ೨೫

ಯಾಗ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಭೀಮನು ಧೈರ್ಯವನ್ನು ಕೊಡುವಿಕೆ.

ಅಹಹ ಯಾಗವ್ರತಕೆ ಭಂಗವೆ
ತಪನೆ ಜೀಯ ಮುಕುಂದಕೃಪೆ ಸ
ನ್ನಿಹಿತವಾಗಲಿ ಸಾಕು ನೋಡಾ ತನ್ನ ಸಾಹಸವ ।
ಬಹಳಬಲನೇ ಮಾಗಧನು ನಿನ
ಗಹಿತನೇ ತಾ ವೀಳಯವ ಸುರ
ಮಹಿಳೆಯರ ತೋಳಿನಲಿ ತೋಱುವೆನೆಂದನಾ ಭೀಮ ॥ ೨೬

ಮುಱುಕಿಸುವೆ ಮನ್ನೆಯರ ನಾಳವ
ಮುಱಿವೆನಖಿಳದ್ವೀಪಪತಿಗಳ
ತಱಿಸುವೆನು ವಸ್ತುವನು ತಾನವರ ನೆತ್ತಿಯಲಿ ।

1 ಕಾಂಬೆ, ಡ.

ಕಱುಬನೇ ಮಾಗಧನು ರಣದಲಿ
ತಱಿವೆನಾತನ ಯಾಗದಲಿ ನೆಱೆ
ಹೊಱಗೆ ನನ್ನದು ಕರೆಸು ಋಷಿಗಳನೆಂದನಾಭೀಮ ‖ ೧೭

ಅಹುದಲೇ ಬಳಿಕೇನು ಯಾಗ
ಪ್ರಹರಣಕೆ ಸಂನ್ಯಾಸ ಗಡ ವಿ
ಗ್ರಹದೊಳಧಿಕರು ಗಡ ಜರಾಸಂಧಾದಿನಾಯಕರು ।
ಮಹಿಯ ಮನ್ನೆಯರಧ್ವರವ ನಿ
ರ್ವಹಿಸಲೀಯರು ಶಿವ ಶಿವಾ ಕಡು [1]
ರಹವ ಮಾಡಿದನರಸನೆಂದನು [2] ನಗುತ ಕಲಿಪಾರ್ಥ ‖ ೧೮

ಯಾಗಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವುದು ಯುಕ್ತವೆಂದು
ಭೀಮಾರ್ಜುನರ ವಾಕ್ಯ.

ಏಕೆ ಗಾಂಡಿವವಿದು ಶರಾವಳಿ
ಯೇಕೆ ಯೆಂದ್ರಾಗ್ನೇಯ ವಾರುಣ
ವೇಕೆ ರಥವೀರಾಮಭೃತ್ಯಧ್ವಜವಿಳಾಸವಿದು ।
ಲೋಕಶಿಕ್ಷಾರಕ್ಷೆಗಿಂತಿವು
ಸಾಕು ಹುಲುಮಂಡಳಿಕರಿವೆದಿರ
ನೂಕಲರಿದೇ ಜೀಯ ಜಂಜಡವೇಕೆ ಬೆಸಸೆಂದ ‖ ೧೯

ನೆರಹು ನೀ ಪೂರ್ವರ ದಿಗಂತಕೆ
ಹರಹು ನಮ್ಮನು ಬಂಧುವರ್ಗವ
ಕರೆಸು ರಚಿಸಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾ [3] ಕದನಕಾಮುಕರ ।
ಸೊರಹಲೇಕಿಯೆನು ಸಾಧುಗಳನಾ
ದರಿಸುವೆನು ಮಾಱಾಂತರನು [4] ಚಿ
ಮ್ಮುರಿಯ ಬಿಗಿಸುವೆನಮರಿಯರ ಕಡೆಗಣ್ಣ ಕಣ್ಣಯಲಿ ‖ ೨೦

---

[1] ಗಡ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ, ಡ.
[2] ಶಿವ ಶಿವೆಂದನು, ಡ.
[3] ಬೇಹುದು, ಚ.
[4] ಚೌಪಟಿಯರನು, ಡ.

ಆದರಂತೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಸಮ್ಮತಿಸಿದುದು.

ಆಪುದು ಭೀಮಾರ್ಜುನರ ನುಡಿ ನಿ
ರ್ವಹಿಸದೇ ತಪ್ಪೇನು [1] ನಿಜಕುಲ
ವಿಹಿತವಲ್ಲಾ ವಿನಯ ವಿಕ್ರಮ ವಿದ್ಯೆ ನೃಪನೀತಿ ।
ಗಹನವೇ ಗಂಡುಗಲಿಗಿದಿರಾ
ರಹಿತಬಲವಿನ್ನರಸ ಚಿಂತಾ
ಮಹಿಳಗವಸರವಲ್ಲ ಮನ ಮಾಡೆಂದನಸುರಾರಿ ॥ ೩೧

ಅಲ್ಲದೆ ಭೀಮಾರ್ಜುನರನ್ನು ಕಳುಹಿಸು ನಾನು ಅನುಕೂಲ
ವಾಗಿರುವೆನೆಂದು ಕೃಷ್ಣವಾಕ್ಯ.

ಎಮಗೆ ಭೀಮಾರ್ಜುನರ ಕೂಡು ರಿಪು
ರಮಣಿಯರ ಸೀಮಂತಮಣಿಗಳ
ನಿಮಿಷದಲಿ ತರಿಸುವೆನು ಬರಿಸುವೆನಖಿಳ [2] ಭೂಮಿಪರ ।
ಸಮರಜಯವಿನ್ನಾಯ್ತು ಯಜ್ಞ
ಕ್ರಮಕೆ ನಿಷ್ಪ್ರತ್ಯೂಹವಿನ್ನು
ಭ್ರಮೆಯ ಮಾಡದಿರೆಂದು ನೃಪತಿಗೆ ನುಡಿದನಸುರಾರಿ ॥ ೩೨

ಆಗ ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿ ಧರ್ಮರಾಜನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವಿಕೆ.

ಕಂಗಳನುಜರು ಚಿತ್ತ ನೀವೆಮ
ಗಂಘವಣೆಗಿನ್ನೇನು ಧರ್ಮವಾ
ಮಂಗವಲಿ ನಂಬಿಹೆವಲ್ಲೈ ನಿಮ್ಮಂಘ್ರಿಪಂಕಜವ ।
ಸಂಗರದ ಜಯ ನಿಮ್ಮ ಪಲ್ಲಿಯ
ಭಂಗ ನಿಮ್ಮದು ಭಕ್ತನಿಕರದ
ಸಂಗಿ ನೀವಿರಲನ್ಯಾಗದೇಕೆಂ [3] ದನಾಭೂಪ ॥ ೩೩

1 ದರೆಬಿಟಕೇನು, ಡ. 2 ನಹಿತ, ಚ. 3 ನೀನಿರಲೇನು ನಮಗಿನ್ನೆಂ, ಡ.

ಮಾಗಧನನ್ನು ಜಯಿಸುವುದು ಮುಖ್ಯವೆಂದು
ಕೃಷ್ಣವಾಕ್ಯ.

ವಿಗತಯಾಗಕೆ ನಿಖಿಲರಾಯರು
ನೃಗ ಮರುತ್ತನು ಕಾರ್ತವೀರ್ಯಾ
ದಿಗಳು ಕೇಳರಭಿಷಿಕ್ತರಾದರು ರಾಜಸೂಯದಲಿ ।
ಬಗೆಯಲಿದು ದುಷ್ಕಾಲ ವಿದಱೊಳ
ಗಗಡು ಮಾಗಧನವನ ಮುಱಿದೊಡೆ
ಸುಗಮ ನಿಮ್ಮಯ್ಯಂಗೆ ಸುರಪದವೆಂದನಸುರಾರಿ ॥ ೩೪

ಆರವನು ಹಿರಿದಾಗಿ ನೀ ಕೈ
ವಾರಿಸುವೆ ಕಮಲಾಕ್ಷ ಮಾಗಧ
ನಾರುಭಟೆ ತಾನೇನು ವರವೊ ಸಹಜವಿಕ್ರಮವೊ ।
ವೀರರೆದೆ ಸಿಡಿಲಂತೆ ಸಕಲವು
ಹೀರಮಣರಿದಿರೊಳಗಿವನು ಮಖ
ವೈರಿ ಗಡ ಬೆಸಸೆಂದೊಡೆಂದನು ನಗುತ ಮುರವೈರಿ ॥ ೩೫

ಮಾಗಧನ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ—ಬೃಹದ್ರಥನೆಂಬ ರಾಜನು ಪುತ್ರರಿಲ್ಲದ
ದುಃಖದಿಂದ ವನಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಿಕೆ.

ಧರಣಿಪತಿ ಕೇಳ್ಬೈ ಬೃಹದ್ರಥ
ನರಸು ಮಾಗಧಮಂಡಲಕೆ ತ
ತ್ಪುರಗಿರಿವ್ರಜವೆಂಬುದಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತವಿಭವದಲಿ ।
ಧರೆಯ ಪಾಲಿಸುತಿರ್ದನಾತಂ
ಗರಸಿಯರು ಸೇಱಿದರು ಕಾಶೀ
ಶ್ವರನ ತನುಜೆಯರಿಬ್ಬರದುಭುತರೂಪು ಸುಗುಣೆಯರು ॥ ೩೬

ಅವರೊಡನೆ ಸುಖಸತ್ಕಥಾಸಂ
ಭವವಿನೋದದಲಿರುತಲೀ ವೈ
ಭವವು ನಿಷ್ಫಲ ಪುತ್ರರಿಲ್ಲದೆ ಲೋಕ [1] ವಿಲ್ಲೆಂದು ।

1 ನಾಕ, ಡ.

ಅವನಿಪತಿ ವೈರಾಗ್ಯದಲಿ ರಾ
ಜ್ಯವನು ಬಿಸುಟು ತಪಃಪ್ರಭಾವ
ವ್ಯವಹರಣದಲಿ ತನುವ ನೂಕುವೆನೆಂದು ಹೊಱವಂಟ ॥ ೩೩

ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಚಂಡಕೌಶಿಕ ದರ್ಶನ.

ಊರ ಹೊಱವಡುತತ್ತ ಕಂಡನು
ಪಾರಿಕಾಂಕ್ಷಿಪ್ರವರನನು ಮುನಿ
ವೀರಕೌಕ್ಷೇಯಕನನಗ್ಗದ [1] ಚಂಡಕೌಶಿಕನ ।
ನಾರಿಯರು ಸಹಿತವನ ಚರಣಾಂ
ಭೋರುಹಕ್ಕಭಿನಮಿಸಲತಿ ವಿ
ಸ್ತಾರಿಸಿದನಾಶೀರ್ವಚನವನು ಮುನಿ ನೃಪಾಲಂಗೆ ॥ ೩೪

ರಾಜನು ಅವರ ಮುಂದೆ ತನ್ನ ಸಂಕಟವನ್ನು ಹೇಳಲು ಅನುಗ್ರಹಿಸುವಿಕೆ.

ಪಸಿದರಸನೆ ವದನದಲಿ ದು
ಮ್ಮಾನವೆನಲನಪತ್ಯತಾಜಂ
ತಾನುರೂಪದ ದುಗುಡವಿದು ನಿಮ್ಮಂಘ್ರಿಸೇವೆಯುಲಿ ।
ಹಾನಿ ದುಷ್ಕೃತಕಹುದಲೇ ಸುತ
ಹೀನರಾಜ್ಯವ ಬಿಸುಟೆನೆನಗೀ
ಕಾನನದ ಸಿರಿ ಸಾಕೆನುತ ಬಿಸುಸುಯ್ದನಾಭೂಪ ॥ ೩೫

ರಾಜನ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಹಣ್ಣನ್ನು ಸತಿಗೆ ಕೊಡೆಂದು ಋಷಿಗಳ ಅಪ್ಪಣೆ.

ಐಸಲೇ ಸುತಹೀನರಾಜ್ಯವಿ
ಳಾಸ ನಿಷ್ಫಲವಹದೆಲೇ ಸಂ
ತೋಷವೇ ಸುತಲಾಭವಾದೊಡೆ ಹೊಲ್ಲಯೇನಿದಕೆ [2] ।

[1] ಕಾಂಕ್ಷೆಯುನಾಂಗಿರಾತ್ಮಜ, ಚ.   [2] ಹೊಲ್ಲವೇನೆನುತ, ಕ, ಖ, ಡ.

ಆಸಮಸ್ತಮುನೀಂದ್ರನಂತ
ರ್ಭಾಸಿತಾತ್ಮಧ್ಯಾನಸುಖವಿ
ನ್ಯಾಸದಿರಲಂಗೈ[1]ಗೆ ಬಿದ್ದುದು ಮಧುರಚೂತಫಲ ॥ ೪೦

ಕಂದೆಱೆದು ಮುನಿ ಬಳಿಕ ಭೂಪತಿ
ಗೆಂದನಿದಕೋ ಪುತ್ರಸಂತತಿ
ಗಿಂದು ಸಾಧನವಿದನು ಕೊಡು ನಿನ್ನರಸಿಯರಿಗೆನಲು[2] ।
ಕಂದಿದಾನನವುಜ್ಜ್ವಲಪ್ರಭೆ
ಯಿಂದ ಬೆಳಗಿತು ರಾಣಿಯರು ಸಹಿ
ತಂದು ಮುನಿಪತಿಗೆಱಗಿ ಪರಿತೋಷದಲಿ ಬೀಳ್ಕೊಂಡ ॥ ೪೧

ವರವನೆಂಟನು ಹೆಸರು ಕೊಂಡಾ
ಧರಣಿಪನ ತನಯಂಗೆ ಕೊಟ್ಟನು
ಪುರಕೆ ಮರಳಿದನರಸನಾಮುನಿ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಯಲಿ ।

ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಹಣ್ಣನ್ನು ಭಾಗಮಾಡಿ ತನ್ನ ಸತಿಗೆ ಕೊಟ್ಟುದು.

ಸರಿದನತ್ತಲು ಚೂತಫಲವೆದ
ನೆರಡುಮಾಡಿ ಬೃಹದ್ರಥನು ತ
ನ್ನರಸಿಯರಿಗಿತ್ತನು ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಕೇಳು ಕೌತುಕವ ॥ ೪೨

ಬಳಿಕ ಗರ್ಭಿಣಿಯರಾಗಿ ಪ್ರಸವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಎರಡು
ಸೀಳುಗಳನ್ನು ಬಿಸುಡುವಿಕೆ.

ಬಲಿದುದವರಿಗೆ ಗರ್ಭ ಜನನದ
ನೆಲೆಯು ಕಾಲಕೆ ಸತಿಯರುದರದಿ
ನಿಱಿದುದೊಂದೊಂದವಯದ ಸೀಳೆರಡುಸರಿಯಾಗಿ ।
ಬಳಿಕ ಕಂಡವರಕಟ ದುಷ್ಕೃತ
ಫಲವೆ ಸುಡಲಿವನೆನುತ ಬಿಸುಟರು
ಹೊಱಲ ಹೊಱವಳಯದಲಿ ಧರಣೀಪಾಲ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೪೩

1 ಲಂಕದಲಿ, ಖ. 2 ನಿನಗೊಲಿದ ವಧುಗೆನಲು, ಙ.

ನಡುವಿರುಳು ಜರೆ ಯೆಂಬ ರಕ್ಕಸಿ
ಯುಡಗನರಸುತ ಬಂದು ಕಂಡಳು
ಮಿಡುಕುತಿಹ ಸೀಳ್ದೆರಡುವೆನು ಹೊಱಹೊಱಲ ಬಾಹೆಯಲಿ |
ತುಡುಕಿದಳು ಸೀಳ್ದೇಕೆ ತಿನ್ನದೆ
ಮಡಗಿದರೊ ಕೌತುಕವಿದೇನೀ
ಯುಡವಿಯೊಳಗೆಂದಸುರೆ ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡಿದಳು ಬಟಿಕ ‖ ೪೪

ಜರೆಯೆಂಬುವಳು ಸೀಳುಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಲು ಜರಾಸಂಧನ ಜನನ.

ಶಿಶುವನಾರೋ ಸೀಬ್ದು ತಿನ್ನದೆ
ಬಿಸುಟು ಹೋದರೆನುತ್ತ ಜರೆ ಸಂ
ಧಿಸಿದಳಾಕಸ್ಮಿಕದ ಸೀಳೆರಡನು ನೋದದಲಿ |
ಪಸರಿಸಿದುದಸು ಮೇಘರವ ಝೋಂ [1]
ಬಿಸುವ [2] ವೊಲು ಚೀಱಿದನು ಗಿರಿಗಳ
ಬೆಸುಗೆ ಬಿಡೆ ನಡುವಿರುಳು ಕೋಲಾಹಲಿಸಿತಾರಭಸ ‖ ೪೫

ಊರ ಹೊಱವಳಯದಲಿದೇನೊ ಮ
ಹಾರಭಸ ವಿರುಳೆನುತ ಕವಿದುದು
ಪಾರಜನ ಝುಳಪಿಸುವ ಕೈದೀವಿಗಿಗೆಗಳೊಗ್ಗಿನಲಿ |
ಆರಿವಳು ತಾನೆನುತ ಕಂಡರು
ದೂರದಲಿ ದಾನವಿಯುನವಳ ಘ
ನೋರುಗಳ ಸೋಗಿನಲಿ ಕೈದೊಟ್ಟಿಲ ಕುಮಾರಕನ ‖ ೪೬

ನಿಂದುದಲ್ಲಿಯುದಲ್ಲಿ ರಕ್ಕಸಿ
ಯೆಂದು ಭಯುದಲಿ ಬಟಿಕ ಕರುಣದ
ಲೆಂದಳವಳಂಜದಿರಿ ಹೋ ಹೋ ಯೆನುತ ಕೈನೆಗಹಿ |
ಇಂದಿವನು ಮಗನೆನಗೆ ಭೂಪತಿ
ಬಂದನಾದೊಡೆ ಕೊಡುವೆನೀತನ
ನೆಂದೊಡಾಕ್ಷಣಕವರು ಹೇಱಲು ಬಂದನಾಭೂಪ ‖ ೪೭

1 ಮಿಗೆ ಗ, ಡ. 2 ಜೆಗಸುವ, ಡ.

ಅರಸ ಕೇಳ್ ನಿನ್ನ ವನನೀತನು
ವರಕುಮಾರಕನೆನ್ನ ಹೆಸರಲಿ
ಕರೆವುದೀತನ ನೀಂ ಬೆಳಗ ವಳಾನು ಬೆದಱದಿರು ।
ಜರೆಯೆನಿಪುದಭಿಧಾನವೆನ್ನದು
ವರಜರಾಸಂಧಕನಿವನು ಸುರ
ನರರೊಳಗೆ ಬಲುಗೈಯ್ಯನಹನೆಂದಿತ್ತಳರ್ಭಕನ ॥ ೪೮

ಆಕೆಯು ಆಮಗುವನ್ನು ರಾಜನಿಗೆ ಕೊಡಲು
ಅದನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವಿಕೆ.

ಅಸುರೆಯನು ಮನ್ನಿಸಿದನಾಕೆಯ
ಹೆಸರ ಮಗನಿವನೆಂದು ಲೋಕ
ಪ್ರಸರವಱಿಯಲು ನಲವಿನಲಿ ಸಲಹಿದನು ಮಾಗಧನ [1] ।
ಅಸುರರಲಿ ಮರ್ತ್ಯರಲಿ ಸುರರಲಿ
ಜಸಕವುಳ್ಳವನೆನಿಸಿದನು ಸಾ
ಹಸದ ಜೋಡಣೆ ಮೆಱೆದುದವನಲಿ ಭೂಪ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೪೯

ಅಂಥವನ ವಿಜಯ ಯಾತ್ರೆಗೆ ತಮ್ಮಂದಿರನ್ನು ಕಳುಹೆಂದು
ಕೃಷ್ಣನ ಅಪ್ಪಣೆ.

ಅದಱಿನೀಮಾಗಧನ ಮುಱಿದ
ಲ್ಲದೆ ನೃಪಾಲಕರಂಜೆ ಕಪ್ಪದೊ
ಳೊದಗಲಱಿಯರು ಮೆಱೆಯಲೀಯರು ಯಜ್ಞಮಂಟಪವ ।
ಇದು ನಿಧಾನವು ಭೀಮಪಾರ್ಥರಿ
ಗಿದು ಮುಹೂರ್ತವು ವೀಳೆಯವ ತಾ
ಕದನವಿಜಯದ ವೀರಸೇಸೆಯನಿಟ್ಟು ಕಳುಹೆಂದ ॥ ೫೦

ಮಱಿಯದೇತಕೆ ರಾಜಸೂಯದ
ಹೊಱೆಗೆ ನಿಮ್ಮದು ರಾಣಿ [2] ಕವನಾ
ನಱಿಯೆ ನೀನರ್ಥಾಭಿಮಾನಪ್ರಾಣದೊಡೆಯನಲೆ ।

---

1 ನಂದನನ, ಚ. 2 ಕೌಶಿಕ, ಖ.

ಕಿಱಿಯರಿವದಿರು ರಾಜಸೂಯದ
ಕಱುಬರತಿಬಲ್ಲಿದರು ಕೃಪೆಯನು
ಮೆಱೆವುದೆನುತಸುರಾರಿಯಂಘ್ರಿಗೆ ಚಾಚಿದನು ಹಣೆಯ ‖ ೫೧

ಎತ್ತಿದನು ನಸುನಗುತ ರಾಯನ
ನೆತ್ತಿಯನು ಮುರವೈರಿ ಕರೆಸು ಮು
ಹೂರ್ತಿಕರನಕ್ಷೋಹಿಣಿಯ ಬರಹೇಳು ದಳಪತಿಯ ।
ಸುತ್ತಣರಸರಿಗೋಲೆಯುಡುಗೊಱೆ
ಯಿತ್ತು ದೂತರ ಕಳುಹು ಬಳಿಕಿನೊ
ಳುತ್ತರೋತ್ತರಸಿದ್ಧಿ ನಿನಗಹುದೆಂದನಸುರಾರಿ ‖ ೫೨

ಮಾಗಧನ ಪತ್ತನಕ್ಕೆ ತೆರಳುವಿಕೆ.

ರೂಢಿಸಿದ ಸುಮುಹೂರ್ತದಲಿ ಹೊಱ
ಬೀತ ಬಿಟ್ಟರು ವಧಿಯ ದೂರ್ವೆಯ
ಕೂಡಿದಕ್ಷತೆಗಳ ಸುಲಾಜಾವಳಿಯ ಮಂಗಳದ ।
ಗಾಢಿಸಿದ ಜಯರವದ ದೈತ್ಯವಿ
ಭಾಡಸೂಕ್ತದ ವಿಗಡ ಬಿರುದಿನ [1]
ಗಾಢ ಪಾಠಕ ಗಡಬಡೆಯು ರೂಢಿಸಿತು ಗಗನವನು [2] ‖ ೫೩

ಆಳು ನಡೆಯಲಿ ಮಗಧರಾಯನ
ಮೇಲೆ ದಂಡು ಮುಕುಂದದಳಪತಿ
ಹೇಳಿಕೆಗೆ ಭೀಮಾರ್ಜುನರ ಬರಹೇಳು ಹೇಳೆನುತ ।
ಆಳು ಸಾಱಿದುದವನಿಪಾಲರು
ಮೇಳವಿಸಿ ಹೊಱವಂಟು ಬರೆ ದೆ
ಖ್ಖಾಳವನು ನೋಡಿದರು ನಡೆದರು ಪಯಣಗತಿಗಳಲಿ ‖ ೫೪

1 ಬಿರುದುಪ, ಕ. ಚ.

2 ಪಾಡಗಳ ಪಾಠಕರ ಗಡಬಡೆ ಗಾಢಿಸಿತು ನಭವ, ಕ. ಚ.

ಕೃಷ್ಣಭೀಮಾರ್ಜುನರು ವಿಪ್ರವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸುವಿಕೆ.

ಜನಪ ಕೇಳ್ಕೃಷ್ಣಭೀಮಾ
ರ್ಜುನರು ವಿಮಳಸ್ನಾತಕವ್ರತ
ಮುನಿಗಳಾದರು ನಡೆದು ಪಯಣದ ಮೇಲೆ ಪಯಣದಲಿ ।
ಜನದ ಕಾಣಿಕೆಗೊಳುತ ನಾನಾ
ಜನಪದಂಗಳ ಕಳೆದು ಗಂಗಾ
ವಿನುತನದಿಯನು ಹಾಯ್ದು ಬಂದರು ಪೂರ್ವಮುಖವಾಗಿ ॥ ೫೫

ಮಗಧದೇಶದ ವರ್ಣನೆ.

ಬರುತ ಕಂಡರು ಮುಂದೆ ಕೊಬ್ಬಿದ
ಸಿರಿಯನೂರೂರುಗಳ ಸೊಂಪಿನ
ಭರಿತಗೋಧನಕುಲವನವುಳಸುಧಾನ್ಯರಾಶಿಗಳ ।
ವರನದಿಯ ಕಾಲುವೆಯ ತೋಟದ
ತೆರಳಿಕೆಯ ಪನಸಾಮ್ರಪೂಗೋ
ತ್ಕರದ ರಮ್ಯಾರಾಮಮಂಡಿತ ಮಗಧಮಂಡಲವ ॥ ೫೬

ಮೆಳೆಗಳೇ ದ್ರಾಕ್ಷಿಗಳು ವೃಕ್ಷಾ
ವಳಿಗಳೇ ಸಹಕಾರದಾಡಿಮ
ಫಲಿತನಿಬಿಡಕ್ರಮುಕಜಂಬೂಮಾತುಳಂಗಮಯ ।
ಕಳವೆ ಶಾಲೀಮಯವು ಹೊಲನ
ಗ್ಗಳಿಕೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀಮಯವು ನಗರಾ
ವಳಿಗಳನೆ ಶೋಭಿಸಿತು ಜನಪದವಿವರ ಕಣ್ಮನಕೆ [1] ೫೭

ದೇಶ ಹಗೆವೆನದೆಂದು ಕಡ್ಡಿಯ
ಗಾಸಿಮಾಡದೆ ಮಿಗೆ ವಿನೋದದ
ಲೈಸುಪಡೆ ನಡೆತಂದು ಬಿಟ್ಟುದು ಗಿರಿಯ ತಪ್ಪಲಲಿ ।

1 ಸೋಲಿಸಿತು ಜನಪದವಿವರ ಕಣ್ಮನವ, ಖ.

ಆಸುರೋರುಪಬಂಧು ಚರಮೆದಿ
ಶಾಸತಿಯು ಚುಂಬಿಸೆ ಗಿರಿವ್ರಜ
ವಾಸಿಪುರವನು ಹತ್ತಿದರು ಹರಿಭೀಮಫಲುಗುಣರು ॥ ೫೮

ಅಲ್ಲಿರುವ ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಭೇರಿಯನ್ನು ಒಡೆಯುವಿಕೆ.

ವೃಷಭಚರ್ಮನಿಬದ್ಧಭೇರಿಗ
ಳೆಸೆದುವಕ್ಷತೆಗಂಧಮಾಲ್ಯ
ಪ್ರಸರದಲಿ ಶೈಲಾಗ್ರದಲಿ ಸಂಪನ್ನಪೂಜೆಯಲಿ ।
ಅಸುರರಿಪುಭೀಮಾರ್ಜುನರು ತ
ದ್ವಿಷಮಭೇರೀತ್ರಯವ ಹೊಯ್ದೆ
ಬ್ಬಿಸಿದರದ್ಭುತರವ ಮಸಗೆ ಕೆಡಹಿದರು ಖಾತಿಯಲಿ ॥ ೫೯

ಭೇರಿಯ ವೃತ್ತಾಂತ.

ಭೇರಿಗಳ ಮಗಧಂಗೆ ಕೊಟ್ಟವ
ರಾರು ತಾಸಿದು ವರವೊ ಸಹಜವೊ
ಕಾರಣವ ಹೇಳೆಂದು ಜನಮೇಜಯನು ಬೆಸಗೊಳಲು ।
ಧಾರುಣೀಪತಿಗಂದು ಮುನಿ ವಿ
ಸ್ತಾರದಿಂದಱುಹಿದನು ಹಿಂದೆ ಸು
ರಾರಿಭಸ್ಮಾಸುರನು ಶಿವನ ವಿರೋಧಿಸಿದ ಹದನ ॥ ೬೦

ಹರಿಯು ನೆನೆಯಲು ಶಂಭು ಕರುಣಾ
ಕರನು ಬಿಜಯಂಗೈದು ದೈತ್ಯನ
ಶಿರದೊಳಸುರನ ಕರವನಿಡಿಸಲು ಮರಣಗಂಡಲ್ಲಿ ।
ಮರಳಿ ಜನಿಸಿದನವನು ಧರೆಯಲಿ
ಸುರನರರ ಪರಿಭವಿಸೆ ರಣದಲಿ
ನೆರೆದು ದಿವಿಜಸಮೂಹ ಬಿನ್ನೈಸಿದುದು ಪಶುಪತಿಗೆ ॥ ೬೧

ಅದರಲ್ಲಿ—ಮಾಷಾಸುರನ ಸಂಹಾರ.

ಕೇಳಿ ಶಿವನ್ನೈತಂದನಲ್ಲಿಗೆ
ಕಾಳದನುಜನ ಬಲುಹನುರುಹಲು
ಧಾತ್ರಿಬಂದಡ್ಡವನು ಗಟ್ಟಿದ ಮಾಷನೆಂಬವನ |
ಶೂಲದಿಂದಿಡಲ್ಕೈದೆ ಕಂಠದ
ನಾಳವನು ಕತ್ತರಿಸೆ ತಲೆಗಳು
ಬೀಳಲವನಿಗೆ ಮೂಱುಮಂಡದ ತಲೆಯು ಮಧ್ಯದಲಿ || ೬೧

ವೃಷಭಾಸುರ ಸಂಹಾರ ಮತ್ತು ಅವನ ಚರ್ಮದಿಂದ ಭೇರೀರಚನೆ

ದುಷ್ಟದಾನವ ಮಡಿದೊಡವನೊಡ
ಹುಟ್ಟಿದಾತನು ವೃಷಭನೆಂಬವ
ದಿಟ್ಟನವ ಕಲಿಯಾಗಿ ಕಾದಿದೊಡವನ [1] ನಿಮಿಷದಲಿ |
ಮೆಟ್ಟಿ ಚರ್ಮವ ಸೀಱಿ ನಾಳಕೆ
ಕಟ್ಟಿದನು ಕಲಿ ಶಂಭು ಭೇರಿಯು
ಧಟ್ಟಿಸಿದೊಡಾಧ್ವನಿ ಭಯಂಕರವಾದುದಮರರಿಗೆ || ೬೩

ಬೇಗದಲಿ ಮಾಗಧನು ಪೌಂಡ್ರಕ
ಯಾಗವನು ಮಾಡಿದನು ಬಹಳೋ
ದ್ಯೋಗದಿಂದವೆ ಬಂಧುವರ್ಗವ ನೆರಹಿ ಮುನಿಜನವ |
ನಾಗಪುರದರಸುಗಳ ಕೂಡಿ ಸ
ರಾಗದಿಂದವೆ ಸಕಲಯಜ್ಞದ
ಭಾಗಧೇಯವನಿತ್ತು ಮಾಡಿಸಿದನು ಮಹಾಕ್ರತುವ || ೬೪

ಅರಸ ಕೇಳ್ ಹರಿಭಕ್ತಿದೂರರು
ನೆರೆದು ಮಾಡುವ ಸಕಲಯಾಗವು
ಶರಧಿಯೊಳಗುಬ್ಬಿದ ಬೊಬ್ಬುಳಿಕೆಗಳ ತೆಱನಂತೆ |

1 ಕಟ್ಟಡವಿಯಲಿ ಕಾಧಿದರೆ ಬಳಿಕವನ, ಖ.

ಮಾಗಧನ ತಪಸ್ಸು.

ಪರದು ಹೋಹುದು ಸುಕೃತರಾಶಿಗ
ಳಿರದೆ ನಿಮಿಷಕೆ ವೇದಸಿದ್ಧವಿ
ಪಱಿಯು ಜಯಿಸುವೆನೆಂದು ಮಾಗಧ ಮಾಡಿದನು ತಪವ ॥ ೬೫

ಹಿರಿದು ಮುಳಿಹಿ ದನವಗೆ ಗೌರೀ
ವರನು ತಲೆದೋಱಿದನು ಬೇಡ್ಕೆ
ವರವ ಕೊಡುವೆನೆನಲ್ಕೆ ಕಣ್ದೆಱೆದೆದ್ದು ಕೈಮುಗಿದ ।
ಕರುಣಿಸೈ ಭೇರೀತ್ರಯವ ಸಂ
ಗರದೊಳಾಧ್ವನಿಗೇಳಿದರಿಗಳು
ಹಿರಿದು ಭಯಗೊಂಡೋಡುವಂತಿರೆ ಕೃಪೆಯ ಮಾಡೆಂದ ॥ ೬೬

ಕಾಳಗದೊಳನ್ನಯ ಶರೀರದ
ನೀಪೆರಡು ಬೆಸುವಂತೆ ಕರುಣಿಸು
ಫಾಲಲೋಚನ ನೀನೆ ಬೆಂಬಲವಾಗಿ ರಣಜಯವ ।

ಮಾಗಧಗೆ ಭೇರಿಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿ, ಮತ್ತು ಈಶ್ವರನ ವರಗಳು.

ಪಾಲಿಸೆಂದೆನೆ ಮೂಱುವರವ ಕೃ
ಪಾಳು ಕರುಣಿಸಿ ಮಾಗಧೇಂದ್ರಗೆ
ಥೋಳಗಳಸಿತ್ತು ಭವ ಬಿಜಯಂಗೈದನೊಲವಿನಲಿ ॥ ೬೭

ಇಂದುಧರನನು ಬೀಳುಕೊಂಡವ
ನಂದು ಮೊದಲಾಗಖಿಳರಾಯರ
ವೃಂದವನು ಬಂಧಿಸಿದ ನಾನಾ ದ್ವೀಪಪಾಲಕರ ।

ಅಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಭೇರೀನಾದಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಗಧನು ಶಾಂತಿಯನ್ನು
ಮಾಡುವಿಕೆ.

ಕಂದ ಕೇಳೈ ಬಳಿಕಲಾಗೋ
ವಿಂದಭೀಮಾರ್ಜುನರು ಭೇರಿಯ
ನಂದು ಹೊಡೆಯಲು ಕದಡಿದುವು ಕಲ್ಪಾಂತಶರಧಿಗಳು ॥ ೬೮

ಮಾಗಧನ ಮನೆಗೆ ಕೃಷ್ಣಾದಿಗಳ ಆಗಮನ.

ಏನಿದದ್ಭುತವೆನುತ ನಡುವಿರು
ಳಾನರೇಶ್ವರನಮಳವೇದವಿ
ಧಾನದಲಿ ತಚ್ಛಾಂತಿಗೋಸುಗ ಕರೆಸಿ ಭೂಸುರರ |
ದಾನದಲಿ ವಿವಿಧಾಗ್ನಿಕಾರ್ಯವಿ
ಧಾನದಲಿ ವಿಪ್ರಾಘವೆಚನಸ [1]
ಥಾನದಲಿ [2] ಮಗಧೇಶನಿದ್ದನು ಭೂಪ ಕೇಳೆಂದ [3]|| ೧೯

ಇವರು ಗಿರಿಯಿಂದಿಳಿದು ರಾತ್ರಿಯೊ
ಳವನ ನಗರಿಯ ರಾಜಬೀದಿಯ
ವಿವಿಧವಸ್ತುವ ಸೂರೆಗೊಂಡರು ಹಾಯ್ದು ದಳದುಳವ |
ತಿವಿದರಡ್ಡೈಸಿದರನುಬ್ಬಿದ
ತವಕಿಗರು ಮದದಿಂದ ರಾಯನ
ಭವನವನು ಹೊಕ್ಕರು ವಿಡಂಬದ ವಿಪ್ರವೇಷದಲಿ || ೨೦

ಉರುವಣಿಸಿದರು ಮೂರುಕೋಟೆಯ
ಮುರಿದರದ್ವಾರದಲಿ ರಾಯನ
ಹೊರೆಗೆ ಬಂದರು ಕಂಡರಿದಿರೆದ್ದನು ಜರಾಸಂಧ |

ಬಂದವರಿಗೆ ಮಾಗಧನ ಆದರ.

ಧರಣಿಯಮರರಪೂರ್ವಿಗರು ಭಾ
ಸುರದ ಭದ್ರಾಕಾರರೆಂದಾ
ದರಿಸಿ ಮಧುಪರ್ಕಾದಿಗಳ ಮಾಡಿದನು ಭಕ್ತಿಯಲಿ || ೨೧

ಕೇಳಿದನು ಕುಶಲವನು ಕುಶಲವ
ಹೇಳಿದರು ಕುಳ್ಳಿರಿ ಯೆನಲು ಭೂ
ಪಾಲಕರು ಕುಳ್ಳಿರ್ದರೆವೆ ಯಿಕ್ಕದೆ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ |

---

1 ವಿಪ್ರಾಘನಿಬಿಡ, ಖ. 2 ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ, ಖ. 3 ಹೊತ್ತದುಗುಡದಲಿ, ಖ.

ಇವರನ್ನು ನೋಡಿ ನಾನಾವಿಧವಾಗಿ ತರ್ಕಿಸುವಿಕೆ.

ಹೇಳಿರೈ ನಿಮಗಾವದೇಶ ವಿ
ಶಾಲಗೋತ್ರವದಾವುದೆನುತ ಸು
ಲೋಲಮತಿ ಚಿಂತಿಸಿದನಿವದಿರು ವಿಪ್ರರಲ್ಲೆಂದು ॥ ೨೨

ಸ್ನಾತಕವ್ರತವೇಷದಲಿ ಬಂ
ದಾತಗಳು ಬಟ್ಟಿಕವರು ಶಸ್ತ್ರ
ವ್ರಾತದಲಿ ಶಿಕ್ಷಿತರು ಕರ್ಕಶಬಾಹುಪಾಣಿಗಳು ।
ಕೈತವದಿನೈತಂದರರ್ಥವ
ನೀತಗಳು ಬಯಸರು ವಿರೋಧ
ಪ್ರೀತಿಮುಖರಿವರಾರೊ ಶಿವ ಶಿವ ಯೆನುತ ಚಿಂತಿಸಿದ ॥ ೨೩

ಆರಿವರು ದೇವತ್ರಯವೊ ಜಂ
ಭಾರಿ ಯಮ ಮಾರುತರೊ ರವಿ ರಜ
ನೀರಮಣ ಪಾವಕರೊ ಕಪಟಸ್ನಾತಕವ್ರತರು ।
ಧಾರುಣೀಶ್ವರರೊಳಗೆ ದಿಟ್ಟರ
ದಾರೊ ತಮ್ಮೊಳು ತೊಡುಕಿ ನಿಲುವ ವಿ
ಕಾರಿಗಳ ನಾ ಕಾಣೆನೆಂದನು ತನ್ನ ಮನದೊಳಗೆ ॥ ೨೪

ಈಗ ಮಿಡುಕುಳ್ಳವರು ಮಹಿಯಲಿ
ನಾಗಪುರದರಸುಗಳು ನಮ್ಮವ
ರಾಗಿಹರು ಪಾಂಡುವಿನ ಮಕ್ಕಳು ಮೀಱಿ ಖಳರಲ್ಲ ।
ಸಾಗರೋಪಾಂತ್ಯದ ನರೇಂದ್ರರು
ಭೋಗಿಸಿದ ಮುತ್ತುಗಳು ಭಾವಿಸ
ಲೀಗಯಾಳರ ಗರ್ವವೇನು ವಿಚಿತ್ರವಾಯ್ತೆಂದ ॥ ೨೫

ಯಾದವರು ಹಿಂದೆಮ್ಮಡನೆ ಹಗೆ
ಯಾದವರು ಬಟಿಕವರೊಳಗೆ ಕಱು
ಗಾದವನ ತುಱುಗಾದವನ ಮಾಧವನ ಮಾತೇನು ।

ಮೇದಿನಿಯು ಮಂಡಳಿಕ ಮನ್ನೆಯ
ರಾದವರು ನಮ್ಮೊಡನೆ ಸೆಣಸುವ
ರಾದೊಡಿದು ದುಷ್ಕಾಲವಶವಿದು [1] ಯೆಂದನಾಮಗಧ ॥ ೨೬

ಕೃಷ್ಣಾದಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾಗಧನ ಪ್ರಶ್ನೆ

ಬವರಿಗರು ನೀವ್ ವಿಪ್ರವೇಷದ
ಜವನಿಕೆಯು ಜಾಣಾಯ್ಲು ತನದಿಂ
ದವಗಡಿಸಿ ಯೊಳಹೊಕ್ಕಿರದ್ವಾರದಲಿ ನೃಪಸಭೆಯ |
ನಿವಗಿದೇನೀವ್ಯಸನ ಕಪಟ
ವ್ಯವಹರಣೆ ಕೃತ್ರಿಮವೊ ಸಹಜವೊ
ರವಣ ಮತ್ತೇನುಂಟು ಹೇಳಿನ್ನಂಜಬೇಡೆಂದ ॥ ೨೭

ಸ್ನಾತಕವ್ರತವೇನು ಪಾರ್ಥಿವ
ಜಾತಿಗಿಲ್ಲವೆ ವೈಶ್ಯಕುಲಕಿದು
ಪಾತಕವೆ ನಾವೀಗ ಪಾರ್ಥಿವಜಾತಿಸಂಭವರು |
ಸ್ನಾತಕರು ನಾವ್ ವೈರಿಕುಲದಲ
ಭೀತರದ್ವಾರಪ್ರವೇಶವ
ನೀತಿ ಯುಲ್ಲ ಪುರಾಣಸಿದ್ಧವಿದೆಂದನಸುರಾರಿ ॥ ೨೮

ಕೃಷ್ಣಾದಿಗಳಿಗೂ ಮಾಗಧಗೂ ನಡೆದ ಸಂವಾದ.

ವೈರಿಭವನವೆ ನಮ್ಮದಿದು ನಾವ್
ವೈರಿಗಳೆ ನಿಮಗೆಮಗೆ ಜನಿಸಿದ
ವೈರಬಂಧನಿಮಿತ್ತವಾವುದು ನಿಮ್ಮ ಪಕ್ಷದಲಿ |
ಆರು ನೀವೀಬ್ರಾಹ್ಮಣಬ್ರುವ
ರಾರುಪಾಧ್ಯರು ನಿಮಗೆ ನಿಮ್ಮವಿ
ಕಾರ ಬಱಿದೇ ಹೋಗದೆಂದನು ಮಗಧಪತಿ ನಗುತ ॥ ೨೯

---

1 ಗತಿ ಶಿವ, ಕ, ಖ.

ಮುಱಿದು ಹಲಬರಿಳಾಧಿನಾಥರ
ಸೆಱೆಯಲಿಕ್ಕಿದೆ ರಾಜ್ಯಮದದಲಿ
ಮೆಱೆದು ಮಾನ್ಯರಸಿಱಿದು ಮೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಂಡೆ ರೌರವವ [1] |
ಅಱಿಯದಳುಪಿದ ಪಾತಕಕೆ ಬಿಡು
ಸೆಱೆಯ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವಿದು ಕೇ
ಳುಱುವುಪಾಧ್ಯರು ನಾವೆ ಯೆಂದನು ನಗುತ ಮುರವೈರಿ ‖ ೮೦

ಆನೃಪಾಲರ ಮಗನೊ ಮೊಮ್ಮನೊ
ನೀನವರ ಬಾಂಧವನೊ ಭೃತ್ಯನೊ
ಸೂನುಪ [2] ಕ್ಷನೊ ಬೆರಳ ಬಗದನೊ ಕುರಳಕೋವಳನೊ |
ಏನು ನಿನ್ನಂಘವಣೆ ನೀನಾ
ರಾನರೇಂದ್ರರ ಸೆಱೆಯ ಬಿಡುಗಡೆ
ಗೇನನೆಂಬೆನು ರಹವನೆಂದನು ತೂಗಿ ನಿಜಶಿರವ ‖ ೮೧

ಎಲವೊ ಧರೆಯಲಧರ್ಮಶೀಲರ
ತಲೆಯ ಚೆಂಡಾಡುವೆವು ಧರ್ಮವ
ನೊಲಿದು ಕೊಂಡಾಡುವೆವು ಶಿಕ್ಷಾರಕ್ಷಣವ್ಯಸನ |
ನೆಲೆ ನಮಗೆ ನೀನಱಿಯೆ ರಾಜಾ
ವಳಿಯ ಬಿಡು ಫಡ ಭಂಡವಿದ್ಯೆಯ
ಬಳಸುವರೆ ನಮ್ಮೊಡನೆ ಯೆಂದನು ದಾನವಧ್ವಂಸಿ ‖ ೮೨

ಇವರು ಗಡ ಜಗದೊಳಗೆ ಶಿಕ್ಷಾ
ಸವನದಲಿ ದೀಕ್ಷಿತರು ಬಲುಕೈ
ತವಡ ಭಂಡರು ನೀವೊ ನಾವೋ ಸಾಕದಂತಿರಲಿ |
ಧವಡರೈ ನೀವ್ ದಿಟ್ಟರಹಿರಂ
ಗವಣೆಯೊಳ್ಳಿತು ನಿಮ್ಮ ನಿಜವನು
ವಿವರಿಸಾ ನೀವಾರು ಹೇಳೆಂದನು ಜರಾಸಂಧ ‖ ೮೩

---

1 ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಂಡ ಭುಜಲವ, ಚ.   2 ಲೂನಪ, ಕ. ಖ.

ತಮ್ಮ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಕೃಷ್ಣನು ಹೇಳುವಿಕೆ.

ಕೇಳಿ ಮಾಡುವುದೇನು ತಾನಸು
ರಾಳಿಧೂಳೀಪಟಲರೌದ್ರನ್ವ
ಪಾಲಜಾಪಟವೆಲ್ಲನೀತನು ಭೀಮಸೇನ ಕಣಾ ।
ಭಾಳನೇತ್ರನ ಭುಜಬಲದ ಸಮ
ಪಾಳಿಯರ್ಜುನನೀತನೀತಾ
ಕಾಳಗವ ಕೊಡು ನಮ್ಮೊಳೊಬ್ಬರಿಗೆಂದನಸುರಾರಿ ॥ ೮೪

ಕೇಳಿ ಕೆದಱಿದ ಬಿಱುನಗೆಯುಲಡ
ಬೀಱುತೀಱುತ ಬಿಱುವನಿಯು ಕ
ಣ್ಣಾಲಿಗಳ ಝೊಮ್ಮಿದ್ದ ರೋಮದ ಜಡಿವ ಬಿಡುದಲೆಯು ।
ಸೂಳುನಗೆ ಬೆಳುನಗೆಯುಲಡಿಗಡಿ
ಗಾಳುಮುಱುಗುಬ್ಬಸದಲಿದ್ದು ಕ
ರಾಳಮತಿ ಸಂತೈಸಿದನು ತನ್ನವರಿಗಿಂತೆಂದ ॥ ೮೫

ಕೃಷ್ಣ ಮಾಗಧರ ಪರಸ್ಪರಾಪಹಾಸ.

ಈತನಾರೆಂದಱಿವಿರೈ ನ
ಮ್ಮಾತನೀತನು ನಮ್ಮ ಕಂಸಂ
ಗೀತನಳಿಯನು ನಮಗೆ ಮೊಮ್ಮನು ಮಗನು ದೇವಕಿಗೆ ।
ಈತ ಕಾಣಿರೆ ಹಿಂದೆ ಜಾರಾ
ಸೀತಿದುರ್ಗದಲೋಡಿ ಬದುಕಿದ
ನೀತ ಬಲುಗೈಬಂಟನೆಂದನು ಮಗಧಪತಿ ನಗುತ ॥ ೮೬

ಕೊಳಲ ರಾಗದ ರಹಿಯೊ ಕಲ್ಲಿಯ
ಕಲಸುಗೂಳೋ ಹಳ್ಳಿಕಾತಿಯ
ರೊಳಗುಡಿಯ ಹಾವರವೊ ತುಱುಗಾಹಿಗಳ ಗಾಹುಗಳೊ [1] ।

1 ತೋಹುಗಳೊ, ಚ.

ಬಲುಸರಳ ಸುರಿವಳೆಯು ಮಿದುಳೊಡೆ
ಗಲಸುಗಳದಾಯುಧದ ತಳುಕಿನ
ಕೊಳಗುಳದ ಜಯಸಿರಿಯು ಕಾಹಿನೊಳಾರು ನೀನೆಂದ ॥ ೮೭

ಹೋಱಿ ಹೆಂಗಸು ಬಂಡಿ ಪಕ್ಷಿ ಸ
ಮೀರಣಾಶ್ವಾಜಗರ ಗರ್ದಭ
ವೀರರೀತನ ಘಾತಿಗಳುಕಿತು ಕಂಸಪರಿವಾರ ।
ಆರುಭಟೆಯುಳ್ಳವನು ಕಂಸನ
ತೋಱಿಹತ್ತನ ತೊಡಕಿದನು ಗಡ
ಭಾರಿಯಾಳಹನುಂಟು ಶಿವ ಶಿವ ಯೆಂದನಾಮಗಧ ॥ ೮೮

ಎಲವೊ ಗೋವಳ ನಿನ್ನ ಕಂಸನ
ನಿಳಯವೋ ಪೌಂಡ್ರಕನ ಕದನದ
ಕಳನೊ ಹಂಸನ ಹೋಱಟೆಯೊ ಮೇಣ್ ಡಿಬಿಕಸಂಗರವೊ [1] ।
ಹುಲಿಗೆ ಮೊಲನಭ್ಯಾಗತನೆ ಕರಿ
ಕಳಭ ಸಿಂಹಕೆ ಸರಿಯೆ ನೀ ನಿ
ನ್ನಳವನಱಿಯದೆ ಹೊಕ್ಕು ಕೆಣಕಿದೆ ಕೆಟ್ಟೆ ಹೋಗೆಂದ ॥ ೮೯

ಇದುವೆ ಪಿತ್ತದ ವಿಕಳತೆಯೊ ಮ
ದ್ಯದ ವಿಕಾರವೊ ಭಂಗಿ ತಲೆಗೇ
ಱಿದುದೊ ಭಟನಾದೊಡೆ ವಿಘಾತಿಯಲೇಱು ಕಾಳಗಕೆ ।
ಸದನ ನಿನ್ನದು ಸೂಳೆಯರ ಮುಂ
ದೊದಱಿ ಫಲವೇನೆದ್ದು ಬಾ ಭಾ
ಳದಲಿ ಬರೆದುದ ತೊಡೆವೆನೆಂದನು ದಾನವಧ್ವಂಸಿ ॥ ೯೦

ಎಲವೊ ಗೋಪಕುಮಾರ ಕಂಸನ
ಲಲನೆಯರ ವೈಧವ್ಯದುಃಖಾ
ನಲನ ನಂದಿಸಲಾಯ್ತು ನಿನ್ನಯ ರುಧಿರಜಲಧಾರೆ ।

1 ನಹುಷಾಯೊ, ಚ.

ಅಳಿದ ಕಂಸನ ಕಾಲಯವನನ
ಕಳನ ಹರಿಬವ ಗೆಲಿದು ದೈತ್ಯಾ
ವಳಿಯ ಬಂಧುತ್ವವನು ಬಳಸುವೆನಿನ್ನು ನೋಡೆಂದ [1] ॥ ೯೧

ಭೀಮಾದಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಮಗಧನ ವಚನ.

ಗೋವಳರು ನಿರ್ಲಜ್ಜರದಱೊಳು
ನೀವು ಗರುವರು ರಾಜಪುತ್ರರು
ಸಾವ ಬಯಸುವನೊಡನೆ ಬಂದಿರಿ ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದಿರಿ ।
ನೀವು ಮಕ್ಕಳು ನಿಮ್ಮ ಹಿರಿಯರ
ತಾವಿನಲಿ ಬುಧರಿಲ್ಲಲಾ ನಿಮ
ಗಾವ ವಿಧಿಯಹುದೆಂದು ನುಡಿದನು ಭೀಮಫಲುಗುಣರ ॥ ೯೨

ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಬಾ ಎಂದು ಭೀಮನ ವಾಕ್ಯ.

ಸಾಕಿದೇತಕೆ ಹೊಳ್ಳುನುಡಿಗೆ ವಿ
ವೇಕಿಗಳು ಮೊಜ್ಜುವರೆ ಯುದ್ಧ
ವ್ಯಾಕರಣಪಾಂಡಿತ್ಯವುಳ್ಳರೆ ತೋಱಿಸುವುದೆಮಗೆ ।
ಈಕಮಲನೇತ್ರಂಗೆ ಘಡ ನೀ
ನಾಕೆವಾಳನೆ ಶಿವ ಶಿವಾ ಜಗ
ದೇಕದೈವದ ಕೂಡೆ ದಂಡಿಯೆ ಯೆಂದನಾ ಭೀಮ ॥ ೯೩

ಭೀಮಾರ್ಜುನರನ್ನು ಹೆದರಿಸುವಿಕೆ.

ದಿಟ್ಟರಹಿರೋ ಸಾವನಱಿಯದೆ
ಕೆಟ್ಟರಕಟಾ ಕಾಳುಗೋಪನ
ಗೊಟ್ಟಿಯಾಟಕೆ ಗುಱಿಗಳಾದಿರಿ ನಿಮ್ಮ ಗುರುಸಹಿತ ।
ಚಟ್ಟಳೆಯ ಚತುರಾಸ್ಯ ಭಾಳದ [2]
ಲಿಟ್ಟನವರಿಗೆ ಜೋಳಿ [3] ಗಡ ಜಗ
ಜಟ್ಟಿಗಳು ತಾವಿವರೆನುತ ತಲೆದೂಗಿದನು ಮಗಧ ॥ ೯೪

---

[1] ಬಳಸುವೆನೆಂದನಾಮಗಧ, ಚ. [2] ನಿವರೊಡ, ಚ.

[3] ಹುಟ್ಟಿದರ ಸಮಜೋಳಿ, ಚ.

ಕೃಷ್ಣಜರಾಸಂಧರ ಸಂವಾದ.

ಬೈದು ಫಲವೇನೆಮಗೆ ಮೇಳದ
ವೈದುನರು ನೀವಲ್ಲಲೇ ದಣಿ
ವೈದೆ ನೂಕಲಿ ನಿಮ್ಮ ಮೂವರು ಸಹಿತ ನಮ್ಮೊಡನೆ ।
ಕೈದು ಬೇಕ್ಕೆ ತರಿಸಿ ಕೊಡಿಸುವೆ
ನೈದೆ ನೀವನುವಾಗಿ [1] ನಿಮ್ಮೊಡ
ನೈದುವೆನು ತಾನೊಬ್ಬನೆಂದನು ಮಗಧಪತಿ ನಗುತ [2] ‖ ೯೫

ಎಲವೊ ಬಾಹಿರ ಮಗಧ ಹಲಧರ
ನುಜಿಯೆ ಪಾಂಡವನೃಪರು ಪರಿಯಂ
ತಳವು ನಿನಗೊಬ್ಬಂಗೆ ಸೇಱುವುದೇ ಮಹಾದೇವ ।
ಅಱವು ತಪ್ಪದು ನುಡಿಯೊಳಲ್ಪವೆ
ಬಳಸಲೇತಕೆ ವೀರನಹೆ [3] ನ
ಮ್ಮೊಳಗೆ ಮೂವರೊಳೊಬ್ಬನನು ವರಿಸೆಂದನಸುರಾರಿ ‖ ೯೬

ಅಕಟ ನಮಗೀಸಮರವಾವ
ಶ್ಯಕವೆ ನಮಗಖ್ಯಾತಿ ಯಲ್ಲಿದು
ಸಕಲಜನವೆಱಿದಿರೆ ಯೆನುತ ನೋಡಿದನು ತನ್ನವರ ।
ಪ್ರಕಟವೈ ನಿಮ್ಮೊಳುತನ ಯದು
ನಿಕರಕಾವೆಂಜುವೆವು ರಣನಾ
ಟಕಪಲಾಯನಪಂಡಿತರು ನೀವೆಂದನಾಮಗಧ ‖ ೯೭

ಪಾರ್ಥ ನೀ ಮಗುವೆಮ್ಮೊಡನೆ ರಣ
ದರ್ಥಿಯಾದೊಡೆ ಭೀಮಸೇನ ಸ
ಮರ್ಥನಹನೀತಂಗೆ ಕೊಟ್ಟೆನು ಕಳನ ಕಾಳಗವ ।

---

1 ವಾಳಾಗಿ, ಚ. 2 ಬಲರಾಮನುಱಿದಾನೆಂದನಾಮಗಧ, ಚ.
3 ವಿವೇಕಿಯೈ, ಕ, ಖ.

ಯುದ್ಧೋದ್ಯೋಗ.

ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿಯೆ ಹೋಗದಿಂದು ಪ
ರಾರ್ಥಕಂಟಕವಾಗಲೇತಕೆ [1]
ತೀರ್ಥವೈ ಸಲೆ ಯೆಂದು ನಿಂದಿರ್ದನು ಜರಾಸಂಧ [2] ॥ ೯೮

ತರಿಸಿದನು ಚಂದನದ ಸಾದಿನ
ಭರಣಿಗಳ ಕರ್ಪೂರವರಕ
ಸ್ತೂರಿಜವಾದಿಪ್ರಮುಖಬಹುವಿಧಯಕ್ಷಕರ್ದಮವ ।
ಹರಿವೃಕೋದರಪಾರ್ಥರಿದಿರಲಿ
ಭರಣಿಗಳ ನೂಕಿದನು ಮಾಲ್ಯಾಂ
ಬರವಿಲೇಪನದಿಂದಲಂಕರಿಸಿದರು ನಿಜತನುವ ॥ ೯೯

ಅಂಕಕಿಬ್ಬರು ಭಟರು ತಿಲಕಾ
ಲಂಕರಣಶೋಭೆಯಲಿ ರಣನಿ
ಶ್ಯಂಕರನುವಾದರು ಸುಕರ್ಪೂರವೀಳೆಯವ ಕೊಳುತ ।
ಬಿಂಕದುಬ್ಬಿನ ರೋಮಪುಳಕದ
ಮುಂಕುಡಿಯ ಸುಮ್ಮಾನದಂಕೆಯ
ಝುಂಕೆಗಳ ಭರ ಭುಲ್ಲವಿಸಿದುದು ಭೀಮಮಾಗಧರ ॥ ೧೦೦

ರಣದೊಳಾವುದು ನಿನಗೆ [3] ಹಿರಿಯುಬ
ಬ್ಬಣವೊ ಪರಿಘವೊ ಸುರಿಗೆಯೋ ಡೊಂ
ಕಣಿಯೊ ಮುಸಲವೊ ಗದೆ ಕಠಾರಿಯೊ ಪರಶುತೋಮರವೊ ।
ಕಣಿಧನುವೊ ಕಕ್ಕಡೆಯೊ ಮುಷ್ಟಿಯೊ
ಹಣಿದಕಾವುದು ಸದರವದರಲಿ
ಕೆಣಕಿ ನೋಡಾ ತನ್ನನೆಂದನು ಭೀಮ ಮಾಗಧನ ॥ ೧೦೧

ಆಯುಧಂಗಳಲೇನು ನೀ ನಾ
ಗಾಯುತದ ಬಲನೆಂಬರಾನುಡಿ

1 ರಾರ್ಥವಾದೊಡೆ ಸಾಕು ನವೆಗಿದು, ಕ ಖ.

2 ಶಸ್ತ್ರಧಾರೆ ಯಿದೆಂದನಾಮಗಧ, ಚ.　　3 ಕೈದು, ಚ. ಠ.

ವಾಯುವೋ ಬಿನ್ನಣವೊ ದಿಟವೊ ನೋಡಬೇಹುದಲೆ |
ಆಯಿತೇ ಸಮಜೋಡಿ ನೀ ನಡು
ಪಾಯುವೋ ಜೋಕೆಯುವೊ ನುಡಿ ಮನ
ವಾಯುತವನಿನ್ನೆನುತ ಹತ್ತಾಹತ್ತಿಗನುವಾದ || ೧೦೨

ಯುದ್ಧಾರಂಭ.

ಧರಣಿಪತಿ ಕೇಳ್ ಮಗಧನೃಪನಂ
ದಿರದ ರಾಜಾಂಗಣದೊಳವನೀ
ಸುರರು ನೋಟಕರಾದರಿಲ್ಲಿ ಮುರಾರಿಫಲುಗುಣರು |
ಎರಡುಬಲ ವೋಹರಿಸಿ ನಿಂದುದು
ಪುರದ ಹೊಱಬಾಹೆಯಲಿ ಕೃತಸಂ
ಚರಣಕಾರ್ತಿಕಶುದ್ಧಪಾಡ್ಯದೊಳಾಹವಾರಂಭ || ೧೦೩

ಸಿಡಿಲು ಜೊಬ್ಬಿಡುವಂತೆ ಹೊಯ್ದರು
ಮೊಡಮುಗಳ ಝೂ ಹೋ ತು ಮಲ್ಲನು
ತಡಿಗಡಿಗೆ ನೂಕಿವರು ಲವಣಿಯು ತಿರುಗಿ ಸಾರದಲಿ |
ತುಡಕಲೀಯದೆ ಬವರಿಯಲಿ ಗಡ [2]
ಬಡಸಿ ವಂಡೆಯೊಳೌಕಿದರು ಸಂ
ಗಡಿಸಿ ನಿಂದರು ನೀಲ ನಿಷಧಾಚಲಕೆ ಮಲೆವಂತೆ || ೧೦೪

ಯುದ್ಧನಡೆದಕ್ರಮ.

ಸಿಕ್ಕರೊಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರುಱೆ ಕೈ
ಮಿಕ್ಕು ಹರಿಯುರು ಕೊಂಡಹೆಜ್ಜೆಯ
ಠಕ್ಕಿನಲಿ ಮೈಗೊಡರು ತಿಱಿಮುಱಿವುಮಂಡಿಗಳ |
ಇಕ್ಕಿದರು ಗೆಳಹತ್ತದಲಿ ಸಲೆ
ಮಿಕ್ಕು ಸತ್ರಾಣದಲಿ ಮಿಗೆ ಸರಿ
ಹೊಕ್ಕು ಹಿಡಿದರು ಬಿನ್ನಣದ ಜೊಕ್ಕೆಯದ ಜಾಳಿಯಲಿ [3] || ೧೦೫

1 ಮಝುಪೂತು, ಜ. 2 ತಿರುಗಿದರು, ಜ.
3 ಚೊಕ್ಕೆಯದ ಚಾಳಿಯಲಿ, ಕ. ಖ.

ಬಿಡಿಸಿ ಗಳಹತ್ತವೆನು ಡೊಕ್ಕರ
ಕೊಡೆ ಮುಱಿವ ಸಕ್ರೋಧ ಡೊಕ್ಕರ
ಕಡೆಸಿ ಕತ್ತರಿಯಾಡಿಸುವ ಗಳಹತ್ತ ಡೊಕ್ಕರವೆ ।
ತಡೆವ ಚವ್ವಂಗುಲ ದುವಂಗುಲ
ಕೊಡೆ ಮುಱಿವ ಪಟ್ಟಸಕೆ ಚಾಚುವ
ಚಡಿಕೆಗೊದಗುವ ಭಟರು ಹೆಣಗಿದರರಸ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೧೦೬

ಎಳೆದುದಣುವ್ರೊಟ್ಟೆಯಲಿ ಬೊಪ್ಪರ
ದೊಳಗೆ ಜಾಳಿಸಿ ಚಿಮ್ಮಿ ಜಡಿತೆಯು
ಸೆಳೆದು ಮುಡುಹಿನಲೌಕಿ ಬಿಗಿದರು ಪಟ್ಟಮುಡುಹಿನಲಿ ।
ಸುಳಿದು ಮರ್ಕಟಬಂಧದಲಿ ಕರ
ವಳಯದಲಿ ಕೈದುಡಕಿ ಶಿರವ
ಟ್ಟಳೆಯ ಚಲ್ಲಣಪಟ್ಟೆಯುವರೊದಗಿದರು ಪಟುಭಟರು ॥ ೧೦೭

ಅಗಡಿಯಲಿ ಲೋಟಿಸಿ ನಿರಂತರ
ಲಗಡಿಯಲಿ ಲಾಗಿಸಿ ನಿಬಂಧದ
ಬಿಗುಹುಗಳ ಕುಮ್ಮಱಿಯ ಕುಹರದ ನಾಗಬಂಧಗಳ ।
ತೆಗಹುಗಳ ತೊಡಕುಗಳ ತುಳುಕಿನ
ಜಗಳಗಳ ಜೋಡಣೆಯ ನಿಡು ಸೂ
ಯುಗಳ ಸಂರಂಭದ ಸಗಾಡರು ಹೊಕ್ಕು ಹೆಣಗಿದರು ॥ ೧೦೮

ಧೂಳಿ ಕುಡಿದುದು ಬೆಮರನಾಕೆಂ
ಧೂಳಿ ನೆನೆದುದು ಬೆಮರಿನಲಿ ತಳ
ಮೇಲು ನಿಮಿಷಕೆ ಮೇಲು ತಳಮಿಗೆ ಬಿಡುಹು ಬಿಗುಹುಗಳ ।
ಸೂಳು ನಾಸಾಪುಟದ ಪವನನ
ತಾಳಿಗೆಯ ಕರ್ಪುರದ ಕವಳದ
ತೋಳತೆಕ್ಕೆಯ ತವಕಿಗರು ಹೆಣಗಿದರು ಪಟುಭಟರು ॥ ೧೦೯

ತೀರದಿಬ್ಬರ ಸತ್ವವವನಿಯು
ಸಾರವಿಬ್ಬರ ಬಲುಹ ಗಾಣದು
ಪಾರಕಾಣದುವಧಟರಿಬ್ಬರ ಭುಜಬಲಾಟೋಪ ।
ಸಾರವೇಱಿಯುದು ಮುಳಿಸು ದರ್ಪದ
ಧಾರೆ ಮುಱಿಯುದು ಜಯದ ತೃಷ್ಣೆಯು
ತೋಱಿಹತ್ತರು ಹೆಣಗಿದರು ಮಾಗಧವೃಕೋದರರು ॥ ೧೧೦

ಪೂತು ಮಝು ಜಗಜಟ್ಟಿ ಧಣು ಧಣು
ವಾತಸುತ ಪರಬಲಭಯಂಕರ
ಸೋತನೈ ಪ್ರತಿಮಲ್ಲನೆಂದರು ಕೃಷ್ಣಫಲುಗುಣರು ।
ಭೀತನಾದನು ಭೀಮನಹಿತವಿ
ಘಾತಮಾಗಧರಾಯಮಲ್ಲ
ವ್ರಾತಕುಲಗಿರಿವಜ್ರನೆಂದುದು ಮಗಧಪರಿವಾರ ॥ ೧೧೧

ಅಲಸಿದರು ಬಿನ್ನಣಕೆ ಬಿಗುಹಿನ
ಕಲೆವುಗಳ ಬೇಸರಿಕೆಯಲಿ ಕಡು
ಉಳಿ ಮಸಗಿ ಡಾವರಿಸಿ ಮನವನುಪಾಯಡಾವರಕೆ ।
ತೊಲಗಿ ನಿಂದರು ಕರ್ಪುರದ ತನಿ
ಹಳುಕನಣಲೊಳಗಡಸಿ ದಂಡೆಯ
ಬಲಿದು ಬಱಿಸಿಡಿಲೆಱಕವೆನೆ ತಾಗಿದರು ತವಕದಲಿ ॥ ೧೧೨

ಬಾಱ ಪೊಯ್ಲೋ ಸಿಡಿಲ ತೊಡಱಿನ
ಸೂಱುಗಳೊ ಸಿಡಿಸಲೆಯ ಗಱಿಗಳ
ಬೀಱುಗಳೊ ಬಿಱುಪೊಯ್ಲ ಧಾರೆಯ ಕಿಡಿಯ ತುಂಡುಗಳೊ ।
ತೋಳ ನೆಗಹಿನ ಮುಷ್ಟಿಘಾತದ
ಮೇಲುಗಾಯದ ಉಳಿಯ ಘೋಟಾ
ಘೋಟಿಗಳನಾರೆಣಿಸುವರು ಮಾಗಧನ ಪವನಜನ [1] ॥ ೧೧೩

1 ಕಲಿಭೀಮ ಮಾಗಧರ, ಚ.

ಕುಸಿದು ಘಾಯವ ಕಳದು ವಕ್ಷದ
ಬೆಸುಗೆ ಬಿಡೆ ಸಿಡಿದೆದ್ದ ಹೊಯ್ಲಿಗೆ
ಮುಸುಡ ತಿರುಹುವ ಮೈಯ್ಯನೊಡ್ಡಿದಡೌಕಿ ಘಟ್ಟಿಸುವ ।
ಅಸವಸೆಗೆ ಮೈಯುಳುಕದೆಱಗುವ
ಹುಸಿವ ಜಾಱುವ ಹೊಳುವ ಹೆಣಗುವ
ಬೆಸುಗೆ ಬಿಡಿಸುವ ದಿಟ್ಟವಾಳರು ತಿವಿದರಡಬಡಿಸಿ [1] ॥ ೧೧೪

ಪವನಜನ ರಾವಣನ ಝೂಡಿಯು
ಕಿವಿಗಳೋ ಚಾಣೂರಕೃಷ್ಣರ
ಜವಳಿವೊಯ್ಲಿವರೊರೆಗೆ ಜೋಡಿಸಲೇನ ಹೇಳುವೆನು ।
ಶಿವನ ಹಣೆಗಣ್ಣೋಟವೋ ಭೈ
ರವನ ಡಮರುಗದಾಟವೋ ಬಿರು
ದಿವಿಗುಳಿನ ದೆಕ್ಕಾಳ ಮಸಗಿತು ಭೀಮಮಾಗಧರ ॥ ೧೧೫

ಕುಣಿದುವಿಬ್ಬರ ಮುಷ್ಟಿಯಿಬ್ಬರ
ಹಣೆಯಲೆದೆಯಲಿ ಮೋಱೆಯಲಿ ಭುಜ
ದಣಿಸಿನಲಿ ಕಂದದಲಿ ಶಿರದಲಿ ಬದಿಯಲುದರದಲಿ ।
ಝುಣು ವಿರೋಧಿವಿಭಾಡ ಝುಣು ಝುಣು
ಝುಣು ಜಗತ್ತ್ರಯಜಟ್ಟಿ ಝುಣು ಝುಣು
ಝುಣು ಝುಣೆಂಬಬ್ಬರಣೆ ಮಸಗಿದುದೆರಡುಬಾಹೆಯಲಿ ॥ ೧೧೬

ಹೊಯ್ಲ ಹೊದಱೆದ್ದುವು ವಿಘಾತದ
ಕಯ್ಲಳಿಯ ಕಡುಘಾಯ ಘಾಯಕೆ
ಮೈಯ್ಲವಣೆ ಲಂಬಿಸಿತು ಕದುಹಿನ ಖತಿಯು ಕೈಮಸಕ [2] ।
ಹೊಯ್ಲ ಹೊಗೆಗಳ ಹೋಱಟೆಯು ವೇ
ಗಾಯ್ಲ ಮುಷ್ಟಾಮುಷ್ಟಿ ಹಂತಿಯು ದೃ
ಢಾಯ್ಲರಪ್ಪಳಿಸಿದರು ಪದಘಟ್ಟಣೆಗೆ ನೆಲ ಕುಸಿಯೆ ॥ ೧೧೭

---

1 ಹೊಕ್ಕು ಹೆಣಗಿದರು, ಚ.

2 ಸೋಹೆಯ ಸರಿಸ ಸೂಟಿಯಲಿ, ಡ.　ಸೂಟಿನ ಲುಳಿಯ ಲಹರಿಯಲಿ, ಖ.

ಆವಸಾಧನೆಯೋ ವಿಘಾತಿಯು
ಲಾವಣಿಗೆಗದಿರ್ಗಳು ಬಿರಿದುವು
ವ್ಯೈವಳಿಯುಲುಕ್ಕಿದುದು ಕಡುಹಿನ ಖತಿಯು ಕೈಮಸಕ ।
ತಾವರೆಯ ತೆತ್ತಿಗನ ಕುಮದದ
ಜೀವಿಗನ ಮಿಗೆ ಮೇಲುನೋಟದ
ಲಾವಿಗೆಡಭಟರಡಸಿ ತಿವಿದಾಡಿದರು ಬೇಸಱದೆ ॥ ೧೧೮

ತೆಗೆಪುರರ್ಜುನಕೃಷ್ಣ ರೀತನ
ನುಗಿಯುರವನವರವನನಿರುಳಿನ
ಹಗಲ ವಿವರಣೆಯಿಲ್ಲ ಮಜ್ಜನಭೋಜನಾದಿಗಳ ।
ಬಗೆಗೆ ತಾರರು ಬಾಹುಸತ್ವದ
ಹೊಗರು ಹಿಂಗದು [1] ಮನದ ಖಾತಿಯು
ತೆಗಸು ತಗ್ಗದು ಹೊಕ್ಕು ತಿವಿದಾಡಿದರು ಪಟುಭಟರು [2] ॥ ೧೧೯

ಸತ್ವ ಸವೆಯದು ಮನದ ಮುಳಿಸಿನ
ಚಿತ್ತ ಬೀಯದು ಜಯದ ಬಯಕೆಯು
ಸುತ್ತ ಸಡಿಲದು ಬಿಂಕ ಬಿಱಯದು ಸೂಯದಾಟೋಪ ।
ತೆತ್ತ ಕೈ ಕಂಪಿಸದು ಮುಷ್ಟಿಯು
ಹತ್ತುಗೆಗೆ ಮನ ಝೋಂಪಿಸದು ಮದ
ವೆತ್ತಿ ಮುಟ್ಟಿದರೊಬ್ಬರೊಬ್ಬರ ಮರ್ಮಘಾತದಲಿ ॥ ೧೨೦

ಅರಸ ಕೇಳ್ಯದನೆಂಟುದಿವಸದೊ
ಳುರುಭಯಂಕರವಾಯ್ತು ಕದನದ
ಭರದೊಳಡೆದೆಱಹಿಲ್ಲ ವಿಶ್ರಮವಿಲ್ಲ ನಿಮಿಷದಲಿ ।
ಎರಡುದೆಸೆಯಲಿ ವೀಳಯದ ಕ
ರ್ಪುರದ ಕವಳದ ಕೈಚಳಕದಾ
ತೆಱಿಸನಲ್ಲದೆ ಮರಳಿ ಕಾಣೆನು ಯುದ್ಧರಂಗದಲಿ ॥ ೧೨೧

---

[1] ಹೋಗದು, ಚ. [2] ಬೇಸಱದೆ, ಪ.

ಭರದ ಭಾರಣೆಯಲಿ ಚತುರ್ದಶಿ
ಯಿರುಳು ಮಗಧನ ಬಾಹುಸತ್ವದ
ಮುಖವು ಮೊಳತುದು ಶೌರ್ಯ ಸಡೆದುದು ಭಯದ ಬಿಗುಹಿನಲಿ ।
ಉರುಪರಾಕ್ರಮತೇಜ ಪಡುವಣ
ತರಣಿಯಾದುದು ಧಟ್ಟಣೆಯು
ಧರಧುರಕೆ ನಿದ್ರಾವಜಿಹ್ವೆಯಾದುದು ನಿಮಿಷನಿಮಿಷದಲಿ ॥ ೧೨

ಆಗ ಜರಾಸಂಧನಿಗೆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅಧೈರ್ಯ ಹುಟ್ಟುವಿಕೆ.

ಬೇಸಱಿಕೆ ಬೇಱೊಱೆದುದು ಜಯ
ದಾಸೆ ಜಾಱಿತು ದಿಟ್ಟತನದ ವಿ
ಲಾಸ ಹಾಱಿತು ಸುಪ್ರತಾಪದ ಕೆಂಪು ಕಱದಾಯ್ತು ।
ವಿಾಸಲಳಿದುದು ಮುಳಿಸು ಶೌರ್ಯದ
ವಾಸಿ ಪೈಸರವಾಯ್ತು ರಣದಾ
ವೇಶ ವಿಱಿದುದು ಮಗಧಪತಿಗಿದನಱಿದನಸುರಾರಿ ॥ ೧೩

ಹೊಱಗೆ ಬಲಿದೊಳಡಿಳ್ದವನು ಪರ
ರಱಿಯದಂತಿರೆ ತಿವಿವ ಮಗಧನ
ಪರಿಯನಱಿದನು ದನುಜವೈರಿ ಪರೇಂಗಿತಜ್ಞನಲೆ ।
ಅಱಿವುದರಿದೇ ಚರಾಚರಂಗಳ
ಹೊಱಗೊಳಗು ತಾನಲ್ಲದಿಲ್ಲದ
ನಱಿಯನೇ ಶಿವ ಯೆಂಧನಾ ಜನವೋಜಯಗೆ ನಗುತ ॥ ೧೪

ಭೀಮನನ್ನು ಕುರಿತು ಕೃಷ್ಣನ ಉಪದೇಶ.

ಎಲೆಲೆ ಪವನಜ ಮಾಗಧೇಶ್ವರ
ನಳವನಱಿದಾ ನಿನ್ನ ತಂದೆಯು
ಬಲುಹ ಕೊಂಡೀರಿಪ್ಪುವೆ ಮುಱಿ ನೀನೆನೆ ಸಮಿಾರಣನ ।
ಬಲುಮುಗಿಲು ಬಿಱುಗಾಳಿಯೊಡ್ಡಿನ
ಲಳುಕದೇ ಘಡ ಬೇಗ ಮಾಡೆನೆ
ಕಲಿವೃಕೋದರನನಿಲರೂಪಧ್ಯಾನಪರನಾದ ॥ ೧೫

ಧ್ಯಾನದಲಿ ತನ್ಮನತೆಯಾಗಲ
ನೂನಸಾಹಸಿಯಾಗೆ ಮಗಧನ
ಹಾನರೇಂದ್ರನ ತುಡುಕಿ ಹಿಡಿದನು ಮಲ್ಲಗಂಟಿನಲಿ ।
ಆನೆಗೆಯನೇವಣ್ಣಿಸುವೆನನು
ಮಾನಿಸದೆ ಬೀಸಿದನು ಭವಣಿಯು
ಭಾನುಮಂಡಲದಂತೆ ತಿರುಗಿದನಾಜರಾಸಂಧ ॥ ೧೦೬

ಭೀಮಸೇನನು ಜರಾಸಂಧನನ್ನು ಸೀಳುವಿಕೆ.

ಕೇಳು ಜನಮೇಜಯ ಧರಿತ್ರೀ
ಪಾಲ ಪವನಜನಧಿಕರೋಷ
ಜ್ವಾಲೆಯಲಿ ಕುಡಿಮೀಸೆ ಕೋಙಡೆ ಬಳಿಕ ರಿಪುಭಟನ ।
ಕಾಲ ಹಿಡಿದುಱೆ ಮೆಟ್ಟಿ ಸರ್ರನೆ
ಸೀಳಿದನದೆರಡಾಗಿ ತನುವನು
ಘೋಳಿಡಲು ಮಾಗಧನ ಪರಿಜನವಧಿಕಶೋಕದಲಿ ॥ ೧೦೭

ಬಿಸುಟನಾಸೀಳೆರಡನತ್ತ
ತ್ರಸಮಸಾಹಸಿ ಭೀಮಸೇನನು
ನಸುನಗುತ ಬಂದೆಱಗಿದನು ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನಂಘ್ರಿಯಲಿ ।

ಜರಾಸಂಧನು ದೇಹದ ಸೀಳೆರಡು ಸೇರಲು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ
ಸಿದ್ಧನಾಗುವಿಕೆ.

ಉಸೆದು ಹಿಡಿದೆತ್ತಿದನು ಮುರಹರ
ನಸುರನಾಸೀಳೆರಡು ಬೆಚ್ಚೆ ಱಿ
ಮಸಗಿದಾಮದದಾನೆಯಂತಿರೆ ಮಲೆತು ಬೊಬ್ಬಿಱಿದ ॥ ೧೦೮

ಇನ್ನು ಱಿಯಬಹುದೋ ವೃಕೋದರ
ಬೆನ್ನಲುಗಿವೆನು ಕರುಳನಕಟಾ
ನಿನ್ನ ಕಯ್ಯಲಿ ಮಡಿವೊಡಾ ಬಕನೋ ಹಿಡಿಂಬಕನೊ ।

ಎನ್ನ ಳವ ನೋಡೆನುತ ಹಿಡಿದನು
ತನ್ನ ದಂಡೆಯನೊಡ್ಡಿ ನಿಮಿಷಕೆ
ಮನ್ನಿಸದೆ ಕಲಿಭೀಮ ಸೀಳ್ದನು ಮತ್ತೆ ಮಾಗಧನ ॥ ೧೨೯

ಮತ್ತೆ ಹರಿತಂದೆರಡು ಹೋಳಿವು
ಹತ್ತಿದುವು ಮೈಮುಖವು ನಿಂದಿ
ದೊತ್ತರಿಸಿ ದಂಡೆಯಲಿ ಮಂಡಿಸಿ ತಿವಿದನನಿಲಜನ ।
ಎತ್ತಿದದುಭುತಕೋಪದಲಿ ಹಿಡಿ
ದೊತ್ತಿ ಸೀಳಲು ಹೋಳು ನಿಮಿಷಕೆ
ಹತ್ತಿ ಮೂದಲಿಸುತ್ತ ಬರುತಿರೆ ಭೀಮ ಬೆಱಗಾದ ॥ ೧೩೦

ಹೇಳುವರು ರಘುಜನ ದಶಾಸ್ಯನ
ಕಾಳಗದ ಸಿರವರಿದ ಕೊರಳಿನ
ಲಾಳದಲಿ ತಲೆ ಮೂಡಿದುದು ತಾನೆಂಬುದೇನರಿದೆ ।
ಸೀಳಿ ಬಿಸುಡಲಿಕವಯವದ ಸಮ
ಹೋಳು ಸಂಧಿಸಿತಮಮ ಕದನಕ
ರಾಳಭೈರವನಿವನೆನುತ ಕಲಿಭೀಮ ಮಾಱಾಂತ ॥ ೧೩೧

ಎದ್ದು ಕಡುಗೋಪದಲಿ ಮಾಗಧ
ನುದ್ದರುಟುತನದಿಂದನನಿಲಜ
ಗೆದ್ದು ಹೋಗದಿರೆನುತ ಮೇಲ್ವಾಯ್ದನು ವೃಕೋದರನ ।
ಹದ್ದಿಗಿದಿರಾದಹಿಂಗೆ ಜಯವದು
ಹೊದ್ದುವುದೆ ರಣಮುಖದಿ ಭೀಮನ
ಗೆದ್ದು ಬದುಕಿದರುಂಟೆ ಧರಣೀಪಾಲ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೧೩೨

ತಿವಿದನುರವಣೆಯಿಂದ ಭೀಮನ
ಪವನಜನು ಮಾಗಧನನೆಱಗಿದ

ಸವಡಿಸಿಡಿಲುಗಳಂತೆ ಯಿಬ್ಬರ ಮುಷ್ಟಿಯುಬ್ಬರಕೆ |
ಅವನಿ ನಡುಗಿತು ಮೇಲೆ ನೋಡುವ
ದಿವಿಜರುಱೆ ಹೆದಱಿದರು ರೂಢಿಯು
ಬವರವನು ನಾ ಕಾಣೆನಮರಾಸುರರ ಯುದ್ಧದಲಿ || ೧೩೩

ಕಾದಿದರು ಬಿಡದೊಬ್ಬರೊಬ್ಬರೊ
ಳೀದುರಾಗ್ರಹದಿಂದ ಸುಭಟರು
ಮೇದಿನಿಯೊಳಿದಿರಿಲ್ಲ ಪಡಿಗಟ್ಟುವರೆ ಪಟುಭಟರು |
ಆದಿಯುಗದ ಹಿರಣ್ಯಕಾಕ್ಷನ
ನಾದಿಸೂಕರ ಸೀಳಿ ಬಿಸುಟವೊ
ಲೀದುರಾತ್ಮನ ಮೆಟ್ಟಿ ಸಱ್ರನೆ ಸೀಳ್ದನಾಭೀಮ || ೧೩೪

ಕಾಲ ಹಿಡಿದಪ್ಪಳಿಸೆ ದಿಕ್ಕರಿ
ಘೀಳಿಡಲು ದೆಸೆದೆಸೆಗೆ ಬಿಸುಟನು
ಮೇಳವಿಸಿ ಸೀಳಿರಡು ಬಂದಿದಿರಾಗಿ ಬೊಬ್ಬಿಡಲು |
ಬಾಳು ಧರ್ಮಜ ಯೆನುತಲಾನೆಯು
ಮೇಲುವಾಯ್ದು ಮೃಗೇಂದ್ರನಂತಿರೆ
ಮೇಲಣಮರರು ನಲಿಯಲಪ್ಪಳಿಸಿದನು ಕಲಿಭೀಮ || ೧೩೫

ಘಡ ಘಡಲವೋ ಭೀಮಸೇನನೆ
ಮೃಡನ ವರ ಹಿಂಗುವುದೆ ಮಿಗೆ ತ
ನ್ನೊಡೆಯ ಮುನಿಪನ ಕರುಣ ಹಿರಿದುಂಟೆನುತಲಸುರಪತಿ |
ಅಡಿಗಡಿಗೆ ತಲೆಯೊತ್ತಿ ಕಾದಿದ
ನೊಡನೊಡನೆ ಕಲಿಭೀಮ ಸೀಱಲು
ಬಿಡದೆ ಸಂಧಿಸೆ ಕಾದಿದನು ಹದಿನೆಂಟು ಸೂಱಿನಲಿ || ೧೩೬

ಕಾದಿದರೆ ಮುರವೈರಿ ಮೃಡ ಕೊಂ
ಡಾಡಿದನು ವರವವಗೆ ಘಟಿಸಿತು

ರೂಢಿಗಚ್ಚರಿ ಯೆನುತ ನಸುನಗುತನಿಲನಂದನನ |
ನೋಡಿ ಮಿಗೆ ಕಣ್ಣಸನ್ನೆಯಲಿ ಕಱು
ಕೋಡಿಯಿಲ್ಲದೆ ದನುಜಸುರವನು
ಕೂಡೆ ಪಿಡಿದೊತ್ತಿದನು ಬದಿಯಲು ನುಗ್ಗುನುಸಿಯಾಗೆ || ೧೩೭

ಬರಸೆಳೆದು ಕರದಿಂದ ಮಾಗಧ
ನೆರಡು ಕಾಲನು ಹಿಡಿದು ಸೀಱಿಯೆ
ಧರೆಗೆ ಬಿಸುಟನು ಸಂಧಿಸುವುವಾಸೀಳು ತತ್ಕ್ಷಣಕೆ |
ಮರಳಿ ಪವನಜ ಹಿಡಿದು ಸೀಳುಗ
ಳಿರದೆ ಮಗುಳವು ಸಂಧಿಸಿದುವೀ
ಪರಿ ಹಲವುಸೂಟಿನಲಿ ಭೀಮನೊಳೊದಗಿದನು ಮಗಧ || ೧೩೮

ಕೃಷ್ಣನ ಅಪ್ಪಣೆಪ್ರಕಾರ ಜರಾಸಂಧನನ್ನು ಸೀಳುವಿಕೆ.

ಮುರಮಥನನದನಱಿದು ನಿಜ
ಕರವೆರಡಪಲ್ಲಟವಾಗಿ ಸಂಧಿಸ
ಲರಿವಿದಾರಣಭೀಮ ನೋಡುತ ಮರಳಿ ಮಾಗಧನ |
ಎರಡುಸೀಳನು ಮಾಡಿ ಹೊಯ್ದು
ಬರಿಸಿ ಪಲ್ಲಟವಾಗಿ ಸಂಧಿಸಿ
ತಿರುಗಿಸಿದನೇನೆಂಬೆನುನ್ನತಬಾಹುವಿಕ್ರಮವ[1] || ೧೩೯

ತಿರುಹಿದನು ನೂಱೆಂಟುಸೂಳಿನು
ಧರೆಯೊಳಪ್ಪಳಿಸಿದನು ಸೀಳಿದ
ನರಿಭಟನ ಸೀಳೆರಡು ಕರದಲಿ ಹಿಡಿದು ಕಲಿಭೀಮ |
ಹರಿಯ ಮೊಗವನು ನೋಡೆ ಭಾಪುರೆ
ಮರುತನಂದನ ಯೆನುತ ಹೊಗಳಿಯೆ
ಮುರಮಥನ ಬೆರಳೆರಡ ತಲೆಕೆಳಗಾಗಿ ಸಂಧಿಸಿದ || ೧೪೦

---

1 ಸತ್ವದಲಿ, ಚ.

ಹಿರಿಸಿದನು ಧರಣಿಯಲಿ ಕಾಲಿನ
ಲೊರಸಿದನು ನೋಟಕರ ಧರಣೀ
ಸುರಜನದ ಪರಿಜನದ ಹಾ ಹಾ ರವದ ರಹಿ ಮಸಗೆ ।
ತೆರಳತಲ್ಲಿಯದಲ್ಲಿ ಮಾಗಧ
ನರಸಿಯರು ಬಿಡುಮುಡಿಯ ಜ
ಠರದ ಕರದ ಬಿಱುಹೊಯ್ಲಿನಲಿ ಹೊಱವಂಟರು ನಿಜಾಲಯವ ॥

ಆಗ ಸರ್ವರೂ ಭಯದಿಂದೋಡುತ್ತಿರಲು ಅಂಜದಿರಿ ಯೆಂದು
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹೇಳುವಿಕೆ.

ಮನೆಮನೆಯ ಕದವಿಕ್ಕಿದುವು ನೃಪ
ವನಿತೆಯರು ಹೊಱವಂಟರಲ್ಲಿಯ
ದನುಜರಡಗಿದರದ್ರಿಗುಹೆಯಲಿ ಬೇಹಬೇಹವರು ।
ಜನದ ಕೋಲಾಹಲವನಾತನ
ತನುಜರೋಟವನವನ ಸತಿಯರ
ನಿನದವನು ಕಂಡಸುರರಿಪು ಸಾಱಿದನು ಕೈನೆಗಹಿ ॥ ೧೪೦

ಅಂಜದಿರಿ ಪುರಜನವು ವನಿತೆಯ
ರಂಜದಿರಿ ಮಾಗಧನ ಪರಿಜನ
ವಂಜದಿರಿ ಸಕಲಪ್ರಧಾನಪಸಾಯ್ತ ಸಂದೋಹ ।
ಅಂಜದಿರಿ ಜರೆ ಯವನ ಮಗನನು
ಭಂಜಿಸುವುದಿಲ್ಲಕಟ ಭೀಮಧ
ನಂಜಯರು ಕೊಟ್ಟಭಯವೆಂದನು ಜನಕೆ [1] ಮುರವೈರಿ ॥ ೧೪೧

ಮುಱಿದು ಕೆಡಹಿದರರಿಯನಲ್ಲಿಯ
ಸೆಱೆಯ ಮನೆಗಳ ಹೊಕ್ಕು ರಾಯರ
ಸೆಱೆಗಳನು ಬಿಡಿಸಿದರು ನಾನಾದ್ವೀಪಪಾಲಕರ ।

---

1 ನಗುತ,

ಬಂಧನದಲ್ಲಿದ್ದ ರಾಜರನ್ನು ಬಿಡಿಸುವಿಕೆ.

ಮೆಱೆವ ಮಣಿಗಣರಶ್ಮಿವಳಯದ
ಮಿಱುಪರಥವನು ಕೊಂಡು ನಗರದ
ಹೊಱಗೆ ಬಿಜಯಂಗೈದು[1] ಹೊಕ್ಕರು ತಮ್ಮ ಪಾಳೆಯವ[2] ॥ ೧೪೪

ಆನೃಪರು ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವಿಕೆ.

ಪೌರಜನ ಕಾಣಿಕೆಗಳಲಿ ಕಂ
ಸಾರಿಭೀಮಾರ್ಜುನರ ಕಂಡುದು
ಧಾರುಣೀಪಾಲಕರು ಬಂದರು ಬೆನ್ನಲಿವರುಗಳ ।
ಘೋರವಡಗಿದುದೆಂದು[3] ಕಾರಾ
ಗಾರಬಂಧವಿಮುಕ್ತವಾಯ್ತುಪ
ಕಾರವೆಮ್ಮಿಂದಾವುದೆಂದರು ನೃಪರು ಕೈಮುಗಿದು ॥ ೧೪೫

ನೀವು ರಾಜಸೂಯಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬನ್ನಿರೆಂದು ಕೃಷ್ಣನ ಅಪ್ಪಣೆ.

ನವೆದಿರತಿದುಃಖದಲಿ ಬಿಡುಗಡೆ
ಪವನಸುತನಿಂದಾಯ್ತು ನಿಜದೇ
ಶವನು ಹೊಗುವುದು ಪೌರಜನಪರಿಜನವ ಸಲಹುವುದು ।
ಎಮಗೆ ಮಾಳ್ಪುಪಕಾರ ಬೇಱೆ
ಲ್ಲವನಿಪಾಲನ ರಾಜಸೂಯಕೆ
ನಿಮನಿಮಗೆ ಮುಂಕೊಂಡು ಬಹುದೆಂದಸುರರಿಪು ನುಡಿದ[4] ॥ ೧೪೬

ಸಪರಿವಾರನಾಗಿ ಸಹದೇವನು ಭೀಮಾರ್ಜುನರನ್ನು ವಂದಿಸುವಿಕೆ.

ನಗರಜನಮಂತ್ರಿಪ್ರಧಾನಾ
ದಿಗಳು ಸಹಿತಕುಮಾರನೃತಂ
ದಗಧರನ ಪದಕೆಱಗಿದನು ಭೀಮಾರ್ಜುನಾಂಘ್ರಿಯಲಿ ।

1 ಹೊಱವಳಯದಲಿ ಬಂದು, ಚ. 2 ಮೋಹರವ, ಡ.
3 ದೆಮ್ಮ, ಚ 4 ನುಮುರಾಂತಕನು, ಚ.

ಮಗನೆ ತಂದೆಯು ಮಾರ್ಗದಲಿ ನಂ
ಬುಗೆಯೊ ಕರುಣಾವೀಕ್ಷಣದ ನಂ
ಬುಗೆಯೊ ಚಿತ್ತೈಸೆಂದರಾಮಂತ್ರಿಗಳು ಕೈಮುಗಿದು ॥ ೧೪೭

ಜರಾಸಂಧನ ಸಂಸ್ಕಾರ.

ಶವವ ಸಂಸ್ಕರಿಸುವುದು ಮಾಗಧ
ನವನಿಯಲಿ ಸಹದೇವಗಭಿಷೇ
ಕವನು ಮಾಡಿಸಿದಲ್ಲದೆತ್ತಲು ಮುಖವುದಿಲ್ಲೆಂದು ।
ಅವರಿಗಭಯವನಿತ್ತು ಪರಿವಾ
ರವನು ಕಳುಹಿದನಿತ್ತಲಾತನ
ಯುವತಿಯರು ಬೇಡಿವರು ವಹ್ನಿಯ ಪಡೆದು ಮರಳಿದರು ॥ ೧೪೮

ಅವನ ಸಂಸ್ಕಾರದಲಿ ನಾರೀ
ನಿವಹ ಸಹಗತವಾಯ್ತು ವೈದಿಕ
ವಿವಿಧವಿಧಿಯಲಿ ಮಾಡಿದರು ಶಾವಕ್ರಿಯಾದಿಗಳ ।
ಅವನ ಮಗ ಸಹದೇವನಾತಂ
ಗವನಿಯಲಿ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕೋ
ತ್ಸವವ ಮಾಡಿಸಿ ಕೊಟ್ಟನಭಯವನಾಪರಿಗ್ರಹಕೆ ॥ ೧೪೯

ಸಹದೇವನಿಗೆ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕೊಡುವಿಕೆ.

ತೇರುಗಳ ತೇಜಿಗಳ ನಾಭಂ
ಡಾರವನು ಗಜಘಟೆಸಹಿತ ವಿ
ಸ್ತಾರವಿಭವವನೊಪ್ಪಗೊಂಡರು ಮಗಧನಂದನನ ।
ಧಾರುಣಿಯನವಗಿತ್ತು ಸಕಲವು
ಹೀರವಣರನು ಕಳುಹಿ ಬಂದನು
ವೀರನಾರಾಯಣನು ಶಕ್ರಪ್ರಸ್ಥಪುರವರಕೆ ॥ ೧೫೦

ಎರಡನೆಯ ಸಂಧಿ ಮುಗಿದುದು.

ಮೂರನೆಯ ಸಂಧಿ.

ಸೂಚನೆ

ಭೂಪತಿಯು ನೇಮದಲಿ ಜಂಬೂ
ದ್ವೀಪನವಖಂಡದಲಿ ಸಕಲವ
ಹೀಪತಿಗಳನು ಗೆಲಿದು ಕಪ್ಪವ ತಂದನಾಪಾರ್ಥ ॥

ಅರ್ಜುನನ ದಿಗ್ವಿಜಯ.

ಕೇಳು ಜನಮೇಜಯ ಧರಿತ್ರೀ
ಪಾಲ ಪಾಂಡವಪುರಿಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀ
ಲೋಲ ಬಿಜಯಂಗೈದು ಭೀಮಾರ್ಜುನರ ಮೇಳವಲಿ ।
ಬಾಲೆಯರ ಕಡೆಗಣ್ಣ ಮಿಂಚಿನ
ಮಾಲೆಗಳ ಲಾಜಾಭಿವರ್ಷದ
ಲಾಲನೆಯ ರಚನೆಯಲಿ ಹೊಕ್ಕನು ರಾಜಮಂದಿರವ ॥ ೧

ಕಂಡು ಕೃಷ್ಣನನಿವರ ಕಾಣಿಸಿ
* ಕೊಂಡು ಸುಕ್ಷೇಮಂಗಳನು ಬೆಸ
ಗೊಂಡು ಕುಳ್ಳಿರಲಾಪ್ರಯಾಸಂಗಳಲಿ ಫಲವೇನು * ।
ಕಂಡೆವೈ ನಿನ್ನ ಮಳ ಕರುಣಾ
ಖಂಡಜಲಧಿಯ ಭಕ್ತಜನಕಾ
ಖಂಡಲದ್ರುಮವೆಂದು ತಕ್ಕೈಸಿದನು ಹರಿಪದವ ॥ ೨

ಕೃಷ್ಣನು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಿಗೆ ಮಾಗಧಪುರಪ್ರವೇಶಾದಿಗಳನ್ನು ಹೇಳುವಿಕೆ.

ನಡೆದ ಪರಿಯನು ರಿಪುಪುರವನವ
ಗಡಿಸಿ ಹೊಕ್ಕಂದವನು ಕೋಟೆಯ [1]
ನಡೆದು ಮಗಧನ ತೊಡಚಿ [2] ಭೀಮನ ಕಾದಿಸಿದ ಪರಿಯಾ ।

* ಕೊಂಡನರಸು ಕ್ಷೇಮಕುಶಲವ
ಕಂಡು ಬೆಸಗೊಳಲೇಕೆ ಬಹುಮಾತಿನಲಿ ಫಲವೇನು, ಚ. *

1 ಮಗಧನ, ಚ. 2 ತುಡುಕಿ ತೋಟಿಯ ಮಾಡಿ, ಚ.

ಬಿಡದೆ ಹಗಲಿರುಳೂದಗಿ ವೈರಿಯ
ಕಡೆಯ ಕಾಣಿಸಿ ನೃಪರ ಸೆಱೆಗಳ
ಬಿಡಿಸಿ ಬಂದಂದವನು ಹರಿ ವಿಸ್ತರಿಸಿದನು ನೃಪಗೆ ॥ ೩

ಎಲೆ ಮಹೀಪತಿ ನಿನ್ನ ಯಾಗ
ಸ್ಥಳಕೆ ಬಾಧಕರಿಲ್ಲ ಬನದಲಿ
ಹುಲಿ ಯಿರಲು ಗೋಧನಕುಲಕೆ ಯವಸಾಂಬು ಗೋಚರವೆ ।
ನೆಲನ ಗರುವರ ಗೊಂದಣವನಂ
ದಲೆವನಖಿಳದ್ವೀಪಪತಿಗಳ
ನೆಳಲ ಸೈರಿಸನಱಿದನಿನ್ನೇನರಿದು ನಿನಗೆಂದ ॥ ೪

ಯಾಗಾರಂಭಕ್ಕೋಸುಗ ಕೃಷ್ಣನ ಅಪ್ಪಣೆ.

ರಚಿಸು ಯಜ್ಞಾರಂಭವನು ನೃಪ
ನಿಚಯವನು ಪಾಯಾದ್ಯರನು ಬರಿ
ಸುಚಿತವಚನದಲೆಮ್ಮ ಕರೆಸಿದೊಡಾಕ್ಷಣಕೆ ಬಹೆವು ।
ಸಚಿವರಾವೆಡೆ ಕಳುಹು ಬದರಿಯ
ರುಚಿರಮುನಿಪನ ಕರೆಸು ನಿನ್ನೀ
ರಚನೆ ನಿಷ್ಪ್ರತ್ಯೂಹವೆಂದನು ದಾನವಧ್ವಂಸಿ ॥ ೫

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ದ್ವಾರಕಾಗಮನ.

ಎಂದು ಕಳುಹಿಸಿಕೊಂಡು ದ್ವಾರಕೆ
ಗಿಂದಿರಾಪತಿ ಮಾಗಧನ ರಥ
ದಿಂದ ಬಿಜಯಂಗೈದನನಿಬರು ಕಳುಹಿ ಮರಳಿದರು ।

ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ವೇದವ್ಯಾಸರೊಡನೆ ಮಾಡಿದ ಯೋಚನೆ.

ಬಂದ ವೇದವ್ಯಾಸಧೌಮ್ಯರ
ನಂದು ಕರೆಸಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನು ನಿಜ
ಮಂದಿರದೊಳೊಪ್ಪಿದನು ಪರಿಮಿತಜನಸಮೂಹದಲಿ ॥ ೬

ಧರ್ಮರಾಯನ ಚಿಂತೆ.

ಅಕಟ ನಾರದನೇಕೆ ಯಾಗ
ಪ್ರಕಟವೆನು ಮಾಡಿದನೊ ನಮಗೀ
ಸಕಲಧರಣೀಕ್ಷತ್ರವರ್ಗದ ವಿಜಯ ಕಿಱುಕುಳವೇ |
ವಿಕಟಜಂಬೂದ್ವೀಪಪರಿಪಾ
ಲಕರು ನಮ್ಮಿನಿಬರಿಗೆ ಸದರವೆ
ಸುಕರವೇ ವರರಾಜಸೂಯವೆನುತ್ತ ಬಿಸುಸುಯ್ದ[1] || ೭

ಮಣಿವರಲ್ಲರಸುಗಳು ಮಾಡದೆ
ಮಣಿದೆವಾದೊಡ ಕೀರ್ತಿಕಾಮಿನಿ
ಕುಣಿವಳ್ ತ್ರೈಜಗದ ಜಿಹ್ವಾರಂಗಮಧ್ಯದಲಿ |
ಬಣಗುಗಳು ನಾವೆಂದು ನಾಕದ
ಗಣಿಕೆಯರು ನಗುವರು ಸುಯೋಧನ
ನಣಕವಾಡುವೊಡಾಯ್ತು ತೆಱನೆಂದರಸ ಬಿಸುಸುಯ್ದ || ೮

ಅರ್ಜುನನು ಧೈರ್ಯವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುವಿಕೆ.

ಎನಲು ಧಿಮ್ಮನೆ ನಿಂದು ಭುಗಿಲೆಂ
ದನು ಕಿರೀಟಿ ವೃಥಾಭಿಯೋಗದ
ಮನಕೆನಗೆ ಮಾರಾಂಕವಾಯ್ತೇ ಶಿವ ಮಹಾದೇವ |
ನಿನಗೆ ಕೀರ್ತಿವಧೂಟಿ ಕುಣಿವಳ್
ಜನದ ಜಿಹ್ವಾರಂಗದಲಿ ಹಾ
ಯೆನುತ ತಲೆದೂಗಿದನು ಘನಶೌರ್ಯಾನುಭಾವದಲಿ || ೯

ಮಣಿಯರೇ ಮನ್ನೆಯರು ನಾಕದ
ಗಣಿಕೆಯರು ನಗುವರೆ ಸುಯೋಧನ
ನಣಕವಾಡುವನೇ ಶಿವಾ ತಪ್ಪೇನು ತಪ್ಪೇನು |

1 ಚಿಂತಿಸಿದ,

ಕಣೆಗಳವು ನಾಳನಲಿ ಕಬ್ಬಿನ
ಗಣಕೆಗಳು ಗಾಂಡೀವವಿದು ನಿ
ರ್ಗುಣವೊ ತಾನರ್ಜುನವಮಹೀರುಹವೆಂದನಾಪಾರ್ಥ ॥ ೧೦

ಸಕಲಜಂಬೂದ್ವೀಪಪರಿಪಾ
ಲಕರ ಭಂಡಾರಾರ್ಥಕಿದೆ ಸು
ಪ್ರಕಟವೆಂದುಂಗುರುವ ಕೊಟ್ಟನು ನೃಪನ ಹಸ್ತದಲಿ ।
ಸುಕರದುಷ್ಕರವೆಂಬ ಚಿಂತಾ
ವಿಕಳತೆಗೆ ನೀ ಪಾತ್ರನೇ ಸಾ
ಧಕರನೇ ಸಂತವಿಸು[1] ತಾ ವೀಳೆಯವನೆನಗೆಂದ ॥ ೧೧

ವಿಜಯಯಾತ್ರೆಗೋಸುಗ ಭೀಮಾದಿಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಸರು ಕಳುಹಿಸಿದುದು.

ಪೂತು ಫಲುಗುಣ ನಿನ್ನ ಕುಲಕಭಿ
ಜಾತಶೌರ್ಯಕೆ ಗರುವಿಕೆಗೆ ಸರಿ
ಮಾತನಾಡಿದೆ ಸಲುವುದಿದು ನಿನಗೆಂದು ಕೊಂಡಾಡಿ ।
ಈತನುತ್ತರದೆಸೆಗೆ ಭೀಮನು
ಶಾತಮನ್ಯುವ ದೆಸೆಗೆ ಯಮಳರ
ಭೀತರಿದ್ವೆಸೆಗೆಂದು ವೇದವ್ಯಾಸ ನೇಮಿಸಿದ ॥ ೧೨

ನೆರಹಿ ಬಲವನು ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕಿಗೆ
ಪರುತವಿಸಿದರು ಫಲುಗುಣನನು
ತ್ತರಕೆ ಮೂಡಲು ಪವನಸುತ ದಕ್ಷಿಣಕೆ ಸಹದೇವ ।
ವರುಣದಿಕ್ಕಿಗೆ ನಕುಲನೀನಾ
ಲ್ವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟನು ವೀಳೆಯವ
ಹಿರಿಯರಸಿ ತಂದಳು ತಳಿಗೆದಂಬುಲಮಂಗಳಾರತಿಯ ॥ ೧೩

---

1 ಸಂಹರಿಪೆ, ಚ.

ಪರಮಲಗ್ನದೊಳಿಂದು ಕೇಂದ್ರದೊ
ಳಿರಲು ಗುರುಭಾರ್ಗವರು ಲಗ್ನದೊ
ಳಿರೆ ಶುಭಗ್ರಹದೃಷ್ಟಿ ಸಕಳೈಕಾದಶಸ್ಥಿತಿಯು ।
ಕರಣತಿಥಿನಕ್ಷತ್ರವಾರೋ
ತ್ಕರದಲಭಿಮತಸಿದ್ಧಿಯೋಗದೊ
ಳರಸನನುಜರು ದಿಗ್ವಿಜಯಕನುವಾದರೊಗ್ಗಿನಲಿ ॥ ೧೪

ಅರ್ಜುನನ ವಿಜಯಯಾತ್ರೆ.

ಅರಸ ವೇದವ್ಯಾಸಧೌಮ್ಯಾ
ದ್ಯರಿಗೆ ಬಲವಂದೆಱಗಿ ಕುಂತಿಯು
ಚರಣಧೂಳಿಯ ಕೊಂಡು ವಿಪ್ರವ್ರಜಕೆ ಕೈಮುಗಿದು ।
ಅರಸಿಯರು ದೂರ್ವಾಕ್ಷತೆಯ ದಧಿ
ವಿರಚಿತದ ಮಾಂಗಲ್ಯವನು ಮಿಗೆ
ಧರಿಸಿ ಬಹುವಿಧವಾದ್ಯದಲಿ ಹೊಱವಂಟರರಮನೆಯ ॥ ೧೫

ಸಾಲ್ವದೇಶದ ವಿಜಯ.

ಅರಸ ಕೇಳ್ ಮೊದಲಲರ್ಜುನ
ಚರಿತವನು ವಿಸ್ತರದೞುಪುವೆ
ನುರುಪರಾಕ್ರಮಿ ನಡೆದು ಬಿಟ್ಟನು ಸಾಲ್ವದೇಶದಲಿ ।
ಪುರಕೆ ದೂತರ ಕಳುಹಲವನಿಪ
ನುರವಣೆಗೆ ಮನವಳುಕಿ ಕೊಟ್ಟನು
ತುರಗಗಜರಥಧನವಿಳಾಸಿನೀಜನವನುಚಿತದಲಿ ॥ ೧೬

ಕಟದೇವನ ಪರಾಜಯ.

ಅವನ ಕಾಣಿಸಿ ಕೊಂಡು ರಾಜ್ಯದೊ
ಳವನ ನಿಲಿಸಿ ತದೀಯಸೇನಾ
ನಿವಹಸಹಿತಲ್ಲಿಂದ ನಡೆದನು ಮುಂದೆ ವಹಿಲದಲಿ ।

ಅವನಿಪತಿ ಕಟದೇವನೆಂಬನ
ನವಗಡಿಸಿ ಸರ್ವಸ್ವವನು ಕೊಂ
ಡವನ ಬಲಸಹಿತಾ ದ್ಯುಮಂತನ ರಣದೊಳೋಡಿಸಿದ [1] ॥ ೧೭

ಪ್ರತಿವಿಂಧ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವಿಕೆ.

ಆತನನು ಗೆಲಿದನು ಸುನಾಭನ
ನೀತಿಗೆಡಿಸಿ ತದೀಯಸೇನಾ
ವ್ರಾತಸಹಿತಲ್ಲಿಂದ ಪ್ರತಿವಿಂಧ್ಯಕನನಪ್ಪಳಿಸಿ ।
ಆತನರ್ಥವ ಕೊಂಡು ತತ್ಪ್ರಾ
ಗ್ಜ್ಯೋತಿಷಕೆ ಧಾಳಿಟ್ಟನಲ್ಲಿ ಮ
ಹಾತಿಬಲನವನೊಡನೆ ಬಲುಹಾಯ್ತರ್ಜುನನ ಸಮರ ॥ ೧೮

ಅರ್ಜುನ ಭಗದತ್ತರ ಯುದ್ಧ.

ಚೀನಕರ ಬೋಟಕಿ [2] ಕಿರಾತರ
ನೂನಬಲಸಹಿತೀಮಹೀಸುತ
ನೇನನೆಂಚೆನು ಕಾದಿದನು ಭಗದತ್ತನತಿಬಲನು ।
ಈನರನ ಶರಜಾಲವಿದು ಕ
ಲ್ಪಾನಲನ ಕಾಲಾಟವಿದಱೊಡ
ನಾನಲಿಂದ್ರಾದ್ಯರಿಗೆ ಸುಲಭವೆ ರಾಯ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೧೯

ಮುಱಿಯದಾಬಲವಾತನುಱುಬೆಗೆ
ಹರಿಯದೀಬಲವುಭಯಬಲದಲಿ
ಕುಱಿದಱಿಯ ಕುಮ್ಮಱಿಯ ಕಡಿತಕೆ ಕಾಣೆನವಧಿಗಳ ।
ಅಱಿಯದೀತನ ಮರ್ಗವೀಬಲ
ದಿಱಿವುಗಳ ಬೇಳಂಬವನು ಬೇ
ಸರದೆ ಕಾದಿದನೆಂಟುದಿನ ಭಗದತ್ತನೀತನಲಿ ॥ ೨೦

[1] ದ್ಯುಮತ್ಸೇನಕನ ಝೋಂಪಿಸಿದ, ಚ. [2] ಭೋಟಕ, ಕ. ಖ.

ಭಗದತ್ತನು ಅರ್ಜುನನೆಂದು ತಿಳಿದು ಸನ್ಮಾನಿಸುವಿಕೆ.

ಆವನೈ ನೀನಧಿಕನತಿಸಂ
ಭಾವಿತನು ಹೇಳೆನೆ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ
ದೇವನನುಜ ಕಣಾ ಧನಂಜಯನೆನಲು ಮಿಗೆ ಉಬ್ಬಿ ।
ನಾವು ನಿಮ್ಮಯ್ಯಂಗೆ ಸಖರಿಂ
ದಾವು ನಿನ್ನವರೇನು ಬೇಹುದು
ನೀವೆಮಗೆ ಕಡುವದಾನ್ಯರೆನುತಲೆ ಕಂಡನರ್ಜುನನ ॥ ೨೧

ಆದರಿನ್ನೇನಮರ[1] ಪತಿಯೋ
ಪಾದಿ ನೀವೆಮ್ಮಣ್ಣ ದೇವನ
ಮೇದಿನಿಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಪದವಿಯ ರಾಜಸೂಯವನು ।
ಆದರಿಸಿ ಸಾಕೆನಲು ಗಜಹಯ
ವಾದಿಯಾದ ಸಮಸ್ತವಸ್ತುವ
ನೈದೆ ಕೊಟ್ಟನು ಫಲುಗುಣಂಗೆ ಸುಮಿತ್ರಭಾವದಲಿ ॥ ೨೨

ಭಗದತ್ತನಿಂದ ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಆದ ಮರ್ಯಾದೆ.

ಒಂದುತಿಂಗಳು ಹಲವು ಮನ್ನಣೆ
ಯಿಂದ ಮನ್ನಿಸಿ ತನ್ನ ಸೇನಾ
ವೃಂದವನು ಕಳುಹಿದನು ಬಳಿಯಲಿ ನರನ ಸತ್ಕರಿಸಿ[2] ।
ಮುಂದೆ ನಡೆದನು ರಾಮಗಿರಿಯಲಿ
ನಿಂದು ಕಪ್ಪವ ಕೊಂಡು ತೆರಳಿಯೆ
ಮುಂದಣೀಶಾನ್ಯದಲಿ ಹೊಕ್ಕನು ಭವನ ಪರ್ವತವ ॥ ೨೩

ಪರ್ವತವಾಸಿಗಳನ್ನು ಜಯಿಸುವಿಕೆ.

ಆಗಿರೀಂದ್ರನಿವಾಸಿಗಳ ಸರಿ
ಭಾಗಧನವನು ಕೊಂಡು ಬಳಿಕ ಮ
ಹಾಗಜಾಶ್ವವನೆಯ್ದೆ ಕೊಂಡನು ಮುಂದೆ ದಂಡೆತ್ತಿ ।

---

[1] ರಮಗೆಯು ದಿವಿಜ, ಚ.

[2] ಹೇಳಿದನು ಬಳಿಯಲಿ ಕಳುಹಿದನು ನರನ, ಚ.

ಆಗಯಾಳರ ಗಾವಿಲರ ನಿ
ಭಾರ್ಗಧೇಯರ ಮಾಡಿ ಯುತ್ತರ
ಭಾಗದಲಿ ತಿರುಗಿತ್ತು ಪಾಳೆಯವೆರಸ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೨೪

ವನಚರರನ್ನು ಮತ್ತು ದೈತ್ಯರನ್ನು ಜಯಿಸುವಿಕೆ.

ಗಿರಿಯ ತಪ್ಪಲ ವನಚರರ ಸಂ
ಹರಿಸಿ ಮುಂದೆ ಬೃಹಂತಕನ ಕಾ
ತರಿಸಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ಸೇನಾಬಿಂದುನಗರಿಯಲಿ ।
ಇರವ ಮಾಡಿ ಸುದಾಮದೈತ್ಯರ
ನುಱೆ ವಿಭಾಡಿಸಿ ಪಾರ್ವತೇಯರ
ಸಿರಿಯ ಗೊಂಡು ಕುಲಾಲಕರ ಕೌರವರ [1] ಭಂಗಿಸಿದ ॥ ೨೫

ಕಾಶ್ಮೀರಾದಿಗಳನ್ನು ಜಯಿಸುವಿಕೆ.

ಮುಂದೆ ದಸ್ಯುಗಳೇಳುವೆನು ಕ್ಷಣ
ದಿಂದ ಕಾಶ್ಮೀರಕನ ಸಾಧಿಸಿ
ಮುಂದೆ ದಶಮಂಡಲದ ಲೋಹಿತನನು ವಿಭಾಡಿಸಿದ ।
ತಂದ ಕಪ್ಪದಲಾತ್ರಿಗರ್ತರ
ನಂದು ಹಮಳಿಸಿ ಗರುವಿಕರನಾ
ಟಂದು ಕೊಂಕಣಕಾಭಿಚಾರಕರೂಷಕರ ಗೆಲಿದ ॥ ೨೬

ಸಿಂಹನಗರಿಯ ಗಮನ.

ಧಾಟಿಯಿಟ್ಟನು ರೋಚಮಾನನ
ಮೇಲೆ ಕಪ್ಪವ ಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟುದು
ಪಾಳೆಯವು ಚಿತ್ರಾಯುಧನ ವರಸಿಂಹನಗರಿಯಲಿ ।
ಮೇಲೆ ವಂಗರ ಮುಱಿದು ಭರದಿವ [2]
ರಾಳ [3] ಕರ್ಪರಹೂಣಯವನವಿ
ಶಾಲಕಾಂಭೋಜಾದಿಗಳನಪ್ಪಳಿಸಿದನು ತಿರುಗಿ ॥ ೨೭

1 ಕುಲೂತರನುಪಾರಂಪರ, ಡ. 2 ವರನೇ, ಚ. 3 ಪಾಳ, ಚ.

ಕಿರಾತಾದಿಗಳನ್ನು ಜಯಿಸುವಿಕೆ.

ಪಾರಸೀಕಕಿರಾತ [1] ಬರ್ಬರ
ಪಾರಿಯಾತ್ರರ ಮುಱಿದು ಸರ್ವಾಪ
ಹಾರವನು ಮಾಡಿದನು ಮ್ಲೇಚ್ಛಸಹಸ್ರಕೋಟಿಗಳ ।
ಕ್ಷಾರಕರ ಹೂಣಕರ [2] ಡೊಕ್ಕರ
ಪಾರಕರ ಖುರಸಾಣಭೂಪರೊ
ಳಾರುಭಟೆಯಲಿ ಕಾದಿ ಕೊಂಡನು ಸಕಲವಸ್ತುಗಳ ॥ ೧೮

ಹಿಮಾಲಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಜನರನ್ನು ಜಯಿಸುವಿಕೆ.

ಬೆದಱಿಸಿದನಾಹಿಮಗಿರಿಯ ಪಾ
ರ್ಶ್ವದ ಕಿರಾತರ ಮುಂದೆ ವಾಯ
ವ್ಯದಲಿ ಶೋಧಿಸಿ ತಿರುಗಿದನು ಹಿಮಗಿರಿಯ ಕಕ್ಷದಲಿ ।
ಹುದಿದ ನಾನಾದ್ರೋಣಿಗಳ ಮ
ಧ್ಯದ ಕಿರಾತಪುಳಿಂದನಿಚಯವ
ಸದೆದು ಹತ್ತಿದರಗ್ರಶಿಖರಕೆ ಪಾರ್ವತೀಪಿತನ ॥ ೧೯

ಎರಡುಸಾವಿರಯೋಜನವು ಹಿಮ
ಗಿರಿಯ ಬಹಳೋತ್ಸೇಧ ಶಿಖರಕೆ
ಸರಿಸದಲಿ ಹತ್ತಿದುದು ಪಾಳೆಯವೇನನುಸುರುವೆನು ॥
ಕರಿತುರಗವರರಥಪದಾತಿಗೆ
ಪರಿಗಣನೆ ಮೊಲ್ಲಿಯದು ಹಿಮಗಿರಿ
ಯೆರಡುಸಾವಿರದಗಲ ತೀವಿತು ಭೂಪ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೨೦

ಗಿರಿಯ ಕೋಣೆಯ ಕುಹರಗುಹೆಗಳ
ಗರುವರುಂಟೆಂದಾಪುಳಿಂದರ
ನೊರಸಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡನಲ್ಲಿಯ ಸಕಲವಸ್ತುಗಳ ।
ಗಿರಿಯನಿೞಿದುದು ನಡೆದು ಬಲ ಕಿಂ

---

[1] ಪಾರ್ವಾಳಕಬರ್ಬರ, ಜ. [2] ಹವಣಕರ, ಕ,

ಪುರುಷಖಂಡದ ಬಹಳನದಿಗಳ
ಲೆರಡು ತಡಿಯಲಿ ತಳತು ಬಿಟ್ಟುದು ವನವನಂಗಳಲಿ ‖ ೨೨

ಅದು ಗಣನೆಗೊಂಬತ್ತುಸಾವಿರ
ವದಱೊಳಿದ್ದರು ಯಕ್ಷಕಿನ್ನರ
ಸುದತಿಯರು ಕಿಂಪುರುಷರತಿರಾಗಿಗಳು ಸುಖಮಯರು ।
ಇವಱ ಫಲ್ಗುಣಗಾನಲಾಪರೆ [1]
ಬೆದಱಿತೀಜನವೆಳುಕಿ ಕಿತ್ತಿತು [2]
ಸುದತಿಯರನಾಮಂಡಲಕೆ ಯುಂಟಾದವಸ್ತುಗಳ ‖ ೨೩

ಅಲ್ಲಿ ಕೆಲಕಡೆಗಳಲಿ ಗಿರಿಗುಹೆ
ಯಲ್ಲಿ ನೆರೆದ ಕಿರಾತವರ್ಗವ
ಚೆಲ್ಲಬಡಿದಪಹರಿಸಿದನು ಬಹುವಿಧ ಮಹಾಧನವ ।
ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಹೇಮಕೂಟದ
ಕಲ್ಲನಡರಿದನಾಮಹಾದ್ರಿಗ
ಳಲ್ಲಿ [3] ಹಿಮಶೈಲದ ಮಹೋನ್ನತಿ ಬಹಳವಿಸ್ತಾರ ‖ ೨೪

ಅಡರಿತೀಬಲಪಿದಱ ಬೊಬ್ಬೆಯ
ಗಡಬಡೆಗೆ ಪದಘಟ್ಟಣೆಗೆ ಹುಡಿ
ಹುಡಿಯಲಾಗಲು ಕೋಟಿ ಕೋಳಾಹಳದ ಬೊಬ್ಬೆಯಲಿ ।
ನಡೆದು ಬಿಟ್ಟುದು ಗಿರಿಯ ತುದಿಯಲಿ
ತುಡುಕಿದುದು ನಾನಾದಿಗಂತದ
ತಡಿಯನದ್ಭುತವಾದ್ಯಗಜಹಯರಥದ ನಿರ್ಘೋಷ ‖ ೨೫

ಹೇಮಕೂಟದ ಗಂಧರ್ವಾದಿಗಳನ್ನು ಜಯಿಸುವಿಕೆ.

ಹೇಮಕೂಟದ ಗಿರಿಯ ಗಂಧ
ರ್ವಾಮರರ ಝೋಂಪಿಸಿದನವರು
ದ್ದಾಮವಸ್ತುವ ಕೊಂಡನಿೞಿದನು ಬೞಿಕ ಪರ್ವತವ ।

---

1 ಲೇನಾ, 2 ಫುದು ತದೀಯಜನಂಗಳಿತ್ತುದು, ಕ. 3 ಳೆಲ್ಲ, ಜ.

ಆಮಹಾಹರಿವರ್ಷದಲ್ಲಿಯು
ಸೀಮೆ ಯೋಜನನವಸಹಸ್ರ ವಿ
ರಾಮವದಱೊಳಗಿಲ್ಲ ವಿವರಿಸಲಱಿಯೆ ನಾನೆಂದ ॥ ೩೫

ಉತ್ತರೋತ್ತರದೇವಭೂಮಿಗ
ಳತ್ತಣವರೀದಳನಿಚಯ ತಾ
ನೆತ್ತ ಭೂರಿಧ್ವನಿಯುನೀಗಜಬಜವನೀಜನವ ।
ಎತ್ತಲೆಂದಱಿಯರು ವಿನೋದಕೆ
ತೆತ್ತರಲ್ಲಿಯು ಪಕ್ಷಿಮೃಗಲಸ
ದುತ್ತಮಾಂಗನೆಯುರನು ಮನ್ನಿಸಿ ಕೊಂಡು ಫಲುಗುಣಗೆ ॥ ೩೬

ಎರಡುಕಡೆಯುಂಬುಧಿಯು ಪಾರ್ಶ್ವದ
ದುರುಳರನು ಘಟ್ಟಿಸಿ ತದೀಯುರ
ವೆರಸಿ ಬಡಗಲು ನಡೆದನಲ್ಲಿಯು ನಿಷಧಪರ್ವತಕೆ ।
ಎರಡುಸಾವಿರಯೋಜನದ ತುದಿ
ವರೆಗೆ ಹತ್ತಿತು ಬಿಟ್ಟುದಾಗಿರಿ
ಬಿರಿಯೆ ಸೂೞಯ್ಸಿದುವು ನಿಸ್ಸಾಳಕೋಟಿಗಳು ॥ ೩೭

ನಿಷಧಾಚಲವಾಸಿಗಳಾದ ದೈತ್ಯರನ್ನು ಜಯಿಸುವಿಕೆ.

ಮೇಲೆ ನಿಷಧಾಚಲದ ಸುತ್ತಲು
ಧಾಟಿ ಹರಿದುದು ದೆಸೆದೆಸೆಗೆ ದೈ
ತ್ಯಾಳಿ ಹೆಚ್ಚಿದ ದುಷ್ಟದಾನವಮಂಡಲೇಶ್ವರರ ।
ಶೈಲಶಿಖರದೊಳುಳ್ಳ ಧೊರೆಗಳ
ಕಾಳುಗೊಳ ಬೞಿಕುತ್ತರದಿ ಕಾ
ಲಾಳು ಹೊಕ್ಕುದು ಹೊಯ್ದು ಕಟ್ಟಿತು ಕೂಡೆ ಸೂಱೆಗಳ ॥ ೩೮

ಗಿರಿಯ ಶಿಖರದ ಮೇಲ್ಕಡೆಯ ನಾ
ಚರಿಸಿ ನಿಷಧಾಚಲವನಿೞಿದುದು
ನರನ ಪಾಳೆಯ ಬಿಟ್ಟುದಾಗಲಿಳಾವೃತದ ಮೇಲೆ ।

ಅರಸ ಕೇಳೊಂಬತ್ತುಸಾವಿರ
ಪರಿಗಣಿತಯೋಜನದ ನೆಲೆ ಸುರ
ಗಿರಿಯ ಸುತ್ತಣದೇಶವತಿರಮಣೀಯತರವೆಂದ || ೩೯

ಚೂಣಿಗಾನುವರಿಲ್ಲ ಪಾರ್ಥನ
ಬಾಣಕಿದಿರಾರುಂಟು ವಾದ್ಯ
ಶ್ರೇಣಿ ಚಾತುರ್ಬಲದ ಘಲ್ಲಣೆಗಿಲ್ಲ ಗರ್ವಿತರು |
ಹೂಣೆ ಹೊಕ್ಕುದು ಕನಕಶೈಲ
ದ್ರೋಣಿಗಳ ದುರ್ಬಲಸುರೌಘವ
ನಾಣೆಗಂಜಿಸಿ ಕಳದು ಕೊಂಡನು ಸಾರವಸ್ತುಗಳ || ೪೦

ಗಂಧಮಾದನದ ಯಕ್ಷವಿದ್ಯಾಧರರನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವಿಕೆ.

ಹರಿದು ಹತ್ತಿತು ಗಂಧಮಾದನ
ಗಿರಿಯ ಸುತ್ತಣ ಯಕ್ಷವಿದ್ಯಾ
ಧರರನಂಜಿಸಿ ಕೊಂಡನಲ್ಲಿಯ ಸಾರವಸ್ತುಗಳ |

ಜಂಬೂವೃಕ್ಷದರ್ಶನ.

ಗಿರಿಯನಿಳಿದನು ಜಂಬುನೇರಿಲ
ಮರನ ಕಂಡನು ಗಗನಚುಂಬಿತ
ಮೆರಡುಸಾವಿರಯೋಜನಾಂತರದೊಳತಿವಿಳಾಸದಲಿ || ೪೧

ಅದಱ ಫಲ ಹೇರಾನೆಗಳ ತೋ
ಱದಲಿಹುವು ಗಿರಿಸಾನುಶಿಲೆಗಳ
ಹೊದಱಿನಲಿ ಬಿದ್ದೊಡೆದು ಹೊಳೆಯಾದುದು ಮಹಾರಸದ |
ಅದು ಸುಧಾಮಯವಾಯ್ತು ಜಂಬೂ
ನದಿಜಲಸ್ಪರ್ಶದಲಿ ಜಾಂಬೂ
ನದಸುವರ್ಣವೆಯಾದುದಾನದಿಯೆರಡು ತಡಿವಿಡಿದು || ೪೨

ಅರಸೋದಕಪಾನವೇ ಸಂ
ಸಾರಸೌಖ್ಯದ ಸಿದ್ಧಿ ಯಿತರಾ

ಹಾರವಿಂಧನತಂಡುಲಾಗ್ನಿ ಕ್ರಮವಿಧಾನವದು ।
ನಾರಿಯರು ಸಹಿತಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧರು
ಚಾರಣರು ರಮಣೀಯತೀರವಿ
ಹಾರಿಗಳು ಬಹುರತ್ನದಲಿ ಮನ್ನಿಸಿದರರ್ಜುನನ ॥ ೪೩

ಜಾಂಬೂನದನದಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿರುವಿಕೆ.

ಕೇಳಿ ಸೊಗಸಿದ ವಸ್ತುವಿಗೆ ಕ
ಣ್ಣಾಲಿ ಬಿದ್ದಿನವಾಯ್ತಲಾ ಸುರ
ಪಾಲಪದವಿದಱೊರೆಗೆ ಬಹುದೇ ತೀರವಾಸಿಗಳ ।
ಧಾಟಿದಟ್ಟಣೆಗಳನು ಮಾಣಿಸಿ
ಪಾಳಯವನುಪವನಸರೋವರ
ವೇಲೆಯಲಿ ಬಿಡಿಸಿದನು ಜಾಂಬೂನದಿಯ ತೀರದಲಿ ॥ ೪೪

ಇಳಾವೃತವರ್ಷಪ್ರವೇಶ.

ಲಲಿತದಿವ್ಯಾಭರಣರತ್ನಾ
ವಳಿಯನನುಕರಿಸಿದನು ಪಾಳಯ
ಸುಚಿದುದಮರಾಚಲದ ಕೇಸರಶಿಖರಗಳ ಕಳೆದು ।
ಹೊಳಹೊಳದು ಮೇರುವಿನ ಸುತ್ತಣ
ವಳಯದರ್ಧವನಾಕರಿಸಿ ಕೈ
ವಳಸಿ ಬಿಟ್ಟನು ಹೊಕ್ಕಿಳಾವೃತವರ್ಷಸೀಮೆಯಲಿ ॥ ೪೫

ಸೇನೆ ಪಡುವಲು ತಿರುಗಿ ಮಯರ್ಾ
ದಾನುಪೂರ್ವಿಯ ಗಂಧಮಾದನ
ಸಾನುವನು ಮೆಂಠಣಿಸಿ ಯುಡರಿತು ಚಳೂಕಿ ಬಿಂಕದಲಿ ।
ಆನಗೇಂದ್ರವನಿೞಿದು ಪಡುವಣ
ಕಾನನಂಗಳ ಕೇತುಮಾಲದ ನ
ದಿನದಂಗಳ ಬಳಸಿ ಹೊಯ್ದುವು ಗುಡಿಗಳರ್ಜುನನ [1] ೪೬

1 ಕಾನನಂಗಳ ಕಳಿದು ಬಿಟ್ಟುದು ಸೇನೆ ಖಳಸಿನಲಿ, ಚ.

ಅಲ್ಲಿ ಮಹಾಧನಸಂಗ್ರಹ.

ಅಲ್ಲಿ ಸಾಗರತೀರಪರ್ಯಂ
ತಲ್ಲಿ ಮಣಿಮಯವೆಲ್ಲಿ ಗಜಹಯ
ವೆಲ್ಲಿ ಸುದತಿಯರೆಲ್ಲಿ ಬಹುಧನವೆಲ್ಲಿ ರವಣೀಯ।
ಅಲ್ಲಿಗಲ್ಲಿಗೆ ನಡೆದು ಸಾಧಿಸಿ
ಕೆಲ್ಲ ಕಂಪರದ ಕೋಣೆಬಾಗಂಗ
ಳಲ್ಲವನು ಹೊಕ್ಕರಿಸಿ ತೆಗಳಿಚಿದನು ಮಹಾಧನವ॥ ೪೭

ಮಂದರಾದ್ರಿಯ ದರ್ಶನ.

ಎಡಗಡೆಯೊಳೊಂಬತ್ತು ಸಾವಿರ
ನಡುನೆಲನನಾಕರಿಸಿ ಮೊಡಣ
ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿತು ಗಂಧಮಾದನಗಿರಿಯ ನೇಱೆದು।
ನಡೆದಿಳಾವೃತದೊಳಗೆ ಬಿಟ್ಟುದು
ಪಡೆ ಸುರಾಬ್ಧಿಯನುಱುಹಿ ಬಲದಲಿ
ನಡೆನಡೆಯೆ ದೂರದಲಿ ಕಂಡರು ಮಂದರಾಚಲವ॥ ೪೮

ಅಲ್ಲಿದ್ದ ರಾಜರನ್ನು ಜಯಿಸುವಿಕೆ.

ಇದುವೆ ಕಡೆಗೋಲಾಯ್ತು ಕಡೆವೆಂ
ದುದಧಿಯನು ತಾನಿದು ಮಹಾಗಿರಿ
ಯಿದಱ ಬಿಂಕವ ನೋಡಬೇಕೆಂದರ್ಜುನನ ಸೇನೆ।
ಬದಱಿ ಪತ್ತಿತು ನಡುವಣರೆಬೆ
ಟ್ಟದಲಿ ದುರ್ಗಂಗಳಲಿ ನೃಪರಿ
ದ್ದುದು ಮಹಾಹವವಾಯ್ತು ಪಾರ್ಥನ ಜೋಡಿಯವರೊಡನೆ॥ ೪೯

ಇಱುಹಿದರು ಜೋಡಿಯನು ಮುಂದರೆ
ನೆಲೆಯ ಭಟರವುಕಿದರು ಬಾರಿಯ
ತಲೆವರಿಗೆಗಳಲೊತ್ತಿದರು ಹೊಗಿಸಿದರು ದುರ್ಗವನು।

ಕಲುವುಟೆಯು ಕೋಳಾಹಳಕ್ಕಿವ
ರಳುಕದಿಱಿದರು ಸುರಗಿಯಲಿ ತೆನೆ
ವೆಳೆಯ ಹಿಡಿದರು ಹೊಯ್ದು ಕೇಶಾಕೇಶಿಯುದ್ಧದಲಿ ‖　　೫೦

ಶಕರು ಖದ್ಯೋತಪ್ರತಾಪರು
ವಿಕಳಜಂಘರು ದೀರ್ಘಮುಯುವೇ
ಣಿಕರು ಪಶುಪಾಲಕಪುಳಿಂದರು ಟಂಕಣಾಹ್ವಯರು ।
ಸಕಲದಸ್ಯುಗಳ್ಳಸೆ ಸೋತುದು
ವಿಕಳಬಲವೊಪ್ಪಿಸಿತು ಸರ್ವ
ಸ್ವಕವ ಸಂಧಾನದಲಿ ನಿಂದರು ತಮ್ಮ ನಿಳಯದಲಿ ‖　　೫೧

ಶೋಧಿಸಿದನಾಗಿರಿಯನಾಱಿಯು
ಹಾದಿಯಲಿ ಹೊಱವಂಟು ಬರೆ ಮುರಿ
ಯಾದೆಗಿಕ್ಕಿದ ಬೆಟ್ಟವಿದ್ದುದು ಮಾಲ್ಯವಂತಗಿರಿ ।
ಭೇದಿಸಿದನದಱೊಳಗುಹೊಱಗಿನೊ
ಳಾದ ವಸ್ತುವ ಕೊಂಡು ತಱೆಚ್ಚೈ
ಲೋದರವನೇಱಿಳಿದು ಭದ್ರಾಶ್ವಕ್ಕೆ ನಡೆತಂದ ‖　　೫೨

ಅದು ಮಹಾರಮಣೀಯತರವಂ
ತದಱೊಳಿದ್ದುದು ಶುದ್ಧಭೋಗಾ
ಸ್ಪದರು ರಕ್ಷೋಯಕ್ಷಗಂಧರ್ವಾಪ್ಸರೋನಿಕರ ।
ಕುದುರೆಗಜರಥಪತ್ತಿನಿರ್ಘೋ
ಷದಲಿ ಬೆಬ್ಬೆಳಯಾಯ್ತು ಬೇಳಂ
ಬದ ವಿಘಾತಿಗೆ ತೆತ್ತುದಗಣಿತವಾದ ವಸ್ತುಗಳ ‖　　೫೩

ದೊರಕಿತಲ್ಲಿಯಪೂರ್ವವಸ್ತೂ
ತ್ಕರ ಸಮುದ್ರಾನೂಪ [1] ಪರಿಯಂ
ತರ ನಡೆದನೊಂಬತ್ತುಸಾವಿರಯೋಜನಾಂತರವ ।

---

[1] ದ್ರದ್ವೀಪ, ಚ.

ತಿರುಗಿದನು ಭದ್ರಾಶ್ವಕವನಾ
ಕರಿಸಿ ಬಡಗಲು ನಡೆದವರಲ್ಲಿಯು
ಗಿರಿಯು ಕಂಡರು ಹತ್ತಿದರು ಸರಿಸದಲಿ ಬೊಬ್ಬಿಡುತ ॥ ೫೪

ನೀಲಗಿರಿಯುಗ್ರದಲಿ ಬಿಟ್ಟುದು
ಪಾಳೆಯವು ಬೊಬ್ಬೆಯಲಿ ದಿಕ್ಕಿನ
ಮೂಲೆ ಬಿರಿದುದು ಜಱಿದುವಸ್ತ್ರಗಳೇನನುಸುಱುವೆನು ।
ಮೇಲುದುರ್ಗದ ಸಂದಿಗೊಂದಿಯು
ಲಾಳು ಹರಿದುದು ಸೂಱೆಗೊಂಡು ವಿ
ಶಾಲವಸ್ತುವ ತಂದರಲ್ಲಿದ್ದರಸುಗಳ ಗೆಲಿದು ॥ ೫೫

ಎರಡುಸಾವಿರದುದ್ದವದು ಮು
ತ್ತೆರಡು ಸಾವಿರದಗಲವದನಾ
ಕರಿಸಿ ರಮ್ಯಕಭೂಮಿಗಿಳಿದರು ಹೊಕ್ಕರಾನೆಲನ ।
ಅರಸ ಕೇಳಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸುಮನೋ
ಹರದ ವಸ್ತುವ ಕೊಂಡು ನವಸಾ
ವಿರವನಗಲಕೆ ಸುತ್ತಿ ಬಂದರು ಗೆಲಿದು ಗರ್ವಿತರ ॥ ೫೬

ಅರಸ ಕೇಳಲ್ಲಿಂದ ಬಡಗಲು
ಹರಿದು ಬಿಟ್ಟರು ಹತ್ತಿದರು ಬೇ
ಸರದೆ ಕಲುವರಿಗಳಲಿ ಬಹಳಶ್ವೇತಪರ್ವತವ ।
ಗಿರಿಯ ತುದಿಗಳ ತೋಟವಲಿ ಗ
ಹ್ವರದ ಕೊಳ್ಳದ ಕೋಹಿನಲಿ ಹೊ
ಕ್ಕಿಱಿದು ಶೋಧಿಸಿ ಕೊಂಡರಲ್ಲಿಯು ಸಕಲವಸ್ತುಗಳ ॥ ೫೭

ಇಳಿದರಾಗಿರಿಯನು ಹಿರಣ್ಮಯ
ದೊಳಗೆ ಬಿಟ್ಟರು ಪಾಳೆಯವ ತ
ದ್ವಲಯ ಮಿಗಿಲೊಂಬತ್ತುಸಾವಿರ ಯೋಜನಾಂತರವ ।

ಬಳಸಿ ಬಂದರು ವಿಮಳಸಾಧಾ
ವಳಿಯ ನೆಲೆಯುಪ್ಪರಿಗೆಗಳ ವರ
ಲಲನೆಯರು ಕಂಡೀತನನು ಹೊಗಳಿದರು ತಮತಮಗೆ ॥ ೫೮

ಈತ ಭಾರತವರುಷಪತಿಯನು
ಜಾತ ಗಡ ತತ್ಕರ್ಮಭೂಮಿಯೊ
ಳೀತನಧಿಪತಿ ಗೆಲಿದನಿತ್ತಲು ದೇವಭೂಮಿಪರ ।
ಈತ ಗೌರೀಸುತನ ಪೋಲ್ ಪುರು
ಹೂತತನುಜನ ಪೋಲು ಭುವನ
ಖ್ಯಾತನೆಂದಾಸ್ತ್ರೀಕಟಕ ಕೊಂಡಾಡಿತರ್ಜುನನ ॥ ೫೯

ತನತನಗೆ ತರುಣಿಯರು ಹೂವಿನ
ತನಿವಣೆಯ ಕಳಿದರು ಕನತ್ಕಾಂ
ಚನವಿಭೂಷಣರತ್ನ ಚಯಪೂರಿತದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯ ।
ವನಿತೆಯರನಾದೇಶದಲಿ ಮಿಾ
ಟೆನಿಪುದನು ಮೃಗಪಕ್ಷಿಕೃಷ್ಣಾ
ಜಿನವನಂತವನಿತ್ತು ಸತ್ಕರಿಸಿದರು ಫಲುಗುಣನ ॥ ೬೦

ಧಾರುಣೀಪತಿ ಕೇಳು ದಳ ನಡೆ
ದಾರಿ ಬಡಗಣ ಶೃಂಗಪರ್ವತ
ದೋರೆಯಲಿ ಧೊರೆಗಳನು ದಟ್ಟಿಸಿ ಸೆಳೆದು ಬಹುಧನವ ।
ಭಾರಣೆಯ ಮುಂಗುಡಿಯ ಕೊಳ್ಳಗ
ಳೋರಣಿಸಿ ತುದಿಗೇಱಿ ಸಿದ್ಧರ
ಚಾರಣರ ವಿದ್ಯಾಧರರ ಮುತ್ತಿದರು ಮನ್ನಿಸದೆ ॥ ೬೧

ಅರಸು ಮೋಹರ ಹತ್ತಿತಾಗಿರಿ
ಯೆರಡುಸಾವಿರದಗಲವದಱಲಿ
ತುಱುಗಿ ಬಿಟ್ಟುದು ಸೇನೆ ಸೂಳೈಸಿದುವು ನಿಸ್ಸಾಳ ।

ಬಿರಿದುದಾಗಿರಿ ಕೆಳಗಣುತ್ತರ
ಕುರುಗಳೆದೆ ಜರ್ಝರಿತವಾಯ್ತು
ಬ್ಬರಕೆ ಬಡಗಣಕಡಲು ಕದಡಿತು ತಳದ ತಾಯ್ಮಳಲ ॥ ೬೨

ನೆರೆದರಲ್ಲಿಯು ನೃಪರು ದೂತರ
ಹರಿಯಬಿಟ್ಟರು ಪಾರ್ಥನಿದ್ದೆಡೆ
ಗರಸ ಚಿತ್ತೈಸವರು ಬಂದರು ಕಂಡರರ್ಜುನನ ।
ಗಿರಿಯನಿಳಿಯದಿರಿತ್ತಲುತ್ತರ
ಕುರುಗಳಹ ಸಂಸ್ಥಾನವಿದು ಗೋ
ಚರಿಸಲರಿಯದು ನರರ ಕಾಲ್ದಳಿಗೆಂದರವರಂದು ॥ ೬೩

ಅಲ್ಲದಾಕ್ರಮಿಸಿದೊಡೆ ನಿನಗವ
ರಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಕೆ ದೊರಕಲರಿಯದು
ಬಲ್ಲಿದವರುತ್ತರದ ಕುರುಗಳು ನಿಮ್ಮ ಬಾಂಧವರು ।
ಗೆಲ್ಲದಲಿ ಫಲವಿಲ್ಲ ಸಾಹಸ
ವಲ್ಲಿ ಮೆಱೆಯದು ಮರಳಿ ಮರ್ತ್ಯರಿ [1]
ಗಲ್ಲಿ ಸುಳಿವುದಸಾಧ್ಯವೆಂದರು [2] ಚರರು ಫಲುಗುಣಗೆ ॥ ೬೪

ಮಾಣಲದು ನಮಗವರು ಬಂಧು
ಶ್ರೇಣಿಗಳು ಗಡ ಹೋಗಲದು ಕ
ಟ್ಟಾಣೆಯಾವುದು ನಿಮ್ಮ ದೇಶದೊಳುಳ್ಳವಸ್ತುಗಳ ।
ವಾಣಿಯವ ಮಾಡದೆ ಸುಯುಜ್ಞದ
ಕಾಣಿಕೆಯನೀವುದು ಯುಧಿಷ್ಠಿರ
ನಾಣೆ ನಿಮಗೆನೆ ತಂದು ಕೊಟ್ಟರು ಸಕಲವಸ್ತುಗಳ ॥ ೬೫

---

1 ಮೆಱೆಯದು ಮರ್ತ್ಯದೇಶದೊ, ಚ.

2 ಳಿಲ್ಲಿ ಸುಳಿವುದು ಭಾರವೆಂದರು, ಚ.

ತಿರುಗಿತಲ್ಲಿಂದಿತ್ತ ಪಾಳೆಯ
ಮುಱಿದು ಬಿಟ್ಟು ಹಿರಣ್ಮಯವನಾ
ದರಿಸಿ ರಮ್ಯಕದಿಂದಿಳಾವೃತದಿಂದ ದಕ್ಷಿಣಕೆ ।
ಭರದಿನೆಯ್ದಿತು ಹರಿವರುಷಕಿಂ
ಪುರುಷವನು ದಾಟಿತು ಹಿಮಾನ್ವಿತ
ಗಿರಿಯನೇಱಿದುದಿೞಿದು ಬಂದುದು ತೆಂಕಮುಖವಾಗಿ ॥ ೬೬

ಕಳುಹಿ ಕಳೆದನು ಹಿಂದೆ ಕೂಡಿದ
ಬಲವನವನಿಪರೆಲ್ಲ ಯಾಗ
ಸ್ಥಳಕೆ ಬಹುನೇಮದಲಿ ಹರಿದರು ನಿಜಪುರಂಗಳಿಗೆ ।
ನೆಲದ ಮೇಲಯದ ವಸ್ತುವಿದನೆಂ
ತಳವಡಿಸಿದನೊ ಶಿವ ಯೆನುತ ಸುರ
ರುಲಿಯೆ ಹೊಕ್ಕನು ಪಾರ್ಥನಿಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥಪುರವರವ ॥ ೬೭

ಮೂರನೆಯ ಸಂಧಿ ಮುಗಿದುದು.

ನಾಲ್ಕನೆಯ ಸಂಧಿ.

ಸೂಚನೆ

ಯಾಗಸಿದ್ಧಿಗೆ ನಡೆದು ಪೂರ್ವವಿ
ಭಾಗದಲಿ ಭೂಮಿಪರ ಕೈಯ್ಯಲಿ
ಸಾಗರೋಪಮಧನವನಳವಡಿಸಿದನು [1] ಕಲಿಭೀಮ ॥

---

1 ಮೇಳಯಿಸಿದನು, ಚ. ಡ.

ಭೀಮಸೇನನ ದಿಗ್ವಿಜಯ.

ಕೇಳು ಜನಮೇಜಯ ಧರಿತ್ರೀ
ಪಾಲ ಯಮನಂದನನ ಭಾಗ್ಯದ
ಹೋಲಿಕೆಗೆ ಬಹರುಂಟೆ ನಳನಹುಷಾದಿರಾಯರಲಿ ।
ಆಳು ನಡೆದುದು ಭೀಮಸೇನನ
ಧಾಟಿ ಯಿದೆಯೆನೆ ತೆತ್ತುದವನೀ
ಪಾಲಕರು ತಂತಮ್ಮ ನಿಜವಿತ್ತಾನುರೂಪದಲಿ ॥ ೧

ನಡೆದು ಸಾಧಿಸಿ ರೋಚಕಮಾನನ
ಹಿಡಿದು ಬಿಟ್ಟನು ಸರ್ವವಿತ್ತವ
ನಡಕಿತಸಿಲಜನಾಳು ಮುಂದಣಚೇದಿದೇಶದಲಿ ।
ಘುಡುಘುಡಿಸೆ ನಿಸ್ಸಾಳವೀಗಡ
ಬಡೆ ಯಿದೇನೆನೆ ಭೀಮಸೇನನ
ಪಡೆ ಯೆನಲು ಶಿಶುಪಾಲ ಬಂದನು ಕಂಡನುಚಿತದಲಿ ॥ ೨

ಏನು ಬಂದೆಯಪೂರ್ವವೆನೆ ಯಾ
ಗಾನುರಾಗವನಜುಪಲತಿ ಸು
ವ್ಯಾನದಲಿ ಶಿಶುಪಾಲ ಹೇಳಿಸಿದನು ಮಹಾಧನವ ।
ಮಾಸಿಸರ ಕಳುಹಿದೊಡೆ ಸಾಲದೆ
ನೀನದೇಕೆಂದುಚಿತವಲಿ ಸ
ನ್ಮಾನಿಸುತ ನಿಲಿಸಿದನು ತಿಂಗಳು ಪವನನಂದನನ ॥ ೩

ನಡೆದು ಮುಂದೆ ಕಳಿಂಗದೇಶದ
ಲಡಸಿ ಬಿಟ್ಟನು ಶ್ರೇಣಿಮಂತನ
ಹಿಡಿದು ಕಪ್ಪವ ಕೊಂಡು ಸದೆದನು ಕೋಸಲೇಶ್ವರನ ।
ಅಡಕಿತಲ್ಲಿಯ ಧನವಯೋಧ್ಯೆಯ
ಕಡೆಯ ಕೋಟೆಯ ಮುಱಿಯಲವನೆದೆ
ಯೊಡೆದು ದೀರ್ಘಪ್ರವರನಿತ್ತನು ಬೇಹವಸ್ತುಗಳ ॥ ೪

ಆಳು ನಡೆದುದು ಜಘೋಷಿಯಲಿ ಗೋ
ಪಾಲನೆಂಬನ ಮುಱಿಯೆ ತೆತ್ತುದು
ಹೇಱಲಱಿಯೆನು ಸಂಖ್ಯೆಯನು ಮುಂದಂತಪಾಲಕನ ।
ಜಾಳಿಸಿದನಾಕಾಶಿರಾಜನ [1]
ಧಾಟಿಯಲಿ ಕೊಂದನು ಸುಪಾರ್ಶ್ವನ
ಮೇಲೆ ನಡೆದನು ಗಯನ ಮತ್ಸ್ಯನ ಗೆಲಿದನಾಭೀಮ ॥ ೫

ನಡೆದು ಮುಂದೆ ವಿದೇಹನನು ಸದೆ
ಬಡಿದು ಮತ್ತೆ ಕಿರಾತಭಟರವ
ಗಡಿಸಿ ಕಾದಿತನಂತಬಲವದ ಕೇಳು ಮಾನಿಸರು ।
ಒಡೆಯರವದಿರ ಪಂಗಡವ ಹುಡಿ
ಹುಡಿಯ ಮಾಡಿ ನಿಷಾದವರ್ಗವ
ಕೆಡಹಿ ನಿಷಧನ ಹೊಯ್ದು ಸೆಳೆದನು ಸಕಲವಸ್ತುಗಳ ॥ ೬

ಮಲೆತು ಕಾದಿದ ದಂಡಧಾರನ
ಗೆಲಿದು ಮಗಧೇಶನ ಗಿರಿವ್ರಜ
ದೊಳಗೆ ಪಾಳೆಯ ಬಿಟ್ಟುದವನಿದಿರಾಗಿ ನಡೆತಂದು ।
ದಱಿವ ಹೇಱಿದನಾತನಲ್ಲಿಂ
ದಿೞಿದು ಕರ್ಣನ ಮುಱಿದು ಕಪ್ಪವ
ಸೆಱೆದು ಕೊಂಡದ್ರಿಯಲಿ ಸದೆದನು ಬಹಳವನಚರರ ॥ ೭

ಸೂಱೆಗೊಂಡಲ್ಲಿಂದ ನಡೆದನು
ಮಿಱಿ ಗಂಗಾಸಾಗರಕೆ ಕೈ
ಮಿಱಲಱಿಯದೆ ಸಂಧಿಗವನೀಶ್ವರರು ವಶವಾದರು ।
ಹೇಱಿಸಿದನನುಪಮದ ವಸ್ತುವ
ನಾಱುಸಾವಿರಬಂಡಿಯಲಿ ನಡೆ
ದೇಱಿ ಹೊಯ್ದನು ವಾಸುದೇವನ ಪೌಂಡ್ರಕಾಹ್ವಯನ ॥ ೮

1 ಸೋಲಿಸಿದ ಕಾಶೀನೃಪಾಲನ, ಕ ಖ.

ಪುರವರವನಲ್ಲಿಂದ ಮೌಲ್ಯದ
ತೆರಳಿಕೆಯ ಮಾಡಿದನು ಮೊದಲು
ಹರಿದು ಮುಱಿದು ಸಮುದ್ರಸೇನನ ಗರ್ವವನು ಬಲದಿ ।
ತೆರಳಿಯಲ್ಲಿಂದಿಂದ್ರಸೇನನ
ನೊರಸಿ ಭಂಡಾರವನು ಹೇಱಿಸಿ
ಮರಳಿ ಮಂಗನನಪ್ಪಳಿಸಿದನು ಲುಬ್ಧಕರು ಸಹಿತ ॥ ೯

ಸಾವಲೋಹಿತನೆಂಬ ಸಾಗರ
ತೀರವಾಸಿಗಳೊಳಗೆ ಕುರುಪದವ
ಕಾರಿಜೋನಗಚೀನಬೋಟಕಬರ್ಬರಾದಿಗಳು [1] ।
ಓರೆಬಾಗಿಲ ಕುಱುವಕೊಳ್ಳದ
ಗೈರಿಕರನಪ್ಪಳಿಸಿ ಮಲೆಯ ವಿ
ಹಾರಿಗಳ ಸಂಹರಿಸಿ ಕೊಂಡನು ಸಕಲವಸ್ತುಗಳ ॥ ೧೦

ಧಾಟಿ ಹರಿದುದು ಪಂಚಗೌಳವ
ರಾಳವೊಡ್ಡಿಯನಾಂಧ್ರಜಾಳಾಂ
ದ್ರಾಳಿಗಳನಾಕರಿಸಿ ಹೊರಡಿಸಿದನು ಮಹಾಧನವ ।
ಮೇಲುದುರ್ಗದ ಪಾರ್ವತೇಯರಿ
ಗಾಳು ಹರಿದುದು ಸಂದಿಗೊಂದಿಯ
ಶೈಲಗುಹೆಗಳೊಳಱಸಿ ಹಿಡಿದನು ಬಹಳಧನಯುತರ ॥ ೧೧

ಅಱಸಿದನು ನಾವೆಗಳಲಬ್ಧಿಯ
ಕುಱುವವಲಿ ಕೊಬ್ಬಿದ ಧನಾಢ್ಯರ
ಮುಱಿದು ಮರಳಿಯೆ ಕೆಲಬಲದಲಾದ್ವೀಪಪಾಲಕರ ।
ಸೆಱೆವಿಡಿದು ತನಿಸೂಱೆಯಲಿ ಪಡೆ
ನೆಱೆ ದಣಿಯಲಾ ಮ್ಲೇಚ್ಛವರ್ಗವ
ನಿಱಿದು ಸಾಧಿಸಿ ತೆಗೆದನಗ್ಗದ ವಸ್ತುಸಂತತಿಯ ॥ ೧೨

---

1 ಬೋಟರನೂಪವಾಸಿಗಳ, ಡ. ರನುನಿವಾಸಿಗಳ, ಚ.

ಆಮಹಾಬೋಟಕಮಹಾಹ್ವಯ
ಧಾಮದಲಿ ವಸ್ತುಗಳನತಿನಿ
ಸ್ಸೀಮಯವನಕರೂಷರನು ತಾಗಿದನು ಪಶ್ಚಿಮದಲಿ ।
ಹೇಮಮುಕ್ತಾರಜತ ಚಂದನ
ರಾಮಣೀಯಕವಸ್ತುನಿಚಯದ
ಸೀಮೆಗಳ ನಾವೆಯೊಳಡಿಸಿದನು ಕಲಿಭೀಮ ॥ ೧೩

ಮರಳ್ದನನಿಲಜನೀಮಹಾದ್ಭುತ
ತರದ ವಸ್ತುವನಾನಲಾಪುರದೆ
ಧರಣಿ ಯೆನೆ ಸಂದಣಿಸಿದುವಸಂಖ್ಯಾತರಥನಿಚಯ ।
ಅರಸುಗಳು ಸಹಿತಾಮಹಾದಟ
ವೆರಸಿ ಬಂದನು ಭೀಮನಣ್ಣನ
ಚರಣಕೆಱಗಿದನರ್ಜುನನ ತಕ್ಕೈಸಿದನು ನಗುತ ॥ ೧೪

ನಾಲ್ಕನೆಯ ಸಂಧಿ ಮುಗಿದುದು.

ಐದನೆಯ ಸಂಧಿ.

ಸೂಚನೆ.

ನಡೆದು ವಿವಿಧದ್ವೀಪಪತಿಗಳ
ಜಡಿದು ಕಪ್ಪವ ಕೊಂಡು ತೆಂಕಣ
ಕಡಲ ವಳಯದ ನೃಪರ ಗೆಲಿದನು ವೀರಸಹದೇವ ॥

ಸಹದೇವನ ದಿಗ್ವಿಜಯ.

ಕೇಳು ಜನಮೇಜಯ ಧರಿತ್ರೀ
ಪಾಲ ಸಹದೇವನ ಸಗಾಡಿಕೆ
ಯಾಳುತನ ವಿವರಾರ ಹವಣಲ್ಲೆಂಬ ತೆಱನಾಯ್ತು ।

ಅನೇಕರಾಜರ ಜಯ ಮತ್ತು ಧನಸಂಗ್ರಹ.

ಆಳು ನಡೆದುದು ತೆಂಕಣವನೀ
ಪಾಲರೀತನ ಬಿಡಿಸಿಗೀತನ
ಧಾಟಿಗೀತನ ದೆಸೆಗೆ ದೆಸೆಗೆಟ್ಟುದು ದಿಗಂತದಲಿ ॥ ೧

ಶೂರಸೇನನ ಸದೆದು ನೆಱೆ ಭಂ
ಡಾರವೆಲ್ಲವ ಕೊಂಡು ತೆಂಕಣ
ವೀರಮತ್ಸ್ಯರ ಗೆಲಿದು ಸರ್ವಸ್ವಾಪಹಾರದಲಿ ।
ಭೂರಿಬಲನಹ ದಂತವಕ್ತ್ರನ
ವಾರಣಾಶ್ವರಥಂಗಳನು ಕೊಂ
ಡಾರುಭಟೆಯಲಿ ಮುಂದೆ ನಡೆದನು ತೆಂಕಮುಖವಾಗಿ ॥ ೨

ಖಳನಿಶಾಚರ [1] ಕೋಟಿಗಳನರೆ
ಘಳಿಗೆಯೊಳಗಾಕ್ರಮಿಸಿದನು ಮಂ
ಡಳಿಕರೂರುಗಳ ಬಿಟ್ಟೋಡಿದರು ಕೊಳ್ಳಗರ ಕಾಲ್ದಳಿಗೆ [2] ।
ಹೊಳೆತಡಿಯ ಗಿರಿದುರ್ಗವಿಪಿನ
ಸ್ಥಳದ ಧರಣಿಪರಿದಿರುವೆಂದ
ಗ್ಗಳೆಯ ಗಜರಥಹಯಸಹಿತ ತೆತ್ತರು ಸುವಸ್ತುಗಳ ॥ ೩

ಬಂದು ಕುಂತೀಭೋಜ ಮೊಮ್ಮನ
ಮಂದಿರದ ಸುಕ್ಷೇಮವಿಭವವ
ನಂದು ಕೇಳಿಯೆ ಕೊಟ್ಟನನುಪಮಸಾರವಸ್ತುಗಳ ।
ಮುಂದೆ ಚರ್ಮಣ್ವತಿಯ ಜಂಭಕ
ನಂದನನನಪ್ಪಳಿಸಿ ಗಜಹಯ
ವೃಂದವನು ಕೊಂಡೊಲಿದು ಬಿಟ್ಟನವಂತಿದೇಶದಲಿ ॥ ೪

---

[1] ನಿಷಾದರ, ಡ. [2] ಬಳಿಕ ಮನ್ನೆಯರಾಂಪರೇ ಚತುರಂಗಪದಹತಿಗೆ, ಚ.

ತಱುಬಿದರ ವಿಂದಾನುವಿಂದರ
ಮುಱಿದು ಕಪ್ಪವ ಕೊಂಡು ಭೀಷ್ಮಕ
ನರಪತಿಯ ಗೆಲಿದಲ್ಲಿ ಮನ್ನಿಸಿಕೊಂಡನುಚಿತದಲಿ ।
ಬರಬರಲು ಕುಂತಳನೃಪನನಾ
ಕರಿಸಿ ಕಪ್ಪವ ಕೊಂಡು ಕಳತಿ
ತ್ತಿರಿಗಳಂಧ್ರಕರೆಂಬ ಬೇಡರ ರಣದೊಳೋಡಿಸಿದ ॥ ೫

ಉರವಣಿಸಿ ದಱಿ ತುಂಗಭದ್ರಾ
ವರನದಿಯನುತ್ತರಿಸಿ ಪಂಪಾ
ಸರದ ತಡಿಯಲಿ ಬಿಟ್ಟುದಾ ವಿರುಪಾಕ್ಷಸೀಮೆಯಲಿ ।
ಗಿರಿಚರರ ವನಚರರ ಬಿಂಕವ
ನೊರಸಿ ಕಿಷ್ಕಿಂಧಾದ್ರಿಯಲಿ ಸಂ
ಚರಿಸಿ ಬಿಟ್ಟುದು ಕಟಕಬಹುವಿಧವಾದ್ಯರಭಸದಲಿ ॥ ೬

ಕೇಳಿದನು ಕಿಷ್ಕಿಂಧಗಿರಿಯ ವಿ
ಶಾಲಶೃಂಗವನೇಱಿ ಘನನಿ
ಸ್ಸಾಳ ಮೊಱಗಿದರೊಡನೆ ಮೊಱಗಿತು ಗಿರಿಗುಹಾನಿಕರ ।
ಆಳಿದೆತ್ತಣದೆನುತ ಕಪಿವರ
ಜಾಲ ನೆರೆದುದು ಮುಱಿದು ತರುಶಾ
ಖಾಳಿಗಳ ಕೈದುಗಳ ಕೈಯ್ಯಲಿ ತಱುಬಿದರು ಬಲವ ॥ ೭

ಕವಿದುದೀಚತುರಂಗಬಲ ಸಂ
ತವಿಸಿ ಲಗ್ಗೆಯ ಮಾಡಿ ವಾನರ
ನಿವಹದಲಿ ಕಱಿದುದು ಶರಾಳಿಯ ಸುಭಟಮೋಘಚಯ ।
ತಿವಿದುವಂಬಿನ ಸೋನೆಗಳುಕದೆ
ಸವಡಿ ಮರದಲಿ ಸದೆದು ಹೊಕ್ಕುದು
ರವಿಸುತನ ಸಂತತಿಸುಷೇಣನು ವೀರವೃಷಸೇನ ॥ ೮

ಧೊರೆಗೆ ಧೊರೆಯಿದಿರಾಗಿ ಕಾದಿತು
ತೆರಳದಿದು ದಿನವೇಳುಪರಿಯಂ
ತರ ವಿಘಾತಿಯೊಳೊದಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ದರುಭಯವಾನೆರರು |
ಅರಸ ನೀನಾರೆನೆ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ
ನರಪತಿಯು ಕಥೆವೇಳೆ ಕೊಟ್ಟರು
ಪರಮವಸ್ತು ಪ್ರಚಯವನು ಮಾದ್ರೀಕುಮಾರಂಗೆ ॥ ೯

ಕಾವೇರಿಯ ಬಳಿ ಇರುವ ಮಾಹಿಷ್ಮತೀ ನಗರಪ್ರವೇಶ.

ತೆರಳಿತಲ್ಲಿಂ ಬಳಿಕ ತೆಂಕಣ
ನರಪತಿಗಳಾನುವರೆ ಸೇನೆಯ
ಖುರಪುಟಕೆ ನುಗ್ಗಾಯ್ತು ತೆತ್ತುದು [1] ಸಕಲವಸ್ತುಗಳ |
ಉರುವಣಿಸಿ ಬಲ ನಡೆದು ನದಿಗಳ
ನಱಸಿ ಕಾವೇರಿಯಲಿ ಬಿಟ್ಟುದು
ಹರಿದುದಲ್ಲಿಂ ಧಾಂಟಿ ಘನಮಾಹಿಷ್ಮತೀಪುರಕೆ ॥ ೧೦

ಧಾಟಿಯೊನಲಿದಿರಾಗಿ ಪೊಱವಂ
ಟೊಳು ಕಾದಿದುದಲ್ಲಿಗಧಿಪತಿ
ನೀಲನೆಂಬಾತನು ಮಹಾಹವವಾಯ್ತು ಚಮೂಣಿಯಲಿ |

ಅಲ್ಲಿ ಸಹದೇವನ ಸೈನ್ಯದಹನ.

ಹೇಳಲದ್ಭುತ ವುರಿದುದಗ್ನಿ
ಜ್ವಾಲೆಯಲಿ ಚತುರಂಗಬಲ ಹರ
ಭಾಳನಯನಕವಾಟ ತೆಗೆದಂತಾಯ್ತು ನಿಮಿಷದಲಿ ॥ ೧೧

ಉರಿಸಮುದ್ರದೊಳದ್ದುದೋ ಮೋ
ಹರವು ತೆಗೆ ತೆಗೆ ಕುನ್ನಿಗಳ ಕಾ
ತರಸಲೀಯದಿರಾನೆ ಮುಱಿಯಲಿ ಹೊಕ್ಕು ಕುದುರೆಗಳು |

[1] ನುಗ್ಗಾಗಿ ತೆತ್ತರು, ಚ.

ಮೆರಳಿಚಲಿ ತೇರುಗಳ ಸೂತರ
ಕರದ ವಾಘೆಯು ಸೆಳೆ ಪದಾತಿಯು
ತಿರುಗ ಹೊಯ್ ಹೊಯ್ಯೆನುತ ಮಿಗೆ ಗಜಬಿದನು ಸಹದೇವ ॥

ಸುಟ್ಟದ್ದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವನ್ನು ವೈಶಂಪಾಯನರು ಹೇಳಿದುದು.

ರಾಯದಹವೇಕುರಿದುದೇನಿದ
ಱಾಯತವು ಹೊಸತಾಯ್ತು ವೈಶಂ
ಪಾಯನನೆ ಹೇಳೆನಲು ನಗುತಿಂತೆಂದನಾಮುನಿಪ ।
ರಾಯ ಕೇಳ್ಳೈ ಪೂರ್ವದಲಿ ಕಮ
ಲಾಯತಾಕ್ಷಿಯರುಂಟು ಹಲಬರು
ವಾಯುಸಖ ಪರದಾರಗಮನವ ಮೆಚ್ಚಿದನು ಬತ್ತಿಕ ॥ ೧೩

ಪಾವಕ ದ್ವಿಜವೇಷದಲಿ ಬಂ
ದಾವಧುಗಳೊಡನಿರಲು ನಗರವ
ಕಾವವರು ಹಾದರವ ಹಿಡಿದರು ಹವ್ಯವಾಹನನ ।
ಕೋವಿದರ ಮುಂದಿಕ್ಕಿದರು ಧ
ರ್ಮಾವಲಂಬನಶಾಸ್ತ್ರಗಳನು
ಧ್ಯಾವಿಸಲು ಭುಗಿಲೆಂದು ತೋಱಿದನಗ್ನಿ ನಿಜತನುವ ॥ ೧೪

ಧರಣಿಸುರರಲಿ ಸುಪ್ರಧಾನರು
ವೆರಸಿ ಬಂದಗ್ನಿಯ ಪದತ್ರಯ
ಕೆಱಗಿ ಕೋಪಸ್ತಂಭವನು ಮಾಡಿದರು ದೈನ್ಯದಲಿ ।
ಪುರದೊಳದುಮೊದಲಾಗಿ ಕಾಮಿನಿ
ಯರಿಗೆ ಹಾದರ ಸಲುವುದಿದು ವಿ
ಸ್ತರಣವೆಂದು ಕೃಶಾನು ನಂಬುಗೆಗೊಂಡನಾನೃಪನ ॥ ೧೫

ಅದುವೆ ಮೊದಲಾಗೀಗಳಲ್ಲಿಯು
ಸುದತಿಯರು ಸ್ವೇಚ್ಛಂದಚಾರಿಗ
ಳದಱಿನಾನೃಪತಿಗೆ ಸಹಾಯವನಗ್ನಿ ಮಾಡುವನು ।

ಆಗ ಸಹದೇವನು ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವಿಕೆ.

ಅದನರಿತು ಸಹದೇವನುಪವಾ
ಸದಲಿ ಮಿಂದು ಕುಶಾಗ್ರಸಂಸ್ತರ
ಣದಲಿ ಪವಡಿಸಿ ಬೇಡಿಕೊಂಡನು ವಹ್ನಿಸೂಕ್ತದಲಿ ॥ ೧೬

ಯಾಗವಿದು ನಿನಗೋಸುಗವೆ ನೃಪ
ಯಾಗಸಿದ್ಧಿಗೆ ಬಂದೆವಲ್ಲದೆ
ಮೇಗೆ ತಾನರಿಯದೆ ಧನಾಶೆಯಲಿವನ ಮುಳಿಯವಲ್ಲೈ ।
ಈಗ ನೀನಡ್ಡವಿಸಲೆಮ್ಮಯ
ಯಾಗ ವೃಳಿಯಲಿ ನಿನಗೆ ಮಾಣಲಿ
ಯಾಗಪಾರೋಹಿತ್ಯವೆಂದನು ನಗುತ ಸಹದೇವ ॥ ೧೭

ಅಗ್ನಿಯು ಸಹದೇವನಿಗೆ ವರವನ್ನು ಕೊಡುವಿಕೆ.

ಎಂದು ನಾನಾವಿಧವರಸ್ತುತಿ
ಯಿಂದ ಹೊಗಳಿದೊಡಗ್ನಿ ಮೆಚ್ಚಿದ
ನಂದು ಕೊಟ್ಟನು ವರ[1] ವನೀತನ ಮಾರಿದೆನು ನಿನಗೆ ।
ಎಂದು ಶಿಖಿ ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಲಾಪಡೆ
ಮುಂದೆ ನಡೆದುದು ನೀಲಪುರದಲಿ
ಸಂದಣಿಸಿ ಬಳಿಕಾತನೀತನಕಂಡು ಪೊಡವಟ್ಟ ॥ ೧೮

ತೆತ್ತನವ ಸರ್ವಸ್ವವನು ತಾ
ನೆತ್ತಿ ಬಂದನು ಕೂಡೆ ಬಳಿಕಿನೊ
ಳುತ್ತರೋತ್ತರವಾಯ್ತು ಸಹದೇವಂಗೆ ದಿಗ್ವಿಜಯ ।
ಮತ್ತೆ ಸಹ್ಯಾಚಲವ ಕೊಳ್ಳದ
ಕುತ್ತಿರಿನ ಭೂಪರ ವಿಭಾಡಿಸಿ
ಸುತ್ತಿ ಬಂದಾಕರಿಸಿದನು ತದ್ಗಿರಿನಿವಾಸಿಗಳ ॥ ೧೯

---

1 ಪಥವ, ಕ. ಖ.

ಬಳಿಕ ಅನೇಕರಾಜರನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವಿಕೆ.

ಇಱಿದು ಕೊಂಕಣಗೌಳರನು ಕೇ
ರಳರ ಸದೆದು ಮಹಾರ್ಘರತ್ನಾ
ವಳಿಯ ಹೇಱಿಸಿದನು ವಿಚಿತ್ರಾಂಬರವಿಭೂಷಣವ ।
ಜಲಧಿಯಂತರ್ದ್ವೀಪಪತಿಗಳ
ಕುಲವ ಶೋಧಿಸಿ ಚೋಳಪಾಂಡ್ಯರ
ದಳವ ಧಟ್ಟಿಸಿ ಕೊಂಡನನುಪಮವಸ್ತುವಾಹನವ ॥ ೨೦

ಘಟೋತ್ಕಚನಿಗೆ ಸಹದೇವನ ಪತ್ರಪ್ರೇಷಣ.

ಕಳುಹಿದನು ಮಿಗೆಯಾಪ್ತಪತ್ರಾ
ವಳಿಯ ತನುಜನ ಬಳಿಯ ತತ್ಕ್ಷಣ
ದೊಳಗೆ ಹೇೞಿಕೆಯಾಯ್ತು ಪರಿವಾರಕೆ ಘಟೋತ್ಕಚನ ।
ತಿಳಿದ ಕಾರಿರುಳೞಿಕವೋ ಮೇಣ್
ಖಳಜನರ ಹೃದಯಾಂಧಕಾರದ
ಹೊಳಕೆಯೋ ತಾನೆನಲು ಮಿಗೆ ನಡೆತಂದನಾದನುಜ ॥ ೨೧

ಸಹದೇವನ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ಘಟೋತ್ಕಚನ ಲಂಕಾಪ್ರಯಾಣ
ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿನವರ ಜಯ.

ಪಾಳೆಯವ ಹೊಕ್ಕನು ಘಟೋತ್ಕಚ
ನಾಳುಸಹಿತಯ್ಯಂಗೆ ನಮಿಸಿದ
ನೂೞಿಗವ ಬೆಸಸೆನಗೆ ಹೇೞಾ ರಾಜಕಾರಿಯವ ।
ವೀಳೆಯವ ತಾ ಯೆನಲು ನಗುತ ವಿ
ಶಾಲವಿನಯಕೆ ಮೆಚ್ಚಿದನು ಬಲು
ದೋಳಿನಲಿ ಸೆಳೆದಪ್ಪಿ ಮುಂಡಾಡಿದನು ನಂದನನ ॥ ೨೨

ಮಗನೆ ಲಂಕೆಗೆ ಪೋಗು ಮಾನವ
ರಿಗೆ ಮಹೋದಧಿಗವ್ಯವಲ್ಲತಿ
ವಿಗಡತನ ಬೇಡಲ್ಲಿ ವಿನಯದೊಳನ್ನು ಕಾರಿಯವ ।

ಸೊಗಸಿತೇ ಸಾಮದಲಿ ಕಪ್ಪವ
ತೆಗೆವುದವಗಡಿಸಿದರೆ ಬೞಿಕ
ಲ್ಲಿಗೆ ಶರಾಳಿಗಳವೆ ವಿಘಾತಿಗೆ ದೋಷವಿಲ್ಲೆಂದ ॥ ೭೩

ಎನೆ ಹಸಾದವೆ ಹಾಯ್ಕಿ ಭೀಮನ
ತನಯ ಕಳುಹಿಸಿ ಕೊಂಡು ತೆಂಕಲು
ವನುಜ ಬಂದನು ಕಂಡು ರಾಮೇಶ್ವರದ ಶಿವಗೃಹವ [1] ।
ವಿನಯ ಮಿಗೆ ಸತ್ಕರಿಸಿ ರಘುನಂ
ದನನ ಕೀರ್ತಿಸ್ತಂಭಡಂಬರ
ವೆನಿಪ ಸೇತುವ ಕಂಡು ನಡೆದನು ತೆಂಕಮುಖವಾಗಿ ॥ ೭೪

ತೋಱಿತತಿದೂರದಲಿ ಲಂಕೆಯು
ಮೂಱುಶಿಖರದ ದುರ್ಗವುದಧಿಗೆ
ಮೀಱುದಧಿಯೆನೆ ಹೊಳಹೊಳೆದುದಾ ಮಣಿಪ್ರಭಾಲಹರಿ [2] ।
ನೂಱುಯೋಜನ ಸೇತುಮೂಲದ
ಮೀಱಿ ನಡೆದನು ಬಡಗವಾಗಿಲ
ಕೇಱಿದಗಳಿನ ಪಡಿಮುಖವ ದಾಂಟಿದನು ವಹಿಲದಲಿ ॥ ೭೫

ಕೇರಿಕೇರಿಗಳೊಳಗೆ ನಿಜಪರಿ
ವಾರಸಹಿತ ವೃಕೋದರಾತ್ಮಜ
ನಾರಿವನು ತಾನೆನಲು ಮಿಗೆ [3] ನಡೆತಂದರೊಲವಿನಲಿ ।
ವೀರದಾನವವರ್ಗದಲಿ ಬಹ
ತೋಜಹತ್ತನ ಕಂಡಪೂರ್ವವಿ
ಕಾರಿಮಾನಿಸನಲ್ಲೆನುತ ಮುತ್ತಿದುದು ಪೌರಜನ ॥ ೭೬

ಬಂದನರಮನೆಗಾಗಿ ಬಾಗಿಲ
ಮುಂದಣೆಡಬಲಹೇಮವೇದಿಯ

1 ಮನದಿ ಮುನ್ನವೆ ಬಂದ ರಾಮೇಶ್ವರದ ಶಿವಗೃಹಕೆ, ಚ.

2 ಮೆಱೆದುದಂದು ಮಣಿಪ್ರಭಾವದಲಿ, ಚ. 3 ತಾರನಲು, ಚ.

ಸಂದಣಿಯು ಜನ ನೋಡಲೆಂದನು ದ್ವಾರಪಾಲರಿಗೆ ।
ಇಂದು ನಾವುತ್ತರದ ಭೂಮಿಪ
ರಿಂದ ಬಂದೆವು ಹೇಳು ನಿಜಪತಿ
ಗೆಂದೊಡವ ಬಂದನು ವಿಭೀಷಣದೇವನೋಲಗಕೆ ॥　　೨೭

ಜೀಯ ಬಿನ್ನಹ ಬಂದನುತ್ತರ
ರಾಯನಟ್ಟಿದ ದೂತನೆನೆ ತ
ಪ್ಪಾಯಿತೇ ಹೊಗಿಸೆನಲು ಕರೆದನು ಕಲಿಘಟೋತ್ಕಚನ ।
ವಾಯುತನುಜನ ಸುತನು ತನ್ನ ಪ
ಸಾಯಿತರು ಸಹಿತೊಳಗೆ ಹೊಕ್ಕ ನ
ವಾಯಿಯಲಿ ನಡೆತಂದು ಕಾಣಿಕೆಗೊಟ್ಟು ಪೊಡವಟ್ಟ ॥　　೨೮

ಬಿಗಿದ ಮರಕತಮಣಿಯ ನೆಲಗ
ಟ್ಟುಗಳ ಹವಳದ ಹಲಿಗೆಗಳ ಮೊ
ಳಗೆಯ ವೈಡೂರ್ಯದ ಕವಾಟದ ವಜ್ರಭಿತ್ತಿಗಳ ।
ಹೊಗರಿಡುವ ಹರಿನೀಲಮಣಿವೇ
ದಿಗಳ ಮುತ್ತಿನ ಲಂಬಳದ ಲೋ
ವೆಗಳ ಕಾಂತಿಯ ಲಳಿಯ ಲಹರಿಯೊಳಿರ್ದನವಮರಾರಿ ॥　　೨೯

ವಿಭೀಷಣಘಟೋತ್ಕಚರ ಸಂವಾದ.

ಇತ್ತ ಬಾರೈ ಕುಳ್ಳಿರೆತ್ತಣಿ
ನಿತ್ತ ಬರವಾರಟ್ಟಿದರು ನೀ
ವೆತ್ತಣವರೇನೆಂದು ನಿಮ್ಮಭಿಧಾನವೇನು ಹದ ।
ಬಿತ್ತರಿಸಿ ಹೇಳೆನಲು ಕೈಮುಗಿ
ಯುತ್ತ ನುಡಿದನು ರಾವಣಾನುಜ
ಚಿತ್ತವಿಸು ನಮ್ಮಖಿಳಪೂರ್ವಾಪರದ ಸಂಗತಿಯ ॥　　೩೦

ಅಲ್ಲಿ—ಘಟೋತ್ಕಚನು ಭೀಮನ ತನಯನೆಂದು ಹೇಳುವಿಕೆ.

ಸೋಮವಂಶದೊಳರಸುಗಳು ನಿ
ಸ್ಸೀಮರಿದ್ದರು ಪಲಬರವರೊಳು
ಭೂಮಿಗಧಿಪತಿ ಪಾಂಡುವಾತಂಗೈವರಾತ್ಮಜರು ।
ಆಮಹೀಪತಿ ಧರ್ಮನಂದನ
ಭೀಮಫಲುಗುಣನಕುಲನಲ್ಲಿ ಸ
ನಾಮಸಹದೇವಾಖ್ಯರೀಪರಿ [1] ಚಿತ್ತವಿಸಿ ಯೆಂದ ॥ ೩೧

ಅರಸನೆಂಪರೆ ಸಕಲಧರ್ಮಕೆ
ಕರಚರಣವಾಪಂತೆ ಯಾತನ
ಕಿರಿಯರಿಹರು ಚತುರ್ವಿಧೋಪಾಯಸ್ವರೂಪದಲಿ ।
ಸುರಮುನಿಯ ಮತದಿಂದ ಯಾಗೋ
ತ್ಕರುಷೆಗಾವುದು ಬುದ್ಧಿ ನೃಪಗ
ಧ್ವರದ ದಿಗ್ವಿಜಯಯಾಭಿಸಂಧಿಗೆ ಮಾಡಿದನು ಮನವ ॥ ೩೦

ಬಡಗಲರ್ಜುನನುತ್ತರಾಬ್ಧಿಯ
ತಡಿಯ ನೆಲಪರ್ಯಂತವಸ್ತುವೆ
ಜಡಿದು ತಂದನು ಮೂಡಲಾಕ್ರಮಿಸಿದನು ಕಲಿಭೀಮ ।
ಪಡುವಲರ್ಜುನನನುಜನಿತ್ತಣ
ಕಡೆಗೆ ಸಹದೇವಾಖ್ಯನೀಪರಿ
ನಡೆವ್ರತಿಪರ್ವ ತಾ ಘಟೋತ್ಕಚ ಭೀಮಸುತನೆಂದ ॥ ೩೩

ಎನಲು ನಸುನಗುತೆಂದ ಪಾಂಡವ
ಜನಪರು ಕ್ಷತ್ರಿಯರು ನೀನೇ
ದನುಜನವರಿಗೆ ತನಯನೆಂದೊಡದಾರು ಮೆಚ್ಚುವರು ।
ಮನುಜರಿಗೆ ದಾನವರು ಮಕ್ಕಳೆ
ವನಜನಾಭನೆ ಬಲ್ಲನೈ ಸಖಿ
ಯೆನಲು ಬಿನ್ನಹ ಮಾಡಿನು ತಜ್ಜನನಸಂಗತಿಯ ॥ ೩೪

[1] ಅನಿಬರು, ಚ.

ಅರಸನೊಂದು ನಿಮಿತ್ತ ದೇಶಾಂ
ತರಪರಿಭ್ರಮಣೆಯಲಿ ವಿಪಿನಾಂ
ತರದೊಳಿರೆ ಬಂದನು ಹಿಡಿಂಬಕನೆಂಬನಸುರಪತಿ ।
ಕೆರಳಿಚಿದೊಡಾಭೀಮನಾತನ
ನೊರಸಿದನು ಖಳನನುಜೆ ಯಾತಂ
ಗರಸಿ ಯಾದಳು ಸತಿ ಹಿಡಿಂಬಿಕೆ ಮಾತೆ ಯೆನಗೆಂಪ ॥ ೩೫

ಇನಿಬರಿಗೆ ಪತಿ ದೇವಕೀನಂ
ದನನಘಾಸುರಮಥನ ಮಧುಸೂ
ದನ ಜನಾರ್ದನ ದೈತ್ಯಮರ್ದನ ಭಕ್ತಸುರಧೇನು ।
ಮುನಿಹೃದಯಪರ್ಯಂಕ ಕರುಣಾ
ವನಧಿ ರಾವಣಕಂಠಕಾನನ
ಘನಪರಶು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೈವರ ಜೀವಸಖನೆಂದ [1] ॥ ೩೬

ರಾಜಸೂಯನಿಮಿತ್ತಧನವನು
ವ್ಯಾಜದಿಂದಾರ್ಜಿಸಲು ಬಂದಿರಿ
ತೇಜವಿದೆ ನಿಮಗೀಗ ನಿಮಗೆನಿತುಂಟು ಪರಿವಾರ ।
ಮೂಜದೆಯು ಹೇಚೆನಲು ಗಜಪುರ
ರಾಜಧರ್ಮಜನಾತನನುಜರು
ತ್ರೈಜಗಕೆ ಬಲ್ಲಿದರು ಬಲವಷ್ಟಾದಶಾಕ್ಷೋಣಿ ॥ ೩೭

ಎನಲು ನಕ್ಕನು ದಾನವೇಂದ್ರನು
ಮನೆಯ ಹೊಱಗಣ ಹಂತ ಬಿಡದಿಹ
ಜನದನಿತು ತಾನೈಸೆ ನಿಮ್ಮಯ ಸೇನೆಯಿಂದಿನಲಿ ।
ಮನಕೆ ಬಾರದು ಕಪ್ಪವೀವುದು
ಕನಲಿ ಕವಿತರೆ ಮುಂದೆ ನೋಡುವೆ
ನೆನಲು ನುಡಿದಪನೀಘಟೋತ್ಕಚನಾವಿಭೀಷಣಗೆ ॥ ೩೮

[1] ವೈವರಿಗೆ ತಾನೇ ಜೀವಸಖನೆಂದ, ಕ, ಖ

ಬಲವನೇಱಿಪ್ಪೊಡಿನ್ನು ದಾನವ
ಕುಲದಿಶಾಪಟು ಕೃಷ್ಣ ಸಾರಥಿ
ಫಲುಗುಣನ ಧ್ವಜದಂಡದಗ್ರದಲಿಹನು ಹನುಮಂತ ।
ಕಲಹವನು ಬಯಸುವರೆ ತನ್ನನು
ಸಿಲಿಸದೀಗಳೆ ಕಳುಹು ಬೇಗದ
ಲೆನೆ ವಿಭೀಷಣ ನೆನೆದು ನೋಡಿದ ಪೂರ್ವಸಂಗತಿಯ ॥ ೩೯

ವಿಭೀಷಣನು ಪೂರ್ವವೃತ್ತವನ್ನು ನೆನೆದು ಘಟೋತ್ಕಚನನ್ನಾದರಿಸುವಿಕೆ.

ರಾವಣನ ಬಿಸುಟಂದು ರಾಘವ
ದೇವನನು ಮಱೆಯೊಗಲು ಬ್ರಹ್ಮನ
ಜೀವವುಳ್ಳನ್ನ ಬರ ಕೊಟ್ಟನು ತನಗೆ ಸಂಪದವ ।
ದೇವನಿವರನು ಕಾವ ಭರದಲಿ
ನಾವು ಬಱಲಿದೊಡಾವಪರಿಯಲಿ
ಹೇವ ತಪ್ಪುವುದೆನುತ ಚಿಂತಿಸುತಿರ್ದ ಮನದೊಳಗೆ ॥ ೪೦

ಕ್ರತುವಿದಸುರಾರಾತಿ ಯಾಕ್ರತು
ಪತಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ದೂತನಾನಿದ
ಅತಿಶಯವ ನೀವ್ ಬಲ್ಲಿರೆನೆ ನೋಡಿದನು ತನ್ನವರ ।
ಹಿತರುವಿದಱಿಂದಧಿಕಪುಣ್ಯ
ಪ್ರತತಿಯುಂಟೇ ರಾಮಚಂದ್ರಾ
ಕೃತಿ ತದೀಯತ್ರೇತೆ ಯಾದ್ವಾಪರದಲಾಯ್ತೆಂದ ॥ ೪೧

ತಾವು ಮರ್ತ್ಯರು ಪೂರ್ವಯುಗದವ
ರಾವು ತಮ್ಮಂತರವ ನೋಡದೆ
ದೇವರೆದೆದಲ್ಲಳದಲುಕ್ಕಿಯು ತಾವನೀಕ್ಷಿಸದೆ ।
ಆವುದುಚಿತಾನುಚಿತವೆಂಬುದ
ಭಾವಿಸದೆ ಗರ್ವಿತರು ನೋಡಿಂ
ನಾವ ಸದರವೊ ನಾವೆನುತ ಗರ್ಜಿಸಿತು ಭಟನಿಕರ । ೪೨

ಆಗ ರಾಕ್ಷಸಭಟರು ಘಟೋತ್ಕಚನನ್ನು ಹಿಯ್ಯಾಳಿಸಿ ಗರ್ಜಿಸುವಿಕೆ.

ನೊಸಲಿನಲಿ ಕಣ್ಣುಳ್ಳದೇವನು
ಬಸೆಯ ಲಂಕಾದ್ವೀಪಸೀಮೆಗೆ
ಮಿಸುಗಲಮ್ಮನು ಬಂದು ಕಂಡವರಿಲ್ಲ ಪಟ್ಟಣವ ।
ಬಿಸಜಸಂಭವನಾದಿದಿವಿಜ
ಪ್ರಸರ ಮಿಗೆ ನಡಗುತ್ತಲಿಪ್ಪುದು
ನುಸಿಗಳಹ ಮಾನವರ ಪಾಡೇನೆನುತ ಗರ್ಜಿಸಿತು ॥ ೪೩

ಕಾಳಗದೊಳಿಂದೆಮಗೆ ದಿವಿಜೇಂ
ದ್ರಾಳಿಯಲಿ ಸಮಭಟರ ಕಾಣೆವು
ಮೇಳವೇ ಮಝುಪೂತು ಮರ್ತ್ಯರ ಸಹಸವೆಮ್ಮೊಡನೆ ।
ತೋಳನಳವಿಗೆ ಮಲೆತ ಕುಱಿಗಳ
ಜಾಲದಂತಿಹುದೆಂದು ಮಂಗಕ
ರಾಳಮತಿಗಳು ನಗಲು ಬಱಿಕೆಂದನು [1] ಘಟೋತ್ಕಚನು ॥ ೪೪

ನಾಲಿಗೆಯ ನೆಣಗೊಬ್ಬಿನಲಿ ಛ
ಡಾಳಿಸಿದೊಡೇನಹುದು ಸಭೆಯಲಿ
ಕಾಳಗದೊಳಿದಿರಾರು ಭೀಮಾರ್ಜುನರ ಭಾರಣೆಗೆ ।
ಆಳುತನವಂತಿರಲಿ ವೃಷ್ಣವ
ಮೌಳಿ ನುಡಿಯಲಿ ಕೇಳ್ವನೆನೆ ಕ
ಟ್ಟಾಳುಗಳ ದೇವನು ವಿಭೀಷಣ ನಗುತಲಿಂತೆಂದ ॥ ೪೫

ಆ ಭಟರನ್ನು ವಿಭೀಷಣನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸುವಿಕೆ.

ಕಾಲನಾವುದು ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯ
ಕೀಲುಮೇಲಾವುದು ಸಹಾಯದ
ಮೇಲು ನೆಱಗೇನೆಂದು ಬಗೆಯದೆ ಬಯಲಗರ್ವದಲಿ ।

1 ಕಂಡನು ಕಲಿ, ಚ.

ಸೋಲುವ್ರದು ಜಗವಿಹಪರದ ಗತಿ
ಕಾಳಪುದು ಖಳರಹಿಯರಿದನು
ಬ್ಬೇಲುವೆರು ಬಹುದೆಂದು ಜಱದನು ತನ್ನ ಮಂತ್ರಿಗಳ ॥ ೪೬

ಅದಱನೀದ್ವಾಪರಧಲಾಹರಿ
ಯುದಯಿಸಿದನಾಕಾಲದಲಿ ಸಲ
ಹಿದನು ನಮ್ಮನು ಹಿಡಿದನಿವರನು ವರ್ತಮಾನದಲಿ ।
ಪದದ ದರ್ಪದಲಂಬುಜಾಕ್ಷನ
ಪದವ ಮಱೆದೊಡೆ ಪಾತಕದ ದು
ರ್ಗದಲಿ ಕೆಡಹನೆ ನಮ್ಮನೆಂದು ವಿಭೀಷಣನು ನುಡಿದ ॥ ೪೭

ದೇವನೊಲಿದವರುಗಳು ಮಿಗೆ ಸಂ
ಭಾವಿತರು ಲೋಕದಲಿ ಕಮಲಾ
ದೇವಿವಿರಹಿತವಾದ ದಿವಿಜರ ಮಾತದಂತಿರಲಿ ।
ದೇವಕೀನಂದನನ ಚರಣದ
ಸೇವೆಗಿಂತಿದು ಯೋಗ್ಯವಾದೊಡೆ
ನಾವು ಧನ್ಯರೆನುತ್ತ ನಗುತ ವಿಭೀಷಣನು ನುಡಿದ ॥ ೪೮

ನಾನಾವಿಧಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತರಿಸಿ ಕೊಡುವಿಕೆ.

ತರಿಸಿದನು ಭಂಡಾರದಲಿ ಪರಿ
ಪರಿಯ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗಳನು ಕಂಠಾ
ಭರಣಕಂಕಣವಜ್ರಮಾಣಿಕಮರಕತಾವಳಿಯ ।
ಚರಣನೂಪುರಝಳಪಟಿಗೆಯುಂ
ಗುರಕಿರೀಟಾಂಗದಸುಕರ್ಣಾ
ಭರಣವೆನು ತೆಗಿಸಿದನು ಭೀಮಕುಮಾರ ನೋಡೆನುತ ॥ ೪೯

ನೀಲಮಣಿಕಾಂತಿಗಳ ಹೊಯ್ಲಲಿ
ಕಾಳರಜನಿಯೊಲಾಯ್ತು ಮುತ್ತಿನ
ಥಾಳ ಧವಳಿಸಲಾಯು ಚಂದ್ರಿಕೆ ತಮವ ಡೊಕ್ಕರಿಸಿ ।

ಮೇಲೆ ಹೊಂಬಿಸಲಾಯ್ತು ಮಾಣಿಕ
ದೇಟಿಗೆಯ ಲಹರಿಯಲಿ ವರರ
ತ್ನಾಳಿರುಚಿಯಲಿ ಚಂಡಿಯಾಯಿತು ದಿವಸವೆಂದಿನಲಿ ॥ ೫೦
ತೆಗಿಸಿದನು ಗಜದಂತಮಯಪೆಟ್ಟಿ
ಗೆಗಳನು ಕರ್ಪೂರದ ಧವಳಾ
ಯಿಗಳ ಹವಳದ ಮಂಚವನು ಮಣಿಖಚಿತರಚನೆಗಳ ।
ಬಿಗಿದ ವಜ್ರಪ್ರಭೆಯ ಹೊನ್ನಾ
ಯುಗದ ಖಡ್ಗ ಕಠಾರಿಗಳ ಝಗ
ಝಗಿಪ ಹೊಂಗೆಲಸದಲಿ ಚಿತ್ರದ ಜೋಡುಸೀಸಕವ ॥ ೫೧
ಗುಳವ ರೆಂಚೆಯ ಪಕ್ಕರಿಕೆಪ
ಲ್ಲಳವ ಮಣಿಕಾಂಚನಮಯಂ
ಗಳ ಕೆಲಸಗತಿಗಳ ಹೇಮರೇಖೆಯ ರಜತಭಾಜನವ [1] ।
ಬಿಳಿಯಚಾಮರಿಯ ಹೊಸಗಳರುಹ
ತ್ತಳದ ಕಟ್ಟಿಗೆಬೇಂಟೆಗಳ ಹದ
ವಿಲು ತದೀಯಶರಂಗಳನು ತಂದಿಳುಹಿದರು ಚರರು ॥ ೫೨
ಬಲಮುರಿಯ ಶಂಖಗಳ ಗಂಧದ
ಬಲುಹೊರೆಯ ಕೃಷ್ಣಾಗರುಗಳೊ
ಟ್ಟಿಲ ಸುರಂಗದ ಪಟ್ಟೆ ಪಟ್ಟಾವಳಿಯ ದಿಂಡುಗಳ ।
ಪುಲಿದೊಗಲ ಕೃಷ್ಣಾಜಿನಂಗಳ
ಹೊಳವ ಹೊಂಗೊಪ್ಪರಿಗೆ ಚಿತ್ರಾ
ವಳಿಯ ಸತ್ತಿಗೆ ಹೇಮಘಟಸಂಕುಲವನೊಟ್ಟಿದರು ॥ ೫೩
ಕೀಚಿಸಿದನರಮನೆಯ ಹೇಮದ
ತಾಳಮರಹದಿನಾಲ್ಕನಧ್ವರ
ಶಾಲೆಯಿದಿರಲಿ ತೋರಣಸ್ತಂಭಂಗಳಹುವೆಂದು ।

1 ವಿವಿಧಚಿತ್ರಗಳ, ಚ.

ಮೇಲೆ ರಾಕ್ಷಸಟಂಕವಚ್ಚಿಕೆ ನ
ಜಾಳಿಗೆಗಳನು ತರಿಸಿ ಕಟ್ಟಿಸಿ
ಮೇಲುಮುದ್ರೆಗಳಿಕ್ಕಿದುವು ತರಿಸಿದನು ಹೊಱೆಯುವರ ॥ ೫೪

ಆ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ವಿಭೀಷಣಭಟರೇ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಬರುವಿಕೆ

ಕುಲಗಿರಿಯನೊಡೆಮೀಟ ತಮ್ಮಯ
ತಲೆಯೊಳಾನುವ ಕರ್ಕಶಾಂಗದ
ಕಲುವಲೆಯ ಹೇರೊಡಲ ಮಿಡುಕಿನ ಕಾಳರಕ್ಕಸರು ।
ಸೆಳೆದು ಹೊತ್ತರು ಹೊಱೆಯನವರಿ
ಟ್ಟಳಿಸಿ ಹೊಱವಂಟರು ವಿಭೀಷಣ
ಕಳುಹಿದನು ಪವಮಾನಸುತನಂದನನ ಸತ್ಕರಿಸಿ ॥ ೫೫

ಆಗ ಭಟರನ್ನು ನೋಡಿ ಸಹದೇವನ ಭಟರು ಹೆದರುವಿಕೆ.

ದನುಜನಬಿಯು ದಾಟಿ ಸಹದೇ
ವನ ಸಮೀಪಕೆ ಬಂದು ರಾವಣ
ನನುಜ ಮಾಡಿದ ಬಹಳಸತ್ಕಾರವನು ಬಿನ್ನವಿಸಿ ।
ಅನಿಬರನು ಕಾಣಿಸಿದನಾಕಾಂ
ಚನಮಯದ ಹೊಱೆ ಯೆಂಟುಸಾವಿರ
ವನುಪಮಿತರಕ್ಕಸರ ಕಂಡಂಜಿದುದು ನೃಪಕಟಕ ॥ ೫೬
ಲಾಲಿಸಿದನಾಖಳರನೆತ್ತಿತು
ಪಾಳೆಯವು ನಡೆತಂದು ಪಯಣದ
ಮೇಲೆ ಪಯಣದಲೈದಿ ಬಂದನು ತಮ್ಮ ಪಟ್ಟಣಕೆ ।
ಮೇಲೊಗುವ ಸುಮ್ಮಾನ ಸಿರಿಯು ಛ
ಡಾಳದಲಿ ತಂದಖಿಳವಸ್ತುವ
ನಾಲಯದೊಳೊಪ್ಪಿಸಿದನವನೀಪತಿಗೆ ಸಹದೇವ ॥ ೫೭

ಐದನೆಯ ಸಂಧಿ ಮುಗಿದುದು.

ಆ ರ ನೆ ಯ ಸ ಂ ಧಿ .

ಸೂಚನೆ

ನಕುಲ ಪಶ್ಚಿಮದೆಸೆಯ ಭೂಪಾ
ಲಕರ ಗೆಲಿದನು ಸಕಲವಸ್ತು
ಪ್ರಕರದಿಂದಳಕಾಪುರಿಗೆ ಮಿಗಿಲಾಯ್ತು ನೃಪನಗರ ||

ಯುವನನೇಪಾಳಾದಿದೇಶಗಳ ಅರಸರನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವಿಕೆ.

ಕೇಳು ಜನಮೇಜಯ ಧರಿತ್ರೀ
ಪಾಲ ಪಶ್ಚಿಮದೆಸೆಯ ಭೂಮೀ
ಪಾಲಕರ ಮೇಲೆತ್ತಿ ನಡೆದನು ನಕುಲನೊಲವಿನಲಿ |
ಧಾಟಿ ಹರಿದುದು ಮರುಯುವನನೇ
ಪಾಳರೋಹಿತನೆಂದೆನಿಪ [1]ಭೂ
ಪಾಲಕರ ಮುಱಿದವರ ಸಪ್ತಾಂಗವ [2]ವಿಭಾಡಿಸಿದ || ೧

ಹೇಮಕರ ಸೈರಿಭಕರೆಂಬ ಸ
ನಾಮರನು ಮುಱಿದನು ಕಳಿಂಗದ
ಭೂಮಿಪರ ಸದೆದನು ತ್ರಿಗರ್ತರ ಶಿಬಿಯ ಸಂತತಿಯ |
ಹೇಮಮಾತ್ರವನುಱುಹದವದಿರ
ಭೂಮಿಗಳವರ್ಗಿತ್ತು ವಸ್ತು
ಸ್ತೋಮವನು ನೆರಹಿದನು ನಡೆದನು ಮುಂದೆ ಪಶ್ಚಿಮಕೆ || ೨

ಮುಱಿದನಗ್ಗದ ದಂಡಧಾರನ [3]
ನೆಱಗಿದನು ಬರ್ಬರ ತುರುಷ್ಕರ

1 ರಲಿ ರೋಹಿತಕನೆಂಬ ನೃ, ಕ. ಖ. 2 ಪಾಲಕನ ಮುಱಿದವನ, ಸಾ. ಕ. ಖ.
3 ಜೇಕಿ ತಾನರ, ಜ.

ನೊಱಗಿಸಿದನಾಹವದೊಳಗೆ ಭೀಕರದ [1] ಬಾಹ್ಲಿಕರ |
ಸೆಱೆಯ ಹಿಡಿದನು ಪಾರ್ವತೇಯರ
ನುಜುಕುಗೊಳಿಸಿದಚೀನರಂಬ
ಷ್ಠ ಜನು ಸಿಂಧುಸರಸ್ವತೀತೀರದ ಮಹೀಶ್ವರರ || ೩

ರಣದ ಸಂಕೇತಕದೊಳುತ್ಸವ
ರಣಸಮರ್ಥರ ಹಿಂಡಿದನು ಚಾ
ರಣರ ಪುರಸಾಹಣರ ಪುಷ್ಕರವನನಿವಾಸಿಗಳ |
ಹಣಿದನಲ್ಲಿಂದತ್ತಲಾಪಡು
ವಣದಿಗಂತದಲದಟಿಗರ ಪ
ಟ್ಟಣದ ವರಕಾಂಚನವ ಸೆಳೆದನು ಭೂಮಿಪರ ಗೆಲಿದು || ೪

ಖ್ಯಾತಿಕರವರ್ಣ ಕಟಕರ ಕ್ಷತ
ಯಾತಿಕರ ಯೌಧೇಯಸಂವೀ
ರಾತಿಶಯಪಡಿಹಾರರಮಳದ್ವಾರಪಾಲಕರ |
ಘಾತಿಸಿದನವರುಗಳ ವಿತ್ತ
ವ್ರಾತವನು ಹೇಱಿಸಿದನೆಡಬಲ
ದಾತಗಳನಪ್ಪಳಿಸಿ ತೆಗೆದನು ಸಾರವಸ್ತುಗಳ || ೫

ನಕುಲನಿಗೆ ಶಲ್ಯನಿಂದ ಆದಮರ್ಯಾದೆ.

ಮಾವನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೊಡಾಮ
ದ್ರಾವನೀಪತಿ ಶಲ್ಯ ಮಿಗೆ ಸಂ
ಭಾವಿಸಿದನೊಲಿದಿತ್ತನೀತಂಗಖಿಳವಸ್ತುಗಳ |
ತೀವಿದರು ಭಂಡಿಯಲಿ ಮುಂದಣ
ಚಾವಟಿಯ ಚಪಳರಿಗೆ ಹರಿಯೆ ನೃ
ಪಾವಳಿಗಳಲ್ಲಲ್ಲಿ ತೆತ್ತುದು ಬಂದು ತಮತಮಗೆ [2] || ೬

---

1 ಗಾಭೀರಕರ, ಟ.   2 ತೆತ್ತರು ಕಂಡು ವಸ್ತುಗಳ, ಚ.

ಮ್ಲೇಚ್ಛರಾಜರನ್ನು ಗೆದ್ದುದು.

ತಳತು ಬಿಟ್ಟುದು ಸೇನೆ ಪಡುವಣ
ಜಲಸಿಧಿಯ ಕೈವೆಳಗಳಲಿ ಕೇ
ವೆಳಸಿದರು ಕೊಲ್ಲಣಿಗೆಯಲಿ ಕೊಂಡರು ಸುವಸ್ತುಗಳ |
ಕಳವೆಱದು ಹಿಮಗಿರಿಯ ಮೂಲೆಯ
ನಿಲುಕಿ ಸಕಲಮ್ಲೇಚ್ಛ ಭೂಪಾ
ವಳಿಯ ಭಂಗಿಸಿ ಹೇಱಸಿದನೊಂಟೆಗಳಲಾಧನವ ॥ ೭

ಹೇಱದುವು ಬಹುಧನವನೊಂಟೆಗ
ಳಾಱುಸಾವಿರ ಮಿಕ್ಕವಸ್ತುವ
ಹೇಱದುವು ಎತ್ತುಗಳ ಹೂಡಿದಭಂಡಿಸಾವಿರವು |
ಆಱುಲಕ್ಷತುರಂಗವರರಥ
ಮೂಱುಕೋಟಿಯ ರಚನೆ ಗಣನೆಯ
ಮೀಱದುವು ಮೃಗಪಕ್ಷಿಕೋಣನ ಕುಱಿಯ ಹಿಂಡುಗಳು ॥ ೮

ಮರಳತಾತನ ಸೇನೆ ಬಂದುದು
ಪುರಿಗೆ ಕಂಡನು ಧರ್ಮಪುತ್ರನ
ಚರಣಕೆಱಗಿದನಖಿಳವಸ್ತುವ ಬೇಱೆ ತೋಱಸಿದ |
ಅರಸನುತ್ಸವವನು ವೃಕೋದರ
ನರನಕುಲಸಹದೇವನಂತಃ
ಪುರದ ಹರುಷದ ಶಿರಿಯನದನೇವಣ್ಣಿಸುವೆನೆಂದ ॥ ೯

ಧರ್ಮರಾಯನ ರಾಜ್ಯಭಾರ

ಕಳವು ಹುಸಿ ಹಾದರ ವಿರೋಧ
ಸ್ಖಲಿತವಾಱಡಿ ಬಂದಿ ದಱದುಱ
ಬೆಳುಗವತೆ ಪರಿಭವಣೆ ಡಾವರ ಠಕ್ಕು ಡೊಳ್ಳಾಸ |
ಹಟವು ವಂಚನೆ ಜಾತಿಸಂಕರ
ಕೊಲೆ ವಿರೋಧನ ವಿಕೃತಿ ಮಾಯಾ
ವಳಿಗಳಡಗಿದುವಾಯುಧಿಷ್ಠಿರನೃಪನ ರಾಜ್ಯದಲಿ ॥ ೧೦

ನೃಗನ ಭರತನ ದುಂದುಮಾರನ
ಸಗರನಾಪುರುವಿನ ಪುರೂರನ
ಮಗನ ನಹುಷನ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯನ ನಳನ ದಶರಥನ ।
ಹಗಲಿರುಳುವಲ್ಲಭರ ವಂಶದ
ವಿಗಡರೊಳು ಯಮಸೂನು [1] ಸರಿಯೋ
ಮಿಗಿಲೊ ಬಲ್ಲವರಾರೆನಲು ಸಲಹಿದನು ಭೂತಳವ ॥ ೧೧

ದ್ವಾಪರದ ಮನುಜವನಿಕೆಯಲ್ಲಿ
ದ್ವಾಪರವೊ ಕೃತಯುಗವೊ ಧರ್ಮದ
ರೂಪು ನಾನಾಮುಖದಲವತರಿಸಿತೊ ದಿಗಂತದಲಿ ।
ಸ್ಥಾಪಿಸಿತು ವರ್ಣಾಶ್ರಮದ ಧ
ರ್ಮೋಪಚಯವೆರಡಂಘ್ರಿ ಮುರಿದು ವಿ
ರೂಪವಾದುದುದಧರ್ಮವೀಧರ್ಮಜನ ರಾಜ್ಯದಲಿ ॥ ೧೨

ಬಡಗಲುತ್ತರಕುರುಗಳತ್ತಲು
ಪಡುವಲುವಧಿ ವಿಭೀಷಣನ ಪುರ
ಗಡಿ ಕೃತಾಂತನ ದೆಸೆಗೆ ಮೂಡಲು ದಿನಪನುದಯಾದ್ರಿ ।
ಪೊಡವಿಯುವಱೊಳು ಯಮಜನಾಜ್ಞೆ ಗೆ
ನಡುಗುವುದು ರಾಯುಂಗೆ ತೆತ್ತುದು
ಗಡ ಸುವಸ್ತುವನೇನಸಾಧ್ಯವು ಕೃಷ್ಣನೊಲಿದರಿಗೆ ॥ ೧೩

ಖಳನ ಸವೆದರು ಮಗಱುಯೋಜನ
ವಳಯುದಲಿ ಪಡಿಯುಗಳು ಕೋಟಾ
ವಳಯು ಸುಯ್ಧಾನದಲಿ ಹೊಯ್ದರು ರತ್ನಕಾಂಚನವ ।
ಕೆಲದೊಳೈಗಾವುದದಲಿಕ್ಕಿದ
ತಳಯು ಮಧ್ಯದಲಖಿಳವಸ್ತು
ವಳಯುನೊಟ್ಟಿದರದಱ ಕೆಲದಲಿ ಭೂಪ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೧೪

1 ರಲ್ಲಿಯು ಸೂಱು, ಚ.

ಹತ್ತು ಯೋಜನವಳಯದಲಿ ಮಿಗೆ
ಸುತ್ತು ವೇಲೆಯ ಮಧ್ಯದಲಿ ಹಯ
ಮತ್ತ ಗಜರಥಗೋಮಹಿಷವರಸೈರಿಭದ ಚಯಕೆ।
ಉತ್ತಮಾಂಗನೆಯರಿಗೆ ಭವನಗ
ಳತ್ತ ಬೇಱರವಾಯ್ತು ನೃಪಯಾ
ಗೋತ್ತಮಕೆ ಪರುಠವಿಸಿದರು ಭೂಪಾಲ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೧೫

ಬಳಿದ ಸೊದೆಗಳ ಭಾವಿನೂಱಱ
ವಳಯ ತುಂಬಿತು ತೈಲಘೃತಮಧು
ಗಳಲಿವರ ಗುಡಶರ್ಕರಾದಿಯ ಕಣಜಕೋಟಿಗಳು।
ಕಳವೆಯಕ್ಕಿಯ ಕಡಲೆ ಗೋಧಿಯ
ತಿಲದ ರಾಸಿಯದೇಸು ಯೋಜನ
ದಳತೆಯೆಂದಾರಱಿವರೆಂದನು ಮುನಿ ನೃಪಾಲಂಗೆ ॥ ೧೬

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಕರೆಕಳುಹಿಸೆಂದು ವ್ಯಾಸರ ಉಪದೇಶ.

ನೆರೆದುದರ್ಥವನಂತವವನೀ
ಶ್ವರರು ವಶವಾದರು ಚತುಸ್ಸಾ
ಗರದ ಮಧ್ಯದಲಾಣೆ ಸಂದುದು ಧರ್ಮನಂದನನ।
ಕರೆಸಿ ಬೇಹವರನು ಮಹೀಶಾ
ಧ್ವರಕೆ ಸಮಯವಿದೆಂದು ಪಾರಾ
ಶರಿಯಧೌಮ್ಯರು ಮಂತ್ರಶಾಲೆಯೊಳೆಂದರರಸಂಗೆ ॥ ೧೭

ಅರ್ಜುನನು ಕೃಷ್ಣನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಕರೆಯುವಿಕೆ.

ಹೋಗು ಫಲುಗುಣ ಕಂಸಮಥನನ
ಬೇಗ ಬಿಜಯಂಗೈಸಿ ತಾ ನೃಪ
ಯಾಗವಾತನ ಕೊಱ ಮದೀಯಜಯಾಭಿವೃದ್ಧಿಗಳು।
ಆಗು ಹೋಗಾತನದು ತಟ್ಟೈಯ
ವಾಗದೀಕ್ಷಣವೆನಲು ಮನದನು
ರಾಗದಲಿ ಕಲಿಪಾರ್ಥ ಬಂದನು ಕಂಡನಚ್ಯುತನ ॥ ೧೮

ಬಿನ್ನವಿಸಿದನು ದಿಗ್ವಿಜಯಸಂ
ಪನ್ನವಸ್ತುವಿಧಾನವನು ಮೇ
ಲಿನ್ನು ದೇವರು ಬಲ್ಲಿರುತ್ತರಕಾರ್ಯಸಂಗತಿಯ ।
ನಿನ್ನ ಕೃಪೆಯಲಿ ರಾಜಮಖವನಿ
ಷ್ಪನ್ನವಾದೊಡೆ ಬೊಪ್ಪನಿಂದ್ರನ
ಮನ್ನಣೆಯ ಮೈಸೋಂಕಿನೋಲಗಸುಲಭವೆ [1] ಹುದೆಂದ ॥ ೧೯

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಬರುವಿಕೆ.

ಕರೆಸಿ ಯಾದವನಾಯಕರ ಸಂ
ವರಣವನು ನಿಜಪುರದ ಕಾಹಿಂ
ಗಿರಿಸಿ ವಸು [2] ದೇವಂಗೆ ನೇಮಿಸಿ ಸಕಲರಕ್ಷಣವ ।
ತರಿಸಿ ಭಂಡಾರದಲಿ ವಿವಿಧಾ
ಭರಣರತ್ನಾವಳಿಯ ಹೇಱಿಸಿ
ಹರಿ ಧನಂಜಯನೊಡನೆ ಬಂದನು ಬಂಧುಜನಸಹಿತ ॥ ೨೦

ಕೃಷ್ಣ ಮತ್ತು ಧರ್ಮರಾಯನ ಸಂಭಾಷಣೆ.

ಇದಿರುವಂದನು ಧರ್ಮಸುತ, ಹರಿ
ಪದಪಯೋಜದಲೆಱಗಿದನು ನಿನ
ಗಿದು ವಿನೋದವಲೇ ವಿಮುಕ್ತಗೆ ಭಕ್ತಸಂತರಣ ।
ಕುದಿದು ಮಱುಗಿದುವೆಱಸಿ ನಿನ್ನಯ
ಪದವ ಕಾಣದೆ ಶ್ರುತಿಗಳಮ್ಮಯ
ಸದನವೆಖಿಳಾಮ್ನಾಯನಿಕರವನೇಡಿಸುವುದೆಂದ ॥ ೨೧

ನಗುತ ಸಾಕೇಪೆನುತ ರಾಯನ
ನೆಗಹಿ ತಳ್ಕಿಸಿ ಕೈಯ್ಯ ತಳುಕಿನೊ
ಳಗಧರನು ನೃಪಸಭೆಗೆ ಬಿಜಯಂಗೈದನೊಲವಿನಲಿ ।

---

1 ಸುಭಗನ, ಚ. 2 ಬಲ ಚ.

ಮುಗಿದ ಕರದಲಿ ವ್ಯಾಸಧೌಮ್ಯಾ
ದಿಗಳು ವೈಯಿಕ್ಕಿದರಖಿಳಮಂ
ತ್ರಿಗಳು ಸಚಿವರು ನೆರೆದರಾಳೋಚನೆಯ ಭವನದಲಿ ‖ ೨೨

ಕಳುಹಿದರು ನಾನಾನೃಪರ ಮಂ
ಡಲಕೆ ದೂತರ ನಿಖಿಲಋಷಿಸಂ
ಕುಳಕೆ ಶಿಷ್ಯರ ಪರುಠವಿಸಿದರು ಹಸ್ತಿನಾಪುರಕೆ ।
ಕಳುಹಿದರು ನಕುಲನನು ಬಳಿಕಿ
ತ್ತಲು ನೃಪಾಧ್ವರಶಾಲೆಗಲ್ಲಿಯ
ನೆಲನ ಶೋಧಿಸಿ ಕರೆಸಿದರು ಬಹುವಿಧದ ಶಿಲ್ಪಿಗಳ ‖ ೨೩

ಯಾಗಶಾಲಾನಿರ್ಮಾಣ.

ಮಯನ ಮತದಲಿ ವಿಶ್ವಕರ್ಮನ
ನಯವಿವೇಕದಲಮಳಮುಖಶಾ
ಲೆಯನು ನಿರ್ಮಿಸಿದರು ಸುಲಕ್ಷಣಶಾಸ್ತ್ರಸೂತ್ರದಲಿ ।
ನಿಯತಪತ್ನೀಶಾಲೆ ಜನವೇ
ದಿಯವರಾಂತರ್ವೇದಿ ಮುಖವೇ
ದಿಯ ಬಹಿರ್ವೇದಿಗಳನಳವಡಿಸಿದರು ಪಹಿಲದಲಿ ‖ ೨೪

ಬಿಗಿದ ಬಿಂಗಾರಿಗಳ ಮೇಲ್ಕ
ಟ್ಟುಗಳ ಮಣಿಮಯಸೂಸಕದ ಲೋ
ವೆಗಳ ಮುಖಮಂಟಪದ ಚೌರಿಯ ನವಫಲಾವಳಿಯ ।
ಹೊಗರ ನೀಲದ ಪರಿಯ ನೆಲಗ
ಟ್ಟುಗಳ ಚಪ್ಪರದೆಡೆಯ ಯೆಡೆ ಚೌ
ಕಿಗೆಯ ಚತುರಂಗದ ವಿಚಿತ್ರದ ರಚನೆ ಚಲುವಾಯ್ತು ‖ ೨೫

ಪುರದ ಹೊರವಳಯದಲಿ ಯಮುನಾ
ವರನದಿಯ ತೀರದಲಿ ಧರಣೀ
ಶ್ವರರಿಗರಮನೆ ಮಾಡಿದುವು ನವರತುನಮಯವಾಗಿ ।

1 ವಾಸ್ತು, ಕ.

ಸುರಪುರದ ಮೊರಾಂಕ ಭುಜಗೇ
ಶ್ವರನ ಭೋಗಾವತಿಯು ಶಿಲ್ಪದ
ಗುರುವೆನಿಸಿತೀನಗರ ನಾರಾಯಣನ ಕರುಣದಲಿ ‖ ೨೬

ಆರನೆಯ ಸಂಧಿ ಮುಗಿದುದು.

ಏ ಳ ನೆ ಯ ಸ ಂ ಧಿ .

ಸೂಚನೆ.

ಸುರರ ದುಂದುಭಿ ಮೊಳಗೆ ಧರಣೀ
ಶ್ವರನ ಚಿಂತೆಗಳಡಗೆ ಯಮಸುತ
ಪುರಕೆ ಪುರುಷಾಮೃಗಸಹಿತ ನಡೆತಂದನಾಭೀಮ ।

ಧರ್ಮರಾಯನ ಚಿಂತೆ.

ಕೇಳು ಜನಮೇಜಯ ಧರಿತ್ರೀ
ಪಾಲ ಮಾಡುವ ರಾಜಸೂಯಕೆ
ಲೀಲೆಯಲಿ ಬುಧಜನವ ನಾವ್ ಸಂತವಿಪ ತೆಱನೆಂತು ।
ಜಾಲವನು ಕರೆದುದಕೆ ತಕ್ಕುದು
ಪೇೞಲೀಸಲು ಭೋಜನೋತ್ತರ
ಮೇಲಣಾಱಿಯರದೇನು ಹದನೆಂದರಸ ಚಿಂತಿಸಿದ ‖ ೧

ತಿಳಿಯಲಱಿಯದೆ ಬೞಿಕಲವನಿಪ
ತಿಲಕ ಧೌಮ್ಯನ ಕರೆಸಿ ಬೆಸಗೊಳೆ
ಬೞಿಯಲಾಯಮನಂದನಂಗಿಂತೆಂದನೂಲವಿನಲಿ ।

ಧೌಮ್ಯರ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಬಳಿ ಬರುವಿಕೆ.

ತಿಳಿಯದೆಮಗಿದು ಕೃಷ್ಣ ರಾಯನ
ಬೞಿಗೆ ಪೋಗೆಂದಧಿಕಬುದ್ಧಿಯ
ಕಲಿಪುದೆನಲವನೀಶನಾಮುನಿ ಯೆನುತ ಹೊಱವಂಟ ‖ ೨

ಕಾಲುನಡೆಯಲಿ ಬರುತಿರಲು ಕರು
ಣಾಳು ಪರಿತೋಷದಲಿ ಕಂಡು ನಿ
ಜಾಲಯಕೆ ಕೊಂಡೊಯ್ದು ನತಿಹರುಷದಲಿ ಧರ್ಮಜನ ।
ಲೀಲೆಯಲಿ ವಿವಿಧೋಪಚಾರದಿ
ಲಾಲಿಸಿದನಾಬಳಿಕಲಕ್ಷ್ಮೀ
ಲೋಲ ನುಡಿದಪನವನಿಪಾಲಕನುಚಿತವಚನದಲಿ ॥ ೩

ಧರ್ಮರಾಯನನ್ನು ಕುರಿತು ಕೃಷ್ಣನ ಪ್ರಶ್ನೆ.

ಏನು ಬಂದಿರಿ ಕಾರಿಯದ ಹದ
ನೇನು ನಿಮ್ಮಯ ರಾಜಸೂಯವಿ
ಧಾನ [1] ವಾವುದು ಹೇಳಿರೆನುತಸುರಾರಿ ಬೆಸಗೊಂಡ ।
ಮೌನವೇಕೆಲೆ ಧೌಮ್ಯಮುನಿ ಯಮ
ಸೂನುವಿನ ಮೊಗ ನೋಡೆ ನಸುನಗು
ತಾ ನರಾಧಿಪನಾಗಲಸುರಾರಾತಿಗಿಂತೆಂದ ॥ ೪

ದೇವ ಚಿತ್ತವಿಸುವುದು ನಿಮ್ಮ ಕೃ
ಪಾವಲೋಕನದಿಂದ ಸಕಲವು
ಹಾವಿಭವದಲಿ ನಡೆಯಬಹುದೊಂದುಳಿಯೆ ಬಳಿಕದನು ।
ನೀವು ಮಿಗೆ ಪೂರೈಸಿದೊಡೆ ಮೇ
ಲಾವಪರಿಯಲಿ ಕೊಱತೆ ಯಿಲ್ಲೆಂ
ದಾವಿಮಲಮತಿ ನುಡಿದ ಬಳಿಕಿಂತೆಂದನಸುರಾರಿ ॥ ೫

ರಾಜಸೂಯದಲ್ಲಿ ಎಂಜಲಿನ ಶುದ್ಧಿಗೆ ಪುರುಷಾಮೃಗವನ್ನು ತಲಸೆಂದು
ಕೃಷ್ಣನ ಅಪ್ಪಣೆ.

ಹೇಳಿ ನೀವಿದಕಂಜಲೇಕೆ ನೃ
ಪಾಲ ಯೆನೆ ಕೈಮುಗಿದು ಲಕ್ಷ್ಮೀ
ಲೋಲನಂಘ್ರಿಗೆ ನಮಿಸಿ ನಗುತೆಂಜಲಿನ ಶುದ್ಧತೆಗೆ ।

[1] ಕನೂನ, ಡ.

ಹೇಳಿದಕೆ ಬುದ್ಧಿಯೆನೆ ತದ್ವನ
ಮೌಲಿ ಪುರುಷಾಮೃಗವನಿಲ್ಲಿಗೆ
ನಾಳೆ ಭೀಮನ ಕಳುಹಿ ತರಿಸೆನಲರಸನಿಂತೆಂದ ॥ ೬

ಜಗದುದರ ಚಿತ್ತವಿಸು ಪುರುಷಾ
ಮೃಗವದೆಲ್ಲಿಹುದೆನೆ ಕೃತಾಂತನ
ಮಗನೆ ಕೇಳುತ್ತರದ ಹೇಮಾಚಲದ ದಕ್ಷಿಣದ ।
ದಿಗುತಟದ ಮಾನಸಸರೋವರ
ನಿಗಮವೇದಿಕವದಱ ತೀರದ
ಲಘುಹರನನರ್ಚಿಸುತಲಿಹುದೆನಲರಸ ಬೀಳ್ಕೊಂಡ ॥ ೭

ಅದನ್ನು ಕರೆತರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಭೀಮನನ್ನು ಕರೆಸುವಿಕೆ.

ಬಂದನರಮನೆಗವನಿಪತಿ ಹರಿ
ನಂದನನ ಕರೆ ಯೆನಲು ದೂತರು
ಬಂದು ಬಾಗಿಲಗಾಹಿಗಳಿಗಱುಹಿದರು ನಿಮಿಷದಲಿ ।
* ಬಂದನಣ್ಣನ ಚರಣಕಮಲ
ದ್ವಂದ್ವದಲಿ ಮೈಯಿಕ್ಕಿ ಬೆಸಸುವು
ದೆಂದು ಕೈಮುಗಿದಾತ ನಿಂದಿರಲೆಂದನಾನೃಪತಿ * ॥ ೮

ಅಣ್ಣನ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ಭೀಮಸೇನನ ಪ್ರಯಾಣ.

ಭೀಮ ಬಾರೈ ಹೋಗು ಕರೆದಾ
ವ್ಯೋಮಕೇಶನನಗಣಿತಾಮಳ
ನಾಮನಗಜಾವರನ ನಿರ್ಮಳನಪ್ರಮೇಯನನು ।
ಪ್ರೇಮದಿಂದಾದರಿಪ ವರನಿ
ಸ್ಸೀಮಪುರುಷಾಮೃಗವ ತಾ ಯೆನೆ
ಭೀಮ ಭೂಪತಿಗೆಱಗಿ ಬೀಳ್ಕೊಂಡಡಱದನು ರಥವ ॥ ೯

---

* ನಿಂದು ಕೈಗಳ ಮುಗಿದು ಸೂಚಿಸ
ಲಂದು ನಗುತುತ್ಸಾಹದೊಡನೈ
ತಂದು ಯಮನಂದನನ ಪಾದಕ್ಕೆಱಗಿ ನಿಂದಿರ್ದ, * ಡ. ॥

ಪದದ ಬಲುಘಟ್ಟಣೆಗೆ ಭೂತಳ
ವೆದುರಿ ಹಸ್ತಾಂಗುಲಿಯ ತಾಕಿದೊ
ಡದುರಿ ಬಿದ್ದುವೊ ಭುಜಗರಾಜಿಗಳಂಘ್ರಿಮೇಲಾಗಿ ।
ಗದೆಯ ತಿರುಹುತ ಸಿಂಹನಾದದೊ
ಳೊದಱೆ ಮೃಗನಿವಹಂಗಳದೆಗಳು
ಅದುರೆ ಭರದಿಂ ಭೀಮ ಬಂದನು ವನದ ಮಧ್ಯದಲಿ ॥ ೧೦

ಬಂದನೀಪರಿ ಹಲವುಯೋಜನ
ದಿಂದ ಹೇರಡವಿಯಲಿ ಬರುತಿರ
ಲಂದು ಕಂಡನು ನಿರ್ಜಿತೇಂದ್ರಿಯನಾಜಿತೇಂದ್ರಿಯನ ।
ಅಂದು ಕಮಲಾಂಬಕನ ಚರಣ
ದ್ವಂದ್ವಸರಸಿರುಹಭ್ರಮರ ಹರಿ
ವೃಂದವಂದ್ಯಕಪೀಂದ್ರ ಕೇಳಿದನೀಮಹಾಧ್ವನಿಯ ॥ ೧೧

ಮಾರ್ಗಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಹನುಮಂತನ ದರ್ಶನ ಮತ್ತು ಸಂಭಾಷಣ.

ಏನಿದದ್ಭುತ ರಭಸವಿದು ಪವ
ಮಾನಜನ ನಿಷ್ಠುರದ ಸಿಂಹ
ಧ್ವಾನವಹುದೆನುತಂಜನಾಸುತ ಕೇಳಿ ಕಣ್ದೆಱೆದು ।
ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಿರೆ ಬಂದು ಪವನನ
ಸೂನು ಕಂಡಡಿಗೆಱಗಲಂದಾ
ವಾನರನು ತೆಗೆದಪ್ಪಿ ಮುಂಡಾಡಿದನು ವಿನಯದಲಿ ॥ ೧೨

ಕ್ಷೇಮವೇ ಕಲಿಭೀಮ ನಿಮ್ಮಯ
ಭೂಮಿಪತಿಯಮಳರಿಗೆ ಮಿಗೆ ಸು
ತ್ರಾಮಸುತ ದ್ರೌಪದಿಸುಭದ್ರಾದೇವಿವೊದಲಾದ ।
ಕಾಮಿನೀಜನವಿದುರಧೃತರಾ
ಷ್ಟ್ರಾದಿಮಹಿಪತಿಯರಸಿ ಕುಂತಿ ಸ
ನಾಮರನಿಬರು ಕುಶಲರೇ ಹೇಳೆಂದನಾಹನುಮ ॥ ೧೩

ಕುಶಲರನಿಬರು ಜೀಯ ದಾನವ
ಪಶುವಿದಾರಣನನುಪಮಾಜ್ಞೆಯ [1]
ಲೆಸೆವ ಯಜ್ಞದ ಪರಮವಿಭವದ ಲಲಿತಮಂಟಪಕೆ [2] ।
ಪಶುಪತಿಯ ನಾಮಾಮೃತವ ಸೇ
ವಿಸುವ ಪುರುಷಾಮೃಗವ ತರಲೆಂ
ದೊಸೆದು ಬಂದೆನು ತಂದೆ ಚಿತ್ತೈಸೆಂದನಾಭೀಮ ॥ ೧೪

ಅಹುದು ಬೞಿಕೇನಲ್ಲದಿಲ್ಲಿಗೆ
ಬಹೊಡಿದುವೆ ಕಾರಣವೆ ಯೆನೆ ಸಂ
ಗ್ರಹಿಸಿತೆನ್ನಯ ಪುಣ್ಯಫಲದಿಂದದನೆ ಪಡಿವಿಡಿದು ।
ಮಹಿತ ನಿನ್ನಯ ಚರಣದರ್ಶನ
ವಹುದಿದೆನ್ನಯ ಸುಕೃತಫಲದಿಂ
ದುದಿಸಿದರೆ ಘನವೇನು ತನಗೆನಲೆಂದನಾಹನುಮ ॥ ೧೫

ಆಮೃಗದ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೇಳಿ ತರುವ ಉಪಾಯವನ್ನು ಹೇಳುವಿಕೆ.

ಬಗೆಯಲಱಿಯದು ನಿನಗೆ ಪುರುಷಾ
ಮೃಗ ಮನೋವೇಗದಲಿ ನಡೆವುದು
ನಗೆಗೆಡೆಯ ಮಾಡಿದೆ ಯೆಲಾ ಕಲಿಭೀಮ ನೀನಿಂದು ।
ಜಗದೊಳದಱೊಡನೈದಿ ಬರುವಾ
ವಿಗಡರಾರುಂಟೆನಲು ಕೈಗಳ
ಮುಗಿದು ನಿಂದನು ತಮ್ಮ ಕೃಪೆಯಿರಲಾವುದರಿದೆಂದ ॥ ೧೬

ಆದೊಡಂಜದಿರಿನ್ನು ಭಾಷೆಯ
ಕಾದು ತೋಱುವೆನೆನ್ನ ಬಾಲದ
ಕೂದಲೊಳಗೇಜೆಂಟುರೋಮವ ಕಿತ್ತುನೀಡೆನಲು ।
ಕೈದುಡುಕಿ ತನಗುಳ್ಳ ಸತ್ವದೊ
ಳ್ಳೃದೆ ಸೆಳದೊಡೆ ಮಿಡುಕದಿರಲು ವೃ
ಕೋದರನು ತಿರುಗಿದನು ಸಂಮುಖಕಾಕಪೀಶ್ವರನ ॥ ೧೭

[1] ರಾಜ್ಞೆಯಿಂದಾ, ಡ. [2] ವಸುಮತೀಶನ ರಾಜಸೂಯಾಧ್ವರದ ವೈಭವಕೆ, ಡ.

ನಗುತಲಾವಾಯುವಿನ ಪುತ್ರನ
ಮೊಗವ ನೋಡುತ ವಜ್ರರೋಮವ
ನೊಗೆದು ಕಿತ್ತನು ಕರೆದು ಕೊಟ್ಟನು ಪವನನಂದನಗೆ |
ಅಗಜೆಯರಸನ ಭಕ್ತನನು ಕರೆ
ವಿಗಡ ನುಡಿಯನು ಬೇಗ ಬಹನ್ನೆ
ಮಗನೆ ನಿನ್ನೊಡನೆಂದರಂಜದಿರೊಂದುರೋಮವನು ‖　೧೮

ಅವನಿಯೊಳಗೀಡಾಡಿದಾಕ್ಷಣ
ಶಿವಭವನಪುಷ್ಪಾಪಚಯಸಂ
ಭವಿಸುವುದು ಕಂಡಾತನರ್ಚಿಸಲೊಂದು ರೋಮವನು !
ಪವನವೇಗದೊಳೈದುವುದು ಮಗು
ಳವನು ಬರೆ ಮತ್ತೊಂದು ರೋಮವ
ನವನಿಯಲಿ ಬಿಸುಡುವುದು ಕ್ರಮ ನಿನಗೆಂದು ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟ ‖ ೧೯

ಧರಣಿಪತಿ ಚಿತ್ತೈಸು ಕಪಿಕುಲ
ವರನ ನೇಮವ ಕೊಂಡು ಬೀಳ್ಕೊಂ
ಡರಿವಿದಾರಣ ನಡೆದು ಗಿರಿಗುಹೆಗಳಲಿ ಮೃಗಪತಿಯ |
ಅಱಸುತ್ತೈ ತರಲಮಳಕಾಂಚನ
ಗಿರಿಯ ದಕ್ಷಿಣಭಾಗದಲಿ ಬರ
ಬರಲು ತೀಡಿತ್ತಮಳಸೌಗಂಧದಲಿ ಪವಮಾನ ‖　೨೦

ಪುರುಷಾಮೃಗದರ್ಶನ.

ಹಿತವನೈಯ್ದನೆನುತ್ತ ಪವನನ
ಸುತನು ಗಂಧದ ವಾಸನೆಗೆ ಹಿ
ಗ್ಗುತ ಹುತಾಶನಸಖನ ಬಟ್ಟೆವಿಡಿದೈದಿ ಬರಲಮೃತ |
ಮಥನದಲಿ ಸಂಭವಿಸಿದ ಮಹಾ
ಸತಿಯುಳನ್ನೆಡಿಸುವಳೆಂಬಳ[1]
ನತಿಶಯದಿ ಮೆಱೆದಿಹ ಮೃಗೇಂದ್ರನ ಕಂಡನಾಭೀಮ[2] ‖ ೨೧

---

1 ರೂಪಿಂದತಿಶಯದಲಾ, ಖ. 2 ವೆಱೆವಮಳಸರಸಿಯ ಕಂಡನಾಭೀಮ, ಖ.

ಆಸರೋವರದೊತ್ತಿನಲಿ ವಿ
ನ್ಯಾಸದಖಿಳಾಂಗದಲಿ ಭೂತಿಯ
ಪೂಸಿ ಶಿವಮೊದಲಾದರುದ್ರಾಕ್ಷಿಗಳ ನಯುಪದದ ।
ಆಶ್ರಯಿಸಿ ಹೃದಯಾಂಬುಜದಲಿ
ದಾಸದಾಶಿವ ಕಣೆಯ ಚಿಂತೆಯ
ಲೋಸರಿಸಿ ಮೆಱೆದಿಹ ಮೃಗೇಂದ್ರನ ಕಂಡನಾಭೀಮ ॥ ೧೨

ಆಸಮಯದಲ್ಲರಸ ಕೇಳ್ ನರ
ವಾಸನೆಯುದೆಲ್ಲಿಯುದೆನುತ ಹೃ
ದ್ವಾಸಮಾನಸರೋಜಮಧ್ಯದಿ ಮೆಱೆವ ಪರಶಿವನ ।
ವಾಸನೆಯ ಬಿಸುಟನ್ಯಚಿಂತೆಯ
ಲಾಸುಷುಪ್ತಿಯ ತಿಳಿದು ಕಣ್ಣ ವಿ
ಲಾಸದಿಂದೀಕ್ಷಿಸಿದನಾಗವನಿದ್ದ ನಾಲ್ದೆಸೆಯ ॥ ೧೩

ಇದುವೆ ಸಮಯ ಮಹಾನುಭಾವನ
ಪದಯುಗವ ಕಾಣುವೊಡೆನುತ ನಿಜ
ಗದೆಯನೆಡಗೈಯಿಂದ ಹಿಡಿದೀಕ್ಷಿಸಿದನಾಮೃಗನ ।
ವದನವಿಕಸಿತವರಸರೋರುಹ
ವೊದಗೆ ಮೈಯೊಳು ಹರುಷಪುಳಕದ
ಹೊದಱಿನಲಿ ಹೊಱಿಯೇಱಿ ನಡೆತರುತಿರ್ದನಾಭೀಮ ॥ ೧೪

ಭೀಮ ಪುರುಷಾಮೃಗರ ಸಂಭಾಷಣೆ.

ಬಂದನೀಶ್ವರಭಕ್ತನಡಿಗಳಿ
ಗಂದು ಮಕುಟವ ಚಾಚಿ ಪೇೞ್ದೈ
ಕಂದ ನೀಂ ಪೇೞಾರ ಮಗನಭಿಧಾನವೇನು ಹದ ।

ಹದುಳಪುಳಕದೊಳದುರಿ ಕೊದಱಿದ
ಪದದಿ ಮಿಗೆ ನಡೆತಂದು ಸದಮಳ
ಹೃದಯನನು ಮಿಗೆ ನೋಡಿ ಬೇಗದಲೆಂದನಾಭೀಮ ।

ಬಂದ ಕಾರ್ಯವದೇನು ಹೇಳೆನ
ಲಿಂದುವಂಶದಲುದಿಸಿದರು ಯಮ
ನಂದನಾದಿಗಳವರೊಳನಿಲಜ ಭೀಮ ತಾನೆಂದ ॥ ೭೫

ಆಮಹೀಪತಿ ರಾಜಸೂಯದ
ನೇಮವನು ಕೈಕೊಂಡು ಪರಮ
ಪ್ರೇಮದಲಿ ನಿಮ್ಮವನು ಬಿಜಯಂಗೈಸಿ ತಹುದೆಂದು ।
ನೇಮಿಸದೊಡಾಂ ಬಂದೆ ನೀ ನಿ
ಸ್ಸೀಮ ಕೃಪೆ ಮಾಡೆನಲು ನಸುನಗು
ತಾ ಮೃಗಾಧಿಪ ನುಡಿದನಾಪವಮಾನತನಯಂಗೆ ॥ ೭೬

ಆ ಮೃಗವು ತೊಂದರೆಮಾಡಲು ಹನುಮಂತನು ಕೊಟ್ಟದ್ದ
ರೋಮವನ್ನು ಹಾಕುವಿಕೆ.

ಕೇಳು ಪವನಜ ನಿನ್ನೊಡನೆ ಬಹೆ
ನೇಳು ನಡೆ ಹಿಂದುಳಿದೊಡಾಕ್ಷಣ
ಕಾಲ ಹಿಡಿದಪ್ಪಳಿಸುವೆನು ಕೇಳೆನ್ನ ಭಾಷಿತವ ।
ಪಾಲಿಸೆನು ತಾನೆಂದು ನರಮೃಗ
ಕಾಲವಿಡಿಯಲ್ಕೈದಿ ಬರುತಿರೆ
ಬಾಲದಲಿ ಕಿತ್ತಿದ್ದ ರೋಮವನೊಂದ ಹಾಯ್ಕಿದನು ॥ ೭೭

ಆರೋಮವು ಈಶ್ವರಮೂರ್ತಿಯಾದದ್ದು.

ಅವನಿಪತಿ ಕೇಳಾಕಪೀಂದ್ರನ [1]
ಪವಣ ನಿಂತಿಂತೆಂದು ವರ್ಣಿಸ
ಲೆವಗೆ ತೀರದು ರೋಮವೀಶ್ವರಮೂರ್ತಿ ತಾನಾಗಿ ।
ಭುವನದಲಿ ಸ್ವಾಯಂಭು ತಾನು
ದ್ಭವಿಸೆ ಪುರುಷಾಮೃಗವು ಕಂಡಾ
ಭವನನರ್ಚಿಸುತಿರಲು ಗಮಿಸಿದನೊಂದು ಯೋಜನವ ॥ ೭೮

1 ಮೃಗೇಂದ್ರನ, ಡ.

ಆಗ ಆಮೃಗವು ಈಶ್ವರಗನ್ನು ಪೂಜಿಸುವಿಕೆ.

ಇತ್ತ ಕೇಳೀಶ್ವರನನರ್ಚಿಸಿ
ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಮೀರಜನ ಅಱ
ಸುತ್ತಲೀಕ್ಷಿಸಿ ಭರದಿ ಹೋದೊಡಿವಾತನಿರ್ದೆಡೆಗೆ ।
ಚಿತ್ತವನು ಬೀಟ್ಕೊಂಡೊಡಾಗಲೆ
ಹತ್ತಿ ಬರೆ ಮತ್ತೊಂದು ರೋಮವ
ನೆತ್ತಿ ಬಿಸುಡಲು ಶಂಭು ನೆಲಸಿದನಾತನಿದಿರಿನಲಿ ॥ ೨೯

ಕಂಡು ಪುರುಷಾಮೃಗಶರೀರವ
ದಿಂಡುಗೆಡಹಿತು ಜಯ ತ್ರಿಪುರಹರ
ರುಂಡಮಾಲಾಧರನೆ ಜಯ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಮುನಿವಂದ್ಯ ।
ಖಂಡಶಶಿಮೌಳಿ ಪ್ರಭಾಕರ
ರುಂಡತೇಜೋಭಾನುತಿಮಿರದ
ಗಂಡ ಜಯ ಜಯ ಜಯತು ಜಯ ಯೆಂದೆನುತ ಬೀಟ್ಕೊಂಡ ॥

ಮತ್ತೆ ಕಾಣದೆ ಮರುತನೈದಿದ
ಮರ್ತ್ಯನಲ್ಲೆಂದೆನುತ ಮೃಗಕುಲ
ಪಾರ್ಥವಿಜಯನು ಹರನ ಬೀಟ್ಕೊಂಡಾಗ ಮಾರುತನ ।

ಮತ್ತೆ ತೊಂದರೆಮಾಡಲು ರೋಮವನ್ನು ಹಾಕುವಿಕೆ.

ಪುತ್ರನನು ಬೆಂಬತ್ತಲೀಕ್ಷಿಸಿ
ಮತ್ತೆ ತೆರಹಿಲ್ಲೆನುತ ಬರಬರ
ಬತ್ತಿ ಬಿಸುಟನು ಭೀಮ ಧರಣಿಯುಲೊಂದುರೋಮವನು ॥ ೩೧

ತಿರುಗಿ ಈಶ್ವರಾಕಾರವನ್ನು ಧರಿಸಲು ಅದನ್ನಾರಾಧಿಸುವಿಕೆ.

ಅರಸ ಕೇಳಾರೋಮವವನಿಯೊ
ಳೊಱಸಿಕೊಱಗದ ಮುನ್ನ ಕೇಳಾ [1]
ಯುರವನೊಡೆದುದ್ಭವಿಸಿ ಶಿವ ಸಂಪೂರ್ಣಕಲೆಗಳಲಿ ।

1 ಧರೆಯು, ಙ.

ಇರಲು ಕಾಣುತ ಕಂಡು ಕುಸುಮವ
ತಱಿದು ತಂದು ಶಿವಾಗಮದಿ ವಿ
ಸ್ತರಿಸಿ ಸಿತಿಕಂಠನ ಪದಾಂಬುಜಕೆಱಗಿ ಬೀಳ್ಕೊಂಡ ‖ ೩೦

ನೋಡಿ ಕಾಣದೆ ಪವನಜನಿವನು
ರೂಢಿಗತಿಶಯನೆಂದು ಪರಮಾ
ರೂಢನೈದಲು ಕಾಣುತವನಿಯಲೊಂದುರೋಮವನು |
ನೀಡೆ ಧರೆಯೊಳಗುದ್ಭವಿಸೆ ಮಿಗೆ
ನೋಡಿ ಪರಮೇಶ್ವರನನಾಗಳೆ
ಬೇಡಿಕೊಳುತಿರೆ ಮೃಗದ ಪತಿ ಬಟುಕಂಧಕಾಂತಕನ ‖ ೩೩

ಧರಣಿಪತಿ ಕೇಳೀಶ್ವರನ ವರ
ಚರಣಕಮಲಾರ್ಚನೆಯೊಳಾಮೃಗ
ವಿರಲು ಪವನಜ ಸಱಿದನನಿಲನ ಭರವ ಕೈಕೊಂಡು |
ಪರಿವಿಡಿಯಲಿವನೈದಿ ಬರೆ ಮುರ
ಹರನ ನೆನೆಯುತ ಬರಲು ಮೃಗಪತಿ
ಯುರವಣಿಸಲುಱಿದೊಂದು ರೋಮವನವನಿಯಲಿ ಬಿಸುಟ ೩೪

ಭೀಮಸೇನನ ಚಿಂತೆ.

ಬಟಿಕ ಕರದಲಿ ರೋಮವಿಲ್ಲದೆ
ಕಳವಳಿಸುತತಿವೇಗದಲಿ ವೆ
ಗ್ಗಳಿಸಿ ಬರುತಿರಲವನಿಪನ ರಾಜ್ಯವ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ |
ಅಳುಕದವನಿಯ ಪೊಕ್ಕು ನಗರಾ
ವಳಿಯ ಗ್ರಾಮಂಗಳ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ
ಬಟಿಕ ದೇವನ ಚರಣಯುಗಳವ ನೆನೆಯುತೈತಂದ ‖ ೩೫

ಒಂದುಯೋಜನವಾರಣಾವತ
ವೆಂದು ಕಂಡುತ್ಸವದಿ ಭಯಗೊಳು
ತಂದು ಹೊಕ್ಕನು ಬಟಿಕ ತಾನಧ್ವರದ ಬಾಗಿಲಲಿ |

ಭೀಮಸೇನನು ಬೀಳಲು ಅರ್ಜುನನು ಎತ್ತುವಿಕೆ.

ಬಂದು ಪವನಜನೆಡಹಿ ಬೀಳೆ ಪು
ರಂದರನ ನಂದನನು ಕರವಿಡಿ
ದಂದು ಮೃಗ ಕಾಲ್ವಿಡಿಯಲುಭಯರಿಗಾಯ್ತು ಸಂವಾದ ‖ ೩೬

ಅರ್ಜುನ ಪುರುಷಾಮೃಗರ ಸಂವಾದ.

ಇತ್ತ ತೆಗೆಯೆ ಧನಂಜಯನು ಮಗು
ಳತ್ತ ತೆಗೆವ ಮೃಗೇಂದ್ರನತ್ತಲು
ಮತ್ತೆ ತೂಗುವಸೀಶ್ವರಾರ್ಚಕನಿತ್ತ ಬರಸೆಳೆವ ।
ಅತ್ತಲಿತ್ತಲು ತೆಗೆಯಲಿಬ್ಬರ
ಸತ್ವ ಸವೆಯದು ನಡುವೆ ಪವನಜ
ನತ್ಯಧಿಕಬೆಂಡಾದನೈ ಭೂಪಾಲ ಕೇಳೆಂದ ‖ ೩೭

ಆಸಮಯದಲಿ ಕೃಷ್ಣ ಸಹಿತವ
ನೀಶ ಬಂದನು ಭೀಮ ಮಾಡಿದ
ಭಾಷೆಯನು ಕೇಳಿದನು ಪುರುಷಾಮೃಗವನೀಕ್ಷಿಸುತ ।
ಲೇಸ ಮಾಡಿದೆ ಧರ್ಮಸೂತ್ರವಿ
ಲಾಸವನು ನೀನರಿದಿಹೆ ಎನಲು ಮೃ
ಗೇಶ ಕೇಳ್ಕಾಯಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ಶಿರವಲಾಯೆಂದ ‖ ೩೮

ಎನುತ ಪುರುಷಾಮೃಗಕೆ ಧರ್ಮಜ
ಜನಪನೆಂದನು ಜಘನಕಾಲ್ಗಳು
ನಿನಗೆ ಸಿಕ್ಕಿತಿರಸ್ಸು ದೇಹವು ತನ್ನದಾಯಿತೆನೆ ।
ತನತನಗೆ ಕೊಂಡಾಡಿ ಪಾರ್ಥಿವ
ಜನವ್ರೊಡಂಬಡೆ ಯಿಾಶಭಕ್ತನ
ಮನಕಿದಪುದೆನೆ ಧರ್ಮಸೂಕ್ಷ್ಮಾಧರ್ಮವನು ನುಡಿದ ‖ ೩೯

ಸರ್ವಗಾತ್ರಂಗಳಿಗೆ ಶಿರ ತಾ
ಸರ್ವಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ನೇತ್ರವು
ಸರ್ವಶೃಂಗಾರಕ್ಕೆ ವಸ್ತ್ರವು ಬೀಜಮಾತ್ರವಲ್ಲೆ ।

ಸರ್ವಸಂಭಾರಂಕ್ಕೆ ಲವಣವು
ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರಕೆ ಪ್ರಕರಣವು ಮಿಗೆ
ಸರ್ವಜನಕಭಿಮತವು ಚಿತ್ರೈಕೆಸಂದನಾಭೂಪ ॥ ೪೦

ಎಂದು ಧರ್ಮಕಥಾಪ್ರಸಂಗ
ಕ್ಕೆಂದು ಪುರುಷಾಮೃಗವ ತಿಳುಹಲಿ
ಕಂದು ನಗುತನಿಲಜನ ಕಾಲ್ಗಳ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರೆಹಿಂಗಿ |
ನಿಂದಿರಲು ಕಲಿಭೀಮನೆದ್ದು ಮು
ಕುಂದನಂಘ್ರಿಗೆ ನಮಿಸಿ ಕಾಲನ
ನಂದನಂಗೆಱಗಿದನು ಮುನಿಸಂಕುಲಕೆ ಕೈಮುಗಿದು ॥ ೪೧

ಕೃಷ್ಣನ ಪ್ರಶ್ನೆ.

ವಂದಿಸಿದ ಪುರುಷಾಮೃಗಕೆ ಬೞಿ
ಕೆಂದನೆನ್ನಯ ಭಾಷೆ ಸಂದುದೆ
ತಂದೆ ಯೆನೆ ತಲೆದೂಗಲಸುರಾರಾತಿ ಬೞಿಕದನು |
ತಂದು ಭೋಜನಶಾಲೆಯುಲಿ ಬೞಿ
ಕೊಂದು ಸ್ವರ್ಣಸ್ತಂಭವಲಿ ಬಂಧಿಸಿ
ಸಂದುದೇ ನಿಮ್ಮಿಷ್ಟವೆಂದನು ಭೂಪ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೪೨

ಧರ್ಮರಾಯನ ಉತ್ತರ.

ದೇವ ನಿಮ್ಮಂಘ್ರಿಗಳ ಕೃಪೆಯಿಂದ
ಲಾವುದರಿದೈ ವರಶರೀರದ
ಜೀವನವು ನೀವಲ್ಲದುೞಿದರಿಗುಂಟೆ ಜಗವೆಱೆವು |
ಭಾವವೈದುನನಣ್ಣ ನಿಂತೆನೆ
ಭಾವನಿಗೆ ಸೀನಂಜಬೇಡಂ
ದೋವಿ ಕರುಣಾಸಿಂಧು ಸಂತೈಸಿದನು ಧರ್ಮಜನ [1] ॥ ೪೩

[1] ಪವನಜನ, ಡ.

ಅರಸ ಕೇಳಾವೇಳೆಯಲಿ ಶಚಿ
ಯರಸ ಸಕಲದಿವೌಕಸರುಗಳು
ವೆರಸಿ ಪುಷ್ಪಕಮಾರ್ಗದಿಂದೈತಂದು ರುಕ್ಮಿಣಿಯು ।
ಅರಸನನು ಕೀರ್ತಿಸುತಲಾಪುರ
ವರವರಸಿ ಮಾಲಿಕೆಯು ಪುಷ್ಪದ
ಸರಿವಳೆಯು ಹೊನಲಿನಲಿ ಬಂದರು ಮರಳಿದರು ಪುರಕೆ ॥ ೪೪

ಏನನೆಂಬೆನು ಭೂಪ ಕಾಲನ
ಸೂನುವಿನ ಸುಮ್ಮಾನವನು ಪವ
ಮಾನಸಂಭವನನುತ್ಸಹವನರ್ಜುನನ ಹರುಷವನು ।
ಮಾನನಿಧಿಮಾದ್ರೀಕುಮಾರರ
ಸಾನುಭಾವವನಾ ಮಹೀಶನ
ಮಾನಿನಿಯ ಮನದೊಲವನಭಿವರ್ಣಿಸುವೊಡರಿದೆಂದ ॥ ೪೫

ಅರಸ ಕೇಳ್ ಕೃಷ್ಣಗೆ ಕೃಪಾಳುಗ
ಳರಸಗೆಲ್ಲರು ಮೃಗವರನ ಶಂ
ಕರಸಮಾರಾಧನೆಗೆ ಹವನೇನೆಂದು ಕೈಮುಗಿಯೆ ।
ಅಱುಹಿದನು ಕಟ್ಟಿರ್ದ ಕಂಭದಿ
ಹರನ ಹರಿ ನಿರ್ಮಿಸಲು ಹರಿನತಿ
ಭರದಿ ಪಾವನಮೂರ್ತಿ ಬಿಜಯಂಗೈದನೊಲವಿನಲಿ ॥ ೪೬

ಆ ಮುಕುಂದನ ಕೆಲಬಲದಲಾ
ಭೂಮಿಪತಿ ವಿದುರಾದಿಗಳು ಹಿಂ
ದಾ ಮುನೀಶ್ವರನಿಕರವೆನಿಬರ ಹಿಂದೆ ಭೂವರನು ।
ಹೋಮಶಾಲೆಗೆ ನಡೆದು ಕೃಷ್ಣನ
ನೇಮದಲಿ ತಂತಮ್ಮ ಠಾಣದ
ಸೀಮೆ ತಪ್ಪದೆ ತನತನಗೆ ಕುಳ್ಳಿರ್ದರೊಲವಿನಲಿ ॥ ೪೭

ಮತ್ತೆ ಚಿತ್ರೈಸಾ ಮೃಗೇಂದ್ರನ
ಸುತ್ತ ಮುತ್ತಿ ಮಹೋತ್ಸವದಿ ನೋ
ಡುತ್ತ ಭೂಮೀಪಾಲಕರು ತಲೆದೂಗಿ ಪವನಜನ ।
ಸತ್ವವನು ತಮತಮಗೆ ಕೊಂಡಾ
ಡುತ್ತ ಮಗುೞವರಿಗೆ ಸರೋರುಹ
ನೇತ್ರನಿರಲರಿದಾವುದೆಂದುದು ಮುನಿಜನಸ್ತೋಮ ॥ ೪೮

ಆಮೃಗಾಧಿಪನಾಗ ಯಾಗದ
ಲಾಮಹಾವಿಭವವ ನಿರೀಕ್ಷಿಸು
ತಾ ಮಹೇಶನ ಕಂಡು ಕರಗಳನೆತ್ತಿ ಕೈಮುಗಿದು ।
ಪ್ರೇಮದಿಂದಲೆ ಹೃದಯಸರಸಿಜ
ಸೀಮೆಯಲಿ ತಂದಿರಿಸಿ ತಾನಿ
ಷ್ಕಾಮತೆಯಲಭವನನು ಭಜಿಸುತ್ತಿದ್ದನೊಲವಿನಲಿ ॥ ೪೯

ಅವನಿಪತಿ ಕೇಳೆಂದು ಭೂಮಿಪ
ನಿವಹವಾಪುರುಷಾಮೃಗದ ಕಾ
ಯವ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ಹೋಹುದೀಪರಿವಿಡಿಯಲನುದಿನವು ।
ದಿವಸವೇೞ್ಪರಿಯಂತ ಹಗಲಿರು
ಳವಧಿಯಿಲ್ಲದೆ ನಡೆದುದಾಯಾ
ಗವಶಿರೋಮಣಿವೀರನಾರಾಯಣನ ಕರುಣದಲಿ ॥ ೫೦

ಏಳನೆಯ ಸಂಧಿ ಮುಗಿದುದು.

ಎಂಟನೆಯ ಸಂಧಿ.

ಸೂಚನೆ.

ಸಕಲಋಷಿಮುಖ್ಯರು ಮಹೀಪಾ
ಲಕರು ನೆರೆದರು ವಿಶ್ವಭೂತ
ಪ್ರಕರ ದಣಿದುದು ಧರ್ಮಪುತ್ರನ ರಾಜಸೂಯದಲಿ ॥

ನಾನಾದೇಶದಿಂದ ರಾಜಾದಿಗಳು ಬರುವಿಕೆ.

ಕೇಳು ಜನಮೇಜಯ ಧರಿತ್ರೀ
ಪಾಲ ದೂತರು ಹರಿದರವನೀ
ಪಾಲರಿಗೆ ಋಷಿಗಳಿಗೆ ಭೂಸುರವೈಶ್ಯಶೂದ್ರರಿಗೆ ।
ಹೇಱಲೇನದ್ಭುತವನಂಬುಧಿ
ವೇಳೆ ಗಡಿ ಮಧ್ಯದ ಸಮಸ್ತಜ
ನಾಳಿ ನೆರೆದುದು ವಿಳಸದಿಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥನಗರಿಯಲಿ ॥ ೧

ಚೋಳಸಿಂಹಳಪಾಂಡ್ಯಕೇರಳ
ಮಾಳವಾಂಧ್ರಕರೂಷಬರ್ಬರ
ಗೌಳಕೋಸಲಮಗಧಕೈಕಯಹೂಣಹಮ್ಮೀರ ।
ಲಾಳಜೋನಗಬೋಟವರನೇ
ಪಾಳಶಿಬಿಕಾಶ್ಮೀರಭೋಟವ
ರಾಳಬಹುದೇಶಾಧಿಪತಿಗಳು ಬಂದರೊಲವಿನಲಿ ॥ ೨

ಭೂರಿಭೂರಿಶ್ರವನು ಬಾಹ್ಲಿಕ
ಶೂರಸೇನಕಳಿಂಗಶಲಗಾಂ
ಧಾರಸೌಬಲಸೋಮದತ್ತಸುಷೇಣಭಗದತ್ತ ।

ವೀರಪೌಂಡ್ರಕನೇಕಲವ್ಯಸು
ರಾರಿಗಳು ಶಿಶುಪಾಲನವನ ಕು
ಮಾರಗೆಳವದಂತವಕ್ರರು ಬಂದರೊಗ್ಗಿನಲಿ ॥ ೩

ಸಕಲದಳ ಮೇಳಾಪದಲಿ ಭೀ
ಷ್ಮಕರುಕ್ಮಕರು ಚಿತ್ರರಥಸಾ
ಲ್ವಕರು ರೋಚಮಾನಸಮುದ್ರಸೇನಕರು ।
ಪ್ರಕಟಬಲರುತ್ತರದಿಶಾಪಾ
ಲಕರು ಕುರುಪರಿಯಂತರಾಜ
ಪ್ರಕರ ಬಂದುದು ನೆರೆದುದಿಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥನಗರಿಯಲಿ ॥ ೪

ದ್ರುಪದಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನರಣಲೋ
ಲುಪಯುಧಾಮನ್ಯೂತ್ತಮೌಜಸ
ರುಪಚಿತರು ಬಂದರು ಸಗಾಢದಲಿವರಬಾಂಧವರು ।
ಕೃಪಜಯದ್ರಥಭೀಷ್ಮಮದ್ರಾ
ಧಿಪತಿಕರ್ಣದ್ರೋಣಮೊದಲಾ
ದಪರಿಮಿತಬಲಸಹಿತಕೌರವರಾಯನೈತಂದ ॥ ೫

ಗುರುತನೂಜಸುಶರ್ಮವಂಗೇ
ಶ್ವರಬೃಹದ್ರಥಭೀಮರಥದು
ರ್ಮರುಷಣನು ವರಭಾನುದತ್ತವಿಕರ್ಣದುಸ್ಸಹರು ।
ವರವಿವಿಂಶತಿದೀರ್ಘಭುಜದು
ರ್ಧರುಶದುರ್ಜಯುಶಂಕುಕ
ರ್ಣರು ಸಹಿತದುಶ್ಶಾಸನನು ನಡೆತಂದನೊಲವಿನಲಿ ॥ ೬

ಬಂಧುದ್ವೈ ಚತುರಂಗದವನಿಪ
ವೃಂದವವರವರುಚಿತ ಮಿಗಿಲಿದಿ
ರ್ವಂದು ಭೀಷ್ಮದ್ರೋಣಕೃಪಧೃತರಾಷ್ಟ್ರರಿಗೆ ನಮಿಸಿ ।

ವಂದನೀಯರಿಗೆಱಗಿ ಸಮರಿಗೆ
ನಿಂದು ಸಕಲ [1] ಕ್ಷೇಮಸಂಗತಿ
ಯಿಂದ ಸತ್ಕರಿಸಿದನು ನೃಪ ವಿದುರಾದಿಬಾಂಧವರ ॥ ೭

ಜನಪ ಕೇಳೀಚೆಯಲಿ ಬಂದರು
ಮುನಿಗಳಂಗಿರಕಣ್ವಭೃಗುಜೈ
ಮಿನಿಸುಮಂತರು ಕಂಕಶೌನಕಾಗಸ್ತ್ಯಬೃಹದಶ್ವ ।
ಸನಕಶುಕಜಾಬಾಲಿತಿತ್ತಿರಿ
ವಿನುತಮಾರ್ಕಂಡೇಯಮುದ್ಗಲ
ತನಯರೋಮಶರೈಭ್ಯಮೊದಲಾದಖಿಳಮುನಿವರರು ॥ ೮

ಚ್ಯವನಗೌತಮವೇಣುಜಂಘ
ಪ್ರವರಕೌಶಿಕಸತ್ಯತಪಭಾ
ರ್ಗವಸುಮಾಲಿಸುಮಂತ್ರಕಶ್ಯಪಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯಮುನಿ ।
ಪವನಭಕ್ಷಣದೀರ್ಘತಪಗಾ
ಲವನು ಶಿತಶಾಂಡಿಲ್ಯಮಾಂಡ
ವ್ಯವರರೆಂಬ ಮಹಾಮುನೀಂದ್ರರು ಬಂದರೊಗ್ಗಿನಲಿ ॥ ೯

ದೇಶದೇಶಾಂತರದ ವಿದ್ವ
ದ್ಭೂಸುರರು ಮೊದಲಾಗಿ ವರ್ಣನಿ
ವಾಸಿಗಳು ಫಲಮೂಲದಧಿಘೃತದುಗ್ಧಭಾರದಲಿ ।
ಆಸಮಸ್ತಮಹೀತಳದ ಧನ
ರಾಶಿ ಜನಸಂತತಿಯುವೇಕನಿ
ವಾಸದಲಿ ನೆಱೆ ಕಾಣಲಾಯ್ತು ಮಹೀಶ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೧೦

ವಿಕಳವಾಮನಮೂಕಬಧಿರಾಂ
ಧಕರು ಮಾಗಧಸೂತವಂದಿ
ಪ್ರಕರಮಲ್ಲಮಹೇಂದ್ರಜಾಲಮಹಾಹಿತುಂಡಿಕರು ।

1 ಕುಶಲ, ಕ. ಖ.

ಸುಕವಿತಾರ್ಕಿಕವಾಗ್ಮಿವೈತಾ
ಳಿಕಸುಗಾಯಕಕಥಕಕಾರ್ತಾಂ[1]
ತಿಕರು[2] ನೆರೆದುದು ನಿಖಿಳಯಾಚಕವೃಂದ ಸಂದಣಿಸಿ ॥ ೧೧

ಧರ್ಮರಾಯನು ಭೀಷ್ಮರನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವಿಕೆ.

ಕರೆಸಿ ಭೀಷ್ಮಂಗೆಱಗಿ ನುಡಿದನು
ಧರಣಿಪತಿ ಬಾಲಕರು ನಾವ
ಧ್ವರವಿದಗ್ಗದರಾಜಸೂಯ ಮಹಾಮಹೀಶ್ವರರು |
ನೆರೆದುದವನೀಪಾಲ[3] ಜನವಾ
ದರಿಸಲಱಿಯೆನು ಹೆಚ್ಚು ಕುಂದಿನ
ಹುರುಳ ನೀವೇ ಬಲ್ಲಿರೆಂದನು[4] ಮುಗಿದು ಕರಯುಗವ | ೧೨

ಚಿಂತೆ ಯೇಕೈ ಕೃಷ್ಣನಾರೆಂ
ದೆಂತು ಕಂಡೆ ಚತುರ್ದಶಾರ್ಧದ
ತಂತುರೂಪನು ತಾನೆ ಯೆನ್ನದೆ ನಿನಗೆ ಪ್ರತಿವಚನ |
ತಂತುವಿನ ಪಟ ಮೃತ್ತಿಗೆಯ ಘಟ
ದಂತೆ ಜಗವೀತನಲಿ ತೋರ್ಕ್ಕುಮು
ರಾಂತಕನ ಸುಯ್ಧಾನ ನಿನಗಿರಲಂಜಲೇಕೆಂದ ॥ ೧೩

ಕರೆಸು ಧೌಮ್ಯಾದಿಗಳನಿಲ್ಲಿಯು
ಪರುತವವ ಮಾಡೆಂದು ಭೀಷ್ಮನು
ಗುರುಸಹಿತ ಕೈಕೊಂಡನಲ್ಲಿಯು ಮೇಲು ನೋಟವನು |

ರಾಜಸೂಯದಲ್ಲಿ ನೆರೆದ ಜನಗಳು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿದ ಕ್ರಮ.

ಅರಸ ಕೇಳ್ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಬಾಹ್ಲಿಕ
ವರಬೃಹದ್ರಥ ಸೋಮದತ್ತರು
ಪರಮಪೂಜ್ಯರು ಮಾನನೀಯರು ಯಜ್ಞವಾಟದಲಿ ॥ ೧೪

---

1 ಮಾರ್ದಂ, ಚ. 2 ಗಿಕರು, ಚ.
3 ಖಿಲದ್ವೀಪ, ಚ. 4 ಕುರುಹ ನೀಕ್ಷಿಸಲಾಗದೆಂದನು, ಚ.

ಸವನಸಾಧನಸರ್ವಸಂಭಾ
ರವನು ಧೌಮ್ಯರು ತರಿಸಿ ಕೊಡಿಸುವ
ರವನಿಪತಿಗಳ ಪಾರಪತ್ಯವ ನೋಟ ಸಂಜಯಗೆ ।
ವಿವಿಧಋಷಿಯಾಜ್ಞಿಕರು ಮಾಂತ್ರಿಕ
ನಿವಹ ಸಹದೇವಂಗೆ ಭೋಜ್ಯ
ಪ್ರವರವಧಿಕಾರದ ನಿಯೋಗ ಯುಯುತ್ಸುವಿನ ಮೇಲೆ ॥ ೧೫

ನೆರೆದ ಭೂಸುರತತಿಯ ನೋಟಕೆ
ಕರೆದು ಕುಳ್ಳಿರಿಸುವುದು ಸಾತ್ಯಕಿ
ಭರದಿನಂಜಲ ತೆಗಿಸಿ ಸಾರಿಸುವುದು ವಿಕರ್ಣಂಗೆ ।
ಅರಸ ಕೇಳ್ ಭೋಜನದ ಸಮನಂ
ತರದ ವೀಳಯ ಗಂಧಮಾಲ್ಯಾಂ
ಬರವನೀವಧಿಕಾರ ದುಶ್ಶಾಸನನ ವಶವಾಯ್ತು ॥ ೧೬

ವಿತತಭೂಸುರದಕ್ಷಿಣೆಗೆ ಗುರು
ಸುತ ನಿಯೋಗಿ ಸಮಸ್ತವಸ್ತು[1]
ಪ್ರತತಿಗಳನಾರೈದು ತರಿಸುವನಾಕೃಪಾಚಾರ್ಯ ।
ಘೃತಮರಿಚಮಧುತೈಲಪರಿಮಳ
ಸಿತಲವಣಸಂಭಾರಶಾಕೋ
ಚಿತಸುವಸ್ತುವ ಕೊಡುವ ಕೊಂಬಾರೈಕೆ ವಿದುರಂಗೆ ॥ ೧೭

ಅರಸ ಕೇಳ್ಳೈ ಪಾಕಶಾಲೆಯ
ಹಿರಿಯಹಂತಿಗಳೊಳು ಚತುರ್ದಶ
ಕರಿಗಳಡೆಯಾಡುವುವು ತತ್ಸಂಭಾರಗಳ ಹೇಱಿ ।
ಪರಿವ ರಜತದ್ರೋಣಿಯಲಿ ಸುರಿ
ಸುರಿದು ಸೇದುವ ರಾಟಳಂಗಳ
ಲೆಱೆವ ಮಧುಘೃತತೈಲಧಾರಾರಚನೆ ಚಲುವಾಯ್ತು ॥ ೧೮

1 ರತ್ನ, ಚ.

ಧರಣಿಪತಿ ಕೇಳ್ದ್ಯುವ್ರಮೊದಲಾ
ಗಿರೆ ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಜೆವಿಧಾವಂ
ತರಿಗೆ ಭೋಜನಗಂಧಮಾಲ್ಯಾಂಬರವಿಲೇಪನವ ।
ಉರುನಿಯೋಗಿಗಳಿಂದ್ರಸೇನನು
ವರವಿಶೋಕನು ರುಕ್ಮನತಿಬಂ
ಧುರಸಮಿರಾರಪತಾಕಸೇನನು ಸೂತರ್ಯೆವರಿಗೆ ॥ ೧೯

ಅರಸ ಕೇಳ್ಕ ಬೞಿಕ ಪೃಥ್ವೀ
ಶ್ವರರಿಗಭಿನವಗಜರಥಾವಳಿ
ತುರಗಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳನೀವ ನಿಯೋಗ ಕರ್ಣನದು ।
ಕರೆಕರೆದು ಯೋಗ್ಯಾತಿಶಯುವಱಿ
ದಿರದೆ ಯೋಷಿಜ್ಜನವ ಮದ್ರೇ
ಶ್ವರನು ಕೊಡುವವನಾದನಧಿಕೋತ್ಸವದ ಸಿರಿ ಮಿಗಿಲು ॥ ೨೦

ಸಕಲಮಣಿಕಾಂಚನದುಕೂಲ
ಪ್ರಕರ ದುರ್ಯೋಧನನ ವಶವಾ
ನಕುಲನವರವರುಚಿತವೃತ್ತಿಯು ಮಧುರವಚನದಲಿ ।
ಪ್ರಕಟಿಸುವನವನಿಪರ ಸೇನಾ
ನಿಕರದಾರೈಕೆಗಳು ಪಾಂಚಾ
ಲಕಪತಿಗೆ ರಂಜಿಸಿತು ಮಱ ಪರಿಪಾಟಿ ಪರುಠವದ [1] ॥ ೨೧

ಯಾಗಸಾಧನವು ಸಿದ್ಧವಾಗುವಿಕೆ.

ಆಮುದನುಪಮಕುಂಡವಂತ
ರ್ವೇದಿಯು ಸಮಿಪದಲಿ ಹೊಱಿಗಳ
ಶೋಧಿಸಿದ ಯಿಧ್ಮದ ಕುಶಸ್ಥಂಡಿಲದ ಸೀಮೆಯುಲಿ ।
ಆದರಿಸಿ ಪರಿಚಾರಕರು ಸಂ
ಪಾದಿಸಿದ ಘೃತಚರುಪುರೋಡಾ
ಶಾದಿಸಂಭಾರಂಗಳಾಗನುವಾಯ್ತು ನಿಮಿಷದಲಿ ॥ ೨೨

---

1 ಲಕನಿಗಾದುದು ರಂಜಿಸಿತು ಪರಿಪಾಟಿಯೊಡ್ಡವಣೆ, ಚಕ.

ಅಧ್ವರ್ಯೂದ್ಗಾತೃಹೋತೃಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆ.

ಕರೆಸಿದರು ಋತ್ವಿಕ್ಕುಗಳನ
ಧ್ವರ್ಯುವಾದನು ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯನು
ವರಸುಮಿತ್ರಾಂಗಿರಸರುಗಳುದ್ಗಾತೃ ಹೋತೃಗಳು ।
ಪರಮಜೈಮಿನಿಕಣ್ವಕತತಿ
ತ್ರಿದಿಗಳಗ್ನೀಧ್ರಾದಿಜನಪಾ
ಧ್ವರಸಿಯೋಗಿಗಳಾದರು ವೇದವ್ಯಾಸನಾಜ್ಞೆಯಲಿ ॥ ೭೩

ಆಸದಸ್ಯತ್ವವನು ವೇದ
ವ್ಯಾಸ ಕೈಕೊಂಡನು ಮುನೀಂದ್ರಮ
ಹಾಸಮಾಜರು ಧೈಮ್ಯಜೈಮಿನಿಸಪ್ತನಾರದರು ।
ಭೂಸುರರು ಸಾಮಾಜಿಕರು ಧರೆ[1]
ಯೀಶಯಜ್ಞೋಪಕ್ರಮದ ವಿ
ನ್ಯಾಸದಲಿ ಬಂದನು ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಚ್ಯುತನ ಹೊರೆಗೆ ॥ ೭೪

ಧರ್ಮರಾಯನು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವಿಕೆ.

ದೇವ ನಿಮ್ಮಡಿಕರುಣದಲಿ ಸಕ
ಲಾವನೀಪತಿವಿಜಯ ಬಹಳಾ
ಧಾರವಲಂಬನವೀವಮಖಪ್ರಾರಂಭವಿಸ್ತಾರ ।
ಈಮಹಾವೈಭವವೆನಗೆ ಸಂ
ಭಾವಿತವೆ ಪರರಾಜಸೂಯಕೆ
ದೀವ ದೀಕ್ಷಿತನಾಗಬೇಕೆಂದೆಱಗಿದನು ಪದಕೆ ॥ ೭೫

ಯಾಗದೀಕ್ಷಿತನಾಗೆಂದು ಕೃಷ್ಣನ ಆಜ್ಞೆ.

ಮೌನದು ಹಿಡಿದೆತ್ತಿದನು ರಾಯನ
ಪಣೆಯೊಸಸುನಮಕರುಣಾನಿಧಿ ಕಡು
ಗಣೆಯೊ ಬಾ ಯೆನ್ನಾಣೆ ಬಾರೆಂದಪ್ಪಿ ವೈವಸ್ವವಿ ।

1 ಸಮಾಜಿಕರು ಬಹು, ಕ. ಖ.

ಗುಣವೆಹುದು ನಿನಗಿಂದುಕುಲದಿನ
ಮಣಿಯೆ ದೀಕ್ಷಿತನಾಗು ಮದವಾ
ರಣನೆ ದೀಕ್ಷಿತನಾಗೆನುತ ಪರಸಿದನು ಬೋಳವಿಸಿ ॥ ೨೬

ಎನೆ ಹಸಾದವೆನುತ್ತ ಯಮನಂ
ದನನು ವೈಶಾಖದ ಚತುರ್ದಶಿ
ದಿನದಲುತ್ತರಪೂರ್ವವೇದಿವರಾಷ್ಟ್ಯವಯಿಕದಲಿ ।
ವಿನುತಪುಣ್ಯಾಹದ ಮಹಾವಾ
ಚನೆಯ ನಿಗಮಪವಿತ್ರಜಲಪಾ
ವನನು ವಹಿಸಿದಿನ ಯಜ್ಞ ದೀಕ್ಷಿತನಾದನೊಲವಿನಲಿ ॥ ೨೭

ಪುದಿದನವನೀತಾನುಲೇಪದ
ಹೊದೆದ ಕೃಷ್ಣಾಜಿನದ ಹಸ್ತಾ
ಗ್ರದಲೆಸೆವ ಸಾರಂಗಶೃಂಗದ ಪ್ರಾಜಪತ್ಯದಲಿ ।
ಉದಧಿಗೊಳಿಗಟ್ಟುವ ಚತುರ್ವೇ
ದದ ಮಹಾಘೋಷದಲಿ ಮುನಿಕುಂ
ಡದ ತದಂತರ್ವೇದಿಗೈತಂದನು ಮಹೀಪಾಲ ॥ ೨೮

ನೆರೆದುದವನೀಪಾಲಜನ ಸಾ
ಗರಬಹಿರ್ವೇದಿಯು ಮಹಾಚ
ತ್ವರದೊಳಗೆ ತಂತಮ್ಮ ಸಿಂಹಾಸನಸಗಾಡದಲಿ ।
ಪರಮಋಷಿಗಳ ವೇದಘೋಷೋ
ತ್ಕರನ್ಯಪಾಧ್ವರವಿಷಯತರ್ಕ
ಸ್ಫುರಣ ಪುರಾಣಾದಿಕಳಕಳ ತುಂಬಿತಂಬರವ ॥ ೨೯

ಚತುತಿಲದ ರಾಶಿಗಳ ಸುಕ್ರುವ
ಬರುಹಿಗಳ ಬಲುಹೊಱೆಗಳಾಜ್ಯೋ
ತ್ಕರದ ಪಾತ್ರಾವಳಿಯ ನಿರ್ಮ[illegible]ಸಾರಸಮಿಧೆಗಳ ।

ಪರಿವೇಳಯುದಾಮಿಕ್ಷೆಗಳ ಪರಿ
ಕರದ ವಿವಿಧದ್ರವ್ಯಮಯಬಂ
ಧುರದಲೆಸೆದುದು ಯಜ್ಞವಾಟಿಕೆ ರಾಜಸೂಯದಲಿ || ೩೦

ಬೆಳಸಿದರು ಪರಿಮಥ್ಯಮಾನಾ
ನಳನನಗ್ಗದ ಸುಪ್ರಣೀತಾ
ನಳನಾಹವನೀಯಗಾರುಹಪತ್ಯದಕ್ಷಿಣದ |
ಜ್ವಲಿತವೆನೆ ಮೃಗಚರ್ಮವೀಜನ
ವಳಯದಲಿ ಪ್ರಾಗ್ವಂಶದಲಿ ಪರಿ
ಮಿಳಿತವಾಯ್ತು ಸದಸ್ಯಋತ್ವಿಗ್ಜನ ವಿಧಾನದಲಿ || ೩೧

ಆಗ ಪಂಡಿತರ ವಿಚಾರ.

[1] ಏವಮೆತ್ರಾನ್ವಿತಮಿತಿ ಚ ಸಂ
[2] ಭಾವನೀಯಮಿದಂ ಚ ಸ್ಮೃತ
ದ್ಭಾವಮಿದಮೇವಂ ಚ ಶ್ರುತಿಸಂಸಿದ್ಧಮಿದಮೆಂಬ |
ಕೋವಿದರ ಕಳಕಳಿಕೆ ಯನ್ಯೋ
ನ್ಯಾವಮರ್ದದ ರಭಸಮಿದು ಭೂ
ಪಾವಳಿಗಳುಪಹಾಸಘೋಷಕೆ ಕವಚವಾಯ್ತೆಂದ || ೩೨

ವ್ಯಾಹೃತಿಯ ಶಿಕ್ಷಾಕ್ಷರದ ವಿಮ
ಲಾಹುತಿಯ ಸ್ವಾಹಾವಷಟ್ಕೃತಿ
ಸೋಹು [3] ತಂದುದು ಸುರರ ಸುಹವಿರ್ಭಾಗಭೋಜಿಗಳ |
ಲೋಹಿತಾಶ್ವನ ರಚನೆಯೊಳು ಹರಿ
ಪಾಹರಿಯೊಳುಬ್ಬಿದ್ದುವರ್ಚಿಗ
ಳಾಹ ಸಪ್ತಕವೇ ಸಹಸ್ರಕವೆನಲು ಹೊಸತಾಯ್ತು || ೩೩

1 ಏವಮೇತನ್ನೈವಮಿತಿ ಸಂ, ಡ. ಏವಮೇವಸ್ಯಾತ್ತದಿತಿ ಸಂ, ಚ.
2 ನ್ನೈವಮಿದ, ಚ. 3 ಸೋಹಿ, ಚ.

ಕಳಿತು ತಿವಿದಾಡಿದುವು ಮುಱಿದೊಡೆ
ಗಲಿಸಿದುವು ಹೊಗೆ ಸುತ್ತಿ ಸಿಮಿಸಿಮಿ
ಮೊೞಗಿ ಮುಱಿದೆದ್ದುವು ಸಗಾಢದಲುಬ್ಬಿ ಭುಗಿಭುಗಿಸಿ ।
ಸುೞಿಸುೞಿದು ಭೋರೆಂದು ಬಗಿದ
ವ್ವಳಿಸಿದುವು ಘೃತಧಾರೆಗಳು
ಝಳಿಸಿದುವು ಹರಹಿನಲಿ ನಾಲಿಗೆ ಹವ್ಯವಾಹನನ ॥ ೧೪

ತ್ರಿದಿವವನು ತುಡುಕಿತು ಹವಿರ್ಗಂ
ಧದ ಗಡಾವಣೆ ಧೂತಧೂಮದ
ತುದಿ ತಪೋಲೋಕದಲಿ ತಳಿತುದು ಸತ್ಯಲೋಕದಲಿ ।
ತ್ರಿದಶರುೞಿ ಬಾಯೊಡಿಸಿದರ
ಗ್ಗದ ಧ್ರುವಾದಿಗಳನು ಸುತೃಪ್ತಿಯ
ಹೊದಱಿದೇಗಿನ ಹೊಟ್ಟೆ ನೂಕಿತು ಹರಿಹಯಾದ್ಯರಿಗೆ ॥ ೧೫

ಯಾಗದಲ್ಲಿ ವಿಪ್ರರು ತೃಪ್ತರಾಗುವಿಕೆ.

ದಣಿದುದಲ್ಲಿ ಸುರೌಘವೀಧ
ಕ್ಷಿಣೆಯಲೂಟದಲಾದರಣೆ ಮ
ನ್ನಣೆಯಲವನೀಸುರರು ಹಿಗ್ಗಿದರಿಲ್ಲಿ ಹಿರಿದಾಗಿ ।
ಎಣಿಸಬಹುದೇ ಭೋಜನದ ಸಂ
ದಣಿಯನೀಸ್ಸೈಸೆಂದು ಭಾರಾಂ
ಗಣದ ಭೂರಿಯ ವಿವರವನು ಬಣ್ಣಿಸುವದಾರೆಂದ ॥ ೧೬

ವೇದವೇದಾಂಗದ ರಹಸ್ಯವಿ
ವಾದತರ್ಕಸ್ಮೃತಿಗಳಂತ
ರ್ವೇದಿಯಲಿ ಘನಲಹರಿ ಮಸಗಿತು ತಂತ್ರಸಂಗತಿಯ ।
ಆದುದತ್ತಲು ಗದ್ಯಪದ್ಯವಿ
ನೋದನರ್ತನವಾದ್ಯಸಂಗೀ
ತಾದಿಸಕಲಕಲಾನುರಂಜನೆ ರಾಜವರ್ಗದಲಿ ॥ ೧೭

ಆಋಷಿಗಳಾಕ್ಷತ್ರಜನವಾ
ಘೂರಿಸಿಕರದ ವೇದಶಾಸ್ತ್ರವಿ
ಚಾರಣರ ಚಾರಣರ ಸಂಗೀತಾದಿಕಳಕಳದ ।
ಆರಭಟೆ ಮಥಿತಾಂಬುನಿಧಿಯೊಡ
ಸಾರುವವೊಲುಬ್ಬೆದ್ದ ಬಬುಜ
ಘೂರ್ಜರವೆಸೆ ಜಡಿದುದು ಯುಧಿಷ್ಠಿರರಾಜಸೂಯದಲಿ ॥ ೩೮

ಪಱುದಿನಪರಿಯಂತ ಘಳಿಗೆಗೆ
ಮೇಳ ಮೇಳಧ್ವರದಲಗ್ನಿ[1] ಘ
ಡಾಳಿಸಿತು ಜಾಳಿಸೆ ಚತುರ್ದಶಲೋಕಚೇತನವ ।
ಕೇಳಿದೈ ಜನಮೇಜಯ ಕ್ಷಿತಿ
ಪಾಲ ಸುರಲೋಕದಲಿ ಪಾಂಡುವಿ
ನೋಲಗಕೆ ಬಹ ಬಣಗುಸುರರಿಗೆ ಸಮಯವಿಲ್ಲೆಂದ ॥ ೩೯

ಎವೆಗೆ ತವೆಗೆಂದಾಹವಿರ್ಭಾ
ಗವನು ಮುತ್ತಿತು ದೇವತತಿ ಸುರ
ಯುವತಿಯೂರ್ವಶಿಯರು ತಿಲೋತ್ತಮೆ ರಂಭೆ ಮೇನಕೆಯು ।
ದಿವಿಜರೊಳಹಸುಗೆಗಳ ಲೆಕ್ಕದ
ಸವರಣೆಯ ಸವಿಹಾಯ ತುತ್ತಿನ
ತವಕಿಗರು ತಿವಿದಾಡಿದರು ಸಭೆಯಲಿ ಸುರೇಶ್ವರನ ॥ ೪೦

ಖ್ಯಾತನಾರೈ ಪಾಂಡುವಿನ ಮಗ
ನೀತ ಕಾಣಿರೆ ಪಾಂಡುವಿನ ಸುತ
ನೀತನೇ ಯಮಜಾತನೀತನೆ ಪಾಂಡುನಂದನನು ।
ಪೂತು ಧರ್ಮಜ ಪೂತು ಧರ್ಮಜ
ಪೂತು ಧರ್ಮಜ ಯೆಂಬ ಭೂಪ
ವ್ರಾತ ಪೊಗಳಿತು ಭರತನೃಗನಳದಶರಥಾದಿಗಳು ॥ ೪೧

1 ಲಕ್ಷ್ಮಿ, ಚ.

ಏನ ಹೇಳುವೆನರಸ ಯಜ್ಞ ವಿ
ಧಾನದಭಿಷೇಕಾದಿಸಮಯಸ [1]
ಥಾನವಾಯ್ತು [2] ರಸಂಗೆ ಸುರದುಂದುಭಿಯು ರಭಸದಲಿ ।
ಆನಿರಂತರತುಷ್ಟಿಗಳ ವೈ
ಮಾನಿಕರ ಸಂದಣಿ ನವೀನವಿ
ತಾನವಾದುದು ಭೂಮಿ ಭಾರತವರುಷದಗಲದಲಿ ॥ ೪೦

ವರಸದಸ್ಯಾದಿಗಳ ದಕ್ಷಿಣೆ
ಬರಹಕಿಂಮಡಿ ನೂಱುಮಡಿ ಸಾ
ವಿರಮಡಿಯು ವರಹೇಮವಸ್ತ್ರಾಭರಣಗೋವ್ರಜವ ।
ಅರಸನಿತ್ತನು ಮಖನಿಯೋಗೋ
ತ್ಕರರಿಗನುಪಮಭೂರಿಜನಕಾ
ದರಿಸಿ ಕೊಟ್ಟನು ಹೊತ್ತು ನಡೆದುದು ಸಕಲಜನ ಧನವ ॥ ೪೩

ತಲೆಹೊಱೆಯುಲಡಕಿದರು ಹೆಗಲಲಿ
ಕೆಲರು ಶಿಷ್ಯರ ನೆತ್ತಿಯಲಿ ಕೆಲ
ಕೆಲರು ಹೊಱಿಸಿತು ದೇಶದೇಶದ ಬಹಳಭೂಸುರರು ।
ಲಲಿತರತ್ನಾಭರಣಗೋಸಂ
ಕುಲದ ಸೂಱೆಯನೇನನೆಂಬೆನು
ಸಲೆ ದಣಿದುದಾಸಕಲಜಾತಿ ಜನೇಶಯಾಗದಲಿ ॥ ೪೪

ಕಳಿದುವಗಣಿತಕಲ್ಪವಿದಱೊಳ
ಗೞಿವನಱಿಯದರಿಬ್ಬರೇ ಮುನಿ
ತಿಲಕಮಾರ್ಕಂಡೇಯರೋಮಶರೀಮಹಾಧ್ವರದ ।
ಸುೞಿವನಾರಲಿ ಕಂಡರವನಿಪ
ರೊಳಗೆನುತ ಮನವುಕ್ಕಿ ನಾರದ
ನಲಿದು ನುಡಿದನು ತನ್ನ ಹೇೞಿಕೆ ಸಫಲವಾಯ್ತೆಂದು ॥ ೪೫

1 ಸಮಯೋ, ಚ. 2 ದ್ಧಾನವಾಯ್ತು, ಚ.

ಸುರರಿಗಾದುದು ತುಷ್ಟಿ ಧರಣೀ
ಸುರಮುನೀಂದ್ರರಿಗಾಯ್ತು ಶೂದ್ರೋ
ತ್ಕರರಿಗಾಚಂಡಾಲಪರಿಯಂತಾಯ್ತು ಸತ್ಕಾರ ।
ಧರಣಿಪಾಲಕರಿದೆ ಚತುಸ್ಸಾ
ಗರದ ತಡಿಪರಿಯಂತ ವಿಶ್ವಂ
ಭರೆಯ ಮಾನ್ಯರ ಮನ್ನಿಸೆಂದನು ಭೂಪತಿಗೆ ಭೀಷ್ಮ ॥ ೪೬

ಸ್ನಾತಕಪ್ರಿಯಋತ್ವಿಗಾಚಾ
ರ್ಯಾತಿಶಯಗುರುನೃಪತಿಸಹಿತೀ
ಭೂತಳದೊಳಿಂತಾರು ಮಾನಿಸರರ್ಘ್ಯಯೋಗ್ಯರಲೆ ।
ಪ್ರೀತಿಯಲಿ ನೀನರ್ಘ್ಯವನು ವಿ
ಖ್ಯಾತರಿಗೆ ಮಾಡೆನಲು ಮನ್ನಣೆ
ಯಾತನಾರೆನೆ ವೀರನಾರಾಯಣನ ತೋಱಿಸಿದ ॥ ೪೭

ಎಂಟನೆಯ ಸಂಧಿ ಮುಗಿದುದು.

ಒಂಬತ್ತನೆಯ ಸಂಧಿ.

ಸೂಚನೆ.

ರಾಜಸೂಯದಲಗ್ರಪೂಜಾ
ರಾಜಿತನ ಶ್ರುತಿಮೌಳಿಮಣಿಯ ವಿ
ರಾಜಿತನ ಶಿಶುಪಾಲ ಜಱೆದನು ಪೂರ್ವವೈರದಲಿ ॥

ಧರ್ಮರಾಯನು ಅಗ್ರಪೂಜಾರ್ಹರಾರೆಂದು ಭೀಷ್ಮರನ್ನು ಕೇಳುವಿಕೆ.

ಕೇಳು ಜನಮೇಜಯ ಧರಿತ್ರೀ
ಪಾಲ ಮುನಿಮಧ್ಯದಲಿ ನಿಂದು ನೃ
ಪಾಲ ಭೀಷ್ಮಂಗೆಂದನತಿಗಂಭೀರನಾದದಲಿ ।

ಭಾಳನೇತ್ರನ ಪಡಿಯೆನಿಪ ಭೂ
ಪಾಲರಿವರೊಳಗಗ್ರಪೂಜ್ಯರ
ಹೇಳೆನಲು ಗಾಂಗೇಯ ನುಡಿದನು ವೇದಸಮ್ಮತವ ॥ ೧

ಭೀಷ್ಮರು ಕೃಷ್ಣನು ಅಗ್ರಪೂಜಾರ್ಹನೆಂದು
ಹೇಳುವಿಕೆ.

ಆರು ತಾರಾಗ್ರಹಗಳೊಳಗ
ಘೋರುಹರು ದಿನಕರನುಜಿಯೆ ಮ
ತ್ತಾರು ಸುರಮುನಿನಿಕರಸೇವ್ಯರು ಶೂಲಧರನುಳಿಯೆ ।
ಆರು ನಿರ್ಜರನಿವಹದಲಿ ಜಂ
ಭಾರಿಯಲ್ಲದೆ ಮಾನನೀಯರ
ದಾರು ಜಗದಲಿ ಕೃಷ್ಣನಲ್ಲದೆ ಪೂಜ್ಯತಮರೆಂದ ॥ ೨

ಗಿರಿಗಳೊಳು ಹೇಮಾದ್ರಿ ಘನ ಸಾ
ಗರಗಳೊಳು ದುಗ್ಧಾಬ್ಧಿ ದೇವಾ
ಸುರನರೋರಗನಿಕರದಲಿ ನಾರಾಯಣನೆ ಮಿಗಿಲು ।
ಅರಸ ಸಂಶಯವೇಕೆ ಕೃಷ್ಣನ
ಚರಣವನು ತೊಳೆ ರಾಜಸೂಯಾ
ಧ್ವರಕೆ ಪೂಜಾಪಾತ್ರನೀ ಹರಿಯೆಂದನಾಭೀಷ್ಮ ॥ ೩

ಈ ಮಾತನ್ನು ವ್ಯಾಸಾದಿಗಳು ಒಪ್ಪುವಿಕೆ.

ವ್ಯಾಸನಾರದರೋಮಶಾದಿಗ
ಳೀಸಮಸ್ತಮುನೀಂದ್ರರಿದೆ ಯಿಾ
ಕೇಶವನು ಪೂಜಾರ್ಹನೇ ಯೆಂದಿವರ ಕೇಳೆನಲು ।
ಲೇಸನಾಡಿದೆ ಭೀಷ್ಮ ಬಟಿಕೇ
ನೀಸಮಸ್ತಚರಾಚರದೊಳೀ
ವಾಸುದೇವನೆ ವಂದ್ಯನೆಂದುದು ಸಕಲಮುನಿನಿಕರ ॥ ೪

ತರಿಸಿದನು ನವಹೇಮಮಣಿಭಾ
ಸುರದ ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಲಲಿತಾ
ಸ್ತರಣದಡಿಕಿಲು ವಾಸಗಳ ನಿರ್ಮಳವಿಹಾರಗಳ ।
ಮೆಱೆದುದಿಳೆ ಬೆಳುದಿಂಗಳಿನ ಪೋ
ಹರದ ಮಾಱೊಡ್ಡೆನಿಸಿ ಭೂವಿಶ್ವ
ಶ್ವರಸಭಾಮಧ್ಯದಲಿ ಧರಣೀಪಾಲ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೫

ಆಗ ಸಹದೇವನು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಪೂಜೆಯಿಂದ
ಆದರಿಸುಕೆ.

ವಿನಯದಲಿ ಸಹದೇವ ಕೈಗೊ
ಟ್ಟನುಪಮನ ತಂದನು ಪಿತಾಮಹ
ಜನಕ ಗಂಗಾಜನಕನವಧಾರು ಪಾಯವಧಾರು ।
ದನುಜರಿಪು ವವಧಾನವವಧಾ
ನೆನುತ ವಿಮಲಮಹಾರ್ಘ್ಯಸಿಂಹಾ
ಸನಕೆ ಬಿಜಯಂಗೈಸಿದರು ಕುಳ್ಳಿರ್ದನಸುರಾರಿ ॥ ೬

ತಂದು ಮಣಿಮಯಪಡಿಗದಲಿ ಗೋ
ವಿಂದನಂಘ್ರಿಯ ತೊಳೆದು ಗಂಗೆಯು
ತಂದೆವೀಗಳ ತಾವೆನುತ ತವ್ಮುತ್ತಮಾಂಗದಲಿ ।
ವಂದಿಸುತ ವೈದಿಕದ ಪರಿವಿಡಿ
ಯಿಂದ ಮಧುಪರ್ಕಾದಿಪೂಜೆಗ
ಳಿಂದ ಸತ್ಕರಿಸಿದರು ಸಚರಾಚರಜಗತ್ಪತಿಯ ॥ ೭

ಕೃಷ್ಣಪೂಜೆಯನ್ನು ಸಭಿಕರೆಲ್ಲರೂ ಸಂತೋಷದಿಂದ
ಆಭಿನಂದಿಸುವಿಕೆ.

ಆಯೆನುತ ಮನವುಕ್ಕಿ ಮುನಿಗಳು
ಘೋಯೆನಲು ನಿರ್ಜರರ ಭೇರಿ ನ
ವಾಯಿಯಲಿ ಮೊಱಗಿದುವು ಸುರಿದರು ಮುಗಳ ತನಿಮಳೆಯ ।

ರಾಯನಧ್ವರಕರ್ಮ ಸತ್ಫಲ
ವಾಯಿತೈ ಭೂಪತಿ ಕೃತಾರ್ಥನ
ಲಾಯೆನುತ ಸಭೆ ಹೊಗಳಿತಂದು ಸಮುದ್ರಘೋಷದಲಿ ॥ ೮

ಈಮಹಾಧ್ವರಕರ್ಮವೇ ಸು
ತ್ರಾಮನವರಿಗೆ ಹವ್ಯಸಿದ್ಧಿ ಮ
ಹೀಸುರಮುನಿನಿಕರವೀಕ್ಷಿತ್ರ ಸಂಮಿಳಿತ ।
ಈಮಹೀಶರ ಬರವಿದೆಲ್ಲರೊ
ಳೀಮುಕುಂದನ ಪೂಜೆ ಯಿದುವೆ ಸ
ಭಾಮನೋಹರವೆಂದು ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಮುನಿ ನುಡಿದ ॥ ೯

ಅವನಿಯಮರರ ಕಳಕಳವ ಪಾಂ
ಡವರ ಸುಮ್ಮಾನವನು ರಿಪುಕೌ
ರವರ ಮಾತ್ಸರ್ಯೋಪಲಾಲಿತಹರುಷವಿಭ್ರಮವ ।
ಅವನಿಪಾಲರು ಕಂಡರೀ ಯು
ತ್ಸವವ ಕಂಡಿರೆ ನೀವೆನುತ ತ
ಮ್ಮವರೊಳೊಬ್ಬರ ನೊಬ್ಬರುಜಿಕೆ ನೋಡಿದರು ಬೆಱಗಾಗಿ ॥ ೧೦

ಕೆಲರು ಪಾಂಡವಮೈತ್ರಿಯಲಿ
ಕೆಲಕೆಲರು ಕೃಷ್ಣನ ಬಲುಹಿನಲಿ
ಕೆಲಕೆಲರು ಧೀರತ್ವದಲಿ ಕೆಲರನುಚಿತದ ಭೀತಿಯಲಿ ।
ಕೆಲರಿದೇಕೆಮಗೆಂದು ಧರಣೀ
ವಳಯದವನಿಪರಿರ್ದರವರೊಳು
ಖಳಶಿರೋಮಣಿ ಮಸಗಿದನು ಶಿಶುಪಾಲ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೧೧

ಆಗ ಶಿಶುಪಾಲನ ಆಕ್ಷೇಪಣೆ.

ಹೊತ್ತಿತೆದೆ ಹೇರಾಳತಮದಲಿ
ಕೆತ್ತಿದುವು ಮೀಸೆಗಳು ಕಂಗಳು
ಹೊತ್ತವೆರಳಣಿಚ್ಚಿವಿಯನುಬ್ಬರಿಸಿದುವು ರೋಮಗಳು ।

ಕೆತ್ತುದಱವಿನ ಕದ ಕಟಾಕ್ಷದಿ
ಮೃತ್ಯುವೊಲಿದಳು ರೋಷ ಮಿಗೆ ಹೊಗ
ರೆತ್ತಿದುದು ಶಿಶುಪಾಲವೀರನ ವಚನವಮಯುಱಡುಗ ॥ ೧೦

ಸಹದೇವನನ್ನು ಕುರಿತು ಶಿಶುಪಾಲನ ಬಿರುನುಡಿಗಳು.

ಏನೆಲವೊ ಸಹದೇವ ವಸುಧೆಯ
ಮಾನನಿಧಿಗಳ ಮುಂದೆ ನಂದನ
ಸೂನುವಿಗೆ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲರ್ಘ್ಯಸತ್ಕೃತಿಯೆ ।
ನೀನಱಯದವ ನಿಮ್ಮ ಯಾಗಕೆ
ಹಾನಿಯಲ್ಲಾ ನಿಮ್ಮ ಹಿರಿಯರಿ
ದೇನಮಾಡಿದರಕಟ ಖೂಳರು ಪಾಂಡುಸುತರೆಂದ ॥ ೧೩

ಯದುಗಳವದಿರು ಮುನ್ನ ರಾಜ್ಯಾ
ಸ್ಪದರೆ ಸಿಂಹಾಸನಕೆ ಬಾಹಿರ
ರದಱೊಳೀತನ ಖೋಡಿಯನು ಜಗವೆಲ್ಲ ಬಲ್ಲುದಲೆ ।
ಇದು ಮಹಾಧ್ವರವಿಲ್ಲಿ ನೆರೆದಿ
ರ್ದುದು ಮಹಾಕ್ಷತ್ರಿಯರು ಗೋವರ
ಸದೆಗನಿಲ್ಲಿಗೆ ಶಿಷ್ಟನೇ [1] ಸಹದೇವ ಹೇಳೆಂದ ॥ ೧೪

ತ್ರಿದಶರಿಗೆ ಸರಿತೂಕ ಸಾಮ
ರ್ಥ್ಯದಲಿ ಶುದ್ಧ ಶ್ರೌತಸನ್ಮಾ
ರ್ಗದಲಿ ಶಿವ ಶಿವ ರಾಜಋಷಿಗಳಲಾ ಮಹೀತಳಕೆ ।
ಉದಯದಿನನಂದದಲಿ ನೃಪರಿ
ರ್ದುದು ಸತೇಜೋವ್ರಜರು ಗೊಲ್ಲರ
ಸದೆಗನಿಲ್ಲಿಗೆ ಗರುವನೇ [2] ಸಹದೇವ ಹೇಳೆಂದ ॥ ೧೫

---

[1] ಶ್ರೇಷ್ಟನೇ, ಚ.   [2] ಶಿಷ್ಟನೇ, ಚ.

ಬಾಲಕನು ಸಹದೇವನೀತನು
ಹೇಳಿನಿಲ್ಲಿಯು ಹೆಚ್ಚು ಕುಂದ ನೃ
ಪಾಲ ನಿನ್ನದು ಧರ್ಮತತ್ವರಹಸ್ಯಸಂಗತಿಯು |
ಕೇಳುವೆಗಳವು ಬೇಱೆ ಚರಿತದ
ಪಾಳಿ ತಾನದು ಬೇಱಲಾ ಪಶು
ಪಾಲರೀಯಧ್ವರಕೆ ಪೂಜ್ಯರೆ ಶಿವ ಶಿವಾ ಯೆಂದ || ೧೬

ಭೀಷ್ಮರನ್ನು ಕುರಿತು ಶಿಶುಪಾಲನ ಬಿರುನುಡಿಗಳು.

ತರಳರಿವದಿರು ಪಾಂಡುಸುತರಂ
ತಿರಲಿ ನೀ ಸುಪ್ರೌಢನೆಂದಾ
ದರಿಸಿದೈ ವಸುದೇವಸುತನಲಿ ಶಿಷ್ಟಯೋಗ್ಯತೆಯು |
ಧರಣಿಪಾಲರ ಮಧ್ಯದಲಿ ಭಾ
ಸ್ಕರನು ಗಡ ತುಱುಹಳ್ಳಿಕಾಱ
ಪುರದ ಭಾಸ್ಕರನೀತನಲ್ಲಾ ಭೀಷ್ಮ ಹೇಳೆಂದ || ೧೭

ಶಿವನ ಸರಿ ಮಂಚದಲಿ ಸರಸಿಜ
ಭವನ ಸಮ ಗದ್ದುಗೆಗಳಲಿ ವಾ
ಸವನ ತೊಡೆ ಸೋಂಕಿನಲಿ ಕುಳ್ಳಿಹರೀಮಹೇಶ್ವರರು |
ಇವರ ಸರಿಸಕೆ ಸಲ್ಲದೀಯಾ
ದವನನುದ್ದದಲಿರಿಸಿ ಬಹುಮಾ
ನವನು ಮಾಡಿದೆ ಭೀಷ್ಮ ಯಜ್ಞವನಱಿದೆ ನೀನೆಂದ || ೧೮

ಸಕಲಶಾಸ್ತ್ರಶ್ರವಣ ವೇದ
ಪ್ರಕರದರ್ಥವಿಚಾರ ಪೌರಾ
ಣಿಕಕಥಾಪ್ರಾಗಲ್ಭ್ಯವಿನಿತರ ಸಾರಸಂಗತಿಯು |
ಅಕಟ ನೀರಲಿ ನೆರಹಿ ಗೋಪಾ
ಲಕನ ಪೂಜಾಸಾಧನಾರ್ಥ
ಪ್ರಕಟನಾದೈ ಭೀಷ್ಮ ಮೂರ್ಖಾಧಮನು ನೀನೆಂದ || ೧೯

ನಾನಾಕಾರಣಗಳಿಂದ ಕೃಷ್ಣನು ಪೂಜಾಯೋಗ್ಯನಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುವಿಕೆ.

ಹಿರಿಯನೆಂದೀತನಲಿ ಪೂಜಾ
ವರಣವೇ ವಸುದೇವನೀಮುದ
ಹರನ ಪಿತನಿದ್ದಂತೆ ಮೇಣೀದ್ರುಪದಭೂಪತಿಯು |
ವರಿಸಿ ನೀವಾಚಾರ್ಯನೆಂದಾ
ದರಿಸುವೊಡೆ ರಾಯರಿಗೆ ಶಸ್ತ್ರದ
ಗುರುವಲಾ ದ್ರೋಣಂಗೆ ಪೂಜೆಯ ಮಾಡಿರಿಂತೆಂದ ೭೦

ಈತನಿಲ್ಲಿ ಸದಸ್ಯನೇ ವಿ
ಖ್ಯಾತವೇದವ್ಯಾಸಮುಖರ್ತ್ವಿ
ಗ್ವ್ರಾತನಾಥಂಗಗ್ರಪೂಜೆಯನೇಕೆ ಮಾಡಿಸರಿ |
ಈತ ನಿಮಗೆ ಪಿತಾಮಹನೆ ಗಂ
ಗಾತನುಜನೈದನೆ ವಿಶೇಷಕೆ
ಗೌತಮನಲಾ ಕೃಪನ ಮನ್ನಿಸರೇಕೆ ನೀವೆಂದ || ೭೧

ವೀರರಿಗೆ ಕೊಡಬೇಹುದೇ ರಣ
ಧೀರನಶ್ವತ್ಥಾಮನೈದನೆ
ಸಾರನಲ್ಲಾ ಚಾಪಧರರೊಳಗೇಕಲವ್ಯನೃಪ |
ಪೌರವೇಯರೊಳಿಂದುಬಾಹ್ಲಿಕ
ಗಾರು ಸರಿ ಕೊಡಿರೇಕೆ ಕೃಷ್ಣನಿ
ದಾರೊಳಾರೆಂದಗ್ರಪೂಜೆಯನಿತ್ತಿರಕಟೆಂದ || ೭೨

ನರನ ಸಖನೀ ಕೃಷ್ಣನೆಂದಾ
ದರಿಸುವೊಡೆ ಗಂಧರ್ವ ನಿಮ್ಮಾ
ನರನ ಸಖನಲ್ಲೇ ವಿರೋಧಿಯೆ ಚಿತ್ರರಥ ನಿಮಗೆ |
ಅರಸನಲ್ಲಾ ನೃಪನು ವರಕಿಂ
ಪುರುಷಮಾನ್ಯರು ನಿಮ್ಮ ಯಾಗದೊ
ಳುರುಳುಕರಿಗಲ್ಲದೆ ವಿಶಿಷ್ಟರಿಗಿಲ್ಲ ಗತಿಯೆಂದ || ೭೩

ಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಮನ್ನಣೆಯಹರೆ ಸಾ
ಮಾನ್ಯನೇ ಭಗದತ್ತ ನಿಮಗೀ
ನನ್ಯನೇ ಸೈಂಧವನು ನೀವಿಂದೇಕೆ [1] ಮನ್ನಿಸರಿ ।
ಶೂನ್ಯವಿಭವನೆ ಮಗಧಸೂನು ಸು
ಮಾನ್ಯನಲ್ಲಾ ದಂತವಕ್ರನು
ಮಾನ್ಯಭಟ್ಟನು ಕೃಷ್ಣನಿಲ್ಲಿಗೆ ಯೋಗ್ಯನಹನೆಂದ ॥ ೨೪

ಉಱುವನೃಪನಲ್ಲಾ ಸುದಕ್ಷಿಣ
ನಱಿಯಿರೇ ಮಾಳವನನೀತನ
ಮಱೆಚಿರೇ ಸಾಲ್ವನನು ಭೀಷ್ಮಕರುಕ್ಮಭೂಪತಿಯ ।
ನೊಱೆಯ ಮಱೆಚಿರೆ ಶಲ್ಯಭೂಪತಿ
ಹೊಱಗಲಾವರರಾಜಸೂಯಕೆ
ಕಱುವ ಕಾವವರಲ್ಲದುೞಿದರು ಯೋಗ್ಯರಲ್ಲೆಂದ ॥ ೨೫

ಭೂರಿಭೂರಿಶ್ರವನು ನಿಮ್ಮೊಳ
ಗಾರ ಹೊಯ್ದರು [2] ಸೋಮದತ್ತನ
ಹೀರಮಣನತಿಮಾನ್ಯನಲ್ಲಾ ಯಜ್ಞ ಪೂಜೆಯಲಿ ।
ಸಾರಧರ್ಮವಿದೆಂದು ಬಂದವ
ರಾರು ಬಲ್ಲರು ಹಳ್ಳಿಕಾಱ
ನಾರಿಯರ ನೆಱೆ ಮಿಂಡನಲ್ಲದೆ ಯೋಗ್ಯರಿಲ್ಲೆಂದು ॥ ೨೬

ವಿಂದನನುವಿಂದಾವನೀಶರೆ
ಬಂದಿರ್ದೈ ಕಾಂಭೋಜನೃಪನೈ
ತಂದೆಲಾ ಗಾಂಧಾರಶಕುನಿಬೃಹದ್ರಥಾದಿಗಳ ।
ಬಂದಿರಿಲ್ಲಿಗೆ ಧರ್ಮಸಾಧನ
ವೆಂದು ಬಯಸಿದಿರಿ ವರಯಜ್ಞಕೆ
ನಂದಗೋಪನ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲದೆ ಯೋಗ್ಯರಲ್ಲೆಂದ ॥ ೨೭

---

1 ಸಾಖಿಲಜಯದ್ರಥರೇಕೆ, ಚ. 2 ಗಾರುವೃದ್ಧರು, ಚ.

ಸ್ನಾತಕವ್ರತಿಯಲ್ಲ ಋತ್ವಿಜ
ನೀತನಲ್ಲಾ ಚಾರ್ಯನಲ್ಲಾ ಮ
ಹೀತಳಾಧಿಪನಲ್ಲ ಗುರುವಲ್ಲಸುರರಿಪು ನಿಮಗೆ |
ಈತನೇ ಪ್ರಿಯನೆಂದು ಕೃಷ್ಣಂ
ಗೀತು ಕೊಡುವೊಡೆ ಬೇಱೆ ಕೊಡುವುದು
ಭೂತಳೇಶರ ಮುಂದೆ ಮನ್ನಿಪುದುಚಿತವಲ್ಲೆಂದ || ೧೮

ಈಋಷಿಗಳೀಮಂತ್ರವೀಸಂ
ಭಾರವೀಪೌರಾಣಕಥೆ ಯಾ
ಭೂರಿಭೋಜನ ವೀಮಹೀಗೋರತ್ನ ಧನಧಾನ್ಯ |
ಸಾರತರವೇದೋಕ್ತಮಾರ್ಗವಿ
ಚಾರವಿದ್ದುದು ಹೊಱಗೆ ಗೋಪೀ
ಜಾರಸತ್ಕೃತಿಯೊಳಗೆ ವಿಷವಿದನಱಿದುದಿಲ್ಲೆಂದ || ೧೯

ರಾಯ ನಿನಗಾವಿಂದು ದಿಟ ಸಿ
ದ್ದಾಯವೆನು ನಾವ್ ತೆತ್ತೆವಲ್ಲದೆ
ವಾಯುಜನ ಫಲುಗುಣನ ಬಿಲ್ಲಿನ ಬಲುಮೆಗಂಜಿದೆವೆ |
ರಾಯ ತಕ್ಕನ ನುಡಿಯ ತಾಳಿಯ
ಮಾಯಕಾಱನ ತಂದು ಮನ್ನಿಸಿ
ರಾಯರಭಿಮಾನವ ವಿಭಾಡಿಸಿ ಕೊಂದೆ ನೀನೆಂದ || ೨೦

ಧರ್ಮಮಯವೀಯಜ್ಞ ನೀನೇ
ಧರ್ಮಸುತನೆಂದಿದ್ದೆವಿಲ್ಲಿ ವಿ
ಕರ್ಮವಾಯಿತಸೂಯವೇ ಶಿವನಾಣೆ ಜಗವಱಿಯೆ |
ಧರ್ಮವೇ ಯುಪ್ರಾಪ್ತಕಾರ್ಯದ
ಕರ್ಮವೀನೃಪನಿಕರ ಮೆಚ್ಚಲ
ಧರ್ಮಸುತನೆಂದಾಯ್ತು ನಿನ್ನಭಿಧಾನವಿಂದಿನಲಿ || ೨೧

ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಸಂಬೋಧಿಸಿ ಶಿಶುಪಾಲನಾಡಿದ ದುರುಕ್ತಿಗಳು.

ಆಯಿತಿದು ಜಡ ಧರ್ಮಜನು ಗಾಂ
ಗೇಯ ಜಡನೀತಾರುಥಟ್ಟನ
ದಾಯವೆಱಿಯದೆ ನಿನ್ನ ಕರೆದರೆ ಕೃಷ್ಣ ಬೆಱತೆಯಲ ।
ರಾಯರತುನದ ನಡುವೆ ನೀನನು
ನಾಯಕವೊ ನೃಪಹಾರದಲಿ ಯನು
ನಾಯಕವೊ ನೀನಾವನೆಂದನು ಜಱಿದು ಮುರಹರನ ॥ ೨೧

ಈಋಷಿಗಳೇ ಬಣಗುಗಳು ಬಡ
ಹಾರುವರು ದಕ್ಷಿಣೆಸುಭೋಜನ
ಭೂರಿದಾನವೆ ಸಾಕು [1] ಮಾನ್ಯದ ವಾಸಿ ಪಟ್ಟದಲಿ ।
ಹೋಱುವವರಿವರಲ್ಲ ನೆರೆದೀ
ವೀರನೃಪರಭಿಮಾನಿಗಳು ನೆಱೆ
ಸೈರಿಸಿದೊಡದು ನಿನಗೆ ಸವರವೇ ಕೃಷ್ಣ ಹೇಳೆಂದ ॥ ೨೨

ಅಱಿಯದವರಾದರಿಸಿದೊಡೆ ನೀ
ನಱಿಯಬೇಡವೆ ನಿನ್ನ ಕುಂದಿನ
ಕೊಱತೆಗಳನಾರಱಿವರೀಭೂಪಾಲಮಧ್ಯದಲಿ ।
ಕುಱುಬರೂರಲಿ ಗಾಜುಮಾಣಿಕ
ವೆಱಿಯದವರೊಳು ಕೃಷ್ಣ ಕಡು
ಬೆಱತೆಲಾ ನೆಱೆ ಮೆಱೆದೆಲಾ ನಿನ್ನಂತರವನೆಂದ ॥ ೨೩

ಕುಲದಲಧಿಕರು ರಾಜ್ಯದಲಿ ವೆ
ಗ್ಗಳರು ಭುಜಸತ್ವದಲಿ ಸೇನಾ
ಬಲದಲುತ್ತಮರಿವರ ಭಂಗಿಸಿ ನಿನಗೆ ಮನ್ನಣೆಯೆ ।
ಕುಲವು ಯದುಕುಲ ರಾಜ್ಯವೇ ಕಡ

1 ಊರವಾದರೆ, ಚ.

ಲೊಳಕುಱುವ ನಿನ್ನೋಟಿಗುಳಿತನ
ದಳವ ಮಾಗಧಕಾಲಯುವನರು ಬಲ್ಲರವರೆಂದ ॥ ೩೫

ಜೀವನಾರವದೊಳಗೆ ಕಳಹಂ
ಸಾವಳಿಗೆ ರವ್ಯವೆ ಜಪಾಕುಸು
ಮಾವಳಿಗಳಲಿ ಮಧುಕರನ ಮೋಹರಕೆ ಮನ್ನಣೆಯೆ ।
ಈ ವಿಕಾರದ ಯಜ್ಞದಲಿ ರಾ
ಜಾವಳಿಗೆ ಮನ್ನಣೆಯೆ ಶಿವ ಶಿವ
ನೀವು ಗೋಪೀಜಾರರಿಲ್ಲಿಗೆ ಶಿಷ್ಟರಹಿರೆಂದ ॥ ೩೬

ಜರಡುಮುಖ ವೀಮುಖಕೆ ಹೋಲುವೆ
ಧರಣಿಪತಿ ಯೊಮುಖಕೆ ಧರಣೀ
ಶ್ವರಗೆ ಪಾಸಟಿ ಭೀಷ್ಮನೀಮುಖ ನೃಪತಿ ಭೀಷ್ಮರಿಗೆ ।
ಸರಿಸವಾದನು ಕೃಷ್ಣನೀಮುಖ
ಧರಣಿಪತಿ ಭೀಷ್ಮಂಗೆ ಕೃಷ್ಣಗೆ
ಸರಿಯ ಕಾಣೆನು ನಿಮ್ಮೊಳೊಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರೆಣೆಯೆಂದ ॥ ೩೭

ಶಿಶುಪಾಲನ ದುರುಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಕೃತವರ್ಮಾದಿಗಳು ರೇಗುವಿಕೆ.

ಸೀಱುವನ ಹೆಡತಲೆಯೊಳಗೆ ತೆಗೆ
ನಾಲಿಗೆಯ ನೆಲೆ ಕುನ್ನಿಗಳರಿದ
ಕೇಳುವರೆ ಪತಿನಿಂದೆ ಯಿದು ಪಾತಕಕೆ ಗುರುವಲ್ಲ ।
ಏಟೆನುತ ಕೃತವರ್ಮಸಾಂಬನೃ
ಪಾಲಮೊದಲಾದಖಿಳಯಾದವ
ಜಾಲವೆದ್ದುದು ಬಿಗಿದ ಬಿಲುಗಳ ಸೆಳೆದೊಡಾಯುಧದಿ ॥ ೩೮

ಕದಡಿತಾಖಾಸ್ಥಾನ ಕೋ ಯೆಂ
ದೊದಱ ಋಷಿಗಳ ನಾಲಿಗೆಗಳೊಣ
ಗಿದುವು ಹಲ್ಲಣಿಸಿದುವು ರಥಮಾತಂಗವಾಜಿಗಳು ।
ಕೆದಱತೀಱಯನೆನುತನೀತನ

ಸದೆದು ತೆಗೆ ಸುಂಟಿಗೆಯನೆನುತಲಿ
ಯಧುನೃಪರು ಗಜಬಜಿಸೆ ಬಂದೆಡೆಹೊಕ್ಕನಾಭೀಷ್ಮ ॥ ೩೯

ಕೃಷ್ಣದೂಷಕರನ್ನು ಸಹದೇವನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುವಿಕೆ,

ನಿಲಿಸಿದನು ಕಳಕಳವ ನೀಯದು
ಬಲವ ತೆಗೆದನು ಮತ್ತೆ ಮೌನದ
ಜಲಧಿಯಾಯ್ತಾಸ್ಥಾನವಿದಿರಲಿ ನಿಂದು ಸಹದೇವ ।
ಎಲೆ ಸುನೀಥ ವೃಥಾವಿರೋಧ
ಸ್ಖಲಿತನಾದೆ ಮುರಾರಿ ಮಾನ್ಯರ
ತಿಲಕನೀತನ ಪೂಜೆ ಯಾಗಕೆ ಕಳಶವಾಯ್ತೆಂದ ॥ ೪೦

ಧರಣಿಪತಿಯೋ ಸಕಲಧರ್ಮದ
ಪರಮಸೀಮೆ ಮುಕುಂದನೇ ಮಾ
ನ್ಯರಿಗೆ ಗುರು ವಂದ್ಯರಿಗೆ ವಂದ್ಯನು ದೈವಕಧಿದೈವ ।
ಸುರನದೀನಂದನನು ಸಾಕ್ಷಾ
ತ್ಪರಮಶಿವನೀಯಜ್ಞ ಲೋಕೋ
ತ್ತರದ ಮಖವಿದು ನಿನ್ನ ಕುಮತಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲೆಂದ ॥ ೪೧

ನಿನ್ನನೆನ್ನನು ಚೈದ್ಯ ಕೃಷ್ಣನ
ಮನ್ನಣೆಗೆ ಸೆಣಸುವರಿಗಿದೆ ತೊಡ
ರೆನ್ನ ಕಾಲಲೆನುತ್ತ ಧರಣಿಯನೊದೆದನಂಘ್ರಿಯಲಿ ।
ಇನ್ನು ನೀನು ಸುಲೋಚನಾಂಧಕ
ನಿನ್ನೊಡನೆ ಫಲವೇನು ಕಲಹಕೆ
ಬನ್ನಿ ಮಿಡುಕುಳ್ಳವರೆನುತ ಗಜಬಿದನು ಸಹದೇವ ॥ ೪೨

ನುಡಿಯದದು ಮೌನಗ್ರಹದ ಹಿಡ
ಗುಡಿಯಲಿದ್ದುದು ರಾಜಕುಲವವ
ಗಡೆಯಿ [1] ನೆದ್ದನು ಸಿಂಹಪೀಠದಿ ನೋಡಿ ಕೆಲಬಲನ ।

1 ಗಡೆಯು, ಚ.

ಕಡೆಯ ಝುಣಝುಣರವ ಮಸಗಲವ
ನೊಡನೆ ಹೊಱವಂಟರು ನೃಪಾಲಕ
ನೊಡನೆ ಮುಱಿಚಿದರು ಹಿಡಿವಸಚಿವಪಸಾಯ್ತ ಮಂತ್ರಿಗಳ ॥ ೪೩

ಶಿವಶಿವಾ ತಪ್ಪಾಯ್ತು ನಮ್ಮು
ತ್ಸವಕೆ ಬಂದವನಿಪನ ಗುಣದೋ
ಷವನು ನಾವೀಕ್ಷಿಸುವುದನುಚಿತವೆಂದು ವಿನಯದಲಿ ।
ಅವನಿಪತಿ ಬೆಂಬತ್ತಿ ಕದನಕೆ
ತವಕಿಸುವ ಶಿಶುಪಾಲನನು ಹಿಡಿ
ದವಚಿದನು ಮಧುರೋಕ್ತಿಯಲಿ ಮನ್ನಿಸಿದನುಚಿತದಲಿ ॥ ೪೪

ಅಱಿಯರೇ ಮುನಿಮುಖ್ಯರೀತನ
ನುಱುವದೈವವಿದೆಂದು ನೀಕ
ಟ್ಟೈಱಿತಗಾಱನೆ ರಾಯರಿದೆಲಾ ಸಕಲಗುಣಯುತರು ।
ಕಱುಬ [1] ತನದಲಿ ನೀನಕಟ ತೆಱ
ನಱಿಯದೆಂಬರೆ ಬಾರೆನುತ ಮುಂ
ಜೆಱಗ ಹಿಡಿದೆಳದವನ ತಂದನು ಭೂಪ ಜನಸಹಿತ ॥ ೪೫

ಭೀಷ್ಮರು ಶಿಶುಪಾಲನನ್ನು ದೂಷಿಸಿ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವಿಕೆ.

ಎಲೆ ಮರುಳೆ ಭೂಪಾಲ ನೊರಜಿನ
ಕಳಕಳಕೆ ಕರಿ ಬೆಚ್ಚುವುದೆ ಮುಂ
ಜಲಿಯ ಮಱಿ ಮಿಡುಕಿದರೆ ಕಳಕಳಿಸುವುದೆ ಕಲಿಸಿಂಹ ।
ಗಿಳಿಯ ಮೊರಕಕೆ ಗಿಡುಗನಗಿದ
ವ್ವಳಿಸುವುದೆ ಹರಿಗಿವನು ಗಣ್ಯನೇ
ಗಳಹನಿವನೊಡನಾವುದನುನಯವೆಂದನಾಭೀಷ್ಮ ॥ ೪೬

1 ಕುರುಡ, ಛ.

ಗುರುವೆ ಗುರುವೆನುವಖಿಳವಿದ್ಯಾ
ಪರಿಣತರ ಪರಿಣತನು ವೀರನು
ಧುರದ ವೀರನನಱಿವೆನಿಂತಿದು ಲೋಕವಿಖ್ಯಾತ ।
ಗರುವನಲ್ಲ ಸುನೀಥ ವಿದ್ಯಾ
ಪರಿಣತನು ತಾನಲ್ಲ ಘನಸಂ
ಗರದೊಳಿವನಾಳಲ್ಲ ಕೃಷ್ಣನನಱಿವೆನಿಂತೆಂದ ॥ ೪೭

ಅರಸನರಸನು ಕಾದಿ ಹಿಡಿದಾ
ದರಿಸಿ ಬಿಟ್ಟು ತದೀಯರಾಜ್ಯದೊ
ಳಿರಿಸಿದೊಡೆ ಗುರುವಾತನಾತಂಗಿದುವೆ ಶ್ರುತಿಸಿದ್ಧ ।
ಅರಸುಗಳನನಿಬರನು ಸೋಲಿಸಿ
ಮರಳಿ ರಾಜ್ಯದೊಳಿರಿಸನೇ ಮುರ
ಹರನು ಗುರುವಲ್ಲಾ ಮಹೀಶರಿಗೆಂದನಾಭೀಷ್ಮ ॥ ೪೮

ಮಗಧಸುತನೀಸಾಲ್ವಹಂಸನ
ಮಗನಿಶುಂಭನ ಸೂನು ನರಕನ
ಮಗನು ಪೌಂಡ್ರಕದಂತವಕ್ತ್ರನ ತನುಜರಿವರೆಲ್ಲ ।
ಹಗೆಯ ಮಾಡಿ ಮುರಾಂತಕನ ಕಾ
ಳಗದೊಳೆಲ್ಲರನಿಕ್ಕಿ ಪಟ್ಟವ
ಬಿಗಿಸಿ ಕೊಂಡವರಲ್ಲವೇ ಹೇಳೆಂದನಾ ಭೀಷ್ಮ ॥ ೪೯

ಜ್ಞಾನವೃದ್ಧರು ವಿಪ್ರರಲಿ ಸ
ನ್ಮಾನನೀಯರು ಶೌರ್ಯವೃದ್ಧರು
ಮಾನವೇಂದ್ರರೊಳಧಿಕವಿದು ಪೌರಾಣಸಿದ್ಧವಲೆ ।
ಜ್ಞಾನವೃದ್ಧನು ಕೃಷ್ಣನಾಹವ
ದೀನನೇ ಘನಶೌರ್ಯನೆಂಬುದ
ತಾನಱಿಯನೇ ಚೇದಿಪಾಲಕನೆಂದನಾಭೀಷ್ಮ ॥ ೫೦

ಏನನೆಂಬೆನು ಧರ್ಮತತ್ವವಿ
ಧಾನದಲಿ ಮುನಿಮುಖ್ಯರಿವರ

ಜ್ಞಾನಿಗಳ ಶಿಶುಪಾಲ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನಪಂಡಿತನೆ ।
ಆನಿಶಾಟನು ಮೆಚ್ಚ ದಗ್ಗದ
ಭಾನುರಶ್ಮಿಯನಂಧಕಾರ
ಜ್ಞಾನನಿಷ್ಠರು ನಿಪುಣರೈ ಸಲೆ ಯೆಂದನಾಭೀಷ್ಮ ॥ ೫೧

ಈತ ಸಚರಾಚರದ ಗುರು ವಿ
ಖ್ಯಾತಋತ್ವಿಜನೀತನಾಚಾ
ರ್ಯಾತಿಶಯನೀತನು ಮಹಾಪ್ರಿಯನೀತ ನೃಪನೀತ ।
ಸ್ನಾತಕವ್ರತಿಯೀತ ಯೀತನ
ಮಾತು ನಿನಗೆತ್ತಣದು ಸಲೆ ಖ
ದ್ಯೋತಕೆತ್ತಣ ಸೂರ್ಯಮಂಡಲವೆಂದನಾಭೀಷ್ಮ ॥ ೫೨

ಕರುಣಿಸೈ ಗಾಂಗೇಯ ಕೃಷ್ಣನ
ಚರಿತವನು ಶಿಶುಪಾಲಭೂಪನ
ಕರಣವೃತ್ತಿಯ ಕದಡು ಹಣೆಯಲಿ [1] ದೈವದೂರನಲೆ ।
ದುರುಳನಿವನ ದುರುಕ್ತಿಗಳ ಕೇ
ಳ್ದರಿಗೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವಿದು ವಿ
ಸ್ತರಿಸಬೇಹುದು ಸಕಲಜನಮತವೆಂದನಾಭೂಪ ॥ ೫೩

ಕೇಳು ಧರ್ಮಜ ಸಕಲಮುನಿಗಳು
ಕೇಳಿರೈ ನೆರೆದವನಿಪಾಲರು
ಕೇಳಿರೈ ನೆಱೆ ಕೇಳಿರೈ ಚಿತ್ತಾವಧಾನದಲಿ ।
ಶ್ರೀಲತಾಂಗಿಯ ವಲ್ಲಭನ ಶ್ರುತಿ
ಮೌಳಿಮಂಡಿತಪಾದಪೀಠನ
ಲೀಲೆಯನು ಚಿತ್ತೈಸಿ ಗದುಗಿನ ವೀರನಾರಣನ ೫೪

ಒಂಭತ್ತನೆಯ ಸಂಧಿ ಮುಗಿದುದು.

---

1 ತಿಳಿಯಲಿ, ಚ.

ಹತ್ತನೆಯ ಸಂಧಿ.

ಸೂಚನೆ.

ದೇವ ದೇವನನುಪನಿಷತ್ಕಾಂ
ತಾವಳೀಕಮನೀಯನನು ರಾ
ಜೀವಪೀಠನ ಪಿತನನಭಿವರ್ಣಿಸಿದನಾಭೀಷ್ಮ ॥

ಭೀಷ್ಮರು ಕೃಷ್ಣಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಲಾರಂಭಿಸುವಿಕೆ.

ಕೇಳು ಜನಮೇಜಯ ಧರಿತ್ರೀ
ಪಾಲ ವಿರಚಿತಪದಯುಗಪ್ರ
ಕ್ಷಾಲನಾಚಮನೀಯನಾಗಿ ವಿಶುದ್ಧಭಾವದಲಿ ।
ಶ್ರೀಲಲಿತತಲ್ಪದ ಯಶೋದಾ
ಬಾಲಕಂಗಭಿನಮಿಸಿ ನಿಮಿಷನಿ
ಮೀಲಿತಾಕ್ಷನು ಕಣ್ದೆಱೆದು ಮುನಿಜನಕೆ ಕೈಮುಗಿದು ॥ ೧

ವರಋಷಿಗಳಾಜ್ಞೆಯಲಿ ವಿಶ್ವಂ
ಭರನ ವಿಷಯೀಕರಿಸಿ ರಾಜಾ
ಧ್ವರಸಮರ್ಥನ ಭವವಿನಾಶನ ಸುಪ್ರಯೋಜಕನ ।
ಅಱಿವ ತೆಱದಿಂದೆನ್ನ ಮತಿ ಗೋ
ಚರಿಸುದುದ ಪೇೞುವೆನು ಕೃಷ್ಣನ
ಪರಮಲೀಲಾಲಲಿತಚರಿತವನೆಂದನಾಭೀಷ್ಮ ॥ ೨

ಘನರಜೋಗುಣದಲ್ಲಿ ಚತುರಾ
ನನ ತಮೋಗುಣದಲ್ಲಿ ಶಂಕರ
ನೆನಿಸಿ ಸತ್ವಗುಣಾನುಗತಿಯಲಿ ವಿಷ್ಣುವೆಂದೆನಿಸಿ ।

ಘನಜಗನ್ಮಯನಾಗಿ ಸರ್ವಾ
ತ್ಮನು ಮಹೇಶ್ವರನೆನಿಪನೀತನ
ನೆನಹನೀತನ ನಿಜವನರಿವ ಮಹಾತ್ಮನಾರೆಂದ ॥ ೩

ಈತನವ್ಯಕ್ತನು ವಿಚಾರಿಸ
ಲೀತನಮಲವ್ಯಕ್ತಲಿಂಗನ
ಜಾತನವ್ಯಯನಪ್ರಮೇಯನಗವ್ಯನದ್ವಯನು ।
ಈತ ಚೈತನ್ಯಾತ್ಮ ನಿರ್ಗುಣ
ನೀತ ಗುಣಸಂಯೋಗಿ ಸರ್ವಗ
ನೀತ ಚಿನ್ಮಯನೀತನಾ ಹರಿಯೆಂದನಾಭೀಷ್ಮ ॥ ೪

ಜಲನಿಧಿಯ ಬುದ್ಬುದ ತರಂಗಾ
ವಳಿಗಳಾಜಲಧಿಯಲಿ ತೋರುವ
ವಡಿವುವೀವೈಕುಂಠವಿಮಲಜ್ಞಾನ ಜಲಧಿಯಲಿ ।
ಹೊಳವುದಡಿವುದು ವಿಶ್ವವೀತನ
ನುಡಿಹಿ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ ಮಾಯಾ
ಲಲನೆ ಯಿಕ್ಕಿದ ಮದ್ದು ಜೀವರಿಗೆಂದನಾಭೀಷ್ಮ ॥ ೫

ಭ್ರಾಮಕದೊಳೀ ವಿಷಯಸೌಖ್ಯದ
ರಾಮಣೀಯಕದೊಳಗೆ ಮುಳುಗಿ ನಿ
ರಾಮಯನು ಪರತತ್ವಮಯನಚ್ಯುತನು ತಾನಾದ ।
ಈಮುಕುಂದನ ಮರೆದು ಕರ್ಮವಿ
ರಾಮದಲಿ ಕುದಿವವರು ಮಾಯಾ
ಕಾಮಿನಿಯ ಕೈಮುಸಕದಲಿ ಮರುಳಾಗದಿರರೆಂದ ॥ ೬

ಭೂತಜನನಸ್ಥಿತಿಗೆ ಕಾರಣ
ನೀತನೀತಂಗಿಲ್ಲ ಕಾರಣ
ನೀತ ಜಾಗ್ರತ್ಸ್ವಪ್ನಸುಪ್ತಿಗಳೆಂಬವಸ್ಥೆಗಳ ।

ಆತುರಿಯುದಾತುರಿಯು ತುರ್ಯಾ
ತೀತಲಕ್ಷಣನಿತ್ಯನಿರ್ಮಲ
ನೀತನಮಲಜ್ಞಪ್ತಿ [1] ಚಿನ್ಮಯನೆಂದನಾಭೀಷ್ಮ ॥ ೭

ಇರದೆ ತಿಲದಲಿ ತೈಲ ಕಾಷ್ಠದೊ
ಳಱಿವ ತಂದರೆ ಹುತವಹನನೇ
ನಱಿಯುಬಾರದೆ ವಿಷ್ಣು ಚೈತನ್ಯಾತ್ಮನೆಂಬುದನು ।
ಹೊಱಗೊಳಗೆ ಸಂಸ್ಥೂಲಸೂಕ್ಷ್ಮಾಂ
ತ್ಕರದೊಳಗೆ ಹರಿಯುತ್ತಿಯೆ ವಿಶ್ವವ
ಹೊಱೆವ ಹೊಂದಿಪರುಂಟೆ ಹೊರಬಿಗರೆಂದನಾಭೀಷ್ಮ ॥ ✓ ೮

ಹೂಹೆಗಳು ಹೊಯ್ದಾಡವೇ ನಿ
ರ್ವಾಹಸೂತ್ರದ ಕುಣಿಕೆಗಾಱಿನ
ಗಾಹಿನಲಿ ತಜ್ಜಗದ ಜೀವರ ಸುಕೃತದುಷ್ಕೃತವ ।
ಹೋಹರಿಕೆಯುಲಿ ತಂದು ಭವದಲಿ
ಸೋಹಿ ಸುತ್ತಿಸುವನೀಚರಾಚರ
ಜೋಹವಿದು ನಿಜಲೀಲೆಯಿಾ ಹರಿಗೆಂದನಾಭೀಷ್ಮ ॥ ೯

ಈತನಚ್ಯುತನಲ್ಲನಿಸಿ ವಿಪ
ರೀತಮಿಥ್ಯಾಜ್ಞಾನ ತೋಱಿದೊ
ಡೀತನಲಿ ತಪ್ಪೇನು ನಿಜಪರಮಾತ್ಮಭಾವನೆಗೆ [2] ।
ಭೀತನೊಬ್ಬನು ಕನಸಿನಲಿ ತ
ನ್ನಾತಲೆಯ ತಾನರಿದು ಪಿಡಿದುದ
ನೇತಱಿಂದಲಿ ಕಂಡನೈ ಶಿಶುಪಾಲ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೧೦

ಭ್ರಮೆಯು ಭುಜಗನೊ ರಜ್ಜುವೋ ಜಂ
ಗಮವು ಕಲ್ಪಿತಪುರುಷನಾತ್ಮನೊ
ವಿಮಲಸಂವಿದ್ರೂಪನಾತ್ಮನೊ ಜೀವ ಪರ[illegible]ನಲಿ ।

---

[1] ವ್ಯಕ್ತಿ, ಚ. [2] ನೆನಿಸಿದೊಡೆ, ಕ. ಖ.

ಕಮಲನಾಭನೆ ನಿಜವೊ ವಿಶ್ವ
ಕ್ರಮವೆ ನಿಜವೊ ಚೈದ್ಯಭೂಪತಿ
ಕುಮತಿ ಕಪಿಗೇಕಮಲಮಾಣಿಕ ವೆಂದನಾಭೀಷ್ಮ ॥ ೧೧

ತೋಱುವೀಮಹದಾದಿಭೂತದೊ
ಳೋಱುಗುಡಿಸದೆ ನಿಂದ ಮೂವ
ತ್ತಾಱು ತತ್ವದೊಳೀತನೇ ಮಣಿಗಣದ ಗುಣದಂತೆ ।
ತೋಱುವೀತೋಱಿಕೆಯು ತುಷವನು
ತೂಱಿವರೆ ಮೇಣ್ ವಿಶ್ವಮುಖದಲಿ[1]
ತೋಱಿ ತೋಱದೆ ಮೆಱೆವನೀಹರಿ ಯೆಂದನಾಭೀಷ್ಮ ॥ ೧೨

ಸ್ವೇದಜಾಂಡೋದ್ಭಿಜ್ಜರಾಯುಜ
ಭೇದವಾದ ಚತುರ್ವಿಧದ ಭೂ
ತೋದರನ ತದ್ಭೂತಮಯ ತದ್ಭೂತಭಾವನನ ।
ವಾದಕೊಳ್ಳದ ಬಹುಳವಸ್ತುವ
ನೀದುರಾತ್ಮಕನೆತ್ತ ಬಲ್ಲನು
ಬೀದಿಯಲಿ ಬಿದ್ದಿದೆಯೆ ಬೊಮ್ಮವಿದೆಂದನಾಭೀಷ್ಮ ॥ ೧೩

ನೆಳಲು ಜಲದಲಿ ನಡುಗಲಿನಮಂ
ಡಲಕೆ ಕಂಪವೆ ಧೂಮಶಿಖಿಯು
ಪ್ಪಳಿಸಿದೊಡೆ ಕಂದುವುದೆ ನಭ ಕೆಂಧೂಳಿಯೊಡೆಮುಱಿದು ।
ಸುೞಿದೊಡನಿಲನ ತೊಳವರೇ ನರ
ರೊಳಗೆ ನರರೂಪದಲಿ ಜನಿಸಿದೊ
ಡೊಳಗು ಡಿಳ್ಳವೆ ಪರಮಸುಖಸಿಧಿಗೆಂದನಾಭೀಷ್ಮ ॥ ೧೪

ಗುಣಮಯದ ಗರುವಾಯಿಯಲಿ ಜೀ
ವಣಿಗೆಗೊಂಬನು ಭೂತದಿಂದ್ರಿಯ
ಗಣದೊಡನೆ ನಿಜಪೌರುಷದಲೊದಗಿದ ಪವಾಡಿಗಳ ।

---

1 ತದುಪಹಿತದಲಿ, ಕ, ಖ.

ಗುಣವ ಝಾಡಿಸಿದೊಡೆ ಸಮಷ್ಟಿಯು
ಹಣಿದದಲಿ ಮುಱಿದಿದಿರನಗಲಕೆ
ಕುಣಿವ ಚಾಪಲಬೊಮ್ಮ ಗಜವಿದನಱಿವನಾರೆಂದ ॥ ೧೫

ಕೊಲೆಯು ಕವತೆಯು ಕನಸಿನಲಿ
ಕಳವಳಿಸಿದರೆ ದಿಟವೇ ಮನೋರಥ
ಫಲವನನುಭವಿಸಿದರೆ ಯನುಭವಸಿದ್ಧವೇ ತನಗೆ ।
ಹೊಳೆವ ಜಗದಲಿ ಹೊಳೆದು ತ
ನ್ನೊಳಗಡಗಿದು ತಾನಾಗುತಿದ ಬೊಮ್ಮಕೆ
ಹಱಿವು ಹೊರುವುದೆ ನಿತ್ಯಶುದ್ಧನೊಳಂದನಾಭೀಷ್ಮ ॥ ೧೬

ನೋಟ ಸುತ್ತಲು ಬೇಹುದೇ ಹರಿ
ದಾಟವಗಲಕೆ ಬಳಕೆಯಲಿ ಮಾ
ತಾಟ ಸುಟಿವಿನೊಳಗಗಳದ ಹಿಡಿಬಂದಿ ಹರಹಿನಲಿ ।
ಬೇಟದಲಿ ಮೂವಣ್ಣ ದಾಕೆಯು
ಕೂಟದಲಿ ಕುಱುಹಾಗಿ ಮಿಗೆ ನಿ
ಲ್ಗೋಟಿಸುವರೆನೆ ನಿಜದಿಟ್ಟಬೊಮ್ಮವಿದೆಂದನಾಭೀಷ್ಮ ॥ ೧೭

ಭೂತಭವ್ಯಭವತ್ಪ್ರಧಾನ
ಖ್ಯಾತತತ್ವಪ್ರಕೃತಿಪೂರುಷ
ನೀತ ಸಚ್ಚಿನ್ಮಾತ್ರಲಿಂಗನು ಪರಶಿವಾತ್ಮಕನು ।
ಸೋತು ನುಡಿ ಮನದೊಡನೆ ಮರಳಿದೊ
ಡಾತ ಸತ್ಯಜ್ಞಾನಮಯು ನಿ
ರ್ಧೂತಮಾಯಾತಿಮಿರನೀಹರಿ ಯೆಂದನಾಭೀಷ್ಮ ॥ ೧೮

ದೆಸೆ ಪರಿಚ್ಛೇದಿಸದ ನುಡಿ ಹವ
ಣಿಸದ ಕಲ್ಪಸಹಸ್ರಕೋಟಿಯೊ
ಳಸಮಸೆಯು ಮಾಡದ ಮಹತ್ವದೊಳುರುಮಹತ್ವದಲಿ ।

ಎಸೆವನಣುವಿಂಗಣುವೆನಿಸಿ ನಿ
ರ್ಮಿಸಿ ವಿಭಾಡಿಸಿ ಬರೆಸೆಟೆದು ಹೆ
ಚ್ಚಿಸಿ ಮುಱಿದನೀಜಗವನೀಹರಿ ಯೆಂದನಾಭೀಷ್ಮ ॥ ೧೯

ಯಜ್ಞದಧಿಪತಿ ಯೀತನೀತನು
ಯಜ್ಞಪುರುಷನು ಸ್ರುಕ್ಸ್ರುವಾದಿಯು
ಯಜ್ಞಸಾಧನವೀತನೀತನು ಮಂತ್ರಕಾಲಾತ್ಮ ।
ಯಜ್ಞವೀತನು ಕರ್ಮವೀತನು
ಯಜ್ಞದಲಿ ಯಜಮಾನನೀತನು
ಯಜ್ಞಫಲವೀದೇವಕೀಸುತನೆಂದನಾಭೀಷ್ಮ ॥ ೨೦

ಒಂದೆನಿಸಿ ತೋಱಿಸುವನೆರಡಱೊ
ಳೊಂದಿ ಮೆಱೆವನು ಮೂಱುನೆಲೆಯಲಿ
ನಿಂದು ನಾಲ್ಕನು ಬಳಸಿ ವಿಭುವಾಗೈದು ತಾಣದಲಿ ।
ಹಿಂದು ಮುಂದಿಂದೆಂದು ಬಹುವಿಧ
ದಿಂದ ಮಾಯಾಗುಪ್ತನಾಗಿ ಮು
ಕುಂದ ತೋಱುವನೀತನಂಕವನಱಿವರಾರೆಂದ ॥ ೨೧

ದ್ವಿಜರು ಮುಖದಲಿ ಭೂಪರೀತನ
ಭುಜದಲಾದರು ನಿಖಿಳವೈಶ್ಯ
ಪ್ರಜೆ ಘನೋರುಗಳಿಂದ ಶೂದ್ರರು ಪಾದಪದ್ಮದಲಿ ।
ದ್ವಿಜಪತಿ ಸ್ವಾಂತದಲಿ ವರವಾ
ರಿಜಸಖನು ಕಂಣ್ಣಿನಲಿ ವದನಾಂ
ಬುಜದಲಿಂದ್ರಾದಿಗಳು ಜನಿಸಿದರೆಂದನಾಭೀಷ್ಮ ॥ ೨೨

ಗಗನ ವೀತನ ನಾಭಿ ದಶದಿ
ಕ್ಕುಗಳು ಕಿವಿ ಫಣಿಲೋಕ ವಿಮಳಾಂ
ಘ್ರಿಗಳು ಧ್ರುವನಿಂ ಮೇಲು ಭಾಗ ಮುರಾಂತಕನ ಮಕುಟ ।

ಗಗನಮಣಿ ಶಂಕರವಿರಿಂಚಾ
ದಿಗಳು ದೇವನ ರೋಮಕೂಪದೊ
ಳಗಣಿತಾಮರನಿಕರವಿಹುದಿದನಱಿವರಾರೆಂದ ॥ ೨೩

ಪ್ರಳಯದಲಿ ಧರೆ ಕಱಗುವುದು ಜಲ
ದೊಳಗೆ ತಜ್ಜಲ ವಡಗುವದು ಶಿಖಿ
ಯೊಳಗೆ ತತ್ಪಾವಕನು ಪವನದೊಳಾತನಭ್ರದಲಿ ।
ಬಳಿಕಹಂತತ್ವದಲಿ ಗಗನವೆ
ನಿಲುಗು ಹಂಮು ಮಹತ್ತಿನಲಿ ಮಹ
ದಱಿವು ಮಾಯೆಯೊಳಾಕೆಯಡಗುವಳೀತನಂಘ್ರಿಯಲಿ ॥ ೨೪

ಧರಣಿ ತಾನೈವತ್ತುಕೋಟಿಯ
ಹರಹು ಭೂಮಿಗೆ ಹತ್ತುಮಡಿ ಖರ
ರ್ಪರ ಕಟಾಹವದಕ್ಕೆ ದಶಗುಣ ದಶಗುಣೋತ್ತರದ ।
ಪರಿವಿಡಿಯಲುದಕಾಗ್ನಿ ಹರಿಪು
ಷ್ಕರವಹಂಮಹದಾದಿಸಪ್ತಾ
ವರಣವೀಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವೀತನ ರೋಮರೋಮದಲಿ ॥ ೨೫

ದೇವನಂಗೋಪಾಂಗದಲಿ ವೇ
ದಾವಳಿಗಳುಚ್ಛ್ವಾಸದಲಿ ತೀ
ರ್ಥಾವಳಿಗಳಂಘ್ರಿದ್ವಯಾಂಬುಜದ ಮಕರಂದದಲಿ ।
ಪಾವನಕೆ ಪಾವನನು ಜೀವರ
ಜೀವನನು ಮೃತ್ಯುವಿಗೆ ಮೃತ್ಯುವ
ದಾವ ಲೆಕ್ಕದೊಳೀತನಿಹನೆಂದಱಿವರಾರೆಂದ ॥ ೨೬

ವಿಶ್ವಶಿಲ್ಪದ ಕುಶಲಹಸ್ತನು
ವಿಶ್ವರಕ್ಷೆಯ ಮಂತ್ರವಾದಿಯು
ವಿಶ್ವಸಮಿಧೆಯೊಳಗ್ನಿಕಾರ್ಯದ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿವಟು ।

ವಿಶ್ವನಾಟಕಸೂತ್ರಧಾರನು
ವಿಶ್ವವಿಷಯದಲ್ಲೈಂದ್ರಜಾಲಿಕ
ವಿಶ್ವದಂತಸ್ಸ್ವ್ಯತಚೇತನನೀತ ನೋಡೆಂದ ‖ ೨೭

ಇರಲಿರಲು ಕಲ್ಪಾವಸಾನಕೆ
ಬಿರಿವುದೀಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಬಹಿರಾ
ವರಣಜಲವೀಜಲದೊಳೊಂದಾಯ್ತೇಕರೂಪದಲಿ ।
ಹರಿ ವಿನೋದದಲೊಬ್ಬನೇ ಸಂ
ಚರಿಸುತಿರ್ದನು ಬಳಿಕ ಕಾಲಾಂ
ತರದೊಳಗೆ ಮಧುಕೈಟಭರು ಜನಿಸಿದರು ಕರ್ಣದಲಿ ‖ ೨೮

ಲೀಲೆಯಲಿ ಬಳಿಕವದಿರೊಡನೆ ವಿ
ಟಾಳಿಸಿತು ಮನ ಕಾದಿದರು ಬಲು
ಕಾಳಗವನವರಿತ್ತ ವರದಲಿ ಹಿಡಿದು ದಾನವರ ।
ಸೀಳಿ ಬಿಸುಟನು ಖಳರ ಮೇದ
ಸ್ಸಾಳಿ ಮುಳುಗಿತು ಜಲದೊಳದರಿಂ
ಮೇಲು ಪೆಸರಾಯ್ತುಳಗೆ ಮೇದಿನಿಯೆಂಬ ನಾಮದಲಿ ‖ ೨೯

ಆಮಧುವನಾಕೈಟಭನ ಮುರಿ
ದೀಮಹಾತ್ಮಕನೊಡನೆ ವಾದಿಸು
ವೀಮರುಳನೇನೆಂಬೆನೈ ಶಿಶುಪಾಲಬಾಲಕನ ।
ಕಾಮರಿಪು ಕಲ್ಪಾಂತವಹ್ನಿ
ವ್ಯೋಮರೂಪನುದಾರಸುಗುಣಸ
ನಾಮ ಚಿನ್ಮಯನೀತನೀತನನರಿವರಾರೆಂದ ‖ ೩೦

ಶ್ರುತಿಪುರಾಣಸಮಸ್ತಶಾಸ್ತ್ರ
ಸ್ಮೃತಿವಿಭಾಗಾರ್ಥಕೆ ವಸಿಷ್ಠನ
ಸುತನ ಸುತನಲಿ ವಿಮಲವೇದವ್ಯಾಸನಾಮದಲಿ ।

ವ್ರತಿಜನೋತ್ತಮ ಜನಿಸಿದನು ಯದು
ಪತಿ ಕಣಾ ತಾನೀತನೀಮೂ
ರ್ತಿಗೆ ಗಮ್ಯವೆ ಗರುವದೈವದ ಗಾಢಗತಿಯೆಂದ ॥ ೩೧

ಮನುವೆಱೆವನಜ ಬಲ್ಲನೀಶ್ವರ
ನೆನೆವ ನಾರದಮುನಿಪ ವರ್ಣಿಪ
ಮನದಿ ಸನಕಸನತ್ಸುಜಾತಾದ್ಯರಿಗಿದೇ ಬೆಸನ |
ಮುನಿಗಳಿಗೆ ಮುಕ್ತರಿಗೆ ಕರ್ಮದ
ಕಣಿಗಳಿಗೆ ಕೋವಿದರಿಗಿದೆ ಜೀ
ವನವಿದೇ ಗತಿ ಪರಮವೃಷ್ಣವತತ್ವವಿದೆ ಯೆಂದ ॥ ೩೨

ವೇದಕೀಸುಬ್ಬಸ ವಿರಿಂಚಹ
ರಾದಿಗಳು ಕಿಗ್ಗಡಲಲಿರೆ ಸನ
ಕಾದಿಮುನಿಗಳು ತಡಿಯಲಿದ್ದರು ತೆರೆಯ ಹೊಯ್ಲಿನಲಿ |
ವಾದಿಗಳ ದುಸ್ತರ್ಕ ನಶಿದುದು
ವಾದದಲಿ ದುಸ್ತರಮುರಾರಿಮ
ಹೋದಧಿಯನೀಬಣಗುದಾನವ ಭಂಗಿಸುವನೆಂದ ॥ ೩೩

ಆಕಟ ನಿರ್ಗುಣತತ್ವವಿದೆ ನಾ
ಟಕದ ಬಹುರೂಪಿನಲಿ ಪರಮಾ
ತ್ಮಕ ಪರಾನಂದೈಕರಸವಿದೆ ಮನೆಯ ಕೇಲಿನಲಿ |
ಪ್ರಕಟಮಾಯಾಗುಪ್ತಪರಮಾ
ತ್ಮಕಮಹಾನಿಧಿ ಸಭೆಯೊಳಿರುತಿರೆ
ವಿಕಳಮತಿಗಳು ತರುಬಕು [1] ಗೆಡುವರು ಶಿವ ಶಿವಾ ಯೆಂದ ॥ ೩೪

ನಿರವಯವತತ್ತ್ವೈಕರಸವಿದೆ
ನರಮನೋಹರರೂಪಿನಲಿ ವ್ಯವ
ಹರಣಸಂಜ್ಞಾರಹಿತವಿದೆ ಕೃಷ್ಣಾಭಿಧಾನದಲಿ |

1 ವೀಚಕು, ಚ.

ಭರಿತಬಹಳಬ್ರಹ್ಮವಿಶ್ಲಿಯೊ
ಧರಣಿಯಲಿ ಸಂಚರಿಸುತಿದೆ ಮುರ
ಹರನ ತತ್ವರಹಸ್ಯಮುದ್ರೆಯನರಿವರಾರೆಂದ ॥ ೩೫

ಏಕೆ ಕನ್ನಡಿ ಕುರುಡರಿಗೆ ತಾ
ನೇಕೆ ಸಾಳಗ ಶುದ್ಧಬಧಿರರಿ
ಗೇಕೆ ಮೂರ್ಖಸಮಾಜದಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯಸನ್ನಾಹ ।
ಏಕೆ ಖಳರಿಗೆ ನಯವಿಧಾನ
ವ್ಯಾಕರಣ ತಾನೇಕೆ [1] ಘಢ ಲೋ
ಕೈಕಪಾತಕಗೆಂದು ನುಡಿದನು ಜಱಿದು ದಾನವನ ॥ ೩೬

ಹೊಗಳಿ ದಣಿಯವು ವೇದತತಿ ಕೈ
ಮುಗಿದು ತಣಿಯರು ಕಮಲಭವಭವ
ರೊಗುಮಿಗೆಯ ಮಾನಸಸಮಾಧಿಯ ಸಾರತತ್ವದಲಿ ।
ಬಗೆದು ತಣಿಯರು ಯೋಗಿಗಳು ಕೈ
ಮುಗುಚಿ ತಣಿಯರು ಕರ್ಮಿಗಳು ಮೂ
ಜಗದ ದೈವದ ದೈವ ಕೃಷ್ಣನ ಬೈವನಿವನೆಂದ ॥ ೩೭

ಈತ ಕಾಣಿರೆ ಘನಚರಾಚರ
ಚೇತನತ್ವದ ಬಹಳ [2] ಜೀವ
ವ್ರಾತವನು ತುಂಬಿದನು ಪಡಗಿನೊಳೌಕಿ ಬಾಲ್ಯದಲಿ ।
ಆತತಮನೆಂಬಸುರನನು ಕಿಱು
ಘಾತಿಯಿಂದವೆ ಮಡುಹಿ ವೇದವ
ನೀತ ತಂದನು ಮತ್ಸ್ಯರೂಪಿನೊಳೆಂದನಾಭೀಷ್ಮ ॥ ೩೮

ಖೂಳನಾಯಗಳು ಬಲ್ಲರೇ ಶಿಶು
ಪಾಲಕಾದಿಕುಠಾರನೀಗೋ
ಪಾಲ ಕಾಣಿರೆ ಕೂರ್ಮರೂಪವ ಧರಿಸಿ ಮೇದಿನಿಯ ।

---

[1] ಪಾಂಡಿತ್ಯ, ಚ. [2] ವಿಹಿತ, ಚ.

ಸಾಲ ಹೆಡೆಯಲಿ ಪೊತ್ತ ಪನ್ನಗ
ಪಾಲಕನನಾಮಂದರದ ಕಡೆ
ಗೋಲನಾಂತ ಮಹಾತ್ಮನೀತನನರಿವರಾರೆಂದ ॥ ೩೯

ಇವನ ಹವಣಿಯ ಮುನ್ನ ಕೃತಯುಗ
ದವರೊಳದಟ ಹಿರಣ್ಯಲೋಚನ
ನವನಿಯನು ಕದ್ದೋಡಿದನು ಹೊಕ್ಕನು ರಸಾತಳವ ।
ಅವನ ಬೆಂಬತ್ತಿದನು ಯಜ್ಞ
ಪ್ರವರದೇಹನು ವೇದಮಯ ನೀ
ಭವವಿಮೋಹನು ಘನವರಾಹನು ಕೃಷ್ಣ ನೋಡೆಂದ ॥ ೪೦

ತೂಳಿದನು ದಂಡೆಯಲಿ ದೈತ್ಯನ
ಸೀಳಿದನು ದಿಕ್ಕರಿಫಣೀಂದ್ರರ
ಮೇಲೆ ಜಗವನು ಹರಹಿದನು [1] ಸಂತೈಸಿದನು ಜಗವ ।
ಹೇಳಲಜರುದ್ರಾದಿದೇವರ [2]
ತಾಳಿಗೆಗಳೊಣಗಿದುವು ಭಂಗಿ ಚ
ಡಾಳಿಸಿತಲಾ ಚೈದ್ಯಭೂಪತಿಗೆಂದನಾಭೀಷ್ಮ ॥ ೪೧

ಆಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷನ ಸಹೋದರ
ನೀಹರಿಯನವಗಡಿಸಿ ದೈವ
ದ್ರೋಹಿ ಬಹುವಿಧವ್ಯಥೆಗಳಲಿ ಬೇಸರಿಸಿದನು ಮಗನ ।
ಆಹವದೊಳಚ್ಯುತ ಮುಕುಂದ ಮ
ಹಾಹಿತಲ್ಪ ಮಹೇಂದ್ರವಂದ್ಯ
ತ್ರಾಹಿ ಯೆಂದನವರತ ಮೊರೆಯಿಡಿದನಂದು ಪ್ರಹ್ಲಾದ ॥ ೪೨

ಕಾದುದೀತನ ನಾಮವಾ ಪ್ರ
ಹ್ಲಾದನಾಸುರ ಬೇಸರನು ಬಿಡ
ಕೀದಯಾಬ್ಧಿಗೆ ದನುಜಪತಿ ದಿಟ್ಟಿಸಿದ ಕಂಭದಲಿ ।

[1] ಧರಣಿಯ ನಿಲಿಸಿದನು, ಚ. [2] ಮುರೇಂದ್ರರ, ಚ.

ಆದುದಾವಿರ್ಭಾವ ಸಿಡಿಲಿನ
ಸೋದರದ ಕಣ್ಣುಗಳ ಭಾಳದ
ಬೀದಿಗಿಚ್ಚಿನ ರೌದ್ರದಲಿ ನರಸಿಂಹಮಯವಾದ ॥ ೪೩

ಉಗುರಲಸುರನ ಕರುಳ ದಿಂಡೆಯ
ನುಗಿದು ಕೊರಳಲಿ ಹಾಯ್ಕಿ ದೈತ್ಯನ
ಮಗನ ಪತಿಕರಿಸಿದನು ತತ್ಕ್ರೋಧಾಗ್ನಿ ಪಲ್ಲವಿಸಿ ।
ಭುಗಿಭುಗಿಲು ಭುಗಿಲೆಂದು ಕರ್ಬೊಗೆ
ನೆಗೆಯಲುರಿ ಹೊರೆದಬುಜಜಾಂಡವ
ಬಗರೊಗೆಯೆ ಭೇದಿಸಿದುದೀತನ ಕೆಣಕಬೇಡೆಂದ ॥ ೪೪

ತ್ರೇತೆಯಲಿ ಬಲಿರಾಜ್ಯ ಭುವನ
ಖ್ಯಾತವಾಯ್ತು ತದಶ್ವಮೇಧದೊ
ಳೀತ ವಾಮನನಾಗಿ ಯಾಚಿಸಿದನು ಪದತ್ರಯದ ।
ಭೂತಳವನಲ್ಲಿಂದ ಬಚ್ಚಿಕ
ಪ್ರೀತಿಯಲಿ ಬಲಿಸ್ವಪತಿಹಸ್ತಾ[1]
ಧೌತಚರಣದೊಳಳೆಯಲಾದುದು ಧರಣಿ ಪದಯುಗಕೆ ॥ ೪೫

ನೆರೆಯದಿರೆ ನೆಲ ನೆಗಹಿದಂಘ್ರಿಗೆ
ಮುಱಿದುದಬುಜಭವಾಂಡ ಖರ್ಪರ
ದೆಱತೆ ಬಿಱಿದಾವರಣಜಲ ಗಂಗಾಭಿಧಾನದಲಿ ।
ಎಱಗಿತೀಗೋವಿಂದನಾರೆಂ
ದಱಿದಿಹೈ ಹರಿಯೊಡನೆ ಜಂಬುಕ
ನಱಿಚಿದೊಡೆ ನಾನೇನ ಹೇಳುವೆನೆಂದನಾಭೀಷ್ಮ ॥ ೪೬

ರಾಯ ಕೇಳೈ ವಿಮಲದತ್ತಾ
ತ್ರೇಯವೆಸರಲಿ ಧರ್ಮವನು ಪೂ
ರಾಯದಲಿ ಪಲ್ಲವಿಸಿದನು ಹೈಹಯನ ರಾಜ್ಯದಲಿ ।

1 ಕಮಲಜಕಟಾಹೋದ್ಭೂತ. ಕ. ಖ. ಚ.

ಬಾಯಬಡಕರು ಬಗುಳ್ದಿದೊಡೆ ಹರಿ
ಯಾಯಿತಕೆ ಪಾಸಟಿಯೆ ಸಿಗವುದ
ಬಾಯ ಬೀಯುಗನೀವೆಯುಕುಂವನನಜೀಸರಾರೆಂದ ॥ ೪೭

ಮಿಡುಕಿದರೆ ರಾವಣನ ಸೆಱೆಯುಲಿ
ಕೆಡಹಿದನಲಾ ಕಾರ್ತವೀರ್ಯನು
ಕಡುಹನಾನುವ ದಿಟ್ಟರುಂಟೇ ದೇವದೈತ್ಯರಲಿ ।
ತೊಡಕಿದರೆ ಬಟ್ಟಿಕಾನೃಪನ ತೋ
ಳಡವಿದಱಿದು ಮಹೀಶವಂಶವ
ತಡೆಗಡಿದನೀಕೆಡಲಿಕಾಱನ ತೋಟಿ ಬೇಡೆಂದ ॥ ೪೮

ಖರನ ತಿಸಿರನ ದೂಷಣಾದ್ಯರ
ಶಿರವ ಚೆಂಡಾಡಿದನು ಘನಸಾ
ಗರಕೆ ಕಟ್ಟಿದ ಕಟ್ಟೆಯಿದಲಾ ಕಾಣದೇ ಲೋಕ ।
ಹರಿಬವ್ರೋ ಮೋಕ್ಷ ಪೌರುಷವ್ರೊ ಮ
ತ್ಸರವ್ರೊ ಮೋಹ್ರಾ ರಾಂಕವ್ರೊ ಹುಲು
ಮೊಱಡಿ ಸೆಣಸುವುದೆ ಸುರಾದ್ರಿಯೊಳಂದನಾಭೀಷ್ಮ ॥ ೪೯

ಆವುದಂತರ ಸಿಮೆಗೆ ಹಿಂದಣ
ರಾವಣನೊಳವೆಗಡಿಸಲಾತನ
ಥೂವನನು ಮುಱಿದವನ ತಂಗಿಯ ಮುಖವ ಭಂಗಿಸಿದ ।
ದೇವದಲ್ಲಣನಿಂದ್ರವಿಜಯ ಸು
ರಾವಳಿಯ ದೆಸೆಪಟಕೆಸಿದ ದೈ
ತ್ಯಾವಳಿಯ ಕಡಿಖಂಡದೊಟ್ಟಿಲಿನಾತ [1] ನೋಡೆಂದ ॥ ೫೦

ಹರಗಿರಿಯ ಮಾಟಿತ್ತಿ ದುಬ್ಬಟೆ
ಯುರಸೆಲಾದಶವದನನಾತನ
ಶಿರದುವಾರ [2] ವನಿಡಿದು ದಣಿಸನೇ ದೆಸೆಯ ದೇವಿಯರ ।

[1] ರಾವ., ಚ. [2] ಶರದವಾರ, ಚ.

ಬರಡನಿವನೀದ್ಯೈವದೊಡನು
ಬ್ಬರಿಸಿದರೆ ತಮ್ಮಿಬ್ಬರಕ್ಷ್ಯಂ
ತರವೆನಿವರಱಿಯರೆ ಮುನೀಂದ್ರರು ಶಿವಶಿವಾ ಯೆಂದ ॥ ೫೧

ಹಿಂದೆ ಕೃತಯುಗಸಮಯದಲಿ ಸುರ
ವೃಂದದೊಡನಸುರರಿಗೆ ಕೊಂಡೆಯ
ದಿಂದ ಮಸೆಮಸೆದಂಕವಾದುದು ಕಳನ ಕಾಳಗಕೆ ।
ಬಂದುದಾ ತೆತ್ತೀಸಕೋಟಿಗ
ಳೊಂದು ದೆಸೆ ಜಂಭಾದಿದಾನವ
ರೊಂದು ದೆಸೆ ಹೊಯ್ದಾಡಿತೇನೆಂಬೆನು ಮಹಾದ್ಭುತವ ॥ ೫೨

ಅವರೊಳಗ್ಗದ ಕಾಲನೇಮಿ
ಪ್ರವರನಮರವಿಭಾಡ ವರದಾ
ನವಶಿರೋಮಣಿ ದಿವಿಜನಾಯಕಶರಭಭೇರುಂಡ ।
ಬವರದಲಿ ಶಕ್ರಾಗ್ನಿ ಯಮಶಶಿ
ರವಿಕುಬೇರಸಮೀರಣಾದ್ಯರ
ಸವಱಿ ಸಪ್ತಾಂಗವನು ಕೊಂಡನು ಮೇಘವಾಹನನ ॥ ೫೩

ರಣದೊಳೋಡಿದ ಸುರನಿಕರ ಘ
ಲ್ಲಣೆಯನಿಕ್ಕಿತು ಹರಿಗೆ ಕರೆ ಹ
ಲ್ಲಣಿಸು ಗರುಡನನೆನುತ ಜೋಱವಂಟನು ಮುರಧ್ವಂಸಿ ।
ಕೆಣಕಿದನು ದಾನವನನಾಗಳ
ಹಣಿದವನ ಹೊಯ್ದು ಮಳಚಕ್ರದ
ಗೊಣೆಯದಲಿ ಮೆಱೆಸಿದನು ತಲೆಯನು ದಿವಿಜನಗರಿಯಲಿ ॥ ೫೪

ಆಮಹಾಸುರಕಾಲನೇಮಿಸ
ನಾಮನೀಕಾಲದಲಿ ಯಾವವ
ಭೂಮಿಯಲಿ ಜನಿಸಿದನಲಾ ಕಂಸಾಭಿಧಾನದಲಿ ।

ಈಮರುಳು ಹವಣೇ ತದೀಯ
ಸ್ತೋಮ ಧೇನುಕಕೇಶಿವತ್ಸತೃ
ಣಾಮಯುರು ಹಲರಿಹರು ದುಷ್ಪರಿವಾರ ಕಂಸನಲಿ ॥ ೫೫

ಸೇದಿದನು ಪೂತನೆಯಸುವನವ
ಳಾದರಿಸಿ ಮೊಲೆವಾಲನೂಡಿಸೆ
ಪಾದತಳ ಸೋಂಕಿನಲಿ ತೊಟ್ಟಿಲ ಭಂಡಿ ನುಗ್ಗಾಯ್ತು ।
ಸೇದಿ ಕಟ್ಟಿದೊರಳನೆಳೆದರೆ
ಬೀದಿಯಲಿ ಮರ ಮುಱಿದುದೀಕಱು
ಗಾದವನ ಕಯ್ಯಿಂದಲಳಿದುದು ಕಂಸಪರಿವಾರ ॥ ೫೬

* ಆದುರುಳಸರ್ಪನ ವಿಭಾಡಿಸಿ
ಕಾದನಾಗೋವ್ರಗಳನಿಂದ್ರನ
ಬಾಧೆಯನು ಪರಿಹರಿಸಿ ಮಿಗೆ ತಾ ಕಾಯ್ದ ಗೋಕುಲವ ।
ಭೂಧರವ ನೆಱೆ ಕೊಡೆಯ ತೆಱದವ್ರೊ
ಲಾದರಿಸಿದನು ಬೆರಳ ಕೊನೆಯ
ಲ್ಲಾದವೆತ್ತಿದನೇೞುದಿನಪರಿಯಂತ ಕೇಳಂಪ ॥ ೫೭

ಬೀದಿಯಲಿ ಜನ ನೋಡೆ ರಜಕನ
ಮೋದಿ ವಸ್ತ್ರವ ಕಳದು ಕೊಂಡನು
ಮೋದದಿಂದ ಸುಗಂಧವನು ತಂದಿತ್ತ ಕುಬುಜೆಯನು ।
ಆದರಿಸಿ ಮನ್ನಿಸಿ ಸುಧಾಮನ
ಕಾದು ಕುಸುಮವ ಕೊಂಡನೀಕವ
ಲೋದರನ ಸಾಹಸವ ಸತ್ವವನಱಿವರಾರೆಂದ * ॥ ೫೮

ಕೇಶಿ ಧೇನುಕ ವತ್ಸ ಲಂಬ ಬ
ಕಾಸುರ ತೃಣಾವರ್ತನಘನೆಂ
ಬಾಸಮರ್ಥರ ಸೀೞ ಬಿಸುಟನು ಬಾಲಕೇಳಿಯಲಿ ।

* ಈ ಯೆರಡು ಪದ್ಯಗಳು ಕೆಲವು ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.

ಘಾಸಿಯಾದುದು ದಂತಿ ಮಲ್ಲರ
ದೇಸುಘನ ಮಾವನನು ಮರ್ದಿಸಿ
ಮೀಸಲಳಿಯದ ದಿವಿಜಕನ್ನೆಯರೊಡನೆ ಜೋಡಿಸಿದ ॥ ೫೯

ಮುರನ ನರಕನ ಹಂಸಡಿಬಿಕರ
ವರಸೃಗಾಲನ ದಂತವಕ್ರನ
ದುರುಳಪಾಂಡ್ರಕಪಂಚಜನಶುಂಭನ ನಿಶುಂಭನನು ।
ಹರಿ ಹಯಗ್ರೀವಕನ ಸಾಲ್ವನ
ನೊರಸಿದನಲಾ ನಿನ್ನ ಪಾಡಿನ
ದುರುಳರೇ ದೈತ್ಯೇಂದ್ರರೀತನ ಕೆಣಕಿದವರೆಂದ ॥ ೬೦

ಇವನ ಹವಣೇ ತ್ರಿಪುರಹತದಾ
ನವರು ಕುಂಭನಿಕುಂಭಷೆಸರಿನ
ಲವನಿಯುಲಿ ಜನಿಸಿದರು ನಭದಲಿ ರಚಿಸಿದರು ಪುರವ ।
ಅವದಿರು ಕೆಯಾಳಿದರು ನಿರ್ಜರ
ನಿವಹವನು ಬಳಿಕವರನೊಂದೇ
ಬವರದಲಿ ಕೆಡಹಿದನು ಕೃಷ್ಣನನರಿವರಾರೆಂದ ॥ ೬೧

ತೋಳಸಾವಿರವಮರಪತಿ ತೆರೆ
ವಾಳನೊಕ್ಕಲು ಕಂತುಕದ ವೈ
ಹಾಳಿ ಪಾತಾಳದಲಿ ಸಪ್ತದ್ವೀಪ ಮನೆ ತನಗೆ ।
ಶೂಲಿ ಬಾಗಿಲ ಕಾಯ್ವನೀಸು ಚ
ಡಾಳಿಸಿದ ಸಿರಿಯಾರಿಗಾತನ
ತೋಳಡವಿಯನು ನಿನ್ನೆ ತರಿದನು ಕೃಷ್ಣನೋಡೆಂದ ॥ ೬೨

ಆಯುಗದಲಾಯುಗದಲನಿಬರು
ಬೀಯವಾದರು ದೈತ್ಯದಾನವ
ರೀಯುಗದಲೆಸಿತಸುರರನಿಬರು ದುಷ್ಟದಾನವರು ।

ರಾಯರನಿಬರು ದಿವಿಜರಾಯನ
ಲಾಯದಲಿ ಲಂಬಿಸಿದರಾತಜು [1]
ವಾಯು [2] ನಿನಗೀಗಳೆ ವಿಪತಿಯಹುದೆಂದನಾಭೀಷ್ಮ ॥ ೬೩

ಇಂಗಿತದಲಱಿವುದು ಮಹಾತ್ಮರಿ
ಗಂಗವಿದು ಮಧ್ಯಮರು ಕರ್ಣಾಪ
ಥಂಗಳಲಿ ಗೋಚರಿಸಲಱಿವುದು ಲೋಕವೃತ್ತಿಯಿದು ।
ಕಂಗಳಲಿ ಕಂಡರಿವರಧಮರು
ಕಂಗಳಲಿ ಕಿವಿಗಳಲಿ ಮೋಹ ಹರಿ
ಯಿಂಗಿತವನಱಿಯದ ಜಡಾತ್ಮನು ಚೈದ್ಯನಿವನೆಂದ ॥ ೬೪

ಭೀಷ್ಮರು ಹೇಳಿದ ಕೃಷ್ಣ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನು ಸಹದೇವನು ಅಭಿನಂದಿಸುವಿಕೆ.

ಎಲೆ ಪಿತಾಮಹ ನೀವು ನಿಗಮ
ಸ್ಥಳರಹಸ್ಯವನುಪನಿಷತ್ಸಂ
ಕುಳವಚೋಭಿಪ್ರಾಯಪೀಯೂಷವನು ಬೀಱಿದರೆ ।
ಖಳರಿಗತಿದರ್ಪಜ್ವರಪ್ರ
ಸ್ಖಲಿತರಿಗೆ ಸೊಗಸುವುದೆ ಬೆಳುದಿಂ
ಗಳು ವಿಯೋಗಿಗೆ ವಿಷಮವೆಂದನು ನಗುತ ಸಹದೇವ ॥ ೬೫

ಸಹದೇವನು ಕೃಷ್ಣನೇ ಗುರುದೈವವೆಂದು ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಹೇಳುವಿಕೆ.

ಕೇಳಿರೈ ನೆರೆದಖಿಳಪೃಥ್ವೀ
ಪಾಲರಿಗೆ ಕೈಮುಗಿದೆನೀಗೋ
ಪಾಲನೆಮಗಾಚಾರ್ಯನೆಮ್ಮಯ ತಂದೆ ಗುರುದೈವ ।
ಲಾಲಿಸಿದೆವರ್ಚಿಸಿದೆವೀತನ
ಮೇಲೆ ಮುಳಿಸುಂಟಾದೊಡೆನ್ನೊಡ
ನೇಱಲಾತನ ಗಂಡನೆಂದೊದೆದನು ಮಹೀತಳವ ॥ ೬೬

1 ಕಱು, ಕ. ಖ.   2 ಪಾಯಿ, ಕ. ಖ.

ಚೆಲ್ಲಿದುವು ಸಹದೇವಶಿರದಲಿ
ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಮಗ್ಗೆಗಳ ಮಳೆ ನಭ
ದಲ್ಲಿ ಧ್ವನಿಯಾಯ್ತುಹುದಲೈ ಸಹದೇವ ಲೇಸೆನುತ ।
ಘುಲ್ಲವಿಸಿದರು ಋಷಿಗಳ ಪ್ರತಿ
ಮಲ್ಲದೈವದ ನೆಲೆಯನರಿಯದ
ಖುಲ್ಲಭೂಪರು ಮಸಗಿದರು ಗುಜುಗುಜಿನ ಗಾಢದಲಿ ॥ ೬೭

ಹತ್ತನೆಯ ಸಂಧಿ ಮುಗಿದುದು.

ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಸಂಧಿ.

ಸೂಚನೆ

ಅಗ್ರಪೂಜಾವ್ಯಾಜಮುಖದಲಿ
ವಿಗ್ರಹದ ಶಿಶುಪಾಲಶಿರ ಗಗ
ನಾಗ್ರದಲಿ ಕುಣಿದಾಡಲೆಚ್ಚನು ದಾನವಧ್ವಂಸಿ [1] ॥

ಸಹದೇವನ ವಚನವನ್ನು ಕೇಳಿ ರಾಜರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವಿಶೇಷ.

ಕೇಳು ಜನಮೇಜಯಧರಿತ್ರೀ
ಪಾಲ ಸಹದೇವನ ವಚೋಗ್ರ
ವ್ಯಾಳ ವಿಷವೇಡೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿತು ಮನ ಮಹೀಶ್ವರರ ।
ಸೂಳು ನೆನಹಿನ ಸುಳಿ ಮನದ ಸಮ
ಪಾಳಿಕೋಪದಲಟ್ಟಿದಮೌನದ
ಮೇಲುಬುದ್ಧಿಯ ಜೋಡಿ ಬೇಱೊಂದಾಯ್ತು ಭಾವದಲಿ ॥ ೧

---

1 ಲೆಸೆದನು ವೀರನಾರಯಣ, ಚ.

ಕಿವಿವಳಯ ಮೋಹಣಿಗಳ ಮುಷ್ಟಿಯ
ಬವರಿಗಳ ಕಡೆಗಣ್ಣ ಸನ್ನೆಯ
ಸವಡಿಗೈಗಳ ನಂಬುಗೆಯ ಮನ ಮನದ ಬೆಸುಗೆಗಳ ।
ಅವಸರದ ಮೈತ್ರಿಗಳ ಮಂತ್ರ
ಪ್ರವರವಚನೋಪೇಕ್ಷೆಗಳ ರಣ
ತವಕದಲಿ ಕಳವಳಿಸುತಿರ್ದುದು ಕೂಡೆ ನೃಪಕಟಕ ॥ ೨

ಪರಿಣತರ ನುಡಿನುಡಿಗೆ ಕಿವಿಯೋ
ಕರಿಸಿದುವು ದುಱುದುಂಬಿಗಳ ಬಾ
ಹಿರದ ನುಡಿಗಳನಡಿಗಡಿಗೆ ಕುಡಿಕುಡಿದು ತೇಗಿದುವು ।
ಕರೆಸಿದರು ಖೂಳರನು ನೀತಿಪು
ಗರುವರನು ನೂಕಿದರು ರಾಯನ
ಪರಮಯಾಗವನಱಿಯಲನುವಾದತ್ತು ನೃಪನಿಕರ ॥ ೩

ಕುಪಿತರಾದ ಅರಸರನ್ನು ಕುರಿತು ಶಿಶುಪಾಲನ ವಚನ.

ನೀವು ಪರಿಯಂತೇಕೆ ನಿಮ್ಮವ
ರಾವಲೇ ನಿಮ್ಮಾಳು ಕುದುರೆಗೆ
ನಾವಲೇ ದಳಪತಿಗಳಿವದಿರ ಯಜ್ಞಮಂಟಪವ ।
ಆವಬೇಗದಲುರುಹುವೆನೊ ಚಿ
ತ್ತಾವಧಾನವ ಮಾಡಿ ಯೆಂದು ನೃ
ಪಾವಳಿಯ ಸಂತೈಸಿದನು ಶಿಶುಪಾಲ ವಿನಯದಲಿ [1] ॥ ೪

ಧರಣಿಪರ ಸಂಜ್ಞೆಯಲಿ ಬಲ ಸಂ
ವರಿಸಿತಾಚೆಯಲಿತ್ತಸಾತ್ಯಕಿ
ನರವೃಕೋದರನಕುಲಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನಮೊದಲಾದ ।

1 ಶಿಶುಪಾಲ ಸಂತೈಸಿದನು ಸಾಮದಲಿ, ಚ

ಧರ್ಮರಾಯನು ಭೀಷ್ಮರಿಂದೊಡಗೂಡಿ ಆಲೋಚಿಸುವಿಕೆ.

ಕರಿತುರಗರಥಪತ್ತಿಗಳ ಸಂ
ವರಣೆ ತಳಿತುದ ಕಂಡು ಮೂಗಿನ
ಬೆರಳಬೆಱಗಿನೊಳೊಲಿದು ಭೀಷ್ಮಂಗರಸನಿಂತೆಂದ || ೫

ಈಸು ಪೌರುಷ ದೈವಘಟನೆಯೊ
ಳೀಸು ಪರಿಯಂತಾಯ್ತು ಯಜ್ಞವು
ಮಿಾಸಲಳಿಯದೆ ನಡೆದುದಿನ್ನಿಗ ನಿಮ್ಮ ಕರುಣದಲಿ |
ಈಸಮಸ್ತನೃಪಾಲಬಲವಾ
ರಾಶಿ ಮೇರೆಯನೊದೆವುತಿದೆ ನಿಮ
ಗೇಸುಭಾರವಿದೆಂದು ಬಿನ್ನೈಸಿದನು ಭೀಷ್ಮಂಗೆ [1] || ೬

ಕಾದುವರೆ ನಮ್ಮುತ್ಸವಕೆ ನೆರ
ವಾದವರು ಸೈರಿಸುವುದಗ್ಗದ
ಯಾದವೇಂದ್ರನ ನಿಂದೆ ಮೇಲಧ್ವರವಿಸಂಘಟನ |
ಈದುರಂತದ ಚಿಂತೆಯಲಿ ಬೇ
ಳಾದುದೆನ್ನಯ ಚಿತ್ತವದ್ದನು
ಖೇದಪಂಕದೊಳೆನ್ನನುದ್ಧರಿಸೆಂದನಾಭೂಪ || ೭

ಧರ್ಮರಾಯನಿಗೆ ಭೀಷ್ಮರ ಅಭಯದಾನ.

ಅಂಜದಿರು ಭಯಬೇಡ ನರರಿಗೆ
ನಂಜು ಪಥ್ಯವೆ ಗಿಳಿಯ ಮಱಿಗಳು
ಮಂಜರನ ಮೇಲ್ವಾಯ್ದು ಬದುಕುವುವೇ ಮಹೀಪತಿಯೆ |
ಮಂಜು ಮಧ್ಯಾಹ್ನದಲಿ ದಿನಪನ
ನಂಜಿಸುವುದೇ ಕುಪಿತಸಿಂಹವ
ನಂಜಿಸುವುವೇ ನಾಯ್ಗಳೆಂದನು ಭೂಪತಿಗೆ ಭೀಷ್ಮ || ೮

1 ನುಡಿದನು ಧರ್ಮನಂದನನು, ಖ.

ಬೊಗಳುವಿನಿಬರು ಹರಿಯು ಬಡಿಹೋ
ಜಗಳಲಾ ಜಗವೆಱಿಯದೇ ಜ
ಸ್ಸಿಗರ ಜೋಡಿಯು ಜಂಜಡಕೆ ನೀ ಜಱುಗಿದ್ದೆ ಜನಪ।
ಉಗಿವನಿನಿಬರ ಜೀವವನು ಜೊ
ತ್ತಗೆಯನೀಶಿಶುಪಾಲನಾಯುವ
ತೆಗೆದು ಕಟ್ಟುವನಸುರಮರ್ದನನೆಂದನಾಭೀಷ್ಮ ॥ ೯

ಜಗವ ಹೂಡುವ ಹೊರೆವ ಬಲುಗೈ
ಯುಗಧರಂಗೀನೃಪರ ಕುಱಿವಿಂ
ಡುಗಳ ಕುಂಮಱಿಗಡಿತಕಾವುದು ಬೇಕು ಭುಜಸತ್ವ।
ಬಗೆವುದೇ ಬಲುಗಡಲು ಮಂಜಿನ
ಮುಗಿಲ ಮಟೆಯನು ಚೈದ್ಯಭೂಪನ
ಜಗದ ಭಂಡನನೀಜನಾರ್ದನ ಗಣಿಸುವನೆ ಯೆಂದ ॥ ೧೦

ಭೀಷ್ಮನನ್ನು ಕುರಿತು ಶಿಶುಪಾಲನ ನಿಂದೆ.

ಎಲೆ ನಪುಂಸಕ ಭೀಷ್ಮ ಸುಡು ಬೈ
ಗಳನ ಭಂಡನು ನೀನಲಾ ಗೋ
ಕುಲದ ಗರುವನ ಗುಣವ ನಾರಿಸಿ [1] ಕೊಂಡೆ ಬೇಸಱದೆ।
ಹೞುವಿನಲಿ ಹೆಮ್ಮೆಯನು ಕುಂದಿನ
ಕುಲದಲಗ್ಗಳಿಕೆಯನು ತಮದಲಿ
ಬೆಳಗ ಬಣ್ಣಿಸುತಿಹೆ ನಿರಂತರವೆಂದನಾಚೈದ್ಯ ॥ ೧೧

ಅವಗುಣದೊಳುಧ್ಘಾವಿಸುವೆ ಗುಣ
ನಿವಹವನು ರಾಜಾಧಮರು ಯಾ
ದವರು ಪೂಜಾರ್ಹರಲೆ ಸುಡು ಸುಡು ನಿನ್ನ ನಾಲಿಗೆಯ।
ಸವಿನುಡಿಯು ದುರ್ವ್ಯಸನಿ ತೊಂಡಿನ
ತವರುಮನೆ ಬಾಹಿರರಿಗಾಶ್ರಯ
ಭವನ ಖಳರಧಿದೈವ ಭೀಷ್ಮನ ಕೊಲುವರಿಲ್ಲೆಂದ ॥ ೧೨

1 ಕಂಡಿದು, ಚ.

ಶಿಶುಪಾಲನು ಮಾಡಿದ ಕೃಷ್ಣನಿಂದೆ.

ಇವನು ಗಡ ಚಿಕ್ಕಂದು ಮೊಲೆಗೊ
ಟ್ಟವಳ ಹಿಂಡಿದ ಗಂಡು ಭಂಡಿಯ
ಜವಳಿಗಾಲಲಿ ಮುಱಿದನೇ ಮಾಮಾಸಮರ್ಥನಲ ||
ಸವಡಿಮರ ನೆಗ್ಗಿದುವು ಗಡ ವೃ
ಯುವೆಚಿದೊಡೆ ಬಲುಗತ್ತೆ ಗೂಳಿಯ
ನಿವ ವಿಭಾಡಿಸಿದನೆ ಮಹಾದ್ಭುತವೆಂದನಾಚೈದ್ಯ || ೧೩

ಹಕ್ಕಿ ಹರಿಣನ ತಱಿದ ಗಡ ಕೈ
ಯಿಕ್ಕಿದೊಡೆ ಕಡುಗುದುರಿಯನು ನೆಲ
ಕಿಕ್ಕಿದನೆ ನೆಱಿ ಹೇಱು ಹೇಱಾ ಕೃಷ್ಣನಾಳ್ತನವ |
ಪ್ರೊಕ್ಕು ಹೆಬ್ಬಾವಿನ ಬಸುಱ ಸೀ
ಱಿಕ್ಕಿದನೆ ಯಾದವನ ಪೌರುಷ
ವಕ್ಕಜವಲಾ ಭೀಷ್ಮ ತೂಪಿಱಿ ಯೆಂದನಾ ಚೈದ್ಯ || ೧೪

ಗಾಳಿಯನು ಘಲ್ಲಿಸಿದ ಕಱುವಿನ
ಕಾಲ ಹಿಡಿದೊಗೆದನು ಗಡುರಗನ
ಮೇಲೆ ಕುಣಿದಾಡಿದನು ಗಡ ಹಾವಡಿಗವಿದ್ಯೆಯಲಿ |
ಖೂಳ ಗೊಲ್ಲರ ಪಳ್ಳಿಯಲಿ ಕ
ಟ್ಟಾಳಲಾ ಬಳಿಕೇನು ಪೃಥ್ವೀ
ಪಾಲರೀತಗೆ ಸರಿಯೆ ದಿಟ ದಿಟವೆಂದನಾಚೈದ್ಯ || ೧೫

ಏಱುದಿನಪರಿಯಂತ ಮೊಱಡಿಯ
ಮೇಲುಗೊಡೆಯನು ಹಿಡಿದು ಬಲುಮಳೆ
ಗಾಲವನು ಮಾಣಿಸಿದ ಗಡ ಹರ ಹರ ವಿಶೇಷವೆಲ |
ಹೇಱುಹೇಱಿಂದ್ರಂಗೆ ಬಡಿಸಿದ [1]

[1] ಮಾಡಿದ, ಚ.

ಕೂಬಿರಾಶಿಯುನೊಬ್ಬನೇ ಕೈ
ಮೇಳವಿಸಿದನೆ ಕಂದನಾಣೆ ವಿಚಿತ್ರವಾಯ್ತೆಂದ ॥ ೧೬

ಅಗಸನನು ಕೆಡೆತಿವಿದು ಕಂಸನ
ವಸನವೆಲ್ಲವನುಗಿದ[1] ಗಡ ಮಾ
ಣಿಸಿದನೇ ದಿಟ ಮಾಲೆಗಾತಿಯು ಮೈಯ್ಯ ಮೂಹೊರಡ ।
ಮಸಗಿ ಬೀಸುವ ಕಂಸನಾನೆಯು
ನಸುಬಡಿದ ಗಡ ಮಲ್ಲರನು ಮ
ರ್ದಿಸಿದನೇ ಡೊಳ್ಳಾಸದಲಿ ಡಾವರಿಗನಹನೆಂದ ॥ ೧೭

ಆದೊಡಿವನನು ತುತಿಸುವೊಡೆ ಮೇ
ಲಾದಕಷ್ಟವನೇನ ಹೇಳುವೆ
ನೀದುರಾತ್ಮನು ಸಾಕಿದೊಡೆಯನ ನಿಱಿದಸಬಳವಲೆ ।
ಸೋದರಿಯುಲಾ ಕೃಷ್ಣನವ್ವೆ ವಿ
ವಾದವೇ ಸಾಕಿದನಲಾ ಕೈ
ಗಾದನೇ ಕಂಸಂಗೆ ಮುಳಿವುದಿದಾವ ಗುಣವೆಂದ ॥ ೧೮

ಆದರಿಸಿ ಬಣ್ಣಿಸಿದೆ ನಾಚದೆ
ಯಾದವನ ಪೌರುಷಪರಾಕ್ರಮ
ವಾದಿಯಾದವಿಶೇಷಗುಣವಿಸ್ತಾರವೈಭವವ ।
ಆದೊಡಾಗೋವಳರ ಹೆಂಡಿರ
ಹಾದರದ ಹೆಕ್ಕಳವ ಬಣ್ಣಿಸ
ಲಾದುದೇ ನಿನಗಕಟ ನಾಚಿಕೆ ಯೆಂದನಾಚೈದ್ಯ ॥ ೧೯

ಓಡಿ ಕೊಲಿಸಿದ ಕಾಲಯುವನನು
ಮೂಡಿದವೆ ಹುಲುಕಲುಗಳ್ಕಟಾ
ಯೋಡುಕುಳಿ ಹೋದಲ್ಲಿ ಮಗಧನ ರಾಜಕಾರ್ಯದಲಿ ।

[1] ಸೆಳೆದ, ಚ.

ಆಡಲೇಕೆ ವಿಜಾತಿರತ್ನದ
ಜೋಡಿಗಳ ಹಱವಾತನೇ ಹರಿ
ತೋಡಿ ಬಡಿಸುವ ಕಿವಿಗರೋಚಕವೆಂದನಾಚೈದ್ಯ [1] ॥ ೨೦

ಕಪಟದಲಿ ಭೀಮಾರ್ಜುನರು ಸಹಿ
ತುಪಚಿತದ್ವಿಜವೇಷದಲಿ ನಿ
ಷ್ಕಪಟಮಗಧನ ಮನೆಯನದ್ವಾರದಲಿ ಹೊಕ್ಕರು ।
ಕೃಪಣರಿವದಿರು ವಿಪ್ರವೇಷದ
ಲಪಶದರು ಕಾದಿದರು ಭೀಷ್ಮಗೆ
ಜಪವಲಾ ಕಂಸಾರಿ ಮಾಡಿದ ಕಷ್ಟಕೃತಿಯೆಂದ ॥ ೨೧

ಬೆಱತನಗ್ರದ ಮಾಗಧೇಂದ್ರನ
ಮುಱಿದ ಮುಱುಕಕೆ ಭೀಮನಾತನ
ಸೆಱೆಯ ಮನೆಯಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದವನೀಪಾಲಪಙ್ತಿಗಳ ।
ಸೆಱೆಯನಿವ ಬಿಡಿಸಿದನು ಗಡ ಬೊ
ಬ್ಬಿಱಿವ ಪೌರುಷವೇಕೆ ಕಡೆಯಲಿ
ಕಱುಬುವವರಾವೈ ಸಲೇ ನಿಮಗೆಂದನಾಚೈದ್ಯ ॥ ೨೨

ಭೀಮನ ಕೋಪ.

ಕೇಳಿ ಕಿಡಿಗೆದಱಿದನು ತನುರೋ
ಮಾಳಿ ತಳಿತುವು ರೋಷವಹ್ನಿ
ಜ್ವಾಲೆ ಝಳಪಿಸೆ ಜಡಿದುವರುಣಚ್ಛವಿಯಲಕ್ಷಿಗಳು ।
ಸೂಱುರಿಯ ನಿಡುಸುಯ್ಲ ಕರ್ಬೊಗೆ
* ಯಾಲಿಯಲಿ ಮುಕ್ತಾಳಿ ಕಂದಿತು
ಮೇಲೆ ಬಲುಱತಿಯ ಮೊನೆಯಲಿ ಮಸಗಿದನು ಭೀಮ * ॥ ೨೩

---

1 ವಾಯ್ತು ತೆಗೆಯೆಂದ, ಚ.

* ಜಾಳಿಗೆಯಲೇಕಾವಳಿಯ ಮು
ಕ್ತಾಳಿ ಕಂದಿತು ಖತಿಯ ಮೊನೆಯಲಿ ಮಸಗಿದನು ಭೀಮ * ।

ಸೆಱಗ ಸಂವರಿಸಿದನು ಮಕುಟವ
ನುರಗದಂತಿರೆ ಮುಱುಹಿ ಸಚಿವಂ
ಗೆಱುಹಿದನು ಸನ್ನೆಯಲಿ ಸಮರಕೆ ಚಾಪಮಾರ್ಗಣವ ।
ಹೊಱಗೆ ಸಂವರಿಸಿರಲಿ [1] ದಳ ಕೈ
ಮೆಱೆಯು ಬೇಡ ಸುನೀತನನು ನಾವ್
ತೆಱುಬಿ ನಿಂದಾಕ್ಷಣದೊಳೊದಗುವುದೆಂದು ಸೂಚಿಸಿದ ॥ ೨೪

ಶಿಶುಪಾಲನ ನಿಂದೆಯಿಂದ ಯಾದವರ ಯುದ್ಧಸನ್ನಾಹ.

ಪವನತನಯನ ಖತಿಯು ಜೋಡಿಯು [2]
ಹವಣ ಕಂಡರು ಮಸಗಿತೀಯಾ
ದವರ ಪಡೆಯಲಿ ಸಾಂಬ ಸಾತ್ಯಕಿ ರಾಮ ಕೃತವರ್ಮ ।
ತವತವಗೆ ಪಾಂಚಾಲಕೈಕಯ
ನಿವಹ ಪಾಂಡವಸುತರು ಮೊದಲಾ
ದವಗಡೆಯರನುವಾಗೆ ಗಜಬಜವಾಯ್ತು ನಿಮಿಷದಲಿ ॥ ೨೫

ಭೀಷ್ಮರಿಂದ ಯಾದವರ ಉಪಶಮನ.

ಸೆಳೆದೊಡಾಯುಧವುತ್ತರೀಯವ
ನಿಱುಹಿ ಮುಂಗೈಯಲಿ ವೃಕೋದರ
ಮೊಳಗುವನಿವನ ಕಂಡು ಧಿಮ್ಮನೆ ಭೀಷ್ಮ ನಡಹಾಯ್ದು ।
ಸೆಳೆದುಕೊಂಡನು ಖಡುಗವನು ಭುಜ
ವಳಯದಿಂದವಚಿದನು ತೋಟಿಯು
ತೊಳಸುಗಟ ಹೋಯ್ಹೋಯ್ಯೆನುತ ಗರ್ಜಿಸಿದನಾಭೀಷ್ಮ ॥ ೨೬

ನೆರಹದಿರಿ ಚತುರಬ್ಧಿವಳಯದ
ಧರಣಿಪಾಲಸಮುದ್ರವನು ಕಾ
ಹುರವ ಮಾಡಿದರಕಟ ಕೆಡದೇ ರಾಜಸೂಯಮುಖ ।

[1] ಹಲ್ಲಳಿಸಿರಲಿ, ಙ. [2] ಮನದ ಖಾತಿಯು, ಙ.

ಧರಧುರದ ದುರ್ವ್ಯಸನಿಗಳ ನಿ
ಟ್ಟೊರಸಿ ತೆಗೆ ನಿನ್ನವರನೆನುತು
ಬ್ಬರವ ಮಾಣಿಸಿ ಹೂಣಿಗರ ಹೊಯ್ಸಿದನು ಕಲಿಭೀಷ್ಮ || ೧೭

ಶಿಶುಪಾಲನ ಕ್ರೋಧೋಕ್ತಿ.

ಬಿಡುಬಿಡೆಲೆ ಗಾಂಗೇಯ ಭೀಮನ
ಕೆಡಹಿ ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಯನಗ್ನಿಗೆ
ಬಡಿಸಿ ಕೊಡುವೆನು ಸ್ವಾಮಿದ್ರೋಹನ ಕರುಳುದಂಡೆಗಳ |
ಮುಡಿಸುವೆನು ಜಯಸಿರಿಗೆ ನೋಡೆ
ನ್ನೊಡನೆ ಮೇಳವೆ ದಕ್ಷಯಜ್ಞದ
ಮೃಡನ ಮಱಿಸುವೆನೆನುತಲವ ಬೊಬ್ಬಿಱಿದು ಗರ್ಜಿಸಿದ || ೧೮

ಶಿಶುಪಾಲನ ಸಂಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಭೀಮನ ಪ್ರಯತ್ನ.

ಬಿಡು ಬಿಡಕಟಾ ಭೀಷ್ಮ ದರ್ಪದ
ಕಡು ಜರಿದ ಕಳಕಳದ ಕುನ್ನಿಗೆ
ಕುಡಿಸುವೆನು ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರವಿಶಿಖವಿಶೇಷದೌಷಧಿಯ |
ತಡೆದು ತನ್ನನು ರಾಜಕಾರ್ಯವ
ಕೆಡಿಸಿದೆ ಯೆಲಾ ದಕ್ಷಯಜ್ಞದ
ಮೃಡನ ಮುಱುಕವ ಕಾಂಬೆನೆನುತೊಡೆಮುಱುಚಿದನು ಭೀಮ ||

ಮತ್ತೆ ಹಿಡಿದನು ಪವನಜನ ಬಾ
ಗೊತ್ತಿದನು ಮರಳೇ ಸುರೌಘದ
ತುತ್ತುಗಂಟಲಲಿಱಿವುದೇ ಗಜಬಜವ ಮಾಡಿದರೆ |
ತೆತ್ತಿಗನು ಹರಿ ಯಜ್ಞರಿಪುಗಳ
ಮೃತ್ಯುವೆಱಿಯೊ ನೀನು ಮೀಱುವು
ದುತ್ತಮಿಕೆಯಲ್ಲೆನುತ ಮಿಗೆ ಗಜಱಿದನು ಕಲಿಭೀಷ್ಮ [1] || ೨೦

---

1 ತಿಳುಹಿದನು ಪವನಜನ, ಡ.

ಭೀಷ್ಮರು ಶಿಶುಪಾಲನ ಪೂರ್ವವೃತ್ತವನ್ನು ಹೇಳಿ ಭೀಮನನ್ನು ತಡೆದುದು.

ಇವನ ಕೊಲುವೆನು ಮಿಕ್ಕಭೂಪತಿ
ನಿವಹವೆನು ಮನ್ನಿಸುವೆನೆನೆ ನೀ
ನವನ ಕೊಲುವುದಸಾಧ್ಯವೀತನ ನಿಜವನಱಿಯೆ ಯಾಲ ।
ಇವ ಹಿರಣ್ಯಾಕ್ಷನು ಕಣಾ ಮೆಱು
ಭವದೊಳಗೆ ದಶವದನನಿವ ಸಂ
ಭವಿಸಿದನು ಶಿಶುಪಾಲವೆಸರಲಿ ಭೀಮ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೩೧

ಜನಿಸಿದಾಗಳೆ ಭಾಳದಲಿ ಲೋ
ಚನ ಚತುರ್ಭುಜನಾದನದ್ಭುತ
ನಿನದದಲಿ ನೆಲ ಬಿರಿಯಲೊದಱಿದನಂದು ಬಾಲ್ಯದಲಿ ।
ತನತನಗೆ ಜನ ಬೆದಱಿತೀತನ
ಮನೆಗೆ ನಾರದ ಬಂದೊಡೀತನ
ಜನನಿ ಬಿನ್ನಹಮಾಡಿದಳು ಶಿಶುಪಾಲಸಂಗತಿಯ ॥ ೩೨

ಆತನೆಂದನು ತಾಯೆ ಶಿಶು ವಿ
ಖ್ಯಾತನಹ ನೀನಾರ ಹಸ್ತದೊ
ಳೀತಸನು ಕೊಟ್ಟಾಗ ಭುಜಯುಗವಕ್ಷಿಯಡಗಿದರೆ ।
ಆತನೀತಗೆ ಮೃತ್ಯುವಿದು ಸಂ
ಭೂತನಿಶ್ಚಯವೆಂದು ಶಿಶುವಿನ
ಮಾತೆಯನು ಸಂತೈಸಿ ನಾರದನಡಱಿದನು ನಭವ ॥ ೩೩

ಇವನ ಕಾಣಲು ಬಂದರವನಿಪ
ರವರವರ ಕೈಗಳಲಿ ತಾಯ್ತಂ
ದಿವನನಿತ್ತಳು ಮಾಣವಿವನಧಿಕಾಕ್ಷಿಬಾಹುಗಳು ।
ಇವನ ತಾಯ್ತುಮ್ಮತ್ತೆ ಯೆಂದು
ತ್ಸವದಲೀ ಮುರವೈರಿ ಬರಲಂ
ದಿವನ ತಂದಿವನಿತ್ತೆ ಕೊಟ್ಟಳು ಹರಿಯ ಹಸ್ತದಲಿ ॥ ೩೪

ಆಗಳಿವನಧಿಕಾಕ್ಷಿಬಾಹುವು
ನೀಗಿತೊಡನಿವನವ್ವೆ ಕಂಡು
ಬ್ಬೇಗದಲಿ ಕಮಲಾಕ್ಷನಂಘ್ರಿಯುಲೆರಗಿ ಕೈಮುಗಿದು ||
ಮೇಗರೇನು ಮಾತಲ್ಲ ಬಾಲಕ
ನಾಗು ಹೋಗಿನ ಕೊಜತೆ ನಿನ್ನನು [1]
ತಾಗುವುದು ನೀ ಸೈರಿಸೆಂದಭಯವನು ಬೇಡಿದಳು || ೩೫

ಸೈರಿಸುವೆನಪರಾಧಶತವ ಕು
ಮಾರಕನ ತಾ ಕೊಲ್ಲೆನೆಂದೀ
ಶೌರಿ ಭಾಷೆಯು ಮಾಡಿ ಹಿಂಗಿದನಿವನ ತಾಯೊಡನೆ |
ಆರಿವನ ಮರಣಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಮು
ರಾರಿಯೋ ನೀನೋ ವಿಚಾರಿಸು
ವೀರ ಮಾರುತಿ ಯೆನಲು ಕೇಳಿದನಂದು ಶಿಶುಪಾಲ || ೩೬

ಭೀಷ್ಮರು ಹೇಳಿದ ಚರಿತ್ರೆಯಿಂದ ಕುಪಿತನಾಗಿ ಶಿಶುಪಾಲನು
ಭೀಷ್ಮರನ್ನು ನಿಂದಿಸುವಿಕೆ.

ಎಲವೊ ಗೋಪಕುಮಾರನೆನ್ನನು
ಕೊಲುವನೇ ತಾನಿವನ ಕೈಯ್ಯಲಿ
ಯುಳಿವವನೆ ಶಿವ ಶಿವ ವಿಕಾರಿಯನೇನ ಮಾಡುವೆನು |
ಗಳಹ ಭೀಷ್ಮವೃಕೋದರನು ಮೈ
ವಳಿಯ ಭಟ್ಟನೊ ನೀನು ಮೇಣೋ
ವಳರ ಹಳ್ಳಿಯ ಭಟನೊ ಹೇಳೆಂದನಾಚೈದ್ಯ || ೩೭

ಈಕುರುಕ್ಷಿತಿಪಾಲರಲಿ ನೀ
ನಾಕೆವಾಳನು ಗಡ ವಯಃಪರಿ
ಪಾಕವುಳ್ಳವನೀಸುಕಾಲದಲೋದಿದಜಿತವಿದೆ |

1 ನಾಗಹೋಗದು ನಿನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ, ಕ. ಖ.

ಕಾಕನುಱಿ ಕೊಂಡಾಡಿ ಗೊಲ್ಲರ
ಗೋಕುಲದ ಗೋಪಪ್ರಸಂಗ
ವ್ಯಾಕರಣಪಾಂಡಿತ್ಯ ಮೆಱೆದುದು ಭೀಷ್ಮ ನಿನಗೆಂದ ॥ ೩೮

ಇದು ಮಹಾಮಖವಿಲ್ಲಿ ಪೂಜ್ಯನು
ಯದುಗಳರಸನು ಭಟ್ಟನಿಲ್ಲಿಗೆ
ನದಿಯ ಮಗನಿಲ್ಲಿಗೆ ಸದಸ್ಯರು ನಾರದಾದಿಗಳು ।
ಹುದಿದ ಮರುಭೂಮಿಯಲಿ ಮಾನ್ಯನು
ಬಧಿರನಿಲ್ಲಿಗೆ ಗೂಬೆ ಕೋಗಿಲೆ
ಮದಿನರಿಗಳಿಲ್ಲಿಗೆ ಸಭಾಸದರೆಂದನಾಚೈದ್ಯ ॥ ೩೯

ನೀನಲಾ ಧರ್ಮಜ್ಞನಂದಾ
ಮಾನಿನಿಯರ ವಿವಾಹದಲಿ ನೀ
ನೇನ ಮಾಡಿದೆ ಬೇಸಱಿಸಿ ಬಱಲಿಸಿದೆ ಬಾಲಿಕೆಯ ।
ಏನ ಹೇೞುವೆನೊಂದು ಹಂಸನು
ಮಾನಸದ ತೀರದಲಿ ಪಕ್ಷಿವಿ
ತಾನದಲಿ ಧರ್ಮಜ್ಞನಾಯ್ತಾ ಹಂಸ ನೀನೆಂದ ॥ ೪೦

ನುಡಿಗಳಲಿ ಸದ್ಧರ್ಮಸಂಗತಿ
ನಡವಳಿಯಲನ್ಯಾಯವೆಂದೇ
ಕೆಡಿಹಿದುವು ಹಂಸೆಯನು ನಾನಾವಿಹಗಸಂದೋಹ ।
ನುಡಿವುದಲ್ಲದೆ ಮೇಣು ನಯದಲಿ
ನಡೆದುದಿಲ್ಲೆಲೆ ಭೀಷ್ಮ ನಿನ್ನನು
ಕಡಿದು ಭೂತಕೆ ಬಡಿಸಿದರೆ ಕೃತಕೃತ್ಯನಹೆನೆಂದ ॥ ೪೧

ಕಳೆದಕಾಲದ ವೃದ್ಧ[1] ಮೇಲ
ಗ್ಗಳದ ನಿಯತವ್ರತಿ ಶ್ರುತಿಸ್ಮೃ
ತಿಗಳಲಿ ಪರಿಣತನೆಂಬೆ ಕಡೆಯಲಿ ಗೋಪನಂದನನ ।

1 ಎಲವೊ ವೃದ್ಧನು ನೀನು, ಕ,ಖ.

ಬಳವಿಗೆಯು ಮಾಡಿದೆ ಮಹೀಮಂ
ಡಲದ ರಾಯರನಕಟ ಲಜ್ಜಾ
ಕುಳರ ಮಾಡಿದೆ ಭಂಡ ಘಡ ಹೋಗೆಂದನಾಚೈದ್ಯ ॥ ೪೨

ಪರಗುಣಸ್ತುತಿನಿಂದೆಗಳು ಹಿರಿ
ಯರಿಗೆ ಸಾಮ್ಯವೆ ನಿನ್ನ ಜಿಹ್ವೆಗೆ
ಪರಗುಣಸ್ತವದಿಂದ ಮೋಕ್ಷ ಕಂಡೂತಿ ಪರುವಹುದೇ ।
ಹಿರಿಯರಿದೆಲಾ ಕಣ್ವ ಕಪಿಲಾಂ
ಗಿರಸಜೈಮಿನಿಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯರು
ವೆಱಸೆ ಲೋಕದೊಳಧಿಕರೆಲಾ ಭೀಷ್ಮ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೪೩

ನಾವು ಮೊದಲಲಿ ನಿಮ್ಮೊಳಗೆ ಕುಂ
ದಾವುದೇತಕೆ ಹೊಗಟೆ ಯಿವರಲ
ದಾವ ಕೊಱತೆ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನ ನೀನೇಕುಪೇಕ್ಷಿಸಿದೆ ।
ಈವೃಕೋದರಪಾರ್ಥರನು ಸಹ
ದೇವನಕುಲರನೇಕೆ ಹೊಗಟೆ ಯು
ದಾವಗುಣನಿಧಿಯೆಂದು ಕೃಷ್ಣನ ಬಣ್ಣಿಸಿದೆ ಯೆಂದ ॥ ೪೪

ಗರುವನಲ್ಲಾ ಕೌರವೇಶ್ವರ
ನರಸಲಾ ಬಾಹ್ಲಿಕನು ರಾಯರ
ಗುರುವಲಾ ಕೊಂಡಾಡಲಾಗದೇ ಚಾಪಧೂರ್ಜಟಿಯು ।
ಗುರುಸುತನು ಸಾಮಾನ್ಯನೇ ಸಂ
ಗರಭಯಂಕರನಲ್ಲವೇ ವಿ
ಸ್ತರಿಸಲಾಗದೆ ನಿನ್ನ ಕೃಷ್ಣನ ಹವಣೆ ಯುವರೆಂದ ॥ ೪೫

ಕವಚಕುಂಡಲಸಹಿತ ತಾನುದು
ಭವಿಸನೇ ಶೌರ್ಯಾದಿಗುಣದಲಿ
ಭುವನದಲಿ ಭಾರಾಂಕವೀರರು ಸರಿಯೆ ಕರ್ಣಂಗೆ ।

ಇವನನೇಕಗ್ಗಳಿಸೆ ಭೂರಿ
ಶ್ರವನ ಹೊಗಳೆ ಜಯದ್ರಥನು ನಿ
ನ್ನವನ ಹವಣೇ ಶಲ್ಯ ಮುನಿಯನೆ ನಿನಗೆ ಹೇಳೆಂದ ॥ ೪೬

ಕುಲದಲಧಿಕರು ಶೌರ್ಯದಲಿ ವೆ
ಗ್ಗಳರು ಶೀಲದಲುನ್ನತರು ನಿ
ರ್ಮ್ಮಲಿನರಾಚಾರದಲಿ ಕೋವಿದರಖಿಲಕಳೆಗಳಲಿ ।
ಇಳೆಯವಲ್ಲಭರಿನಿಬರನು ನೀ
* ಕಳೆದು ಕಿಲ್ಬಿಷಿಯೆನಿಪ ಹರಿಗೇ
ಕೊಲಿದೆ ಗಡ ಗರುವಾಯ್ತೆ ಗುಣ ನಿನಗೆಂದನಾಚೈದ್ಯ * ॥ ೪೭

ಘನನಲಾ ಭಗದತ್ತಕಾಂಭೋ
ಜನು ಪದಸ್ಥನಲಾ ವಿರಾಟನ
ತನುಜನೀಪಾಂಚಾಲಕೈಕಯರೀಮಹೀಭುಜರು ।
ವಿನುತರಲ್ಲಾ ದಂತವಕ್ರನು
ನಿನಗೆ ಕಿಱುಕುಳನೇ ಜರಾಸಂ
ಧನ ಸುತನ ನೀನೇಕೆ ಬಣ್ಣಿಸೆ ಭೀಷ್ಮ ಹೇಳೆಂದ ॥ ೪೮

ದ್ರುಮನ ಕಿಂಪುರುಷಾಧಿಪನ ವಿ
ಕ್ರಮವ ಬಣ್ಣಿಸಲಾಗದೇ ಭೂ
ರಮಣರಿದೆಲಾ ಮಾಳವಾಂಗಕಳಿಂಗಕೋಸಲರು ।
ವಿಮಳರಿನಿಬರನುಳಿದು ಕೃಷ್ಣ
ಭ್ರಮೆ ಹಿಡಿದುದೈ ನಿನಗೆ ನಿನ್ನ
ಕ್ರಮದ ಭಣಿತಿಯ ಕರ್ಮಬೀಜವನಱಿಯೆ ನಾನೆಂದ ॥ ೪೯

---

* ಕಳೆದು ಕಡು ನೆಱೆ ಹೂತವನವನು
ಹಳಿದು ಹಾವಿಂಗೆಱಗುವವೊಲಾಯ್ತೆಂದನಾಚೈದ್ಯ । ಚ. ಡ. *

ಭೀಷ್ಮರ ಮೇಲೆ ಸರ್ವರಾಜರ ಕೋಪ.

ಕುಮತಿ ಕೇಳ್ ಹೆಬ್ಬುಲಿಯ ವನದಲಿ
ರಮಿಸುವುದೆ ಕಳಹಂಸೆ ಮಾಯಾ
ಭ್ರಮಿತರಲಿ ಯೋಚಿಸುವನೇ ವರಯೋಗಿ ನಿಜಪದವ ।
ಸಮರಪಟು ಭುಜದರ್ಪಪಿತ್ತ
ಭ್ರಮ ವಿಸಂಸ್ಥುಳಚಪಳಚಿತ್ತ
ಸ್ಥಿಮಿತಭೂಪರ ಬಗೆವನೇ ತಾನೆಂದನಾಭೀಷ್ಮ ॥ ೫೦

ಖತಿಯ ಹಿಡಿದುದು ಸಕಲರಾಜ
ಪ್ರತತಿಗಳು ದುರ್ಮಾರ್ಗ ಮಾನ
ವ್ಯತಿಕರದೊಳುಬ್ಬೆದ್ದರನಿಬರು ಜಲಧಿಘೋಷದಲಿ ।
ಕ್ರತುವ ಜಲದಲಿ ಕದಡಿ ಗಂಗಾ
ಸುತನ ಹೊಯ್ ಕಟವಾಯ ಕೊಯ್ ನಿ
ಶ್ಚಿತಘಟಾಗ್ನಿಯೊಳವನ ಸುಡಿ ಯೆಂದುದು ನೃಪಸ್ತೋಮ ॥ ೫೧

ಕೃಷ್ಣೋತ್ಕರ್ಷವನ್ನು ನಿರ್ಭಯವಾಗಿ ಭೀಷ್ಮರು ಸ್ಥಾಪಿಸುವಿಕೆ.

ಬಱಿಯ ಮಾತನೆ ಮೆಱೆದು ಕಾರ್ಯಾದಿ
ಕೊಱತೆ ಯಾದರೆ ನಾಯಿಗಳೊರಲಿದ
ತೆಱನಹುದಲೇ ತೋಱಿರೈ ನೆಱೆ ನಿಮ್ಮ ಕೈಗುಣವ [1] !
ಇಱಿದು ನೀವ್ ಕೊಲಲಾರದಿದ್ದೊಡೆ
ನೆಱೆ ಘಟಾಗ್ನಿಯೊಳುರುಹದಿದ್ದೊಡೆ
ಕೆಱಹು ನಿಮ್ಮಯ ಬಾಯಲೆಂದನು ಭೂಪರಿಗೆ ಭೀಷ್ಮ ॥ ೫೨

ನೆರೆದ ನರಿಗಳ ಮಧ್ಯದಲಿ ಕೇ
ಸರಿಯ ಮನ್ನಿಸುವಂತೆ ಕೃಷ್ಣನ
ಚರಣವನು ಪೂಜಿಸಿದೆವರ್ಘ್ಯರುಹನು ಮುರವೈರಿ ।

---

1 ನೀವ್ ನಿಮ್ಮ ಪೌರುಷವ, ಚ.

ಬಱಡುಗಳು ನೀವೀಜನಾರ್ದನ
ನೊರೆಗೆ ಬಹಿರೇ ಪ್ರತಿಯೆನಿಸಿ ನರ
ಹರಿಗೆ ಸರಿಯೋ ಹೋಗಿ ಯೆಂದನು ಭೂಪರಿಗೆ ಭೀಷ್ಮ ॥ ೫೩

ಅಣಕಿಸುವರೆನ್ನೊಡನೆ ಹಿರಿಯು
ಬ್ಬಣವ ತೆಗೆಯಲಿ ಯಿಾಮುರಾರಿಯು
ಕೆಣಕಲಾಪರೆ ಕರೆದು ತೋಱು ವೃಥಾಭಿಮಾನವಲಿ ।
ಹಣುಗಿ ಬಾಯ್ಬಡಿದೇನಹುದು ಕೈ
ಗುಣವ ತೋಱುರಿ ಸಾವಿರೊಳ್ಳಗೆ
ಮಣಿವನೇ ವಿಹಗೇಂದ್ರನೆಂದನು ಭೂಪರಿಗೆ ಭೀಷ್ಮ ॥ ೫೪

ಶಿಶುಪಾಲನ ದುರುಕ್ತಿಗಳು.

ಶಿವ ಶಿವಾ ಮುದಿಗೂಗೆ ಮೆಱೆದು
ರವಿಯು ನೆಲವೋ ಭೀಷ್ಮ ನಿಲು ಮಾ
ಧವನ ಮರ್ದಿಸಿ ನಿನಗೆ ಜೋಡಿಸುವೆನು ಮಹಾನಲನ ।
ಯುವತಿಯರು ಹಾರುವರು ಹುಲುಪಾಂ
ಡವರು ಪತಿಕರಿಸಿದರೆ ನೀನಿಂ
ದೆವಗೆ ಮಾನ್ಯನೆ ಕೃಷ್ಣ ಸಿಂಹಾಸನವನಿಱಿಯೆಂದ ॥ ೫೫

ನಿನಗೆ ಮೊದಲೊಳು ದಿವ್ಯವಿಶಿಖದ [1]
ಮೊನೆಯೊಳರ್ಚಿಸಿ ಬಳಿಕ ಭೀಷ್ಮನ
ಘನಘಟಾನಲಕುಂಡದೊಳ್ ಸ್ವಾಹಾಸ್ವಧಾಹುತಿಯು ।
ಅನುಕರಿಸಿ ಬಳಿಕಿನಲಿ ಕುಂತೀ
ತನಯರೈವರ ರಕುತಘೃತದಲಿ
ವಿನುತರೋಷಾಧ್ವರವ [2] ರಚಿಸುವೆನೆಂದನಾಚೈದ್ಯ ॥ ೫೬

ಎಂದು ಚಾಪವ ತರಿಸಿ ಚಪ್ಪರ
ದಿಂದ ಹೊಱವಂಟವನಿಪಾಲಕ

1 ಹೊರವಂಟ, ಚ. 2 ನಿಶಿತ, ಚ.

ವೃಂದವನು ಕೈವೀಸಿದನು ಕರೆ ಗೋಕುಲೇಶ್ವರನ |
ಇಂದಲೇ ರಿಪುರುಧಿರಪಾನಾ
ನಂದಕೃತಮದಶಾಕಿನೀಸ್ವ
ಚ್ಛಂದಲೀಲಾನೃತ್ಯದರ್ಶನ [1] ವೆಂದನಾಚೈದ್ಯ ‖ ೫೭

ಡಾವರಿಸಿದುದು ವಿವಿಧವಾದ್ಯವಿ
ರಾವವಬುಜೋದ್ಭವನ ಭವನವ
ನಾವಿಗಡಭಟಕಟಕವಿದ್ದುದು ಬಲಿದರೋಷದಲಿ |
ಗೋವಳನ ಬರಹೇಳು ಧರೆಯಲಿ
ದೇವ ಗಡ ಬರಹೇಳು ತೋಳು
ಕಾವವರ ತಾ ಕೊಲುವೆನೆಂದೊದಱಿದನು ಕಲಿಚೈದ್ಯ ‖ ೫೮

ಆಗ ಯಾದವರ ಯುದ್ಧಸನ್ನಾಹ.

ಹಲ್ಲಣಿಸಿದುದು ಯಾದವರ ಪಡೆ
ಘಲ್ಲಣೆಯ ಗರ್ಜನೆಯ ಘೋಷದ
ಭುಲ್ಲವಣೆ ಗಂಭೀರಭೇರಿಯ ಬಹಳರಭಸದಲಿ |
ನಿಲ್ಲದಿಳೆ ಪದಹತಿಗೆನಲು ಬಲ
ವೆಲ್ಲ ಭೀಮನ ಸನ್ನೆಯಲಿ ರಣ
ಮಲ್ಲರೊದಗಿತು ಹೊಱಗೆ ನೃಪಮೋಹರದ ಬಾಹೆಯಲಿ ‖ ೫೯

ಮಿನುಗುದುಟಿಗಳ ವಿಕಲಮಂತ್ರದ
ಬಿನುಗುಗಳ ಕೈಯ್ಯಾಹುತಿಗೆ ಕರ
ದನಿಮಿಷರ ಪಲ್ಲಟದ ವಿಚಲಿತಸೂಕ್ತಿಮಯನಿನದ [2] |
ತನಿಭಯದ ತರಳಾಕ್ಷಿಗಳ ದು
ರ್ಮನದ ಮೋಡಿಯ ಮೊಗದ ಬೆರಳಿನ
ಮುನಿಗಳಿದ್ದುದು ಹೊತ್ತಬೆಱಗಿನ ಬಿಗಿದ ದುಗುಡದಲಿ ‖ ೬೦

---

1 ವಸರ, ಚ.

2 ದನಿಮಿಷರ ಪಲ್ಲಟದ ವಿಚಲಿತಸೂಕ್ತಿಮಯನಿನದ, ಚ.

ಕೃಷ್ಣನು ಅಭಯುವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಬಂದುದು.

ಮುನಿಗಳಂಜದಿರಂಜದಿರಿ ಪರಿ
ಜನಕೆ ಗಜಬಜ ಬೇಡ ಯಾದವ
ಜನಪರುರುವಣೆ ನಿಲಲಿ ಸ್ಥಿರಿಸಿ ಪಾಂಡುಸುತರೆನುತ ।
ಮೊನೆನಗೆಯು ಸಿರಿಮೊಗದ ಸೆಗಹಿದ
ಜನದಭಯಹಸ್ತಾಂಬುಜದ ಹರಿ
ವಿನುತಸಿಂಹಾಸನವನಿಳಿದಾ ಧುರಕೆ ನಡೆತಂದ॥ ೬೧

ನಾರದಾದಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಕೃಷ್ಣನ ವಾಕ್ಯ.

ಹಿಂದೆ ಯೀಶಿಶುಪಾಲಕನ ತಾಯ್
ಬಂದು ಮಗನಪರಾಧಶತದಲಿ
ಕೊಂದಲಾಗದು ಚಿತ್ತವೆಂದಳು ನಮ್ಮನನುಸರಿಸಿ ।
ಇಂದು ಖತಿಯಿಲ್ಲ ಮಗೆ ಸ್ಥಿರಿಸ
ಬಂದುದಿಲ್ಲ ಮಗೆರಡುತಪ್ಪಿಸೊ
ಳೆಂದು ಮುರಹರ ನಗುತ ನುಡಿದನು ನಾರದಾದ್ಯರಿಗೆ ॥ ೬೨

ಈಮಹಾಯಜ್ಞವನು ಕೆಡಿಸುವ
ನೀಮಹೀಶನ ಮುಖಿವೆನೆಂದನು
ವೈಮನಸ್ಯವ ಬಗೆದು ಮೊನೆಮಾಡಿದನು ನುಡಿಯೊರಡ ।
ತಾಮಸನ ತಖಿದಖಿಳಭೂತ
ಸ್ತೋಮತುಷ್ಟಿಯು ಕೀರ್ತಿ ಫಲಿಸಲಿ
ಯೀಮಹಾಶರಕೆನುತ ಕೊಂಡನು ದಿವ್ಯಮಾರ್ಗಣವ ॥ ೬೩

ಶಿಶುಪಾಲನನ್ನು ಕುರಿತು ಕೃಷ್ಣನ ವಾಕ್ಯ.

ಖಳ ದುರಾತ್ಮಕ ಯಗ್ರಪೂಜೆಗೆ
ಬಿಲಿಸಿದೆ ನಮ್ಮನು ಮಹಾದೇ
ವಿಳಯು ವಲ್ಲಭರೆಲ್ಲ ಕೇಳಲು ಬೈದೆ ನೂರೊಂದ ।
ಅಲಿ ನುಡಿದೆನು ನಿಮ್ಮ ತಾಯ ಕೊಲ
ಲೆಳಸಬೇಡೆನೆ ಸ್ಥಿರಿಸಿದೆವಿ
ನ್ನು ಚಿಹಿಕೊಂಬರ ಕರೆ ನೃಪಾಲರೊಳಾವಿಕಾರಿಗಳ ॥ ೬೪

ಝುಂಕೆ ಮಿಗೆ ಹೊಕ್ಕವಂಟುದೆಡಬಲ
ವಂಕದಲಿ ಯದುಸೇನೆ ಪಾಂಡವ
ರಂಕೆಯಲಿ ದಳ ಜೋಡಿಸಿತು ಝುಳಪಿಸುವ ಕೈದುಗಳ ।
ಮುಂಕುಡಿಯ ಮೋಹರದ ದಳ ನಿ
ಶ್ಯಂಕೆಯಲಿ ಜೋಡಿಸಿತು ಭೂಪರ
ಬಿಂಕ ಮುರಿದುದು ಭೀತಿ ಬಲಿದುದು ಹುದುಗಿತಾಟೋಪ ॥ ೬೫

ದುರ್ಯೋಧನಾದಿಗಳ ಉಪೇಕ್ಷೆ.

ತೊಲಗಿದನು ಕುರುರಾಯ ಪಾಂಡವ
ರೊಳಗೆ ತಪ್ಪಿಲ್ಲೆನುತ ಕುರುಕುಲ
ತಿಲಕನಾವೆಡೆ ಯೆನುತ ಬೞಿವಿಡಿದರು ನೃಪಾಲಕರು ।
ಕಲಿಜಯದ್ರಥಮಾದ್ರಪತಿಸೌ
ಬಲಕಳಿಂಗಕರೂಷ ನೃಪಕೋ
ಸಲರು ತಿರುಗಿತು ಬೇಱೆ ಭಗದತ್ತಾದಿಗಳು ಸಹಿತ ॥ ೬೬

ರಾಜರ ಮೇಲೆ ಶಿಶುಪಾಲನ ಕೋಪ.

ಎಲ್ಲಿತೀ ನೃಪಯೂಥ ಜಾಱಿಲಿ
ಪೊಳ್ಳುಗಳು [1] ಜಲಜಾಕ್ಷ ನಪ್ರತಿ
ಮಲ್ಲ ತಾನೇ ಸಾಕೆನುತ ಹೋಱುವೆನು ಕೆಲಬಲನ ।
* ಖುಲ್ಲರಾಯರು ನಿಲಲಿ ಗೋಪರ
ಹಳ್ಳಿಕಾಱನ ಕೂಡೆ ಬಿರಿದಿನ
ಕಲ್ಲಿಗಳ ತಮ್ಮೆದೆಯೊಳೊತ್ತಲಿ ಯೆಂದನಾಚೈದ್ಯ * ॥ ೬೭

---

[1] ಜಳ್ಳುಗಳು, ಚ.

* ಹಳ್ಳಿಗರ ಹಂಗೇಕೆ ಹೋಗಲಿ
ಗೊಲ್ಲರಧಿದೇವತೆಯ ಕಂಡಱಿ
ಬಿಲ್ಲಿಗಳು ತಮ್ಮೆದೆಯನೊತ್ತಲಿ ಯೆಂದನಾ ಚೈದ್ಯ ॥ ಚ. *

ಕೃಷ್ಣ ಶಿಶುಪಾಲರ ಯುದ್ಧ.

ಎನುತ ಖಳನಿದಿರಾಗಿ ಮಧುಸೂ
ದನನ ಹಳಚಿದನಸುರರಿಪುವಿನ
ಮೊನೆಗಣೆಯುಲವ ಮುಂಬಿಗಿದನು ಚಿತ್ರಕಾಮುಹೂರ್ತದಲಿ ।
ದನುಜವೈರಿಯು ಮುಸುಕಿದನು ತನ
ತನಗೆ ನೋಟಕವಾಯ್ತು ಭೂಪತಿ
ಜನ ಸುನೀಥಮುರಾರಿಗಳ ಕೌತೂಹಲಾಹವಕೆ ॥ ೬೮

ಬಿಡುವ ತೊಡಚುವ ಸಂಧಿಸುವ ಜೋ
ಡೆದು ಹೂಡುವ ತಾಗಿಸುವ ಹಿಡಿ
ಕಿಡುವ ಹರಿಸುವ ಬೆಸುವ ಭೇದಿಸುವಸಮಕೌಶಲವ [1] ।
ನುಡಿವ ಕವಿಯಾರೈ ಬಜಿಯು ಬಾಯ್
ಬಡಿಕನೇ ಶಿಶುಪಾಲನೀಪರಿ
ನಡಸುತಿರ್ದನು ಹರಿಯೊಡನೆ ಸಮಬೆಸನಬಿಂಕದಲಿ ॥ ೬೯

ಸೋತನೈ ಹರಿ ಯೆಂದು ಚೈದ್ಯನ
ಮಾತುಗಳು ಬಣ್ಣಿಸಿದರೀನಿ
ರ್ಭೀತದಲಿ ಯದುನಿಕರವಿದ್ದುದು ಹರುಷಕೇಳಿಯಲಿ ।
ಈತ ರಾವಣ ಮುನ್ನ ಭುವನ
ಖ್ಯಾತನೆಂದಮರರು ವಿಮಾನ
ವ್ರಾತದಲಿ ನೆಱೆ ನೋಡುತಿರ್ದರು ಸಮರ ವೈಭವವ [2] ॥ ೭೦

ಆಗ ನಾನಾವಿಧ ಉತ್ಪಾತಗಳು.

ಧರಣಿಪತಿ ಕೇಳ್ ಕೃಷ್ಣ ಶಿಶುಪಾ
ಲರ ಮಹಾಸಂಗ್ರಾಮಮಧ್ಯದೊ
ಳುರಿದುದಿಳೆ ಹೊಗೆದುದು ದಿಶಾವಳಿ ಧೂಮಕೇತುಗಳು ।
ತರಣಿಮಂಡಲಮಾಲೆಗಳು ವಿ

1 ಚಾಪಳವ, ಕ. ಖ. 2 ಸಂಭ್ರಮವ, ಚ.

ಸ್ತರಿಸಿತಾಕಾಶದಲಪರ್ವದ
ಉರುವಣಿಸಿದನು ರಾಹು ಚಂದ್ರಾದಿತ್ಯಮಂಡಲವ ‖ ೭೧

ನಡುಗಿತವನಿಯಕಾಲದಲಿ ಬರ
ಸಿಡಿಲು ಸುಳಿದುದು ಹಗಲು ತಾರೆಗ
ಳಡಿದುವಭ್ರದಲಿಳೆಗೆ ಸುರಿದುದು ರುಧಿರಮಯಧಾರೆ ।
ಮಿಡುಕಿದುವು ಪ್ರತಿಮೆಗಳು ಶಿಖರದ
ಉಡಿದು ಬಿದ್ದುವು ಕಲಶಹೆಮ್ಮರ
ನಡಿಗಡಿಗೆ ಕಾಣಿದುವು ರುಧಿರವನರಸ ಕೇಳೆಂದ ‖ ೭೨

ನೆಳಲು ಸುತ್ತಲು ಸುಳಿದು ದಿನಮಂ
ಡಲಕೆ ಕಾಳಿಕೆಯಾಯ್ತು ಫಲದಲಿ
ಫಲದ ಬೆಳವಿಗೆ ಹೂವಿನಲಿ ಹೂವಾಯ್ತು ತರುಗಳಲಿ ।
ತಳಿತಮರನೊಣಗಿದುವು ಕಾಷ್ಠ
ವೆಳಗಳುಱೆ ತಳಿತುವು ತಟಾಕದ
ಸಲಿಲ ವುಕ್ಕಿತು ಪಾಂಡುಪುತ್ರರ ಪುರದ ವಳಯದಲಿ ‖ ೭೩

ಆಗ ಧರ್ಮರಾಯನು ಉತ್ಪಾತ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಕೇಳುವಿಕೆ.

ಬೆದಱಿದನು ಯಮಸೂನು ಮಿಗೆ ನಡು
ಗಿದನು ಭಯದಲಿ ನಾರದನ ಕೇ
ಳಿದನಿದೇನ್ಯ ಪ್ರಕೃತಿವಿಕೃತಿಯ ಸಕಲಚೇಷ್ಟೆಗಳು ।
ಇದು ಕಣಾ ಚೈದ್ಯಾದಿಗಳ ವಧೆ
ಗುದುಭವಿಸಿದುದಲೇ ಮುರಾರಿಯೊ
ಳುದಯಿಸುವುವುತ್ಪಾತ ಚೇಷ್ಟೆಗಳೆಂದನಾಮುನಿಪ ‖ ೭೪

ಈನೆಗಳಿದುತ್ಪಾತಶಾಂತಿವಿ
ಧಾನವೇನೆನೆ ಕೃಷ್ಣ ಚೇಷ್ಟೆಯೆ
ಹಾನಿ ವೃದ್ಧಿ ವಿನಾಶವಭ್ಯುದಯ ಪ್ರಪಂಚದಲಿ ।

ಮೌನನಿಧಿಯೋ ವೇದಸೂಕ್ತಾವಿ
ಧಾನದಲಿ ಪರಿಹಾರ ವಿಷ್ವ
ಕ್ಸೇನಮಯವೀಲೋಕಯಾತ್ರೆಗಳೆಂದನಾಮುನಿಪ ॥ ೨೫

ಆಹರಿಯೆ ನಿಮಗಿಂದು ಜೀವ
ಸ್ನೇಹಿತನು ನಿಮಗಾವ ಚಿಂತೆ ವಿ
ಮೋಹಚೇಷ್ಟೆಗಳವನ ವಧೆಗೋ ಬಲ್ಲರಾರಿದನು ।
ಊಹಿಸಲು ಬೇಕೆಂದು ಮುನಿಪತಿ
ಗಾಹಿನಲಿ ತಿಳುಹಿದನು ಘನಸ
ನ್ನಾಹರೆಚ್ಚಾಡಿದರು ಶಿಶುಪಾಲಕಮುರಾಂತಕರು ॥ ೨೬

ಕಾದಿದರು ವಿವಿಧಾಸ್ತ್ರವಿದ್ಯಾ
ಭೇದದಲಿ ರಥಭಂಗಚಾಪವಿ
ಭೇದಶಸ್ತ್ರೌಘಸಂಹರಣ ಪ್ರಪಂಚದಲಿ ।
ಆದುರಾತ್ಮನ ನಿಲಿಸಿ ನಿಮಿಷದೊ
ಳಾದಯಾಂಬುಧಿ ತುಡುಕಿದನು ತ್ರೈ
ವೇದಮಯಮೂರ್ತಿತ್ರಯಾತ್ಮ ಮಹಾಸುದರ್ಶನವ ॥ ೨೭

ಶಿಶುಪಾಲ ಸಂಹಾರ.

ಬೆಸಸಿದನು ಚಕ್ರವನು ಧಾರಾ
ವಿಸರಧೂತಪರಿಸ್ಫುಲಿಂಗ
ಪ್ರಸರತೇಜಃಕಣಪರಿಷ್ಕೃತನವ್ಯಶತಭಾನು ।
ದೆಸೆದೆಸೆಯ ದುವ್ವಾಳಿಸುವ ಬಳ
ಗೆಸೆಯೆ ಬಂದು ಸುನೀಥಕಂಠದ
ಬೆಸುಗೆ ಬಿಡಲೆಱಗಿದುದು ಹಾಯ್ದುದು ತಲೆ ನಭಸ್ಥಳಕೆ ॥ ೨೮

ಹರಿಗೊರಳ ಚೌಧಾರೆಯಲಿ ಧುರು
ಧುರಿಸಿ ನೂಕಿತು ರಕುತವದಱೊಳು

ಮಿಱುಪತೇಜಃಪುಂಜ ಪುಕ್ಕಿತು ಹೊದಱ ಹೊಳಹಿನಲಿ |
ತುಱುಗುವೆಳಗಿನ ಜೋಕೆಯಲಿ ಜಗ
ವೆಱಯೆ ಬಂದು ಮುರಾರಿಯಂಘ್ರಿಯೊ
ಳೆಱಗಿ ನಿಂದುದು ನಿಜನೆಲೆಗೆ ವಿಜಯಾಭಿಧಾನದಲಿ || ೭೯

ಆಗ ಜನಗಳ ಮಾತುಗಳು.

ತಗ್ಗಿದುದು ಕಳಕಳ ವಿಷಾದದ
ಸುಗ್ಗಿ ಬೀತುದು ರಾಯರೀಚೆಯು
ಮಗ್ಗುಲಲಿ ಮೇಳೈಸಿ ಮೆಱೆದರು ಮಿತ್ರ ಬಾಂಧವರು [1] |
ನೆಗ್ಗಿದುವು ನೆನಹವನ ಸಖಿಗಳು
ಮುಗ್ಗಿದರು ಹುರಡಿನ ವಿಘಾತಿಯು
ಲಗ್ಗೆಗರು ಹಣುಗಿದರು ಶಿಶುಪಾಲಾವಸಾನದಲಿ || ೮೦

ಈಸು ಹಿರಿದಲ್ಲೆಂದು ಕೆಲಬರು
ಲೇಸುಮಾಡಿದನಸುರರಿಪುವಿದ
ನೀಸುಬಾಹಿರನೆಂದಱಿಯೆವಾವೆಂದು ಕೆಲಕೆಲರು |
ಐಸಲೇ ಕೃಷ್ಣಂಗೆ ಮುನಿದವ
ರೇಸು ದಿನ ಬದುಕುವರು ಲೇಸಾ
ಯ್ತು ಸುನೀಥಂಗೆಂದು ನಗುತಿರ್ದುದು ನೃಪಸ್ತೋಮ || ೮೧

ಆಱುಕೋಟಿರಥೌಘ ಮೂವ
ತ್ತಾಱುಕೋಟಿ ಗಜಂಗಳೆಪ್ಪ
ತ್ತಾಱುಕೋಟಿತುರಂಗವೈದಕ್ಷೋಹಿಣೀ ಸೇನೆ |
ಕೋಱದಾಡೆಯ ನಿಱಿಯದೇಹದ
ವೀರದಾನವರಸುವ ನಿಮಿಷಕೆ
ಕಾಱಿದರು ಕರುಣಾಳು ದೇವನಚಕ್ರದೂಷ್ಮೆಯಲಿ || ೮೨

1 ಮೈತ್ರಿಯಲಿ, ಕ. ಖ.

ಬಿದ್ದ ರೈಸಾವಿರಮಹಾರಥ
ರದ್ದಿ ತರುಣಜಲೌಘ ಸೇನೆಯ
ಕದ್ದನಂತಕನಸುರವೈರಿಯು ಕರುಣದೂರರನು |
ಹದ್ದು ನರಿ ವಾಯಸಸಮೂಹಕೆ
ಬಿದ್ದಿನೂಟಗಳಾಯ್ತು ಯಜ್ಞವೆ
ಹೊದ್ದಿ ಹೊಱಬಾಹೆಯಲಿ ಕಾದಿಹ ಭೂತಸಂತತಿಗೆ ॥　　೮೩

ಕೃಷ್ಣನು ಶಿಶುಪಾಲಪುತ್ರರನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದುದು.

ಗೋಳಿಡುತ ಬಂದೆಱಗಿದರು ಶಿಶು
ಪಾಲತನುಜರು ಕೃಷ್ಣನಂಘ್ರಿಗೆ
ಲಾಲಿಸಿದನನಿಬರನು ಸಂತೈಸಿದನು ಕರುಣದಲಿ |
ಮೇಲುಪೋಗಿನ ವಿಧಿವಿಹಿತಕ
ರ್ಮಾಳಿಗಳ ಮಾಡ್ದವನ ಮಗಗೆ ಕೃ
ಪಾಳುಪಟ್ಟದ ಸೇಸೆದಳೆದನು ವೀರನಾರಯಣ ॥　　೮೪

ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಸಂಧಿ ಮುಗಿದುದು.

ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಸಂಧಿ.

ಸೂಚನೆ.

ರಾಜಸೂಯಕ್ರತುಸಮಾಪ್ತಿಯೊ
ಳಾಜನಾರ್ದನಮುಖ್ಯರನು ಯಮ
ರಾಜಸುತ ಕಳುಹಿದನು ಪೊಕ್ಕರು ತಮ್ಮ ನಗರಿಗಳ ॥

ಯಾಗನಡೆದ ಕ್ರಮ.

ಕೇಳು ಜನಮೇಜಯ ಧರಿತ್ರೀ
ಪಾಲ ರಣಗಜಬಜದ ಸ್ತೋಮಾ

ಘೋಷ್ಠಿ ತಗ್ಗಿತು ಪಙ್ಕ್ತಿ ಗಟ್ಟಿತು ಮತ್ತೆ ನೃಪನಿಕರ |
ಮೇಳಣಂತರ್ವೇದಿಗಳ ಮುನಿ
ಪಾಳಿಮಂತ್ರಾಹುತಿಗೆ ಕವಿವುರಿ
ನಾಲಿಗೆಯ ಲಾವಣಿಗೆ ತಳಿತುವು [1] ಹವ್ಯವಾಹನನ || ೧

ತಳಿತು ತಿವಿದಾಡಿದುವು ಮುಱಿದೊಡೆ
ಗಲಸಿದುವು ಹೊಗೆ ಸುತ್ತಿ ಸಿಮಿಸಿಮಿ
ಮೊಳಗಿ ಹೊದಱಿ [2] ದ್ದುವು ಸಗಾಡದೊಳುಬ್ಬಿ ಭುಗಿಭುಗಿಸಿ |
ಸುಳಿಸುೞಿದು ಭೋರೆಂದು ಚಿಗಿದ
ಪ್ಪಳಿಸಿದುವು ಘೃತಧಾರೆಗಳಿಗು
ಚ್ಚಳಿಸಿದುವು ಹರಹಿನಲಿ ನಾಲಿಗೆ ಹವ್ಯವಾಹನನ || ೨

ಅವಭೃಥಾದಿಗಳು.

ಶ್ರುತಿವಿಧಾನದಲಮಳಪೂರ್ಣಾ
ಹುತಿಯು ಪಾರಾಯಣದ ನಿಗಮ
ಪ್ರತತಿಗಳ ಪರಿಪೂರ್ಣಪರಿಮಳಮಯದಿಶಾವಳಿಯ |
ಕ್ರತುಸಮಾಪ್ತಿಯೊಳವಭೃಥದ ಭೂ
ಪತಿಯ ವಿಮಳಸ್ನಾನಪುಣ್ಯೋ
ಚಿತದಲೋಕುಳಿಯಾಡಿ ದಣಿದುದು ಲೋಕ ಸುರನರರ || ೩

ಅಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಭೋಜನಕ್ರಮ.

ಅರಸ ಚಿತ್ತೈಸೊಂದುಲಕ್ಷದ
ಧರಣಿಯಮರರ ಭೋಜನಾಂತಕೆ
ಮೊಱೆವುದೊಂದೇ ಭಾರಿ ಶಂಖಧ್ವನಿ ಛಡಾಳದಲಿ |
ಪರುಠವಣೆ ಯಿದು ರಾಜಸೂಯಾ
ಧ್ವರದ ಪರ್ಯವಸಾನಪರಿಯಂ
ತರದೊಳೋರಂದದಲಿ ಹಗಲಿರುಳೂದಿತನವರತ || ೪

---

1 ದಣಿದುದು, ಡ.   2 ಸಿಗುಱಿ, ಡ.

ಏಸುಲಕ್ಷವದೇಸು ಕೋಟಿಯು
ದೇಸು ನಿರ್ಬುದವೇಸು ಖರ್ವವ
ದೇಸು ಪದ್ಮವೊ ದ್ವಿಜರ ಗಣನೆಯನಱಿವರಾರವನು ।
ಏಸು ಭಕ್ಷ್ಯೋದನದ ಪರ್ವತ
ರಾಶಿ ದಧಿಘೃತದುಗ್ಧಮಧುವಾ
ರಾಸಿಯೊಡ್ಡಣೆ ಮೆಱೆದುದಿಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥನಗರಿಯಲಿ ॥ ೫

ಓಗರದ ರಾಸಿಗಳ ಗಿರಿ ಕಂ
ಡಾಗಳಂತಿರೆ ಮೆರಳಿ ಕಾಣರು
ಸಾಗರದವೊಲು ದಧಿಘೃತಾದಿಮಹಾಪ್ರವಾಹಚಯ ।
ಆಗಳಂತಿರೆ ಬತ್ತುವುವು ನಿಮಿ
ಷಾಗಮಕೆ ತುಂಬುವುವು ಯಮಜನ
ಯಾಗಲಕ್ಷ್ಮಿಯನಲ್ಪಮತಿ ಬಣ್ಣಿಸುವೊಡರಿದೆಂದ ॥ ೬

ಧರ್ಮರಾಯನು ಋಷಿಗಳನ್ನು ಅಭಿನಂದಿಸುವಿಕೆ.

ಅರಸ ಮೆಯ್ಯಿಕ್ಕಿದನು ಮುನಿಗಳ
ವರಸಮಾಜಕೆ ನಿಮ್ಮ ಕೃಪೆಯಲಿ
ಧರಣಿಪಾಧ್ವರಸಿದ್ಧಿಯಾಯ್ತು ನಿರಂತರಾಯುವಲಿ ।
ಕರುಣ ನಿಮ್ಮದು ನಿಮ್ಮ ಮಿಗೆ ಸ
ತ್ಕರಿಸಲಱಿಯೆನು ಹೆಚ್ಚು ಕುಂದಿನ
ಹುರುಳನೀಕ್ಷಿಸಲಾಗದೆಂದನು ಮತ್ತೆ ಕೈಮುಗಿದು ॥ ೭

ಋಷಿಗಳು ಬಹುಮಾನಿತರಾಗಿ ತಂತಮ್ಮಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದುದು.

ಮನ್ನಿಸಿದನವರುಗಳನುಡುಗೊಱೆ
ಹೊನ್ನು ವಿವಿಧಾಭರಣಪಶುಗಳ
ಲುನ್ನತಾಶೀರ್ವಾದರಚನೆಯಲವನಿಪನ ಹರಸಿ ।
ಸನ್ನುತರು ತಮ್ಮಾಶ್ರಮಕೆ ಸಂ

ಪನ್ನಸತ್ವರು ಮರಳಿದರು ಪ್ರತಿ
ಪನ್ನಸತ್ಯ[1] ವಿಳಾಸನೊಪ್ಪಿದನಿಂದ್ರವಿಭವದಲಿ ॥ ೮

ರಾಜವರ್ಗವು ಬಹುಮಾನಿತವಾಗಿ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದುದು.

ರಾಜವರ್ಗವನವರವರ ನಿಜ
ತೇಜವಮಾನ್ಯೋಚಿತದಿ ಗಜರಥ
ವಾಜಿವಿವಿಧಾಭರಣವಸನವಧೂಕದಂಬದಲಿ ।
ಆಜಗತ್ಪತಿ ವೃತ್ತಿಯೆ ಪಾರ್ಥಿವ
ರಾಜಿಯನು ಮನ್ನಿಸಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ
ರಾಜನನುಜರ ಕೂಡಿ ಕಳುಹಿಸಿದನು ಮಹೀಶ್ವರರ ॥ ೯

ಫಲುಗುಣನು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಭೀಷ್ಮರ
ಕಳುಹಿದನು ಗುರು ಗುರುತನೂಜರ
ಬಟ್ಟೆಯೊಳನಿಲಜ ಬಂದನಾಕೃಪನೊಡನೆ ಸಹದೇವ ।
ಬಟ್ಟೆಯುಲ್ಲೈದಿದ ನಕುಲನಾಸಾ
ಬಲನ ಸೈಂಧವಶಲ್ಯರನು ಕೋ
ಸಲವಿರಾಟದ್ರುಪದಭಗದತ್ತಾದಿಭೂಪತಿಯ ॥ ೧೦

ಅರಸ ಕೇಳ್ಪ ಪಾಂಡ್ಯಭೂಮೀ
ಶ್ವರಕಳಿಂಗಪ್ರಮುಖತೆಂಕಣ
ಧರಣಿಪರ ಬಟ್ಟೆಯಲಿ ಘಟೋತ್ಕಚಯೋಜನಾಂತರವ ।
ವರಕುಮಾರರು ನಿಖಿಳಪೃಥ್ವೀ
ಶ್ವರರನವರವರುಚಿತದಲಿ ಸ
ತ್ಕರಿಸಿ ಮರಳಿಯೆ ಬಂದರಿಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥಪುರವರಕೆ ॥ ೧೧

ಪಾಂಡವರನ್ನು ಕುರಿತು ಯಾಗಸಿದ್ಧಿಯಾಯಿತೆ ಎಂದು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಪ್ರಶ್ನೆ.

ಕರೆಸಿದನು ಹರಿ ಪಾಂಡುಪುತ್ರರ
ನರಸಿಸಹಿತೇಕಾಂತಭವನದೊ

[1] ಯಜ್ಞ, ಡ.

ಗುರುತರಪ್ರೇಮೈಕರಸಸಂಸಿಕ್ತವಚನದಲಿ ।
ಭರಿತವಾಯಿತೆ ರಾಜಸೂಯಾ
ಧ್ವರಸದಾಹುತಿತೃಪ್ತ್ಯಮಾಣಾ
ಮರಮಹೀಶ್ವರವಿಭವವಿಲಸಿತಪಾಂಡುಪದವೆಂದ ॥ ೧೨

ದೇವನಂಘ್ರಿಯು ಮುಸುಕಿದುವು ಮುಕು
ಟಾವಳಿಗಳವರ ಸತಿಯು ಸಂ
ಭಾವನೆಯ ಮಧುರೋಕ್ತಿರಸದಲಿ ನಗುತ ಮನ್ನಿಸಿದ ।
* ಓವಿದನು ಮುರವೈರಿ ಕಾರು
ಣ್ಯಾವಲೋಕನದಿಂದ ನಿನ್ನವ
ರಾವಭವದಲಿ ಭಜಿಸಿದರೊ ಬೇಸಱದೆ ಹರಿಪದವ * ॥ ೧೩

ಧರ್ಮರಾಯನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಪದದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಸ್ತುತಿಸುವಿಕೆ.

ದೇವ ನಿಮ್ಮಡಿಯಂಘ್ರಿಕಮಲವ
ನಾವ ನೆನೆವನವಂಗೆ ತುಸವ
ಲ್ಲಾ ವಿರಿಂಚಾದ್ಯಮರಪದವಿದು ನಿಗಮಸಿದ್ಧವಲೈ ।
ನಾವು ಸಾಕ್ಷಾದ್ಯಜ್ಞಪೂರ್ತಿ [1] ಸು
ಧಾವಸೇಚನಧೂತಕಿಲ್ಬಿಷ
ಭಾವರರಿದೇ [2] ಬೊಪ್ಪನವರಿಗೆ ಶಕ್ರಪದವೆಂದ ॥ ೧೪

ಮಸಗಿದರೆ ಮಾಗಧನು ಯಜ್ಞವ
ನುಸುರಲೀವನೆ ಚೈದ್ಯ ಮುನಿದು
ಬ್ಬಸವ ಮಾಡಿದೊಡೆಮ್ಮ ಕೈಯ್ಯಲಿ ಹರಿವ ಹೆಕ್ಕಳವೆ ।

---

1 ದಮಳಮೂರ್ತಿ, ಕ. ಖ. ಚ. 2 ರಾವುದರಿದೈ, ಕ. ಖ. ಚ,

* ಕೋವಿದನ ನಿಜಭಕ್ತಿಪೀಯೂ
ಷಾವಸೇಚನದಿಂದಲವರಿ
ನ್ನಾವ ಭಾವದಿ ಭಜಿಸಿದರೊ ಬೇಸಱದೆ ಹರಿಪದವ, ಡ.

ಶಿಶು ಪ್ರೊಱಲಿದರೆ ಕಂಬದಲಿ ತೋ
ಱಿಸಿದ ಕರುಣಾಜಲಧಿಯೇ ಪಾ
ಲಿಸಿದೆಲಾ ಪಾಂಡವರನೆಂದನು ಹೊರಳಿ ಚರಣದಲಿ ॥ ೧೫

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಧರ್ಮರಾಯನನ್ನು ನೋಡಿ ಆಲಂಗಿಸುವಿಕೆ.

ಏಳೆನುತ ತೆಗೆದಪ್ಪಿದನು ಕರು
ಣಾಳು ಪರಿತೋಷಾಶ್ರುಪೂರ್ಣಾವಿ
ಶಾಲಲೋಚನ ನೋಡಿದನು ತನ್ನವರನೊಲವಿನಲಿ ।

ದ್ರೌಪದಿಗೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಉಪದೇಶ.

ಬಾಲಕಿಯೆ ಬಾ ತಂಗಿ ಬಾ ನೀ
ಲಾಳಕಿಯೆ ಬಾರೆನುತ ಮಿಗೆ ಪಾಂ
ಚಾಲಿಯನು ಕರೆದಸುರರಿಪು ಮನ್ನಿಸಿದನುಚಿತದಲಿ ॥ ೧೬

ನಂಬದಿರು ಸಿರಿಯನು ಪತಿವ್ರತೆ
ಯೆಂಬರಿಗೆ ನೀ ಗುರು ವಿಷಾದವಿ
ಡಂಬಹರುಷಂಗಳಲಿ ನೀನಿಹುದೇಕಚಿತ್ತದಲಿ ।
ತುಂಬುವುದು ಒತ್ತುವುದು ರಾಜ್ಯದ
ಡೊಂಬುದಧಿ [1] ವೇಳೆಯಲಿ ಹರುಷಾ
ಡಂಬರವಿದೆಂದಸುರರಿಪು ಸೂಚಿಸಿದನಂಗನೆಗೆ ॥ ೧೭

ವಿಷವ ಗೆಲಿದಿರಿ ಹಿಂದೆ ಕಿಚ್ಚಿನ
ದೆಸೆಯಲುಳಿದಿರಿ ದಾಯಿಗಳು ದು
ರ್ವ್ಯಸನಿಗಳು ದುಸ್ಪೃಹವು ನಿಮ್ಮಭ್ಯುದಯವಹಿತರಿಗೆ ।
ವಿಷಮವಿದುವೇ ದ್ಯೂತಮೃಗಯಾ
ವ್ಯಸನ ಪಾರ್ಥಿವಜಾತಿಗಿದು ದು
ರ್ವ್ಯಸನವಿದಱಲಿ ನೆಗ್ಗಿದರು ನಳದಶರಥಾದಿಗಳು ॥ ೧೮

1 ಡೊಂಬು ಹರ್‍ವ ಕ. ಕ. ಚ.

ಸೋತು ನಡೆವುದು ಹಿರಿಯರಲಿ ಸಂ
ಪ್ರೀತಿಯನು ಸುಜನರಲಿ ನಿರ್ಮಳ
ನೀತಿಯನು ಪರಿವಾರಪುರಜನ ನಾಡುಬೀಡಿನಲಿ ।
ಖ್ಯಾತಿಯನು ಧರ್ಮದಲಿ ವೈರಿ
ವ್ರಾತದಲಿ ಪೌರುಷವ ನಿಖಿಳ
ಜ್ಞಾತಿಯೊಳಗೆಚ್ಚರಿಸೊಳಿಹುದೆಂದಸುರರಿಪು ನುಡಿದ ॥ ೧೯

ಎಂದು ಬುದ್ಧಿಯ ಹೇಳಿ ಪಾರ್ಥನ
ನಂದನನ ಕರೆಸಿದನು ತಾಯ್ನಹಿ
ತೆಂದನವರಿಗೆ ನಯದಲುಚಿತಪ್ರೀತಿವಚನದಲಿ ।
ಎಂದು ಕುಂತಿಗೆ ಸಾಖಿ ನಯನುಡಿ
ಯಿಂದ ವಿನಯವ ಮಾಡಿ ಪಾಂಡುವ
ನಂದನರ ಮನ್ನಿಸಿದನತಿಕಾರುಣ್ಯಭಾವದಲಿ ॥ ೨೦

ಯಾದವರು ಪಾಂಡವರು ತನ್ನವ
ರಾದರಿದು ವೇ ಕುಟುಂಬವೀಮಹ
ದಾದಿಸೃಷ್ಟಿಗದಾವ [1] ರಕ್ಷೆ ಕುಟುಂಬವಾರಿದಕೆ ।
ಆದರಿಸಿದನು ಕೆಲಬರನು ಹೊಱ
ಗಾದವರು ಕೆಲರಾಯ್ತು ಪರಿವಾ
ಯಾದುರಾಗ್ರಹವೃತ್ತಿ ಯಿಾಹವಣೆಂದನಾಮುಸಿಪ ॥ ೨೧

ದ್ವಾರಕೆಗೆ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಪ್ರಯಾಣ.

ಆಶುಭಗ್ರಹದುದಯದಲಿ ತಿಥಿ
ರಾಶಿನಕ್ಷತ್ರಾದಿಪುಣ್ಯೋ
ದ್ಭಾಸಮಾನಮುಹೂರ್ತದಲಿ ಸುಸ್ವರವಿಳಾಸದಲಿ ।

1 ವಿಧಾನ, ಕ. ಖ.

ಭೂಸುರಾಶೀರ್ವಾದದಲಿ ಲ
ಕ್ಷ್ಮೀಶ ಪಯಣವ ಮಾಡಿದನು ಕ
ಟ್ಟಾಸುರದಲೊದಱಿದುವು ಘನಗಂಭೀರಭೇರಿಗಳು ॥ ೧೧
ದೇಶದಲಿ ಕಾಲದಲಿ ದೆಸೆಯುಲಿ
ರಾಶಿಯುಲಿ ತಾರಾಗ್ರಹಾದಿಗ
ಳೈಸರಲಿ ತಾ ತನ್ನ ಚೇಷ್ಟೆಗಳವರ ವರ್ತನಕೆ ।
ಈಸು ಮಹಿಮೆಯು ಮೆಱಸಿ ಲೋಕವಿ
ಳಾಸಚೇಷ್ಟೆಯನನುಕರಿಸಿ ನರ
ವೇಷವನು ನಟಿಸಿದನು ಹರಿ ಹೂಣಿದ ನಿಜೋನ್ನತಿಯು ॥ ೧೩
ಬಲ ವಿಡೂರಥ ಸಾಂಬ ಸಾತ್ಯಕಿ
ದಳಪತಿಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ ಯಾದವ
ಕುಲಸಚಿವನಕ್ರೂರನುದ್ಧವಚಾರುಕೃತವರ್ಮ ।
ಚಲಪತಾಕೆಯು ರಥನಿಕರದ[1]
ಗಳೆಯು ಗಜವಾಜಿಗಳ ಸಂದಣಿ
ಯೊಳಗೆ ನಡೆದರು ಕೃಷ್ಣರಾಯನ ರಥದ ಬೞಸಿನಲಿ ॥ ೧೪

ಕೃಷ್ಣವಿರಹದಿಂದ ಧರ್ಮರಾಯನ ದುಃಖ.

ಅನುಜತನುಜರು ಸಹಿತ ಕುಂತೀ
ತನಯು ದೂರಕೆ ಕಳುಹಿ ಮರಳಿಯೆ
ಮನೆಗೆ ಬಂದನು ಕೃಷ್ಣವಿರಹವಿಷಾದಖೇದದಲಿ ।
ಮುನಿಪವೇದವ್ಯಾಸಧೌಮ್ಯರ
ನನುಕರಿಸಿ ದಾಹಿಸುವ ದುಗಡವ
ನನಿತುವನು ಬಿನ್ನವಿಸಿದನು ಮಿಡಿಮಿಡಿದು ಕಂಬನಿಯು ॥ ೧೫
ಅಸುರರಿಪು ಕೃಪೆಯಿಂದ ನಿರ್ವಾ
ಹಿಸಿದನೀಯುಜ್ಞವನು ಪೂರ್ವದ

---

1 ನಿಖಿಳರಥದ, ಡ.

ವಸುಮತೀಶರ ಪಾಡಿಗೆಣೆಯೆನಲೆನ್ನ ಪತಿಕರಿಸಿ |
ಬಿಸುಟು ಬಿಜಯಂಗೈದನೀವು
ಬ್ಬಸವನಾರಿಗೆ ಹೇಳುವೆನು ಹಿಂ
ದೆಸೆವ ಗೋಕುಲವಾಯ್ತು ಪುರವಿದು ಕೃಷ್ಣ ವಿರಹದಲಿ || ೨೬

ಅರಸ ಕೇಳ್ಕೈ ದೈತ್ಯದಾನವ
ರುರುವಣೆಯು ಯದುನಾಯಕರು ಸಿ
ಸ್ತರಿಸಲಱಿಯರು ಕೃಷ್ಣ ನಿಲ್ಲದೆ ಭೀತಿ ದ್ವಾರಕೆಗೆ |
ಕರುಣ ನಿಮ್ಮಲಿ ಕಿಱಿದೆ ನಿಮ್ಮೊಳ
ಗೆಱಕವಿಲ್ಲವೆ ಚಿಂತೆ ಸಾಕಂ
ತಿರಲಿ ಯೆಂದವನೀಶನನು ಸಂತೈಸಿದನು ಮುನಿಪ || ೨೭

ಆಮುಕುಂದನ ನೆನಹು ನಮಗೆ ನಿ
ರಾಮಯವು ನೀವಿರಲು ಚಿಂತಾ
ವೈಮನಸ್ಯದ ವೇಡೆ ಮುಱಿವುದು ಸಾಕದಂತಿರಲಿ |
ಈಮಹೋತ್ಪಾತಪ್ರಬಂಧವಿ
ರಾಮಕರ್ಮವ ಬೆಸಸಿ ಯೆನೆ ನಗು
ತಾಮುನೀಶ್ವರ ನುಡಿದನವನೀಪತಿಶಿರೋಮಣಿಗೆ || ೨೮

ಧರ್ಮರಾಯನಿಗೆ ವ್ಯಾಸರ ಉಪದೇಶ.

ಇದು ಕಣಾ ಕುರುರಾಜವಂಶಾ
ಭ್ಯುದಯವಿಗ್ರಹಪೂರ್ವಸೂಚನೆ [1]
ಯಿದು ಸುಯೋಧನನೃಪನ ಕತಿಪಯಕಾಲಸುಖಬೀಜ |
ಇದು ಸಮಸ್ತಕ್ಷತ್ರಕುಲವಾ
ರಿದಘಟೋತ್ಪಾತದ [2] ಸಮೀರಣ
ವಿದಱ ಫಲ ನಿಮಗಹ [3] ಜಯಾವಹವೆಂದನಾಮುನಿಪ || ೨೯

1 ಸೂಚಕ, ಚ. 2 ಘಾಟನ, ಚ. 3 ಗಪ, ಚ

ಅಱಿದಿಹುದು ವೇದೋಕ್ತಮಾರ್ಗವ
ಮಱೆಯದಿರು ನೀನಾಪ್ತವಚನವ
ಹೊಱಗೆ ನಿನ್ನದು ನಿನ್ನ ಹೊದ್ದದು ಕಲುಷಕಲಿಮಲವು ।
ಕಱುಬರೀಕೌರವರು ಮಖವಿದು
ಮೆಱೆದುದದ್ಭುತವಾಗಿ ನಿಮ್ಮನು
ಮುಱಿದೊಡಲ್ಲದೆ ನಿಮ್ಮವರು [1] ಸೈರಿಸುವರಲ್ಲೆಂದ ॥ ೨೦

ನುಡಿಯದಿರಸತ್ಯವನು ರಾಜ್ಯವ
ಬಿಡು ವಿಭಾಡಿಸಿ ನಿನ್ನ ವಧುವಿನ
ಮುಡಿಗೆ ಹಾಯ್ದರೆ ನೀನಧರ್ಮದ ತಡಿಯ ತುಡುಕದಿರು [2] ।
ಒಡಲುಗೂಡಿ ಸಮಸ್ತವಸ್ತುವ [3]
ಬಿಡುವು [4] ದಗ್ಗದ ಮೋಕ್ಷಲಕ್ಷ್ಮಿಯ
ಮುಡಿಗೆ ಹಾಯ್ವೊಡೆ ಸತ್ಯವೊಂದನೆ ನಂಬು ನೀನೆಂದ ॥ ೨೧

ಇದುವೆ ರೇಖಾಮಾತ್ರ ಸರ್ವಾಂ
ಗದಲಿ ನಿನ್ನನು ಮಱೆಯದಿರು ಕೊಂ
ಕಿದರೆ ಕರುಣಾಜಲಧಿ ಜಯಿಸಲಿಕುಂಟು ಹರಿ ನಿಮಗೆ ।
ಬೆದಱದಿರು ವಿಗಡಿಸುವ ವಿಷಯಾ
ಸ್ಪದದೊಳೆಂದು ಮುನೀಂದ್ರನೈವರು
ಸುದತಿಸಹಿತನಿಬರಿಗೆ ಬುದ್ಧಿಯ ಹೇಳಿದನು ಬಳಿಕ [5] ॥ ೨೨

ಅಜ್ಞರವದಿರು ನೀವು ನೆಱೆ ಸ
ರ್ವಜ್ಞರವದಿರಧರ್ಮನಿಪುಣರು
ಯಜ್ಞದೀಕ್ಷಿತರಿಂದು ನೀವು ಸಮಸ್ತಜಗವೆಱಿಯೆ ।

---

1 ಕಂಡುನೆಱೆ, ಡ. 2 ನಡೆದಿರು, ಚ. 3 ಧನವಿದು, ಚ.
4 ಕೆಡುವ, ಟ. ಹೊಱವಂಟ, ಚ. ಚ.

ಅಜ್ಞರರಿಗಳು ನಿಪುಣರಿಗೆ ವರ
ಯಾಜ್ಞಿಕರಿಗಾಚಾರಹೀನರ
ಭಿಜ್ಞಮತವಿದು ತಪ್ಪದೆಂದನು ಮುನಿ ನೃಪಾಲಂಗೆ ॥ ೨೩

ವ್ಯಾಸರು ಬದರಿಗೆ ಹೊರಟ ಬಳಿಕ ಉಳಿದ ಜನಗಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದುದು.

ಮುನಿಪ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಂಡು ಬದರೀ
ವನಕೆ ತಿರುಗಿದನತ್ತಲಿತ್ತಲು
ಜನಪ ಬಂದನು ಬಳಿಕ ಮಯನಿರ್ಮಿತಮಹಾಸಭೆಗೆ ।
ಮುನಿಗಳುಳಿದವರನು ಮಹೀಸುರ
ಜನಸಹಿತ ಭೂಪಾಲಶೇಷವ
ನನಿತುವನು ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟನಂದುಚಿತದಲಿ ಭೂಪಾಲ [1] ॥ ೨೪

ಅರಸ ಕೇಳ್ಕೌರವೇಂದ್ರನ
ಕರೆಸಿದನು ದುಶ್ಶಾಸನಾದಿಕ
ದುರುಳದುಸ್ಸಹಶತಕಸಹಿತಾಸಭೆಗೆ ನಡೆತಂದು ।
ಪರಿಭವಕೆ ಗುಱಿಯಾಗಿ ಹಾಸ್ಯದ
ಹರಹಿನಲಿ ಹಟವಾಗಿ ಪಾಂಡವ
ರರಸನನು ಬೀಳ್ಕೊಂಡು ಹಸ್ತಿನಪುರಕೆ ನಡೆತಂದ ॥ ೨೫

ಭೂಮಿಲಂಬದ ನಿಖಿಳಭೂಪ
ಸ್ತೋಮಸಹಿತ ಸುಯೋಧನನು ಹೃ
ತ್ತಾಮಸದ ಚಾವಡಿಯ ರೂಢಿಯ ರೋಷಪಾವಕದ ।
ಧೂಮಮುಖನೈತಂದು ಗಜಪುರ
ಸೀಮೆಯಲಿ ಪಾಳೆಯವ ಬಿಡಿಸಿದ
ವೈಮನಸ್ಯದಲಿರುಳು ಹೊಕ್ಕನು ಹಸ್ತಿನಾಪುರವ ॥ ೨೬

ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಸಂಧಿ ಮುಗಿದುದು.

---

1 ನನುನಯದಿ ಮಿಗೆ ಸತ್ಕರಿಸಿ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟನುಚಿತದಲಿ, ಚ.

ಹ ದಿ ಮೂ ರ ನೆ ಯ ಸಂ ಧಿ .

ಸೂಚನೆ.

ಕಾಲಪಾಶಾಕರ್ಷದಲಿ ಭೂ
ಪಾಲನಿಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥನಗರಿಯ
ಬೀಳುಕೊಂಡನು ಬಂದು ಹೊಕ್ಕನು ಹಸ್ತಿನಾಪುರವ ||

ದುರ್ಯೋಧನನು ಅಸೂಯೆಯಿಂದ ದುಃಖದಿಂದಿರುವಿಕೆ.

ಕೇಳು ಜನಮೇಜಯ ಧರಿತ್ರೀ
ಪಾಲ ಕೌರವರಾಯನಿತ್ತಲು
ಮೇಲುಮುಸುಕಿನ ಹೊತ್ತ ದುಗುಡದ ಹೊಗರ ಹೊಗೆಮುಖದ |
ತಾಳಿಗೆಯ ನಿರ್ದ್ರವದ ಮತ್ಸರ
ದೇಳಿಗೆಯಲಿಕ್ಕಡಿಯ ಮನದ ನೃ
ಪಾಲ ಹೊಕ್ಕನು ನಡುವಿರುಳು ನಿಜರಾಜಮಂದಿರವ || ೧

* ಆರತಿಯ ಗಣಿಕೆಯರ ಪಾಯವ
ಧಾರು ಸೂಪಾಯತರ ಸುಟಿವು
ಪ್ಪಾರತಿಯ ದಾದಿಯರ ಮಂಗಳವಚನದ್ವೈದೆಯರ |
ದೂರದಲಿ ನಿಲಿಸಿದನು ಭಂಗದ
ಭಾರಣೆಯ ಬಿಸುಸುಯ್ಲ ಸೂಟಿಯ
ಸ್ವೈರಣೆಯ ಸೀವಟದ ಸಿರಿಮಂಚದಲಿ ಪವಡಿಸಿದ || ೨

* ಆರತಿಯ ಗಣಿಕೆಯರ ಸುಟಿವು
ಪ್ಪಾರತಿಯ ದಾದಿಯರ ಪಾಯವ
ಧಾರು ಸೂಪಾಯತರ ಮಂಗಳವಚನದ್ವೈದೆಯರ, ಚ. ಟ. ||

ಆಗ ಸರ್ವವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ದುರ್ಯೋಧನನ ಜಿಹಾಸೆ.

ಭಾನುಮತಿ ಬರೆ ಮುಚ್ಚಿದ ಮುಸುಕಿನ
ಮೌನಿ ನೂಕಿದನಿರುಳನುದಯಾ
ನೂನಮಂಗಳಪಟಹ [1] ಶಂಖಧ್ವನಿಯ ಮೊಣಿಸಿದ ।
ಭಾನುವಿಂಗರ್ಘ್ಯಾದಿಕೃತ್ಯವ
ನೇನುವನು ಮನ್ನಿಸದೆ ಚಿತ್ತದೊ
ಳೇನ ನೆನೆದನೊ ಭೂಪನಿದ್ದನು ಖತಿಯ ಭಾರದಲಿ ॥ ೩

ಬೇಟೆ ನಿಂದುದು ಗಜತುರಗದೇ
ಜೂಟ ಮೊಣಿತು ಕೇಳಮೇಳದ
ತೋಟಿಯಲ್ಲಿಯದಲ್ಲಿ ಕವಡಿಕೆ ನೆತ್ತಮೊದಲಾದ ।
ನಾಟಕದ ಮೊಗರಂಬವೆನಿಪ ಕ
ವಾಟ ತೆಗೆಯದು ಹೊತ್ತುಸೂಯದ
ಕೋಟಲೆಯ ಕಡುಹೂಟ ಕವರಿತು ನೃಪನ ತನುಮನವ ॥ ೪

ದ್ರೋಣಭೀಷ್ಮಾದಿಗಳು ಸಮಯವ
ಕಾಣರುಚಿತದಪಸಾಯಿತಸಚಿವ
ಶ್ರೇಣಿ ಬಾಗಿಲ ಹೊಱಗೆ ನಿಂದುದು ಮತ್ತೆ ಮನೆಗಳಲಿ ।
ಕಾಣದೊ [2] ಳಪ್ಪೈಕದ ಸುವೇಣಿಯ
ರಾಣಿಯರ ದುರ್ಮನದ ಬೆಳಸಿನ
ಕೇಣಿಯನು ಕೈಕೊಂಡನೊಬ್ಬನೆ ಕೌರವರ ರಾಯ ॥ ೫

ಆಗ ಜನಗಳ ಸ್ವಚ್ಛಂದಾಚರಣೆ.

ಸಮಯವಿಲ್ಲೋರಂತೆ ಮೌನ
ಭ್ರಮದ ಬಿಗುಹಿನ ಕೇರಿಕೇರಿಯ
ಕುಮತಿಗಳ ಗುಜುಗುಜಿನ ಗುಪ್ತದ [3] ಮುಸುಕುಕೈದುಗಳ ।

1 ರಭಸ, ಕ, ಖ. 2 ಕಾಣೆನೊ, ಚ. ಟ. 3 ವಾರ್ತೆಯ, ಕ, ಖ,

ತಮತಮಗೆ ಬಿರುದುಗಳ ಗಣಿಕಾ
ರಮಣಪ್ರೈರದ ಹೆಚ್ಚು ಕುಂದಿನ
ಸಮರಭಟರಿಱಿದಾಡಿದರು ನಿರ್ನಾಮಭಾವದಲಿ ॥ ೬

ದುರ್ಯೋಧನನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಜನರ ನಾನಾವಿಧ ಊಹೆ.

ಪ್ರಾಣಶೋಷಿತನೆಂದು ಕೆಲಬರು
ಕಾಣೆಪರಸನನೆಂದು ಕೆಲರ
ಕ್ಷೀಣರೋಗಿತನೆಂದು ಕೆಲರು ವಿಷಪ್ರಯೋಗದಲಿ ।
ಸ್ತ್ರೀ ಪ್ರಣಚೇಷ್ಟಿತನೆಂದು ಕೆಲಬರು
ಜಾಣರೂಹೆಯು ಜನದ ನೆನೆಹಿನ
ಸಾಣೆಯಲಿ ಸವೆಯಿತ್ತು ಕೌರವನೃಪನ ನಿರ್ದೇಶ ॥ ೭

ದೇಶ ಅರಾಜಕವಾಯಿತೆಂದು ಭೀಷ್ಮಾದಿಗಳಿರಲು
ಶಕುನಿಯು ಆಗಮನ.

ಅಕಟ ಕೌರವರಾಯ ರಾಜ
ನ್ಯಕಶಿರೋಮಣಿ ಯಿರಲು ಧರೆ ರಾ
ಜಕವಿಹೀನ ವಿಡಂಬವಾಯ್ತೋ ಶಿವ ಶಿವಾ ಯೆನುತ ।
ಸಕಲಜನ ಭೀಷ್ಮಾದಿ [1] ಮಂತ್ರಿ
ಪ್ರಕರ ಚಿಂತಾಂಬುಧಿಯೊಳದ್ದಿರೆ
ಶಕುನಿ ಬಂದನು ಕೌರವೇಂದ್ರನ ರಾಜಮಂದಿರಕೆ ॥ ೮

ಕರೆದು ಬಾಗಿಲವರ್ಗೆ ತನ್ನಯ
ಬರವನಱುಹಿದೊಡವರು ರಾಯನ
ಹೊರೆಗೆ ಬಂದರು ನುಡಿದರಂಗ್ರಿತಳದ ಬಾಯ್ಗಳಲಿ ।
ಅರಸ ಬಿನ್ನಹ ಮಾವದೇವರು
ದರುಶನಾರ್ಥಿಗಳೆನಲು ಮನದಲಿ
ಕುರುನೃಪತಿ ಚಿಂತಿಸುತ ಬರಹೇಳೆಂದು ನೇಮಿಸಿದ ॥ ೯

1 ದಳನಾಯಕರು, ಚ ಟ.

ಶಕುನಿಯು ಈ ಅವಸ್ಥೆಗೆ ಕಾರಣವೇನೆಂದು ದುರ್ಯೋಧನ
ನನ್ನು ಕೇಳುವಿಕೆ.

ಹೊಕ್ಕನೀತನು ಕೌರವೇಂದ್ರನ
ನೆಕ್ಕಟಿಯಲಿರೆ ಕಂಡು ನುಡಿಸಿದ
ನಕ್ಕಜದ ರುಜೆ ಯೇನು ಮಾನಸವೋ ಶರೀರಜವೋ ।
ಮುಕ್ಕುಳಿಸಿ ಕೊಂಡಿರದಿರಾರಿಗೆ
ಸಿಕ್ಕಿದೆಯೊ ಸೀಮಂತಿನಿಯರಿಗೆ
ಮಕ್ಕಳಾಟಿಕೆ ಬೇಡ ನುಡಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಾಣೆಂದ ॥ ೧೦

ಮಾವ ನೀವ್ ಮರುಳಾದಿರೇ ಯೆನ
ಗಾವ ರುಜೆ ಯಿಲ್ಲಂಗನೆಯರುಪ
ಜೀವಿಯೇ ತಾನಱಿಯಿರೇ ನೀವೀಸುಕಾಲದಲಿ ।
ನೋವು ಬೇಱಿಲ್ಲೆನಗೆ ನಿಳಯುಕೆ
ನೀವು ಬಿಜಯಂಗೈವುದಂತ
ರ್ಭಾವವಹ್ನಿಯನೇಕೆ ಬೆದಕುವಿರೆಂದನಾಭೂಪ ॥ ೧೧

ಏನು ನಿನ್ನಂತಸ್ಥಹೃದಯಕೃ
ಶಾನುಸಂಭವವೇಕೆ ನುಡಿ ದು
ಮ್ಮಾನ ಬೇಡೆನ್ನಾಣೆನುತ ಸಂತೈಸಿದನು ನೃಪನ ।

ಶಕುನಿ ದುರ್ಯೋಧನರ ಸಂವಾದ.

ಏನು ಭಯಬೇಡಿನ್ನೆನಲು ಯಮ
ಸೂನುವೈಭವವಹ್ನಿದಗ್ಧ ಮ
ನೋನುಭಾವವನೇಕೆ ನುಡಿಸುವಿರೆಂದನಾಭೂಪ ॥ ೧೨

ಹೇಱು ಹೇಱೇನೇನು ಪಾಂಡುನೃ
ಪಾಲಪುತ್ರರ ವಿಭವವಹ್ನಿ
ಜ್ವಾಲೆಯಲಿ ಮನ ಬೆಂದುದೇ ಶಿವ ಶಿವ ವಿಚಿತ್ರವಲ ।

ಪಾಲಕನು ಧರ್ಮಜನು ಮಿಗೆ ಕ
ಟ್ಟಾಳುಗಳ್ ಭೀಮಾರ್ಜುನರು ಬೆ
ಳ್ಳಾಳ್ಳಹಬ್ಬುಗೆಯುವರ ಸಿರಿ ಕೇಳೆಂದನಾಶಕುನಿ[1] ‖ ೧೩

ಪುರದ ಸಿರಿಯನು ಯಾಗದೊದವನು
ಹರಿಯ ಕರುಣೋದಯವನಾಸೋ
ದರರ ದರ್ಪದೊಳೆಸೆವ ಯಮಸುತನಖಿಳವೈಭವವ ।
ವರಸಭಾಮಂಟಪದಿ ನೆರೆದಿ
ದ್ದರಸುಮಕ್ಕಳ ವಾರವಧುಗಳ
ಪರಮಹರ್ಷವ ಕಂಡು ನೊಂದೆನು ಮಾವ ಕೇಳೆಂದ ‖ ೧೪

ನಿನ್ನ ನಡತೆ ಯುಕ್ತವಲ್ಲೆಂದು ಶಕುನಿಯು ಹೇಳಲಾಗಿ
ದುರ್ಯೋಧನನ ಪತನ.

ಅವರು ಪಿತ್ರಾರ್ಜಿತದ ರಾಜ್ಯ
ಪ್ರವರಪಾತ್ರರು ನಿನ್ನ ಸೂಯೆಯ
ಕವಲುಮನದ ಕುಠಾರಬುದ್ಧಿಯ ಕಲುಷಭಾವನೆಯ ।
ವಿವರಣವನವರೆತ್ತ ಬಲ್ಲರು
ಶಿವ ಶಿವಾ ಭುವನೈಕವಾನ್ಯರ
ನವಗಡಿಸಲಂಗೈಸಿದೈ ಮಾಣೆಂದನಾಶಕುನಿ ‖ ೧೫

ಲೇಸು ಬಿಜಯಂಗೈಯಿ ನೀವಿ
ನ್ನಾಶಯಾಗ್ನಿ[2] ಯನೇಕೆ ಕೆಣಕುವಿ
ರಾಸುರವಿದೇಕೆನ್ನೊಡನೆ ಸೈರಿಸುವುದುಪಹತಿಯ ।
ಈಸು ನುಡಿವರೆ ಮಾವ ಯೆನುತ ಮ
ಹೀಶ ಕಂಬನಿದುಂಬಿ ನೆನಹಿನ
ಬೇಸಟಿಕೆ ಬಿಸುಸುಯ್ದು ಧೊಪ್ಪನೆ ಕೆಡೆದನವನಿಯಲಿ ‖ ೧೬

---

1 ಯ್ಯೆಸಲೇ ಪಾಂಡವರ ಸಿರಿಯೆಂದ, ಚ. 2 ಸಹಾ, ಕ. ಖ ಜ.

ಆಗ ಅವನನ್ನು ಎತ್ತಿ ಸಮಾಧಾನ ಪಡಿಸುವಿಕೆ.

ಎತ್ತಿದನು ಕಣ್ಣೊರೆಸಿಯು ಕಿಱು[1] ಮನಿ
ಮುತ್ತುಗಳ ಕೇವಣಿಯು ಶಕುನಿ ನೃ
ಪೋತ್ತಮನೆ ಬಾ ಕಂದ ಬಾ ಯೆನುತಪ್ಪಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ[2] ।
ಕಿತ್ತು ಬಿಸುಡುವೆನಹಿತರನು ನಿನ
ಗಿತ್ತೆನಿಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥಪುರವನು
ಹೆತ್ತ ತಾಯ್ ಗಾಂಧಾರಿ ಸಂತಸಬಡಲಿ ಬೞಕೆಂದ ॥ ೧೭

ಮಾವ ಕೇಳತಿಬಲರು ಫಲುಗುಣ
ಪಾವಮಾನಿಗಳ್ಳೆವರವದಿರ
ಜೀವಸಖ ಗೋವಿಂದನನಿಬರ ಗೆಲವು ಗೋಚರವೆ ।
ಸಾವುದಲ್ಲದೆ ಬೇಱೆ ತನಗಿ
ನ್ನಾವಪರಿಯಲಿ ಸಮತೆ ಸೇರದು
ಜೀವಿತವ್ಯವನಮರನಿಕರದೊಳರಸಿ ಕೊಳ್ಳೆಂದ ॥ ೧೮

ಅವರನ್ನು ಜೂಜಿನಲ್ಲಿ ಗೆದ್ದು ಸರ್ವಸಂಪತ್ತನ್ನು ನಿನಗೆ ಕೊಡಿಸುವೆ
ನೆಂದು ಶಕುನಿಯು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ.

ಗೆಲುವೆ ತಾನಂಜದಿರು ಪಾಂಡವ
ರಳವಳವ ತಾನಱಿವೆ ನೃಪನ
ಗ್ಗಳದ ಧರ್ಮಜನು ವಿಶೇಷದ್ಯೂತಲೋಲುಪನು ।
ಗೆಲುವ ಮೋಡಿಯನಱಿಯನಾತನ
ನೆಲೆಯು ಬಲ್ಲೆನು ಜೂಜುಗಾಱಱ
ಕುಲಶಿರೋಮಣಿ ತಾನೆ ಯೆಂದನು ಶಕುನಿ ಕೌರವಗೆ[3] ॥ ೧೯

ಕಪಟವನು ನೆಱೆ ಮಾಡಿ ಜೂಜಿನೊ
ಳುಪರಿಕಾರ್ಯವ ಜಯಿಸಿ ಕೊಡುವೆನು
ನಿಪುಣರೆನ್ನಂದದಲಿ ಭುವನದೊಳಿಲ್ಲ ಕೈತವದ ।

---

1 ತಿರು, ಚ. 2 ಕೌರವನ, ಚ. ಟ.
3 ಕುರುಪತಿಗೆ, ಕ. ಖ. ಢ.

ಅಪದೆಸೆಗೆ [1] ಭಯಗೊಳ್ಳದಿರು ನಿ
ಷ್ಕೃಪೆಯಲಿರು ಗುರುಭೀಷ್ಮ ವಿದುರಾ [2]
ದ್ಯಪಶದರ ಕೈಕೊಳ್ಳದಿರು ನೀನೆಂದನಾಶಕುನಿ ॥ ೨೦

ಎನ್ನ ಬಹುಮಾನಾವಮಾನವು
ನಿನ್ನದೈ ಸಲೆ ಮಾವ ನೀ ಸಂ
ಪನ್ನ ಕೃತ್ರಿಮವಿದ್ಯನಾದರೆ ರಚಿಸು [3] ಸಾಕಿದನು ।

ಇದನ್ನು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಿಗೆ ಹೇಳೆಂದು ಶಕುನಿಯು ಹೇಳಿಕೆ.

ಅನ್ನಿಗರಿಗುಸುರದಿರು ನಮ್ಮವ
ರೆನ್ನದಿರು ವಿದುರಾದಿಗಳನುಪ
ಪನ್ನ ಮಂತ್ರವನಱುಹು ಭೂಪಂಗೆಂದನಾಭೂಪ ॥ ೨೧

ನೀನಱುಹು ನಿಮ್ಮಯ್ಯ ಮತಿಗೊ
ಟ್ಟಾನರೇಂದ್ರನ ಕರೆಸಿ ಕೊಟ್ಟರೆ
ಮಾನನಿಧಿಯೇ ಸಕಲ ಧರೆಯನು ಸೇರಿಸುವೆ ನಿನಗೆ ।

ನೀನೇ ಹೇಳೆಂದು ದುರ್ಯೋಧನನ ಉತ್ತರ.

ನೀನೆ ಹೋಗೀ ಯೆನ್ನ ಕಡು ದು
ಮ್ಮಾನವನು ಭೂಪಂಗೆ ನುಡಿದರೆ
ತಾನೆ ಕರೆಸುವನಱುಹುವೆನು ಜನಕಂಗೆ ನಿಜಮತವ [4] ॥ ೨೨

ಶಕುನಿಯು ಬಂದು ದುರ್ಯೋಧನನ ವಿಷಯವನ್ನು ಹೇಳುವಿಕೆ.

ಅಹುದು ಬಳಿಕೇನೆನುತ ಬಂದನು
ಕುಹಕಮತಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನರಮನೆ
ಗಿಹಸಮಯದಲಿ ಹೊಕ್ಕನಂದೇಕಾಂತ ಭವನದಲಿ ।

---

1 ಜಗುಕೆ, ಕ. ಖ. ಘ
2 ಮೊದಲಾದ, ಕ. ಖ.
3 ತೊಡಚು, ಚ. ಡ.
4 ಬಳಿಕೆಂದನಾನೃಪತಿ, ಕ. ಖ.

ಬಹಳಖೇದವ್ಯಸನದಲಿ ದು
ಸ್ಸಹಮನೋವ್ಯಥೆಯಲಿ ಕುಮಾರಕ
ನಿಹುದನಱಿಯಿರೆ ಭಾವ ಯೆಂದನು ಬಚ್ಚಿಕ ಖಳ [1] ಶಕುನಿ ||೨೩

ಏನು ಶಕುನಿ ಮಗಂಗೆ ದುಗುಡವ
ದೇನು ಕಾರಣವಾರ ದೆಸೆಯಿಂ
ದೇನಸಾಧ್ಯವದೇನು ಭಯ ಮೇಣಾವುದಭಿಲಷಿತ |
ಏನುವನು ವಂಚಿಸದೆ ಹೇಱೆಂ
ನಾನೆಗೇಕ್ಕೆ ಮೆಱುಕವೆನೆ ನಿಜ
ಸೂನುವನು ನೀ ಕರೆಸಿ ಬೆಸಗೊಳ್ಳೆಂದನಾಶಕುನಿ || ೨೪

ಶಕುನಿಯ ಹೇಳಿಕೆಯಂತೆ ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು ಕರೆಸುವಿಕೆ.

ಕರೆಸಿದನು ದುರ್ಯೋಧನನನಾ
ದರಿಸಿ ಕಟ್ಟೇಕಾಂತದಲಿ ಮೂ
ವರು ವಿಚಾರಿಸಿದರು ನಿಜಾನ್ವಯಮೂಲನಾಶನವ |
ಭರತಕುಲನಿರ್ವಾಹಕನೆ ಬಾ
ಕುರುನೃಪಾನ್ವಯದಿನಪ ಬಾ ಯೆ
ನ್ನರಸ ಬಾ ಯೆನ್ನಾನೆ ಬಾ ಯೆಂದಪ್ಪಿದನು ಮಗನ || ೨೫

ದುಃಖಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನೆಂದು ತಂದೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆ.

ದುಗುಡವೇಕ್ಕೆ ಮಗನೆ ಹಿರಿಯೋ
ಲಗವನೀಯೆ ಗಡೇಕೆ ವೈಹಾ
ಳಿಗಳ ಬೇಟೆಗಳವನಿಪಾಲವಿನೋದಕೇಳಿಗಳ |
ಬಗೆಯೆ ಗಡ ಬಾಂಧವರ ಸಚಿವರ
ಹೊಗಿಸೆ ಗಡ ನಿನ್ನರಮನೆಯನೀ
ಹಗಲು ನಿನಗೇಕಾಯ್ತು ಕತ್ತಲೆ ಯೆಂದನಂಧನೃಪ [2] || ೨೬

1 ನೀವೆನುತ ಬಿಸುಸುಯ್ದನಾ, ಚ. 2 ದು ಬೆಸಗೊಂಡ, ಕ. ಖ.

ಹೇಳಲಮ್ಮೆನು ನೀವು ಧರ್ಮದ
ಕೋಟಲೆಯಲಿ ಸಿಲುಕಿದವರೆನ್ನನು
ಖೂಳನೆಂಬಿರಿ ಕಷ್ಟನೆಂಬಿರಸೂಯನೆಂಬಿರಲೆ ।
ಸಾಲಭಂಜಿಕೆಯಾಯ್ತು ತನ್ನಾಯ[1]
ಬಾಳಿಕೆಯು ಬೀಳಂಬವೇತಕೆ
ಕೇಳುವಿರಿ ನೀವೆನುತ ಸುಯ್ದನು ತುಂಬಿ ಕಂಬನಿಯ ॥ ೨೭

ಮುನಿಚರಿತ್ರರು ನೀವು ರಾಜಸ
ತನದ ಮದದಲಿ ಲೋಕಯಾತ್ರೆಯ
ನನುಸರಿಸುವುವರಾವು ನೀವೇ ಭೋಗನಿಸ್ಪೃಹರು ।
ಅನುದಿವಸ ರಾಗಿಗಳು ನಾವೆ
ಮ್ಮನುಮತವ ಪಾಲಿಸುವರಾರೆಂ
ದೆನುತ ಸುಯ್ದನು ಮರುಗಿ ಬೈದನು ತನ್ನ ದುಷ್ಕೃತವ ॥ ೨೮

ಈಸು ಕಳವಳವೇನು ಚಿತ್ತದ
ಬೈಸಿಕೆಗೆ ಡೊಳ್ಳಾಸವೇಕೆ ವಿ
ಳಾಸಕರಣೆಯವೇನು ಹೇಳಾ ನನಹಿನಭಿರುಚಿಯ ।
ವಾಸಿಗಳ ಪರಿವಿಡಿಯ[2] ನೆನ್ನಲಿ
ಸೂಸಬಾರದೆ ನಿನ್ನ ಹರುಷಕೆ
ಪೈಸರವದೇನೆಂದು ಬೆಸಗೊಂಡನು ಸುಯೋಧನನ ॥ ೨೯

ಪಾಂಡವರ ವೈಭವವೆ ಕಾರಣವೆಂದು ಹೇಳಿ ವೈಭವವನ್ನು ಹೇಳಿದುದು.

ಏನನೆಂಬೆನು ಬೊಪ್ಪ ಕುಂತೀ
ಸೂನುಗಳ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಣವನು
ದಾನವಾರಿಯ ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಿನ ಸೌಖ್ಯಸಂಗತಿಯ ।

1 ನಮ್ಮಯ, ಖ. 2 ಪೈಸರವ, ಕ.

ತಾ ನಪುಂಸಕನಾದ ಪರಿಭವನ
ದೇನ ವಿಸ್ತರಿಸುವೆನು ಲಜ್ಜಾ
ಮಾನಿನಿಗೆ ತನ್ನೊಕ್ಕತನವಿಂಪಳಿದು ಹೋಯ್ತೆಂದ ॥ ೩೦

ನೆಗೆದ ಬುಗುಟಿದೆ ಹಣೆಯಲವರೋ
ಲಗದ ಸಭೆಯಲಿ ನೆನದ ಸೀರೆಯು
ತೆಗೆಸಿ ಕೊಟ್ಟರು ತಂದು [1] ಮಡಿವರ್ಗದ ನವಾಂಬರವ ।
ಬೆಗಡುಗೊಳಿಸಿದರೆನ್ನನವರೋ
ಲಗದ ಗಣಿಕೆಯರವರ ಸೂಳಿನ
ನಗೆಯು ನೆನೆನೆನೆದೆನ್ನ ಮನ ಜರ್ಝರಿತವಾಯ್ತೆಂದ ॥ ೩೧

ಇದಕೆ ಕಾರಣವೇನು ಹಣೆ ನೊಂ
ದುದಕದೇನು ನಿಮಿತ್ತವೆನಲಾ
ಸದನದಲಿ ಮಯನಿತ್ತ ಸಭೆಯನು ದೇವರಚಿಯಿರಲೆ ।
ಮುದದಿನಾಧರ್ಮಜನು ಘನಸಂ
ಪದದಲೋಲಗವಿತ್ತನಾದಾ
ಪದಿ ನಿಜಾನುಜಮಂತ್ರಿಸಚಿವಪಸಾಯಿತರು ಸಹಿತ ॥ ೩೨

ಆಮಹಾಸಭೆ ದೇವನಿರ್ಮಿತ
ರಾಮಣೀಯಕವಿವಿಧರತ್ನ
ಸ್ತೋಮತೇಜಃಪುಂಜರಂಜಿತ ನಯನವೀಧಿ [2] ಯಲಿ ।
ಸಾಮದಲಿ ನಮ್ಮನು ಯುಧಿಷ್ಠಿರ
ಭೂಮಿಪತಿ ಕರೆಸಿದನು ತನ್ನು
ದ್ದಾಮವಿಭವವನೆನಗೆ ತೋರಿಲು ತತ್ಸಭಾಸ್ಥಳಕೆ ॥ ೩೩

ಹರಹಿನಲಿ ಹಿರಿದಾಯ್ತು ಕೆಂದಾ
ವರೆಯು ಬನ ಬೇರೊಂದುತಾವಿನ
ಉರುವಣೆಯು ಬೆಳುದಿಂಗಳೌಕಿದುದೊಂದುತಾಣದಲಿ ।

1 ತವ್ಯ, ಕ, ಖ. 2 ರಶ್ಮಿ, ಕ, ಖ.

ಹರಿವ ಯಮುನಾನದಿಯನಲ್ಲಿಗೆ
ಕರೆಸಿದವರಾರೆನಲು ಮಣಿಬಂ
ಧುರದ ಬೆಳಗಿನ ಲಹರಿ ಮುಱಿದುದು ತನ್ನ ಜಾಣುಮೆಯ ॥ ೨೪

ಹೊಕ್ಕ ಸಾಲಲಿ ಹೊಳೆವ ಮಣಿರುಚಿ
ಮುಕ್ಕುಳಿಸಿದುವು ಕಂಗಳನು ನಡೆ
ದಿಕ್ಕೆಲನ ನೋಡಿದರೆ ಮುಱಿದೊಳಸರಿದುವಾಲಿಗಳು ।
ಉಕ್ಕುವಮಲಚ್ಛವಿಗಳಲಿ ಮನ
ಸಿಕ್ಕಿ ಹೊಳಬಟ್ಟುದು ವಿವೇಕವ
ಡೊಕ್ಕರಿಸಿ ಕೆಡಹಿದುವು ಬಹುವಿಧರತ್ನಕಾಂತಿಗಳು ॥ ೨೫

ಹಿಡಿದುವೆನ್ನೊಹೆಯನು ಮಣಿರುಚಿ
ಯೆಡತರದೊಳಿಕ್ಕಿದುವು ಭಿತ್ತಿಯ
ಬಿಡೆಯದಲಿ ಝಳಪಿಸುವ ನೀಲದ ಮಣಿಯ ಲಹರಿಯಲಿ ।
ತಡಿಯ [1] ಕಾಣೆನು ತಳಿತಕಾಂತಿಯ
ಕಡಲ ವಿಮಲಸ್ಫಟಿಕಜಲದಲಿ
ಮಿಡುಕಲಂಜಿದುವಂಘ್ರಿಗಳು ನರನಾಥ [2] ಕೇಳೆಂದ ॥ ೨೬

ಸ್ಥಳವೆ ಜಲರೂಪದಲಿ ಜಲವೇ
ಸ್ಥಳದ ಪಾಡಿನಲಿದ್ದುದದು ಕೆಲ
ಬಲದ ಭಿತ್ತಿಯ ಕಂಭ ಕಂಭದ ನಡುವೆ ಭಿತ್ತಿಗಳ [3] ।
ಹೊಳವನೇ [4] ಕಂಡೆನು ವಿವೇಕದ
ಕಳಿವು ಚಿತ್ತದ ಸೆಱೆ ದುಹಾರದೊ
ಳುಱಿದುವಕ್ಷಿಗಳಿಂತು ಸೋತೆನು ತಾತ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೨೭

---

1 ಕಡೆಯ, ಡ. 2 ತಳವೆಂದರಸ, ಡ.

3 ಳು, ಕ, ಚ. 4 ಹೊಳೆವುದನೆ, ಡ.

ಪಾಂಡವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತನಗಾದ ಅಪಮಾನವನ್ನು ದುರ್ಯೋಧನನು ಹೇಳುವಿಕೆ.

ಮುಂದೆ ವಿಮಲಸ್ಫಟಿಕಭೂಮಿಯ
ನೊಂದು ಠಾವಿನಲೀಕ್ಷಿಸುತ ಕೊಳ
ನೆಂದು ಬಗೆದೆನು ನಿಂದು ಸಂವರಿಸಿದೆನು ಮುಂಜೆರಗ |
ಅಂದು ದ್ರೌಪದಿಸಹಿತ ನಾರೀ
ವೃಂದ ಕೈಗಳ ಹೊಯ್ದು ಮಿಗೆ ಘೋ
ಷೆಂದು ನಕ್ಕುದು ನೊಂದು ತಲೆವಾಗಿದೆನು ಲಜ್ಜೆಯಲಿ || ೩೮

ಊಹೆಯಲಿ ತಡವರಿಸಿ ಹೆಜ್ಜೆಯ
ಗಾಹುಗತಕದೊಳಡುತ ಕಾಂತಿಯ
ಸೋಹನಱಿಯದೆ ಬೀದಿಯಲಿ ಕಂಡೆನು ಸರೋವರವ |
ಆಹರಿಬವನು ಮುಱಿವೆನೆಂದದ
ನೂಹಿಸಿದೆನಾಸ್ಫಟಿಕವೆಂದು
ತ್ಸಾಹಿಸಲು ನೀರಾಯ್ತು ನನೆದೆನು ನಾಭಿದಘ್ನದಲಿ [1] || ೩೯

ಮತ್ತೆ ಘೋಷೆಂದರು ನೃಪಾಲನ
ಮತ್ತಕಾಶಿನಿಯರು ಯುಧಿಷ್ಠಿರ
ನಿತ್ತ ದಿವ್ಯದುಕೂಲವನು ತಡಿಗಡಱ ತೊಡಚಿದೆನು |
ಬತ್ತಿತೆನ್ನಭಿಮಾನಜಲನಿಧಿ
ಮತ್ತೆ ಮಾರಿಯ ಮಸಕವನು ನೀವ್
ಚಿತ್ತವಿಸಿರೇ ಬೊಪ್ಪ ಯೆಂದನು ಕೌರವರ ರಾಯ || ೪೦

ನಂಬಿ [2] ಸಿದುದೊಂದೆಡೆಯ ಬಾಗಿಲು
ಬಿಂಬಿಸಿತು ಭಿತ್ತಿಯಲಿ ತತ್ಪ್ರತಿ
ಬಿಂಬವೆಂದಾನಱಿಯೆನದ ಹಾಯ್ದೆನು ಚೌಕದಲಿ |
ಎಂಬೆನೇನನು ಹೊರೞ ನಗುವ ನಿ

1 ಪರಿಯಂತ, ಡ.   2 ಲಂಬಿ, ಖ. ಪ,

ತಂಬಿನಿಯರನು ಭೀಮಪಾರ್ಥರ
ಡಂಬರವ ಕಂಡಸುವೆ ಹಿಡಿದೆನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳೆಂದ ॥ ೪೧

ನೊಂದುದೀಹಣೆ ಮನದೊಳಗೆ ಮಿಗೆ
ನೊಂದೆನವದಿರ ನಗೆಗೆ ನಡೆದೆನು
ಮುಂದಣೋವರಿಬಾಗಿಲನು ಕಂಡೆನ್ನ ಚಿತ್ತದಲಿ ।
ಹಿಂದೆ ಹೆದಱದ [1] ಭಂಗವೇ ಸಾ
ಕೆಂದು ಸುಪಾರ್ಧಿಯಲಿ ಬಾಗಿಲ
ನೊಂದು ಠಾವಿನೊಳಱಸಿ ತಡವರಿಸಿದೆನು ಭಿತ್ತಿಗಳ ॥ ೪೨

ನಗೆಗೆ ನಗೆ ಕುಂಟಣಿ ವಿವೇಕದ
ಹೊಗೆಗೆ ಹೊಗೆ ಸಖಿಯಾದುದಲ್ಲಿಯು
ಹಗರಣಿಗ ನಾನಾದೆನದು ನೋಟಕದ ಜನವಾಯ್ತು ।
ನಗುವವರ ಜರದನೆ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ
ನಗೆಯು ಮಱೆದೆನೆ ಬೊಪ್ಪ ನಿಮ್ಮಯ
ಮಗನವಸ್ಥಾರೂಪವಿದು ಚಿತ್ತೈಸಿ ನೀವೆಂದ ॥ ೪೩

ಒಡ್ಡವಿಸಿತೆನ್ನಾಟ ನಗೆಯೊಳ
ಗಡ್ಡಬಿದ್ದಳು ಪಾಂಡುಪುತ್ರರ
ಬಡ್ಡಿ ಬಿಂಕದಲವರು ಬಿರಿದರು ಭೀಮಫಲುಗುಣರು ।
ಖಡ್ಡಿಗರುವೆನ್ನಿಂದ ರೋಷದ
ಗೊಡ್ಡು ತಾನಾದೆನು ವಿಘಾತಿಯು
ಬಡ್ಡಿ ನಿನ್ನದು ಬದುಕಿದೆನು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೪೪

ಇದರಿಂದ ಅವರಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಕ್ರೋಧವೆಂದು ಹೇಳುವಿಕೆ.

ಸಿಂಗಿಯನು ಬಿತ್ತಿದೆನು ಪಾಂಡವ
ರಂಗದಲಿ ತತ್ಫಲದ ಬೆಳಸಿನ
ಸಿಂಗಿಯಲಿ ನಾ ಸಾವೆನಲ್ಲದೊಡಗ್ನಿ ಕುಂಡದಲಿ ॥

1 ಹೆದಱಿದ, ಕ ಖ

ಭಂಗಿಸುವೆನೀಕ್ಷಣದೊಳನ್ನನು
ನುಂಗಬೇಹುದು ವಹ್ನಿ ಮೇಣೀ
ಗಂಗೆಯಲಿ ಬಿದ್ದೊಡಲ ನೀಗುವೆನೆಂದು ಬಿಸುಸುಯ್ದ ‖　೪೫

ಆಯುಧಿಷ್ಠಿರಸಹಿತ ನೀನೇ
ರಾಯನಾಗಿರು ಮೇಣು ನಿಮ್ಮಾ
ತಾಯಿ ಸಂತಸಬಡಲಿ ದುಶ್ಶಾಸನನ ಪಟ್ಟದಲಿ ।
ರಾಯತನವೆಮಗಿಂದ್ರಲೋಕದ
ಲಾಯದಲಿ ದಿಟವೆಂದು ನುಡಿವರು
ಜೋಯಿಸರು ಸಾಕವರ ವಚನ ನಿರರ್ಥವೆಲ್ಲೆಂದ ‖　೪೬

ಪುರದೊಳೆಂಬತ್ತೆಂಟುಸಾವಿರ
ಧರಣಿಯಮರರು ನಿತ್ಯಪಡಿಯುವ
ರರಸ ಕೇಳ್ಹತ್ತುಸಾವಿರಹೊನ್ನತಳಿಗೆಯಲಿ ।
ವರಯತೀಶರು ಹತ್ತುಸಾವಿರ
ವರಮನೆಯಲುಂಬುದು ನೃಪಾಲಾ
ಧ್ವರದ ಸಿರಿಯನು ನೀವೆ ಕಂಡಿರೆ ಯೆಂದನಾ ಭೂಪ ‖　೪೭

ದುರ್ಯೋಧನನ ದುರ್ಬುದ್ಧಿಗಾಗಿ ತಂದೆಯ ಚಿಂತೆ.

ಕೇಳದನು ಬಿಸುಸುಯ್ದನಕಟ ವಿ
ಟಾಳಿಸಿತೆ ಕೌರವನ ಬುದ್ಧಿ ವಿ
ಟಾಳಸಂಗತಿಯಾಯ್ತಲಾ ಪಿಸುಣಾರ ಕೆರಳಿಚದು [1] ।
ಕೇಳು ಮಗನೇ ಧರ್ಮಪುತ್ರನ
ಮೇಲೆ ಮುನಿವರೆ ರಾಜಋಷಿ ನರ
ಪಾಲಮಾತ್ರನೆ ಶಿವ ಮಹಾದೇವೆಂದನಾಭೂಪ ‖　೪೮

ಸತಿಯರಲಿ [2] ನಿಮ್ಮವ್ವೆ ಸುಪತಿ
ವ್ರತೆ ಮಹಾಋಳ ನೀನು ಬೀಜ

[1] ಕೊಂಡೆಯರ ಮೇಳದಲಿ ಡ.　　[2] ಸತಿಯಲಾ, ಡ.

ಸ್ಥಿತಿಯುಲೂಣೆಯುವಿಲ್ಲ ನಿನ್ನಯ ಬುದ್ಧಿದೋಷವಿದು ।
ಕೃತಕವೋ ಸಹಜವೊ ನವೀನ
ಸ್ಥಿತಿಯ ಕಂಡೆನು ಶಿವ ಶಿವಾ ದು
ರ್ಮತಿಗಳೇನನು ನೆನೆಯರೆಂದನು ಸುಯ್ದು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ॥ ೪೯

ಇದು ಅಯುಕ್ತವೆಂದು ಮಗನಿಗೆ ತಂದೆಯ ಉಪದೇಶ.

ಪಾಂಡುವಿನ ಮಕ್ಕಳುಗಳಾರಾ
ಪಾಂಡುವಿನೊಳೆನ್ನಲ್ಲಿ ಭೇದವ
ಕಂಡೆಲಾ ನೀನವರಿಗೇನಪ್ರಾಪ್ತವೇ ಧರಣಿ ।
ಉಂಡು ಬದುಕುವ ಬಹಳ ಭಾಗ್ಯರ
ಕಂಡಸೂಯುವ ಬಡುವ ಖಲರನು
ಭಂಡರೆನ್ನದೆ ಲೋಕ ನಿನಗಿದು ಸಾವ್ಯವಲ್ಲೆಂದ ॥ ೫೦

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನನ್ನು ಕುರಿತು ದುರ್ಯೋಧನನ ನಿಷ್ಠುರವಾಕ್ಯಗಳು.

ಅಹುದು ಬೊಪ್ಪ ವೃಥಾಭಿಮಾನದ
ಕುಹಕಿ ಹೋಗಲಿ ನಿಮ್ಮ ಚಿತ್ತಕೆ
ಬಹ ಕುಮಾರರ ಕೂಡಿ ನಡೆವುದು ಪಾಂಡುನಂದನರ ।
ಮಹಿಯು ಹಂಗಿಂಗೋಸುಗವೆ ಬಿ
ನ್ನಹವ ಮಾಡಿದೆ ತನಗೆ ಭಂಡಿನ
ರಹಣಿ ಬಂದುದು ಸಾಕಲೇ ಸೊಗಸಾಯ್ತು ಲೇಸೆಂದ ॥ ೫೧

ತಾಯೆ ನೇಮವ ಗೊಂಡೆನಯ್ಯಾ
ಗಾಯುಧಿಷ್ಠಿರನಾತ್ಮಜನಲೇ
ವಾಯುಸುತನರನಕುಲಸಹದೇವರು ಕುಮಾರರಲೆ ।
ಈ ಯುಗದಲಿನ್ನವರ ಸಂತತಿ
ದಾಯಭಾಗಿಗಳಾಗಿ ಬದುಕಲಿ
ರಾಯರಿಲ್ಲಾ ಮತ್ತೆ ನಮ್ಮನು ರಕ್ಷಿಸುವರೆಂದ ॥ ೫೨

ಅರಸ ಧರ್ಮಜ್ಞನು ಯುಧಿಷ್ಠಿರ
ಹಿರಿಯಮಗನುತ್ತಮನು ಪವನಜ
ನರರು ವಿನಯಾನ್ವಿತರು ನೀವೇ ಪುತ್ರವತ್ಸಲರು ।
ಧರಣಿಗಿನ್ನಾವೈಸಲೇ ನೂ
ರ್ವರು ಕುಮಾರರು ಹೊಱಗೆ ನಿಮ್ಮಯ
ಕರುಣವೇ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವೆಮ್ಮನು ಬೀಳುಕೊಡಿ ಯೆಂದ ॥ ೫೩

ಆಯುಚಲವಭಿಮಾನ ಹೋಗಲಿ
ಸಾಯು [1] ಬೇಕೆಂಬರೆ ನೃಪಾಲರ
ಬಾಯ ತಂಬುಲ ತಿಂದು [2] ಹೊಱುವೆವು ಬೆಂದ ಬಸುಱುಗಳ ।
ಆಯುಚಲವಾಚಂದ್ರತಾರಕ
ಕಾಯುವಧ್ರುವವೆಂಬೊಡಿದಕೆ ಸ
ಹಾಯವಿದಲಾ ಕಾಳಕೂಟಕಠೋರನದಿಯೆಂದ ॥ ೫೪

ಅರಸನಭ್ಯುದಯವನು ಭೀಮನ
ಧರಧುರವನರ್ಜುನನ ಬಿಂಕವ
ನರಸಿಯಾಟೋಪವನು ಮಾದ್ರೀಸುತರ ಸಂಭ್ರಮವ ।
ಹೊರೆಯ ಧೃಷ್ಟದ್ಯುಮ್ನದ್ರುಪದಾ
ದ್ಯರ ವಿಡಂಬವ ಕಂಡು ಕಂಡೆದೆ
ಬಿರಿದುದಳುಕಿದೆವಾವು ನೀವ್ [3] ಸಂತೈಸಲರಿದೆಂದ ॥ ೫೫

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಸುಮ್ಮನೆ ಯಿರುವಿಕೆ.

ಕಱಗಿದಳು ಗಾಂಧಾರಿ ಕಂಬನಿ
ದುಱುಗಲಲಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನೆದೆ ಜ
ರ್ಝರಿತವಾದುದು ಮಗನ ಮಾತಿನ ಮುಸಲಹತಿಗಳಲಿ ।
ಸುಱಿವ ನಯನಾಂಬುಗಳ ಮೂಗಿನ
ಬೆರಳ ತೂಗುವ ಮಕುಟದವನೀ
ಶ್ವರನು ಮೌನದೊಳಿರ್ದನೊಂದುವಿಘಳಿಗೆಮಾತ್ರದಲಿ ॥ ೫೬

1 ಕಾಯು, ಚ. 2 ದಿಂದ, ಚ. ಟ. 3 ಬಿರಿದುದಳುಕಿದೆನಳುಕಿದೆನು, ಚ.

ಆಗ ದುರ್ಯೋಧನನು ಕೋಪದಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋಗುವಿಕೆ.

ಮಾತು ಸೊಗಸದಲಾ ವೃಥಾ ನೀ
ವೇತಕೆನ್ನನು ಕರೆಸಿದಿರಿ ನಿ
ಮ್ಮಾತಗಳು ಭೀಮಾರ್ಜುನರು ಸಹಿತೀಮಹೀತಳವ ।
ತಾತ ನೀವಾಳುವುದು ತಾಯಿ ಸು
ನೀತನಾಧರ್ಮಜನು ಧರ್ಮ ವಿ
ಘಾತಕರು ನಾವೆಮ್ಮ ಕಳುಹುವುದೆನುತ ಹೊಱವಂಟ ॥ ೫೭

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಮಗನನ್ನು ಕರೆಸುವಿಕೆ.

ಎಲೆಗೆ ಕರೆಯೌ ಪಾಪಿಕೌರವ
ಕುಲಕುಠಾರನ ನಿನ್ನ ಮಗನೊಡ
ಲಱವುದೈ ಸಲೆ ಪಾಂಡುಪುತ್ರರ ವೈರಬಂಧದಲಿ ।
ತಿಳುಹಿ ತಾ ಯೆನಲಾಕೆ ಶಕುನಿಯು
ಕಳುಹಿ ಕರಸಿದೊಡಾತ ಮರಳಿದ
ನಳಲುದೊಱೆಯಲಿ ಮೂಡಿ ಮುಳುಗಿದನಂದು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ॥ ೫೮

ಅಸಾಧ್ಯರಾದ ಪಾಂಡವರನ್ನು ಯಾವರೀತಿಯಿಂದ ಜಯಿಸು
ವುದು ಯೆಂದು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಪ್ರಶ್ನೆ.

ಏನ ನೆನೆದೈ ಮಗನೆ ಕುಂತೀ
ಸೂನುಗಳ ರಾಜ್ಯಾಪಹಾರದೊ
ಳೇನು ಬುದ್ಧಿವಿಲಾಸವಾವುದು ಕಾರ್ಯಗತಿ ನಿನಗೆ ।
ದಾನದಲಿ ಮೋಕ್ಷಾಮದಲಿ ಭೇ
ದಾನುಮತದಲಿ ದಂಡದಲಿ ನೀ
ನೇನ ನಿಶ್ಚೈಸಿರುವೆ ಹೇಱೆನ್ನಂಜಬೇಡೆಂದ ॥ ೫೯

ಹಿಂದೆ ವಿಷವಿಕ್ಕಿದೆವು ಮಡುವಿನೊ
ಳಂದು ಬಿಸುಟರೆ ಮುಳುಗಿ ಸುಖದಲಿ
ಮುಂದು ಹೊಱವಂಟರು ಮಹಾಗ್ನಿಯು ಭವನಭಂಗದಲಿ ।

ಒಂದು ಕೂದಲು ಸೀಯದನಿಬರು
ಬಂದರಿವು ಮೊದಲಾದಕೃತ್ರಿಮ
ದಿಂದ ಪಾಂಡವರಟ್ಟಿದುದಿಲ್ಲದಕೇನು ಹದನೆಂದ ॥ ೬೦

ಭೇದಿಸುವೊಡಿನ್ನಾವುಪಾಯವು
ಕಾದಿ ಗೆಲಲೆಮಗರಿದು ಮಿಾಱಿದ
ರಾದುರುಳಪಾಂಡವರು ಸೈರಿಸೆ ನೀನವರ ಸಿರಿಯ ।
ಸಾಧಿಸುವುದಿನ್ನಾವಪರಿಯಲಿ
ಹೋದ ಹಗೆ ಮಿಗೆ ಬಲಿವುದೆಂದು ವಿ
ಷಾದದಲಿ ಮನ ನೊಂದು ಮತವೇನೆಂದನವನೀಶ ॥ ೬೧

ದ್ಯೂತದಲ್ಲಿ ಜಯಿಸಬಹುದೆಂಬ ಶಕುನಿಯ ಉತ್ತರ.

ನೀವು ಚಿತ್ತೈಸಿದರೆ ನೆತ್ತದೊ
ಳಾವು ಸೋಲಿಸಿ ಕೊಡುವೆವವರನು
ನೀವು ಕರೆಸುವುದಿಲ್ಲಿಗುಚಿತಪ್ರೀತಿವಚನದಲಿ ।
ನಾವು ಜಾಣರು ಜೀಯ ನೆತ್ತದ
ಜೀವಕಲೆಯಲಿ ಧರ್ಮಸುತನಿದ
ನಾವ ಹವಣೆಂದಱಿಯನಾತನ ಜಯಿಸಬಹುದೆಂದ ॥ ೬೨

ಅದನ್ನು ಒಪ್ಪಿ ವಿದುರನಿಗೆ ಹೇಳಿ ಮಾಡುವೆನೆಂದು
ತಂದೆಯು ಹೇಳುವಿಕೆ.

ಅಹುದು ತಪ್ಪೇನಿದುವೆ ಸಾಧನ
ವಹುದು ವಿದುರನ ಬುದ್ಧಿಗಳಿವುತ
ವಹೊಡೆ ಕರೆಸುವೆವೈ ಸಲೇ ಬೆಸಸುವೆನು ವಿದುರಂಗೆ ।
ಕುಹಕವಾತನೊಳಿಲ್ಲ ನೋಡುವೊ
ಡಿಹಪರತ್ರದ ಹಿತವನಿದನಿ
ರ್ವಹಿಸಿ ಕೊಡುವೊಡೆ ಮಂತ್ರವೆಂದನು ಮಗಗೆ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ॥ ೬೩

ಈಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ವಿದುರನು ಬೇಡವೆಂದು ಮಗನು ಹೇಳಿದುದು.

ಖೂಳರಲಿ ಸತ್ಕಲೆಗಳನು ಕಿವಿ
ಗೇಳದವನಲಿ ಮಂತ್ರಬೀಜವ
ನಾಲಿಯಿಲ್ಲದವಂಗೆ ರೂಪುವಿಲಾಸವಿಭ್ರಮವ ।
ಹೇಳುವಂತಿರೆ ನಿಮ್ಮ ವಿದುರನ
ಕೇಳಿಸಿದರಾಕಾರ್ಯಗತಿಗೆ ವಿ
ಶಾಳವಾಗದೆ ಬೊಪ್ಪ ಯೆಂದನು ನಗುತ ಕುರುರಾಯ ॥ ೬೪

ಅಱುಹಿದರೆ ವಿದುರಂಗೆ ಕಾರ್ಯವ
ಮುಱಿವನಾತನು ಬಳಿಕ ನಿಮ್ಮಯ
ಕಿಱಿಯತಮ್ಮನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕೂಡಿ ಹಸ್ತಿನಾಪುರವ ।
ಕಱುಬುಗಳು ನಾವ್ ನೂಱುಮಕ್ಕಳು
ಹೊಱಗೆ ಬದುಕುವೆವೈಸಲೇ ಬಳಿ
ಕುಱುವಮಕ್ಕಳ ಕೂಡಿ ಸುಖದಲಿ ರಾಜ್ಯವಾಳೆಂದ ॥ ೬೫

ವಿದುರನನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ನಿನ್ನಭಿಮತ ಸಿದ್ಧಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು
ತಂದೆಯು ಹೇಳಿಕೆ.

ಪಾರಲೌಕಿಕದುಚಿವನೈಹಿಕ
ದೋರೆಪೋರೆಯನಿಂದು ಬಲ್ಲವ
ರಾರು ಹೇಟಾ ವಿದುರನಲ್ಲದೆ ನಮ್ಮ ಪೈಕದಲಿ ।
ಸಾರವಾತನ ಮಾತು ನಯವಿ
ಸ್ತಾರಸಹಿತಿಹುದಲ್ಲಿ ನಂಬುಗೆ
ದೂರವಲ್ಲೆನಗಱಿಯೆ ನೀನಿಲ್ಲೆಂದನಂಧನೃಪ ॥ ೬೬

ತಿಳುಹಿ ವಿದುರನನವರ ಕರೆಯಲು
ಕಳುಹುವೆನು ಯಮಸೂನು ನಮ್ಮಯ
ಬಲುಹಿನಲಿ ತಾ ಬಪನೆ ಭೀಮಾರ್ಜುನರ ನೀನಱಿಯು [1] ।

[1] ಭೀಮಾರ್ಜುನರು ಕಿಱುಕುಳರೇ, ಚ.

ತಿಳಿವೆರವರೀತನ ನುಡಿಯು ನಿ
ರ್ಮಲಿನವೆಂದು ನಿಧಾನವಿದು ನೀ
ಕಳವಳಿಸದಿದ್ದರೆ ಮನೋರಥವಹುವು ನಿನಗೆಂದ ॥ ೬೩

ಹೇಗಾದರೂ ಕರೆಸಿ ಕೊಟ್ಟರೆ ಸಾಕೆಂದು ಮಗನ ಹೇಳಿಕೆ.

ಸಾಕು ಕರುಣದೊಳೆಮ್ಮ ಸಲಹುವೊ
ಡಾಕುಮಾರರ ಕರೆಸಿ ಕೊಟ್ಟರೆ
ಸಾಕು ಮತ್ತೊಂದಿಹುದಲೇ ಪಾಂಚಾಲನಂದನೆಯು ।
ನೂಕಿ ಮುಂದಲೆವಿಡಿದು ತೊತ್ತಿರೊ
ಳಾಕೆಯನು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದಂದು ವಿ
ಶೋಕನಹೆನಾದಿವಸದಲಿ ಕೃತಕೃತ್ಯ ತಾನೆಂದ ॥ ೬೪

ಆಗ ಗಾಂಧಾರಿಧೃತರಾಷ್ಟ್ರರ ಯೋಚನೆ.

* ಹೋಗು ನೀನೆಂದವನ ಕಳುಹಿ ತ
ದಾಗಮನಯತ್ನೈಕಚಿಂತಾ
ಸಾಗರದೊಳೋರಂತೆ ಮುೞುಗಿದನಂದು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ।
ಈಗಳಿನ ಸುಖಕಳುಪಿ ಮೇಗಣ
ತಾಗನಱಿಯನು ಕಂದನಿದಕಿ
ನ್ನೇಗುವೆನು ಗಾಂಧಾರಿ ಹೇೞಿದಕೆಂದು ಬಿಸುಸುಯ್ದ * ॥ ೬೫

ಅವರು ಕಪಟವನಱಿಯರೀತನ
ಹವಣ ನೀನೇ ಕಂಡೆ ಕರೆಸಿದೊ
ಡವರು ನಿಲ್ಲರು ತೋಹೆಯಲಿ ಬಚಿಸಂದಮೃಗದಂತೆ ।

---

* ಆಗಲದಕೇನಾಯ್ತು ವಿದುರನ
ನೀಗ ಕಳುಹುವೆ ಪಾಂಡುಪುತ್ರರ
ವೇಗದಲಿ ಕರೆಸುವೆನು ನಿನ್ನಭಿಮತವ ಸಲಿಸುವೆನು ।
ಹೋಗಿ ನೀವೆಂದವರ ಕಳುಹಿದೊ
ಡಾಗ ಮನೆಗೈತಂದು ಚಿಂತಾ
ಸಾಗರದೊಳದ್ದಂತೆ ಮುಳುಗಿದನಂದು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ॥ ಖ.

ಎಮಗೆ ಬಹುದಪಕೀರ್ತಿಯಿನಾಗಿ
ನ್ನವರ ಕುಹಕವ ಲೋಕವಱಿಯದು
ಶಿವ ಶಿವಾ ಯೆಂದೞಲಿ ಮಱುಗಿದನಂದು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ॥ ೭೦

ಮುಱಿವೆನೇ ಮುನಿದಿವರು ನೂರ್ವರು
ಕೊಱೆವರೆನ್ನನು ತೊಡಕಿಸುವೆನೇ
ತಱಿದು ಬಿಸುಡುವರವರು ಕೌರವಶತವನಲುಕಿದೊಡೆ[1] ।
ಹೊಱಗೊಳಗೆ ಹದನಿದು ನಿಧಾನಿಸ
ಲಱಿಯೆನೆನ್ನ ಸುವಿನಲಿ ಹೃದಯದ
ಸೆಱೆ ಬಿಡದು ಶಿವ ಯೆನುತ ಕಱಗಿದನಂದು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ॥ ೭೧

ಕೌರವರನ್ನಾದರೂ ಹಿಡಿ ಪಾಂಡವರನ್ನಾದರೂ ಹಿಡಿ ಎಂದು
ಗಾಂಧಾರಿಯು ಹೇಳಿಕೆ.

ಏಕೆ ನಿಮಗೀಚಿಂತೆ ಯಿಂದೆರ
ಡೌಕಿದುವು ದುಷ್ಕಾರ್ಯಸಂಧಿ ವಿ
ವೇಕಶಕ್ತಿಯುಳೊಂದ ಮೋಹರಿಸೊಂದು ಬಾಹೆಯಲಿ ।
ಈಕುರುವ್ರಜನೂಱ ಹಿಡಿ ಕುಂ
ತೀಕುಮಾರರ ಬಿಸುಡು ತನುಜರ
ನೂಕಿ ಹಿಡಿ ಪಾಂಡವರನೆಂದಳು ಪತಿಗೆ ಗಾಂಧಾರಿ ॥ ೭೨

ಆಗ ಸಭಾನಿರ್ಮಾಣೋದ್ಯೋಗ.

ಐಸಲೇ ತಾನಾದುದಾಗಲಿ
ಲೇಸ ಕಾಣೆನು ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳ
ವಾಸಿಗಳ ವಿಸ್ತಾರ ಮೊಱೆಯಲಿ ಹಲವು ಮಾತೇನು ।
ಆಸಭೆಯು ಸರಿಸದ ಸಭಾವಿ
ನ್ಯಾಸಶಿಲ್ಪಿಗರಾರೆನುತ ಧರ
ಣೀಶ ಕರೆಸಿದನುರುಸಭಾನಿರ್ಮಾಣಕೋವಿದರ ॥ ೭೩

[1] ಶತಕವನು ಬಱೆಕ, ಚ.

ತೆಗಿಸಿ ಭಂಡಾರದಲಿ ಬಹುವ
ಸ್ತುಗಳನಿತ್ತನು ತರುಶಿಲಾಕೋ
ಟಿಗಳ ತರಿಸಿದನುರುಸಹಸ್ರಸ್ತಂಭಡಂಬರವ ।
ಝುಗಝುಗಿಪ ಬಹುಮೌಲ್ಯಮುಕ್ತಾ
ಳಿಗಳನುರುತರರತ್ನಲಹರೀ
ಸ್ಥಗಿತದಿಗ್ಭಿತ್ತಿಗಳನನುಪಮರತ್ನರಾಜಿಗಳ ॥ ೭೪

ಮಾಡಿತಗ್ಗದ ಸಭೆ ಸುಧರ್ಮೆಯ
ನೇಡಿಸುವ ಚೆಲುವಿನಲಿ ಪುರದಲಿ
ರೂಡಿಸಿತು ಬಹಿಕಂಧನೃಪನೇಕಾಂತಭವನವಲಿ ।

ವಿದುರನಿಗೆ ದ್ಯೂತಸಂಗತಿಯನ್ನು ಹೇಳುವಿಕೆ.

ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಕುಲೋಪಘಾತದ
ಕೇಡುಗರ ಕಲ್ಪನೆಯು ಕಲುಷದ
ಜೋಡಿಯುನ ನಿಶ್ಚೈಸಿ ವಿದುರಂಗಟ್ಟಿಹಿದನು ಕರೆಸಿ ॥ ೭೫

ವಿದುರ ಹೇಳ್ಬೈ [1] ಪಾಂಡವರ ಸಂ
ಪದಕೆ ಸರಿಯೋ ಮಿಗಿಲೊ ಸಭೆ ತಾ
ನಿದು ವಿಶೇಷವಲಾ ಸಮಸ್ತಕ್ಷತ್ರವಿಭವದಲಿ ।
ಇದಱೊಳೋಲಗವಿತ್ತು ಹರುಷಾ
ಸ್ಪದರು ಕುರುನೃಪರಲಿ ಸುಖದ್ಯೂ
ತದಲಿ ರಮಿಸಲಿ ಸೇರಿ ಬದುಕಲಿ ಪಾಂಡುಸುತರೆಂದ ॥ ೭೬

ಅವರ ವಿಭವವನವರ ಯಾಗೋ
ತ್ಸವವನಿಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥದಲಿ ಕಂ
ಡೆವು ಮನೋರಥವಾಯ್ತು ಬಳಿವಿಗೆ ಪಾಂಡುಸಂತತಿಯು [2] ।
ಅವರು ಹಸ್ತಿನಪುರಿಗೆ ಬಂದು

---

[1] ಕೇಳ್ವೈ, ಚ.   [2] ನಂದನರ, ಚ.

ತ್ಸವದೊಳೀಸಭೆಯಲಿ ಸುಖದ್ಯೂ
ತವನು ಸುಖಿಸಲಿ ಕರೆದು ತಾ ಕುಂತೀಕುಮಾರಕರ [1] ॥ ೭೭

ವಿದುರನು ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಯುಕ್ತವಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುವಿಕೆ.

ಮಾತು ಹೊಲಸಿನ ಗಂಧವಾಗಿದೆ
ಭೀತಿರಸದಲಿ ಮನ ಮುಳುಗಿತೀ
ಪ್ರೀತಿ ಮಾರಿಯ ಮುಸುಕನುಗಿವ್ರುನಾರು ಕಳಿಸಿದರು ।
ಕೈತವದ ಕಣಿ ನಿನ್ನ ಮಗನಿಗೆ
ಸೋತೆಲಾ ಶಿವ ಶಿವ ಸುಖಾಂಗ
ದ್ಯೂತವೇ ಹಾ ಹಾ ಯೆನುತ ತಲೆದೂಗಿದನು ವಿದುರ ॥ ೭೮

ಹಾ ಮರುಳೆ ಕೆಣಕುವರೆ ಫಲುಗುಣ
ಭೀಮರನು ಮಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿ ಬಳೆದು
ದ್ದಾಮಸಿರಿಯಿದು ಹಸ್ತಿನಾಪುರವಕಟ ಕೆಡಿಸಿದೆಲ ।
ಕ್ಷೇಮಗುಣಕದೇ ವಿಭವವಿದು ನಿ
ರ್ನಾಮರಾರೋ ಬಿತ್ತಿದರು ಕುರು
ಭೂಮಿಯಲಿ ವಿಷಬೀಜವನು ಹಾ ಯೆನುತ ಚಿಂತಿಸಿದ ॥ ೭೯

ವಿದುರನಿಗೆ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಸಮಾಧಾನೋಕ್ತಿ.

* ವಿದುರ ಬೆಂಬೀಳದಿರು ಭೀಮಾ
ರ್ಜುನರ ಬಿಂಕದ ಹದನ ಬಲ್ಲೆನು
ಮೊದಲಿ ತಾನೇ ಮುನಿಯಲಾಪೆನೆ ಹೇಳು ತನಯರಿಗೆ * ।
ಇದು ಮಹಾಸಭೆಯಿಲ್ಲಿ ಮೇಳಾ
ಪದಲಿ ಕುರುಪಾಂಡವರು ಸುದ್ಯೂ
ತದಲಿ ರಮಿಸುವೊಡೇನು ಹೊಲ್ಲೆಹವೆಂದನಂಧನೃಪ ॥ ೮೦

---

1 ರಮಿಸಲಿ ಸೇರಿ ಬದುಕಲಿ ಪಾಂಡುಸುತರೆಂದ, ಚ.

* ವಿದುರ ಬೆಂಬೀಳದಿರು ಬಿಂಕದ
ಹದನ ಬಲ್ಲೆನು ಭೀಮಪಾರ್ಥರ
ನುಧವ ಖಮಸುವೆ ಮುನಿಯಲಾಪೆನೆ ಹೇಳು ತನಯರಿಗೆ, ಚ

ದ್ಯೂತವು ಕುಲನಾಶಕರವೆಂದು ವಿದುರನ ವಚನ.

ಮೊದಲಲಿದು ಸುದ್ಯೂತವವಸಾ
ನದಲಿ ವಿಷಮದ್ಯೂತದಲಿ ನಿಲು
ವುದು ನಿವಾರಣವುಂಟೆ ಮರ್ಮವನಿಱಿದ ಸಬಳದಲಿ ।
ತುದಿಗೆ ತಾಸಿದಪಥ್ಯ ಕುರುವ
ರ್ಗದಲಿ ನಾಶನಬೀಜವಿದು ನಿಮ
ಗಿದಱೊಳಗೆ ಸೊಗಸಾದುದೇ ಕೈಕೊಂಡೆ ನಾನೆಂದ ॥ ೮೧

ಆಗ ಪಾಂಡವರನ್ನು ಕರೆತರಲು ವಿದುರನನ್ನು
ಕಳುಹಿಸುವಿಕೆ.

ಕರೆದು ತಾನೀನವರ ನಾವುಪ
ಚರಿಸುವಂದವ ನೋಡು ನಿನ್ನಯ
ಕರಣವೃತ್ತಿಗೆ ಕಠಿನವಹುವೇ ನಮ್ಮ ಮಾತುಗಳು ।
ದುರುಳರವರಿವರೆಂಬರನಾದ
ರಿಸದಿರು ನೀ ಪೋಗು ಪಾಂಡವ
ಧರಣಿಪರನೊಡಗೊಂಡು ಬಾ ಯೆಂದಟ್ಟಿದನು ನೃಪತಿ ॥ ೮೨

ಅಱುಹಿದನು ಭೀಷ್ಮಂಗೆ ಗುರುಕೃಪ
ರಱಿದರಿಂನಪಮೃತ್ಯುವೇನೆಂ
ದಱಿಯದಿನ್ನುತ್ಸಾಹಶಕ್ತಿಗೆ ಮನವ ಮಾಡಿತಲ ।
ಹರಿದುದೇ ಕುರುವಂಶಲತೆ ಹೊ
ಕ್ಕಱಿದನೇ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನೀ ಬೇ
ಸಱಿದಿರವರನು ಕರೆದು ತಾ ಹೋಗೆಂದರವರಂದು । ೮೩

ವಿದುರನು ಪಾಂಡವರ ಬಳಿಗೆ ಬರುವಿಕೆ

ಶುಭಮುಹೂರ್ತವಿಶೇಷಲಗ್ನದೊ
ಳಿಭಪುರಿಯು ಹೊಱವಂಟು ಶರಸ
ನ್ನಿಭನು ಬಂದನು ಹಲವುಪಯಣದಲಿವರ ಪಟ್ಟಣಕೆ ॥

ಆಗ ವಿದುರನನ್ನು ಮಾಸಿಸಿ ಸರ್ವರ ಕ್ಷೇಮವನ್ನು ಕೇಳಿದುದು.

ರಭಸ ಮಿಗಲಿದಿರ್ಗೊಂಡು ತಂದರು
ಸಭೆಗೆ ಮಾನ್ಯಯಥೋಪಚಾರ
ಪ್ರಭವಸತ್ಕಾರವಲಿ ಕೇಳ್ದರು ಕುಶಲಸಂಗತಿಯ ॥ ೭೪

ಧರಣಿಪತಿ ಗಾಂಗೇಯ ಗೌತಮ
ಗುರುತನುಜಗುರುಕರ್ಣಸೌಬಲ
ಕುರುನೃಪತಿಯನುಜಾತ್ಮಜರು ಗಾಂಧಾರಿ ಭಾನುಮತಿ ।
ವರಸಚಿವಸಾವಂತಪುರಜನ
ಪರಿಜನಂಗಳ ಕುಶಲವನು ವಿ
ಸ್ತರಿಸಿದನು ವಿದುರನು ಮಹೀಪತಿಗಾಪ್ತಬಾಂಧವರ ॥ ೭೫

ಪಾವುಡಂಗಳನಿತ್ತು ಭೂಪನ
ನೋಡಿದನು ನಾನಾಕಥಾಸಂ
ಭಾವನಾನಂತರದೆ ಮಜ್ಜನಭೋಜನಾದಿಗಳ ।
ಆವಿವಿಧಸತ್ಕಾರದಲಿ ದಿವ
ಸಾವಸಾನವ ಕಳೆದು ಬಳಿಕ ಸ
ಭಾವಳಯದಲಿ ಪಾಂಡುಸುತರಿಗೆ ನುಡಿದನಾವಿದುರ ॥ ೭೬

ಪಾಂಡವರನ್ನು ಕುರಿತು ನೀವು ಬರಲು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ
ಅಪ್ಪಣೆಯಾಗಿದೆ ಯೆಂದು ಹೇಳುವಿಕೆ.

ಧರಣಿಪತಿ ಬೆಸಸಿದನು ನೀವೈ
ವರು ಕುಮಾರರು ರಾಜಸೂಯಾ
ಧ್ವರಮಹಾವ್ರತದೇಕಭುಕ್ತಾದಿಯಲಿ ಒಚಿಲಿದಿರಿ ।
ವರಸಭೆಯು ರಚಿಸಿದಿರಿ ಹಸ್ತಿನ
ಪುರಕೆ ಬಿಜಯಂಗೈದು ವಿಭವೋ
ತ್ಕರದ ವಿಮಳದ್ಯೂತದಲಿ ರಮಿಸುವುದು ನೀವೆಂದ ॥ ೭೭

ನೋಡುವುದು ಬಾಂಧವರ ನಿಮ್ಮಡಿ
ಮಾಡುವುದು ಸೌಖ್ಯವನು ಭಯದಲಿ
ಬಾಡುವುದಲೇ ರಿಪುನೃಪಾಲರ ಸಮರಜಯಬೀಜ ।
ಜೋಡಿಸುವುದುಚಿತದಲಿ ಕೀರ್ತಿಯ
ಝಾಡಿಯನು ನಿಮ್ಮಭ್ಯುದಯ ಬಳಿ
ಕೀಡಿಸುವುದೈ ದುಂದುಮಾರದಿಲೀಪದಶರಥರ ॥ ೮೮

ನಂಬಿಸುವ ನಿಮ್ಮಯ್ಯನಿದ ಬೇ
ಡೆಂಬುವರು ಗುರುಭೀಷ್ಮರುಚಿತದವ
ರಂಬಿನೋಪಾದಿಯಲಿ ನಿಲುವರು ಹಲವು ಮಾತೇನು ।
ಡಂಬಕರು [1] ನೃಪಕರ್ಣಶಕುನಿಗ
ಳೆಂಬಿವರು ನಿಮ್ಮೊಡನೆ ವಚನಾ
ಡಂಬರವೆ ಬಹುದುಂಟೆ ಬಿಜಯಂಗೈಯ್ಯಿ ನೀವೆಂದ ॥ ೮೯

ಆಗ ಬರುವುವೆಂದು ಧರ್ಮಸುತನ ಉತ್ತರ.

ಕರೆಸುವೆನು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಗಡ ನ
ಮ್ಮರಸನಲಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಲಿ ನಮ
ಗೆರಡು ಮನವೇ ಭಾವಭೇದವೆ ಪಾಂಡುಬೊಪ್ಪನಲಿ ।
ವರವೆ ದೊರಕಲಿ ಮೇಣು ಶಾಪವೆ
ಬರಲಿ ಭಯವಿಲ್ಲೆಮಗೆ ಬೊಪ್ಪನ
ಕರಣಕೃತಿಗೆ ಹಸಾದವೆಂದನು ಧರ್ಮಸುತ ನಗುತ ॥ ೯೦

ದ್ಯೂತದ ವಿಷಯುವನ್ನು ಹೇಳಿ ಆಲೋಚನೆಯಿಂದ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ
ಪ್ರವರ್ತಿಸು ಎಂದು ವಿದುರನ ವಾಕ್ಯ.

ದ್ಯೂತ ಮೃಗಯಾವ್ಯಸನ ಪಾರು
ಷ್ಯಾತಿಶಯ ಮಧುಪಾನ ಕಾಂತಾ
ಪ್ರೀತಿ ದಂಡವಿಘಾತಿ ದೂಷಣವರ್ಥಸಂಗತಿಯು ।

1 ಢಂಬರರು, ಚ.

ಜಾತಸಪ್ತವ್ಯಸನವಿವು ಸಂ
ಪ್ರೀತಿಕರ ಮೊದಲಲಿ ವಿಪಾಕದೊ
ಳಾತು ಕೆಡಿಸುವ ಹದನನರಿದಿಹುದೆಂದನಾವಿದುರ । ೯೧

ಖಳರು ಕೌರವರಕ್ಷಧೂರ್ತರ
ತಿಲಕ ಶಕುನಿ ವಿಕಾರಿ ಗುರು ದು
ಶ್ಶಳೆಯ ಪತಿ ದೌರ್ಜನ್ಯಮುಖದೀಕ್ಷಿತನು ಕಲಿ ಕರ್ಣ ।
ಉಚಿತ ಭೀಷ್ಮದ್ರೋಣರೇ ನಿ
ಷ್ಫಲವಿಧಾನರು ನಿಮ್ಮ ಬೊಪ್ಪನ
ಬಳಕೆ ಕನ್ನಡಿ ನೋಡಿಕೊಳ ನೀವೆಂದನಾವಿದುರ ॥ ೯೨

ಪ್ರಕಟವೈಸಲೆ ಕರ್ಣಕೌರವ
ಶಕುನಿಗಳ ದುಶ್ಚೇಷ್ಟೆ ಭೀಷ್ಮಾ
ದ್ಯಕುಟಿಲರು ಸಲ್ಲರು ಸುಯೋಧನಮಂತ್ರಸಂಗತಿಗೆ ।
ಮುಕುರಪದನೆಮ್ಮಯ್ಯನೆಂಬುದು
ವಿಕಳವಲ್ಲೆಲೆ ವಿದುರ ಪರಿಪಾ
ಲಕನಲೇ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಾತನ ನಂಬಿ ಬಹೆವೆಂದ ॥ ೯೩

ಕರೆಸಿ ನಿಮ್ಮಯ ಮಂತ್ರಿಜನಮು
ಖ್ಯರ ಪಸಾಯಿತರ ಕೇಳುವುದು ಮನ
ದೊರೆಗೆ ತೂಕಕೆ ಬಹರೆ ಭೀಮಾರ್ಜುನರ ಮತವಿಡಿದು ।
ಅರಸ ನಿಶ್ಚೈಸುವುದೆನಲು ನೀ
ಮರುಳ ವಿದುರ ಭವದ್ವಚೋವಿ
ಸ್ತರಕೆ ಪಡಿಸಣವುಂಟೆ ಶಿವ ಶಿವ ಯೆಂದನಾಭೂಪ ॥ ೯೪

ಹೋಹುದೇನಭಿಮತವೆ ಧೂರ್ತ
ವ್ಯೂಹವದು ಭೀಷ್ಮಾದಿಹಿರಿಯರು
ಸಾಹಸಿಕರೈಸಲೆ ರಹಸ್ಯಕೆ ಸಲ್ಲರವರುಗಳು ।

ಕಾಹುರನು ಕೌರವನು ಸಮರೋ
ತ್ಸಾಹಶಕ್ತಿಗೆ ಠಾವದಲ್ಲ
ವ್ಯಾಹತವೆ ಮತವೆಂದು ಭೀಮಾದಿಗಳ ಬೆಸಗೊಂಡ ॥ ೯೫

ಜೀಯ ಬಿನ್ನಹವಿಂದು ದೇಹ
ಚ್ಛಾಯೆಗುಂಟೇ ಬೇಱೆ ಚೇಷ್ಟೆನ
ವಾಯಿಯೇ ನಿಮ್ಮನಿಬರಿಗೆ ರಾಜಾಭಿಮಾನದಲಿ ।
ನೋಯೆ ನೋವುದು ನಿಮ್ಮ ದೇಹದ
ಬೀಯದಲಿ ತಾ ಬೀಯುವಹುದೆ
ಮ್ಮಾಯತವು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವೆಮಗಿಲ್ಲೆಂದನಾಭೀಮ ॥ ೯೬

ಅರ್ಯನಾದ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಮಾತನ್ನು ನಂಬಿ ಬರುವೆವೆಂದು
ಧರ್ಮರಾಯನ ಉತ್ತರ.

ಕರೆಸುವನು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನೆಮ್ಮನು
ಕರವ ಮಣಿಹ ಸುಯೋಧನಾದಿಯ
ಮರುಳುಗಳ ಮಾತೇನು ಹಿರಿಯರು ನೀವಲಾ ನಮಗೆ ।
ಧರಣಿ ಯಿದು ಶಾಶ್ವತವೆ ತಂದೆಗೆ
ಹಿರಿಯನಾಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಾಜ್ಞೆಯ
ಶಿರದೊಳಾಂತೆನು ಬಹೆನೆನುತ ನಿಶ್ಚೈಸಿದನು ನೃಪತಿ ॥ ೯೭

ಇರುಳು ನೂಕಿದರುದಯದಲಿ ಭೂ
ಸುರರ ಕರೆಸಿದರಮಳಸಂವ
ತ್ಸರದ ಸುಮುಹೂರ್ತದಲಿ ಹೊಯ್ಸಿದರಂದು ಹೊಱಗುಡಿಯ।
ಪುರದ ಕಾಹನು ಸಚಿವಸಾವಂ
ವಂತರಿಗೆ ನೇಮಿಸಿ ಸಕಳದಳವೋ
ಹರದ ದೆಕ್ಕಾಳವನು ನೋಡುತ್ತ ಪುರವ ಹೊಱವಂಟ ॥ ೯೮

ಬಿಗಿದರೆಂಚೆಯ ಹೊಮ್ಮಿಣಿಯ ಹೊರ
ಜಿಗಳ ಝೂಡಿಯ ಪಕ್ಕಘಂಟೆಯ
ಝಗೆಯ ಮೊಗರಂಬದ ವಿಳಾಸದ ಮಣಿಯ ಝಳವಟೆಯ |
ಬಿಗಿವ ಕೊರಂಕುಶದ ಮಾವಂ
ತಿಗನ ಸನ್ನೆಗೆ ಕುಸಿದ ದಂತಿಯ
ಹೆಗಲ ಹೊಂಗದ್ದುಗೆಗೆ ಬಿಜಯಂಗೈದನವನೀಶ | ೯೯

ತಳಿತುವಿನನುದಯದಲಿ ತಾರಾ
ವಳಿಗಳದ್ಭುತವೆನಲು ಮುಕ್ತಾ
ವಳಿಯ ಧವಳಚ್ಛತ್ರವೆಡಬಲಕೊಲೆವ ಚೌರಿಗಳ |
ಕೆಲಬಲದ ಭೀಮಾರ್ಜುನರ ಗಜ
ದಳದ ಮುಂದೆ ಕುಮಾರವರ್ಗದ
ಸಚಿವರುಗಳ ಸಂರಂಭದಲಿ ಹೊಱವಂಟನಾಭೂಪ || ೧೦೦

ಮುಂದೆ ಮೋಹರದೆಗೆದು ನಡೆದುದು
ಸಂದಣಿಸಿ ನಕುಲಾದಿಭೂಪರ
ಹಿಂದೆ ಮಣಿಕೇವಣದ ದಡ್ಡಿಯ ಬಿಗಿದ ಬೀಯಗದ |
ಗೊಂದಣದ ಹೆಮ್ಮಕ್ಕಳದ್ದೆಸೆ
ಯಂದಣದ ಸಂದಣಿಗಳಲಿ ನಡೆ
ತಂದುದನಿಬರ ರಾಣಿವಾಸದ ದಂಡಿಗೆಗಳಂದು || ೧೦೧

ಉಡಿಗೆಗಳ ದೇಸಿಯ ವಿಳಾಸದ
ತೊಡಿಗೆಗಳ ಮಾಳಿಯ ನವಾಯಿಯ
ಮುಡಿಗಳೆಡಬಲದೋರೆನೋಟದ ಬಳ್ಳಿಬೆಳಗುಗಳ |
ಕಡು ಬೆಮರ ತನುಪರಿಮಳದೊಳಡೆ
ವಿಡದ ಗಗನೋದರದ ಗರುವೆಯ
ರಡಸಿದರು ದ್ರುಪದಾತ್ಮಜೆಯ ದಂಡಿಗೆಯ ಬಳಿಸಿನಲಿ || ೧೦೨

ಭೂರಿಭೇರಿಯ ವಾದ್ಯರವ ಕೈ
ವಾರಿಗಳ ಕಳಕಳದೊಳಡಗಿತು
ನಾರಿಯರ ನೇವುರದ ಮೊಳಗಿನೊಳಡಗಿದುದು ರಭಸ ।
ಆರು ಹೊಗಳುವರಾವಿಭವವಿ
ಸ್ತಾರಪವೆಣನು ಪಯಣಗತಿಯಲಿ
ಭೂರಮಣನೈತಂದು ಹೊಕ್ಕನು ಹಸ್ತಿನಾಪುರವ ॥ ೧೦೩

ಹದಿಮೂರನೆಯ ಸಂಧಿ ಮುಗಿದುದು.

ಹ ದಿ ನಾ ಲ್ಕ ನೆ ಯ ಸ ಂ ಧಿ .

ಸೂಚನೆ.

ವೀತರಾಗದ್ವೇಷಭಯನನ
ಜಾತಶತ್ರುವನಕಟ ಕಪಟ
ದ್ಯೂತದಲಿ ಕುರುರಾಯ ಗೆಲಿದನು ಧರ್ಮನಂದನನ ॥

ಪಾಂಡವರು ಹಸ್ತಿನಾವತಿಗೆ ಬಂದುದು.

ಕೇಳು ಜನಮೇಜಯ ಧರಿತ್ರೀ
ಪಾಲ ಪಾಂಡವನೃಪರನರಮನೆ
ಬೀಳುಕೊಂಡುದು ವಿಳಸದಿಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥಪುರಸಹಿತ ।
ಮೇಲೆ ಮೊಳಗುವ ದುರ್ನಿಮಿತ್ತವ
ನಾಲಿಸದೆ ಸೋದರರು ಸಹಿತ [1] ನಿ
ವಿಾಲಿತಾಂತಃಕರಣಹತರೈತಂದರಿಭಪುರಿಗೆ ॥ ೧

ಆಗ ಅಪಶಕನಗಳು.

ಹರಡಿ ಕೆದಱಿತು ಬಲದಲುದಯದ
ಲುರಿಯಲೊದಱಿತು ಹಸುಬನೆಡದಲಿ

[1] ನಾಲಿಸಿದರೇ ದೈವದೋಷನಿ, ಚ.

ಕರಿಯು ಹಕ್ಕಿಯು ತಾರುಹಂಗನ ವಾಮದುಡಿಗೆಗಳ |
ನರಿಗಳೂದಱಿದುವಿದಿರಿನಲಿ ಮೋ
ಹರವ ಮೂಲನಡಹಾಯ್ದುವಾನೆಗ
ಳರಿಚಿ ಕೆಡೆದುವು ಮುಗ್ಗಿದುವು ತೇರುಗಳ ವಾಜಿಗಳು || ೧

ಈಗ ಪ್ರಯಾಣವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸೆಂದು ವಿಪ್ರರ ನುಡಿಗಳು.

ಶಕುನಗತಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಿದು ಕಂ
ಟಕದ ನೆಲೆ ಜನ್ಮದಲಿ ಸಪ್ತಾ
ಧಿಕದೊಳಿದ್ದರು ಸೌರಿಗುರುಭೌಮರಾಬ್ಜ ಬಾಂಧವರು |
ವಿಕಳ ದೆಸೆ ನಿಮ್ಮಡಿಗೆ ವೈರಿ
ಪ್ರಕರಕುನ್ನತದೆಸೆ ಮಹೀಪಾ
ಲಕಶಿರೋಮಣಿ ಪುರಕೆ ಮರಳೆಂದರು ಮಹೀಸುರರು || ೨

ಧರ್ಮರಾಯನು ಅದನ್ನುಪೇಕ್ಷಿಸುವಿಕೆ.

ಮರಳಬಹುದೇ ದೈವವಿಕ್ಕಿದ
ಕೊರಳ ಕಣ್ಣಿಯು ಕುಣಿಕೆ ಯಾರಲಿ
ಹರಿವುದೈ ಮನ್ನಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಮೌಹೂರ್ತಿಕರ ನುಡಿಯು |
ಕರೆಸುವನು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ನಮಗೀ
ನರಿಮೊಲಂಗಳ ಹಕ್ಕಿಹರಿಣಿಯು
ಕರಹವೇಗುವುವೆಂದು ಜಱಿದನು ಶಕುನಕೋವಿದರ || ೪

ಹಸ್ತಿನಾವತಿಯ ಪ್ರವೇಶ.

ಹರಿದರರಸಾಳುಗಳು ರಾಯನ
ಬರವನಱುಹಿದರಂದು ಭೂಪತಿ
ಪುರದೊಳಗೆ ಗುಡಿಗಟ್ಟಿಸಿದನಂದತುಳಹರುಷದಲಿ |
ಸುರನದೀಜದ್ರೋಣಗೌತಮ
ಗುರುಜಕರ್ಣಜಯದ್ರಥಾದಿಗ
ಳುರುವಿಭವದಿಂದಿದಿರುಗೊಂಡರು ಹೊಗಿಸಿದರು ಪುರವ || ೫

ಸೇನೆ ಬಿಟ್ಟುದು ಪುರದ ಬಹಿರು
ದ್ಯಾನವೀದಿಗಳೊಳಗೆ ಕುಂತೀ
ಸೂನುಗಳು ಸುಮ್ಮಾನ ಮಿಗೆ ನಡೆತಂದರೊಲವಿನಲಿ [1] |
ಆನಗರದೊತ್ತೊತ್ತಿಗಳ ನಾ
ಮಾನಿನಿಯರುಪ್ಪಾರತಿಯ ವಿಮು [2]
ಖಾನನದ ಬೆಳದಿಂಗಳೌಕಿತು [3] ಬಿಸಿಲ ಬೇಗೆಗಳ || ೬

ಪೌರನಾರೀಜನದ ಸೇಸೆಗ
ಳಾರತಿಯ ತಳಿಗೆಗಳ ಲಾಜೆಯ
ತೋಱಮುತ್ತಿನ ಮಡೆಯ ಮಂಗಳರವದ ಕಳಕಳದ |
ಓರಣದ ತೋರಣದ ಗುಡಿಗಳ
ಚಾರುವೀಧಿಗಳೊಳಗೆ ಬಂದರು
ಭೂರಮಣರುತ್ಸಾಹದಲಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನರಮನೆಗೆ || ೭

ಇೞಿದರಾನೆಯನಮಳರತ್ನಾ
ವಳಿಯ ಕಾಣಿಕೆಗಳನು ಸುಱಿದರು
ಖಳಶಿರೋಮಣಿಗೆಱಗಿದರು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಭೂಪತಿಗೆ |
ಕುಲತಿಲಕ ಬಾ ಕಂದ ಭರತಾ
ವಳಿಲಲಿತಮಾಕಂದ ಧರ್ಮ
ಸ್ಥಳಲತಾವಳಿಕಂದ ಬಾ ಯೆಂದಪ್ಪಿದನು ನೃಪತಿ || ೮

ಪಾಂಡವರಲ್ಲಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಆದರ.

ಬಾ ಮಗನೆ ರಿಪುರಾಯಮನ್ಮಥ
ಭೀಮ ಬಾರೈ ಭೀಮ ರಣನಿ
ಸ್ಸೀಮ ಫಲುಗುಣ ಬಾ ನಕುಲ ಸಹದೇವ ಬಾರೆನುತ |
ಪ್ರೇಮರಸದಲಿ ಬೇಱೆ ಬೇಱು

1 ಸೂನುಗಳುನಡೆತಂದಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನರಮನೆಗೆ ,ಖ.
2 ನಮು, 3 ರಾನನೇಂದುಪ್ರಭೆ ವಿಭ್ರಾಡಿಸೆ, ಚ

ದ್ದಾಮಭುಜನಪ್ಪಿದನು ಚಿತ್ತದ
ತಾಮಸದ ತನಿಬೀಜ ಮುಸಕಿತು ಬಾಹ್ಯರಚನೆಯಲಿ ॥ ೯

ಹರಸಿದನು ಕಾಣಿಕೆಯ ಕೊಂಡೈ
ಯ್ವರ ಮಹಾಸತಿಯನು ಕುಮಾರರ
ನರಸಿಯರನನಿಬರ ವಿಚಿತ್ರರಚನೆಯಲಿ ಮನ್ನಿಸಿದ ।
ಅರಸ ಗಾಂಧಾರಿಯನು ವಂದಿಸುತ
ದರುಶನವ ಕೊಡು ಹೋಗೆನಲು ಕಡು
ಹರುಷವಿಮಿಗಿಲ್ಲೈತಂದರಾಗಾಂಧಾರಿಯರಮನೆಗೆ ॥ ೧೦

ಬಂದು ಕಾಣಿಕೆಗೊಟ್ಟು ವಂದಿಸಿ
ನಿಂದರನಿಬರು ತನ್ನ ಕೆಳದಿಯ
ರಿಂದ ತರಿಸಿದಳಾರತಿಯನುಪ್ಪಾರತಿಯನೊಲಿದು ।
ಚಂದದೈಸಾವಿರದ ಸಂಖ್ಯೆಯ
ರಿಂದುಮುಖಿಯರು ತಳಿಗೆಯಾರತಿ
ಸಂದಣಿಸಿದರು ಜಯಸಬುದ ಝೊಂಪಿಸಿದುದಂಬರವ ॥ ೧೧

ಅರಸಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಳೀನೃಪ
ರರಸಿಯನು ಸುಕುಮಾರಕರನವ
ರರಸಿಯರ ಸಖಿಯರ ವಿಳಾಸಿನಿಯರ ಪಸಾಯ್ತಿಯರ ।
ತರಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಳು ಬೇಱೆಬೇಱನಿ
ಬರಿಗೆ ಯುಡುಗೊಱೆ ಗಂಧಮಾಲ್ಯಾ
ಭರಣವನು ರಾಜೋಪಚಾರವಿಳಾಸದೇಸಿಯಲಿ ॥ ೧೨

ಬೀಡಾಕೊಟ್ಟಳು ಬೞಿಕ ಕುರುನೃಪ
ನಾಲಯಕೆ ನಡೆತಂದು ಕುಂತಿಯು
ಕಾಲಿಗೆಱಗಿದನವರನುಚಿತೋಕ್ತಿಯಲಿ ಮನ್ನಿಸಿದ ।

ಆಗ ದುರ್ಯೋಧನಾದಿಗಳ ಸಂತೋಷ.

ಬಾಲಮೃಗ ವ್ರೊಳಗಾಯ್ತುಲಾ ಕೊಡು
ಕೋಲನೆಂದರು ನಗುತ ಮನದಲಿ
ಕೌಳಿಕದ ಕುಹಕಿಗಳು ಕೌರವಕರ್ಣಶಕುನಿಗಳು ॥ ೧೩

ಖಳರ ಹೃದಯದ ಕಾಳಕೂಟದ
ಹುಳುಕ ಬಲ್ಲರೆ ಮಾನ್ಯರವದಿರು
ಲಲಿತಮಧುರವಚೋವಿಳಾಸಕೆ ಮರುಳುಗೊಂಡರಲೆ ।
ಅಳುಪಿದರೆ ಮಧುಕರನ ಮೆಱೆ ಬೊ
ಬ್ಬುಲಿಯ ಬನದೊಳಗೇನಹುದು ನೃಪ
ತಿಲಕರಿದ್ದರು ಬೇಱೆ ರಚಿಸಿದ ರಾಜಭವನದಲಿ ॥ ೧೪

ಬಂದು ಕಂಡುದು ನಿಖಿಳಪುರಜನ
ವಂದು ಕಾಣಿಕೆಗೊಟ್ಟು ಕೌರವ
ನಂದನರು ಸಚಿವರು ಪಸಾಯ್ತನಿಯೋಗಿ ಮಂತ್ರಿಗಳು ।
ಸಂದಣಿಸಿದುದು ಕವಿಗಮಕಿನಟ
ವೃಂದಮಾಗಧಮಲ್ಲಗಾಯಕ
ವೃಂದದೀನಾನಾಥರೋಲೈಸಿದರು ಧರ್ಮಜನ ॥ ೧೫

ಆದಿವಸವನು ಮಧುರಗೇಯ ವಿ
ನೋದದಲಿ ಕವಿವಾದಿವಾಗ್ಮಿ ವಿ
ನೋದದಲಿ ನೂಕಿದರು ಮಜ್ಜನಭೋಜನಾದಿಯಲಿ ।

ದುಃಸ್ವಪ್ನದರ್ಶನ.

ಆದುದುತ್ಸವವೆಂದಿನಿರುಳುಂದಿ
ನಾದಿಯಲಿ ಕಂಡನು ಕನಸ ಪ್ರಾ
ಸಾದಶಿಖರವನುರುಳಿಬಿದ್ದುದನಟವಿಮಧ್ಯದಲಿ ॥ ೧೬

ಆಗ ಧೌಮ್ಯರ ಅಭಯೋಕ್ತಿ.

ಅರಸನುಪ್ಪವಡಿಸಿದನವನೀ
ಶ್ವರವಿಹಿತಸತ್ಕ್ರಿಯೆಗಳನು ವಿ
ಸ್ತರಿಸಿದನು ದುಃಸ್ವಪ್ನಕುಂತವಿಭಿನ್ನಚೇತನನು ।
ಕರೆಸಿ ಧೌಮ್ಯಂಗಱುಹಲತಿದು
ಸ್ತರದ ಕನಸಿದು ಶಾಂತಿಕರ್ಮವ
ಪುರದೊಳಗೆ ರಚಿಸುವೆನಂಜದಿರೆಂದನಾಧೌಮ್ಯ ॥ ೧೭

ಪುರದೊಳಲ್ಲಿಯು ಶಾಂತಿ ನಾರದ
ನೊರೆದನುತ್ಪಾತಪ್ರಬಂಧದ
ಹೊರಿಗೆಯನು ನಿಮ್ಮೈಶ್ವರ್ಯವಿಧ್ವಂಸಕರವೆಂದು ।
ಇರುಳು ನಾನಾಸ್ವಪ್ನಕಾನನ
ಗಿರಿಪರಿಭ್ರಮಣೈಕಚಿಂತಾ
ಭರಿತನಾದೆನು ದೈವಕೃತವುಪಭೋಗ್ಯವೆಮಗೆಂದ ॥ ೧೮

ಕೃಷ್ಣ ಸಹಾಯನಾಗಿರಲು ಚಿಂತೆಬೇಡೆಂದು ಧೌಮ್ಯರ ವಾಕ್ಯ.

ಅರಸ ಚಿಂತೆಯಿದೇಕೆ ಯಾದವ
ರರಸನನುನಯವಿರಲು ಭಾಗ್ಯಕೆ
ವರಸಮಾಗಮಸುಧರ್ಮಸತ್ಯಕೆ ಕೊಱತೆ ಯಿಲ್ಲೆಂದು ।
ವರವಸಿಷ್ಠಕುಮಾರನಾಭೂ
ವರನ ತಿಳಿಹಿದನತ್ತ ಕರೆಯಾ
ಧರಣಿಪನನೆಂದಂಧನೃಪ ದೂತರಿಗೆ ನೇಮಿಸಿದ ॥ ೧೯

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ಧರ್ಮಾದಿಗಳು ಬರುವಿಕೆ.

ಜನಪ ಕಳುಹಿದ ದೂತರಿವರರ
ಮನೆಗೆ ಬಂದರು ಜೀಯ ಧೃತರಾ
ಷ್ಟ್ರನ ಸಮಯವಾಯಿತ್ತು ನಿಮ್ಮಡಿ ಬಿಜಯಮಾಡುವುದು ।
ಎನಲು ತನ್ನಕುಮಾರರನು ತ

ನ್ನನುಜರನು ಸಚಿವಪ್ರಧಾನರ
ನನಿಬರನು ಕರೆಸಿದನು ನೃಪ ಹೊಱವಂಟನರಮನೆಯ ॥ ೨೦

ಆಗ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಆದರ.

ಬಂದು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಪದಾಬ್ಜವ
ವಂದಿಸಿದೊಡೆನ್ನಾನೆ ಬಾರೈ
ತಂದೆ ಬಾರೆಂದೆಳೆದು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದನು ಮಂಚದಲಿ ।
ನಂದನರು ಭೀಮಾರ್ಜುನಾದಿಗ
ಳಂದು ಪರಿವೇಷ್ಟಿಸಿದರಿತ್ತಲು
ಕಂದುಹೃದಯದ ಕೌರವೇಂದ್ರನ ಹದನ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೨೧

ಶಕುನಿ ಮೊದಲಾದವರು ದ್ಯೂತಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದುದು.

ಕರೆಸಿದನು ಶಕುನಿಯನು ಕರ್ಣಂ
ಗಱುಹಿದನು ಸೈಂಧವನನೆಕ್ಕಟಿ
ಕರೆದು ಹೇೞಿದ ಕೃತ್ರಿಮದ ಹಾಸಂಗಿಗಳ ರಚಿಸಿ ।
ಹರಸಿಕೊಂಡರು ಗಣಪಯಕ್ಷೇ
ಶ್ವರಿಕಳಾವತಿದುರ್ಗೆಭುವನೇ
ಶ್ವರಿಗಳಿಗೆ ವಿವಿಧೋಪಚಾರದ ಬಲಿವಿಧಾನದಲಿ ॥ ೨೨

ದ್ಯೂತಸಿದ್ಧಿಯ ಮಂತ್ರಪರವಿ
ದ್ಯಾತಿಶಯವಿಚ್ಛೇದರಕ್ಷೆ ವಿ
ಧೂತರಿಪುಮಂತ್ರಿಯಂತ್ರಪರಸಂಮೋಹನೌಷಧಿಯ ।
ಈತಗಳು ಮೇಳೈಸಿದರು ನಿ
ರ್ಭೀತರಿವರಿದನೆತ್ತ ಬಲ್ಲರು
ಕೈತವದ ಕಣಿ ಕೌರವೇಶ್ವರ ಬಂದನರಮನೆಗೆ ॥ ೨೩

ಆಗ ದುರ್ಯೋಧನನು ಪಾಂಡವರ ಸಭೆಯನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿದುದು.

ಚಿತ್ತವಿಸಿದಿರೆ ಬೊಪ್ಪ ಮಯನಿವ
ಗಿತ್ತ ಸಭೆಯದು ದೇವನಿರ್ಮಿತ

ವೆತ್ತ ಮಾನುಷಕರ್ಮವೆತ್ತಲು ಸರಿಸವಲ್ಲದಕೆ ।
ಇತ್ತ ನಿಮ್ಮಡಿ ಮಾಡಿಸಿದ ಸಭೆ
ಯುತ್ತ ಬಿಜಯಂಗೈದು ನೋಡುವು
ದುತ್ತಮವಲೇ ಯೆಂದನಾ ದುರ್ಯೋಧನನು ನಗುತ ॥ ೨೪

ಐಸಲೇ ನೋಡುವೆವು ಶಿಲ್ಪದ
ದೇಶಿಕಾಣಿ ಕೈಮೆಗಳು ಲೇ
ಸೈಸಲೇ ಬೇಟೀನು ಮಾನುಷದೈವಕೃತಿಯೆಂದು ।
ಈಸು ಸಂಪ್ರಿಯಯೆಮ್ಮೊಳುಂಟೇ
ಲೇಸೆನುತ ನೃಪನೆದ್ದು ಕೈಗೊಡ
ಲಾಸಭೆಗೆ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಬಂದನು ಧರ್ಮಸುತಸಹಿತ ॥ ೨೫

ಕೌರವಸಭೆಯ ವರ್ಣನೆ.

ಬಿಗಿದ ನೀಲದ ಸರಿಯ ನೆಲಗ
ಟ್ಟುಗಳ ಗೋಮೇಧಿಕದ ವಜ್ರದ
ಜಗಲಿಗಳ ನವವೇದಿಕೆಯ ವಿದ್ರುಮದ ಲೋವೆಗಳ ।
ಝಗೆಯ ಲಹರಿಯ ಜಾಳಿಗೆಯ
ಪಚ್ಚೆಗಳ ಸಾರದ ಸಕಲರತ್ನಾವ
ಳಿಗಳೆಸೆದುದು ರಾಜಸಭೆ ತತ್ಕ್ರೋಶಮಾತ್ರದಲಿ ॥ ೨೬

ಕವಿದುವರುಣಾಂಶುಗಳ ಲಹರಿಯ
ಲವಣಿ ಲಾವಣಿಗೆಯಲಿ ನೀಲ
ಚ್ಛವಿಯ ದೀಧಿತಿ ಝಗಝಗಿಸಿದುದು ಪ್ರಭೆಯ ಲಹರಿಯಲಿ ।
ತಿವಿದುವೆಳೆಮುತ್ತುಗಳ ಚಂದ್ರಿಕೆ
ಜವಳಿಸಿದದೊಂದೊಂದನೌಕಿದ
ವಿವರಣೆಯ ಮಣಿಕಿರಣವೇಣಿಯ ಬಂಧಬಂಧುರದಿ ॥ ೨೭

ಅಲ್ಲಿ ವಿಪುಳೋದ್ಯಾನವೀಧಿಗ
ಳಲ್ಲಿ ತಾವರೆಗೊಳದ ರಚನೆಗ
ಳಲ್ಲಿ ಹಂಸಮಯೂರಮಧುಕರಶುಕಪಿಕಾದಿಗಳು ।

ಅಲ್ಲಿ ಕೇಳೀಶೈಲಹಿಮಗೃಹ
ವಲ್ಲಿ ವಿವಿಧವಿಲಾಸರಚನೆಗ
ಳಲ್ಲಿ ಹೊಯ್‌ ಕೈಯೆನಿಸಿ ಮೆಱೆದುದು ಪಾಂಡವರ ಸಭೆಯು ॥ ೨೮

ಧರ್ಮರಾಯನು ಸಭೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದುದು.

ಸ್ಥಳವನೇ ಜಲವೆಂದು ನಿರ್ಮಳ
ಜಲವನೇ ಸ್ಥಳವೆಂದು ಬಾಗಿಲ
ನೆಳಲ ಭಿತ್ತಿಯ ಹಾಯ್ದು ಬಾಗಿಲ ಭಿತ್ತಿಯೆಂದಿಱಿದು ।
ಕಳವಳಿಸುವನೆ ಧರ್ಮಸುತನಾ
ಕೊಳವನೇ ಕೊಳನೆಂದು ಬಾಗಿಲ
ನೆಳಲ ಹೊಗಱುತ ಬಂದು ಹೊಕ್ಕನು ಬಹಳಚೌಕಿಗೆಯ ॥ ೨೯

ಕೆಲಸಿಗರು ಶಿಲ್ಪಿಗಳು ರತುನಾ
ವಳಿಯ ಘಾಟಿನಲಾದುದೀಸಭೆ
ಯಿಳೆಗಪೂರ್ವವಲಾ ಮಹಾದೇವೆಂತು ರಚಿಸಿದರೊ ।
ವಿಳಸದಾಯವ್ಯಯದ ವಿಶ್ರುತ
ವಳಯದುನ್ನತ ವಾಸ್ತುಲಕ್ಷಣ
ದೊಳಗೆ ಸೇರಿದುವೆಂದು ಕೊಂಡಾಡಿದನು ನೃಪ ಸಭೆಯ ॥ ೩೦

ಸೂಸಕದ ಮುತ್ತುಗಳು ತಾರಾ
ರಾಶಿಗಳ ಹಬ್ಬುಗೆಯ ನೀಲದ
ಹಾಸಱೆಗಳೇ ಹೋಲುತಿರ್ದುವು ಗಗನಮಂಡಲವ ।
ಸೂಸಕಂಗಳ ಮುಱಿದ ಮುಸುಕಿನ
ದೇಶಿಕಾತಿಯರಾನನೇಂದುಗ
ಳಾಸುಧಾಕರನೆನಲು ಗೆಲಿದುದು ಸಭೆ ನಭಸ್ಥಳವ ॥ ೩೧

ಗುರುನದೀಸುತಕರ್ಣಸೈಂಧವ
ಗುರುತನುಜಭಗದತ್ತಬಾಹ್ಲಿಕ
ನುರುಯವನಸೌವೀರಕೋಸಲಚೈದ್ಯಮಾಗಧರು ।

ಅರಸುಗಳು ನಾನಾದಿಗಂತದ
ಧರಣಿಪರು ಸಚಿವರು ಪಸಾಯ್ತರು
ನೆರೆದುದಂದಿನ ದಿವಸದೋಲಗದೊಡ್ಡು ಚಲುವಾಯ್ತು ॥ ೨೦

ಆಗ ಆಸಭೆಯಲ್ಲಿದ್ದವರ ವರ್ಣನೆ.

ಧರಣಿಪತಿ ಕೇಳೊಂದು ಹರಿಯುಂ
ತರವಿಶಾಲ ಮಹಾಸಭಾವಿ
ಸ್ತರಣವದಱಲಿ ತೆಱಹ ಕಾಣೆನು ತೀವಿತವನಿಪರು ।
ಹೊಱಗೆ ರಥಿಕರು ರಾಹುತರು ಜೋ
ಧರು ಪದಾತಿಗಳಿದ್ದುದಂದಿನ
ಸಿರಿ ಸುರೇಂದ್ರನ ಪೌಡಿಗೈವಡಿ ಹತ್ತುಮಡಿ ಯೆಂದ ॥ ೨೨

ಒಂದು ಕಡೆಯಲಿ ಕವಡಿಕೆಯ ಜೂ
ಜೊಂದು ಕಡೆಯಲಿ ಗದ್ಯಪದ್ಯವ
ದೊಂದು ಕಡೆಯಲಿ ವಾರವಧುಗಳ ಸಾರಸಂಗೀತ ।
ಒಂದುಮೆಯ್ಯಲಿ ತರ್ಕಗೋಷ್ಠಿಯ
ದೊಂದು ದೆಸೆಯಲಿ ಕೌರವೇಂದ್ರನ
ಮುಂದೆ ಜಡಿದುದು ರಭಸ ಹಾಸಂಗಿಗಳ ಸಾರಿಗಳ ॥ ೨೪

ದ್ಯೂತಕ್ಕೆ ಧರ್ಮರಾಯನನ್ನು ಕರೆಯುವಿಕೆ.

ಆಡಲಱಿವೆನು ಗಡ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ
ನಾಡುವೊಡೆ ಬರ ಹೇಳು ಮೇಣಾ
ನೋಡುತಿರಲಾವಾಡುವೆವು ಸಭೆಯಲಿ ವಿನೋದವಲೆ ।
ಖೋಡಿಯಿಲ್ಲದೆ ಬರಲಿ ನೆತ್ತವ
ನಾಡಲಱಿಯದ ನೃಪತಿ ಮೃಗವೆಂ
ದಾಡುತಿಹರಱಿವವರು ತಾವಲ್ಲೆಂದನಾಶಕುನಿ ॥ ೨೫

ಕುಟಿಲರೊಡನೆ ಜೂಜು ಕೂಡದೆಂದು ಧರ್ಮರಾಯನ ಉತ್ತರ.

ಅಹುದು ಹೊಲ್ಲೆಹವಾವುದಾಡಲು
ಬಹುದು ಸುಜನರ ಕೂಡೆ ನೀವೇ

ಕುಹಕವಿದ್ಯಾಸಾರ್ವಭೌಮರು ಶಕುನಿಕೌರವರು ।
ಸುಹೃದಯರಿಗತಿಕುಟಿಲರಲಿ ನಿ
ಸ್ಪೃಹರಿಗತಿರಾಗಿಗಳೊಡನೆ ದು
ಸ್ಸಹ ಕಣಾ ಸಮ್ಮೇಳವೆಂದನು ಧರ್ಮಸುತ ನಗುತ ॥ ೩೬

ನೀವು ಸುಹೃದಯರಿಂದು ದುರ್ಜನ
ರಾವು ನೀವ್ ರಾಗಿಗಳು ಮೇಣ್ ರಾ
ಗಾವಲಂಬರು ನಾವಲೇ ನೀವಱಯಿರೇ ನಿಜವ ।

ಬಂಧುಗಳಲ್ಲಿ ಭೇದಬಿಂತ ಏಕೆಂದು ದುರ್ಯೋಧನನ ಭಾಷಣ.

ನೀವು ನಾವೆಂಬೀಪೃಥಗ್ಭಾ
ವಾವಲಂಬನವೇನು ನಿಮ್ಮೊಳು
ನಾವು ನೀವೇ ನಮ್ಮೊಳೆಂದನು ನಗುತ ಕುರುರಾಯ ॥ ೩೭

ದ್ಯೂತವು ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲೆಂದು ಧರ್ಮರಾಯನ ವಾಕ್ಯ.

ಇರಲಿ ಬಾಂಧವರಿದಱೊಳರಡಿ
ಟ್ಟರದೆ ನಿಲಬದು ಲೇಸಲಾ ವಿ
ಸ್ತರಿಸಲೇಕೆ ದ್ಯೂತ ದುರ್ವ್ಯಸನಪ್ರಪಂಚವಿದು ।
ತರುಣವಿಟಚಾರಣಕುಶೀಲವ
ಭರತಗಣಿಕಾಯೋಗ್ಯವಿಷಯಕೆ
ಗರುವರೊಲಿವರೆ ಯೆಂದನಾಕುರುಪತಿಗೆ ಯಮಸೂನು ॥ ೩೮

ಇದು ರಾಜರಿಗಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಇದನ್ನೊಲ್ಲದವನು
ಮೃಗವೆಂದು ದುರ್ಯೋಧನನ ನುಡಿ

ದ್ಯೂತವಿದು ದುರ್ವ್ಯಸನವೆಂಬವ
ನೀತಿವಿದನೇ ಶ್ರೋತ್ರಿಯರಿಗ
ಖ್ಯಾತಿ ಯಿದು ಯತಿಗಳಿಗೆ ಮೇಣ್ ರಣಭೀತಭೂಪರಿಗೆ ।
ದ್ಯೂತವ್ಮೃಗಯಾಸ್ತ್ರೀವ್ಯಸನ ನೃಪ
ಜಾತಿಗೋಸುಗವಾದುವಿದಱ ರ
ಸಾತಿಶಯವಱಯದವ ನರಮೃಗವೆಂದನಾಶಕುನಿ ॥ ೩೯

ಶಕುನಿಯು ದ್ಯೂತಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಧರ್ಮರಾಯನನ್ನು ಕರೆಯುವಿಕೆ.

ಅರಸ ಕೇಳ್ಕಾಳಗಕೆ ಜೂಜಿಗೆ
ಕರೆದೊಡೋಸರಿಸಿದರೆ ಬಳಿಕವ
ಗರುವನೇ ಕ್ಷತ್ರಿಯರೊಳಗೆ ನೃಪಧರ್ಮ ನೀನಱಿಯ |
ಕರೆದೆವಾವ್ ಜೂಜಿಂಗೆ ಬೇಕೇ
ಧರಣಿಪತಿ ಬಾ ರಾಜಧರ್ಮವ
ನೊರಸುವೊಡೆ ನಿಲ್ಲೆಂದುಪೇಕ್ಷಿಸಿ ನುಡಿದನಾಶಕುನಿ ॥ ೪೦

ರಾಜಧರ್ಮವಿದಹುದು ಕಳವಿನ
ಜೂಜು ಧರ್ಮದ ಮಗನೊ ಮೊಮ್ಮನೊ
ಬೀಜವಾವುದು ನಿಮ್ಮ ಕಪಟದ್ಯೂತನಿರ್ಣಯಕೆ |
ರಾಜಪರಿಪಾಟಿಗಳ ಪಂಥದ
ಜೂಜ ಬಲ್ಲರೆ ಕರೆಯಬಾರದೊ
ಡಾಜನಾರ್ದನನಾಣೆ ಯೆಂದನು ಧರ್ಮಸುತ ನಗುತ ॥ ೪೧

ಆಗ ಧರ್ಮರಾಯನು ದ್ಯೂತದಲ್ಲಿ ಮನಮಾಡುವಿಕೆ.

ಭೂರಮಣ ಕೇಳಖಿಳನೃಪಸಂ
ಹಾರಬೀಜದ ಕರ್ಮಫಲಸಂ
ಸ್ಕಾರವೆಳ್ಳಯ ಸೞಿದು ನೂಕಿತು ಧರ್ಮನಂದನನ |
ಧೀರನಲ್ಲಾ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರವಿ
ಚಾರಸಾರಜ್ಞಾನನಿಷ್ಠೆಯೊ
ಳೋರೆಯುಂಟೇ ದ್ಯೂತಕೇಳಿಗೆ ಮಾಡಿದನು ಮನವ ॥ ೪೨

ಆಗ ನಾನಾವಿಧದ ಅಪಶಕುನಗಳು

ಇಂದುವದನೆಗೆ ದಕ್ಷಿಣಾಕ್ಷಿ
ಸ್ಪಂದವಾಯಿತು ಭೀಮಪಾರ್ಥರಿ
ಗಂದು ಕೆತ್ತಿತು ಹೃದಯ ವಾಮಭುಜಾಕ್ಷಿಗಳು ಸಹಿತ |

ಕಂದಿದುವು ಮೋರೆಗಳು ಗಂಗಾ
ನಂದನದ್ರೋಣಾದಿಸುಜನರಿ
ಗಂದವೇಱಿತು ಮುಸುಡು ಶಕುನಿಸುಯೋಧನಾದಿಗಳ ॥ ೪೩

ಕುರುಪತಿಯ ಕೃತಪುಣ್ಯಬೀಜಾಂ
ಕುರದಕಾಲದಿಗಂತದವನೀ
ಶ್ವರಸಮೂಹಚಕಮೂನಿಬರ್ಹಣಸೂಚನಾಸಮಯ ।
ಅರಸ ಕೇಳ್ ಕುಂತೀಕುಮಾರರ
ಸಿರಿಯು ದುಗುಡದ ಹೊತ್ತು ಮಿಗೆಗ
ಬ್ಬರಿಸಿತ್ತೈ ಧರ್ಮಜನ ಗಾಢದ ಬುದ್ಧಿ ಪರ್ವತವ ॥ ೪೪

ವ್ಯಸನತೃಷ್ಣೆಯು ಕೀಳುಚಿತ್ತದ
ಮಿಸುನಿಯೊಳು ಬೆಱಸಿತು ಸುಬುದ್ಧಿಯ
ರಸವು ಹಾಱಿತು ಹುದಿದ ರಾಗದ್ವೇಷವಹ್ನಿ ಝುಲಿ ।
ಮುಸುಡ ತಿರುಹಿತು ತಿಳವು ಲಜ್ಜೆಯ
ದೆಸೆಗೆ ದುರ್ಘಟವಾಯ್ತು ಪರಿಭವ
ದೊಸಗೆಯನು ಸೂಚಿಸಿತು ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ ಧರ್ಮಜನ ಹೃದಯ ॥ ೪೫

ಹಲವುಮಾತಿನಲೇನು ಭೂಪತಿ
ತಿಲಕ ಸಿಕ್ಕಿದನವದಿರೊಡ್ಡಿದ
ಬಲೆಗೆ ಬಂದನು ನೆತ್ತ ಸಾರಿಯ ಗುಱಿಯ ಗದ್ದುಗೆಗೆ ।
ಕೆಲದಲನುಜರು ವಾಮದಲಿ ಮಣಿ
ವೆಳಯುಮಂಚದಲಂಧನೃಪನಿದಿ
ರಲಿ ಸುಯೋಧನಕರ್ಣಶಕುನಿಜಯದ್ರಥಾದಿಗಳು । ೪೬

ದ್ಯೂತಾರಂಭ.

ಹಲಿಗೆ ಯಿಕ್ಕಿತು ಹೊನ್ನ ಸಾರಿಗ
ಳಿಱುಹಿದುವು ಹೇಚೊಡ್ಡವನು ಕಳ

ಕಳವೆ ನಿಲಹೇಟೆನುತ ಮಿಗೆ ಗರ್ಜಿಸಿದನಾಶಕುನಿ [1] |
ನೆಲಕೆ ಹಾಕಿದನಡಿಗಡಿಗೆ ಮಂ
ಡಳಿಸಿ ಸಾರಿಯ ಹೂಡಿ ಕುರುಪತಿ
ಗೆಲಿದ ಹೋಗೆಂದೊದಱುತಿರ್ದನು ಶಕುನಿ ಬೊಬ್ಬಿಱಿದು [2] ‖ ೪೭

ಶಕುನಿಯ ಸಂತೋಷ.

ಸಿಕ್ಕಿದನು ಧರ್ಮಜನು ಜೂಜಿನೊ
ಳೊಕ್ಕಲಿಕ್ಕಿದ ಖತಿಯ ಹೆಚ್ಚಿಸಿ
ಸೊಕ್ಕಿದೀ ಭೀಮಾರ್ಜುನರ ಕೌರವರ ಕೈಯ್ಯಿಂದ |
ಹಿಕ್ಕಿ ಕೊಲಿಸುವೆನೆಂಬಭೀಷ್ಟಕೆ
ತಕ್ಕುದಾಯಿತೆನುತ್ತ ಮನದೊಂ
ದಕ್ಕಱೊಳು ಗುಡಿಗಟ್ಟಿ ಕುಣಿದನು ಶಕುನಿ ಮನದೊಳಗೆ ‖ ೪೮

ಶಕುನಿಯು ಜೂಜಿನಲ್ಲಿ ಧರ್ಮರಾಯನು ಒಡ್ಡಿದ
ಪಣವನ್ನೊಂದೊಂದಾಗಿ ಗೆಲ್ಲುವಿಕೆ.

ಆಟವಾರಂಭಿಸಿತು ಬಱಬೊ
ಬ್ಬಾಟವೇನಿದು ವಿಜಯಸಿರಿ ವಾ
ಚಾಟರಿಗೆ ಮೆಚ್ಚುವಳೆ ತೋಱಾ ದ್ಯೂತಕೌಶಲವ |
ತೋಟಿ ಬೇಕೇ ಕೈಯ್ಯ ಹೊಯ್ಬೊ
ತಾಟವೇತಕೆ ಧರ್ಮನಂದನ
ನಾಟವೊಳ್ಳಿತು ಬಲ್ಲೆನೆಂದನು ಶಕುನಿ ನಸುನಗುತ ‖ ೪೯

ಎನ್ನೊಳಾಟಕೆ [3] ಶಕುನಿ ಭೂಪತಿ
ನಿನ್ನೊಡನೆ ಕೈಪೊಯ್ದು ನೊಡ್ಡುವ
ನೆನ್ನೊಡನೆ ಹೇಟೆಂದು ನುಡಿದನು ಕೌರವರ ರಾಯ |
ನಿನ್ನೊಳಾಗಲಿ ನಿನ್ನ ಮಾವನೆ

1 ಹಾಸಂಗಿಗಳ ಹೊಸೆದೊಸೆದು, ಕ. ಖ.
2 ತೊಡೆಯನಪ್ಪಳಿಸಿ, ಚ. 3 ಎನ್ನಲೆಕ್ಕಕೆ, ಚ.

ಮುನ್ನ ಬರಲಿದಕೇನೆನುತ ಸಂ
ಪನ್ನ ಶಠರೊಡನಳವಿಗೊಟ್ಟನು ಭೂಪ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೫೦

ಹೇಮಭಾರದ ವಿಮಳರತ್ನ
ಸ್ತೋಮವಿದೆ ಪಣವೆನಲು ಕೌರವ
ಭೂಮಿಪತಿಯೊಡ್ಡಿದನು ಧರ್ಮಜ ಹೆಸರಿಸಿದ ಧನವ ।
ಆಮಹೀಪತಿ ಶಕುನಿ ಸಾರಿಯ
ಸೀಮೆಯನು ಕೆದಱಿದರು ತಿವಿದರು
ತಾಮಸದಲುಬ್ಬೆದ್ದ ವಿಬ್ಬರ ಕರಣವೃತ್ತಿಗಳು ॥ ೫೧

ದುಗನ ಹಾಯಿಕು ತನಗೆ ಹಾಯಿಕು
ತಿಗನನೆಂಬಬ್ಬರದ ಹಾಸಂ
ಗಿಗಳ ಬೊಬ್ಬೆಯ ಸಾರಿಗಳ ಕಟಕಟಿತನಿಸ್ವನವ ।
ಉಗಿವ ಸೆರೆಗಳ ಬಳಿ ದುಹಾರದ
ಬಿಗುಹುಗಳ ಬೀದಿಗಳ ಕಲಿಸಾ
ರಿಗಳ ಧಾಳಾಧೂಳಿ ಮಸಗಿತು ಭೂಪ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೫೮

ರಾಯ ಸೋತನು ಶಕುನಿ ಬೇಡಿದ
ದಾಯ ತಹ ಹಮ್ಮುಗೆಯಲೊದಗಿದ
ವಾಯತದ ಕೃತ್ರಿಮವಲೇ ಕೌರವರ ಸಂಕೇತ ।
ಆಯಿತೀಹಲಿಗೆಯಸು ಕೌರವ
ರಾಯ ಗೆಲಿದನು ಮೇಲೆ ಪಣವೇ
ನಾಯಿತೆಂದನು ಶಕುನಿ ಯಮನಂದನನನೀಕ್ಷಿಸುತ ॥ ೫೩

ಕನಕಮಯರಥವುಂಟು ಸಾವಿರ
ವೆನಗೆ ಹೂಡಿದುವೆಂಟುಸಾವಿರ
ವಿನುತವಾಜಿಗಳೊಡ್ಡವೆಂದನು ಧರ್ಮನಂದನನು ।
ಜನಪತಿಗೆ ತಾನ್ಸೆಸಲೇ ಹಾ

ಯೆನುತ ಸಾರಿಯ ಕೆದಱಿದನು ದು
ರ್ಜನರಿಗೊಲಿದುದು ದೈವಗತಿ ಬೊಬ್ಬಿಱಿದನಾಶಕುನಿ ॥ ೫೪

ಸೋತೆಯರಸಾ ನಿಮಗೆ ಜೂಜಿನ
ಭೀತಿಯುಂಟೇ ಮಾಣು ಮೇಣ್ನಿ
ರ್ಭೀತನೇ ಮೇಲೊಡ್ಡವನು ನುಡಿ ಹಲವು ಮಾತೇನು ।
ಕಾತರಿಸಬೇಡಿನ್ನು ಘಡ ಧನ
ಭೀತನೇ ತಾನಕಟೆನುತ ಕುಂ
ತೀತನುಜನೊಡ್ಡಿದನು ಸಾವಿರಮತ್ತಗಜಘಟೆಯ ॥ ೫೫

ಆದವೆಮಗಿವು ಗಜಘಟೆಗಳೆಂ
ದಾದುರಾತ್ಮಕರಾಡಿದರು ದು
ರ್ಭೇದವಿವದಿಱ ಕಪಟತಂತ್ರವನಾವನಱಿವವನು ।
ಆದುದರಸಗೆ ಸೋಲವಿನ್ನೇ
ನಾದುದೈ ಭೂಪತಿಯ ಗಜಘಟೆ
ತೀದವೈ ತೋಱೇನು ಪಣ ವುಂಟೆಂದನಾಶಕುನಿ ॥ ೫೬

ಘಡ ದರಿದ್ರನೆ ತಾನು ತನ್ನಯ
ಮಡದಿಯರ ಕೆಳದಿಯರು ಸಾವಿರ
ಮಡಿ ಸುಯೋಧನರಾಜಭವನದ ವಾರನಾರಿಯರ ।
ನುಡಿಯ ಬೇಕೇ ಧರ್ಮಸುತ ನಿ
ಮ್ಮಡಿಗಳೊಡ್ಡಿದ ಬಱಿಕ ಗೆಲಿದವ
ರೊಡೆಯರೈ ಸಲೆ ಹಾಯ್ಕು ಹಾಯ್ಕೆಂದೊದಱಿದನು ಶಕುನಿ ॥ ೫೭

ಏನನಾಡಿದೊಡೇನು ಫಲ ದೈ
ವಾನುರಾಗದಿ ಬಯಕೆ ಬೇಱಿಹು
ದಾನರೇಂದ್ರನ ಸಾರಿ ಸೋತುವು ನಿಮಿಷಮಾತ್ರದಲಿ ।
ಆನಿರೂಢಿಯ ಹತ್ತುಸಾವಿರ
ಮಾನಿನಿಯರನು ಮತ್ತೆ ಸೋತನು
ಮಾನನಿಧಿಯೇ ಮತ್ತೆ ಪಣವೇನೆಂದನಾಶಕುನಿ ॥ ೫೮

ಅರಸಿಯರ ವೈಗಾಹುಗಳ ಕಿಂ
ಕರರು ಸಾವಿರವಿದಱ ಪಣ ನಿ
ಮ್ಮರಸನಲಿ ಹೇಟೆನಲು ನೀವೆವುಗೇನನೊಡ್ಡಿದಿರಿ |
ಮರಳಿ ಬೆಸಗೊಳಬೇಡ ನಮ್ಮಲಿ
ಬರಹವೆದು ಹಾಯ್ಕೆನಲು ಹರುಷದ
ಹರಹಿನಲಿ ಬಟಕರಸ ಸಾರಿಯು ಸಾಲ ಜೋಡಿಸಿದ || ೫೯

ಅರಸ ಸೋತೆಯಲಾ ಜಯೋದಯ
ಮರಳಿತಿತ್ತಲು ಮನಕೆ ಭೀತಿಯು
ಬೆಱಕೆಯುಳ್ಳೊಡೆ ಬಿಟ್ಟು ಕಳೆ ಪೈಸರಕೆ ಸಮಯವಿದು |
ಅರಸು ಪಂಥದ ವಾಸಿ ಮನಕು
ಬ್ಬರಿಸುವೊಡೆ ಪಣವೇನು ಹೇಟೈ
ಧರಣಿಪಾಲ ಯೆನುತ್ತ ರಿಂಗಣಗುಣಿದನಾಶಕುನಿ || ೬೦

ಎಲವೊ ಸೌಬಲ ಪಾಂಡುವಿನ ಮ
ಕ್ಕಳು ಕಣಾ ಚತುರಂಬುನಿಧಿಪರಿ
ಲುಳಿತವಿಸ್ತರ ಕುರುನರೇಂದ್ರರ ಸೀಮೆ ಪರಿಯಂತ |
ನೆಲವಿದೆಮ್ಮದು ನೃಪರೊಳಗೆ ನಾ
ವುಟಿಯೆ ಧರಣಿಪರಾರು ರಥಸಂ
ಕುಳವನೊಡ್ಡಿದೆ ಹತ್ತುಸಾವಿರವೆಂದನಾಭೂಪ ||[1] ೬೧

ಈರಥದೊಳೆಂಬತ್ತು ಸಾವಿರ[2]
ವಾರುವಂಗಳ ಕೂಟವಾಪರಿ
ವಾರವಿದೆಲಾ ರಪಣ ವೆಂದನು ಸುಬಲನಂದನಗೆ |
ವೀರನಹೆಯ್ಕೆ ಧರಣಿಪತಿ ನೀ
ಸಾರಿಗಳ ಬಿಡು ಸೆಱೆಯ ಬಿಗಿದು ಮು
ಹಾರದಲಿ ನೀ ಸೋತೆ ಹೋಗೆಂದೊದಱಿದನು ಶಕುನಿ || ೬೨

1 ನೊಡ್ಡವೆನೊಂದು ಭಾರಿಗೆ ಹತ್ತುಸಾವಿರವ, ಚ. 2 ನಾಲ್ವತ್ತು ಸಾವಿರ, ಚ.

ಆವ ಕೌಳಿಕ ಮಂತ್ರಯಂತ್ರದ
ಡಾವರದ ಡೊಳ್ಳಾಸವಿಕ್ಕದ
ದೀವಸದ ಬೇಳುವೆಯನೇನೆಂಬೆನು ಮಹೀಪತಿಯೆ ।
ಆವ ವಸ್ತುವನರಸನೊಡ್ಡಿದೊ
ಡಾವ ಮಹಿಬದಲನಿತ ಸೋಲಿಸಿ
ಕೈವಳಸಿದನೊ ಬಲ್ಲನಾವವನೆಂದನಾಭೂಪ ॥ ೬೩

ಅರಸ ನೀಗಿದೆ ಹತ್ತುಸಾವಿರ [1]
ವರರಥವನಿನ್ನೇನು ಸಾಕೀ [2]
ಸರಲಿ ನಿಲುವುದೊ ವಿತ್ತವುಂಟೇ ಮತ್ತೆ ಹೇಳೆನಲು ।
ಮರುಳೆ ಸೌಬಲ ಚಿತ್ರರಥನೀ
ನರಗೆ ಕೊಟ್ಟನು ತೇಜಿಗಳ ಕ
ತ್ತುರಿಯ ಬಣ್ಣದ ಹತ್ತುಸಾವಿರ ತುರಗವಿದೆ ಯೆಂದ ॥ ೬೪

ಆಡಿದನು ನೃಪನಾಕ್ಷಣಕೆ ಹೋ
ಗಾಡಿದನು ಖೇಚರರ ಖಾಡಾ
ಖಾಡಿಯಲಿ ಜೋಡಿಸಿದ ಹಯವನು ಹತ್ತುಸಾವಿರವ ।
ಹೂಡಿದನು ಸಾರಿಗಳ ಮರಳಿ
ನ್ನಾಡುವೊಡೆ ಪಣವಾವುದೈ ಮಾ
ತಾಡು ಧರ್ಮಜ ಯೆನೆ ಮಹೀಪತಿ ಧನವ ಚಿಂತಿಸಿದ ॥ ೬೫

ಅಗಣಿತದ ಧನವುಂಟು ಹಾಸಂ
ಗಿಗಳ ಹಾಯಿಕು ಸೋತ ವಸ್ತುವ
ತೆಗೆವೆನೀಗಳೆ ಶಕುನಿ ನೋಡಾ ತನ್ನ ಕೌಶಲವ ।

---

1 ಅರಸ ಕೇಳೆಂಬತ್ತುಸಾವಿರ ಖ.

2 ವರತುರಗರಥಸಿಕ್ಕಿದುವುಕೇಳ್, ಖ.

ದುಗುಣ ಹಲಗೆಗೆ ಹತ್ತು ಮಡಿ ರೇ
ಖೆಗೆ ಗಜಾಶ್ವರಥನಿಕಾಯುವಾ
ಜಿಗಳು ಸಹಿತಿದೆ ಸಕಲಸೈನಿಕರೆಂದನಾಭೂಪ ॥ ೬೬

ಆಯಿತಿದು ಪಣವಹುದಲೇ ನೃಪ
ಹಾಯಿಕಾ ಹಾಸಂಗಿಗಳ ಸಾ
ಹಾಯ ಕುರುಪತಿಗಿಲ್ಲ ಕೃಷ್ಣಾದಿಗಳು ನಿಮ್ಮವರು ॥
ವಾಯ ಕಂದೆಱೆವರೆ ಸುಯೋಧನ
ರಾಯನುಪಚಿತಪುಣ್ಯವೆಕಟಾ
ದಾಯವೇ ಬಾರೆನುತ ಜಱಿದಬ್ಬರಿಸಿದನು ಶಕುನಿ ॥ ೬೭

ಮತ್ತೆ ಹೇಳುವುದೇನು ಸೌಬಲ
ಬಿತ್ತಿ ಬಳೆದನು ಭೂಪನವರಿಗೆ
ತೆತ್ತನೈ ಸರ್ವಸ್ವಧನವನು ಸಕಲಸೈನಿಕರ ।
ಮತ್ತೆ ಪಣವೇನೆನಲು ಬಳಿಕವು
ವತ್ತು ಸಾವಿರ ಕರಿಕಳಭವೆಂ
ಬತ್ತು ಸಾವಿರತುರಗಶಿಶುಗಳನೊಡ್ಡಿದನು ಭೂಪ ॥ ೬೮

ಅರಸ ಕೇಳೈ ತುರಗಶಿಶುವಾ
ಕರಿಕಳಭರಥಸೈನ್ಯ ಹಸ್ತಿನ
ಪುರಿಗೆ ಬಂದುದು ತಮ್ಮ ಕೂಡೆ ವಿನೋದವಿಭವದಲಿ ।
ಕುರುಪತಿಯು ವಶವಾಯ್ತು ಬಳಿಕಿನ
ಮಱಿಗುದುರೆ ಮಱಿಯಾನೆಗಳನು
ಬ್ಬರಿಸಿ ಸಾರಿಯ ಹೂಡಿದಾಗಳೆ ಸೋತನಾಭೂಪ ॥ ೬೯

ಅಕಟ ಸಾಲದೆ ಜೂಜು ನಿರ್ಬಾ
ಧಕವದೇತಕೆ ಶಿವ ಶಿವೆತ್ತಣ
ಶಕುನಿ ಯೆತ್ತಣ ಭರತಕುಲದ ಮಹಾಮಹೀಶ್ವರರು ।

ವಿಕಳಚೇಷ್ಟೆಯಿದೇನು ವೃದ್ಧ
ಪ್ರಕರಕಿದು ವಿಳಸವೆ ವಿಘಾತಿಗೆ
ಸಕಲಜನಸಮ್ಮತವೆ ಯೆಂದನು ಖಾತಿಯಲಿ ವಿದುರ ॥ ೩೦

* ವರಪುರೂರವನಹುಷಶಂತನು
ಧರಣಿಪತಿದುಷ್ಯಂತನಳಸಂ
ವರಣಕುರುವೀರಪ್ರತೀಪಪರಂಪರಾಗತರು । *
ಭರತಕುಲವಿದಱೊಳಗೆ ವಂಶೋ
ದ್ಧರಣರೇ ಬೆಳಗಿದರು ನೀನವ
ತರಿಸಿ ತಂದ್ಯೆ ತೊಡಕನೆಂದನು ಖಾತಿಯಲಿ ವಿದುರ ॥ ೩೧

ಸೋಲ ಮೆಚ್ಚಿದುದವರಸೊಡ್ಡದ
ಮೇಲೆ ಹೇಱಿದುದೊಡ್ಡವೀಗಳು
ಮೇಲುಗೈ ನೀನಾದೆ ಕುಸಿದರು ಪಾಂಡುನಂದನರು ।
ಸೋಲವಿದು ಕಾಲಾಂತಕನ ವೈ
ಸಾಲ ಸಾಱಿದೆನಕಟ ಸಾಕಿ
ನ್ನೇಱು ಕೌರವನೃಪತಿ ಯೆಂದನು ಖಾತಿಯಲಿ ವಿದುರ ॥ ೩೨

ಗೆಲಿದ ಧನ ದಕ್ಕುವುದೆ ಸೋತವ
ರಳುಕಿದವರೇ ಭೀಮಪಾರ್ಥರ
ಬಲುಗ ಬೆಸಗೊಳ್ಳಾ ತದೀಯಉಶ್ರವಣದೃಷ್ಟಿಗಳ ।
ಎಲೆ ಸುಯೋಧನ ವಿಷದ ಮಧುರವು
ಕೊಲುವುದೋ ಮನ್ನಿಸುವುದೋ ಕ
ಕ್ಕುಲಿತೆಗಿದು ಕಡೆ ಹಾರವಾಗಲಿ ಸಾಕು ತೆಗೆಯೆಂದ ॥ ೩೩

* ವರಪುರೂರವನಹುಷನವನೀ
ಶ್ವರತಿಲಕದುಷ್ಯಂತಕುರುಸಂ
ವರಣನಮಳಯಯಾತಿಯಾದಿಪರಂಪರಾಗತದ, ಚ.

ಗೆಲಿದ ದರ್ಪದ ದಡ್ಡಿತೆಗೆ ಸೌ
ಬಲನ ಬೀಷ್ಕೊಡು ತನ್ನ ಶಯ್ಯಾ
ವಳಿಯೊಳಾಡಲಿ ಮಧುರವಚನದಲಿವರ ಸಂತವಿಸು ।
ನೆಲನನೇಕಚ್ಛತ್ರದಲಿ ನೆಲೆ
ಗೊಳಿಸಿ ಬದುಕುವರಿದು ನಿಜಾನ್ವಯ
ದುಚಿವು ಬೆಸಗೊಳು ಬೇಗ ಹಿರಿಯರನೆಂದನಾವಿದುರ ॥ ೬೪

ಖೂಳನೆಂಬೆನೆ ಸಕಲಕಲೆಗಳ
ಬಾಳುಮನೆ ಗಡ ನಿನ್ನ ಬುದ್ಧಿವಿ
ಶಾಲಮತಿ ನೀನೆಂಬೆನೇ ಜಗದಜ್ಞರಧಿದೈವ ।
ಕೇಳದೊಡೆ ಮೇಣಹಿತಹಿತವನು
ಹೇಱುವುದು ಪಾಂಡಿತ್ಯ ನಿನ್ನನು
ಕೇಳದವರಾರೆನುತ ಜಱಿದನು ಕೌರವರ ರಾಯ ॥ ೬೫

ಹಿತವ ನೀನವರಿಗೆ ಕುಟುಂಬ
ಸ್ಥಿತಿ ವಿಳಂಬಕೆ ನಾವು ಕುಂತೀ
ಸುತರೊಡನೆ ಸಂಮೇಳವೆಮ್ಮಲಿ ವೈಮನಸ್ಯ ಗತಿ ।
ಕೃತಕಮಾರ್ಗದ ಮೋಡಿಯಲಿ ಪರಿ
ಚಿತನು ನೀನಲ್ಲಕ್ಷವಿಮಳ
ಕ್ರತುವಿಧಾನವನಕ್ಷದೀಕ್ಷಿತರಱಿವರಿದನೆಂದ ॥ ೬೬

ನೀ ಹಿತವನೇ ಶಕುನಿ ರಾಜ
ದ್ರೋಹಿಯೈ ಹುಸಿ ಯಲ್ಲ ನೀನೇ
ಹೋಹುದೈ ನಿಮಗಾವುದಭಿರುಚಿಯಾ[1] ದಿಗಂತರಕೆ ।
ಐಹಿಕಾಮುಷ್ಮಿಕದ ವಿಭವೋ
ತ್ಸಾಹನಿಸ್ಪೃಹರಾವಲೇ ಸಂ
ದೇಹವೇ ನೀವೆಱಿಯಿರೆಂದನು ತೂಗಿ ತುದಿವೆರಳ ॥ ೬೭

1 ದಭಿಮತವಾ, ಚ.

ವಿಹಿತವೆಹುದೇ ಶಕುನಿ ವಿದುರನ
ಕುಹಕನುಡಿಗಳ ಕೇಳದಿರೆ ಗೆಲ
ವಹುದು ನಮ್ಮದು ಸಕಲಜನದಿದಿರಲಿ ದಿಗಂತರಕೆ ।
ಸಹಜವೋ ರಹವೋ ನೃಪಾಲರ
ಮಹಿಮೆಯೋ ಯೊದ್ಯೂತದನುಭವೆ
ಲಹರಿಯನು ನೀವೆಱದಿರೆಂದನು ಕೌರವರ ರಾಯ ॥ ೭೮

ಗುರುಗಳಸುರರು ಭೀಷ್ಮರೆಮ್ಮನು
ತೆರಳಿಚರು ಕೃಪ ನುಡಿಯನಯ್ಯನ
ಕೊರಳು ಕೊಂಕದು ಬಾಹ್ಲಿಕನ ಮನ ನೋಯದಿನ್ನುಬರ ।
ಹಿರಿಯರವರೇನಜ್ಞರೇ ನೀ
ಪರಿಣತನೆ ನಿಷ್ಪ್ರಜ್ಞ ಶಠನೆಂ
ದಱಿಯನೇ ತಾನೆಂದು ಜಱಿದನು ಕೌರವರ ರಾಯ ॥ ೭೯

ಇವರ ಜನಪಾಧ್ವರವ ನಡಹಾ
ಯ್ದವೆನನಾಗಳ ದೇವಕೀಸುತ
ಸವೆಱದನು ನಮ್ಮವಿನೋದದ್ಯೂತಸಂಪದದ ।
ಸವನವಿಘ್ನವಿಕಾರಿಯನು ಪರಿ
ಭವಿಸುವವರಿಲ್ಲಾ ಶಿವಾ ಯೆಂ
ದವನಿಪತಿ ನಿಜಹುಬ್ಬಿನಲಿ ಹೂಡಿದನು ಪರಿಚರರ ॥ ೮೦

ಮಣಿವ ತಾನಲ್ಲೀಯನರ್ಘವ
ಕುಣಿಕೆಗೊಳಿಸಿದ ನೀಸಹಿತನಿ
ನ್ನಣೆಗಳೀ ಸೈಂಧವನನೀ ರಾಧೇಯಶಕುನಿಗಳ ।
ರಣದೊಳಗೆ ಭೀಮಾರ್ಜುನರ ಮಾ
ರ್ಗಣದ ಧಾರೆಗೆ ವೀರನಾರಾ
ಯಣನ ಸೇರಿಸಿ ಕೊಡುವೆನೆಂದನು ಖಾತಿಯಲಿ ವಿದುರ ॥ ೮೧

ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ಸಂಧಿ ಮುಗಿದುದು.

ಹದಿನೈದನೆಯ ಸಂಧಿ.

ಸೂಚನೆ

ರಾಯಪಾಂಡವರರಸಿ ಕಮಲದ
ಳಾಯತಾಕ್ಷಿಯ ಪರಿಭವವ ನೆಱೆ
ಕಾಯ್ದು ಸಲಹಿತು ವೀರನಾರಾಯಣನ ಸಿರಿನಾಮ ।

ಕೇಳು ಜನಮೇಜಯ ಧರಿತ್ರೀ
ಪಾಲ ವಿದುರನ ಮಾತು ಮುಱಿದು ನೃ
ಪಾಲನೆಚ್ಚರಿಸಿದನು ಕರ್ಣಸನ್ನೆಯಲಿ ಸೌಬಲನು ।
ಹೇಳು ಧರ್ಮಜ ಸೋತೆಲಾ ನಿ
ನ್ನಾಳುಕುದುರೆಯನಿನ್ನು ಸಾಕು ದ
ಯಾಳಲಾ ದುರ್ಯೋಧನನು ಧನವಿಲ್ಲ ನಿನಗೆಂದ ॥ ೧

ತೆಗೆವೆನೇ ಸಾರಿಗಳ ನಿನ್ನಯ
ನಗೆಮೊಗದ ಸಿರಿ ಸೀದು ಕರಿಯಾ
ಯ್ತುಗುಳುತಿದೆ ನಿನ್ನನುಜರಿಂಗಿತರೋಷಪಾವಕನ ।
ಸೊಗಸು ಬೀಯದು ರಪಣವಿಲ್ಲದ
ಬೆಗಡು ನೋಯದು ಕ್ಷಾತ್ರಧರ್ಮದ
ತೆಗಹು ಸಾಯದು ನಿನಗೆನುತ ಗಹಗಹಿಸಿದನು ಶಕುನಿ ॥ ೨

ಎಲವೊ ಸೌಬಲ ವಿತ್ತವಿಸರ
ಲಱಿವುದೇ ನೀ ನಗುವವೊಲು ನಂ
ಮೊಳಗು ಡಿಳ್ಳವೆ ರಪಣವಿದೆಲಾ ಬಹಳ ಭಂಡಾರ ।

ಸುಳಿಸು ಹಾಸಂಗಿಗಳ ಮೋಹರ
ಗೊಳಿಸು ಸಾರಿಯನೊಂದು ರೇಖೆಯ
ಬಟ್ಟೆಯಲೊಂದೇ ಕೋಟಿ ಹಾಯ್ಕೆಂದೊದಱಿದನು ಭೂಪ ॥ ೩

ದುಗುಣಕಿಕ್ಕಿದನರಸನಾಟಕೆಗೆ
ತೆಗೆದನವ ಮೂಱೆಂದು ನಾಲ್ಕ
ಕ್ಕುಗಿದನವನಿಪನೈದ ಕಳೆದನು ಬಹಳವನು ಶಕುನಿ ।
ತೆಗೆದ ನಿಮ್ಮಡಿಗರಸನವನಾ
ತ್ರಿಗುಣ ಪಂಚಕಸಪ್ತನವಕ
ಪ್ರಗುಣವೆಂದನು ಶಕುನಿ ಸೋಲಿಸಿದನು ಮಹೀಪತಿಯ ॥ ೪

ಎಣಿಸಿದನು ರೇಖೆಗಳನಿಮ್ಮಡಿ
ಗಣಿತಸಂಖ್ಯಾಸಿದ್ಧವಸ್ತುವ
ನೆಣಿಸಲರ್ಬುದಸಂಖ್ಯೆಯಾದುದು ಹಲಗೆ ಯೊಂದಱಲಿ ।
ಗುಣನಿಧಿಯೆ ಮಗುಳೊಡ್ಡಲಾಪರೆ
ಪಣವ ವಚನಿಸು ಕೇಳ್ವೆನೆನೆ ನೃಪ
ಗುಣಶಿರೋಮಣಿ ಧರ್ಮಸುತ ನಸುನಗುತಲಿಂತೆಂದ ॥ ೫

ಹೂಡು ಸಾರಿಯ ರೆಖೇರೇಖೆಗೆ
ಮಾಡಿತರ್ಬುದ ಧನ ಸುಯೋಧನ
ನಾಡಿ ನೋಡಲಿ ಹಾಯ್ಕು ಹಾಸಂಗಿಗಳ ಹಾಯ್ಕೆನುತ ।
ಆಡಿದನು ಧರ್ಮಜನು ಖಾಡಾ
ಖಾಡಿಯಲಿ ಸಾರಿಗಳೊಡನೆ ಹೋ
ಗಾಡಿದನು ಭಂಡಾರವನು ಜನನಾಥ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೬

ಸಾರಿ ಸೋತುವು ಸೋಲ ನಿಮಗನು
ಸಾರಿ ನಿಮ್ಮೈವರು ವನಾಂತಕೆ
ಸಾರಿ ಸಾಕಿನ್ನೊಡ್ಡಲಾಪರೆ ಮತ್ತೆ ನುಡಿ ಧನವ ।

ಭೂರಮಣ ಹೇಜೆನಲು ಶೇಷವೆಯು
ಬಾರಿಯೊಡ್ಡಕೆ ಪದ್ಮಸಂಖ್ಯೆಯು
ಭೂರಿಧನವಿದೆ ದಾಯಕೆಂದನು ಧರ್ಮನಂದನನು ॥ ೭

ಬರಹಕಿವ್ಮಡಿ ನೂಱುಮಡಿ ಸಾ
ವಿರದ ಮಡಿ ಪರಿಯಂತವಿಕ್ಕಿತು
ಹರುಷ ನಗೆ ಕೊನೆಯಾಯ್ತು ಹೆಚ್ಚಿತು ಕಲಿಮಲಾವೇಶ ।
ಸ್ಥಿರವೆ ಹಿಂಗಿತು ಪಾಸಿ ಪಾಡಿನ
ದುರುಳತನವುಬ್ಬಿದ್ದ ದಡಿಗಡಿ
ಗರಸನೊಡ್ಡಿದ ಮೇಲೆ ಮೇಲೊಡ್ಡುವನು ಜೋಡಿಸಿದ ॥ ೮

ತೀರಿತಿಂದ್ರಪಸ್ಥದುರುಭಂ
ಡಾರ ತನ್ನರಮನೆಯು ಪೈಕದ
ವಾರಕದ ಭಂಗಾರವೊಡ್ಡಿತು ಕೋಟಿಸಂಖ್ಯೆಯಲಿ ।
ಸೇರಿತದು ಕುರುಪತಿಗೆ ರಾಯನ
ನಾರಿಯರ ರತ್ನಾಭರಣಶೃಂ
ಗಾರವೊಡ್ಡಿತು ಕೊಂಡು ಮುಱುಗಿತು ಖಡ್ಡತನ ನೃಪನ ॥ ೯

ನಕುಲಸಹದೇವಾರ್ಜುನರ ಮಣಿ
ಮಕುಟಕರ್ಣಾಭರಣಪದಕಾ
ದಿಕಸಮಸ್ತಾಭರಣವೊಡ್ಡಿತು ಹಲಗೆ ಯೊಂದಜಲಿ [1] ।
ವಿಕಟವಾಯಿಯಾವಿಷಮಕರ್ಮವ [2]
ನಕಟ ಬಲ್ಲನೆ ಸಾಧುಜನಸೇ
ವಕನು ಸೋತನಸಾಧ್ಯವಾವುದು ವಿಧಿಯ ಮಹಿಮೆಯಲಿ ॥ ೧೦

ಧರ್ಮರಾಯನನ್ನು ಕುರಿತು ಶಕುನಿಯ ಬಿರುನುಡಿಗಳು

ಸೋತೆಲಾ ಕೌಂತೇಯ ನಿಮಿಷಕೆ
ಬೀತುದೇ ನಿನ್ನಧಿಕಸಿರಿ ವಿ

1 ರೋಷತಿಮಿರದಲಿ, ಖ.　　2 ರೋಷತಿಮಿರವ, ಖ.

ಖ್ಯಾತಿ ಬಱತುದೆ ವೇಡೆಗೆದಱೆತೆ ಮನದ ವಾಸಿಗಳ |
ಪ್ರೀತಿಯುಂಟೇ ನಿಮಗೆ ಮತ್ತೀ
ದ್ಯೂತದಲಿ ಧನವಿಲ್ಲಲಾ ಗ
ರ್ವಾತಿರೇಕವ ಬೀಱುಗೊಂಡಿರೆ ಯೆಂದನಾಶಕುನಿ ‖ ೧೧

ಆಗ ಧರ್ಮರಾಯನ ಚಿಂತೆ.

ಖಿನ್ನನಾದನು ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯು
ಬೆನ್ನ ಕುಡನು ಕಳಚಿ ಹೋದ ನಿ
ಜೋನ್ನತಿಯುಲವನೀಶನಿದ್ದನು ಮುಱಿದ ಮಹಿಮೆಯಲಿ |
ಇನ್ನು ಪಣವೇನೋ ವಿರೋಧಿಗ
ಳನ್ನ ಭಂಗಿಸಿ ನಗುವರಿನ್ನೇ [1]
ಕೆನ್ನನಿಕ್ಕಿಯೆ [2] ದ್ಯೂತವಿಜಯುವ ಸಾಧಿಸುವೆನೆಂದ ‖ ೧೨

ಬಳಿಕ ನಕುಲಾದಿಗಳನ್ನು ಪಣವಾಗಿಡುವಿಕೆ.

ಎಲವೊ ಘಡ ಘಡ ಶಕುನಿ ಗರ್ವದ
ತಳ ಮುಱಿವುದೇ ನಿಮ್ಮ ದುರ್ಮತಿ
ಗಳಿಗೆ ಹೂಡಿದ ದುರ್ಗವಿದೆ ನಮ್ಮಂತರಂಗದಲಿ |
ಉೞಿದ ಧನವೇಗುವುದು ಜೀವ
ಸ್ಥಳವಿದೇ ಮೇಲೊಡ್ಡುವೊಂದೇ
ಹಲಿಗೆಗೊಡ್ಡಿದೆನೆನ್ನ ನಕುಲನನೆಂದನಾಭೂಪ ‖ ೧೩

ವಾಸಿಗನುಜನನೊಡ್ಡಿದರೆ ನಮ
ಗೀಸರಲಿ ಭಯವೇನು ನೋಡುವೆ
ವೈಸಲೇ ಹಾಸಂಗಿಗಳ ನೃಪ ಹಾಯ್ಕು ಹಾಯ್ಕೆನುತ |
ಆಶಕುನಿ ಪೂರ್ವಾರ್ಜಿತದ ಡೊ
ಳ್ಳಾಸದಲಿ ಡಾವರಿಸೆ ಧರ್ಮವಿ
ನಾಶಿ ನಕುಲನ ಗೆಲಿದು ಬೊಬ್ಬಿಱಿದವನಿಪಗೆ ನುಡಿದ ‖ ೧೪

1 ನುಡಿದರಿದಕ್ಕೆ, ಚ. 2 ನ್ನೆನ್ನನಿದಕ್ಕೀ, ಚ.

ಅರಸ ಸೋತೆಯೆ ನಕುಲನನು ಹೇ
ವರಿಸದಿರು ಹೇಡೊಡ್ಡವನು ನಿ
ಸ್ಸರಣವೊಂದೇ ಹಲಗೆ ಸೋಲ್ವುದು ಹೇಖು ಪೇಟೆನಲು ।
ವರಿಸಿದೆನು ಸಹದೇವನನು ನೆಱೆ
ಮರಳಿಚುವೆನೆನ್ನಖಿಳವಸ್ತು
ತ್ಕರವನೆಂದನು ಧರ್ಮನಂದನನರಸ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೧೪

ಹರಿಬದಲಿ ತನ್ನಖಿಳವಸ್ತೂ
ತ್ಕರವ ಮರಳಿಚುವನು ಮಹೀಪತಿ
ಕಿಱಿಯ ತಮ್ಮನ ವೊಡ್ಡಿದನು ಮಾದ್ರೀಕುಮಾರಕನ ।
ಅರಸುದಾಯುವೆ ಬಾ ಜಯಾಂಗದ
ಸಿರಿಯೆ ಬಾ ಕುರುರಾಯರಾಜ್ಯೋ
ತ್ಕರದ ಸಿದ್ಧಿಯೆ ಬಾ ಯೆನುತ ಗರ್ಜಿಸಿದನಾಶಕುನಿ ॥ ೧೬

ಏನ ಬಣ್ಣಿಸುವೆನು ವಿಕಾರಿಗ
ಳೇನ ನೆನೆಯರು ಕಪಟವಿಧದಲಿ
ಮಾನನಿಧಿ ಸೋತನನುಜದ್ವಯಮಹಾಧನವ ।
ಗ್ಲಾನಿ ಚಿತ್ತದೊಳಿಲ್ಲ ಲೇಸು ಮ
ನೋನುರಾಗದೆ ಭೀಮಪಾರ್ಥರು
ತಾನಿದೊಮ್ಮಿಗೆ ಬದುಕಿದರು ಬೞಕೆಂದನಾಶಕುನಿ ॥ ೧೭

ಭೇದಮಂತ್ರವ ಮಾಡಿ ನಮ್ಮನು
ಭೇದಿಸುವ ಗಡ ಸುಬಲಸುತನಕ
ಟೀದುರಾತ್ಮನ ನೋಡಿರೈ ಸಭ್ಯರು ಶಿವಾ ಯೆನುತ ।
ಆದುರಾಗ್ರಹಿಲೋಕಜನಪರಿ
ವಾದಪದನಿರ್ಭೀತನಕ್ಷವಿ
ನೋದಕರ್ದಮಮಗ್ನನೊಡ್ಡಿದನಾಧನಂಜಯನ ॥ ೧೮

ಎಲೆ ಧನಂಜಯ ನಿನ್ನನೊಡ್ಡಿದ
ಛಲಿ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನಲ್ಲಿ ಸೋತರೆ

ಬಿಟಿಕ ನಿನ್ನನೆ ಮಾರಿದನಲಾ ಕೌರವೇಂದ್ರನಿಗೆ ।
ತಿಳಿದು ಭೀಮಾರ್ಜುನರು ನೀವ್ ನಿ
ಮ್ಮೊಳಗೆ ಬಲಿದಿಹುದೆನಲು ಖತಿಯುಲಿ
ಮುಳಿದು ಬೈದರು ಭೀಮಪಾರ್ಥರು ಜಖಿದು ಸಾಬಲನ ॥ ೧೯

ದೇಹಿಗೆರವೇ ದೇಹವೆಲವೋ
ದೇಹಿ ಭೂಪತಿ ಧರ್ಮಪುತ್ರನ
ದೇಹವಾವಿದಱೊಳಗೆ ನಿನ್ನ ಕುಮಂತ್ರಭಾಷಿತದ ।
ಊಹೆಕೊಂಬುದೆ ಕಪಟದಿಂದವ
ಗಾಹಿಸುವೆ ಸಾಕಿನ್ನು ಮೇಲಣ
ಗಾಹುಗತಕಗಳವೊಮ್ಮೆಳೆಂದರು ಜಱಿದು ಸಾಬಲನ ॥ ೨೦

ಮೇಲೆ ಹೇಱುವುದೇನು ಸಾರಿಯು
ಸಾಲು ಮುಱಿದುದು ಸೆಱೆಯು ಕಳವಿನ
ಕಾಲು ಕೀಲ್ಗಳನೆತ್ತ ಬಲ್ಲರು ಕುಟಿಲಕೋವಿದರ ।
ಹೇಱುವೆದಱಿಂ ಮುನ್ನ ಶಕುನಿಗೆ
ಬೀಱುವುವು ಬೇಕಾದ ದಾಯವು
ಕೌಳಿಕದ ವಿಧಿಪಾಶ ತೊಡಕಿತು ಕೆಡಹಿತರ್ಜುನನ ॥ ೨೧

ಸೋತಿರರಸರೆ ಮತ್ತೆ ಹೇಱೀ
ದ್ಯೂತಶಿಖಿಗಾಹುತಿಯುನೆನೆ ಕುಂ
ತೀತನುಜನೊಡ್ಡಿದನು ವಿಗಡಬಕಾಸುರಾಂತಕನ ।
ಆತುದೊಂದರಘಳಿಗೆ ಸಾಬಲ
ಸೋತ ಧರ್ಮಜ ಗೆಲಿದನವನಿಪ
ಸೋತ ಸಾಬಲ ಗೆಲಿದನೆಂಬವೊಲಾಯ್ತು ಘನರಭಸ ॥ ೨೨

ಆಪಲಗೆ ಸೋತುದು ಯುಧಿಷ್ಠಿರ
ನೂಪೆ ಮುಱಿದುದು ಮುಂದುಗೆಟ್ಟನು

ರಾಹು ಹಾಯ್ದು ಹಿಮಾಂಶುಮಂಡಲದುಱಿದ ಕಳೆಯಂತೆ ।
ತೋಹಿನಲಿ ತುಟ್ಟಿಸಿದ ಮೃಗದವೊ
ಲೂಹೆಯುಱಿದುದು ಯಂತ್ರಸೂತ್ರದ
ಹೂಹೆ ಯಂತಿರೆ ಹಗೆಗೆ ತೆತ್ತನು ನೃಪತಿ ತನುಧನವ ॥ ೨೩

ಜನಪ ಮಾರಿದೆ ಭೀಮಸೇನಾ
ರ್ಜುನರ ಸಹಿತೊಡಹುಟ್ಟಿದರ ನಿ
ರ್ಧನಿಕನಾದೈ ಮತ್ತೆ ಬಿಡದೇ ದ್ಯೂತದುರ್ವ್ಯಸನ ।
ಎನಲು ಶಕುನಿಯು ಜಱಿದು ತಾನೇ
ಧನವಲಾ ಸಾಕೊಂದುಹಲಗೆಯ
ಲೆನಗೆ ಜಯವಿದೆ ದಾಯವೆಂದೊಡಱಿದನು ನರನಾಥ ॥ ೨೪

ಹೇಱಲೇನದನವರು ರಚಿಸಿದ
ಬೇಳುವೆಯನಾಶಕುನಿಯೊಡ್ಡಿದ
ಕಾಲುಕಣಿ ಯೊಳಾರು ಬೀೞರು ನೃಪತಿ ನಿಮಿಷದಲಿ ।
ಬೀೞುಕೊಟ್ಟನು ತನ್ನನಾಜನ
ಜಾಲ ವಿದ್ರುದು ಬಿಗಿದ ಬೆಱಗಿನೊ
ಳಾಲಿಸುತ್ತಿರೆ ಜೇಯ ಧನವೇನೆಂದನಾಶಕುನಿ ॥ ೨೫

ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನು ಪಣವಾಗಿಡುವಿಕೆ.

ಎಲವೊ ಸಾಬಲ ಸಾಕಿದೊಂದೇ
ಹಲಗೆಯಲಿ ಸರ್ವಸ್ವವೆನು ತಾ
ನಿಳುಹುವೆನು ನೀಲಾಲಕಿಯನೊಡ್ಡುವೆನು ದ್ರೌಪದಿಯ ।
ಉೞಿದ ಧನವೆಮ್ಮೈವರಿಗೆ ನಿ
ಶ್ಚಲಿತವಿದು ಹೂಡೆನಲು ಹರುಷದ
ಲಿಳಿಯು ಚೌಪಟಮಲ್ಲ ಸಾರಿಯು ಸಾಲ ಜೋಡಿಸಿದ ॥ ೨೬

ಆಡಿದನು ಯಮಸೂನು ಮಿಗೆ ಹೋ
ಗಾಡಿದನು ಮನುಮಥನ ಖಾಡಾ

ಖಾಡಿಖಾತಿಯನಕಟ ಮದನನ ಮಂತ್ರದೇವತೆಯ |
ಕೂಡೆ ತಿವಿದನು ಕಟ್ಟಿದನು ಕಳಿ
ದೋಡಿಸಿದ ಸಾರಿಗಳ ಸೋಲದ
ಝಾಡಿಯಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದನರಸನ ಚಿತ್ತಭಿತ್ತಿಯಲಿ || ೭೭

ಬಳಿಕ ಧರ್ಮರಾಯನ ಚಿಂತೆ.

ಬೆಱಗು ಬಲಿದುದು [1] ಮನದ ಮಿಡುಕಿನ
ಮುಱುಕ ಮುಂದಲೆಗೊಟ್ಟುದಱಿವಿನ
ಸೆಱಗು ಹಾಱಿತು ಲಜ್ಜೆ ಬೆಳಗಿತು ಬಿಟ್ಟ ಬೀದಿಯಲಿ |
ಉಱುಬಿತಪದೆಸೆ ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯ
ತುಱುಬು ಕೈದೊಳಸಾಯ್ತು ಹಗೆಗಾ
ನಱಿಯೆನರಸನ ಚಿತ್ತವೃತ್ತಿಯ ಭಾವಭಂಗಿಯಲಿ || ೭೮

ದುರ್ಯೋಧನಾದಿಗಳ ಸಂತೋಷ.

ಎಳನಗೆಯ ಕಟಕಿಗಳ ಹದುರಿನ
ಹಳವುಗಳ ಸನ್ನೆಗಳ ಸವಿ ಬ
ಯ್ಗುಳಿನ ಜಾಣಿನ ಸೋಹೆಗಳ ಜೊತ್ತಿನ ನವಾಯಿಗಳ |
ಬಳದೆಗಹಿನುಬ್ಬೆಗಳ ಮಿಸೆಯೊ
ಳ್ಗೆಳೆವ ಬೆರಳ್ಗಳ ಕರ್ಣಸೈಂಧವ
ಖಳತಿಲಕದುಶ್ಯಾಸನಾದಿಗಳಿದ್ದು ದಾಟಿಯಲಿ || ೭೯

ಕಳವಳದ ಕಂದೆಱೆವೆಗಳ ಕುರು
ಕುಲದ ನಿರ್ಮೂಲನದ ನಿಶ್ಚಯ
ದೊಳಗುವೆಱೆವಾಳೋಚನೆಯ ನಿರ್ವೇದ ತಾಳಿಗೆಯ |
ತಳಿತಮೌನದ ಬೀತಹರುಷದ
ಜಲದ ನಯನದಲಿರ್ದುದಾ ನೃಪ
ಕುಲತಿಲಕಬಾಹ್ಲಿಕಭೀಷ್ಮದ್ರೋಣಗೌತಮರು || ೮೦

[1] ಒಳಿದುದು, ಚ.

ಇಟ್ಟ ಮೂಗಿನ ಬೆರಳ ನೆಲದಲಿ
ನೆಟ್ಟ ಕಂಗಳ ಕಳವು ಜೂಜಿನ
ದಿಟ್ಟರಾಟಿಕೆ ಬಲದ ಬೆಱಗಿನ ಬಿಗಿದ ಖಾತಿಗಳ |
ತುಟ್ಟಿಸುವ ರಿಪುಗರ್ವಶಿಖಿಯುಲಿ
ಸುಟ್ಟಕರಣಚತುಷ್ಟಯದಜಗ
ಜಟ್ಟಿಗಳು ಭೀಮಾರ್ಜುನಾದಿಗಳಿರ್ದರೀಚೆಯಲಿ ‖ ೩೧

ಹಾಸಗರ್ವದ ಮೌನದಲಿ ಸಂ
ತೋಷಗರ್ವದ ಡುಗುಡದಲಿ ಸುವಿ
ಲಾಸಗರ್ವದ ಭೇದದಲಿ ಮದಗರ್ವ ಚಿಂತೆಯಲಿ |
ವೈಸಿಕದ ಕಣಿ ಕುಟಿಲಮಂತ್ರದ
ವಿಳಾಸಲಟಿಯುದ ಕುಹಕವಿದ್ಯಾ
ವಾಸಗೃಹಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಿದ್ದನು ವಿಕೃತಭಾವದಲಿ ‖ ೩೨

ಜನಪತಿಯು ಜಾಡ್ಯವನು ಭೀಮಾ
ರ್ಜುನರ ಸ್ಮರಣೆಗಳನು ದುರ್ಯೋ
ಧನನ ದುಶ್ಚೇಷ್ಟೆಯನು ಶಕುನಿಯುಪಾರಕೃತ್ರಿಮವ |
ತನತನಗೆ ಕಂಡರು ಮಹೀಸುರ
ಜನಪವೈಶ್ಯಚತುರ್ಥರುಕ್ಕಿದ
ಮನದೊಳಬಲಿತು ಬೈದರಚ್ಯುತಹರಚತುರ್ಮುಖರ ‖ ೩೩

ಶಕುನಿಯು ತನ್ನನ್ನು ಹೊಗಳಿಕೊಂಡುದು.

ಗೆಲಿದು ಕೊಟ್ಟೆನು ಸಕಲಚಾತು
ರ್ಬಲವನಭಂಡಾರಸಹಿತ
ಗ್ಗಳೆಯರೈವ್ವರ ಜಯಿಸಿ ಕೊಟ್ಟೆನು ಕಮಲಮುಖಿಸಹಿತ |
ಕಳಸವಿಟ್ಟೆನು ಕೊಟ್ಟಭಾಷೆಗೆ
ಯೆಲೆ ಸುಯೋಧನ ಯೊಂದುನಯನಾಂ
ಗುಲಿಯ ಸಂಕೇತದಲಿ ಸನ್ನೆಯ ಮಾಡಿದನು ಶಕುನಿ ‖ ೩೪

ನ್ಯಾಯವೆಮ್ಮದು ಮುನ್ನ ಸೋತಿರಿ
ಜೀಯ ನಿಮ್ಮೊಡಹುಟ್ಟಿದರು ಸಹಿ
ತಾಯತಾಕ್ಷಿಯ ಬಳಿಕ ಸೋತಿರಿ ಬಲುಹ ಮಾಡೆವೆಲೆ ।
ರಾಯನೊಲಿದುದ ಮಾಡಲಾವ
ನ್ಯಾಯವರ್ತಿಗಳಲ್ಲಲೇ ಬೆಸ
ಸಾ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ ಯೆಂದು ಕೈಗಳ ಮುಗಿದನಾಶಕುನಿ ॥ ೩೫

ಆಗ ವಿದುರನನ್ನು ಕುರಿತು ದುರ್ಯೋಧನನ ವಕ್ರ ವಚನಗಳು.

ವಿದುರ ಬಾರೈ ನಮ್ಮ ವಶ ದ್ರೌ
ಪದಿಯ ಕರೆ ಬೆಸಗೊಂಬ ತೊತ್ತಿರ
ಸದನದಿಚ್ಛೆಯೊ ರಾಣಿವಾಸದ ಮನೆಯುಪೇಕ್ಷಿತವೊ ।
ಬೆದಱಬೇಡಿನ್ನಬುಜಮುಖಿಗಾ
ವುದು ಮನೋರಥವೇನು ಹದನೆಂ
ಬುದ ಲತಾಂಗಿಯ ಕರೆಸಿ ಯೆಂದನು ಕೌರವರ ರಾಯ ॥ ೩೬

ಆಗ ವಿದುರನು ದುರ್ಯೋಧನನ್ನು ಧಿಕ್ಕರಿಸಿ ಮಾತನಾಡಿದುದು.

ಸಿಡಿಲ ಪಟ್ಟಣಗಟ್ಟ ಶಾಖವ
ಗೊಡುವರೇ ಹರನೇತ್ರವಹ್ನಿಯೊ
ಳಡಬಳವ ಸುಡಬಗೆವರೆ ಮರುಳೇ ಮಹೀಪತಿಯೆ ।
ಹೆಡತಲೆಯ ತುಱಿಸುವರೆ ಹಾವಿನ
ಹೆಡೆಯೊಳಕಟಾ ಪಾಂಡುಪುತ್ರರ
ಮಡದಿ ತೊತ್ತಹಳೇ ಶಿವಾ ಯೆಂದಱಲಿದನು ವಿದುರ ॥ ೩೭

ಕಾಳಕೂಟದ ತೊಱೆಗಳಲಿ ಜಲ
ಕೇಳಿಯೇ ಕಾಲಾಂತಕನ ದಂ
ಷ್ಟ್ರಾಳಿಯಲಿ ನವಿಲುಯ್ಯಲೆಯ ನೀವಾಡಲಾಪಿರಲ ।
ಕಾಲರುದ್ರನ ವಿಲಯನಾಟ್ಯದ
ಕೇಳಿಕೆಗೆ ನೀವರ್ತಿಕಾಱಱೆ
ಹೋಲದೈ ಶಿವ ಯೆನುತ ಕಂಬನಿದುಂಬಿದನು ವಿದುರ ॥ ೩೮

ವಿದುರನ ಸುವಾಕ್ಯಗಳು.

ಬಡಗಲುತ್ತರಕುರುನರೇಂದ್ರರ
ನಡುಗಿಸಿದರುದಯಾದ್ರಿತನಕವೆ
ನಡೆದು ಮುರಿದರು ಮೂಡಣರಸುಗಳತುಲಭುಜಬಲರ [1] ।
ಪಡುವಲಗಣಿತಯವನರಿತ್ತಲು
ಗಡಿ ವಿಭೀಷಣರೀಮಹೀಶರ
ಬಡಿದ ಪಾಂಡವರರಸಿ ತೊತ್ತಹಳೇ ಶಿವಾ ಯೆಂದ ॥ ೩೯

ಸುರಕರಿಯು ನೆಲಕಿಳುಹಿ ಮಾತೆಯು
ಧರೆಯುಳಿಯೆ ನೋಡಿಸಿದನಿಂದ್ರನ
ಹಿರಿಯುವುದ್ಯಾನವನು ವಹ್ನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಭುಂಜಿಸಲು ।
ಅರಸ ಕೌರವ ಮರುಳ ಮೃತ್ಯುವ
ಬರಿಸಿ ಕೊಂಬರೆ ಮಂದಿರಕೆ ಸೀ
ನೆಱಿಯೆ ಫಲುಗುಣನೊಡನೆ ಕದನವ ಮಸೆವರೇ ಯೆಂದ ॥ ೪೦

ತಿರುವ ಕೊರಳಲಿ ತೊಡಿಸಲಾರದೆ
ತೆರಳಿದರು ಚತುರಂಗದವನೀ
ಶ್ವರರು ಮಾಗಧಚೈದ್ಯಮೊದಲಾದತುಳಭುಜಬಲರು ।
ತಿರುವನೇಱಿಸಿ ಧನುವನುಗಿದ
ಬ್ಬರಿಸಿ ಗಗನದ ಯಂತ್ರಮತ್ಸ್ಯವ
ಮುಱಿದ ಪಾಂಡವರರಸಿ ತೊತ್ತಹಳೇ ಶಿವಾ ಯೆಂದ ॥ ೪೧

ಬಕನ ಮುಱಿದರು ವನದಲು ಹಿಡಿಂ
ಬಕನ ಹಣಿದರು ಮಾಗಧನ ಸು
ಪ್ರಕಟಬಲವಂಬುಜದ ನಾಳವನಾನೆ ಕೀಳ್ವಂತೆ ।
ಸಕಲನೃಪಜನವೆಱಿಯೆ ಸೀಳಿದ
ನಕಟ ಮಾರಿಯು ಬೇಟವೇ ಪಾ
ತಕವಲಾ ಪಾಂಚಾಲಿ ತೊತ್ತಹಳೇ ಶಿವಾ ಯೆಂದ ॥ ೪೨

1 ಬಡದಿ ತೊತ್ತಹಳೇ ಶಿವಾಯೆಂದಱಿವನು ವಿದುರ, ಡ.

ಸೋಲಿಸಿದೆನೀನೀಗಳೀನರ
ಪಾಲಕರ ಜೂಜಿನಲಿ ಮೇಲಣ
ಕಾಳಗದ ಕಣನೊಳಗೆ ಕವಿತಹ ಕೋಲ ತೋಹಿನಲಿ ।
ಸೋಲ ವೊಂದಕೆ ನೂಱ ನೂಱಱ
ಮೇಲೆ ಸಾಸಿರಸಾವಿರದ ಮೈ
ಸಾಲ ಲಕ್ಷವನಂತವಾಗಿಯೆ ತೆಗೆವರಿವರೆಂದ ॥ ೪೩

ಎಳೆದು ಕರೆಸಾ ದ್ರೌಪದಿಯ ನೀ
ಕಳಕಳಕೆ ಮೈಗೊಟ್ಟವೋಲ್ ನಿ
ಶ್ಚಳಿತರಿಹರತಿಸಮತೆಯಲಿ ತತ್ಸಮಯಪರಿಯಂತ ।
ಬೞಿಕ ನೂವ ರ ಸತಿಯರಕ್ಕೈಯ
ಕಳಕಳದ ಬಿಡುಮುಡಿಯ ಬಸುಱಿನ
ಕಳದ ಬಿಱುವೊಯಿಲುಗಳ ಭಂಗಿಯ ಕಾಂಬಿರೆಲೆ ಯೆಂದ [1] ॥ ೪೪

ದ್ರೌಪದಿಯು ಕರೆತರಲು ದುರ್ಯೋಧನನು ಪ್ರಾತಿಕಾಮಿ
ಕನನ್ನು ಕಳುಹಿಸುವಿಕೆ.

ಇವನವರ ಬಹಿರಂಗಜೀವ [2]
ವ್ಯವಹರಣೆಯಾತನು ವೃಥಾ ನಾ
ನಿವನ ಕೆಣಕಿದೆನಕಟ ಬೋಧಭ್ರಾಂತಬಾಹಿರನ ।
ಇವನಿರಲಿ ಬಾ ಪ್ರಾತಿಕಾಮಿಕ
ಯುವತಿಯನು ಕರೆ ಹೋಗು ನೀನೆನ
ಲವ ಹಸಾದವ ಹಾಯ್ಕಿ ಬಂದನು ದೇವಿಯರಮನೆಗೆ ॥ ೪೫

ಬಂದು ಬಾಗಿಲ ಗಾಹಿಗಳ ಕರೆ
ದೆಂದನರಸಿಗೆ ಬಿನ್ನವಿಸಿ ತಾ
ಬಂದ ಹದನನು ಕಾರ್ಯವುಂಟೆನೆ ಹಲವು ಬಾಗಿಲಲಿ ।

---

1 ಭೇದ, ಡ. 2 ಕಾಂಬುವವರೆಂದ, ಕ. ಖ.

ಬಂದರಲ್ಲಿಯದಲ್ಲಿಗಱುಹಿಸ
ಲಿಂದುಮುಖಿ ಕೇಳಿದಳು ಬರವೇ
ಚೆಂದೊಡಾತನ ಹೊಗಿಸಿದರು ಹೊಕ್ಕನು ಸತೀಸಭೆಯ ॥ ೪೬

ಹೊಳೆವ ಕಂಗಳ ಕಾಂತಿಗಳ
ಥಳಥಳಿಪ ವದನ[1] ಪ್ರಭೆಯ ರತ್ನಾ
ವಳಿಯ ಬಹುವಿಧರಶ್ಮಿಗಳ ಲಾವಣ್ಯಲಹರಿಗಳ ।
ಎಳನಗೆಯ ಸುಳಿಪಲ್ಲ ಮುಕ್ತಾ
ವಳಿಯ ನಖಕಾಂತಿಗಳ ಚಳಗಿನ
ಬಳಗವೆನೆ ಬಾಲಿಕೆಯರಿರ್ದರು ಸತಿಯ ಬಳಸಿನಲಿ ॥ ೪೭

ಗಿಳಿಯ ಮೆಲ್ನುಡಿಗಳ ವಿನೋದದಿ
ಕೆಲರು ವೀಣಾರವದ ರಹಿಯಲಿ
ಕೆಲರು ಸರಸಸುಸಂಗಸಂಗೀತದ ಸಮಾಧಿಯಲಿ ।
ಕೆಲರು ನೆತ್ತದಲಮಳಮುಕ್ತಾ
ವಳಿಯ ಚೆನ್ನೆಯ ಚದುರೆಯರು ಕಂ
ಗೊಳಿಸಿದರಬಲೆಯ ಮಣಿಮಂಚದ ಸುತ್ತುವಳಯದಲಿ ॥ ೪೮

ಸಕಲಶಕ್ತಿಸ್ಫುರಿತವಿಮಳಾಂ
ಬಿಕೆಯವೊಲ್ ವರಮಂತ್ರದೇವೀ
ಪ್ರಕರಮಧ್ಯದಿ ಶೋಭಿಸುವ ಸಾವಿತ್ರಿಯಂದದಲಿ ।
ವಿಕಟರಶ್ಮಿನಿಬದ್ಧರತ್ನ
ಪ್ರಕರಮಧ್ಯದ ಕೌಸ್ತುಭದವೊಲ್
ಚಕಿತಬಾಲಮೃಗಾಕ್ಷಿ ಮೆಱೆದಳು ಯುವತಿಮಧ್ಯದೊಳು ॥ ೪೯

ಸುತ್ತಲೆಸೆಯೆ ವಿಲಾಸಿನೀಜನ
ಹತ್ತುಸಾವಿರ ನಡುವೆ ಕಂಡನು
ಮತ್ತಕಾಶಿನಿಯನು ಪತಿವ್ರತೆಯರ ಶಿರೋಮಣಿಯ ।

[1] ರದನ, ಡ.

ಹತ್ತಿರ್ರೈತರಲಂಜಿದನು ತ
ನ್ನುತ್ತಮಾಂಗಕೆ ಕರಯುಗವ ಚಾ
ಚುತ್ತ ಬಿನ್ನಹ ಮಾಡಿದನು ಪಾಂಚಾಲನಂದನೆಗೆ ॥ ೫೦

ಅವನು ದ್ರೌಪದಿಯ ಬಳಿ ಬಂದು ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿದುದು.

ತಾಯೆ ಬಿನ್ನಹವಿಂದು ನಿಮ್ಮಯ
ರಾಯ ಸೋತನು ಜೂಜಿನಲಿ ಕುರು
ರಾಯ ಗೆಲಿದನು ಕೋಶವನು ಕರಿತುರಗರಥಸಹಿತ ।
ನೋಯಲಾಗದು ಹಲವುಮಾತೇ
ನಾಯುಧಿಷ್ಠಿರನೃಪತಿ ಸೋತನು
ತಾಯೆ ಭೀಮಾ [1] ರ್ಜುನನಕುಲಸಹದೇವ [2] ನೀವ್ಸಹಿತ ॥ ೫೧

ಅರಳಿದಂಬುಜವನಕೆ ಮಂಜಿನ
ಸರಿಯು ಸುರಿವಂದದಲಿ ಸುಗ್ಗಿಯ
ಸಿರಿಯ ಹೊಸಬೆಳುದಿಂಗಳನು ಬಲುಮುಗಿಲು ಕವಿದಂತೆ ।
ಚರನ ಬಿನ್ನಹಕರಸಿ ಮೊದಲಾ
ಗಿರೆ ಸಮಸ್ತಸಖೀಜನದ ಮುಖ
ಸರಸಿರುಹ ಬಾಡಿದುದು ಮುಸುಕಿತು ಮೌನಮಯಜಲದ । ೫೨

ದೂತ ಹೇಳ್ಳೈ ತಂದೆ ಜೂಜನ
ಜಾತರಿಪು ವಾಡಿದನೆ ಸೋತನೆ
ಕೈತವದ ಬಲೆಗಾಱರವದಿರು ಶಕುನಿಕೌರವರು ।
ದ್ಯೂತದಲಿ ಮುನ್ನೇನನೊಡ್ಡಿಯೆ
ಸೋತನೆನ್ನನು ಶಿವ ಶಿವಾ ನಿ
ರ್ಧೂತಕಿಲ್ಬಿಷನರಸನೆಂದಳು ದ್ರೌಪದೀದೇವಿ ॥ ೫೩

ಸೋತಕ್ರಮವನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿದುದು.

ತಾಗಿದುದಲಾ ನಾರದಾದ್ಯರ
ನಾಗತವನಱುಹಿದರು ಹಿಂದೆ ವಿ

1 ವಾಯುಜಾ, ಡ. 2 ದೇವಾದಿ, ಡ.

ಯೋಗವಾಯ್ತೇ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗಿಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥಪುರವರದ |
ಹೋಗಲಿದು ಮುನ್ನೇನನೊಡ್ಡಿಯೆ.
ನೀಗಿದನು ಗಡ ತನ್ನ ನಿಂತಿದ
ರಾಗುಹೋಗೇಂತೆಂದು ನುಡಿದಳು ಪ್ರಾತಿಕಾಮಿಕಗೆ || ೫೪

ಮೊದಲಲರ್ಥವ ಹೆಸರುಗೊಂಡೊ
ಡ್ಡಿದನು ಸೋತನು ಮಗುಟೆ ಮಗುಟೊ
ಡ್ಡಿದನು ಹೇರಾಳದಲಿ ಧನವನು ಕರಿಘಟಾವಳಿಯ |
ಕುದುರೆ ರಥ ನಿಮ್ಮಡಿಯ ಮೇಳದ
ಸುದತಿಯರನೊಡ್ಡಿದನು ಸೋತನು
ತುದಿಯಲನುಜರನೊಡ್ಡಿ ಸೋತನು ದೇವಿ ಕೇಳೆಂದ || ೫೫

ಬಳಿಕ ತನ್ನನು ಸೋತನಲ್ಲಿಂ
ಬಳಿಕ ನಿಮ್ಮಡಿಗಳಿಗೆ ಬಂದುದು
ಖಳರು ಶಕುನಿಸುಯೋಧನರು ನೀವಾಗಳೆಂದಿರಲೆ |
ಅಳುಕಬೇಡಿನ್ನೇನು ಭೂಪತಿ
ತಿಲಕ ತನ್ನನು ಮುನ್ನ ಸೋತನು
ಬಳಿಕಲೆನ್ನನು ಸೋತನೇ ಹೇಳೆಂದಳಂಬುಮುಖಿ || ೫೬

ಅಹುದು ತನ್ನನೆ ಮುನ್ನ ಸೋತನು
ಮಹಿಳೆಗೊಡ್ಡಿದೆನೆಂದು ನಿಮ್ಮನು
ಮಹಿಪ ಸೋತನು ತಾಯೆ ಬಿಜಯಂಗೈಯ್ಯ ಬೇಹುದೆನೆ |
ವಿಹಿತವಿದು ಮಾನುಷವೆ ದೈವದ
ಕುಹಕವೈ ಸಲೆ ಮಗನೆ ತಾನೇ
ಬಹೆನು ನೀ ಹೋಗೊಮ್ಮೆ ಹೇಳೀಮಾತನಾಸಭೆಗೆ || ೫೭

ಆಗ ದ್ರೌಪದಿಯು ಬರಲು ಒಪ್ಪದೇ ಹೋಗುವಿಕೆ.

ಮುನ್ನ ತನ್ನನು ಸೋತ ಬಳಿಕಿನೊ
ಳೆನ್ನ ಸೋತರೆ ಸಲುವುದೇ ಸಂ
ಪನ್ನವಿಮಳಜ್ಞಾನರಹುದೀಪ್ರಶ್ನೆಗುತ್ತರವ |

ಎನ್ನ ಮೆಚ್ಚಿಸಿ ಕೊಡಲಿ ತಾ ಬಹೆ
ನಿನ್ನು ಹೋಗೆನಲವನು ಭಯದಲಿ
ತನ್ನೊಳಗೆ ಬೆದಱುತ್ತ ಬಂದನು ಕೌರವನ ಹೊರೆಗೆ ॥ ೫೮

ಆವನು ಸಭೆಗೆ ಬಂದು ಆವರ್ತಮಾನವನ್ನು ಹೇಳುವಿಕೆ

ಜೀಯ ದೇವಿಯರೆಂದವೊತಿದು
ರಾಯ ಮುನ್ನವೆ ತನ್ನ ಸೋತಬಱ
ಜಾಯತಾಕ್ಷಿಯ ಬೞಿಕ ಸೋತೊಡೆ ಧರ್ಮಸೂಕ್ಷ್ಮದಲಿ ।
ರಾಯಸಭೆಯಲಿ ಹಿರಿಯರಱಿದಿದ
ಱಾಯತವ ಹೇೞಿದರೆ ಬಹೆನೆಂ
ದಾಯುವತಿ ಬಿನ್ನಹವ ಮಾಡಿದಳೆಂದು ಕೈಮುಗಿದ ॥ ೫೯

ರಾಯ ಸೋತನು ತನ್ನನಾವೆ
ನ್ಯಾಯದಲಿ ತಹುದಿಲ್ಲ ತೊತ್ತಿರ
ಲಾಯದಲಿ ಕೂಡುವೆವು ಕರೆ ಯೆನಲಿವನ ಗರಹೊಡೆದು ।
ವಾಯುಸುತನಂಜಿಸುವನೆಂದೀ
ನಾಯಿ ಬೆದಱಿದನಕಟ ದೂತನ
ಬಾಯ ನೋಡಾ ಯೆಂದು ಬೈದನು ಕೌರವರ ರಾಯ ॥ ೬೦

ದುಶ್ಶಾಸನನನ್ನು ಕಳುಹಿಸುವಿಕೆ.

ತಮ್ಮ ಬಾರೈ ಹೋಗು ನೀ ದಿಟ
ನಮ್ಮವರೆ ಹಿಡಿದೆಳದು ತಾ ನೃಪ
ರೆಮ್ಮ ಕಿಂಕರರೈವರಿವರಿದ್ದೇನ ಮಾಡುವರು ।
ತಮ್ಮ ಕರ್ಮವಿಪಾಕಗತಿ ತಮ
ತಮ್ಮನೇ ಕಾಡುವುದು ಧರ್ಮದೊ
ಳೆಮ್ಮ ಕಾರಣವಲ್ಲ ನೀ ಹೋಗೆಂದು ನೇಮಿಸಿದ ॥ ೬೧

ಗಾಳಿಯುಳ್ಳೆಯ ನಿಱಿಯಲಗ್ನಿ
ಜ್ವಾಲೆಯಲಿ ತಡೆಯುವೆ ಕಡುಹಿನ
ಕಾಳಕೂಟದ ನದಿಗೆ ನಂಜಿನ ಹೊನಲು ಬೆಱಸಿತಲೆ ।

ವಾಳೆಯುವೆ ದುಶ್ಶಾಸನನು ಜಗ
ದೂಟಗದ ದುಱುದುಂಬಿ ಕುರುಪತಿ
ಮೇಲೆ ನೇಮಿಸಲುಚಿತಗೈವನೆ ಭೂಪ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೬೦

ಹರಿದನವ ಬೀದಿಯಲಿ ಬಿಡುವಲೆ
ವೆರಸಿ ಸತಿಯುರವಮನೆಗೆ ಬಾಗಿಲ
ಚರರು ತಡೆದರೆ ಮೆಟ್ಟಿವನು ತಿವಿದನು ಕಠಾರಿಯಲಿ ।
ತರುಣಿಯರು ಕಂಡಂಜಿ ವೊಕ್ಕರು
ಸರಸಿಜಾಕ್ಷಿಯು ಮಱೆಯನಾಖಳ
ನುರುವಣಿಸಿದನು ರಾಹು ತಾರಾಧಿಪನ ತೆಗುಬ್ಬಂತೆ ॥ ೬೩

ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ದುಶ್ಶಾಸನನ ಕ್ರೂರವಚನಗಳು.

ಬಂದನವನಬುಜಾಕ್ಷಿ ಯಿದಿರಲಿ
ನಿಂದನೆಲೆಗೇ ಗರುವತನವಿದು
ಹಿಂದೆ ಸಲುವುದು ಸಲ್ಲದಿದು ಕುರುರಾಜಭವನದಲಿ ।
ಇಂದು ಮೆಱೆವರೆ ನಮ್ಮ ತೊತ್ತಿರ
ಮುಂದೆ ಮೆಱೆ ನಡೆ ಮಂಚದಿಂದಿಳಿ
ಯೆಂದು ಜಱೆದನು ಕೌರವಾನುಜನಾ ಮಹಾಸತಿಯ ॥ ೬೪

ಜನಪನನುಜನು ನೀನೆನಗೆ ಮೈ
ದುನನಲಾ ತಪ್ಪೇನು ಯಮನಂ
ದನನು ಸೋಲಲಿ ತನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಕೊಡಲಿ ಮಱುಮಾತ ।
ಅನುಜ ಕೇಳೈ ಪುಷ್ಪವತಿಯಾ
ನೆನಗೆ ರಾಜಸಭಾಪ್ರವೇಶನ
ವನುಚಿತವಲೇ ಹೇಚೆನಲು ಖಳರಾಯ ಖತಿಗೊಂಡ ॥ ೬೫

ಎಲ್ಲಿಯದು ದುಷ್ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಱುಮಾ
ತೆಲ್ಲಿಯದು ನೀ ಪುಷ್ಪವತಿಯಾ
ಗಲ್ಲಿ ಫಲವತಿಯಾಗು ನಡೆ ಕುರುರಾಜಭವನದಲಿ ।

ಖುಲ್ಲರೈವರು ತಮ್ಮ ಸೋತರು
ಬಲ್ಲವಿಕೆಯುಚಿತವನು ಮೌಳಿಯ
ನಲ್ಲಿ ತೋಱೂ ಯೆನುತ ತಪ್ಪಿದನಹಹ ಸಿರಿಮುಡಿಗೆ ॥ ೬೬

ಆಮಹೀಶಕ್ರತುವರದೊಳು
ದ್ದಾಮಮುನಿಜನರಚಿತಮಂತ್ರ
ಸ್ತೋಮಪುಷ್ಕರಪೂತಪುಣ್ಯಜಲಾಭಿಷೇಚನದ !
ಶ್ರೀಮುಡಿಗೆ ಕೈಯಿಕ್ಕಿದನು ವರ
ಕಾಮಿನೀನಿಕುರುಂಬ ವಕಟಕ
ಟಾ ಮಹಾಸತಿ ಶಿವ ಶಿವಾ ಯೆಂದಂದೊದಱಿತಲ್ಲಲ್ಲಿ ॥ ೬೭

ಕೆದಱಿದುವು ಸೂಸಕದ ಮುತ್ತಗ
ಳುದುರಿದುದು ಸೀಮಂತಮಣಿಗಳ
ಹೊದಱು ಮುಱಿದುದು ಕರ್ಣಪೂರದ ಮೌಕ್ತಿಕಾವಳಿಯು [1] |
ಸುದತಿಯರು ಗೋಳಿಡುತ ಬರೆ ಮೆ
ಟ್ಟಿದನು ಪಾತಕಿ ಕಾಲೊಳಡ್ಡಬಿ
ದ್ದುದು ಸಖೀಜನವೆಳೆದು ಝಾಡಿಸಿ ಜಱಿದು ಜೋಂಪಿಸಿದ ॥ ೬೮

ಮಣಿದ ತನುವಿನ ವೇಗಗತಿಯಲಿ
ಝಣಝಣಿತನೂಪುರದ ರವಕಂ
ಕಣದ ಧ್ವನಿ ಕೇವಣದ ಹೊಂಗಿಱುಗೆಜ್ಜೆಗಳ ರಭಸ |
ಗಣಿಕೆಯರ ಕೆಳದಿಯರ ಹಾ ಹಾ
ರಣಿತಕಿವು ನೆರವಾದುವಾಪ
ಟ್ಟಣವ ತುಂಬಿತು ಶೋಕರಸವೇನೆಂಬೆನದ್ಭುತವ ॥ ೬೯

ಹಡಪದವರಾಸೀಗುರಿಯ ಕ
ನ್ನಡಿಯವರು ಮೇಳದ ವಿನೋದದ
ನುಡಿ ನಗೆಯ ಸಖಿಯರು ಪಸಾಯಿತೆಯರಾಪ್ತದಾಸಿಯರು |

1 ರತ್ನದೋಲೆಗಳು, ಚ.

ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನು ಸಭೆಗೆ ಕರೆತಂದುದು.

ಒಡನೆ ಬಂದರು ಕಂಬನಿಯ ಬಿರು
ಮುಡಿಯ ಹಾಹಾರವದ ರಭಸದ
ನಡೆಯಲಖಿಳವಿಲಾಸಿನಿಯರು ಸಹಸ್ರಸಂಖ್ಯೆಯಲಿ ॥ ೭೦

ನಗೆಮೊಗವನೊಮ್ಮೆಯು ಪಯೋಧರ
ಯುಗವ ನೋಡುವ ಸಖ್ಯದಲಿ ದೃ
ಗ್ಯುಗಳಜಲಬಿಂದುಗಳ ಗಾಜಳಬಿಂದು ಸುರಿವಂತೆ ।
ಒಗುವ ಖಂಡಿತಹಾರಮುಕ್ತಾ
ಳಿಗಳು ಮೆಱೆದುವು ಮಾನಿನಿಯರು
ಬ್ಬೆಗದ ರೋದನರೌರವದೊಳೈತಂದಳಿಂದುಮುಖಿ ॥ ೭೧

ಬೆದಱುಗಂಗಳ ಬಿಟ್ಟಮಂಡೆಯ [1]
ಹುದಿದ ಹಾಹಾರವದ ತೊಡಕಿದ
ಪದಯುಗದ ಮೇಲುದಿನ ಬೀದಿಯ ಧೂಳಿಧೂಸರದ ।
ವದನಕಮಲದ ಖಳನ ವಾಮಾಂ
ಗದಲಿ ಬಾಗಿದ ತನುಲತೆಯ ವರ
ಸುವತಿ ಬಂದಳು ರಾಜಸಭೆಗೆ ನೃಪಾಲ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೭೨

ಆಗ ದ್ರೌಪದಿಯ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಸಭೆಗೆ ಶೋಕ.

ಅಹಹ ಪಾಂಡವರಾಯಪಟ್ಟದ
ಮಹಿಳೆಗಿದು ವಿಧಿಯೇ ಮಹಾಕ್ರತು
ವಿಹಿತಮಂತ್ರಜಲಾಭಿಷಿಕ್ತಕಚಾಗ್ರಗಿದು ವಿಧಿಯೆ ।
ಮಿಹಿರಬಿಂಬವ ಕಾಣದಾನೃಪ
ಮಹಿಳೆಗಿದು ವಿಧಿಯೇ ವಿಧಾತ್ರನ
ಕುಹಕವೈ ಸಲೆ ಶಿವ ಶಿವಾ ಯೆಂದರು ಸಭಾಸದರು ॥ ೭೩

1 ವಂಕೆಯ,

ತುಳುಂಕಿದುವು ಕಂಬನಿಗಳಾಸಭೆ
ಯೊಳಗೆ ದುಶ್ಶಾಸನಸುಯೋಧನ
ಖಳಶಿರೋಮಣಿಶಕುನಿಕರ್ಣಜಯದ್ರಥಾದ್ಯರಿಗೆ ।
ತಳತುದದ್ಭುತಹರ್ಷ ಮುಖಮಂ
ಡಲಕೆ ಸೀರೆಯನಿಕ್ಕಿ ನಯನೋ
ಚ್ಚಲಿತಜಲಧಾರೆಯಲಿ ನೆನೆದುದು ಸಭೆ ವಿಷಾದದಲಿ ॥ ೭೪

ವ್ಯಾಕುಲವನಿತ ಕಾಂಬ ಕಣ್ಣ ಗ
ಳೇಕೆ ರಾಜಕುಮಾರಿಯಾಕೆಯ
ಶೋಕರಸವನು ಕುಡಿವ ಕರ್ಣದ್ವಯವಿದೇಕೆಮಗೆ ।
ಏಕೆ ವಿಧಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದನೋ ನಾ
ವೇಕೆ ಸಪ್ರಾಣರೊ ಶಿವಾ ಯೆಂ
ದಾಕಠೋರರ ಬೈದುದಾಸಭೆಯೊಳು ಬುಧಸ್ತೋಮ ॥ ೭೫

ವನಜಮುಖಿಯಕ್ಕಯನು ದುಶ್ಶಾ
ಸನನ ದುರ್ನೀತಿಯನು ದುರ್ಯೋ
ಧನನ ದುಶ್ಚೇಷ್ಟೆಯನು ಕಂಡೀಭೀಮಫಲುಗುಣರು ।
ಮನದೊಳಗೆ ಕೌರವನ ಕರುಳನು
ತಸಿರಕುತದಲಿ ಕುಡಿಸಿದರು ನಿಜ
ಜನಿತಕರ್ಮಕ್ರಮವ ನೆನೆವುದನಱಿದನಾಭೂಪ ॥ ೭೬

ಹುಬ್ಬಿನಲಿ ನಿಲಿಸಿದನು ಪವನಜ
ನುಬ್ಬಟೆಯನರ್ಜುನನ ವಿಕೃತಿಯ
ನಿಬ್ಬರಾಳಾಪವನು ಧರ್ಮರಹಸ್ಯನಿಷ್ಠೆಯಲಿ ।
ಹಬ್ಬಿದುದು ಭೀಷ್ಮಂಗೆ ಶೋಕದ
ಮಬ್ಬು ಗುರುಗೌತಮರು ವಿದುರನ
ಖರ್ಬಖೇದಾಂಬುಧಿಯೊಳದ್ದರು ಭೂಪ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೭೭

ಪಾಂಡವರ ಸೋಲನ್ನು ಅವರ ಮಕ್ಕಳು ಕೇಳಿದುದು.

ಅರಸ ಕೇಳೈ ಕೂಡೆ ಹಸ್ತಿನ
ಪುರದೊಳಾಯ್ತು ವಾರ್ತೆ ಬಳಿಕಾ
ಪುರದ ಬಹಿರುದ್ಯಾನವೀಥಿಗಳೊಳಗೆ ಹರಹಿನಲಿ ।
ಅರಸಿಯರು ಸಾಭದ್ರನವರೈ
ವರು ಕುಮಾರರರು ಮಂತ್ರಿಗಳು ಮು
ಖ್ಯರು ಪಸಾಯ್ತರು ಕೇಳಿದರು ಪಾಂಡವರರಾಜಯಮ ॥ ೩೮

ಆಗ ಅವರು ಯುದ್ಧಕ್ಕಾಗಿ ಸಿದ್ಧರಾಗುವಿಕೆ.

ಬಂದರಿದಿರೊಳು ಕೌರವರ ಕಡೆ
ನಂದನರ ಕಡೆಯಾವುದೆನೆ ಸಾ
ವೆಂದದಲಿ ಹೊಯ್ದಾಡಿ ಹಿಡಿವರು ಸುರರ ಸೂಳೆಯರ ।
ಇಂದು ನೋಡುವೆವೆಂದು [1] ಸೇನಾ
ವೃಂದಸಜ್ಜೋಡಿನಲಿ ಕಾಳಗ
ಕೆಂದು ಮೋಹರವಾಗಿ ನಿಂದುದು ಪುರದ ಬಾಹೆಯಲಿ ॥ ೩೯

ಆಗ ಧರ್ಮರಾಯನ ಸಮಾಧಾನ.

ಕೇಳಿದನು ಧರ್ಮಜನು ತನ್ನಯ
ಪಾಳೆಯದ ಗಜಬಜವ ಸಿಲ್ಲಿಸ
ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿದನಾಗ ಧೌಮ್ಯನನಾತಸಿದಿರ್ದ್ದಿ ।
ಕಾಲತನಯನ ಸತ್ಯವನು ನೀವ್
ಪಾಲಿಸುವೊಡೀಚಾತುರಂಗದ
ಮೇಳನವು ಬೇಡೆಂದು ಮಾಣಿಸಿ ಮರಳಿದನು ಮುನಿಪ ॥ ೪೦

ದುರ್ಯೋಧನನ ಕ್ರೂರವಚನ

ಇತ್ತಲಬಲೆಯ ವಿಧಿಯ ಕೇಳ್ತಿ
ಮತ್ತನೈ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಸುತನಾ
ಮತ್ತಗಜಗಾಮಿನಿಯ ಬಿಡಿಸಿದನವನ ಕೈಯಿಂದ ।

1 ಎಂದು ತವೆಗ್ಗಳು ನೆರದು, ಚ.

ನೆತ್ತ ಸೋತುದು ನಿನ್ನನೂಡಿ ನೃ
ಪ್ರೋತ್ತಮನು ಸಲೆ ಮೂರವೂರಿದ
ನತ್ತೊಡೇನಹುದೆಲೆಗೆ ನಡೆ ತೊತ್ತಿರ ಹಿಂಡ ಹೊಗುಯೆಂದ ॥೮೧

ದ್ರೌಪದಿಯು ಯುಕ್ತವನ್ನು ಹೇಳುವಿಕೆ.

ಲಲಿತಬುದ್ಧಿಗಳೀಗ ನೋಡಿರಿ [1]
ಲಲನೆಯನು [2] ಸತಿ ದಿಟ್ಟೆಯೆನ್ನದಿ
ರೆಲೆ ಸುಯೋಧನ ಕೇಳು ಸಭೆ ಯಿದು ದೋಷರಹಿತವೆಲೆ ।
ಗೆಲುವುದೆಂತುಟೊ ತನ್ನ ಸೋಲಿನ
ಬಳಿಕ ಸೋತರೆ ಧರ್ಮಗತಿಯೆನು
ತಿಳಿದು ಹೇಳಲಿ ಸತ್ಸಭಾಸದರೆಂದಳೆಂದುಮುಖಿ ॥ ೮೨

ಹಿರಿಯರಿಲ್ಲದ ಸಭೆ ಮನುಷ್ಯರ
ನೆರವಿಯದು ಸಭೆಯಲ್ಲ ಮೂರ್ಖರು
ಹಿರಿಯರಲ್ಲ ಯಥಾರ್ಥಭಾಷಣಭೀತಚೇತನರು ।
ಹಿರಿಯರಿದೆ ಸಾಮಾಜಿಕರು ಸ
ಚ್ಚರಿತರಿದೆಲಾ ಸ್ತ್ರೀಮತವೆನು
ತ್ತರಿಸಬಾರದೆ ಧರ್ಮಮಾರ್ಗದೊಳೆಂದಳೆಂದುಮುಖಿ ॥ ೮೩

ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಕರ್ಣನ ಕ್ರೂರವಚನ.

ಚಪಳೆ ಘಡ ಹೋಗಿವಳು ಪಲಬರ
ನುಪಚರಿಸಿದುದನರಿಯಲಾದುದು
ದ್ರುಪದನಂದನೆ ನಡೆ ವಿಳಾಸಿನಿಯರ ನಿವಾಸದಲಿ ।
ಕೃಪಣನೇ ಕುರುರಾಯ ನಿನಗಿ
ನ್ನುಪದೆಸೆಯ ಹೊಲೆ ಹೋಯ್ತು ರಾಯನ
ವಿಪುಳವಿಭವವನನುಭವಿಸು ಹೋಗೆಂದನಾಕರ್ಣ ॥ ೮೪

1 ಗಳೀಕ ನಾವೇ, ಕ. ಚ. ಗಳೆಮಗೆ ನಾವೇ, ಜ, ಝ.
2 ಲಲನೆಯರು, ಕ, ಚ, ಝ.

ಶಕುನಿಯ ಬಿರುನುಡಿ.

ಅಹುದಲೇ ಬಱಿಕೇನು ದಾಸ್ಯಕೆ
ವಿಹಿತವಾದುದು ನಿನ್ನ ತನುವಿನ
ಲಹ ಮನೋವ್ಯಥೆ ಯೇಕೆ ರಾಣೀವಾಸಪದವಿಯಲಿ |
ಮಹಿಳೆಯರ ಸಖ್ಯದಲಿ ಸೌಖ್ಯದ
ರಹಣಿಗೊಡಬಡು ಮಾರಕದಲತಿ
ಬಹಳಭೂಷಣಭಾರದಲಿ ಮೆಱೆಯೆಂದನಾಶಕುನಿ ‖ ೮೫

ಭೀಷ್ಮರ ವಾಕ್ಯ.

ಮಾರಕದ ವಿವಿಧಾಭರಣಶೃಂ
ಗಾರವಂತಿರಲೀಕೆ ಯಾಡಿದ
ಸೌರಭಾಷೆಗೆ ನೆನೆಯಿರ್ತೈ ನಿರ್ವಾಹಸಂಗತಿಯು |
ಓರೆಪೋರೆಯಲಾಡಿ ಧರ್ಮದ
ಧಾರಣೆಯು ದಟ್ಟೈಸುವುದಿದು ಗಂ
ಭೀರರಿಗೆ ಗರುವಾಯಿಯೇ ಸುಡಲೆಂದನಾಭೀಷ್ಮ ‖ ೮೬

ತುಷ್ಟೈಸಲಿ ಧನಮಾನ ಗರ್ವದ
ಬೆಟ್ಟ ಬಿಱಿಯಲಿ ಜೀವನೊಡಲನು
ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಲಿ ಬಿಡೆನು ಧರ್ಮವನೆಂದು ಯಮಸೂನು |
ನೆಟ್ಟನೇ ನಿಶ್ಚೈಸಿದನು * ಜಗ
ಜಟ್ಟಿ ಭೀಮಾರ್ಜುನರಿದೆಲ್ಲವ
ಬಿಟ್ಟು ಭೂಪನ ಮನವ ಹಿಡಿದಿಹರೆಂದನಾಭೀಷ್ಮ ‖ ೮೭

ಅಱಿಯದಿಹುದೇ ಧರ್ಮ ಸತ್ಯದ
ನೆಳಲು ಪೋಗದೆ ಕೀರ್ತಿವಧುವಿನ
ಸುಳಿವು ನೋಯದೆ ತಳಿರು ಬಾಡದೆ ಧೈರ್ಯ ಸುರಕುಜವ |

* ನೊಡ ಹುಟ್ಟಿದರು ಮನ್ನಿಸಿಪರಲ್ಲದೆ ಹುಟ್ಟಿಹೊಂದಲು ಗತಿಯಹುದೆ ನಿಮ
ಗೆಂದನಾಭೀಷ್ಮ * ಖ.

ಹಱಿವಿಗಳುಕದೆ ವೈರಿವರ್ಗದ
ಕಳಕಳಕೆ ಕೈಗೊಡದೆ ನೃಪನಿ
ರ್ಮಳದೊಳಿರ್ದೊಡೆ ನಿಮಗೆ ಸದರವೆ ಯೆಂದನಾಭೀಷ್ಮ ॥ ೮೮

ಆಗ ದುರ್ಯೋಧನನು ಭೀಷ್ಮಾದಿಗಳನ್ನು ಜರಿದುದು.

ಸೋತ ಬಱಿಕಿವಳಮ್ಮ ವಶವ
ಖ್ಯಾತಿಯಲಿ ನಾವ್ ನಡೆವರಲ್ಲ ವ್ಯ
ಥಾತಿರೇಕವ ನುಡಿವಿರೇ ತಾವೆಂಜುವುವೆ ನಿಮಗೆ ।
ಈತಳೋದರಿ ತೊತ್ತಿರಲಿ ಸಂ
ಘಾತವಾಗಲಿ ಸಾಕು ನಿಮ್ಮಯ
ಮಾತೆನುತ ಕುರುರಾಯ ಜಱಿದನು ಭೀಷ್ಮಗುರುಕೃಪರ ॥ ೮೯

ಭೀಮನ ಕೋಪ.

ನೊಂದನಾಮಾತಿನಲಿ ಮಾರುತ
ನಂದನನು ಸಹದೇವನನು ಕರೆ
ದೆಂದನಗ್ನಿಯ ತಾ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನೃಪನ ತೋಳುಗಳ ।
ಮಂದಿ ನೋಡಲು ಸುಡುವೆನೇಟೇ
ಟೆಂದು ಜಱಿದೊಡೆ ಹಿಡಿದು ಮಾದ್ರೀ
ನಂದನನ ನಿಲಿಸಿದನು ಫಲುಗುಣ ನುಡಿದನನಿಲಜನ ॥ ೯೦

ಅರ್ಜುನನ ಸಮಾಧಾನ.

ಏನಿದೇನೈ ಭೀಮ ನಿಲು ಯಮ
ಸೂನು ಶಿವ ಶಿವ ಗುರುವಲಾ ನಮ
ಗೀನಿತಂಬಿನಿಯಾದಿಯಾದ ಸಮಸ್ತವಸ್ತುಗಳು ।
ಈನರೇಂದ್ರಗೆ ಸರಿಯೆ ಕುಂತೀ
ಸೂನುವೇ ಪ್ರಾಣಾರ್ಥದಿಂದ ಸ
ಮಾನನೈ ನಮಗೀತನೇ ಗತಿಯೆಂದನಾಪಾರ್ಥ ॥ ೯೧

ಭೀಮ ವಾಕ್ಯ.

ಹಿಂಗಿ ಹೋಗಲಿ ತನುವಿನಸು ಸ
ಪ್ತಾಂಗ ಬೇಯಲಿ ಖೋಡಿ ಮನದಲಿ
ಹಿಂಗುವುದೆ ಹರ ಹರ ಧನಂಜಯ ಕಾಕನಾಡಿದೆಲೆ ।
ಅಂಗನೆಯ ಮೇಲೊಡ್ಡವೇ ಲಲಿ
ತಾಂಗಿಗೀವಿಧಿಯೇಕೆ ನಮಗೀ
ಭಂಗ ಸಾಲದೆ ಸುಡುವೆನಾದೊಡೆ ತನ್ನ ತೋಳುಗಳ ॥ ೯೨

ಈಯುವಸ ಗೆ ತಂದ ಕೌರವ
ನಾಯಿಗಳ ನಿಟ್ಟೆಲುವ ಮುಱಿದು ನ
ವಾಯಿಯಲಿ ಘಟ್ಟಿಸದೆ ಕೊಬ್ಬಿದ ತನ್ನ ತೋಳುಗಳ ।
ವಾಯುಸಖನಲಿ ಸುಡುವೆನೀಗಳೆ
ಬೀಯವಾಗಲಿ ದೇಹವಾಕಂ
ದಾಯತವೆ ಯೆಂದೆಂಡನೊಡನೆ ಮಿಡುಕಿದನು ಕಲಿಭೀಮ ॥ ೯೩

ಕೋಪ ಕಿಡಿಯಿಡಲಾಗ ರೌದ್ರಾ
ಟೋಪದಲಿ ರಂಜಿಸುವ ಭೀಮನ
ರೂಪ ಕಂಡನು ನುಡಿದನಾಗಳೆ ಬೆರಳ ಸನ್ನೆಯಲಿ ।
ಪಾಪರಹಿತನೆ ಸಕಲಧರ್ಮಕ
ಳಾಪ ನೀನಱಿಯದುದೆ ಯಿಾಕುರು
ಭೂಪನು ಭ್ರಮಿತನವ ಸೈರಿಸು ಯೆಂದನಾಭೂಪ ॥ ೯೪

ದ್ರೌಪದಿಯು ಭೀಷ್ಮಾದಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳುವಿಕೆ.

ಅಕಟ ಧರ್ಮಜ ಭೀಮಫಲುಗುಣ
ನಕುಲಸಹದೇವಾದ್ಯರಿರ ಬಾ
ಲಿಕೆಯನೊಪ್ಪಿಸಿ ಕೊಟ್ಟರೇ ಮೃತ್ಯುವಿನ ತಾಳಿಗೆಗೆ ।
ವಿಕಳರಾದಿರೆ ನಿಲ್ಲಿ ನೀವಿಂ
ದಕುಟಿಲರಲಾ ಭೀಷ್ಮಗುರುಬಾ
ಹ್ಲಿಕಕೃಪಾದಿಗಳುತ್ತರವ ಕೊಡಿ ಯೆಂದಳಿಂದುಮುಖಿ ॥ ೯೫

ಕಂಗಳಿಂದನುಯೋಗ ನಿಜಹ
ಸ್ತಾಂಗುಳಿಯುಉತ್ತರ ಲಸದ್ಭ್ರೂ
ಭಂಗದಲಿ ಸಂದೇಹ ಮುಖವಿಕೃತಿಯಲಿ ದುರ್ನೀತಿ ।
ಇಂಗಿತದಲಾಂಗಿಕದ ಭಾವದ
ಭಂಗವಿಧಿಯನು ಯೋಗಯುಕ್ತನ
ಯಂಗಳನು ತಿಳಿದುಸುರದಿದ್ದುದು ಸಭೆ ಸುಭೀತಿಯಲಿ ॥ ೯೬

ವಿಕರ್ಣನ ನೀತಿವಚನಗಳು

ಅಱಿದು ಮೌನವೊ ಮೇಣು ಮಾನಿನಿ
ಯೊಱಲುತಿರಲೆಂದೆಂಬುಪೇಕ್ಷೆಯೊ
ಮುಱಿದು ನುಡಿವುದಸಾಧ್ಯವೋ ಮೇಣಾವುದಿದಱೊಳಗೆ ।
ಅಱಿ ಯಿರೇಸಮವರ್ತಿ ದೂತರ
ಮುಖಕವನು ನೀವೇಕೆ ನಿಮ್ಮನು
ಮಱೆದಿರೆಂದು ವಿಕರ್ಣ ನುಡಿದನು ತತ್ಸಭಾಸದರ ॥ ೯೭

ಹುಸಿ ವಚನಪಾರುಷ್ಯ ಲಲನಾ
ವಿಷಯ ಮೃಗತೃಷ್ಣಾ ಪಿಪಾಸಾ
ವ್ಯಸನಿ ಬಲ್ಲನೆ ಧರ್ಮ ತತ್ತ್ವರಹಸ್ಯನಿಶ್ಚಯವ ।
ವೃಸುರಲಮ್ಮರೆ ವೈದಿಕದ ತನಿ
ರಸದ ಸವಿ ನಿಮಗಲ್ಲದಾರಿಗೆ
ಬಸಿದು ಬೀಱುವುದು ಭೀಷ್ಮ ಯೆಂದು ವಿಕರ್ಣ ಗರ್ಜಿಸಿದ ॥ ೯೮

ತನ್ನ ಸೋತಾಗಳ ಮಹೀಪತಿ
ಯನ್ಯನಾದನು ಸತಿಗೆ ತನ್ನಿಂ
ಮುನ್ನ ಸೋತೊಡೆ ತನ್ನ ಧನವೇ ಸಲೆ ವಿಚಾರಿಸಲು ।
ಅನ್ಯನನ್ಯಳ ಸೋತ ಗಡ ತಾ
ತನ್ನ ಧನವೆಂದರಸ ಶಕುನಿಯು
ಬಿನ್ನಣಕೆ ಬೆಂಡಾದನೆಂದಾ ವಿಕರ್ಣ ಗರ್ಜಿಸಿದ ॥ ೯೯

ಕರ್ಣನ ಅಧಿಕ್ಷೇಪವಾಕ್ಯ.

* ಘಡ ವಿಕಾರವೆ ನಮ್ಮೊಡನೆ ಬಾ
ಯ್ಬುಡಿಕತನವೇ ಕುರುಮಹೀಪತಿ
ಯೊಡನೆ ಹುಟ್ಟಿದೆ ಯಾದ ಕಾರಣ ಬಿಟ್ಟೆನೀಸರಲಿ |
ನುಡಿವೊಡೆಯು ಭೀಷ್ಮಾದಿಗಳು ನಿ
ನ್ನೊಡಬಡಿಸಲೆಂತಱಿವೆ ಧರ್ಮದ
ಕಡೆವೊದಲ ಕೈವಾರ ನಿನಗೇಕೆಂದನಾಕರ್ಣ ‖ ೧೦೦

ಏಕಪತಿ ಬಹುಸತಿಯರೆಂಬುದು
ಲೋಕಪದ್ಧತಿ ಯಾದುದದು ತಾ
ನೇಕಸತಿ ಬಹುಪತಿಗಳಿದು ವೈದಿಕವಿರುದ್ಧವಲೆ |
ಲೌಕಿಕವ್ಯವಹಿತದ ಧರ್ಮವ
ನೀಕುಮಾರ್ಗಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡೆವು
ನೀ ಕುರುವ್ರಜದೊಳಗೆ ಜನಿಸಿ ವಿಕರ್ಣ ಪೋಗೆಂದ ‖ ೧೦೧

ಅದಕ್ಕೆ ದುರ್ಯೋಧನನ ಅನುಮತಿ.

ಅಹುದು ಕರ್ಣನ ನುಡಿ ವಿಕರ್ಣನು
ಬಹುವಚನಪಂಡಿತನು ಬಾಹಿರ
ನಹುದಲೇ ಕುರುರಾಯವಂಶದೊಳುದಿಸಿ ಫಲವೇನು |
ಅಹಿತಹಿತವಿಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದ
ಸಹಜಬುದ್ಧಿವಿಚಾರಶೂನ್ಯ[1]ನು
ಗಹನನೇಕೆ ವಿಕರ್ಣಯೆಂದನು ನಗುತ ಕುರುರಾಯ ‖ ೧೦೨

* ಈ ಗುರ್ತಿನ ಪದ್ಯಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವಪದ್ಯವಾಗಿ, ಕ. ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ದೊರೆಯುವ ಒಂದು ಪದ್ಯ ಅಶುದ್ಧವಾದುದರಿಂದ ಬಹು ಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲದರಿಂದ ಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

1 ಬೃಹದುದರಕಿಂಕರರ ನುಡಿಯೆ, ಕ. ಜ.

ದುರ್ಯೋಧನನು ದುಶ್ಶಾಸನನನ್ನು ನಿಯಮಿಸುವಿಕೆ.

ಹಾರಪದಕಕಿರೀಟಮಣಿಕೇ
ಯೂರಕರ್ಣಾಭರಣವೆಂಬಿವು
ಭಾರವೆಲ್ಲಾ ತೆಗೆಯ ಹೇಟ್ ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯವೇನಿದಕೆ |
ನಾರಿಗೀವಸ್ತ್ರಾಭರಣಶೃಂ
ಗಾರವೇಕಿನ್ನಿವನು ತೆಗೆ ಕೈ
ವಾರವಿನ್ನೇಕೆಂದು ದುಶ್ಶಾಸನಗೆ ನೃಪ ನುಡಿದ || ೧೦೩

ಧರ್ಮಾದಿಗಳು ತಮ್ಮ ಹಾರಾದಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆಯುವಾಗ ದುಶ್ಶಾಸನನು ದ್ರೌಪದಿಯ ಸೆರಗನ್ನು ಹಿಡಿದುದು.

ತೆಗೆದು ಬಿಸುಟರು ಹಾರಪದಕಾ
ದಿಗಳನಿವರೈವರು ದುಕೂಲವ
ನುಗಿದು ಹಾಯ್ಕಿದರಿದ್ದರಾಗೊಂದೊಂದು ವಸ್ತ್ರದಲಿ |
ಹೊಗೆವೊಗದ ಕಿಱುಗಣ್ಣ ಕೆಮ್ಮೀ
ಸೆಗಳ ಗುಜುರಿನ ಜುಂಜುಕೇಶದ
ವಿಗಡನೆದ್ದನು ಬಂದು ಹಿಡಿದನು ದ್ರೌಪದಿಯ ಸೆಱಗ || ೧೦೪

ಆಗ ಭೀಷ್ಮಾದಿಗಳ ಕೋಪ.

ಮುಱುಹಿದರು ಮಸುಡುಗಳ ಮೀಗೆ ನೀ
ರೊಱೆವ ಕಂಗಳಲಕಟಕಟ ನಿ
ಷ್ಠುರವಿದೇಕನುಚಿತವಿದೇಕಪಕೀರ್ತಿ ಯೇಕೆನುತ |
ಕಱಗಿದರು ಕಂದಿದರು ಮೊಮ್ಮಲ
ಮೊಱುಗಿದರು ಭೀಷ್ಮಾದಿಗಳು ಝು
ರ್ಝುರಿತರಾದರು ತಡೆಯಲಾರದೆ ಖಳನ ದುಷ್ಕೃತಿಯ || ೧೦೫

ಆಗ ದ್ರೌಪದಿಯು ಪತಿಗಳ ಕಡೆ ನೋಡಿದುದು.

ಅಳುಕಿದನೆ ಸುಡಲವನ ಮೇಲುದ
ಸೆಳೆದೊಡುನ್ನತಕುಚವ ನಳಿತೋ
ಳ್ಗಳಲಿ ಮುಚ್ಚಿದಳಬಲೆ ಬೆಚ್ಚಿದಳವನ ನಿಷ್ಠುರಕೆ |

ಕಳವಳಿಸಿದಳು ಬೆರಳಿನಲಿ ದೃಗ್
ಜಲವ ಮಿಡಿಯುತ ನೋಡಿದಳು ನೃಪ
ತಿಲಕನನು ಭೀಮಾರ್ಜುನರ ಮಾದ್ರೀಕುಮಾರಕರ ॥ ೧೦೬

ಆಗ ಸಭೆಯಲ್ಲಿದ್ದವರನ್ನು ಬಿಡಿಸಿರೆಂದು ದ್ರೌಪದಿಯು ಕೇಳಿದುದು.

ಮುಖಿದುದನಿಬರ ಮೋಹಿ ಮಹಿಂಪನ
ಕೊರಳ ಕೊಂಕಿನಲಿರ್ದರಾಸೋ
ದರರು ಸಾರವನಲ್ಲಿ ಕಾಣದೆ ಭೀಷ್ಮಗುರುಕೃಪರ ।
ತರಳ ನೋಡಿದಳಕಟ ಗಂಗಾ
ವರಕುಮಾರದ್ರೋಣಕೃಪರಿರ
ಸೆಱಗ ಬಿಡಿಸಿರೆ ತಂದೆಗಳಿರೆಂದೊಱಲಿದಳು ತರಳ ॥ ೧೦೭

ಕ್ರೂರನೀದುಶ್ಶಾಸನನು ಗಾಂ
ಧಾರಿ ಬಿಡಿಸಾ ತಾಯೆ ಸೊಸೆಯ
ಲ್ಲಾರು ಹೇಳೌ ತಂಗಿ ಯಲ್ಲವೆ ಭಾನುಮತಿ ನಿನಗೆ ।
ಧೀರ ಸೈಂಧವನರಸಿ ರಾಜಕು
ಮಾರಿ ನೀನಾದಿನಿಯಲಾ ಖಳ
ರೌರವದೊಳದ್ದುವುದ ತೆಗಿಸೆಂದೊಱಲಿದಳು ತರಳೆ ॥ ೧೦೮

ಎಲೆ ವಿಳಾಸಿನಿಯರಿರ ಭೂಪನ
ತಿಳುಹಿರೌ ತಾಯ್ಗಳಿರ ನೀವೆಂ
ದೆಲೆ ಪಸಾಯಿತೆಯರಿರ ಸೋದರಿಯೆಂದು ಕೌರವನ ।
ತಿಳುಹಿ ತಾ ಶರಣಾಗತರ ತಾ
ನೊಲಿದು ಕಾವುದು ಧರ್ಮಕಕಟಾ
ಕಲುಷಹೃದಯರ್ಮೈ ನೀವೆನುತ ಹಲುಬಿದಳು ತರಳಾಕ್ಷಿ ॥ ೧೦೯

ಧಾರುಣೀಪತಿಗಳಿರ ರಾಜಕು
ಮಾರರಿರ ಮಂತ್ರಿಗಳಿರಾ ಪರಿ
ವಾರಕಿದು ಪಂಥವೆ ವಿಚಾರಿಸಿ ನಿರಘರಾಧಿಯನು ।

ನಾರಿಯೊಬ್ಬಳನಕಟ ಸಭೆಯಲಿ
ಸೀರೆ ಯುಡಿಯುಚರ್ಚಾವರೆ ಕೆಟ್ಟೆನು
ಕಾರುಣಿಕರಿಲ್ಲಾ ಶಿವಾ ಯೆಂದೊಱಲಿದಳು ತರಳೆ ॥ ೧೧೦

ಪತಿಗಳನ್ನನು ಮಾರಿ ಧರ್ಮ
ಸ್ಥಿತಿಯ ಕೊಂಡರು ಭೀಷ್ಮ ಮೊದಲಾ
ದತಿರಥರು ಪರಹಿತವ ಬಿಸುಟಿಹರರ್ಥಭೀತಿಯಲಿ ।
ಸುತನ ಕಡು ಸಿರಿ ಸೊಗಸಲಾ ಭೂ
ಪತಿಗೆ ಗಾಂಧಾರಿಗೆ ಯನಾಥೆಗೆ
ಗತಿಯ ಕಾಣೆನು ಶಿವ ಶಿವಾ ಯೆಂದೊಱಲಿದಳು ತರಳೆ ॥ ೧೧೧

ಆಗ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ದ್ರೌಪದಿ ಹೊಕ್ಕದು.

ವೈದೆಗೆದುವೀಪ್ರಾಣವಾಯುಗ
ಳೈದು ಬಚಿಕಿದಕಾರು ಮೊಱುಗುವ
ರೈದೆ ತನುವೊಂದುಳಿಯಲುಳಿವುವು ವಿಕ್ರಮಹಿಮೆಗಳು ।
ಬೈದು ಫಲವೇನಿನ್ನು ನಿನ್ನಯ
ಮೈದುನರ ಮರುಳಾಟಕೆನ್ನನು
ಕಾಯ್ದು ಕೊಳ್ಳೈ ಕೃಷ್ಣ ಯೆಂದೊಱಲಿದಳು ತರಳಾಕ್ಷಿ ॥೧೧೨

ಕೃಷ್ಣಸ್ತುತಿ.

ಸುಲಿವರೂರೊಳಗುಟ್ಟ ಸೀರೆಯ
ನೆಲೆ ಮುರಾಂತಕ ರಕ್ಷಿಸೈ ಶಶಿ
ಕಳೆಗೆ ಸದರವೆ ರಾಹು ರಚಿಸಿದ ತುಟಿಯ ತೋಟಿಯದು[1] ।
ಸೆಳವರಸುವೆನು ಖಳರು ಸೀರೆಯ
ಸೆಳೆಯಲುಳಿವೆನೆ ಕೃಷ್ಣ ಕರುಣಾ
ಜಲಧಿಯೇ ಕೈಗಾಯಬೇಕೆಂದೊಱಲಿದಳು ತರಳೆ ॥ ೧೧೩

---

1 ರಚಿಸಿದರವಿಯ ತೆರನಂತೆ, ಖ.

ಗತಿವಿಹೀನರಿಗಕಟ ನೀನೇ
ಗತಿಯಲ್ಲೆ ಗೋವಿಂದ ರಿಪುಬಾ
ಧಿತರನಾಥರಿಗಬಲರಿಗೆ ನೀ ಪರಮಬಂಧುವಲ |
ಸತಿಪಶುದ್ವಿಜಬಾಧೆಯಲಿ ಜೀ
ವಿತವ ತೊಱೆವರು ಗರುವೆತನ ಹಿಂ
ಗಿತು ಸುಯೋಧನಸಭೆಯೊಳೆಂದೊಱಲಿದಳು ನಳಿನಾಕ್ಷಿ || ೧೧೪

ಕಾಯ್ದೆಯೈ ಕರುಣದಲಿ ದಿವಿಜರ
ತಾಯ ಪರಿಭವವನು ಪಯೋಧಿಯ
ಹಾಯಿದಮರಾರಿಗಳ ಖಂಡಿಸಿ ತಲೆಯ ಚೆಂಡಾಡಿ |
ಕಾಯಿದೈ ಜಾನಕಿಯನೆನ್ನನು
ಕಾಯ ಬೇಹುದು ಹೆಣ್ಣ ಹರಿಬಕೆ
ನೋಯಬಲ್ಲರೆ ಕೆಲಬರೆಂದೊಱಲಿದಳು ಪಾಂಚಾಲಿ || ೧೧೫

ವೇದವಧುಗಳ ಕಾಯ್ದೆಲಾ ತಮ
ಬಾಧೆಯಲಿ ಖಳನಿಂದ ಧರಣಿಯ
ಹೋದ ಯಲಕ್ಕಡಿದವೆ ದಾಡೆಯಲಿ ದಾನವನ |
ಕೋದು ಹಾಕೀಭೂತಧಾತ್ರಿಯ
ಕಾದೆಲಾ ಕಾರುಣ್ಯಸಿಂಧುವೆ
ಕಾದು ಕೊಳ್ಳೈ ಕಷ್ಣ ಯೆಂದೊಱಲಿದಳು ತರಳಾಕ್ಷಿ || ೧೧೬

ರಕ್ಷಿಸಿದೆಯೋ ಗಿಣಿಗೆ ಬೆದಱುವ
ದಕ್ಷಸುತೆಯನು ಕೋಪಶಿಖಿ ತಿವಿ
ರಾಕ್ಷಸನನು ಜಮದಗ್ನಿಮುನಿಪನ ನುಡಿಯನನುಕರಿಸಿ |
ರಕ್ಷಿಸಿದೆ ರೇಣುಕೆಯನೆನ್ನನು
ಪೇಕ್ಷಿಸದಿರೈ ಕರುಣದಲಿ ಕಮ
ಲಾಕ್ಷ ಬಿಡಿಸೈ ಸೆಱಗನೆಂದೊಱಲಿದಳು ಕಮಲಾಕ್ಷಿ || ೧೧೭

ದೇವಕೀದೇವಿಯರ ಸೆಱೆಯನು
ದೇವ ಕೃಪೆಯಲಿ ಬಿಡಿಸಿದೈ ಕರು
ಣಾವಲಂಬದಿ ಕಳಚಿದೈ ಹದಿನಾಱುಸಾವಿರದ |
ದೇವಕನ್ಯಾಬಂಧನವನಭಿ
ಭಾವಕರ ಕೌರವರ ಭಂಗಿಸಿ
ದೇವ ಬಿಡಿಸೈ ಸೆಱಗನೆಂದೊಱಲಿದಳು ದ್ರುಪದಸುತೆ || ೧೧೮

ಶಿಶುವಧೆಗೆ ಸೀವರಿಸಿದಸುರನ
ಬಸುಱ ಹೂಮಾಲೆಯನು ನೀ ತಱು
ಬಿಸಿದೆಲಾ ನಖರಾಜಿಗಬಲನ ಕಾಯ್ದು ಕರುಣದಲಿ |
ಶಿಶುವನಯ್ಯಂಗಿತ್ತು ಜಲಧಿಯ
ಮುಸುಕನುಗಿವತಿ ಕರುಣಿಯೇ ಹೆಂ
ಗಸಿನ ಹರಿಬಕೆ ಕೃಪೆಯ ಮಾಡೆಂದೊಱಲಿದಳು ತರಳೆ || ೧೧೯

ತುಱುವ ನುಂಗಿದ ಫಣಿಯ ಗಂಟಲ
ಮುಱಿದು ಕಾಯ್ದೆ ಗೋವ್ರಜಗಳ ಗಿರಿ
ಮರೆಯಲಿಂದ್ರನ ಖಾತಿಗಳುಕದೆ ಕಾಯ್ದೆ ಗೋಕುಲವ |
ಮೆಱೆದೆಲಾ ಕೃಪೆಯಲಿ ಗಜೇಂದ್ರನ
ಮುಱಿಯಲೀಯದೆ ಖಳನು ಸೋಂಕಿದ
ಸೆಱಗ ಬಿಡಿಸೈ ಕೃಷ್ಣ ಯೆಂದೊಱಲಿದಳು ತರಳಾಕ್ಷಿ || ೧೨೦

ಒದೆದೊಡೊಲಿದವರುಂಟೆ ಬೈದೊಡೆ
ಪದವನಿತ್ತವರುಂಟೆ ಕರುಣಾ
ಸ್ಪದರ ತಾ ಕೇಳ್ದಱಿಯೆನಾಕಮಲಾಸನಾದ್ಯರಲಿ |
ಪದವ ಸೋಂಕಿದ ಮೊಱಡಿಯನು ತಿ
ದ್ದಿದೆ ಯೆಲಾ ಹೆಂಗಸಿನ ಹೇರಾ
ಳದ ಕೃಪಾಳುವೆ ರಕ್ಷಿಸೆಂದೊಱಲಿದಳು ಮೃಗನಯನೆ || ೧೨೧

ಸೊಕ್ಕಿದಂತಕದೂತರನು ಸದೆ
ದೊಕ್ಕಲಿಕ್ಕಿಯಜಾಮಿಳನ ಹಿಂ
ದಿಕ್ಕಿ ಕೊಂಡೆಯಲ್ಲೈ ದುರಾತ್ಮಕ್ಷತ್ರಬಂಧುಗಳು ।
ಸೊಕ್ಕಿದರು ಕೌರವರು ಖಳರಿಗೆ
ಸಿಕ್ಕಿದೆನು ನಿನಗಲ್ಲದಾರಿಗೆ
ಕಕ್ಕುಲತೆ ಬಡುವೆನು ಮುಕುಂದ ಯೆನುತ್ತ ಹಲುಬಿದಳು ॥ ೧೦೨

ಚರಣಭಜಕರ ಮಾನಹಾನಿಯು
ಹರಿಬವಾರದು ಕೃಷ್ಣ ನಾಮ
ಸ್ಮರಣೆ ಧನಿಕರಿಗುಂಟೆ ಘಲ್ಲಣೆ ಘೋರಪಾತಕದ ।
ಪರಮಭಕ್ತಕುಟುಂಬಕನು ನೀ
ಕರುಣಿಯಲ್ಲದೊಡೀ ಕುಟುಂಬವ
ಪೊರೆವರಾರೈ ಕೃಷ್ಣ ಯೆಂದೊಱಲಿದಳು ತರಳಾಕ್ಷಿ ॥ ೧೦೩

ನಾಥರಿಲ್ಲದ ಶಿಶುಗಳಿಗೆ ನೀ
ನಾಥನೈ ಗೋವಿಂದ ಕೇಳೈ
ಯೂಥಪತಿಗಳು ಬಿಸುಟ ಕರಿಣಿಗೆ ಕೃಪೆಯ ನೀ ಮಾಡ್ದೈ ।
ನಾಥರಿಲ್ಲೆನಗಿಂದು ದೀನಾ
ನಾಥಬಾಂಧವನೀ ನಲಾ ವರ
ಮೈಥಿಲೀಪತಿ ಮನ್ನಿಸೆಂದೊಱಲಿದಳು ಮೃಗನಯನೆ ॥ ೧೦೪

ಹೊಲಬುದಪ್ಪಿದ ಹುಲ್ಲೆ ಬೇಡನ
ಬಲೆಗೆ ಬಿದ್ದಂತಾದೆನೈ ಬಲು
ಹಱುವದಲಿ ತಾಯ ಬಿಸುಟ ಶಿಶು ತಾನಾದೆನೈ ಹರಿಯೆ ।
ಕೊಲುವುವೈ ಕಾಗೆಗಳಕಟ ಕೋ
ಗಿಲೆಯ ಮಱಿಯನು ಕೃಷ್ಣ ಕರುಣಾ
ಜಲಧಿಯೇ ಕೈಗಾಯಬೇಕೆಂದೊಱಲಿದಳು ತರಳೆ ॥ ೧೦೫

ಅಕಟ ಹಂಸೆಯು ಮಱಿಯು ಮೋದುವೆ
ಬಕನ ತೆಗಿಸ್ಯೆ ಗಿಡುಗನೌಕುವ
ಶುಕನ ಶೋಕವ ಮೋಣಿಸ್ಯೆ ವಾಣಿಯುವೆ ಭಕ್ತರಲಿ ।
ಪ್ರಕಟಭೂತಗ್ರಹದ ಬಾಧೆಗೆ
ವಿಕಳೆ ನಿನ್ನಯು ಬಿರುದ ತಡೆದೆನು
ಭಕ್ತವತ್ಸಲನಹೊಡೆ ಸಲಹೆಂದೊಱಲಿದಳು ತರಳೆ ॥ ೧೨೬

ಆರಿಗೊಱಲುವೆನ್ಯೆ ಖಳಾಪ
ಸ್ಮಾರವಿದೆ ಸೆಱಗಿನಲಿ ನಿನ್ನಯು
ಸ್ಯೆರಣೆಗೆ ಮಾನವಾದುದೆ ತನ್ನೀವಿಪತ್ತಿನಲಿ ।
ಘೋರತರಭವದುರಿತತರುವಿನ
ಬೇಱ ಸುಡುವೀನಿನ್ನ ನಾಮಕೆ
ನಾರಿಯುಕ್ಕೆಯು ನಿಲಿಸಲರಿದೇನೆಂದಳಂದುಮುಖಿ ॥ ೧೨೭

ಕರುಣಿ ನೀ ಕಾರುಣ್ಯಪಾತ್ರದ
ತರಳೆ ತಾ ದೀನಾರ್ತದುಃಖಿೋ
ತ್ತರಣ ನೀ ದೀನಾರ್ತದುಃಖಿತೆಯಾನು ಜಗವಱಿಯೆ ।
ಪರಮಪಾಲಕ ನೀನಗತ್ಯಂ
ತರದ ವಿಹ್ವಳೆ ತಾನಲಾ ನಿ
ಷ್ಠುರವಿದೇಕ್ಕೆ ಕೃಷ್ಣ ಯೆಂದೊಱಲಿದಳು ಲಲಿತಾಂಗಿ ॥ ೧೨೮

ಮಱೆದೆನಭ್ಯುದಯದಲಿ ನೀನೆಂ
ದಱಿವೆನಾಪತ್ತಿನಲಿ ಮದದಲಿ
ಮಱುಕಿಸುವೆನುಬ್ಬಿನಲಿ ಕಳವಳಿಸುವೆನು ಖೋಡಿಯಲಿ ।
ಅಱಿಯದಜ್ಞರ ಗುಣವ ದೋಷವ
ನಱಸುವರೆ ನಿಮ್ಮಡಿಯು ಗುಣವೆನು
ಮಱೆಯಲಾಗದೆ ಕೃಷ್ಣ ಯೆಂದೊಱಲಿದಳು ನಳಿನಾಕ್ಷಿ ॥ ೧೨೯

ಋಷಿಗಳತಿತಾರ್ಕಿಕರು ಕರ್ಮ
ವ್ಯಸನಿಗಳು ಬಾಹಿರರು [1] ಮಿಕ್ಕಿನ
ವಿಷಯದೆಳವಿಾನುಗಳು ಮೂಢಮನುಷ್ಯರೆಂಬವರು ।
ಬಸೆದು ನಿನ್ನವನೆಂದು ನೆನೆವಗೆ
ಬಸಿದು ಬೀಳುವ ಕೃಪೆಯು ನೀ ತೋ
ರಿಸೆ ಯಿದೇಕ್ಕೆ ಕೃಷ್ಣ ಯೆನಗೆಂದೊಱಲಿದಳು ತರಳೆ ॥ ೧೩೦

ತುಸವೊದಲು ಚತುರಾಸ್ಯಪರ್ಯಂ
ತೆಸೆವುದೈ ಭುವನದಲಿ ಜೀವ
ಪ್ರಸರವಿದ್ದುದು ದುಃಖಸೌಖ್ಯದ ತಾರತಮ್ಯದಲಿ ।
ಉಸುರಪಸರಣವಿಲ್ಲಿದೆನ್ನ
ಬ್ಬಸದ ಭೀತಿಯು ಬೇಗೆ ವಿಾಗೆ ದಾ
ಹಿಸುವುದೈ ಕಾರುಣ್ಯನಿಧಿಯೆಂದೊಱಲಿದಳು ತರಳೆ ॥ ೧೩೧

ಏಕಹಸ್ತದಲಂಬರವ ಹಿಡಿ
ದೇಕಹಸ್ತವ ನೆಗಹಿ ಮೊಱೆಯಿಡೆ
ಲೋಕನಾಥ ಮುಕುಂದ ತಾನದ ಕೇಳದಂತಿರಲು ।
ಆಕೆ ಮನದೊಳಗಱಿದು ತನಗಿ
ನ್ನೇಕೆ ಮನದಭಿಮಾನವೆನುತಲೆ
ಲೋಕಸುಂದರಿ ಕರವೆರಡ ಮುಗಿದೆತ್ತಿ ಯೊಱಲಿದಳು ॥ ೧೩೨

ನಂದಗೋಪಕುಮಾರ ಗೋಪೀ
ವೃಂದವಲ್ಲಭ ದೈತ್ಯಮಥನ ಮು
ಕುಂದ ಮುರಹರ ಭಕ್ತವತ್ಸಲ ಘನಕೃಪಾಜಲಧಿ ।
ನೊಂದೆನೈ ನುಗ್ಗಾದೆನೈ ಗೋ
ವಿಂದ ಕೃಪೆಮಾಡಕಟೆನುತ ಪೂ
ರ್ಣೇಂದುಮುಖಿ ಹಲುಬಿದಳು ಬಲುತೆರದಿಂದಲಚ್ಯುತನ ॥ ೧೩೩

---

[1] ಕೋವಿದರು, ಚ.

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ದ್ರೌಪದಿಯ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ತಿಳಿದು
ಚಿಂತೆಯಿಂದಿರುವಿಕೆ.

* ಇತ್ತಲಾದ್ವಾರಿಕೆಯೊಳಗೆ ವರ
ಸತ್ಯಭಾಮಾಭವನದೊಳು ನರ
ವೃತ್ತಿಯಿಂದಿರುತ ಕೇಳಿದ ಸತಿಯು ಹೊಲ್ಲೆಯನು ।
ಕೆತ್ತದುಮ್ಮಾನದಲಿ ದ್ರೌಪದಿ
ಯುತ್ತಮೆಯಲಾ ದೃಢಪತಿವ್ರತೆ
ಗೆತ್ತಣದು ಪರಿಭವವಿದೆಂದಸುರಾರಿ ಚಿಂತಿಸಿದ ॥ * ೧೩೪

ಆಗ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯೊಡನೆ ಆಟದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷಯವೆಂದು
ಹಾಸಂಗಿಯನ್ನು ಹಾಕಿದುದು.

ಹರಿಯು ಚಿತ್ತದ ದುಗುಡವನು ತಾ
ನಱಿದು ಸತ್ರಾಜಿತನ ಸುತೆಯಂ
ದುರುತರಾಲಸ್ಯವನು ಪರಿಹರಿಪನುವ ನೆನೆದಾಗ ।
ವಿರಚಿಸಿದಳೊಲವಿನಲಿ ನೆತ್ತವ
ನಿರದೆ ಹಾಸಂಗಿಗಳ ಧಾಳಿಸಿ
ಸರಿಬೆಸನೊ ಹೇಪೆಂದುದಕ್ಷಯವೆಂದನಾಸತಿಗೆ ॥ ೧೩೫

ಚಿತ್ತವಿಸು ಜನಮೇಜಯ ಕ್ಷಿತಿ
ಪೋತ್ತಮನೆ ಹರಿ ಲೀಲೆಯಿಂದಾ
ಸತ್ಯಭಾಮಾದೇವಿಯೊಳು ನಾನಾವಿನೋದದಲಿ ।

---

* ಇತ್ತದ್ವಾರಾವತಿಯೊಳಗೆ ದೇ
ವೋತ್ತಮನು ಭಕತರಿಗೆ ತನ್ನನು
ತೆತ್ತು ಬದುಕುವೆನೆಂಬ ಪರಮವ್ರತದ ನಿಷ್ಠೆಯನು ।
ಚಿತ್ತದಲಿ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿ ರುಕ್ಮಿಣಿ
ಸತ್ಯಭಾಮೆಯರೊಳು ಸಮೇಳದ
ನೆತ್ತಸಾರಿಯ ಹರಹಿ ಹಾಸಂಗಿಯನು ದಾಳಿಸುತ ॥ *

ನೆತ್ತವಾಡುತ ನುಡಿದನುತ್ತರ
ವಿತ್ತಗವ ಹಾಯ್ಕಕ್ಷಯುವೆ ಯೆ
ನ್ನುತ್ತ ನುಡಿದನು ಮೂಱುಬಾರಿಯು ಹಾಯ್ಕಿ ಸಾರಿಗಳ ॥ ೧೩೬

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಕುರಿತು ಸತ್ಯಭಾಮೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆ.

ಸತಿ ನೆಗಹಿದಳು ಸಾರಿಯನು ಗಣಿ
ಸುತ್ತ ನೋಡಿದಳಣಿಕೆಯೊಳಗಿ
ಲ್ಲತಿಶಯದ ನುಡಿಯಕ್ಷಯವದೆಂದೆಂಬ ವಾಕ್ಯವಿದು ।
ಮತಿಗೆ ಗೋಚರವಲ್ಲ ಯಿಾಸಂ
ಗತಿಗೆ ಬಾರದು ದೇವ ವಾಕ್ಯ
ಸ್ಥಿತಿಯು ಪಲ್ಲಟವೆನುತ ಮಿಗೆ ಬೆಸಗೊಂಡಳಾಪರಿಯ ॥ ೧೩೭

ದ್ಯೂತದಲಿ ಪಲ್ಲಟಿಸಿ ಬಂದುದು
ಮಾತು ನಿಮ್ಮಯ ಚಿತ್ತ ತಾ ಸಿಂ
ದೇತಣಲಿ ಸಿಲುಕಿದುದೊ ಸತಿಯರ ಸೇಱುವೆಯ ನೆನಹು ।
ಏತಕೀಪುರುಷರಲಿ ನಂಬುಗೆ
ಬೀತುದಂಗನೆಗೆನಲು ನಸುನಗು
ತಾತಳೋದರಿಗೆಂದನಸುರಾರಾತಿ ವಿನಯದಲಿ ॥ ೧೩೮

ಆಗ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ದ್ರೌಪದಿಯ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿದುದು.

ಕೌರವರು ಜೂಜಿನಲಿ ನಾರಿಯ
ಸೀರೆಯನು ಸುಲಿಯಲ್ಕೆ ಮೊಱೆಯಿಡೆ
ನಾರಿಗಕ್ಷಯವಸ್ತ್ರವಾಗಲಿ ಯೆನ್ನ ನೆನೆದುದಕೆ
ಆರದೆನ್ನನು ನೆನೆವರವರಿಗೆ
ಧಾರಕನು ತಾನಹೆನು ಕೇಳಲೆ
ನಾರಿ ಬೇಱೊಂದಿಲ್ಲವೆಂದನು ಶೌರಿ ನಸುನಗುತ ॥ ೧೩೯

ಎನಲು ವಿಸ್ತರವಾಗಿ ನೀವಿದ
ನೆನಗೆ ಹೇಳಲು ಬೇಕು ದ್ರೌಪದಿ
ಗಿನಿತು ಪೂರ್ವಾರ್ಜಿತದ ಪರಿಭವ ತಪ್ಪಿದಂದವನು ।
ವಿನಯದಿಂ ಹೇಳೆಂದು ಮಾನಿನಿ
ಯನುನಯದಿ ಬೆಸಗೊಳಲು ತಾನಿದ
ನಿನಗೆ ಹೇಳುವೆ ಸತಿಯ ಪೂರ್ವದ ಕಥೆಯ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೧೪೦

ಭೂಸುರರು ಚೋರರುಗಳಿಂದವೆ
ಗಾಸಿಯಾಗಿ ದಿಗಂಬರದಿ ಬರೆ
ಯಾಸುದತಿ ತಾನುಟ್ಟವಸ್ತ್ರದೊಳರ್ಧವನು ಸೀಳಿ ।
ವಾಸುದೇವಾರ್ಪಣವು ತಾನೆಂ
ದೋಸರಿಸದಂತಾಗ ಕೊಡಲಿಂ
ದೀಸಮಯಕಿಂತೊದಗಿ ಬಂದುದು ಪೂರ್ವದತ್ತಫಲ ॥ ೧೪೧

ಪಾಂಡವರಿಗೆ ಆದ ತೊಂದರೆಯನ್ನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಹೇಳಿದುದು.

ಅತ್ತಲಾಹಸ್ತಿನಪುರಕೆ ಭೂ
ಪೋತ್ತಮನನತ್ಯಧಿಕಗುಣಯುತ
ವೃತ್ತನನು ಧರ್ಮಜನನಾಕೌರವರು ಕರೆದೊಯ್ದು ।
ಚಿತ್ತದಲಿ ಸೈರಿಸದೆ ಕಪಟದ
ನೆತ್ತದಲಿ ಸೋಲಿಸಿದನಖಿಳವ
ವಸ್ತುವಾಹನವನುಜತಾವೊದಲಾಗಿ ಸತಿಸಹಿತ ॥ ೧೪೨

ಅತಿದುರಾತ್ಮರು ಕೌರವರು ದ್ರೌ
ಪದಿಯ ತಂದಾಸಭೆಯ ಮಧ್ಯದಿ
ಸತಿಯ ವಸ್ತ್ರಾಕರುಷಣಂಗೈಯಲಿಕೆ ಕರವೆತ್ತಿ ।
ಮತಿ ಮಱೆಯದೊಱಲಿದಳು ನೀನೇ
ಗತಿ ಮುಕುಂದ ಮುರಾರಿ ಲಜ್ಜಾ
ಸ್ಥಿತಿಯನುಳುಹೆನೆ ಕೇಳಿ ನುಡಿದಿಹೆನಕ್ಷಯವದೆನುತ ॥ ೧೪೩

ಎಂದು ಮುರರಿಪು ಸಂತಪಿಟ್ಟಾ
ನಂದದಿಂದಲಿ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯು
ನಂದು ನಿಲಿಸಿದ ಸೀರೆಗಳನಾನೇನು ಹೇಳುವೆನು ।
ಇಂದುಮುಖಿ ಬಾಯ್ಬಿಡುತ ಕರುಣಾ
ಸಿಂಧು ನೀನೆನಗಲ್ಲದಾರಿಗೆ
ತಂದೆಯೆಂದೊಱಲುತ್ತ ಮೊಱೆಯಿಡುತಿರ್ದಳಾಕಾಂತೆ ॥ ೧೪೪

ಆಸತಿಯು ನಾನಾಪ್ರಕಾರದಿ
ಬೇಸಱದೆ ಮೊಱೆಯಿಟ್ಟು ಮತ್ತೆಯು
ವಾಸುದೇವನ ನಂಬಿದಳು ನೆಱೆ ಕೇಳ್ಳೈ ಭೂಪ ।
ಆಸಮಯದಲಿ ಕೃಷ್ಣ ಕರುಣದ
ಲಾಸತಿಯು ಪರಿಭವಕೆ ವಸ್ತ್ರವ
ಬೇಸಱದೆ ಹುಟ್ಟಿಸಿದ ಲಜ್ಜೆಯ ಕಾಯ್ದನಾಸತಿಯ ॥ ೧೪೫

ಕೇಳಿದನು ಮುರವೈರಿ ತನ್ನಯ
ಮೇಳದೈವರ ಸತಿಯ ಹುಯ್ಯಲ
ನಾಳಿನಪಮಾನಂಗಳಾಳ್ದನಿಗೆಂಬ ನುಡಿಯಿಂದ ।
ಕೋಳುವೋದುವೆ ಪಾಂಡುತನುಜರ
ಬಾಳುವೆಗಳಕಟೆನುತ ಲಕ್ಷ್ಮೀ
ಲೋಲ ಚಿಂತಿಸಿ ನುಡಿದ ರುಕ್ಮಿಣಿದೇವಿಗೀಹದನ ॥ ೧೪೬

ಕ್ರೂರದುರ್ಯೋಧನನು ದ್ರುಪದ ಕು
ಮಾರಿಪಾಂಚಾಲಿಯನು ಸಭೆಯೊಳು
ಸೀರೆಯನು ಸುಲಿಯಲ್ಕೆ ಕಾಯ್ಕೆ ಕೃಷ್ಣ ಯೆಂದೆನುತ ।
ನಾರಿಯೊಱಲಿದಳಾಕೆಯುಟ್ಟಿಹ
ಸೀರೆ ಸೆಳೆಯಲು ಬೞಿಕಲಕ್ಷಯ
ಸೀರೆಯಾಗಲಿ ಯೆಂದ ಗದುಗಿನ ವೀರನಾರಯಣ ॥ ೧೪೭

ಹದಿನೈದನೆಯ ಸಂಧಿ ಮುಗಿದುದು.

ಹದಿನಾರನೆಯ ಸಂಧಿ.

ಸೂಚನೆ.

ಸೋಲದಲಿ ಮನ ನೊಂದ ಧರಣೀ
ಪಾಲರನು ಸಂತೈಸಿ ಯುಂಧನೃ
ಪಾಲ ಕಳುಹಿದನಿವರು ಹೊಱವೆಂಟರು ಪುರಾಂತರವ ॥

ದುಶ್ಶಾಸನನು ದ್ರೌಪದಿಯ ಸೀರೆಯನ್ನು ಸೆಳೆಯುತ್ತಿರಲು
ಅದು ಅಕ್ಷಯವಾದುದು.

ನಿಯತಮತಿ ಚಿತ್ತವಿಸು ಜನಮೇ
ಜಯ ಮಹೀಪತಿ ದೇವತಾಶ
ಕ್ತಿಯಲಿದೇನಾಶ್ಚರ್ಯವೈ ಶಿವ ಶಿವ ಮಹಾದೇವ ।
ಜಯ ಜಯೆಂದುದು ನಿಖಿಳಜನ ಝೂ
ಡಿಯಲಿ ಝೋಂಪಿಸಿ ಸೆಳೆವ ಸೀರೆಗೆ
ಲಯವ ಕಾಣೆನು ಲೀಲೆಯೆಂತುಟೊ ದೇವಕೀಸುತನ ॥ ೧

ಉಗಿದು ಹಾಯ್ಕುವ ಖಳನ ನಿಡಿದೋ
ಳುಗಳು ಬಱಲಿದುವೆಳ್ಳಹೊಪ್ಪುದು
ಡಗೆಯು ಡಾವರವಾಯ್ತು ಬಹಳ ಸ್ವೇದಜಲ ಜಡಿಯೆ ।
ತೆಗೆದು ನಿಂದನು ಸೀರೆಯೊಟ್ಟಲು
ಗಗನವನು ಗಾಹಿಸಿತು ಗರುವೆಯ
ಬಗೆಗೆ ಬೇಸಱವಿಲ್ಲ ಬೆಱಗಾಯಿತು ಮಹಾಸ್ಥಾನ ॥ ೨

ಹಾ ಮಹಾಸತಿ ಶಿವ ಶಿವಾ ಲ
ಜ್ಜಾಮಹೋದಧಿ ಬತ್ತುವುದೆ ನಿ
ರ್ನಾಮರೇ ಕುಂತೀಸುತರುಚಿತರೇ [1] ಪರಾಭವಕೆ ।

---

[1] ಪಥ್ಯರೇ, ಚ. ಪಥರೇ, ಚ.

ಶ್ರೀಮುಕುಂದನ ದಿವ್ಯನಾಮ
ಪ್ರೇಮರಸಕಿದು ಸಿದ್ಧಿ ಯೆನಲಾ
ಯ್ತಾಮಹಾಸ್ಥಾನದಲಿ ಬಳೆದುದು ಬೆಱಗು ಬಿಂಕದಲಿ ‖ ೩

ಅಹಹ ದೈವಪ್ರೇಮವಿದಲಾ
ಮಹಿಳೆಯಲಿ ಮಾನವರ ಕೃತಿ ಗೆಲ
ಲಹುದೆ ಗರುವೆಯು ಗಾಹಿಸಿತು ಗೋವಿಂದನಭಿಧಾನ ।
ವಿಹಿತವಿದು ಕುರುರಾಜಕುಲವನ [1]
ದಹನ [2] ಭೀಮಧನಂಜಯಾದ್ಯರ
ವಿಹರಣದ ವಿನ್ಯಾಸವಾಯ್ತೆಂದುದು ಬುಧವ್ರಾತ ‖ ೪

ಬೆಗಡಿನಲಿ ಮುಖಭೇದ ನಯನಾಂ
ಬುಗಳಲಾನಂದಾಶ್ರು ಶೋಕದ
ಡಗೆಯಲುಬ್ಬುವ ನಗೆಯು ಭಯಸ್ವೇದದಲಿ ರೋಮಾಂಚ ।
ದುಗುಡದಲಿ ಪರಿತೋಷ ಕಂದಿದ
ಮೊಗದೊಳುಜ್ಜ್ವಲವೃತ್ತಿ ಭೀಷ್ಮಾ
ದಿಗಳೊಳಗೆ ಪಲ್ಲಟಿಸುತಿರ್ದುದು ಪ್ರತಿಮುಹೂರ್ತದಲಿ ‖ ೫

ಆಗ ವಿದುರನು ದುರ್ಯೋಧನನಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ
ಯನ್ನು ಹೇಳಿದುದು.

ನೆನೆದೆ ನೀನನುಚಿತವ ನೀ ಹೊ
ತ್ತಿನಲಿ ದ್ರುಪದಾತ್ಮಜೆಯು ದೈವದ
ವಿನಯದಲಿ ದೂಸಱಡಗಿತೆಲೆ ಬೆಳಸಾದುದಪಕೀರ್ತಿ ।
ವನಿತೆಯನು ಬಿಡು ಪಾಂಡುನೃಪನಂ
ದನರ ನೀನೊಲಿದಂತೆ ಮಾಡುವು
ದನುನಯವು ನಿನಗೆಂದು ನುಡಿದನು ವಿದುರ ಕುರುಪತಿಗೆ ‖ ೬

1 ಅಧ್ಹಿತವರು ಕುರುರಾಜಕುಲಘ್ನನ, ಚ. 2 ಗಹನ, ಚ.

ಆಗ ವಿದುರವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ದುರ್ಯೋಧನನ ಉಪೇಕ್ಷೆ.

ದೈವವೀದ್ರೌಪದಿಗೆ ಸೀರೆಯು
ನೀವ್ರದಲ್ಲದೆ ಬಿಡಿಸಲಾಪುದೆ
ದೈವ ತೊತ್ತಿರ ಹುರುಡುಗೆಲಸದ ಹಿಂಡುಕೂಟದಲಿ ।
ದೈವವಿವಳಿಗೆ ತಾನಲೇ ತ
ನ್ನೈವರಿಕ್ಕದ ಮಾತು ರಿಪುಗಳ
ವೈವಳಿಯು ನುಡಿಗಾಣ ನೀ ಸಾಜೆಂದು ನೃಪ ಜರೆದ ॥ ೭

ನೀತಿಮರುಳನು ವಿದುರಸೀತನ
ಮಾತಿನಲಿ ಫಲವಿಲ್ಲ ತೊತ್ತಿರೊ
ಳೀತಳೋದರಿ ಬೆರಸಿ ಬದುಕಲಿ ಕರ್ಣ ಕಳುಹಿವಳ ।
ಈತತುಕ್ಷಣ ದೃಷ್ಟಬಂಧವ
ನೇತಜಲಿ ಮಾಡಿದಳೊ ಲಜ್ಜೆಯು
ಜಾತಿಯುಟದುದು ಬಳೆದಸೀರೆಯು ಕಟ್ಟಿ ಹೊಜಿಸೆಂದ ॥ ೮

ಎನಲು ನೋಡಿದಳಬಲೆ ಮುನಿಯುತ
ಮನದ ಕೋಪಾಗ್ನಿಯುಲಿ ಭುಗಿಭುಗಿ
ಲೆನುತ ಬೆಂದುವು ಬಹಳಪರ್ವತರೂಪಿನಂಬರವು ।
ಅನಿಮಿಷರು ತಲ್ಲಣಿಸೆ ಸಭೆಯುಲಿ
ಜನನಿಕರ ನಡುನಡುಗೆ ಕೌರವ
ಜನಪನೆದೆ ಜರ್ಝರಿತವಾದುದು ಧೂಮಮಯುವಾಗೆ ॥ ೯

ಇವಳಲೇ ನಮ್ಮನಿಬರಭಿಮಾ
ನವನು ಕೊಂಡಳಲಾ ಸ್ವಯಂವರ
ಭವನದಲಿ ಭಂಗಿಸಿದಳೆಮ್ಮನು ಸಭೆಯೊಳೆಡಹಿದೊಡೆ ।
ಇವಳು ಬಹುವಿಧಪುಣ್ಯಶಕ್ತಿಯೊ
ಳವಗೆ ಸಿಲುಕಿದಳಿನ್ನು ತೊತ್ತಿರ
ಸವತಿ ಜೇಟದ ಸವಿಯು ಸುರಿಯುಲಿ ಭಂಡಮಿಂಡರಿಗೆ ॥ ೧೦

ಸೋತನರಸನು ತನ್ನ ನನ್ನನು
ಸೋತುದನುಚಿತವೆಂಬ ಜಗಿನ
ಮಾತನಱಿಯದ ಮೂಢರನು ಸುಡಲೆಂದಳಿಂದುಮುಖಿ ॥ ೧೧

ದುರ್ಯೋಧನನ ವಚನ.

ಸೋತುದಿಲ್ಲಾ ನಿನ್ನ ಸೋತುದ
ನೀತಿಯೆಂಬುದು ವಿದಿತವೇ ತಾ
ನೀತ ನುಡಿಯಲಿ ಧರ್ಮಪುತ್ರನು ಸತ್ಯಸಂಧನಲೆ ।
ಈತಳೋದರಿ ತರಿಚಕುಗೆಡೆದೀ
ಮಾತಿನಲಿ ತಾ ಬಿಡುವನೇ ನಿ
ನ್ನಾತನನು ನುಡಿಸೆಂದು ಖಳ ಧಟ್ಟಿಸಿದನಂಗನೆಯ ॥ ೧೨

ಪಾಂಚಾಲಿಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕರ್ಣನ ಬಿರುನುಡಿಗಳು.

ಜೀಯ ಮಾತೇಕಿವಳೊಡನೆ ರಿಪು
ರಾಯರಿಗೆ ದಾಸತ್ವವಾಗಲು
ಬಾಯಿಬಡುಕಿಯದಾರೊಡವೆ ತದ್ದಾಸಧನವಲ್ಲೆ ।
ಆಯತಾಕ್ಷಿಯನಿಂದು ನಿನ್ನಪ
ಸಾಯಿತೆಯರಲಿ ಕೂಡು ತೊತ್ತಿರ
ಲಾಯ ಬೇಡುಪಕಾರವೆನಗೆಂದೆಬಗಿದನು ಕರ್ಣ ॥ ೧೩

ಎಲೆಗೆ ಭಜಿಸಾ ಕೌರವಾನ್ವಯ
ತಿಲಕನನು ನಿನ್ನವರ ಮಱೆ ನಿ
ನ್ನುಚಿವ ನೆನೆ ಯಾಸವುಯದಲಿ ಕಾಲೋಚಿತಕ್ರಮವ ।

ಆಗ ಪಾಂಚಾಲಿಯು ಕರ್ಣನನ್ನು ಧಿಕ್ಕರಿಸಿದುದು.

ಬಳಸು ನೀನೆನೆ ಗಜಱಿದಳು ಕುರು
ತಿಲಕನನು ತಱಿದೊಟ್ಟ ರಣದಲಿ
ತಿಳಿರಕುತದಲಿ ದಣಿವೆನನಿಲಜನೆಂದಳಬುಜಾಕ್ಷಿ ॥ ೧೪

ದುರ್ಯೋಧನನ ಸೊಕ್ಕಿನ ನುಡಿ.

ಏಕೆ ಕೆಣಕಿದೆ ಕರ್ಣ ಬೂತಿನ
ಬೀಕಲಿನ ಬದಗಿಯನು ಸಮರದೊ
ಳೀಕೆಯನಿಲಜ ಮುಱಿವನೆನುತವೆ ತನ್ನ ಮುಂಜೆಱಗ ।
ನೂಕಿ ತೊಡೆಗಳ ತೋಱಿಸುತ ಲೋ
ಕೈಕವೀರನ ನೇಱಿಸಿದೊಡ
ವ್ಯಾಕುಲನ ಮನ ಖಂಡಿಯೋದುದು ಖತಿಯ ಹೊಯ್ಲಿನಲಿ ॥

ಆಗ ಭೀಮನ ಕೋಪ.

ನೋಡಿದನು ಪರಿಘವನು ಕಡೆಗ
ಣ್ಣಾಡಿತಿವದಿರ ಮೇಲೆ ಮೈಯ್ಯಲಿ
ಜಾಡಿ ಗೆದಱಿತು ರೋಮ ಝಳಪಿಸಿತರುಣಮಯನಯನ ।

ಭೀಮನನ್ನು ಕುರಿತು ಧರ್ಮರಾಯನ ಸಮಾಧಾನ.

ಮೂಡಿತುರಿ ಸುಯ್ಲಿನಲಿ ರೋಷದ
ಬೀಡು ಭೀಮನ ಕಂಡು ಧರ್ಮಜ
ಬೇಡಿಕೊಂಡನು ತನ್ನ ಕೊರಳಿನ ಬೆರಳ ಸನ್ನೆಯಲಿ ॥ ೧೬

ಸೈರಿಸಕಟಾ ಭೀಮ ರೋಷವಿ
ಹಾರಕಿದು ಹೊತ್ತಲ್ಲ ಗರ್ವವಿ
ಕಾರದಲಿ ಕೌರವರು ಮೆಱೆಯಲಿ ಕಾಲವವರದಲೆ ।

ಅದಕ್ಕೆ ಅರ್ಜುನನ ಅನುಮತಿ.

ಧಾರಿಣೀಶನ ಧರ್ಮತತ್ವದ
ಸಾರವೃತ್ತಿದರೆ ಸಾಕು ಮಿಕ್ಕಿನ
ನಾರಿಧನವಭಿಮಾನ ಬೇಯಲಿ ಯೆಂದನಾಪಾರ್ಥ ॥ ೧೭

ಕ್ಷಮೆಯೆ ಧನವೆಂದಿದ್ದ ವಿವಳಿ
ಮಮತೆಯನು ಮಾಡಿದೆವೆ ನಾವು
ಶ್ರಮಿ[1] ಸುವೊಡೆ ದೇವೇಂದ್ರ ತೃಣವಿವರಾವ ಪಾಡೆಮಗೆ ।

---

[1] ಭ್ರಮಿ, ಚ.

ರಮಣಿಯಾಡಿದ ಧರ್ಮಪಥವೀ
ಕುಮತಿಗಳ ಮತವಲ್ಲದಿರ್ದೊಡೆ
ತಮಗೆ ದಾಸಿಯೆ ದ್ರುಪದನಂದನೆ ಯೆಂದನಾಪಾರ್ಥ ॥ ೧೮

ದುರ್ಯೋಧನನ ಸ್ವಚ್ಛಂದಭಾಷಣ.

ಶ್ರುತಿತದರ್ಥಸ್ಮೃತಿಗಳಲಿ ಪಂ
ಡಿತರು ಪರಿಣತರುಂಟು ಪಾರ್ಥ
ಸ್ಮೃತಿಯ ಬಟಿಕಾದರಿಸುವೆವು ನಿಮಗಾದದಾಸ್ಯದಲಿ ।
ಕೃತಕವಿಲ್ಲದೆ ನಡೆದು ತೋಱು
ಸತಿಯ ಸೆಱೆಯನು ಬಿಡಿಸಲೆವಿಷ್ಮಾ
ಕ್ಷಿತಿಯೊಳಾರುಂಟೆಂದು ಕೌರವರಾಯ ಗರ್ಜಿಸಿದ ॥ ೧೯

ಆಗ ಕರ್ಣನ ಮಾತುಗಳು.

ಭಾಷೆ ಯೇಕಿವನೊಡನೆ ದ್ರೌಪದಿ
ದಾಸಿಯಲ್ಲೆಂಬವನ ದಿವಸವ
ದೇಸು ಬಲುಹೋ ಪೂತು ಮಝು ತಾಸಿಂಪ್ರಸುತನೆಂಬ ।
ಐಸರಲಿ ದೇವೇಂದ್ರ ತೃಣ ಗಡ
ವೈಸಲೇ ನೀ ಮುಸಿದೊಡೀನುಡಿ
ದಾಸಭಾವದ ಬಣಗುಗಳಿಗೇಕೆಂದನಾಕರ್ಣ ॥ ೨೦

ನೂಕಿಸಾ ತೊತ್ತಿರ ಮನೆಗೆ ತಡ
ವೇಕೆ ತರುಣಿಯನಿನ್ನು ನೀನು ವಿ
ವೇಕದಲಿ ನಿನ್ನಂತೆ ತೆಗೆ ಸಾಕಿವರ ಮಾತೇನು ।
ಈಕುಠಾರರ ಕಳುಹಿ ಕಳ ತಾ
ವೇಕೆ ನೃಪಸಭೆಯಲಿ ವರಾಸನ
ವೇಕೆನುತ ಕುರುಪತಿಗೆ ನುಡಿದನು ಖಾತಿಯಲಿ ಕರ್ಣ ॥ ೨೧

ಆಗ ಕರ್ಣನನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿ ದುಶ್ಶಾಸನನಿಗೆ
ದುರ್ಯೋಧನನ ಅಪ್ಪಣೆ.

ಅಹುದಲೇ ಬಚ್ಚಿಕೇನು ನೀನತಿ
ಬಹಳಮತಿಯೈ ಕರ್ಣ ನೀನೀ
ಕುಹಕಕೋಟಿಯನೆತ್ತಬಲ್ಲೈ ವೃಥಾಭಿಮಾನಿಗಳ ।
ರಹಣಿ ಸಾಕಂತಿರಲಿ ತೊತ್ತಿರ
ಸಹಚರರ ಸೂಟಾಯುತರ ಕರೆ
ಮಹಿಳೆಯನು ನೂಕೆಂದು ದುಶ್ಶಾಸನಗೆ ನೃಪ ನುಡಿದ [1] ॥ ೬೦

ಸುಳಿವ್ಯಹುಲ್ಲೆಯ ಸೋಹಿನಲಿ ಕು
ಕ್ಕುಳಿಸಿದರೆ ಕುಕ್ಕುರನ ಕೈಯ್ಯಲಿ
ಕಳುವಹುದೆ ಜನಮೇಜಯಕ್ಷಿತಿಪಾಲ ನಿನ್ನವರ ।
ಬಚಿಲಿಕೆಯನೇನೆಂಬೆನ್ಯೆ ಹಿಡಿ
ದೆಳೆಯೆ ಹೆಣಗಿದಳಕಟ ರಾಯನ
ಲಲನೆಗೀವಿಧಿಯೇ ಯೆನುತ ಸ್ಸೋಚಿಟ್ಟುದಖಿಳಜನ ॥ ೬೩

ಆಗ ದ್ರೌಪದಿಯು ಭೀಷ್ಮಾದಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ.

ಮಾಣಿಸೈ ಗಾಂಗೇಯ ಗುರು ಸಿ
ನ್ನಾಣೆಯಿಡು ಕೃಪ ಕೃಪೆಯ ಮಾಡೈ
ರಾಣಿವಾಸಂಗಳಿರ ನಿಲಿಸಿರೆ ನಿಮ್ಮ ಮೈದುನನ ।
ಪ್ರಾಣವಿದ ಕೊಳಹೇಳಿನೌ ಸಾ
ಕೂಣೆಯುವ ಹೊಜಲಾರೆನೆನುತಾ
ರಾಣಿ ಹಲುಬಿದಳೊಡೆಮುಜುಚಿ ಹೆಣಗಿದಳು ಖಳನೊಡನೆ ॥ ೬೪

ಮಾವ ನಿಮ್ಮಯ ನೇತ್ರವೆಂತ
ಭಾವದಲಿ ಬೆರಸಿದೊಡೆ ವಿಜ್ಞಾ
ನಾವಲಂಬನದೃಷ್ಟಿ ಬೆಂದುದೆ ನಿಮ್ಮ ಹೃದಯದಲಿ ।

1 ನೇಮಿಸಿದ, ಚ.

ದೇವಿಯರಿಗಿದು ಸೊಗಸಲಾ ಸ
ಖ್ಯಾವಳಿಗೆ ಸೇರುವುದಲಾ ನಿ
ರ್ಜೀವರಾದಿರೆ ನೀವೆನುತ ಹಲುಬಿದಳು ಲಲಿತಾಂಗಿ ॥ ೭೫

ಕ್ಷಿತಿಯು ಬಿಡಿಸಾ ಸೆಱಗನೆಲೆ ಪಾ
ರ್ವತಿಯು ತನ್ನದು ಧರ್ಮವಾದೊಡೆ
ಗತಿ ತನಗೆ ನೀವಾಗಿರೌ ಕಮಲಾದಿಶಕ್ತಿಗಳ ।
ಸತಿಯಹಲ್ಯಾದಿತಿಯರುಂಧತಿ
ಯತಿಮಹಾಮಾಯಾದಿದೇವಪ್ರ
ತತಿ ಬಿಡಿಸಿರೆ ಸೆಱಗನೆಂದೊಱಲಿದಳು ಪಾಂಚಾಲಿ ॥ ೭೬

ಶರಧಿವಧುಗಳು ಬಂದು ಬೇಡಲು
ಪುರುಷಭಿಕ್ಷವನಿಕ್ಕದೇ ದಶ
ಶಿರನನುಜ ಶರಣೆಂದು ಬಂದೊಡೆಯಚಲಪದವಿತ್ತೆ ।
ಚರಣ ಸೋಕಲು ಸತಿಯಹಲ್ಯೆಯ
ನಿರದೆ ಕಾಯ್ದೈ ಭಕ್ತವತ್ಸಲ
ಕರುಣಿ ಕೃಷ್ಣ ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳೆಂದೊಱಲಿದಳು ತರಳೆ ॥ ೭೭

ಅಂಧನೊಬ್ಬನೆ ಮಾವ ನೀವೇ
ನಂಧನಾದಿರೆ ಪಾಂಡು ಕರುಣಾ
ಸಿಂಧು ನೀ ಸೈರಿಸುವುದೇ ತನ್ನೀವಿಪತ್ತಿನಲಿ ।
ಅಂಧಕಾಸುರಮಥನ ನೀನೇ
ಬಂಧಿಸಿದೆಲಾ ಪೂರ್ವವರಸಂ
ಬಂಧವನು ನೀ ಸೆಱಗ ಬಿಡಿಸೆಂದೊಱಲಿದಳು ತರಳೆ ॥ ೭೮

ಸೊಸೆಯಲಾ ದೇವೇಂದ್ರ ತನ್ನೀ
ಘಸಣಿಯಾರದು ಹಿರಿಯಮಾವನ
ವಶವಲಾ ತ್ರೈಜಗದ ಜೀವರ ಜೀವವೇ ಬ್ರಹ್ಮಣ ।

ಉಸುರು ನಿಮ್ಮಗಧೀನವೀ ದು
ರ್ವ್ಯಸನಿಗಳ ಕೊಂಡಾಡುವರೆ ಕರು
ಣಿಸು ಸವಿಾರಣ ಯೆಂದು ಹಲುಬಿದಳಶ್ವಿನೀಯರಿಗೆ ॥ ೨೯

ಮಾವದಿರು ಮೊದಲಾದ ದಿಕ್ಪಾ
ಲಾವಳಿಗೆ ನಮಿಸಿದೆನು ನೈದಿಲ
ತಾವರೆಯ ಮಿತ್ರರಿಗೆ ಮಂಡೆಯಲಿಟ್ಟೆನಂಜಲಿಯ ।
ಕಾವುದೆನ್ನನು ಹೆಂಗಸಲ್ಲಾ
ಹಾವು ಹಲಬರ ನಡುವೆ ಸಾಯದು
ದೇವರಿಗೆ ದೂರೈದಲೆಂದೊಱಲಿದಳು ನಳಿನಾಕ್ಷಿ ॥ ೩೦

ಅಗ ವಿದುರನ ಮಾತುಗಳು.

ಬಾಯ ಬಿಡಲೇಕಕಟ ಬಱಲಿದೆ
ತಾಯೆ ಕೈದೋಱಿಸರು ನಿನ್ನಯ
ರಾಯರೈವರು ಕೆಲದಲಿದ್ದವರೇನ ಮಾಡುವರು ।
ನ್ಯಾಯ ನಿಮ್ಮದು ದೈವದೊಲುಮೆಯ
ದಾಯ ತಪ್ಪಿತು ಬಱಿದೆ ಧೈರ್ಯವ
ಬೀಯ ಮಾಡದಿರೆಂದು ನುಡಿದನು ವಿದುರನಂಗನೆಯ ॥ ೩೧

ಎಲೆಗೆ ನಿನ್ನವರೇನ ಮಾಡುವ
ರೊಲೆಯೊಳಡಗಿದ ಕೆಂಡವಿವರ
ಗ್ಗಳಿಕೆ ನಂದಿದುದೆನುತ ಮುಂಜೆಱಗೆತ್ತಿ ಮಾನಿನಿಗೆ ।
ಖಳನು ತೊಡೆಯನು ತೋಱಿಸಿದೊಡತಿ
ಮುಳಿದು ಕೊಟ್ಟಳು ಶಾಪವನು ನಿ
ನ್ನಱವು ತೊಡೆಯಲಿ ಘಟಿಸಲೆಂದಳು ಮುಗುದೆ ಖಾತಿಯಲಿ ॥

ಕೋಪದಿಂದ ಭೀಮನು ಎದ್ದುದು.

ಕಡಲ ತೆಱೆಗಳ ತಱುಬಿ ತುಱುಕುವ
ವಡಬನಂತಿರೆ ಮೇಘಪಟಲವ

ನೊಡೆದು ಸೂಸುವ ಸಿಡಿಲಿನಂತಿರೆ ಸಭೆಯೊಳಡಹಾಯ್ದು ।
ಕುಡಿ ಕುಠಾರನ ರಕುತವನು ತಡೆ
ಗಡಿ ಸುಯೋಧನನೂರುಗಳ ನಿ
ವ್ಮಡಿಸಿ ಮುನಿಯುಲಿ ಧರ್ಮಸುತನೆಂದೆದ್ದನಾಭೀಮ ॥ ೨೩

ಹೆದಱು ಹೊಕ್ಕುದು ಸಭೆಗೆ ಕೌರವ
ನೆದೆ ಬಿರಿದುದಾಸ್ಥಾನಜಲಸಿಧಿ
ಕದಡಿತುಕ್ಕಿದ ಬೆಱಗಿನಲಿ ಬೆಳ್ಳಾದನವನೀಶ ।
ಹದನಹುದು ಹಾ ಯೆನುತಲಿರ್ದುದು
ವಿದುರಭೀಷ್ಮದ್ರೋಣಕೃಪರೀ
ಕೆದರುಗೇಶದ ಕಾಂತೆ ಹುದಿದಳು ಹರುಷಭಾರದಲಿ ॥ ೨೪

ಆಗ ದುಶ್ಶಾಸನನು ದೂರ ಹೋದುದು.

ಒಡೆಯನೈತರಲಿಕ್ಷುತೋಟದ
ಬಡನರಿಗಳೋಡುವವೊಲೀಕೆಯು
ಹಿಡಿದೆಳೆವ ಖಳ ಹಾಯ್ದನೈ ಕೌರವನ ಹೊರೆಗಾಗಿ ।
ನುಡಿ ತರುಣಿ ತನ್ನಾಣೆ ಭೀತಿಯ
ಬಿಡಿಸಿದೆನಲಾ ರಾಯನಾಜ್ಞೆಯ
ತಡಿಕೆವೆಲೆ ನುಗ್ಗಾಯ್ತು ಹೋಗಿನ್ನೆಂದನಾಭೀಮ ॥ ೨೫

ಭೀಮನು ಕೋಪದಿಂದ ಬಿರುನುಡಿಗಳನಾಡಿ ಪಾಂಚಾಲಿಯನ್ನು
ಸಮಾಧಾನ ಪಡಿಸಿದುದು.

ಉರಿವ ಕೋಪಾಗ್ನಿಯಲಿ ಕರ್ಣನ
ಶಿರದ ಭಾಂಡದಲಿವನ ನೊಱೆನೆ
ತ್ತರಿನಲಿವನಗ್ರಜನ ಕೊಬ್ಬಿದ ನೆಣನ ಕೊಯ್ಕೊಯ್ದು ।
ದುರುಳಶಕುನಿಯ ಕಾಳಿಜದಳೊಡೆ
ವೆರಸಿ ಕುದಿಸಿ ಮಹೋಗ್ರಭೂತದ
ನೆರವಿಗುಣಲಿಕ್ಕುವೆನು ಸತಿ ಕೇಳೆಂದನಾಭೀಮ ॥ ೨೬

ಕೊಂಬೆನೇ ಧರ್ಮಜನ ಧರ್ಮದ
ಡೊಂಬಿಯನು ಮುದಿಗುರುಡನಿಕ್ಕಿದ
ನಂಬುಗೆಯು ವಿಷವೈ ಸಲೇ ತಲೆಗೇಱಿತಗ್ರಜನ ।
ಡೊಂಬಿಗರ ಡಾವರಿಗರಿವದಿರ
ತಿಂಬೆನೀಗಳೆ ತರಳೆ ಕೇಳನು
ತಂಬುಜಾಕ್ಷಿಯು ಸಂತವಿಟ್ಟನು ಕುರಳ ನೇವರಿಸಿ ॥ ೩೭

ಮುಡಿಯ ನೀಕಟ್ಟಲೆಗೆ ಸತಿಯೆನೆ
ನುಡಿದಳಾಕಾಂತಂಗೆ ವಚನವ
ಮುಡಿಯ ಕಟ್ಟುವೆ ಕಾಲವೀದುಶ್ಶಾಸನನ ಶಿರವ ।
ಕೆಡಹಿ ಶಾಕಿನಿಯರಿಗೆ ರಕುತವ
ಕುಡಿಸಿ ತಣಿಯಲು ಕರುಳದಂಡೆಯ
ಮುಡಿವ ವ್ರತವೆನಗಿಹುದು ನೀ ಹೇೞಿದಕೆ ನಿರ್ವಾಹ ॥ ೩೮

ಐಸಲೇ ಯೀವ್ರತದ ನಿನ್ನಯ
ಭಾಷೆ ನಮ್ಮದು ಸತಿಯೆ ಯಿಾದು
ಶ್ಶಾಸನನ ತೊಡೆಗಡಿದು ಶಾಕಿನಿಯರಿಗೆ ರಕುತವನು ।
ಸೂಸುತೆಱೆವೆನು ತರುಣಿ ಸೊಕ್ಕಿದ
ದೂಷಕನ ನೆಱೆ ಸೀಳಿ ನಿನ್ನಯ
ಕೇಶವನು ಕಟ್ಟಿಸಿಯೆ ಮುಡಿಸುವೆ ಕರುಳದಂಡೆಗಳ ॥ ೩೯

ಆಗ ಭೀಮನನ್ನು ಕುರಿತು ಅರ್ಜುನನ ಸಮಾಧಾನೋಕ್ತಿಗಳು.

ಇೞಿದನರ್ಜುನನಾಸಭಾಮಂ
ಡಲದ ವೇದಿಯನಹಹ ಧರ್ಮಜ
ನುೞಿವನೇ ನುಡಿಯೆಡಹಿದೊಡೆ ಸಿಗುರೇಱು ಸದ್ಗುಣಕೆ ।
ಕಳವಳದ ಕಾಲುವೆಯ ಕಾಹುರ
ಕೊಳಗುಗೊಡದಿರು ಭೀಮ ಹಗೆ
ಗಳ ಹಿಳಿವೆಱಿದು ಹೊತ್ತಲ್ಲೆನುತ ಹಿಡಿದನು ವೃಕೋದರನ ॥೪೦

ಭೀಮವಚನ.

ಮೂಣಲವು ಕೌರವರ ಸರ್ವರ
ಗೋಣ ಬನಕಾಳಗದೊಳನ್ನವು
ಕೇಣಿ ತನ್ನಯ ಗದೆಗೆ ದುರ್ಯೋಧನನ ತೊಡೆಗಳಿಗೆ ।
ವಾಣಿಯುವು ದುಶ್ಶಾಸನನ ತನಿ
ಶೋಣಿತವ ತಾ ಕುಡಿಯದಿರೆ ನಿ
ನ್ನಾಣೆ ಸ್ವೈರಣೆಗಿದುವೆ ಫಲ ಕೇಳೆಂದನಾ [1] ಭೀಮ ॥　　೪೧

ಧರಣಿಜಲಪಾವಕಸಮೀರಾ
ದ್ಯರುಗಳಱಿದಿರಿ ಶಕ್ರನೈಋತ
ವರುಣರುದ್ರಕುಬೇರಯಮರೆಂಬಖಿಳದಿಗಧಿಪರು ।
ಬರೆದು ಕೊಂಡಿರಿ ಭಾಷೆಯನುಸುರ
ನರಫಣಿವ್ರಜವೆಂದು ಭೀಮನ
ಧರಧುರದ ಧಟ್ಟಣೆಗೆ ಧೃತಿಗೆಟ್ಟುದು ಕುರುಸ್ತೋಮ ॥　　೪೨

ಆಗ ಬಹು ವಿಧವಾಗಿ ಪಾಂಡವರು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ
ಯನ್ನು ಮಾಡುವುದು.

ಬರೆಸಿರೈ ಭಾಷೆಯನು ದೇವಾ
ಸುರರ ಸಾಕ್ಷಿಯೊಳಾಯ್ತು ಕರ್ಣನ
ಕೊರಳಿಗೆನ್ನಯ ಬಾಣಮುಂಗುರಕುಡಿಕೆ ಯೆಂದಿನಲಿ ।
ಸುರನರೋರಗರಱಿದಿರೆಂದ
ಬ್ಬರಿಸಿದನು ಕಲಿಪಾರ್ಥ ಶಕುನಿಯ
ಶಿರಕೆ ಕೊಟ್ಟೆನು ಸಂಚಕಾರವನೆಂದ ಸಹದೇವ ॥　　೪೩

ತೀಕುಠಾರಶಕುನಿತನುಜನ
ಲೂಕನನು ಸಮರದಲಿ ತನ್ನ ಪ
ರಾಕರುಷಣೆಗೆ ಬಲಿಯ ಕೊಡುವೆನು ಬರೆಸಿ ಭಾಷೆಯನು ।

---

[1] ವೆಂದೊದಱಿದನು, ಚ.

ಲೋಕಪಾಲರಿಗಂದು ವೀರೋ
ದ್ರೇಕದಲಿ ಮಿಗೆ ನುಡಿದ ನಕುಲನು
ಮೂಕವುಲಮುಖಿಯೆಂದಳಾಗಳ್ ಸಭೆಯ ಮಧ್ಯದಲಿ ॥ ೪೪

ಮುಂದಲೆಯ ಹಿಡಿದೆಳೆದು ಸಭೆಯಲಿ
ತಂದು ತನ್ನನು ಭಂಗಬಡಿಸಿದ
ಕಂದುಹೃದಯನ ಕರುಳದಂಡೆಯನ್ನೈದೆ ಸಿರಿಮುಡಿಗೆ ।
ಅಂದದಿಂದಲೆ ಮುಡಿದು ಚರ್ಮದ
ಚಂದದುಡುಗೆಯನುಟ್ಟು ಬಳಿಕಿನೊ
ಳಂದು ಕಬರಿಯ ಕಟ್ಟುವೆನು ತಾನೆಂದಳಂದುಮುಖಿ ॥ ೪೫

ಮುಡಿಯ ಕಟ್ಟಲೆ ನಾರಿ ಭಾಷೆಯ
ನುಡಿಯು ತನ್ನದು ಬೇಡವೆಂದೆನೆ
ನುಡಿದ ನುಡಿಗಳುಪ್ಪುವೆನೆ ಯಿಾದುಶ್ಶಾಸನನ ಶಿರವ ।
ಕಡೆಯೊದೆದು ತಾ ಕರುಳದಂಡೆಯ
ಮುಡಿವುದೇ ವ್ರತವೆನಗೆ ನಿಮ್ಮಡಿ
ನುಡಿಯುಲಂಘವೆನನಲು ಬಳಿಕಿಂತೆಂದನಾಭೀಮ ॥ ೪೬

ಐಸಲೇ ಯಿಾವ್ರತವು ನಿನ್ನಯ
ಭಾಷೆ ಯೆನ್ನದು ಸತಿಯೆ ಕೇಳ್ ದು
ಶ್ಶಾಸನನ ಕಡೆಗಡಿದು ಶಾಕಿನಿಯರಿಗೆ ರಕುತವನು ।
ಸೂಸುವೆನು ಮಿಗೆ ಸೊಕ್ಕಿ ಕುಣಿದೀ
ದೋಷಿಯನು ನೆಜಿ ಸೀಳಿ ನಿನ್ನಯ
ಕೇಶವನು ಕಟ್ಟಿಸುವೆ ಮುಡಿಸುವೆ ಕರುಳದಂಡೆಗಳ ॥ ೪೭

ತರುಣಿ ದುಶ್ಶಾಸನನ ನೊಜಿನೆ
ತ್ತರಲಿ ನಾದುವೆ ನಿನ್ನ ಮಂಡೆಯ
ಕುರುಳ ಬಾಚುವೆನಿವನ ದಂತದ ಫಣಿಗೆಯಲಿ ಖಳನ ।

ಕರುಳದಂಡೆಯ ಮುಡಿಸಿ ಶಾಕಿನಿ
ಯರನು ಕರೆಯಿಸಿ ನಿನ್ನ ಕಯ್ಯಲಿ
ಧುರದೊಳಗೆ ಬಾಯಿನವ ಕೊಡಿಸುವೆನಬಲೆ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೪೮

ಜನಗಳ ಅನುತಾಪ.

ಸಿಂಗ ಮಿಗೆ ಹಣುಗಿದರೆ ಮದಮಾ
ತಂಗಕದು ಭೀತಿಜವೆ ರೋಷದಿ
ಹಿಂಗಲಾಮಿಷಕೆಂದು ಭಾವಿಸೂಡದು ಪಲಾಯನವೆ ।
ಸಂಗರದೊಳಾಂತದಟರನುಜರ
ನುಂಗುವೀಪಾಂಡವರ ಸೈರಣೆ
ಭಂಗಿಸದೆ ಕುರುಕುಲವನಂತ್ಯದೊಳೆಂದುದಖಿಳಜನ ॥ ೪೯

ಸುರರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

ಕಲಿಗಳತುಳಪರಾಕ್ರಮರು ನಿ
ಶ್ಚಲರು ಸಾಹಸಿಕರು ಸದ್ಧೈವರು
ಕುಲಭರಿತಪಾಲಕರು ಮಹಿಮೋದಾರಪಾಂಡವರು ।
ಲಲನೆಯನು ದುಶ್ಶಾಸನನು ಮುಂ
ದಲೆವಿಡಿದು ಪರಿಭವಿಸೆ ಸೈರಿಸಿ
ದರಕಟಕಟರಿದು ಯೆನುತಿರ್ದುದು ಸುರಸ್ತೋಮ ॥ ೫೦

ಆಗ ನಾನಾವಿಧ ಉತ್ಪಾತಗಳು.

ಅರಸ ಕೇಳಾಶ್ಚರ್ಯವನು ಗಜ
ಪುರದೊಳಗೆ ನೆಲ ಬಾಯ ಬಿಟ್ಟುದು
ಸುರಿದುದರುಣಾಂಬುವಿನ ಮಳೆ ತತ್ಪುರದ ವಳಯದಲಿ ।
ನರಿಗಳವನಿಪನಗ್ನಿಹೋತ್ರದೊ
ಳೊಱಲಿದುವು ಸುಸ್ವರದಲಿ ಹೂಂ
ಕರಿಸುತಿರ್ದುವು ದೇವತಾಪ್ರತಿಮೆಗಳು ನಗರಿಯಲಿ ॥ ೫೧

ಉಗುಳುತಿರ್ದುವು ಕುಳುಗಿಡಿಗಳನು ಕೈ
ದುಗಳು ಪಾರುವೆಪಟ್ಟದಾನೆಗ

ಳೊಗುಮಿಗೆಯು ಕಂಬನಿಗಳಭ್ರದಿ ಧೂಮಕೇತುಗಳು ।
ನೆಗೆಚಿದುವು ಬಿಱುಗಾಳಿ ಗಿರಿಗಳ
ಮಗುಚಿ ಮುಱಿದುವು ದೇವತಾಭವನ
ನಗಳ ಶಿಖರವನಂತವದ್ಭುತವಾಯ್ತು ನಿಮಿಷದಲಿ ॥ ೪೦

ಬಾರಿಸಿತು ದೆಸೆದೆಸೆಗಳಲಿ ಹಾ
ಹಾರವಾವಿರ್ಭಾವ ತೋಳಗಿತು
ತಾರಕೆಗಳಿನಮಂಡಲವ ಝೋಂಪಿಸಿದುದಾರಾಹು ।
ತೋರಣದಲುರಿ ತಳಿತು ರಾಜ
ದ್ವಾರ ಹೊಗೆದುದು ದಿವದಲಂಬರ
ಧಾರಿಣಿಯುಲುತ್ಪಾತ ಬಿಗಿದುದು ಮೊಗೆದುದುತ್ಸವವ [1] ॥ ೪೩

ನಡುಗಿತಿಳೆ ನಡುಹಗಲು ಕತ್ತಲೆ
ಯುಡಿಸಿತಾಕಾಶದಲಿ ಹೆಮ್ಮರ
ನುಡಿದು ಬಿದ್ದುವು ಸಲಿಲ ವೃಕ್ಕಿತು ಕೂಡೆ ತೋಱಿತೊಱೆಯು ।
ಉಡಿದುವೆನಿಬರ ಕೈಯು ಕೈದುಗ
ಳೊಡನೊಡನೆ ಸಿಡಿಲೆಱಗಿತಾಸಭೆ
ನಡುಗಿತಲ್ಲಿಯುವಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿತು ಭೀತಿ ಗರಹೊಡೆದು ॥ ೪೪

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನನ್ನು ಕುರಿತು ಭೀಷ್ಮವಾಕ್ಯ.

ಅಹಹ ಭೂತಕ್ಷೋಭವಿದು ನಿ
ರ್ದಹಿಸದೇ ಕುರುಕುಲವನಕಟಾ
ಮಹಿಳೆಯೊಱಲಿದಳಮರನಿಕರಕೆ ದೈವಕೃತವಿದಲೆ ।
ಕುಹಕಿಮಕ್ಕಳ ಕಂಡು ಮೌನದ
ಲಿಹರೆ ನೀ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಪಾಂಡವ
ಮಹಿಳೆಯುನು ಸಂತೈಸು ನಡೆ ನಡೆ ಯೆಂದನಾಭೀಷ್ಮ ॥ ೪೫

[1] ದದ್ಭುತವ, ಚ

ವಿದುರನ ಮಾತು.

ಇದಕೆ ನಿಸ್ಸಂದೇಹವೈ ವರ
ಸುದತಿಯನು ನೀ ಬೇಡಿಕೊಳು ಯ
ಜ್ಞದಲಿ ಪಾವಕಗುದಿಸಿದೀಪಾಂಚಾಲಿ ಮಾನವಿಯೆ ।
ಇದು ಭವತ್ಸಂತಾನವಿಲಯಾ
ಸ್ಪದ ಕಣಾ ನಡೆ ಪಾಪಿಯೆಂಬಾ
ವಿದುರ ಗೌತಮರೌಕಿದರು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಭೂಪತಿಯ ॥ ೫೬

ಅತಿಮಥನದಲಿ ಮುನ್ನ ದಿವಿಜರ
ಪತಿಗೆ ವಿಷವದು ದೊರೆತವೊಲು ನಿಜ
ಸುತನ ಸರಸದ್ಯೂತ ಕಡೆಯಲಿ ವಿರಸವಾದುದಲ ।
ಹಿತರ ಕುಲಪಾಲಕರ ಸುದತಿಯ
ನತಿಗಳೆದ ಫಲವಾಯ್ತು ದ್ರುಪದನ
ಸುತೆಯ ನೀ ಸಂತೈಸು ನಡೆ ನಡೆ ಯೆಂದನಾವಿದುರ ॥ ೫೭

ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಸಮಾಧಾನ.

ಖೇದ ಮಿಗೆ ಹರಿತಂದು ನೃಪತಿ ತ
ಳೋದರಿಯ ನುಡಿಸಿದನು ಮಗಳೆ ವಿ
ಷಾದವನು ಬಿಡು ಮಾತ ಮನ್ನಿಸು ಮಾವ ನಾ ನಿನಗೆ ।
ಈದುರಾತ್ಮನ ಮಾತ ಬೇಡ ವಿ
ಭೇದವೇ ದುಶ್ಶಳೆಗೆ ನಿನಗೆಂ
ದಾದರಿಸಿ ನುಡಿದನು ವಿಪತ್ತಿನಲಾಮಹಾಸತಿಯ ॥ ೫೮

ದ್ರೌಪದಿಯ ಉತ್ತರ.

ಮಗಳಹೆನು ಸೊಸೆಯಹೆನು ನಿಮ್ಮಯ
ಮಗನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಳಕೂಟದ
ಮಗಳೊ ಸೊಸೆಯೋ ನಾದಿನಿಯೊ ಜನಗಳ್ಳ ನಿಮ್ಮವರ ।

ಅಗಡುಮಾಡಿದ ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳ
ವಿಗಡತನಕಂಜಿದರೊ ದುರಿತದ [1]
ಸೊಗಡಿಗಂಜಿದರೊಪೃಥಾಸುತರೆಂದಳಬುಜಾಕ್ಷಿ [2] ॥ ೫೯

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಬಹುವಿಧದಿಂದ ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನು
ಸಮಾಧಾನ ಪಡಿಸಿದ್ದುದು.

ಧರ್ಮ ನಿಮ್ಮದು ತಾಯೆ ಕಿಲ್ಬಿಷ
ಕರ್ಮವೆಮ್ಮದು ಲೋಕನೆಱಿಯಲು
ನಿರ್ಮಲರು ನೀವ್ ಪಾಪಕಾಶ್ರಯಹೃದಯರಾವ್ ಜಗಕೆ ।
ದುರ್ಮತಿಗಳೆವದಿರ ಕುಚೇಷ್ಟೆಯು
ನಮ್ಮನೀಕ್ಷಿಸಿ ಮಱೆದು ಕಳೆ ಸ
ದ್ಧರ್ಮಗತಿಗಳು ನೀವೆನುತ ತಿಳುಹಿದನು ದ್ರೌಪದಿಯ ॥ ೬೦

ದುರಳರೆನ್ನವದಿರು ದುರಂತಃ
ಕರಣರಾವ್ ದುಶ್ಚೇಷ್ಟೆಯೆಮ್ಮದು
ದುರುಬಿಗರು ದುಷ್ಪುತ್ರರೆಮ್ಮ ಕುಮಾರರಭಿಧಾನ ।
ಕರುಣಿಗಳು ಕಮನೀಯಗುಣಬಂ
ಧುರರು ಶೌರ್ಯಬಲಪ್ರಭಾವೋ
ತ್ಕರರು ನಿನ್ನವರೆಂದು ಗುಣವಲಿ ತಿಳುಹಿದನು ಸತಿಯ ॥ ೬೧

ವರಗಳ ಬೇಡೆಂದು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಅಪ್ಪಣೆ.

ತಾಯೆ ಬೇಡೌ ವರವ ನಾವ
ನ್ಯಾಯದಲಿ ನಿಮ್ಮನು ನಿರರ್ಥಕೆ
ನೋಯಿಸಿದೆವದ ನೆನೆಯದಿರಿ ಸರ್ವಾಪರಾಧವನು ।
ದಾಯಗೆಡೆ ನಿನ್ನವರು ಕೊಲುವರೆ
ಕಾಯಲಾಪವರುಂಟೆ ವರಸ
ತ್ಯಾಯುಧರಲೇ ನೀವೆನುತ ತಿಳುಹಿದನು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ॥ ೬೨

1 ಧರ್ಮದ, ಚ. 2 ಬೆಗಡಿಗಂಜಿದರೊ ಪೃಥಾಸುತರೆಂದಳಿಂದವು ಖ, ಚ.

ವರಗಳನ್ನು ಪಡೆದುದು.

ವರವನೀವೊಡೆ ಮಾನ ಭೂಮಿಾ
ಶ್ವರರ ದಾಸ್ಯವ ಬಿಟ್ಟು ಕಳೆ ಮ
ತ್ತೆರಡನೆಯ ವರವೇನು ವಚಿಸಿಸು ಕೊಟ್ಟೆನೌ ನಿನಗೆ ।
ನರವೃಕೋದರನಕುಲಸಹದೇ
ವರಿಗೆ ಕೊಡಿ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಜರಥ
ತುರಗನಿಕರವನೆಂದೊಡೆಂದನು ಮತ್ತೆ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ॥ ೬೩

ವರವೆರಡು ಸಂದುವು ಮನೋರಥ
ಭರಿತವಾಗಲಿ ಮತ್ತೆ ಬೇಡೆನೆ
ತರುಣಿ ನುಡಿದಳು ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರಕಟಪದ್ಧತಿಯ ।
ವರವು ವೈಶ್ಯಂಗೊಂದು ನರಪತಿ
ಗೆರಡು ನೃಪರಿಗೆ ಮೂರು ಭೂದೇ
ವರಿಗೆ ನಾಲ್ಕಧಿಕಾರವೆಂದಳು ನಗುತ ಪಾಂಚಾಲಿ ॥ ೬೪

ಹಾರಲತಿಶಯತೃಷ್ಣೆ ನಾಶಕೆ
ಕಾರಣವಲೇ ಮೂವ ವರವಿದು
ಭಾರಿಯಾದೊಡೆ ಬೇಡ ಲಘುವನು ಕರುಣಿಸುವುದೆನಲು ।
ಭಾರವಾವುದು ಮಗಳೆ ಕೊಟ್ಟೆನು
ಧಾರಿಣೀಪತಿ ವಿಜಯಮಾಗಲಿ
ವೈರಬಂಧದ ಕಂದುಕುಂದನು ಮರೆದು ಕಳೆಯೆಂದ ॥ ೬೫

ವೈರವಾರೊಳು ಪೂರ್ವತರಸಂ
ಸ್ಕಾರವದು ಸೂಚಿಸಿದೊಡಂಗನೆ
ಮಾರುತನ ಸುತನುಱಿಯ ಬಲ್ಲವು ಕೇಳಿ ವುಱಿದವರು ।
ವಾರಣವ ರಥಹಯುವ ಪತ್ತಿಯ
ಸಾರಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳನಿತ್ತಾ
ನಾರಿಯನು ಪತಿಕರಿಸಿ ಸಂತೈಸಿದನು ಪಾಂಡವರ ॥ ೬೬

ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಕರ್ಣನ ಮಾತು.

ಪೂತುರೇ ಪಾಂಚಾಲಿ ಭುವನ
ಖ್ಯಾತೆಯಾದೆಲೆ ಜಾಗು ನಿನ್ನಯ
ಚೈತಲೆಯ ಮಣಿ ಮಾಱುವೋದುದ ಮತ್ತೆ ಬಿಡಿಸಿದೆಲೆ ।
ಬೀತ ಮರಫಲವಾಯ್ತಲಾ ನಿ
ನ್ನಾತಗಳ ಬಹುಖೇದಜಲಧಿಗೆ
ಸೇತುವಾದೆಲೆ ನೀನೆನುತ ತಲೆದೂಗಿದನು ಕರ್ಣ ॥ ೬೭

ಹೊಕ್ಕಗೂಡಿನ ಹುಲಿಗಳನು ಹೊಱ
ಗಿಕ್ಕಿದೆಯಲೈ ಇಱುಬಿನೊಳು ಬಿ
ದ್ದಿಕ್ಕಲಂಗಳ ಸೇದಿದೆಯಲೈ ಕಣ್ಣಿವರೆಗಳಲಿ [1] ।
ಸೊಕ್ಕಿದುರು ಮಿಾನುಗಳ ಗಂಟಲೊ
ಳಿಕ್ಕಿದಂತಹ ಗಾಳಗಂಟಿನ
ಸಿಕ್ಕಬಿಡಿಸಿದೆ ಗರುವೆ ನೀನೆಂದುಲಿದನಾಕರ್ಣ ॥ ೬೮

ಕರ್ಣನ ಮೇಲೆ ಭೀಮನ ಕೋಪ.

ಘುಡುಘುಡಿಸಿದನು ರೋಷವಹ್ನಿಯ
ವಡಿಯ ಹೊಕ್ಕನು ಬಿಗಿದ ಹುಬ್ಬಿನ
ಬಿಡೆಯ ಭವಣಿಯ ಲಳಿಯ ಲವಣಿಯ ಲೋಚನದ್ವಯದ ।
ಕಡುಮುಳಿಸಿನುಬ್ಬಟೆಯ ಮಾರುತಿ
ಕಡುಹಿನಲಿ ಭುಗಿಭುಗಿಸಿ ಭಾರಿಯ
ಕಿಡಿಗೆದಱಿ ನೋಡಿದನು ಬಾಗಿಲ ಲಾಳವಂಡಿಗೆಯ ॥ ೬೯

ಧರ್ಮರಾಯನ ಸಮಾಧಾನ.

ಹಗೆಗಳೇ ಕೌರವರು ತೆಗೆ ಬಲು
ವಗೆ ಕಣಾ ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮವು [2]
ಸೆಗಳಿಕೆಯ ಸಸಿಯಾಗವೇ ನಿಜಸತ್ಯಭಾಷೆಗಳು ।

---

1 ನೋಯಲೀಯದೆ ಕೆಲಕೆ ತೆಗೆದೆಯಲೈ, ಚ. 2 ಕಾಮಾದಿರಿಪುಗಳು, ಚ.

ಉಗುಳುಗುಳು ಕೋಪವನು ರಾಧೇಯ
ಮಗ ವಿಕಾರಿ ಕರ್ಣ ವೃಕೋದರ
ಜಗಡುಗೊಳಿಸದಿರೆಂದು ನುಡಿದನು ಧರ್ಮನಂದನನು ॥ ೨೦

ಬಾ ವೃಕೋದರ ನಕುಲ ಬಾ ಸಹ
ದೇವ ಬಾರೈ ತಮ್ಮ ಫಲುಗುಣ
ಭೂವರನೆ ನೀವ್ ಬನ್ನಿಯೆನಲವನೀಶನೈತಂದು ।
ಆವುದೈ ಕರ್ತವ್ಯ ನೀವೇ
ದೈವಗುರುಪಿತರೆಂದು ಮಿಗೆ ಸಂ
ಭಾವನೋಕ್ತಿಯಲಾಡಿದನು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಭೂಪತಿಗೆ ॥ ೨೧

ಮಕ್ಕಳೆನಗವರಲ್ಲ ನೀವೇ
ಮಕ್ಕಳೈವರು ಮಗನೆ ನಮ್ಮದು
ಮಕ್ಕಳಾಟಿಕೆಯಾಯ್ತಲಾ ಸೌಬಲನ ದೆಸೆಯಿಂದ ।
ಮಿಕ್ಕು ನೀ ಸೈರಿಸುವುದೆ [1] ಮ್ಮದು
ಬಕ್ಕಡಿಯ ಬೇಳಂಬ ನಿಮ್ಮಲಿ
ಕಕ್ಕುಲಿತೆ ಯಿಲ್ಲೆನುತ ತೆಗೆದಪ್ಪಿದನು ಧರ್ಮಜನ ॥ ೨೨

ಆಗ ಬಹು ವಿಧವಾಗಿ ಪಾಂಡವರನ್ನು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು
ಸಮಾಧಾನ ಪಡಿಸಿದುದು.

ಎನ್ನನೀಕ್ಷಿಸು ಮಗನೆ ತಾಯ್ ನಿಮ
ಗನ್ಯಳೇ ಗಾಂಧಾರಿ ಪಿತನೆಂ
ದೆನ್ನ ಕಾಂಬಿರಿ ವೃದ್ಧನೆಂದು ಗತಾಕ್ಷ ತಾನೆಂದು ।
ಮನ್ನಿಸುವಿರೆಲೆ ಮಕ್ಕಳಿರ ಸಂ
ಪನ್ನಸತ್ಯರು ನೀವು ಕರ್ಮಿಗ
ಳನ್ನವರು ರೋಷಾಭಿಸಂಧಿಯ ಮಱೆದು ಬಿಡಿ ಯೆಂದ ॥ ೨೩

1 ನೀವ್ ಸೈರಿಸಿದರೆ, ಕ. ಖ.

ರೂಢಿಗಗ್ಗದ ರಾಜಸೂಯದ
ಲೂಡಿ ನಿರ್ಜರಕಟಕವನು ಖಯು
ಖೋಡಿಯನು ಬಿಡಿಸಿದೆ ಯೆಲಾ ತ್ರಿದಶರಲಿ ಪಾಂಡುವಿನ ।
ಮಾಡುವೆಯೆಲಾ ಮಗನೆ ತಾನೀ
ಗೂಡ ಬಿಸುಟರೆ ಸುರರ ಸಂಗದೊ
ಳಾಡುವಂತಿರೆ ತನಗೆ ಗತಿ ನೀನಲ್ಲದಾರೆಂದ ॥ ೭೪

ಪಾಲಿಸವನಿಯನೆನ್ನ ಮಕ್ಕಳ
ಖೂಳತನವನು ಮನಕೆ ತಾರದಿ
ರಾಲಿಸದಿರಪರಾಧಿವಾಚಾಳರ ವಚೋಮತವ ।
ಕಾಲದೇಶಾಗಮನ ನಿಗಮದ
ಡಾಳವಱಿದೈಹಿಕಪರತ್ರದ
ಚಾಳಿಯಲಿ ನಡೆ ಕಂದ ಯೆಂದಪ್ಪಿದನು ಧರ್ಮಜನ [1] ॥ ೭೫

ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ತಪ್ಪಿ ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಧರ್ಮರಾಯನ ಉತ್ತರ.

ಸೋತೆವೆಮ್ಮೈವರನು ಜೂಜಿನೊ
ಳೀತಳೋದರಿ ಸಹಿತ ಕೇಳಲೆ
ತಾತ ಪೋಪುದುವುಚಿತವೇ ನೀವ್ ಕಳುಹುವುದು ಮತವೆ ।
ನೀತಿಯಲ್ಲದು ಧರಣಿಯೊಳು ವಿ
ಖ್ಯಾತಿ ಸಲ್ಲದು ಲೋಕ ಮೆಚ್ಚದು
ಮಾತು ಪೊಲವಹುದುಚಿತವಲ್ಲೆಂದವನಿಪತಿ ನುಡಿದ ॥ ೭೬

ಎಲೆ ಮಗನೆ ನಿನಗುಂಟೆ ಪಾತಕ
ಹಟವು ಸತ್ಯವು ಧರ್ಮವೆಂಬಿವು
ಕುಲತಿಲಕ ನೀನಲ್ಲದಾರುಂಟೆಮ್ಮ ವಂಶದಲಿ ।
ಒಲಿದು ಕೇಳುವುದೆಮ್ಮ ಮಾತನು
ತಿಳಿದು ಹೋಹುದು ಪುರಕೆ ನಿಮ್ಮಯ
ಲಲನೆಸಹಿತೆಂದವನಿಪತಿ ತಿಳುಹಿದನು ಧರ್ಮಜನ ॥ ೭೭

1 ವಿಭಾಳಿಸದೆ ನಡೆ ಕಂದ ಯೆಂದನು ಮರಳಿ ತೆಗೆದಪ್ಪಿ, ಚ,

ಪಾಂಡವರಿಗಾಗಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಉಪಚಾರ.

ತರಿಸಿದನು ಮಡಿವರ್ಗದವೊಲಾಂ
ಬರವನಂಬುಜಮುಖಿಗೆ ರತ್ನಾ
ಭರಣವನು ವಿವಿಧಾನುಲೇಪನಚಿತ್ರಸಂಪುಟವ ।
ಅರಸನಿತ್ತನು ವೀಳಯವ [1] ಕ
ರ್ಪೂರದ ತವಲಾಯಿಗಳನಂತಃ [2]
ಪುರ [3] ಕಿವರ ಕಳುಹಿದನು ಗಾಂಧಾರಿಯನು ಕಾಣಿಸಿದ ॥ ೭೮

ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಗಾಂಧಾರಿಯ ಸಮಾಧಾನ.

ನೋಡಲಾಗದು ಮಕ್ಕಳಿರ ಕುಲ
ಗೇಡಿಗಳ ಕಪಟವನು ನಮ್ಮನು
ನೋಡಿ ಮಱೆವುದು ಪಾಂಡುವೆಂದಿಹುದಂಧಭೂಪತಿಯು ।
ನಾಡೆ ನೋಡಲು ತಾಯೆ ಬಾ ಮಗ
ಮಾಡಿದನುಚಿತಶತವನೆಲ್ಲವ
ಮಾಡಿದೆನು ತಾನೆಂದಳಾದ್ರೌಪದಿಗೆ ಗಾಂಧಾರಿ ॥ ೭೯

ಮಱೆದನಾಗಳೆ ವಿಗಡವಿಧಿಯೆ
ಚ್ಚರಿಸಿದೊಡೆ ತದ್ಭಕ್ತಿಮುಖದಲಿ
ಮುಱಿದುದೆಮ್ಮಯ ಪೂರ್ವದುಷ್ಪ್ರಾರಬ್ಧ ಕರ್ಮಫಲ ।
ಹೆರರನೆಂಬುದು ಖೂಳತನವೇ
ನೞಿಯದವರೇ ಪಾಂಡುಸುತರೆಂ
ದುಱುಬೆಯಲಿ ಬಿನ್ನೈಸಿದಳು ಗಾಂಧಾರಿಗಬುಜಮುಖಿ ॥ ೮೦

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಮಾತನ್ನು ನಂಬಿದುದು.

ಸಾಕು ನೇಮವ ಕೊಡಿ ಯೆನುತ ಕುಂ
ತೀಕುಮಾರರು ಬೀೞುಕೊಂಡರು

1 ಅರಸ ನಿತ್ತನು ನೂಕಿದನು, ಕ. ಖ. ಡ. 2 ನಭ್ಯಂ, ಕ. ಜ. ಡ.
3 ತರ, ಕ. ಖ. ಡ.

ನೂಕಿ ಹೊಕ್ಕುದು ದಾಳವಟ್ಟದಲಿವರ ಪರಿವಾರ ।
ತೋಕಿದುವು ಸೀಗುರಿಗಳೆಡಬಲ
ದಾಕೆಯಲಿ ಪಾಂಡವಕುಮಾರಾ
ನೀಕ ಬೆರಸಿತು ಕರಿತುರಗರಥಪಾಯದಳಸಹಿತ ॥ ೮೧

ಕಳೆದೆವೇ ಖಳರೊಡ್ಡಿದಿಱುಬಿನ
ಕುಳಿಗಳನು ಕೈತಪ್ಪಮಾಡದೆ
ಸಲಹಿದೆವು ಸತ್ಯವನು ಸುಜನರ ಕಲೆಗೆ ಸಂದೆವೆಲೆ ।
ಕಳವಳದ ಕಡುಗಡಲೊಳಾೞದೆ
ಸುಳಿದೆವಿತ್ತಲು ಶಿವ ಶಿವಾ ಯದು
ಕುಲಜ ಗದುಗಿನ ವೀರನಾರಾಯಣನ ಕರುಣದಲಿ ॥ ೮೨

ಹದಿನಾರನೆಯ ಸಂಧಿ ಮುಗಿದುದು.

ಹ ದಿ ನೇ ಳ ನೆ ಯ ಸಂ ಧಿ .

ಸೂಚನೆ.

ದ್ಯೂತಮುಖದಲಿ ಸಕಲರಾಜ್ಯವ
ಸೋತು ತನ್ನನುಜಾತಮುನಿಸಂ
ಘಾತಸಹಿತವನೀಶ ವನವಾಸಕ್ಕೆ ಹೊಱವಂಟ ॥

ಪಾಂಡವರು ಈ ವರ್ತಮಾನವನ್ನು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದುದು.

ಕೇಳು ಜನಮೇಜಯ ಧರಿತ್ರೀ
ಪಾಲ ಕುಂತೀನಂದನರು ತ
ಮ್ಮಾಳೊಡನೆ ಹೇೞದರು ಸೌಭದ್ರಾದಿತನಯರಿಗೆ ।
ಬಾಲಿಕೆಯು ಬೇಳಂಬವನು ಜೂ
ಜಾಳಿಗಳ ಜಜ್ಝರತನವನು
ಕೇಳಿ ಬೈದುದು ಸೇನೆ ಖತಿಯಲಿ ಖಳಚತುಷ್ಟಯವ ॥ ೧

ಎತ್ತಿತೀಪಾಳಯವು ನಿಜಪುರ
ದತ್ತ ತಿರುಗಿತು ಜನಜನಿತ ರಾ
ಜೋತ್ತಮನ ಕಡೆಯಾಯ್ತು ಸತ್ಯಕ್ಷಮೆ ಪರಾಕ್ರಮಕೆ ।
ಇತ್ತಲಡು ಪಾಯ್ಬಗೆ ಬಿಸುಗುದಿ
ಕಿತ್ತಡವು ಕಾರ್ಪಣ್ಯ ಕಪಟ ಖ
ಳೋತ್ತಮರ ಹೃದಯದಲಿ ಮೂಡಿತು ನೃಪತಿ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೨

ದುಶ್ಶಾಸನನು ದುರ್ಯೋಧನನ ಮುಂದೆ ಪಾಂಡವರು ತಮ್ಮ ಊರಿಗೆ
ಹೊರಟದ್ದನ್ನು ತಿಳಿಸಿದುದು

ರವಿಯುದಯದಲಿ ಕೌರವೇಂದ್ರನ
ಭವನಕೈತಂದನು ಕುಠಾರರ
ಜವಳಿಯನು ಕರೆಸಿದನು ರಾಧಾಸುತನ ಸೌಬಲನ ।
ಅವನಿಪತಿಗಾಂಧಾರಿಯರು ಪಾಂ
ಡವರ ಮನ್ನಿಸಿ ಕಳುಹಿದರು ತ
ಮ್ಮವನಿಗೈದಿದರೆಂದನಾದುಶ್ಶಾಸನನು ನಗುತ ॥ ೩

ಮುಱಿಮುಱಿದು ಪಟ್ಟಣವ ನೋಡುತ
ನರವೃಕೋದರರೌಡುಗಚ್ಚು ತ
ತಿರುಗಿದರು ಗಡ ಗಾಢಬದ್ಧಭ್ರುಕುಟಿಭೀಷಣರು ।
ಕರಿಯು [1] ಸೊಗಡಿನ ಮೃಗಪತಿಗೆ ವ್ಯೈ
ಹರಿದ ಪಂದಿಗೆ ನೊಂದಹಾವಿಂ
ಗರಸ ವೈಚಾಚಿದೆ ಯೆಲಾ ನೀನೆಂಪನಾಶಕುನಿ ॥ ೪

ಆಗ ಕರ್ಣನ ವಾಕ್ಯ.

ಅವರ ಹೆಂಡಿರ ಮುಂದಲೆಯ ಹಿಡಿ
ದವಗಡವ ಮಾಡಿಸಿದೆ [2] ಪಟ್ಟದ

1 ಕಿಱುಯ, ಕ. ಖ. ಡ. 2 ದೆವು, ಕ. ಖ. ಡ.

ಯುವತಿಯುನು ಸಲೆ ಲಜ್ಜೆಗೆಡಿಸಿದೆ ನಿಮ್ಮ [1] ಲಾಪನಿತ |
ಅವಳ ದೈವ್ರೋದಯದಲ್ಲೈಸಲೆ
ಸವಡಿ ಸೀರೆಯ ಸುತ್ತು ಬಳದುದು
ನಿವಗದಾಗಳ ಮೆಱೆದು ಹಿಂಗಿದುದೆಂದನಾಕರ್ಣ || ೫

ಬೊಪ್ಪನಿತ್ತನು ವರವ ನಮಗದ
ತಪ್ಪಿಸಲು ತೀರುವುದೆ ಭೀಮನ
ದರ್ಪಕರ್ಜುನನುಬ್ಬಟೆಗೆ ಮಾಡಿದೆವು ಮದ್ದುಗಳ |
ತಪ್ಪಿಸಿತಲಾ ದೈವಗತಿ ನ
ಮ್ಮಪ್ಪನೇ ಕೆಡಿಸಿದನು ನಮಗಿ
ನ್ನಪ್ಪುದಾಗಲಿ ಯೆಂದು ನುಡಿದನು ಕೌರವರ ರಾಯ || ೬

ಜಯವಹುದೆ ನಿರ್ವೇದದಲಿ ನಿ
ರ್ಭಯವಹುದೆ ಬಿಸುಸುಯ್ಲಿನಲಿ ನಿ
ರ್ಣಯವಹುದೆ ರಿಪುನೃಪರಿಗಿದು ತಾ ನೀತಿಮಾರ್ಗದಲಿ |

ನಿಮ್ಮ ತಂದೆತಾಯಿಗಳನ್ನು ಮೊದಲು ಸರಿಮಾಡೆಂದು
ಶಕುನಿಯ ಉಪದೇಶ.

ನಿಯತವಿದು ನಿಶ್ಶೇಷ ನಿಮ್ಮ
ನ್ವಯಕೆ ನಿರ್ವಾಹವನು ಗಾಂಧಾ
ರಿಯಲಿ ನಿಮ್ಮಯ್ಯನಲಿ ಬೆಸಗೊಳ್ಳೆಂದನಾಶಕುನಿ || ೭

ಅರಸ ಕೇಳ್ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರಭೂಪತಿ
ಯರಮನೆಗೆ ನಡೆತಂದರೀನಾ
ಲ್ವರು ವಿಷಾದವಿಡಂಬವಿಹ್ವಳಕರಣವೃತ್ತಿಯಲಿ |
ಪರಿವಿಡಿತದಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದರು ಸಹ
ಚರರ ಶೋಧಿಸೆ ಕಡು ರಹಸ್ಯದೊ
ಳರಸಿಯನು ಬರಹೇಳಿದರು ಗಾಂಧಾರಿದೇವಿಯನು || ೮

---

1 ಯುವತಿಯಾಕೆಯ ಭಂಗಪಡಿಸಿದೆ, ಚ.

ತಂದೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ದುರ್ಯೋಧನನ ನಿಷ್ಠುರ ಭಾಷಣಗಳು.

ಅವರ ದಾಸ್ಯವ ಬಿಡಿಸಿ ನಿಜರಾ
ಜ್ಯವನು ಕರುಣಿಸಿ ನೀತಿಯಲಿ ನಿ
ಮ್ಮವರ ಕಳುಹಿದಿರೆಂದು ಕೇಳಿದೆವಾಯ್ತು ಪರಿತೋಷ ।
ಅವರು ನಿಮಗತಿಭಕ್ತರೈ ಬಾಂ
ಧವರಲಾ ಬೞಿಕೇನು ಧರ್ಮ
ಪ್ರವರರಿಗೆ ನೀವೊಲಿದಿರೆಂದನು ಕೌರವರ ರಾಯ ॥ ೯

ನಾವಲೇ ಹೊಱಗವರ ಹೆಂಡಿರ
ಹೇವ ಗೆಡಿಸಿದೆವವರ ಸೋಲಿಸಿ
ಜೀವಮಾತ್ರವನುಳುಹಿ ಸೆಳೆದೆವು ಸಕಲವಸ್ತುಗಳ ।
ನೀವು ಕರುಣಿಸಿದಿರಿ ಕೃಪಾವಿ
ರ್ಭಾವ ಹಿರಿಯರಲುಂಟಲೇ ತ
ಪ್ಪಾವುದೈ ತಪ್ಪಾವುದೆನುತಲ್ಲಾಡಿದನು ಶಿರವ ॥ ೧೦

ತಾಯೆ ನೇಮವೆ ಹಗೆಯ ಕೈಯ್ಯಲಿ
ಸಾಯಲಾರೆವು ಸಾಗರಾಂತ್ಯದ
ರಾಯರಿಲ್ಲವೆ ಹೊಱೆಯಲಾಪೆವು ಬೆಂದಬಸುಱುಗಳ ।
ಕಾಯಿದನು ಕರುಣದಲಿ ತಂದೆ ಸ
ಹಾಯಕರ ಪಾಂಡವರ ಗೂಡಿ ಚಿ
ರಾಯು ಬದುಕಿರಲೆಮ್ಮ ಬಿಡಿ ಯೆಂದೆಱಗಿದನು ಪದಕೆ [1] ॥ ೧೧

ದುರ್ಯೋಧನನ ದೂಷಣ.

ಏಕೆ ಬೆಸಗೊಳ್ಳಲೆಗೆ ಸುಡಲವಿ
ವೇಕವಿಷಮಗ್ರಹವಿಕಾರ
ವ್ಯಾಕರಣದುರ್ಲಲಿತನಿಷ್ಫಲವಿಪ್ರಲಾಪ ವಿದು ।

1 ರಾಯು ಬದುಕಿರಲೆಮ್ಮ*ಕಳುಹೆಂದೆಱಗಿದನು ಪದಕೆ, ಚ.

ಈಕುಲವನೀಪುರವ ನೀಲ
ಕ್ಷ್ಮೀಕರವ ನೀಜನವ ನೀವಿಭ
ವಾಕ್ಕೃತಿಯನಂಬುಧಿಯೊಳದ್ದುವ ನಿನ್ನ ಮಗನೆಂದ ॥ ೧೨

ಪಾಂಡವರ ಗುಣಕಥನ.

ಸರಿಹಸುಗೆಯಿಂದರ್ಧರಾಜ್ಯದ
ಸಿರಿಗೆ ಯೋಗ್ಯರು ಬಾಹುಸತ್ವಕೆ
ಸುರರು ಸರಿಯಿಲ್ಲಕಟ ಪಾಡೇ ಮನುಜಜಂತುಗಳು ।
ಚರಿತವೆಂಬೊಡೆ ಋಷಿಗಳಿಗೆ ಗೋ
ಚರಿಸದವರಾಚರಣೆ ನಿಮಗಿಂ
ತರಿವಿನಾಶನಸಿದ್ಧಿಯೆಂದನು ಸುಯ್ದು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ॥ ೧೩

ದುರ್ಯೋಧನನು ಕೋಪದಿಂದ ಹೊರಡುವಿಕೆ.

ಬೇಹವರು ಸಮರಾಜ್ಯದಲಿ ಸಂ
ದೇಹವೇ ಮೇಲವರು ಸತ್ವದ
ಸಾಹಸದ ಸತ್ಯದ ಸದಾಚಾರದ ನಿವಾಸರಲೈ ।
ಸ್ನೇಹಿತರು ನಿಮಗವರ ಮೇಲವ
ಗಾಹಿಸದೆ ಯನ್ಯಾಯದಲಿ ಸ
ದ್ರೋಹರಾವೆಮಗಿನ್ನು ನೇಮವೆ ಯೆನುತ ಹೊಱವಂಟ ॥ ೧೪

ತಂದೆಯು ಮಗನನ್ನು ಪುನಃ ಕರೆಕಳಿಹಿಸುವಿಕೆ.

ಕಲಕಿತರಸನ ಕರಣಕಂಗಳ
ಕುಳಿಗಳಲಿ ನೀರೊಱೆತವಕಟಕ
ಟಲೆಗೆ ಕರೆಯಾ ಪಾಪಿಕುರುವಂಶಾಂತಕನನೆನಲು ।
ಸೆಳೆದು ತಂದರು ಕರ್ಣಶಕುನಿಗ
ಳಱಲಿಗನ ತೆಗೆದಪ್ಪಿದನು ಕುರು
ತಿಲಕ ನೀನುೞಿದೊಡಲ ಹೊರೆವೆನೆ ಯೆಂದನಂಧನೃಪ ॥ ೧೫

ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು ಕುರಿತು ಸಮಾಧಾನ.

ಏನ ಮಾಡುವುದವರ ಕೆಡಿಸುವೊ
ಡೇನುಪಾಯವ ಕಂಡೆ ದೈವ
ಧ್ಯಾನನಿಷ್ಠರ ಮುಳಿವುದರಿದನ್ಯಾಯಮಾರ್ಗದಲಿ |
ಏನು ನಿನ್ನಭಿಮತವು ನಿನ್ನೊಳ
ಗಾನು ಹೊಱಗೇ ಕಂದ ನುಡಿ ದು
ಮ್ಮಾನ ಬೇಡೆನ್ನಾಣೆನುತ ಸಂತೈಸಿದನು ಮಗನ || ೧೬

ಪಾಂಡವರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ದುರ್ಯೋಧನನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

ನೊಂದವರವರಗ್ಗಳಿಸಿ ಹೃದಯದೊ
ಳೊಂದಿ ಬೆರಸರು ತೆರಹು ಮರಹಿನೊ
ಳಂದಗೆಡಿಸಿದೊಡಲ್ಲದುಳಿಹರು ನಿನ್ನ ಸಂತತಿಯ |
ಬಂದು ಸತ್ತಿಗೆ ನಮ್ಮದಿಲ್ಲಿಗೆ
ನಿಂದುದೆನಿಸಲಿ ನಾವು ನಿಲಲವ
ರೊಂದು ಸತ್ತಿಗೆಯಾಗಿ ಸಲಹಲಿ ನಿಖಿಳರಾಜ್ಯವನು || ೧೭

ಹುದುವ ಸೈರಿಸಿ ಬಳಸಿದರು ದ್ರೌ
ಪದಿಯನವರೈವರು ಧರಿತ್ರಿಯ
ಹುದುವ ಸೈರಿಸಲಾರೆನವರೊಡನಿಂದುಮೊದಲಾಗಿ |
ಒದೆದು ಕಳೆ ನಮ್ಮನಿಬರನು ನೇ
ಹದಲಿ ಸಲಹೈವರನು ನೀನಿಂ
ದೊದೆವುದೈವರ ನಮ್ಮ ಹಿಡಿ ಬೇಱಿಲ್ಲ ಮತವೆಂದ || ೧೮

ಅನಿಲಜನ ಬಾಯ್ಬಡಿಕತನವ
ರ್ಜುನನ ಬಿಱುಬೊಬ್ಬಾಟ ಸಹದೇ
ವನ ಸಗರ್ವದ ಮಾತು ನೈಯ್ಯಿಕ್ಕುವುದೆ ಬೞಿಕಿನಲಿ |

ಮನೆವೊಗವ ಕಾಣಿಸದೆ ಘನಕಾ
ನನದೊಳಗೆ ಸುಳಿವಂತೆ ಮಂತ್ರವ
ನೆನದೆನಿದು ನಿಮ್ಮಡಿಯ ಚಿತ್ತಕೆ ಬಹೊಡೆ ಬೆಸಸೆಂದ ‖ ೧೯

ಅದಕ್ಕೆ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಅಂಗೀಕಾರ.

ಮರುಳು ಮಗನೈ ಶಿವ ಶಿವಾ ಮನ
ಬಙಡನೇ ತಾನಕಟ ನಿಮ್ಮೈ
ಶ್ವರಿಯ ಹಗೆ ದಾಯಾದ್ಯರುಗಳಭ್ಯುದಯದಲಿ ಸೊಗಸೆ ।
ದುರುಳರವದಿರು ದೈವಮುಖದೆ
ಚ ರಿಕೆ ಘನ ಕೆಡರೆಂದು ಮೋ
ಗರೆ ಕೊರೆಮನದ ಸೂಸಕದ ನೇಹವ ನಟಿಸುತಿಹೆ ಯೆಂದ ‖ ೨೦

ಪಾಂಡವರನ್ನು ಕರೆಸಿಕೊಡೆಂದು ಮಗನು ಕೇಳಿದುದು.

ಕರೆಸಿಕೊಡಿ ನೀವಿಲ್ಲಿಗವರೈ
ವರನು ಜೂಜಿನೊಳೊಂದು ಹಲಗೆಯ
ಲರಸ ಚಿತ್ತೈಸಲದು ಹನ್ನೆರಡಬುದ ವಿಪಿನದಲಿ ।
ವರುಷವೊಂದಜ್ಞಾತವದರೊಳ
ಗಱಿದೆವಾದೊಡೆ ಮತ್ತೆ ಬನದಲಿ [1]
ವರುಷಹದಿಮೂಱಕ್ಕೆ ಕೊಡುವುದು [2] ಮತ್ತೆ ವೀಳೆಯವ ‖ ೨೧

ಧರೆಯ ಗೆಲಿದರೆ ಭೀಮಫಲುಗುಣ
ರುರುವಣಿಸುವರು ಭೀಷ್ಮವಿದುರರು
ಗುರುಕೃಪರು ಸ್ಥೈರಿಸರು ದಟ್ಟಿಸಿ ಮರಳಿ ಕೊಡಿಸುವರು ।
ವರುಷಸಂಖ್ಯೆಯಲವರ ಸತ್ಯದ
ಭರದಲವನಿಯ ಕೊಂಬುದಿದು ತಾ
ಪರಮಮಂತ್ರವಿದೆಂದು ನುಡಿದರು ಖಳಚತುಷ್ಟಯವು ‖ ೨೨

---

1 ಮರಳಿ ವಿಪಿನಕ್ಕೆ, ಚ.   2 ಹನ್ನೆರಡಕ್ಕೆ ಕೊಡುವೆವು, ಚ.

ಅಹುದು ಮಂತ್ರವಿದೆಂದು ಚಿತ್ತಕೆ
ಬಹೊಡೆ ಕಳುಹಿ ಮನುಷ್ಯರನು ಕರೆ
ಸಹಿತರನು ವಿದುರಾದಿಗಳ ಕೊಂಡೆಯಕೆ ಕಿವಿಗೊಡದೆ ।
ಕುಹಕವುಂಟೇ ನಮ್ಮ ಕಳುಹುವು
ದಹ ಮತವ ಬೆಸಸೆನಲು ನಿಮ್ಮೊಳು
ಕುಹಕ ವುಂಟೇ ಮಗನೆ ಕರೆಸುವೆನೀಗ ಪಾಂಡವರ ॥ ೨೩

ಅವರನ್ನು ಪ್ರಾತಿಕಾಮಿಕನಿಂದ ಕರೆಸುವುದು.

ಪ್ರಾತಿಕಾಮಿಕ ಬಾ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ
ಭೂತಳೇಶನ ಕರೆದು ತಾರೈ
ತಾತ ಕರೆಸಿದನೆಂಬುದಿಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥದಲ್ಲಿರಲಿ ।
ಪ್ರೀತಿಪೂರ್ವಕವಲ್ಲದಿಲ್ಲಿ ವಿ
ಘಾತಿಯಿಲ್ಲೆಂದುಚಿತವಚನದೊ
ಳಾತಗಳ ಕರೆ ಯೆಂದು ಬೆಸಸಿದನವಗೆ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ [1] ೨೪

ಅದಕ್ಕೆ ಭೀಷ್ಮಾದಿಗಳ ಅನುತಾಪ.

ಕೇಳಿದರು ಭೀಷ್ಮಾದಿಗಳು ಬರ
ಹೇಳಿದುದ ಪಾಂಡವರನಕಟಾ
ಹೇಳಿದರೆ ಕೌರವರ ಸೂರ್ವರನಂತಕಾಲಯಕೆ ।
ಹೇಳಿಗೆಯು ಹೇಳಿದನೆ ಹಾವಿನ
ಮೇಲುಮುಚ ಳ ಮುಚ್ಚಿಯುಚೆಂದಿದ
ಕೇಳಿದೆವೆ ಕೌತುಕವನೆಂದರು ಕುದಿದು ತಮ್ಮೊಳಗೆ ॥ ೨೫

ಉಚುವ ಮಕ್ಕಳನಿಕ್ಕಿ ಸಾಧಿಸು
ವಚಕೆಯಾವುದು ಹೇಳಲಾಗದೆ
ಕುಚ್ಚಿಗಳೇ ನಿನ್ನವರು ಬಲಿ ಯಿದು ಮೇಲೆ ವಿಧಿಯೆನುತ [2] ।

---

1 ನೊಡಗೊಂಡು ಬಾ ಹೋಗೆಂದನಂಧನೃಪ, ಚ.

2 ಬಲ್ಲರೇ ಮೇಲಣಾಪಜಯುವ, ಚ,

ಮಱುಗುವಳು ಗಾಂಧಾರಿ ಮಕ್ಕಳ
ಹಱಿವ ಕಂಡರೆ ಮೇಲೆ ನಿನಗೇ
ನಱಿಯಬಾರದೆ ಮರುಳೆ ಯೆಂದಱಿಲಿದನು ಕಲಿಭೀಷ್ಮ ॥ ೨೬

ಕೊಂಬುದೇ ಖಳಜನಕೆ ಸಾಧುಗ
ಳೆಂಬ ಮಾತು ವಿಧಾತೃಕಲ್ಪಿತ
ವೆಂಬ ವಿಷದುಬ್ಬಟೆಗೆ ಗಾರುಡವೇನ ಮಾಡುವುದು ।
ತುಂಬುವುದು ಬತ್ತುವುದು ಕಾಲನ [1]
ಡೊಂಬಿದಾರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯ ನಾವೇ
ನೆಂಬೆವಿದಕೆಂದಱಿಲಿದರು ಭೀಷ್ಮಾದಿಸಜ್ಜನರು ॥ ೨೭

ಇವರ ವಂಚಿಸಿ ರಜನಿಮಧ್ಯದೊ
ಳಿವನ ಕಳುಹಿದೊಡಾತನೈತಂ
ದಿವರ ಪಾಳಯದೊಳಗೆ ಹೊಕ್ಕನು ಹಲವುಪಯಣದಲಿ ।
ಅವನಿಪತಿ ಮಱುದಿವಸ ಬೀಡೆ
ತ್ತುವ ನಿಧಾನವನಱಿದು ರಾಯನ
ಭವನಿಕೆಯ ಹೊಱಬಾಹೆಯಲಿ ದಂಡಿಗೆಯನವನೀಶ ॥ ೨೮

ಕರೆದು ಹೇಳಿದನಾಗ ಪಡಿಹಾ
ರರಿಗೆ ತಾನೇ ಪ್ರಾತಿಕಾಮಿಕ
ನರಸ ಕಳುಹಲು ಬಂದೆನಗ್ಗದ ರಾಜಕಾರಿಯಕೆ ।
ಧರಣಿಪಾಲಂಗಱುಹಿ ಯೆನೆ ನೃಪ
ವರಗೆ ಬಿನ್ನಹಮಾಡೆ ಕರೆಸಿದೊ
ಡಿರದೆ ಹೊಕ್ಕನು ದೂತನಂದಾರಾಯನೋಲಗವ ॥ ೨೯

ದೂತ ಬಂದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಹೇಳಿದುದು.

ವರುಶನವನಿತ್ತವನಿಪಾಲನ
ಚರಣದಲಿ ಮೈಯಿಕ್ಕಿ ನಿಂದನು

1 ಬಿತ್ತುವುದು, ಚ.

ನರವೃಕೋದರನಕುಲಸಹದೇವರಿಗೆ ಕೈಮುಗಿದು ।
ಧರಣಿಪನ ಮೊಗಸನ್ನೆಯಲಿ ಕು
ಳ್ಳಿರಲಿದೇನ್ನೆ ಪ್ರಾತಿಕಾಮಿಕ
ಬರವು ಬೇಗದೊಳಾಯ್ತೆನುತ ಬಸಗೊಂಡನಾಭೀಮ ॥ ೨೦

ಬರವು ಬೇಱೇನೊಡೆಯರಟ್ಟಿದ
ರರಸನಲ್ಲಿಗೆ ಮುನ್ನ ಜೂಜಿನೊ
ಳೊರಸೊರಸು ಮಿಗೆ ಮಸೆದುದಿತ್ತಂಡಕ್ಕೆ ಮನಮುಸಿಸು ।
ಹರದು ಹೋಯ್ತುದು ಹೃದಯಶುದ್ಧಿಯೊ
ಳೆರಡರಸುಗಳು ಜೂಜನಾಡಲಿ
ಮರಳಿ ಬಿಜಯಂಗೈವುದೆಂದಟ್ಟಿದನು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ॥ ೨೧

ಭೀಮನ ಆಕ್ಷೇಪವಾಕ್ಯ.

ಮರಳಿ ಕರೆಸುವುದೆಂದು ಕಂಬಿಸಿ
ವೆರಸಿ ಕುರುಪತಿಪಿತನ ಚಿತ್ತವ
ಕರಗಿಸಿದನೋ ಮೇಣು ತಾ ಕರೆಸಿದಳೊ ಗಾಂಧಾರಿ ।
ಕರೆಸುವವದಿರು ಭಂಡರೋ ಮೇಣ್
ಮರಳಿ ಹೋಹರು ಭಂಡರೋ ಸಿ
ನಱಿವುದೇನ್ನೆ ಪ್ರಾತಿಕಾಮಿಕಯೆಂದನಾಭೀಮ ॥ ೨೨

ಸಮಾಧಾನದ ನುಡಿಗಳು.

ಬೊಪ್ಪನವರಟ್ಟಿದರೆ ಹರ ಹರ
ತಪ್ಪ ನೆನೆವರೆ ಭೀಮ ಸೈರಿಸು
ತಪ್ಪನಾಡಿದೆ ನಮಗೆ ಮುನಿವಳೆ ತಾಯಿಗಾಂಧಾರಿ ।
ತಪ್ಪದೊಮ್ಮೆಗೆ ಪಾಂಡುಕುಂತಿಗೆ
ಮುಪ್ಪಿನಲಿ ಮರುಳಾಟವಾಗಲಿ
ತಪ್ಪುವನೆ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನೆಂದನು ನಗುತ ಯಮಸೂನು ॥ ೨೩

ಖಳರು ಮೊದಲಲಿ ಕೌರವರು ಕಲಿ
ಮೊಳೆಯನಂಕುರಿಸುವ ಕುವಿದ್ಯಾ
ಕಲಿತಮಾಯುರು ಕರ್ಣಶಕುನಿಗಳವರ ಸಂಗದಲಿ |
* ಹೊಳವನಡೆಯುವನೆಡಹುವನು ನಿ
ರ್ಮಳನಹನ ನಿಜಪಿತನ ದೋಷವ
ಕಳೆದು ನಿಜಭಾವದಲಿ ಭಜಿಸುವುದೆ ಮತವೆಂದ || ೩೪

ಆಗ ಜನಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

ನೆನಹಿನಭಿಮತವಲ್ಲ ದುರ್ಯೋ
ಧನನ ದುಷ್ಟರ ಕರ್ಮಗತಿಯಿದು [1]
ಜನಪತಿಯ ವಶವಲ್ಲ ಗಾಂಧಾರಿಗೆಯುಲಂಘ್ಯವಿದು |
ಅನುನಯದ ಹೊತ್ತಲ್ಲ ನೀವ್ ಹ
ಸ್ತಿನಪುರವ ಹೊಕ್ಕಾಗಳೇ ಕಾ
ನನಕೆ ಗಮಿಸುವಿದೆಂದರಾಧೌಮ್ಯಾದಿಮಂತ್ರಿಗಳು || ೩೫

ಕರೆಯೆ ಕಾದುವುದಾಡುವುದು ಸಂ
ಗರಕೆ ಜೂಜಿಂಗಿದು ಮಹೀಶರ
ಪರಮಧರ್ಮವಲೇ ನಿಧಾನಿಸೆ ವೈದಿಕಾಂಗದಲಿ |
ಗುರುವಲಾ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಾತನು
ಕರೆಸಿದಲ್ಲಿ ವಿಘಾತಿ ಬಹುದೇ
ಬರಲಿ ಸೈರಿಸಬಲ್ಲೆನೆಂದನು ಧರ್ಮಸುತ ನಗುತ || ೩೬

ಜನಕನಾಜ್ಞೆಯ ಮೀರಿ ಬಟಿಸುವು
ದನುಚಿತವು ನಮಗಿನ್ನು ಭೀಮಾ

---

* ತಿಳಿದು ನಡೆವವನಲ್ಲವಿದು ನಿ
ರ್ಮಲದ ನೀತಿಗೆ ಸಲ್ಲ ನಿಜಪಿತ
ನೊಳಗು ನಿರ್ಮಲವಿಲ್ಲವೆಂದನು ನಗುತ ಕಲಿಭೀಮ, ಡ. |

1 ಸಾಬಲಕರ್ಣರಭಿಮತ,

ರ್ಜುನನಕುಲಸಹದೇವರಭಿಮತವೆಮ್ಮ ಮತವೆನಲು ।
ಮನವೊದಲು ಕರಣಂಗಳಾತ್ಮಂ
ಗನುಚರರೊ ಬಾಧಕರೊ ನಿಮ್ಮಯ
ಮನಕೆ ಸಲ್ಲಂತಾಗಲೆಂದರು ಪವನಜಾದಿಗಳು ॥　　೩೭

ಮರಳಿ ಪಾಳೆಯ ಬಿಡಲಿ ಚರರನು [1]
ಕರೆದು ಹೇಳೆಂದವನಿಪತಿ ಗಜ
ಪುರಿಗೆ ತಿರುಗಿದನಖಿಯನೇ ಕೌರವರ ಕೃತ್ರಿಮವ ।
ಕೊರಳಲಿಕ್ಕಿದ ವಿಧಿಯ ಕಣ್ಣಿಯ
ಹುರಿ ಬಲುಹಲೇ ಧರ್ಮಸುತನೊಡೆ
ಮುಖಿಚಲಾಪನೇ ಕೇಳು ಜನಮೇಜಯ ಮಹೀಪಾಲ ॥　　೩೮

ಸುತರು ಸಚಿವರು ಮಂತ್ರಿಗಳು ನಿಜ
ಸತಿಯರಾಪ್ತರು ಬಂಧುಗಳು ಭೂ
ಪತಿಗಳನುಜರು ಬುಧರು ಚಾತುರ್ಬಲದ ನಾಯಕರು ।
ಮತವು ಮರಳುವುದಲ್ಲ ಧರಣೀ
ಪತಿಗೆ ದುಸ್ತರ ಕರ್ಮಗತಿ ಸಂ
ಮತವಲೇ ನಮಗಿನ್ನೇನೆನುತ ನಡೆದುದು ಜನಸ್ತೋಮ ॥　　೩೯

ಪಾಂಡವರು ಹಸ್ತಿನಾಪುರಕ್ಕೆ ಬಂದುದು

ಭರದ ಪಯಣವಲಿವರು ಹಸ್ತಿನ
ಪುರದ ಹೊಬಬಾಹೆಯಲಿ ಬಿಟ್ಟರು
ಪರಿರಚಿತಗಜತುರಗಶಾಲೆಯ ವಿಪುಳವೀಧಿಯಲಿ ।
ಬಿಱಿಯೆ ನೆಲನಳ್ಳಿಱಿವ ವಾದ್ಯದ
ವೊಱೆವ ಭೇರಿಯ ಜಡಿವ ಕಹಳ
ಸ್ವರದ ಕಳಕಳ ಜಱಿದುದಬುಜಭವಾಂಡಖರ್ಪರವ ॥　　೪೦

---

1 ಶಿಷ್ಟರ, ಚ.

ಪುರಪ್ರವೇಶ.

ಏನಿದದ್ಭುತರಭಸ ವಿದಲೇ
ಮಾನನಿಧಿಗಳು ಮರಳಿ ಕುಂತೀ
ಸೂನುಗಳ ಬಲ ಬಂದು ಬಿಟ್ಟದು ಪುರದ ಬಾಹೆಯಲಿ ।
ಏನು ಕೌರವರೊಡನೆ ಶರಸಂ
ಧಾನವ್ರೋ ವಿನಯಾನುಗುಣಸಂ
ಧಾನವ್ರೋ ತಾನೇನುತ ಗಜಬಜಿಸಿದುದು ಗಜನಗರ ॥ ೪೧

ಪುರವ ಹೊಕ್ಕನು ನೃಪತಿ ಪರಿವ್ರುತ
ಪರಿಜನದಲಾರಾಜಬೀದಿಯು
ನೆರವಿ ನೆರವಿಯು ಜನದ ಪುನರಾಗಮನವಿಸ್ಮಯುವ ।
ಪರಿಣತಸ್ತ್ರೀಬಾಲವೃದ್ಧರ
ವಿರಸವಚನವನಾಲಿಸುತ ನೃಪ
ನರಮನೆಗೆ ಬಂದೆಱಗಿದನು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಂಘ್ರಿಯಲಿ ॥ ೪೨

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಕ್ಷೇಮಾಲಿಂಗನಾದಿಗಳು.

ಅರಸ ತೆಗೆದಪ್ಪಿದನು ಭೂಪತಿ
ಹರುಷದಲಿ ಧರ್ಮಜನ ಭೀಮನ
ನುರುತರಪ್ರೇಮದಲಿ ಮನ್ನಿಸಿ ಫಲುಗುಣಾದಿಗಳ ।
ಅರಸಿಯರ ಸುಕುಮಾರಕರನಾ
ದರಿಸಿ ಮಧುರರಸೋಕ್ತಿಯಲಿ ವಿ
ತ್ತರದ ನುಡಿಗಳ ನುಡಿದು ಮಗುಳಿಂತೆಂದ ನಸುನಗುತ ॥ ೪೩

ಸೋಲದಲಿ ಮನ ನೊಂದು ಹೋದುದು
ಹೋಲದೆಮ್ಮಭಿಮತಕೆ ನಿಮ್ಮೊಳು
ಮೇಳದಿಂದೊಂದಾಗಿ ಮಜ್ಜನಭೋಜನಾದಿಗಳ ।
ಲೀಲೆಯಲಿ ಮಾಡುವುದು ಸದ್ಭ್ಯೋ
ತಾಳಿಯಲಿ ರಮಿಸುವುದು ಮನದ ವಿ
ಟ್ಠಾಳವಿಲ್ಲದೆ ಬದುಕಿ ನಿಮ್ಮೊಳಗೆಂದನಂಧನೃಪ ॥ ೪೪

ಮೃದುವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಧರ್ಮರಾಯನಿಗೆ ದ್ಯೂತದಲ್ಲಿ
ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುವಿಕೆ.

ಕೃತಕವಿಲ್ಲದೆ ಬಂದೆ ನೀನೀ
ವ್ಯತಿಕರಕೆ ಮನ ಬಹೊಡೆ ಸುಖರಸಂ
ಗತಸುಹೃದ್ದ್ಯೂತದಲಿ ರಮಿಸೈ ಮಗನೆ ನೀನೆನುತ ।
ಸುತತನದ ಸಾಹಾರ್ದಸಂಭಾ
ವಿತದ ಹೊಲಬಾಹೆಯಲಿ ಧರಣೀ
ಪತಿಯನುಪಚರಿಸಿದನು ಚದುರಿಗತನದಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ॥ ೪೫

ಸರ್ವಲೋಕವಿನಾಶಕರವೀ
ಗುರ್ವಣೆಯು ದೈವಾಭಿಪಾಕಕೆ
ದರ್ವಿಯಾದುದು ಧರ್ಮಪುತ್ರನ ಬುದ್ಧಿವಿಸ್ತಾರ ।
ಸರ್ವಜನವೊಂದೆಸೆ ಯುಧಿಷ್ಠಿರ
ನೊರ್ವನೊಂದೆಸೆ ಶಕುನಿಕೌರವ
ರಿರ್ವರೊಂದೆಸೆ ಮಿಕ್ಕರಿಗೆ ಮತವಿಲ್ಲ ಜೂಜಿನಲಿ [1] ॥ ೪೬

ಧರ್ಮರಾಯನು ದ್ಯೂತವನ್ನೊಪ್ಪಿದುದು.

ಅಕಟಕಟ ಧರ್ಮಜನ ಬುದ್ಧಿ
ಪ್ರಕರವೀತೆರನಾಯ್ತು ತನ್ನೊಳ
ದಕುಟಿಲತ್ವವೆ ಬಲ್ಲನವರಭಿಮತವ ತಾನರಿಯ ।
ಯುಕುತಿ ತೋಱದೆ ಮತ್ತೆ ಜೂಜಿನ
ವಿಕಳತನಕೆಡೆಗೊಂಡು ಕೌರವ
ಶಕುನಿಗಳ ದುರ್ನೀತಿಗೊಳಗಾದನು ಮಹೀಪಾಲ ॥ ೪೭

ಬಂದು ಕುಳ್ಳಿರ್ದನು ಸಭಾಸದ
ವೃಂದ ನೆಱೆದುದು ಮತ್ತೆ ಜೂಜಿನ
ದಂದುಗದ ದುರ್ವ್ಯಸನ ಮುಸುಕಿತು ಧರ್ಮಜನ ಮತಿಯ ।

1 ಜೂಜಿನಭಿಮತವರಸ ಕೇಳೆಂದ, ಚ.

ತಂದು ಮಣಿಮಯ ಸಾರಿಹಲಗೆಯ
ನಂದು ಮೋಹರಿಸಿದರು ಜೂಜಿಂ
ಗಿಂದುಕುಲದವನೀಶನನುವಾದನು ಸರಾಗದಲಿ ॥ ೪೮

ಎಲ್ಲನಿತು ಖಯಖೋಡಿ ಚಿತ್ತದೊ
ಳಿಲ್ಲ ನಿಜಪಾಂಡಿತ್ಯಪರಿಣತಿ
ಬಿಲ್ಲ ಬಿಸುಟುದು ಕೆದಱಿ ಹೋಯ್ತು ವಿವೇಕವಿಜ್ಞಾನ ।
ಖುಲ್ಲರೊಡನೆಯೆ ಕೇಳ ಮೇಳದ
ಭುಲ್ಲವಣೆ ಮೆಂಟಣಿಸೆ ಪುರಜನ
ವೆಲ್ಲ ಮಱುಗಿತು ಧರ್ಮಜನ ಮಱುಜೂಜಿನುಬ್ಬಟಕೆ ॥ ೪೯

ತೆಗೆದು ಸಾರಿಯ ಹೂಡಿ ಹಾಸಂ
ಗಿಗಳ ಹೊಸೆದನು ಶಕುನಿ ಧರ್ಮಜ
ಹೊಗಱು ಹೊಣೆಯನು ನುಡಿವುದೊಡ್ಡವನಿದು ವಿನೋದವಲೆ ।
ಬಗೆವುದೊಂದೇ ಹಲಗೆ ಮೇಲಣ
ಮುಗುಣ ಸಲ್ಲದು ಜೂಜುಗಾಱಱ
ವಿಗಡತನವಲ್ಲೆನುತ ನೃಪತಿಗೆ ಸೂಸಿದನು ನಗೆಯ ॥ ೫೦

ಲಲಿತರಾಗದಲಗಿದ ಗೋರಿಯ
ಬಲುಗುಡಿಯ ಮೃಗದಂತೆ ವಿಷಯದ
ಕುಳಿಯೊಳಗೆ ಕಾಲ್ದೊಡಕಿ ಬಿದ್ದ ಸುಯೋಗಿಯಂದದಲಿ ।
ಕಲಿತವಿಕಳಾವೇಶದಲಿ ವಿ
ಹ್ವಲಿತವಿವಿಧಶ್ರೋತ್ರನಯನಸಂ
ವಲಿತನೆಂದನು ಶಕುನಿ ನೀ ನುಡಿಯೊಡ್ಡವೇನೆನುತ ॥ ೫೧

ಪಣನಿರ್ಣಯ.

ಧರಣಿಪತಿ ಕೇಳ್ ನಿನ್ನ ಧಾರಿಣಿ
ಕುರುಪತಿಯ ನೆಲನೊಡ್ಡವಿಂತೀ
ಯೆರಡು ತಂಡದೊಳಾರು ಸೋತರು ಸೋತ ಭೂಪತಿಗೆ ।

ವರುಷಹನ್ನೆರಡರಲಿ ಬನದೊಳ
ಗಿರವು ಮೇಲಜ್ಞಾತವೊಂದೇ
ವರುಷ ಹದಿಮೂಱಱಾಗೆ [1] ಹೋಗುವುದು ತಪ್ಪಿ ಪಟ್ಟಣವ ॥ ೫೨

ಮಱೆಯೊಳಿಹುದಜ್ಞಾತವಾಸದೊ
ಳಱಿದರಾದೊಡೆ ಮತ್ತೆ ಬನದಲಿ
ಚರಿಸುವುದು ಹನ್ನೆರಡುವರುಷವು ಸತ್ಯ ಭಾಷೆ ಯಿದು ।
ಮುಱಿದು ತಪ್ಪಿದನೃಪನನೀಶ್ವರ
ನಱಿವನೈ ಸಲೆ ರಾಜಧರ್ಮವ
ಮೆಱೆವರಾಡುವುದೊಡ್ಡವೀ ಪರಿಯೆಂದನಾಶಕುನಿ ॥ ೫೩

ಅಂಜುವೊಡೆ ನಿಲು ಜೂಜುಗಾಱಿಕೆ
ಭಂಜವಣೆಗೊಳಗಹರೆ ಬಾ ನೃಪ
ರಂಜಲಿಸಿ ಬಿಡಬಹುದೆ ಪರಮದ್ಯೂತರಸಸುಧೆಯ ।
ರಂಜಕರು ನಾವೆಲ್ಲ ಜೂಜಿಗೆ
ಕಂಜಭವ ತಾನೆನ್ನೊಡನೆ ಕೆಲ
ರಂಜದಿಹರಾರೆಂದು ಗರ್ವವ ಸೂಸಿದನು ಶಕುನಿ ॥ ೫೪

ಉಗ್ರಭಾಷೆಯಿದೇಕೆ ಶಿವ ಶಿವ
ವಿಗ್ರಹಪ್ರತಿಮುಖದ ವಿಷವಾ
ವಗ್ರಹದಲಿದು ಬೆಂದು ಹೋಗದೆ ಭರತಸಂತಾನ ।
ನಿಗ್ರಹಿಸಲೇಕಕಟ ಕುರುಕುಲ
ದಗ್ರಿಯನನೆಂಬಖಿಳಸಚಿವರು [2]
ದಗ್ರಚರಿತರು ಮುಱಿದು ನುಡಿದರು ನೀತಿವಚನದಲಿ ॥ ೫೫

ವಿದುರ ಗುರು ಗುರುಸೂನು ಬಾಹ್ಲಿಕ
ನದಿಯ ಮಗ ಗಾಂಧಾರಿ ಕುಂತೀ

1 ಹದಿನಾಲ್ಕಱಲಿ, ಚ. 2 ಸೇವ್ಯ, ಕ. ಖ.

ಸುದತಿ ಭೂರಿಶ್ರವ ಯುಯುತ್ಸು ವಿಕರ್ಣಸಂಜಯರು ।
ಇದು ವಿಷಮವೆಂದರು ಕೃಪ ದ್ರೌ
ಪದಿವೃಕೋದರಪಾರ್ಥಯಮಳರು
ಕುದಿದರೊಳಗೊಳಗಾಡಲಂಮದೆ ರಾಯನಿದಿರಿನಲಿ ॥ ೫೬

ಕ್ಷಿತಿಪ ಕೇಳ್ ದುರ್ವ್ಯಸನವಿಷಮ
ವ್ಯತಿಕರದ ಭಾಷೆಯನು ನೃಪ ಮಿಗೆ
ಪತಿಕರಿಸಿದನು ಶಕುನಿ ಹಾಸಂಗಿಗಳ ಹಾಯ್ಕಿದನು ।
ಸತಿಯ ದಕ್ಷಿಣನಯನವಾಭೂ
ಪತಿಯ ವಾಮಭುಜಾಕ್ಷಿಗಳು ದು
ರ್ಗತಿಯ ಸೂಚಿಸಿ ತೋಱುತಿರ್ದುವು ನಿಮಿಷನಿಮಿಷದಲಿ ॥ ೫೭

ಜೂಜಿನಲ್ಲಿ ಧರ್ಮರಾಯನು ಸೋತದ್ದು.

ದಾಯವೇ ಮರ್ಝು ಪೂತು ದುಗತಿಗ
ನಾಯಸವಲೇ ಚೌಕವೊಂದೇ
ಕಾಯಲಾಗದೆ ಹಾಯ್ಕು ಹಾಯ್ಕೆಂದೊದಱಿ ಗರ್ಜಿಸಿದ ।
ರಾಯ ಸೋತನು ಧರ್ಮಸುತ ಕುರು
ರಾಯ ಗೆಲಿದನು ಕಟ್ಟು ಗುಡಿಯನು
ರಾಯನೂರೊಳಗೆಂದು ಮಿಗೆ ಬೊಬ್ಬಿಱಿದನಾಶಕುನಿ ॥ ೫೮

ಹಣುಗಿತರಸನ ವದನ ತಾಳಿಗೆ
ಯೊಣಗಿತವನಿಗೆ ನಟ್ಟ ದೃಷ್ಟಿಯು
ಜುಣುಗಿದುಬ್ಬಿನ ಕಾದ ದೇಹದ ಕಳತಚೇತನದ [1] ।
ಕುಣಿವ ಬೆಱಗಿನ ಸತ್ವದಲಿ [2] ಕೇ
ವಣಿಸಿದಱಿವಿನ ವಿಕೃತಕರ್ಮದ
ಕುಣಿಕೆಗೊಲದೊಲದರಸನಿದ್ದನು ಹೊತ್ತು ದುಗುಡದಲಿ ॥ ೫೯

---

1 ಮಣಿದ ನೆನಹಿದ ಮುಱಿದ ಮಹಿಮೆಯ ತಾಗಿದಪದೆಸೆಯ, ಚ.

2 ಜುಣುಗಿದುಬ್ಬಿನ, ಚ.

ಉಬ್ಬು ಮುಱಿದುದು ತಮ್ಮೊಳೊಬ್ಬರ
ನೊಬ್ಬರೀಕ್ಷಿಸಿ ಕೈಯ್ಯ ಗಲ್ಲದ
ನಿಬ್ಬರದ ನಿಡುಸುಯ್ಲ ಖೋಡಿಯ ಮನದ ಕೊಳ್ಗುದಿಯ ।
ಜಬ್ಬುಲಿಯ ಜಾಳಿಗೆಯ ಚಿಂತೆಯ
ಹಬ್ಬುಗೆಯ ಹರವರಿಯ ಖೇದದ
ಮಬ್ಬಿನಲಿ ಮುಳುಗಿದರು ಫಲುಗುಣಪವನಜಾದಿಗಳು ॥ ೬೦

ದ್ರೌಪದಿಯು ಧರ್ಮರಾಜ ಮೊದಲಾದವರು ಮಾತನಾಡುವಿಕೆ.

ಕಂಡಿರೇ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನನು ಕೈ
ಕೊಂಡಿರೇ ವನದೀಕ್ಷೆಯನು ಪಿತ
ನಂಡಲೆದು ಕೃಷ್ಣಾಜಿನವನುಡಿಗೊಱೆಯ ಸಿತ್ತನಲೆ ।
ಚಂಡಿಕೊಂಡರೆ ನೀವು ನಿಮ್ಮಯ
ಭಂಡತನ ಸಾಕಿನ್ನು ವನವಾ
ಖಂಡಲಪ್ರಸ್ಥವಲೆ ನಮಗಿನ್ನೆಂದಳಿಂದುಮುಖಿ ॥ ೬೧

ವಾರಕದ ರತ್ನಾಭರಣಶೃಂ
ಗಾರವೇಕಿನ್ನವನು ತೆಗೆಯಲಿ
ಧಾರಿಣಿಯ ಲಂಪಟವನುೞಿಯಲಿ ವನವನಚ್ಚರಲಿ ।
ಭೂರಿಸಭೆಯಲಿ ನಮ್ಮ ಭಂಗಿಸಿ
ನಾರಿಯರು ಗಹಗಹಿಸಿ ನಗುತಿಹ
ಕಾರಣವೆ ಕೈಕೊಳಲಿ ತೆಗೆ ಶೃಂಗಾರಗಳನೆಂದ ॥ ೬೨

ಕಳೆದು ಬಿಸುಟರು ಮುತ್ತು ರತ್ನಾ
ವಳಿಯ ವಿವಿಧಾಭರಣವನು ಪರಿ
ಲಲಿತಕೃಷ್ಣಾಜಿನವ ಹೊದೆದರು ಹಾಯ್ಕಿ ಹಚ್ಚಡವ ।
ನಳಿನಮುಖಿ ಬಹುವಿಧದ ಮುಕ್ತಾ
ವಳಿಯಲಂಕಾರವನುಗಿದು ಸಭೆ
ಯೊಳಗೆ ಬಿಸುಟಳು ನಿಂದಳಬಲೆ ನಿಜಾನುರೂಪದಲಿ ॥ ೬೩

ಸಾಲದೇ ನಮಗಿನ್ನು ಕೌರವ
ನೋಲಗದ ಫಲವಾಯ್ತಲೇ ವನ
ಮಾಲೆ ಕೊರಳಿಂಗಲ್ಲ ಚರಣಾಭರಣವಾದುದಲೆ ।
ಬೀಳುಕೊಳ್ಳರೆ ಬೊಪ್ಪನವರನು
ಮೇಲೆ ಮೋಹದ ತಾಯುಲಾ ನಡೆ
ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿ ಕೊಂಬೆವೆಂದನು ಭೂಪತಿಗೆ ಭೀಮ ॥ ೬೪

ಬಂದರಿವರರಮನೆಗೆ ನೇಮವೆ
ಯೆಂದು ಪದಕೆಱಗಿದರು ಕಂಬನಿ
ಯಿಂದ ನೆನೆದನು ತಂದೆ ಮಕ್ಕಳ ಬಿಸುಟು ಬದುಕುವನೆ ।
ಇಂದುಮುಖಿ ಮಱುಗಿದಳು ನಾವಿ
ನ್ನೆಂದು ಕಾಂಬೆವು ನಿಮ್ಮನಕಟಕ
ಟೆಂದಳತಿಮೋಹಿತಳಲೇ ಕುಂತಿಯು ಕುಮಾರರಿಗೆ ॥ ೬೫

ವನದೊಳತ್ಯಾಯಾಸ ಸೀಮೆಂ
ತನುಭವಿಸುವಿರಿ ಪಾಪಿ ದುರ್ಯೋ
ಧನನ ದುರ್ಜನಸಂಗ ನಿಮಗದು ಸಿಂಗಿಯಾದುದಲೆ ।
ವನಿತೆ ನಿಮ್ಮೊಡನೆಂತು ತೊಳಲುವ
ಳನವರತ ಗಿರಿಗುಹೆಯು ಗಟ್ಟ
ವನೆನುತ ನುಡಿದಳು ಕುಟಿಲಗರ್ಭದ ಗುಣದ ಬಳವಿಗೆಯು ॥ ೬೬

ಬೀಳುಗೊಡಿರೇ ಸಾಕು ವಿಪುಳಕೃ
ಪಾಳುಗಳಲಾ ವಿಧಿಯ ಚಿತ್ತವಿ
ಟಾಳಗತಿಗೇನಾಯ್ತು ಹದಿಮೂಱಬುದವವಧಿಯಲೆ ।
ಮೇಲೆ ನಿಮ್ಮಾತ್ಮಜರಿಗವನಿಯ
ಪಾಲನೆಯ ಪರುಠವದ ಪಟ್ಟನೆ
ಪಾಲಿಸುವೆವದಕೇನು ಜಂಜಡ ವೆಂದನಾಧೌಮ್ಯ ॥ ೬೭

ಫಲಕುಜದ ಪಲ್ಲವದ ಪದಕರ
ತಳದ ವಿಪುಳತಮಾಲಪತ್ರದ
ಲಲಿತಕೇತಕಿನಖದ ದಾಡಿಮದಂತಪಙ್ಕ್ತಿಗಳ ।
ನಳಿನನಯನದ ಮಧುಪಕುಲಕುಂ
ತಳದ ಬನಸಿರಿ ಸವತಿಯಾದಳು
ಜಲಜಮುಖಿಪಾಂಚಾಲಿಗೆಂದನು ಧೌಮ್ಯ ನಸುನಗುತ ॥ ೬೮

ವನವಾಸಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಪಾಂಡವರ ಪ್ರಯಾಣ.

ಇವರು ಕಳುಹಿಸಿಕೊಂಡರಾನೃಪ
ಭವನವನು ಹೊಱವಂಟರೊಡನವು
ತ್ಸವವಿಹೀನರು ವಿದುರಭೀಷ್ಮದ್ರೋಣ ಗೌತಮರು ।
ಅವನಿಪತಿದುರ್ಯೋಧನಾದಿಗ
ಳವನ ಸಹಭವರುೞಿಯೆ ಬಂದರು
ವಿವಿಧಜನರೊತ್ತೊತ್ತಿ ಮಸಗಿತು ರಾಜಬೀದಿಯಲಿ॥ ೬೯

ಸಂದಣಿಸಿದುದು ಕೇರಿಕೇರಿಯ
ಮಂದಿಮನೆಗಳ ಮೇಲೆ ಘನತರ
ವೃಂದದಲಿ ಘನಸೌಧಶಿಖರದೊಳಂದು ಶೋಕದಲಿ ।
ನಿಂದುದಲ್ಲಿಯದಲ್ಲಿ ನೋಟಕ
ರಿಂದ ಕೆತ್ತುದು ಬೀದಿ ಜೂಜಿನ
ಬಂದಿಯಲಿ ಸಿಲುಕಿದ ನೃಪಾಲರು ನಡೆವರೊಗ್ಗಿನಲಿ ॥ ೭೦

ಕುತ್ತುದಲೆಗಳ ಮೃಗದ ತೊಗಲಿನ
ಸುತ್ತುಹೊದಕೆಗಳಡದ ಕೈಗಳ
ಲೆತ್ತಿದಾಯುಧತತಿಯ ಭಂಗದ ಭೂರಿತಾಪದಲಿ ।
ಹೊತ್ತುವೆದೆಗಳ ಹೊಗುವ ಮೋಱೆಯ
ಕಿತ್ತಡದ ಕಡುಗೋಪಸಮತೆಗ
ಳೆತ್ತಿಡಿಗೆ ತಡವಾಯ್ತು ನೃಪರ್ವೈತಂದರೊಗ್ಗಿನಲಿ ॥ ೭೧

ಮುಂದೆಯಾದನು ಪಾರ್ಥನಾತನ
ಹಿಂದೆ ಭೂಪತಿ ಧರ್ಮಪುತ್ರನ
ಹಿಂದೆ ಮಾದ್ರೀತನಯರನಿಬರ ಹಿಂದೆ ಪಾಂಚಾಲಿ ।
ಹಿಂದೆ ಕುಂತೀದೇವಿ ಯಾಕೆಯ
ಹಿಂದಣಾತನು ಭೀಮನೆಂದಾ
ಮಂದಿ ತೋಱಿದುದೊಬ್ಬರೊಬ್ಬರಿಗಿವರನೀಕ್ಷಿಸುತ ॥ ೨೦

ಪಾಂಡವರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಜನಗಳಿರುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

ಹರನ ಜೋಡು ಮುರಾಂತಕನ ಸರಿ
ದೊರೆ ವಿರಿಂಚನ ಪಾಡು ಶಕ್ರನ
ಸರಿಸದವರಿಗೆ ಭಂಗ ವೀವಿಧಿ ಯಾವಿಪತ್ತುಗಳ ।
ಸುರರು ಕೊಂಡಾಡುವರು ಮಿಕ್ಕಿನ
ನೊರಜುಗಳ ಪಾಡೇನು ಶಿವ ಶಿವ
ಕರುಣಿಯಲ್ಲ ವಿಧಾತ್ರನೆಂದುದು ಕೂಡೆ ಜನನಿಕರ ॥ ೨೧

ಇವರ ಹವಣೇ ಮುನ್ನ ರಘುಸಂ
ಭವನು ರಾಜ್ಯವ ಬಿಸುಟು ಹೋಗನೆ
ಯುವರಿಗೆಲ್ಲಂ ಮುನ್ನ ನಳ ಪುಷ್ಕರನ ಬಾಧೆಯಲಿ ।
ಅಡವಿಯನೆ ಬಿಸುಟಡವಿಗೈದನೆ
ಭುವನಪತಿಗಳು ಮುಂದೆ ರಿಪುಗಳ
ನವಗಡಿಸಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವಾಳರೆ ಯೆಂದುದಖಿಳಜನ ॥ ೨೨

ಈ ವಿಕಾರವನ್ನೈದೆ ಮಾಣ್ಬನು
ದೇವಕಿಯ ಸುತನಿಲ್ಲಿ ಭುವನವ
ತೀವಿದಾಭಾರವನು ಕಳೆಯಲು ಕಷ್ಟಜೀವಿಗಳ ।
ಓವಿ ಕೊಲಿಸುವ ಭರದಿ ಪಾಂಡವ
ಗೀವಿಧಿಯ ಮಾಡಿವರ ಕೈಯಿಂ
ದೇವಕೀಸುತ ಕೌರವರ ಕೊಲಿಸುವನೆಂದುದಖಿಳಜನ ॥ ೨೩

ಅಭಿಮನ್ಯು ಮೊದಲಾದವರಿಗೆ ಪಾಂಡವರ ದರ್ಶನ.

ಕೇಳಿದಭಿಮನ್ಯುಪ್ರಮುಖಭೂ
ಪಾಲತನುಜರು ಸಚಿವರಾಪ್ತರು
ಪಾಳೆಯದ ತಲ್ಲಣದ ಜೋಡಿಯ ಜನಮನೋವ್ಯಥೆಯ ।
ಹೇಳಲಱಿಯೆನು ಬಂದು ಕಂಡರು
ಘೋಳಿಡುತ ಪದಕೆಱಗಿದರು ನೃಪ
ನಾಲಿ ನೀರೇಱದುವು ನನೆದನು ನಯನವಾರಿಯಲಿ ॥ ೨೬

ಸಮಸ್ತೈಶ್ವರ್ಯವನ್ನು ಕೌರವನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದುದು.

ಕರೆಸಿದನು ಪರಿವಾರವನು ನಿಮ
ಗರಸು ಕೌರವ ನಮ್ಮ ಗಜರಥ
ತುರಗಕೊಟ್ಟಿಗೆ ಭಂಡಿಗುಡಿಕೋಟಾರಕೊಪ್ಪರಿಗೆ ।
ಸರಕು ಸರ್ವಸ್ವಗಳು ಕೌರವ
ನರಮನೆಗೆ ನಡೆಯಲಿ ವನಾಂತದ
ಲಿರವು ನಮಗಿನ್ನೆಂದು ನುಡಿದನು ಸಚಿವರಿಗೆ ಸಹದೇವ ॥ ೨೭

ಕರಿಗಳನು ಕೌರವನ ಮಾವಂ
ತರಿಗೆ ಕೈಗೊಳಿಸಿದರು ರಥಚಯ
ತುರಗತತಿ ಕೈವರ್ತಿಸಿತು ಸೂತರಿಗೆ ಗೋಪರಿಗೆ ।
ಸರಕನವನಿಪನನುಚರರಿಗು
ತ್ತರಿಸಿದರು ರಥಿಕಾಳಿಮಾವಂ
ತರು ಸುಭಟರಳವಡಿಸಿ ಕೊಂಡರು ಕಾನನೋಚಿತವ ॥ ೨೮

ಹರಿದರಿಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥಕರಸನ
ಚರರು ಸಚಿವರು ಪೊಕ್ಕು ಪಾಂಡ
ವರರಮನೆಯ ಮುದ್ರಿಸಿದರಲ್ಲಿಯ ನಾಡುಬೀಡುಗಳ ।
ಕರೆಸಿ ಕಾಣಿಕೆ ಕೊಂಡು ಠಾಣಾಂ
ತರದ ನಾಯಕವಾಡಿಗಳ ಸಂ
ವರಣೆಗಳ ಸಂತೈಸಿದರು ಕುರುರಾಜಮುದ್ರೆಯಲಿ ॥ ೨೯

ಅರಸ ಕೇಳಾಶ್ಚರ್ಯವನು ಗಜ
ಪುರದ ಬೀದಿಯೊಳವರು ಬರುತಿರೆ
ದುರುಳನಾದುಶ್ಶಾಸನನು ಹರಿತಂದನೇಡಿಸುತ ।
ಬೆರಳನಾಡಿಸಿ ಹೋದರೀಹೋ
ದರಸು ಕಾನನದೆತ್ತು ಪುನರಪಿ
ಸರಿದುವೆತ್ತುಗಳೆನುತ ಬಂದನು ಹಿಂದೆ ಪವನಜನ ॥ ೯೦

ತಿರುಗಿ ಕಂಡನು ಭೀಮನುಬ್ಬಿದ
ಹರುಷಹೃದಯನನಧಿಕರೋಷದ
ಲುರುವಣಿಸಿ ನೋಡಿದನು ಭೂಪತಿ ಮೊಗದ ಸನ್ನೆಯಲಿ ।
ತಿರುಹಿದನು ತಮ್ಮನನು ಮಾರುತಿ
ತಿರುಹಿ ಹಾಯ್ಕೀ ಹಿಡಿದ ಗದೆಯನು
ಯುರಸಸಂಜ್ಞೆಯೊಳಂಜಿ ನಡೆದನು ಭೂಪ ಕೇಳೆಂದ ॥ ೯೧

ಪುರವ ಹೊಱವಂಟವರು ಗಂಗಾ
ವರನದಿಯ ತೀರದಲಿ ನಿಂದರು
ಪರಿಜನವ ಕಳುಹಿದರು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನ ಪಸಾಯತರ ।
ಗುರುಜನಕೆ ಪೊಡವಟ್ಟು ಬೀಳ್ಕೊಂ
ಡರು ನದೀಜದ್ರೋಣಕೃಪರನು
ಕರೆದು ಕುಂತಿಯ ನಿಲಿಸಿದರು ವಿದುರನ ನಿವಾಸದಲಿ ॥ ೯೨

ಇರವು ಹನ್ನೆರಡಬುದ ವನದೊಳು
ಶರಭಭೇರುಂಡಾದಿದನುಜೋ
ತ್ಕರರ ಬಾಧೆಯನಂತಕರಿಸುವ ನಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿಗಳ ।
ಪರುಠವಣೆ ತಾನಿಲ್ಲಿಗಹುದೃ
ಹರಿಯ ಕರುಣವದುಂಟು ನಿನಗೆಂ
ದರಸನನು ಹರಸಿದರು ಗುರುಭೀಷ್ಮಾದಿಸಜ್ಜನರು ॥ ೯೩

ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನು ಪಾಂಡವರ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ವಿದುರನನ್ನು ಕೇಳಿದುದು.

ಕಳುಹಿ ಮರಳಿಯೆ ವಿದುರನೃಪತಿಯು
ನಿಳಯಕೈತಂದನು ಕುಮಾರರ
ಕಳುಹಿ ಬಂದ್ಯೆ ತಮ್ಮ ಮತವೇನ್ಯೆ ಯುಧಿಷ್ಠಿರನ ।
ಉಳಿದವರ ಹದನೇನು ದ್ರೌಪದಿ
ಲಲನೆಯೇನೆಂದಳು ನಿಧಾನವೆ
ತಿಳಿದು ಬಂದ್ಯೆ ಹೇಳೆನುತ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಬೆಸಗೊಂಡ ॥ ೮೪

ಮುನಿಪ ಜಪಿಸುತ ನಡೆದನಗ್ನಿಯು
ವಿನುತಸೂಕ್ತವನೆತ್ತುಗೈದು ವಿ
ನನಿಲಜನು ದುಗುಡವಲಿ ಫಲುಗುಣಯಮಳರೊಂದಾಗಿ ।
ವನಿತೆಯನು ನಡುವಿಟ್ಟು ಹೋಹವೆಂಟರು
ಯುಧಿಷ್ಠಿರನೃಪತಿ ನಿಯತದಿ
ನೆನೆಯುತಿದ್ದನು ವೀರನಾರಾಯಣನ ಪದಯುಗವ ॥ ೮೫

ಹದಿನೇಳನೆಯ ಸಂಧಿ ಮುಗಿದುದು.

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದಚಿನ್ತ್ಯ ಮಹಿಮ ಗದುಗು ವೀರನಾರಾಯಣ ಚರಣಾರ
ವಿಂದ ಮಕರಂದ ಮಧುಪಾನ ಪುಷ್ಟವಚಷಟ್ಪದೀನಿಕಾಯ
ಶ್ರೀಮತ್ಕುಮಾರವ್ಯಾಸಯೋಗೀಂದ್ರ ವಿರಚಿತಮಪ್ಪ
ಕರ್ಣಾಟ ಭಾರತಕಥಾಮಂಜರಿಯೊಳ್
ಸಭಾಪರ್ವಂ ಮುಗಿದುದು.

ಶೋಧನ ಪತ್ರಿಕೆ.

ಪುಟ	ಪಙ್ಕ್ತಿ	ಅಶುದ್ಧ	ಶುದ್ಧ
8	7	ನಿಷ್ಟ	ನೀಳ್ವ
11	6	ಖೂಳ	ಖೂಳಂ
13	20	ನ್ನರ	ನ್ನಿರ
29	19	ಕಿನ	ಕ್ಕಿನ
30	7	ದ್ವಂದ	ದುಂದು
35	23	ಸ	ಸೆ
43	11	ಪ್ರೊ	ಪ್ರೋ
76	21	ಷಿ	ಷ್ಟಿ
79	29	ಸಿನೀ	ಸಿನಿ
88	4	ರವ	ರವು
106	25	ಡಿನು	ದಿವಸ
110	25	ಲಾದು	ಲಾದುದು
112	12	ನಚಿ	ನಷ್ಟಿ
128	1	ಗನ್ನು	ನಸ್ನು
130	16	ಎನಲು	ಎನೆ
”	17	ಮುಖ್ಯ	ಮುಖ್ಯವ
139	19	ವಗು	ವಾಗು
147	17	ಭೀಷ	ಭೀಷ್ಮ
152	1	ಕೃಷ	ಕೃಷ್ಣ
”	”	ಕೆ	ಕೆ
190	21	ಕೃಷ	ಕೃಷ್ಣ
197	13	ಸಡ	ಸುದ

ಪುಟ	ಪಙ್ಕ್ತಿ	ಅಶುದ್ಧ	ಶುದ್ಧ
223	23	ಯ್ದನು	ಯಿಂದೆನು
239	22	ವೆಂತರಿ	ತ್ರರಿ
245	1	ದುರ್ಯೋ	ದುರ್ಯೋಧ
247	11	ಸೈಂಧಿ	ಸೈಂಧ
258	12	ಬಣ್ಣ	ಬ್ರಣ್ಣ
268	10	ಳವ್ರೊ	ಳವ್ತ್ರೊ
274	10	ವರ	ವರ್ಗ
285	7	ರಾಜ	ಪರಾಜ
293	15	ಹೋದ	ಹೋದಧಿ
295	23	ಕೃಷ	ಕೃಷ್ಣ